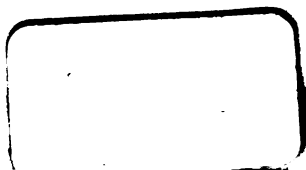

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

PRVI DIO.

Complete

Second centennary of the Libera-
tion of Slavonia
Part 1. Slavonia and the other Croatian
countries under Turkey and the war of
Liberation
Part 2. Monuments of Slavonia in the XVII. c.
1640 – 1702
Tade Smičiklas
Published by the J.A.Z.i U.
(Serbo-Croatian) Agram 1891

U ZAGREBU 1891

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

TISAK DIONIČKE TISKARE.

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

PRVI DIO:

SLAVONIJA I DRUGE HRVATSKE ZEMLJE POD TURSKOM I RAT OSLOBODJENJA.

NAPISAO

TADE SMIČIKLAS,

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU 1891

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

TISAK DIONIČKE TISKARE.

U knjižari jugoslavenske akademije (knjižari Dioničke tiskare) u Zagrebu

mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanostî i umjetnostî, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

A. Knjige, koje izdaje akademija.

I. Zbornici (knj. 1—172):

1. **Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti** (knj. 1—106):
— knjige I. do LIX. i LXXX. svima trima razredima zajedničke. Ciena knj. I—XIX, svakoj 1 fr. 25 nč. Knj. XX. do LIX. svakoj 1 fr. 50 nč. Knj. LXXX. 2 for.
— Filologičko-históričkoga i filosofičko-juridičkoga razreda. Knj. LX., LXII., LXIII., LXV., LXVII., LXVIII., LXX, LXXI., LXXIII., LXXIV., LXXVI., LXXVII., LXXIX., LXXXI., LXXXII., LXXXIV., LXXXV., LXXXVI., LXXXIX., XCI., XCIII., XCIV., XCVI., XCVII., XCVIII., XCIX., C., CI., CII., CIII. i CV. (I—XXXIII.) Ciena po 1 for. 50 nvč.
— Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Knj. LXI., LXIV., LXVI., LXIX., LXXII., LXXV., LXXVIII., LXXXIII., XCII., XCV., CIV. i CVI. (I—XII). Ciena svakoj knjizi 1 fr. 50 nvč. Svakoj svezci 75 nvč.
— Boškovićev. Knjiga LXXXVII., LXXXVIII., XC. Ciena 4 for. 50 novč.

2. **Stari pisci hrvatski** (knj. 1—18).
— Knj. I. Pjesme M. Marulića. U Zagrebu 1869. Ciena 2 fr. a. v.
— „ II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića 1870. Ciena 2 fr.
— „ III. i IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. 1871. i 1872. Ciena III. knj. 2 fr., knj. IV. 2 for. 50.
— „ V. Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića. 1873. Ciena 2 fr.
— „ VI. Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića. 1874. Ciena 2 fr.
— „ VII. Djela Marina Držića. 1875. Ciena 3 for.
— „ VIII. Pjesme Nik. Nalješkovića, A. Čubranovića, M. Pelegrinovića i S. Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika. 1876. Ciena 1 for. 70 nvč.
— „ IX. Djela Ivana Fr. Gundulića. 1877. Ciena 5 for.
— „ X. Djela Frana Lukarevića Burine. 1878. Ciena 2 fr. 50 nč.
— „ XI. Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracija Mažibradića i Marina Burešića. 1880. Ciena 1 for. 80 nč.
— „ XII., XIII. i XIV. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1882., 1883. i 1884. Ciena knj. XII. 3 for. XIII. 3 for. 50 nvč. XIV. 2 for.
— „ XV. Djela Antuna Gleđevića. 1886. Ciena 2 for.
— „ XVI. Djela Petra Zoranića, Antuna Sasina i Savka Gučetića Bendeviševića. 1888. Ciena 2 for. 50 novč.
— „ XVII. Djela Jurja Barakovića. 1889. Ciena 3 for.
— „ XVIII. Pjesni razlike Dinka Rańine 1891. Ciena 2 for. 50 nč.

3. **Starine.** Knj. I—XXIII 1869—1890. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. Knj. VII., X., XXI., XXII. i XXIII. po 2 for., ostalim po 1 for. 50 novč.

4. **Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—21):
— Knj. I—V., IX, XII., XVII., XXI. 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. 1886. 1890. Listine o odnošajih izmedju južnoga Slavenstva i mletačke republike. Ciena I., II., III. i IX. po 3 fr., IV. i XXI. po 4 fr. V. i XII. po 2 fr. 50 nč., XVII. knj. 2 fr.
— Knj. VI., VIII., XI., 1876., 1877., 1880. Commissiones et relationes venetae. Tom. I. II. III. Ciena VI. i XI. knj. 2 for. VIII. knj. 2 fr. 50 nč.
— Knj. VII. 1877. Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia. Ciena 6 for.
— Knj. X. XIII. Monumenta ragusina. Tom. I. et II. 1882. Ciena X. knj. 2 50 nvč. Knj. XIII. 3 for.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XI.

I. DIO.

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1891.

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

PRVI DIO:

SLAVONIJA I DRUGE HRVATSKE ZEMLJE POD TURSKOM
I
RAT OSLOBODJENJA.

NAPISAO

TADE SMIČIKLAS,

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

1891.

[illegible]

Archibald Cary Coolidge, Ph. D.

October 31, 18[illegible].

PREDGOVOR.

Mjeseca oktobra godine 1691 budu Turci iza krvavih bojeva bačeni iz Slavonije. Za njekoliko dana biti će tomu upravo dvije stotine godina. Akademija naša prateći vjerno svaki kucaj srca naroda hrvatskoga odluči ovu znamenitu zgodu u životu našega naroda proslaviti i povjeri meni da napišem o tom raspravu. Meni se je činilo najprije potrebno, da naslikam tužni život našega naroda pod Turkom. Iza toga neka dodje povijest samoga oslobodjenja. Neka se vidi, od čega se oslobodiše toliki dijelovi njekadanjega kraljevstva hrvatskoga.

Htio sam jošte da progovorim i o narodnim pjesmama, koje pjevaju ove ratove. Naravno da bi se bio bavio i o umjetnim pjesnicima, koji su ovim ratovima posvetili velike pjesme. Nisam toga učinio samo zato, jer je još veći dio narodnih pjesama one dobe neštampan. U mjesto študije o pjesmama uzeo sam stare narodne pjesme prilično izvjestnoga historijskoga sadržaja, da oslikam narodni život 17. vijeka osobito na krajini. Time sam barem ponješto svjetlosti kušao prinesti i za izučanje narodnih pjesama 17. vijeka. Vještaci u narodnoj pjesmi lasno će razabrati, da nisam uzimao za rasvjetu 17. vijeka mladjih pjesama a niti starijih, već upravo suvremene. Jesam li svaki put pogodio, toga ne znam, ali svakako ne držim one citovane stihove iz narodnih pjesama za nakite bez historijske vrijednosti, već upravo kao historijska suvremena svjedočanstva, kakova nam u obće može dati narodna pjesma.

Podavati sliku života pod Turskom nije lagašan posao. Malo se je o tom sustavno radilo. Zato sam morao puštati, gdje je samo moguće

bilo, neka vrela sama govore. Time je koješta nejednako. Tomu se ipak izbjeći ne da, dok za njeke možda i neznatnije stvari ima obilnih vijesti, a za važnije i znamenitije ne ima upravo ništa. Veliku bi si zadužbinu stekli oni brižni i plemeniti ljudi po raznim stranama našega naroda, koji ovakove spise i vijesti sabiru, da ih priobće ili meni ili našoj akademiji. Ja ih to lijepo molim u ime moje, još više u ime akademije, a najviše u ime povijesti hrvatske.

U Zagrebu dne **20.** septembra 1891.

T. S.

A.

Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom.

Tko hoće da brzo uhvati pravu sliku o životu našega naroda pod Turskom prije velikoga rata oslobodjenja, dobit će jasan putokaz ako si predoči, kako je Slavonija poharana i osvojena od Sulejmana I sjajnoga i velikoga proširitelja turskoga carstva. Počamši od pada. Bosne imade Hrvatska dan na dan da se brani od Turaka. I obranila se. Ali odkad Sulejmanova zvijezda sinu na obzorju Europe, više se obraniti ne može. Redom padaju gradovi hrvatski na jugu i jugozapadu, a pade i Slavonija. Polazeći na mohačko polje osvoji on Srijem i svu zemlju do Osijeka, a iza bitke odvede u sužanjstvo do dvije stotine hiljada roblja iz Ugarske i Slavonije (1526). Kada je za tri godine polazio da osvaja Beč, na mohačkom polju prima Ivana Zapolju, jer je već zemlja do Osijeka bila turska. Tri godine kašnje iza nesretnoga boja kod Kiseka (1532) vraćala se sva ogromna turska vojska u dva traka; s jedne strane sam Sulejman preko Verovitice na Požegu, a s druge veliki vezir preko Hrvatske Posavinom. Gradovi i sela padaju i u plamenu propadaju, a opet na hiljade i hiljade odvode Turci roblja iz Slavonije. Tekar na potoku Bosutu prestadoše loviti roblje, jer je odavle već careva zemlja, kako veli sam Sulejman.[1] Nije prestajala navala turska niti poslije toga. A koliko je naroda i plemstva postradalo u vojni, koju je vodio nesretni Katzianar (1537)? Koliko opet nastrada, kada je Slavonija napokon pala pod Turke (1541)?

Stotinu dokaza pružaju naši spomenici priloženi i prvi put na svjetlo izneseni u ovoj knjizi, da je sa lica zemlje izbrisano hrvatsko plemstvo Slavonije. Po sto puta odgovaraju koncem 17. vijeka pučani Slavonije bivši podanici turski, da nitko izmed njih, što ljudi mogu pamtiti, ne zna tko im je bio nekada kršćanski gospodar. Samo

[1] Hammer Pungshall: Geschichte des osmanischen Reiches III. u dodatku ima sultanov dnevnik.

jednom na Dunavu spominju se njekoga Stjepana bana, a u Valpovštini spominju Gereba bana i palatina. Jošte jednom znamo, da je biskup zagrebački zadržao svoje podanike i pod Turskom u Vaški. Ali i to je sve . .

U Ugarskoj je to drugačije. U srcu Ugarske uzdržala se je peštanska i još druge susjedne županije pored svega toga, što su i one turski sandžak. Županije drže svoje skupštine, biraju svoje podžupane, pobiru daće, vladaju se „po starim zakonima" svojih djedova. Županija dijelila je sa pašama i begovima svaku granu vladanja, dapače Magjar ne priznaje prava Turcima uticati u županijsku jurisdikciju. „Turstvo" nazivlje se u njih, ako se tko obrati za pravdu na „poganskoga sudca turskoga". S ponosom veli magjarski historik: „Nijedan kršćanski narod osmanskoga carstva ne može pokazati ovakovih pojava".[1]

Ovakovim pojavima ne ima traga u Slavoniji, jer je narodu odsječena glava — plemstvo njegovo. I ako još na karti od g. 1634 dolazi požeška, vukovarska i srijemska županija, a o verovitičkoj već niti spomena ne ima,[2] opet iz svih naših spomenika biva jasno, da nije bilo niti jedne županije, već sama čista turska uprava. Nije moguće, da se ne bi mogli najstariji ljudi prizivani koncem sedamnajstoga vijeka niti sjetiti na kakovu kršćansku oblast. Sjećaju se oni dobro i po imence svojih turskih paša i aga, ali o kršćanskim ni spomena ne ima, jer ih nije niti bilo.

U Ugarskoj plaćaju one županije daće svoje i Turcima i kršćanskoj Ugarskoj. Ovakovih dvovlastnih podanika ima ne samo u Ugarskoj, već i u Poljskoj i u mljetačkoj Dalmaciji, a tako je na granicama izmed Rusa i Tatara. „A na našim granicama — veli suvremenik Valvasor — ne ima ovakovih dvojakih podanika, već je sve ili tursko ili kršćansko. Mnogo nas to krvi stoji, da nijedan kršćanin ne ima ništa davati Turčinu, a opet niti oni nama nisu dužni ništa davati".[3] Dočim kršćanskoj Ugarskoj susjedne pod Turskom županije plaćaju na obadvije strane, u Hrvatskoj namještene su i s turske i kršćanske strane krvave krajine, da svaki svoje brani, da svaka strana drugoj štetu čini i krv ispije. U nas ne može biti, da bude: jedna raja, a

---

[1] Salomon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft, Leipzig 1887, str. 260 i dalje. — 269.

[2] Mercator: Atlas minor Amsterdami 1634 pag. 547: Sclavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae parte. Ovo je uzeto iz starije Ortelijeve karte, koja je izašla 1575, kada je jošte bila živa uspomena na stare županije.

[3] Valwasor: Ehre des Herzogthums Krain, IV. B. str. 7.

dva gospodara. Slavonija je sasvim i čisto pod turskom upravom i turskim zakonom. I ona ima svoju tursku krajinu, koja je sa našom križevačkom uvijek u krvi. Zato ćemo govoriti o Slavoniji kao pašaluku, a napose moramo govoriti o životu na krajini.

I.

Veliko tursko carstvo u sedamnajstom vijeku prostire se po prednjoj Aziji i sjevernoj Africi, obuzimlje u Europi cio balkanski poluotok i prodire u srce Europe do Budima njekada glavnoga grada Ugarske. Carstvo se je onda dijelilo u dvadeset i dva beglerbegata ili vilajeta, od kojih je svaki priličan jednomu kraljevstvu po pojmovima evropskim. Svaki od beglerbega ima svoju vojsku. Tri beglerbega imadu iznimni položaj u carstvu budimski, temišvarski i bosanski. O njihovim prihodima ne računaju u Carigradu, jer ih oni troše na svoje vilajete, braneći tursko carstvo od susjednih kršćanskih država.

Svaki beglerbeg bio je kao i njekadanji bizantinski „strateg“ glava vojna i upravna provincije. Ima uza se tri glavna častnika, a to je Mufti ili veliki sudac, koji na vlas odgovara prvomu častniku u njekadanjem bizantinskom carstvu, gdje je u svakoj provinciji bio iza stratega glave provincije prvi sudac pod imenom „dikastes“. Drugi je veliki činovnik bio Rais Effendi. On je kancelar ili državni tajnik. Odgovara bizantinskom „kancelaru“. Treći je Tefterdar paša ili veliki blagajnik beglerbegata. Odgovara bizantinskom „logothetu“.[1] Ovu očevidnu sličnost institucija spominjemo radi toga, da već sada pokažemo, a poslije ćemo to i drugim primjerima dokazati, da upravi turskoga carstva koreni duboko sižu u život i inštitucije istočnoga rimskoga carstva. U tom i jeste ključ snage i dugoga turskoga obstanka u Europi.

Beglerbegovine ili vilajeti opet su se dijelili na „sandžake“ ili zastave. Svakomu sandžaku bio je na čelu jedan paša opet sa svojim vijećem. Beglerbeg bosanski imao je pod sobom sedam sandžaka i to: hercegovačkoga, kliskoga, ličkoga, bihačkoga, cerničkoga, požeškoga, zvorničkoga i bosanski pašaluk. Već prije osvojenja Slavonije bila je Bosna kao prednja straža turskoga carstva. Vezir bosanski imao u ime časti svoje i obrane carstva do deset hiljada dukata na godinu, a imao je pod svojom zapovijedi redovito osam stotina konjanika. On je bdio osobito onda, ako je sultan odlazio kamo na

[1] Sr. Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman livre I. str. 138—142 i Rambaud: L'empire grec au X. siecle Paris 1870 str. 200—208.

bojno polje, da hrvatske vojske ne provale u tursko carstvo.[1] Onda je Bosna samo s juga neprestano udarala na Hrvatsku. Poslije pada Slavonije opasala je poturčena Bosna Hrvatsku i sa istoka jakom dobro organizovanom vojenom silom. Nije ipak sva Slavonija spadala pod Bosnu, jer je srijemska županija kao sandžak spadala pod beglerbega budimskoga.[2]

Sam beglerbeg bosanski Ibrahim paša Merinbegović opisa nam svoj cijeli beglerbegat (1620), kada je kao maršal vojske osmanskoga carstva polazio prema Budimu. Htio je da znade cijelo stanje svoga beglerbegata. Opisuje sandžak za sandžakom i to samo s gledišta vojene snage svakoga sandžaka. S ovoga gledišta opisao je i dva sandžaka slavonska, koji su podpadali pod Bosnu. Evo njegova opisa:

Sandžakat Požega ima do petnaest hiljada ljudi za vojsku pod upravom paše bosanskoga, koji daje plaću spahijama zaimima i ostalim; ali se ipak u vojničkim stvarima pokoravaju paši kaniškome i dižu se pod njegovim zastavama i pod njegovom zapovjedju. Gradovi su ovi:

1. Požega sa susjednom zemljom imat će kuća do hiljade, a ljudi pod oružje više od hiljade. Grad sagradjen kao tvrdjava ima dva ili tri topa. Redovito u njem sjedi kadija i sandžak.[3]

2. Orahovica grad zidan, ima lijepe zgrade, ima više od dvije stotine dimova. Ljudi ima pod oružjem tri stotine. U njem sjedi kadija. Ima i tvrdjavu sa nješto manjega topovlja.

3. Velika kraljeva grad zidan na dosta velikom prostoru. Dvije stotine kuća ima izvana, a isto toliko unutra. Ima pod oružjem oko dvije stotine ljudi, ima tvrdjavu i u njoj razne age.

4. Verovitica jaki grad zidom opasan ima tvrdjavu i nješto malo topničtva. Varoš i tvrdjava imadu oko tri stotine dimova, ljudi pod oružjem na broju četiri stotine, imadu age i kapetana, koji ondje stalno prebiva.

5. Slatina mjesto zidano ima i tvrdjavu, koja zajedno sa mjestom ima do sedamdeset kuća, a isto toliko ljudi pod oružjem. Ima age.

6. Voćin mali gradić isto tako zidan kao i Slatina, a ima ljudi pod oružje na broju sedamdeset.

7. Kapošvar istoga svojstva ima ljudi sedamdeset.

---

[1] Antonio Meravino (1514) Genovese u: Sansovino Historia universale dell' origine et imperio de Turchi. Venetia 1600, list 16 na drugoj strani.

[2] Ricaut Histoire str. 138.

[3] Pogrešno se spominje, da je grad „pol dana daleko od Biograda". Ovo je bez dvojbe pogreška potonjega prepisača ili prevoditelja.

8. Osijek grad na obalama Drave. S ove strane ima jedan toranj i u njem jedan top dugačak do trideset pedalja. Varoš može sa gradom imati do hiljade kuća, ljudi pod oružje ima na broju dvije hiljade. U njem sjedi kadija i kapetan.

9. Vukovar grad zidan imat će u svemu zajedno sa mjestom do sto kuća, a ljudi pod oružje do sto i trideset. Jedan aga ima u gradu.

10. Brod u čarobnom kraju, mjesto ima kuća na broju osamdeset, ljudi pod oružjem isto toliko. Onamo dospije kadgod sandžak. Kadija prebiva stalno. Daleko je od Požege za jedan dan.

12. Djakovo ima slične prilike kao i Brod, ima ljudi osamdeset.

Slijede sela, koja imadu u ovom sadžakatu do 10.000 dimova, a i ljudi pod oružje daju isto toliko.

Drugi je sandžakat ili bolje govoreći vojvoda cernički. Prvi put sada dolazi pod imenom sandžakata u ovom spisu. Jošte desetak godina prije ovoga popisa dolazi medju sandžacima samo Požega.[1] Dapače malo godina iza ovoga popisa veli papinski izaslanik: „u provinciji Požege, a u vojvodstvu Cerničkom".[2] Ovaj vojvodat ipak nosi naslov sandžaka, a taj mu naslov evo priznaje sam beglerbeg bosanski. Samo kao glava krajine slavonske turske prema Hrvatskoj mogao je vojvoda cernički dostići čast paše t. j. generala ili sandžaka. Ovaj sandžak ima do pet hiljada dimova rasutih po selima i pojedinim kućama seljana, sva su sela tako rasuta, da su jedno drugomu blizu. Sandžakat ima samo tri tako zvana grada:

1. Cernik grad zidan sa varošom, imat će do šest stotina kuća a do sedam stotina ljudi pod oružje. Ima i tvrdjava sa njekoliko tornjeva i tri komada topova. Ovo je mjesto, gdje najviše puta sjedi sandžak.

2. Bila stina mjesto maleno zidano ima kuća šestdeset zajedno s onima, koje su u mjestu, mjesto je jako tvrdo. Age tri ondje bivaju.

3. Sirač grad zidan veoma jak srednje je veličine. Ima zajedno sa mjestom na broju tri stotine kuća, ljudi pod oružje isto toliko.[3]

[1] Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türckenherrschaft ima na str. 235 i 336 najprije sandžakate u vrijeme Sulejmanovo, a zatim g. 1610, pak ne ima sandžaka cerničkoga, već samo požeški.

[2] „Nella provintia di Posega nel ducato Zernic" veli izvjestitelj papinski od g. 1629—1630. Fermendžin Acta Bosnae eccl. Izaći će u zbirci Monumenta naše akademije.

[3] Ovaj opis štampan je najprije od dra. Račkoga u Starinama XIV. 173 i dalje. Talijanski prevodilac očevidno ga je udesio za porabu oblasti mletačkih,

Ovamo ne spadaju niti pod jedan niti pod drugi sandžakat gradovi Gradiška, Jasenovac i Kobaš. Mjesta ova na Savi pribrajaju se Bosni.

U Srijemu jeste glavno mjesto Ilok, u njem sjedi sandžak može se reći redovito.[1] Ali kako je u Srijemu još znatno mjesto Mitrovica ili stari Syrmium, onda i tamo sjedi kadgod. Jošte su tamo Petrovaradin i Slankamen kao važni gradovi.

U našem popisu ne ima niti Valpova grada niti njegova kotara. Ovo mjesto bilo je veće od mnogih spomenutih mjesta. Nije spadalo na sandžaka požeškoga, već pod bližnji Pečuh, kako je bilo i u crkvenom pogledu kadgod, kako ćemo vidjeti. Imade dizdara ili kapetana janjičara sa četrdeset momaka, a u mjestu je i dvadeset i pet spahija u svojim kućama.[2]

Izvještaj govori samo o gradovima, gdje su namještene turske vojske, a sela spominje samo u toliko, koliko mogu dovesti vojske pod zastavu paša. Mi ipak možemo i iz ovoga popisa zaključivati, koliko su i sela doprinosila obrani turskoga carstva u Slavoniji. Svi gradovi u požeškom sandžaku jedva mogoše dati četiri hiljade četiri stotine ljudi, a sav je sandžakat davao do petnaest hiljada ljudi, dakle je deset hiljada odpadalo na sela. U cerničkom ona tri grada imadu hiljadu ljudi, a četiri hiljade daju sela. Naši nam spomenici ne kažu, nisu li ovi brojeni oružani ljudi sve sami posadnici janjičari. Mi mislimo, da nisu upravo svi. U ovom je broju i stalna janjičarska posada i svi oni spahije i Turci, koji su sjedili po gradovima, a u vojsci služili su kao konjanici. Sama ova dva sandžaka daju bez srijemskoga do dvadeset hiljada ljudi. Veliki broj sela u Slavoniji pokazuju ovi brojevi vojske. To potvrdjuju i drugi spomenici. Četiri mjeseca iza osvojenja verovitičke i požeške županije ostalo je napučenih samo sedamdeset sela, ali se broji zapuštenih sela kršćanskih na tri sto šestdeset i osam, a čisto turskih osamdeset i pet ili ukupno

---

jer se navode duljine mjesta od Zadra i Spljeta. Izvještaj pisan je talijanski 1625, jer se na strani 179 spominje „la revisione e descrizione" „del 1624 che Mehmet Begh fiol de Mustaj" učini. Slijedeće godine 1626 putuje u Bosnu Hrvat Atanasij Grgičević i donosi caru Ferdinandu II. ovo isto izvješće mjestimice neznatno skraćeno. Grgičević imao je izvijestiti cara o Bosni, pak je naprosto donesao na talijanskom jeziku ovaj opis beglerbegov. Morao je da bježi, jer su Turci doznali, da nije on trgovac, kako se iskazao, već carski izaslanik. Tek što je mogao ovaj opis negdje uhvatiti, pak ga caru podnosi kao najbolji i najpouzdaniji izvještaj. Starine XVII. str. 116—150.

[1] Posjet kod paše 1608 poslanika austrijskoga. Arkiv za povj. jug. knj. IV. str. 214—215.

[2] V. popis Valpova.

četiri stotine i četrdeses i tri sela.[1] Po tom je bilo na zemljištu sadanje požeške verovitičke županije 513 dobro napučenih sela.

Najviše je „turskih“ sela izčezlo iz krasnoga požeškoga polja njih šestdeset i jedno na broju, ako se još k tomu uzme osamnaest iz bližnjega Kaptola i iz Velike šest, onda vidjamo, da su zlatno požeško polje Turci poljodjelci najjače bili pritisnuli. Ako je istina ono što Marsigli koncem 17. vijeka pripovijeda: „ja sam opetovano puta prošao razne dijelove Turske, pak nisam nigdje vidjao Turke poljodjelce osim u Bosni, gdje su Slaveni prešli na Mohamedanizam i Turke naseljene iz Azije u Dobrudži“ — onda bismo mogli suditi, da su ovuda po selima naseljeni naši bosanski poturice.[2] Onda razumijemo, da je veliki i znameniti turski grad Požega u vrijeme popisa (1702) iza oslobodjenja mogao pokazati jedva sto sedamdeset i jednoga gradjana i četrdeset i dva kućarca, dakle u svemu jedva štogod preko hiljade stanovnika. Valjda manje nego 1688, kada je ipak 1800 duša.

Kršćanskih sela opuštjelo najviše u Djakovštini. Sela pustih broji se osamdeset i šest, a puste zemlje samih oranica do sedamnaest hiljada jutara.[3] Što popisnici iza izgona Turaka mogu navoditi poimence zapuštene oranice, koje jošte nisu šikarom obrasle, to pokazuje da je jošte prije velikoga rata kršćanska raja i ovih 17.000 jutara obradjivala i znojem svoga lica natapala. Iza Djakovštine imadu najviše zapuštjelih kršćanskih sela Osijek i Valpovština, a pust je i veliki dio izmed Slankamena i Mitrovice, a zatim dolazi kotar oravički, Požega i t. d. U blagoslovljenoj od prirode Slavoniji, kako se vidi po ovim brojevima nije uzmanjkalo naroda, a imena gora i dolina, rijeke i jezera, sela i gradova svjedoče, da je ovdje sjedio neprekidno narod hrvatski i u njekim krajevima srpski, da nije bilo niti prave turske pasmine, već samo gdjekoji Turci po zemlji rastreseni. Uprava turska još nije bila dotle dospjela, da na tursku prekrsti slavonska sela, rijeke i gradove. O tom svjedoče svi naši prilozi.

Da ogledamo upravu. Turska je uprava sva vojena. Na čelu sandžakata jest sandžak, što znamenuje zastava, jer ima u boju svoju zastavu. Ako su beglerbegije ili vilajeti odgovarali starim bizantinskim tematima, kojima su na čelu „strategi“, a ono su sandžaci bili stare „eparhije“.

[1] Gl. prilog XIV. Popis Slavonije g. 1688.

[2] Citat u Salamona: Ungarn in Zeitalt. d. Türck. H. str. 201. Sr. naše priloge i popise: Kaptola, Kutjeva, Velike, Kamenskog, Gradišta Brestovca itd., gdje se poimence spominju turska sela, gdje su sami Turci svoje zemlje obdjelavali.

[3] Gl. Priloge: Popis Djakovštine.

Sandžak bivao je imenovan i primao svoje pravo na zastavu sa samoga prijestolja iz onoga najunutarnjijega dijela carske palače, kamo je vjernik i podanik k padiši prorokovu zamjeniku samo najvećim počitanjem ulazio i sa ceremonijama, koje su posebni zakoni ustanovljivali.[1] Visokoj časti, koju je paša dobivao, imali su odgovarati i darovi, koji su za prve pašaluke narasli i do pet hiljada dukata. Paše su morali darivati velikoga vezira, koji je od ovih darova imao znatan dio svojih prihoda. Cvalo je kupovanje i prodavanje sandžaka. Sandžak nije imao stalne plaće iz carske blagajne, pa opet se računao u Carigradu prihod kao stalan. Tako se uzimalo za pašu požeškoga, da ima 616.236 ospera, što bi po našem računu bilo preko deset hiljada dukata.[2] Sandžak je imao svoje posjede i sela, koja su mu radila i plaćala. Tako paša požeški ima Veliku,[3] Kaševac u orahovičkom kotaru, Duboku i Krnjakovce u kutjevačkom kotaru,[4] a onda Sekulince, Meljane, Gjurišiće, Riemce, Drenovac, Macute, Smude, Bokane itd. u kotaru voćinskom i sva bogata turska sela oko Požege.[5] Imali su posjede i u drugim krajevima svoga spahiluka. Već sam onaj vijenac vojvodstava (vaivodatus) oko Požege pokazuje nam blizinu sandžaka: Pleternica, Gradišće, Kutjevo, Brestovac, Kamensko, Kaptol, Velika i poslije izgona Turaka nose sa svojim kotarom ime „vojvodstva", a vojvode su i upravitelji pašinih sela i dobara. Od jednih posjeda primaju sve kao i svaki spahija, a od drugih primaju ono što bi podanici imali samomu caru davati.

Kako su bili rasuti posjedi paše požeškoga radio je on jamačno onako kako pripovijeda putnik 16. vijeka. Begovi i paše, koji imadu svoja lena ili posjede dadu kazati svojim vojvodama to jest upraviteljima: Donesi mi toliko od ovoga ili onoga sela. Vojvoda učini. Uzme za pašu 30.000 ospora, a za sebe 15—20.000 ospora, ako ne više.[6] Paša je dobio svoje, pa makar propala raja. Odkuda bi inače paša razvijao sjaj, komu se evropski putnici ne prestaju diviti. A paša, koji je danas u Požegi, biti će valjda za godinu dana gdjegod na granicama carstva u Aziji, možda će pasti u nemilost, pa će izgubiti pašaluk. Sve to morao je na umu imati, pak da se obogati

[1] Hammer: Staatsverfassung des osmanischen Reiches I. str. 86.
[2] Hammer: Staatsverfassung II. str. 251. Hammer računa da ide 50 osp. u dukat. V. Hammer Gesch. des osm. R. III. 472.
[3] Prilog XXVII. Popis Velike.
[4] Prilog br. XXX.
[5] Prilog br. XIX.
[6] Gerlach Tagebuch 1577. kod Zinkeisena III. str. 163.

kako i gdje samo može. „Ne ima nijednoga beglerbega“ — veli Zinkeisen — „nijednoga sandžaka ili subaše, koji bi bio zadovoljan sa obilnim svojim prihodima. Pohljepa njihova goni ih na prevare i tlačenje, da izmuzu iz sela i gradova što više mogu“.[1] Nečuveno bogatstvo mnogo puta na milijune sabraše turski paše, u zlatu, srebru i drugim dragocjenostima, jer zemalja ne mogoše nakupovati, kada su sve zemlje bile careve. Mnogo puta poslao je sultan razglašenome bogatom paši svome svilenu uzicu, samo da pobere njegove milijune. Mnogo puta se je carska blagajna pomogla u velikoj nevolji na ovaj ne lijepi način. Ali najviše puta i redovito gledaju paše, da rasiplju svoje ogromne prihode na krasne žene, divne konje, zlatne i dragocjene haljine i na stotine svojih robova dvoranika. Tek je ideal pašama vrijedan spomena bio poturica Hrvat Rustempaša, što je sve on ostavio blaga i bogatstva pri svojoj smrti (1561). On ostavi: 1700 robova, 2900 vojenih konja, 1100 deva, 5000 sjajnih haljina ili kaftana, 8000 turbana, 1100 zlatom vezenih kapa, 2900 oklopnih košulja, 2000 oklopa, 600 srebernih i 500 zlatom i dragim kamenjem posutih sabalja, 1500 kaciga, 130 parova strimeni, 7060 sabalja sa draguljima urešenih korica, 1000 posrebernjenih kopalja, 5000 svezaka knjiga, 78.000 dukata, 32 draga kamena u vrijednosti od preko 11 milijuna for. i 100 milijuna ospora ili dva milijuna gotova novca u srebru, preko osam stotina villa i njekoliko stotina mlinova.[2]

Uz pašu jeste namjestnik kiaja. U našim stranama zove se redovito i u spisima i u pjesmama ćehaja. U našim slavonskim spomenicima dolazi po imenu Mehmed ćehaja. U kotaru kutjevačkom pripada njemu selo Novoselci,[3] a imao je jamačno drugih posjeda. Bilo je stalno odredjeno, da svi posjedi, koje uživa jedan ćehaja, prelaze i na njegove nasljednike, a da se ne smiju niti umanjivati niti promjenjivati za druge.[4] Spahije sandžaka imao je sabirati njihov neposredni zapovjednik Alaj beg. U našim spomenicima dolaze tek dva sela u kotaru veličkom Sovinjak i Bankovci, koji pripadaju alajbegu požeškomu,[5] Preslatince u djakovačkom kotaru.[6] Ne dvojimo, da ih je imao i više po drugim krajevima pašaluka. Iznad alajbega svakako je aga janjičara, koji je u sijelu sandžaka glava znatne vojene sile.

[1] Zinkeisen Gesch. d. osm. R. III. 135—136.
[2] Hammer Gesch. d. osmanischen Reiches III. str. 386.
[3] Gl. Priloge: Popis Kutjeva br. XXX.
[4] Hammer Staatsverfassung I. str. 359.
[5] Gl. Priloge: Popis Velike br. XXVII.
[6] Gl. Popis djakovačkoga kotara br. XXXIX.

Što je pored velikoga vezira u velikom divanu cara čestitoga veliki aga janjičara, to je i u malom divanu sandžakovom aga janjičara. U svima tvrdjavama sjede stalne posade janjičara, njima su na čelu dizdari ili kapetani, nad kojima je on aga ili gospodin. Ove čete imadu u vrijeme mira da drže mir i red. Oni su stalne posade u ime državnoga mira po sandžacima.

Divan sandžaka ili mali divan sastaje se u svim zgodama, koje se tiču cijeloga sandžaka. Redovito biva u njem deset do dvanaest osoba. Pored paše su njegov čehaja, aga janjičanrski, alajbeg, kadija ili veliki sudac, miriliva ili pazitelj nad zgradama, glavni hodža i odlični spahije iz pašaluka.[1] Janjičarski aga i onda ustaje tužbom na pašu, kad svi šute i strepe od straha pred pašom, on ustaje i diže tužbu prizivljući na svoga velikoga agu janjičarskoga u Carigradu i na carev divan, te mnogo puta krši paši glavu.[2] Ako i jesu age janjičara važni u provincijama, opet nisu više janjičari onakovi, kakovi su bili u vrijeme Sulejmana I. Oni se žene po volji i bave se raznim zanatima, da prehrane svoje obitelji. Tako već izgubiše volju za rat. „Ja sam vidio — veli Ricaut — da su mnogi od njih davali obilne darove, da ih riješe službe u Ugarskoj ili Kandiji“. Dapače imadu svoje zamjenike „jamak“ zvane najgadnije propalice na smutnju svijeta i tvrdjava, kamo dolaze.[3] Nisu više janjičari ljuti vojnici, koji ne znadu ni oca ni majke, kako kaže naša stara historijska narodna pjesma. Čuprilii vezir piše kaurinu Jovi Misirliji:

Ovo tebi tvrdu vjeru dajem,
Da ću skupit po izbor junaka,
Koji svoje ne imadu majke,
A za vjerne ljubi i ne znadu,
Kome no je kuća kabanica
Mač i puška i otac i majka.[4]

Ovo je stereotipno u našim narodnim pjesmama starije dobe za oznaku janjičara. Dopunjuje ovu oznaku druga pjesma, koja kaže, kako su oni pripravni umrijeti i učiniti strahote ma za što. Dizdar udbinjski, t. j. kapetan janjičara, piše primorskomu banu, a ban pripovijeda svojoj kćeri, što u pismu kaže:

Sutra će mi svatove dovesti,
Dovesti će hiljadu svatova:
Sve junaka sve golih Turaka,

---

[1] Zlatovićeva zbirka u našoj akademiji ima takov „divan“ opisan u Skradinu.

[2] Hammer Staatsverfassung na više mjesta i Salamon Ungarn in d. Zeitalt. Türckenher. str. 193.

[3] Ricaut Histoire de l'Empire Ottoman liv. III. str. 405—406.

[4] Bogišić Narodne pjesme iz starih rukopisa str. 286.

Koji nema ni oca ni majke,
Niti brata nit rodjene seke,
A za ljubu nigda i ne znade,
Puška šarka i otac i majka,
A desnica bratac i sestrica,
Britka sablja previjerna ljuba,
Kabanica kuća kamenita.
Komu žao poginuti nije
Ako li mu ručak ne pripravim,
Ne pripravim glavitu djevojku.
Bijeli grad će sa zemljom sravniti,
Materi će oči izvaditi,
A meni će ruku odsjeknuti,
A tebe će kćerko odvoditi.[1]

U 17. vijeku raspušteni janjičari izlijeću iz tvrdjava, kako ćemo još i primjerima pokazati, da taru siromašnu raju. Jednom se spominju prijave svih kolasa ili zapovjednika vojske iz gradova požeškoga sandžaka stigle beglerbegu kaniškomu, te je trebalo u Požegi taj janjičarski smet rastjerati. Tuže se spahije i siromasi. „Mnogobrojna nasilja uništio je u Požegi i rastjerao nevaljalce u Požegi Huseinaga sin Ahmed agin".[2] Ova nasilja prikazuje nam i narodna pjesma iz onoga kraja, kada pjeva:

„Sinoć dragoj mimo dvora prodjoh,
Ja joj nazvah dobar večer draga.
Draga meni nujna odgovara:
„„Kakvo nam je dobar večer dragi,
Kad su nama na konaku Turci?
Oni ištu što u mene nema:
Ištu vina od sedam godina
I rakije od devet godina
I djevojku lica neljubljenu
I pogaču nigda nekuvanu
I konjica nigda nesedlana.
Toga ištu — što u mene nema.""[3]

Ovakva je propala janjičarska vojska ili posadna i pješačka. Ima druge vojske narodne iz samoga spahiluka, koja je konjanička ili spahijinska, koja je mnogo veća i o kojoj Turci rado izgovarahu svoju rečenicu, kada vidiše veliku vojsku: „Askar rend derin misal", t. j. ima vojske kao pijeska u moru. Ovoj vojsci pristaje ona evropska poslovica: „kuda tursko kopito zagazi, tuda trava više ne raste".[4]

[1] „Vienac" Kačiću, Zbornik pjesama, u Zadru 1860 str. 36.
[2] Zlatovićeva zbirka u rukopisu jugoslavenske akademije.
[3] U zbirci „Matice hrvatske" iz okolice čaglićke.
[4] Obadvije ove rečenice spominje u 17. v. Ricaut Histoire de l'empire liv III. str. 407 i 413.

I u Slavoniji ima četiri puta više spahinjske vojske nego li posadne janjičarske. I ovu instituciju spahija primiše lijeni za napredkom Turci iz bizantinskoga carstva, gdje je od davnih vremena bio običaj davati u ime vojne službe ona sela, na koja je državni poglavar po ondašnjem redu imao pravo rabotâ i dažbinâ.[1] Po Mohamedovom zakonu pripala je svaka osvojena zemlja ne samo djelomice već čitava turskomu caru. On je razdijelio na ziamete i timare i darivao svojim odabranicima. Grčka riječ „pronija" (πρόνοια) značila davanje u najam, na obradu, na uživanje, dakle ono što je bio rimski beneficium.[2] Turski zijamet znamenovao je vojnički feudum, dakle ono, što i pronija. Gospodari ovoga feuda zvali su se zaimi, t. j. ono, što su u evropskom svijetu gospoda baroni i grofovi. Dohodci jednoga zaima (u našim spomenicima dolazi pisano: Sain, Schain) ili posjednika jednoga ziameta bili su najmanje 20.000 ospora i idu do 99.999 ospora. Čim pridodje još jedna ospora, već zaim nosi naslov paše. U našim spomenicima dolaze mnogi zaimi ili turska gospoda baroni tako, da bi ih suvišno bilo brojiti. Laglje je pobrojiti najveće posjednike, koji po svome velikom posjedu nose naslov paše. Osim valije ili upravitelja — paše požeškoga — imade Hali paša boraveć u Brodu,[3] Alia paša u Kaniži,[4] Haši paša, Ibrahim paša, Kaston paša, Alipaša, Hasanpaša, Alaj paša u Djakovštini.[5] Svi oni imadu prihoda preko 100.000 ospora. Najviše ih je, kako vidimo, u Djakovu, ali zato i jest Djakovština iza odlaska Turaka najpustija.

Timar je znamenovalo imanje, koje su turski sultani davali odličnu vojniku uz pogodbu, da za rat daje po jednoga konjanika na svakih 3000 ospora. Ako li je timar prerasao 19.999 ospora, onda je timariot ili njegov posjednik postao zaim. Ali i to su mogli dostići samo oni, koji su imali pismo od samoga sultana. Bilo je i takovih, kojima je davao pismo tek beglerbeg, oni nisu mogli dobiti veći posjed od 6000 ospora i nisu se mogli uzvinuti medju gospodu zaime i paša.[6]

Zaimi i paše imadu i po više sela, timari tek po jedno, a svih onih 85 turskih sela podpadalo je neposredno pod pašu požeškoga.

[1] Успенски: Значение византiнской и южнославянской iропии и Зборникъ статеи по Славяновѣдению str. 8—13.

[2] Novaković u svojoj raspravi o proniji i pronijarima, Glas srpske akademije I. str. 75 izveo je i primjerima iz srpskih spomenika utvrdio ono, što je o tom u spomenutoj gore raspravi dokazao Uspenski.

[3] U opisu: Kutjeva selo Gradac.

[4] Opis Orahovica selo Čačinci.

[5] Opis Djakovštine.

[6] Ricaut Histoire str. 408—410.

Svako selo ima samo jednoga gospodara ili spahiju, samo dva puta nalazimo po dva gospodara. Tako u Dobrogošću nalazimo Alibulića Mehmedagu Osječanina i Stalipa Požežanina,[1] a tako u Dolancima Chirkin Ahmed Agića i Huseinagu obadva Požežanina,[2] koji su mogli biti braća. Tri gospodara jednoga mjesta nalazimo samo u Djakovu Haši pašu, Ibraim pašu i Kaston pašu.[3]

Dočim su timarioti bili dužni s jednim konjanikom izaći, zaimi i paše imali su dovoditi svaki svoju četu prema razmjeru svoga posjeda. Ako su bili bolestni, morali su se dati nositi, ako su još bili djeca metali bi ih u kolijevkama na konje, neka se priučavaju ratnim tegobama.[4] Kolika je nužda bila, da spahija glavom podje u boj, svjedoči i naša narodna pjesma, gdje se kćerka „Peivan spahije“ preoblači u očevo spahinsko odijelo i vojuje pod imenom Pejvan spahije kroz devet godina dana, dijeli mejdane i sretno se vrati kući.[5] Tko ne bi pošao u boj, gubi svoj spahiluk. Tko u boju pogine, tomu će se car smilovati obitelji, ako ima sina, opet će mu car dati onaj ili drugi još bolji timar ili ziamet. Car je gospodar svih timara i ziama, pak tako i ovih. „Dok drugi vladari — veli Ricaut — gubitkom i smrću svojih vitezova u boju gube, ovaj još dobiva, jer sve njemu dopade i opet može dijeliti“.[6] Naravno da dijeli najprvo sinovima onoga. koji je u boju poginuo.[7]

Ove velike izmjene imao je da bilježi u našim zemljama defterdar vilajeta bosanskoga, pod koji je spadala Slavonija. Koliko je ovdje moglo biti prevara? Koliko puta prelaze ipak spahiluci od oca na sina? Koliko li je u Slavoniji vladao zakon bosanski, gdje su spahiluci bili baštine od djedova? Koliko je medju spahijama bilo Turaka, a koliko poturica Hrvata bosanskih? Koliko je narod trpio radi tih promjena? Svega toga ne znadu nam kazati naši spomenici. Spomenut ćemo ipak, da nalazimo imena obiteljska begova hrvatska, a spomenut ćemo i gdje su gospodari. Aslan Begović Valpovčanin u Rakitovici, Mustafa Čemanović u Drškovcima, Begić Požežanin, Hasanaga Zaimović u Bešincima, Halibeg Lakić Lakušanin u Češljakovcu, Haši Pašić Djakovčanin u Čajkovcima, Usain Begić Djakovčanin u

---

[1] Opis kotara Gradišća.
[2] Opis kotara Velike.
[3] Opis Djakovštine.
[4] Ricaut str. 411.
[5] Bogišić Narodne pjesme str. 261—264.
[6] Ricaut Histoire str. 414.
[7] Zinkeisen Gesch. d. osm. Reiches III. 155—161.

Andrijevcima, Ali Čajić Djakovčanin u Dubovici, Ali Bašić u Dubravniku, Ali Čijajić u Forkuševcu, Alija Jerkočević u Paki, Karalović u Šehovskom ili Soskom dolu, Durmišević u Bjelaku, Karalović u Tulnici, Karalović u Mihaljevcima, Mehmed aga Katalić u Kadumovcima, Hasan Čeribašić u Dolu, Teptedarović u Orljavcu, Turbić u Dragi, Zvečić u Hrnjevcima, Svetačović Kobašanin, Tuceković u Rogolju, Husein Alilagić u Smoljanovcima, Mustajbeg Halilagović u Mrtovlasima, Slivić u Vlasima, Čengić u Završju, Bakić u Ugarcima, Turbić u Golobrcima, Murkić u Pšenici i t. d. Njeka su imena čisto narodna, a druga su od turskih časti zaima, tefderdara, paša, aga, bega Zaimovići, Teptedarovići, Pašići, Agići, Begići i t. d. Naše je mišljenje, da su gotovo sva gospoda turska u Slavoniji porijeklom Mohamedanci iz Bosne.

Rekosmo već, da je u sandžaku bivao divan od koga se je moglo prizvati na veliki divan beglerbega bosanskoga. Na ovo vijeće prizivali bi se Turci i kršćani, ali sudbenost bila samo i lih u kadije. On je govorio u ime svetoga zakona, zato se od njegovih presuda nitko ne ima prizivati na kakav viši sud ili divan. A kakav je to bio sud kaže nam jasno naša strašna narodna rečenica: „Tko te prê? kadija. Tko ti sudi? kadija. Tko te bije? kadija.“ Lijepo govore carske odredbe kadiji. On će paziti, da ne budu pogaženi nedužni mozlimi, da ih opaki sudijini sluge krivo ne ogovore. Takove će sluge odmah kadija odpustiti, drugač će on biti odpušten. Mi ne trpimo okrutnosti. po kojima se bez razloga seljani odsudjuju i dobra se njihova otimlju.[1] I sve tako lijepo dalje. Ali kako je kadija sudio, kada je bilo izmed kršćana i Turaka? U našim spomenicima naročito se kaže, da su podanici imali pravo prizvati na kadiju, ako bi im spahija krivo činio i s njima zlo postupao.[2]

Kadija imao je svoj kotar sudački, koji se zvao kaza. Takove su kaze bile u Slavoniji u Požegi, Orahovici, Brodu i Osijeku po službenom popisu, a bio je jedan u Iloku kraj paše i u Mitrovici. Već se po ovom vidi, da je kadija bio od mnogih mjesta daleko. I pravda je već po samoj daljini dosta puta morala trpiti. Radi daljine bili su i namjestnici ili mali sudci naibi. Tako eno u Nijemcima u Srijemu ima takov „naib“ na koga sam car šalje svoje pismo u

---

[1] Hammer: Staatsverfassung des osm. Reiches, B. I. 133.

[2] Vidi priloge strana 43, gdje kažu seljani o svojim odnošajima prama spahiji: „si quae pecasset iisdem in mala et nulla tractatione, apellassent causam ad cadiam“.

kojem se kaže: „Nikako se ne smije raditi proti veličanstvu zakona i proti mojoj carskoj zapovijedi.“[1]

Kadija sjedio je u posebnoj zgradi koja je bila cijeli dan svakomu otvorena od jutra do večera, da sudi, sklapa ugovore i ženitbe, pravi testamente, u kratko on je javni notar. Kadija ne ima u ime svega toga niti jednoga novčića plaće od države, već živi samo od onoga što mu narod dade. Zato neka nitko ne misli, da je kadija stradao. On dobiva znatne prihode, što se već odatle vidi, da troškove plaća ona stranka, koja dobije pravo. Mnogo puta idu Turci od obijesti tužiti nedužne kršćane, za to kadiji kršćani dobro plate, dok i Turci tužitelji ništa izgubili nisu.

Turski begovi, spahije, vojvode i subaše natječu se, da obtuže. Nijedan prestupak nije umakao Turcima, gdje se radilo o kakvoj novčanoj kazni. Ako li tko s drva padne ili s krova, ili u vatri ili vodi pogine, moralo se plaćati. Ako tkogod iz sela izčezne ili uteče moralo se plaćati. Ako se na krajini pobiju Turci i kršćani, pa bude mrtvih glava, onda bližnje selo plaća za svaku mrtvu glavu krvarinu. Dogadjalo se dapače da su plaćali i za ljude, koji su u kojoj kući umrli naravnom smrću. U kratko vele stanovnici ugarskoga sela Szada: „kojom god smrtju čovjek umre, Turčin prima za to svoju plaću“. Krvarina plaćala se od 5—100 talira ili bolje da reknemo opet sa stanovnicima jednoga turskoga sela: „Turci uzmu što im raja dade — svaki po svojoj mogućnosti.“ Turci u obće ne paze nego na one prestupke, koji će im donesti novaca.[2]

Osim novčanih globa, od kojih žive kadija i svi drugi častnici turski, imadu i k a z n e razne vrsti sve do smrti, koje grozotom ispunjuju svako ljudsko srce. Da budemo i ipak Turcima pravedni, spomenut ćemo, da veliki dio groznih turskih kazna imade svoje korene u sredovječnom zakonodavstvu bizantinskih careva isto tako kao i veliki dio turskoga sudbenoga postupka.[3] Bizantinci su na primjer tako ljuto batinjali i na toliko različitih načina, da i najveći vještaci ne mogu pravo razabrati, kakove su to sve batine bile. Neka bi bile batine, već su ih i Špartanci na stotine dobivali. Ali se je i bičevalo i šibalo, dok je živo meso odpadalo, dapače se sa živa čovjeka koža derala.[4]

---

[1] Vidi priloga br. V.

[2] Primjera iz spomenika magjarsko turskih donosi Salamon Ungarn in Zeitalter der Türckenschaft str. 244—248, koji vrijede i za odnošaje u Slavoniji.

[3] Zachariae v. Lingenthal: Geschichte des griechisch-römischen Rechts 2. Aufl. Berlin 1877 p. 303 o kaznama, 381 o sudbenosti.

[4] Zachariae str. 308—309.

Ovakove šibe i deračina bile su kao sramotna i strašna odsuda na smrt. Sve su to Turci nasljedovali od svojih učitelja Bizantinaca, kako ćemo to vidjeti u tolikim primjerima. Bio je običaj u Turaka uhvatiti odličnije kršćane, biskupe, gvardijane, trgovce, pa za kakvu god pregrešku odsuditi ih na batine. Jadni kršćani da im biskupi ili gvardijani pod sramotnim batinama ne postradaju, odkupili bi ih. Tako je nastala redovita skoro daća koja se zvala deštibani.[1] Biskupi se bosanski tuže, da skoro svake godine moraju da smognu u to ime koju stotinu škuda, a samostani osiromašiše plaćajući odkup od ove sramote, kako ćemo poslije vidjeti.[2]

Izaurijski carevi groze se u svojim zakonima, da će odsjeći ruke, izrezati jezik, izvaditi oči, odrezati nos ili muško udo. Sve to baštiniše Turci od Bizantinaca. Prispodobimo primjera radi s onim, što je paša požeški g. 1600 radio u Požegi. „Ženama dao je rezati sise, ljudima uha, nos i jezik; njekoje je žive parao i okolo grada na kolac natikao, druge je u kipuću vodu žive bacao; djecu je bacao u tamnicu da od gladi skapaju. Ovako se radilo po cijeloj Slavoniji.[3] Temelj je bizantinski dakako sa dodatkom zvjerskih Turaka.

Samo u strašnoj kazni nabijanja na kolac čini nam se, da su Turci originalni. Byzantinci odsijecaju jednim krivcima glavu mačem, druge spaljuju u vatri osobito radi vjere, treće proste zločince vješaju na vješalima.[4] Nijedan putnik ne prolazi Tursku, da ne bi opisao groznoga turskoga nabijanja na kolac. Mnoge ilustracije po evropskim novinama 17. vijeka imale su zgroziti svako kršćansko srce od onoga, što kršćani trpe od groznih Turaka. Nijedan vijestnik ne propušta spominjati zloradosti turske, poruge i sramote, koje kršćanin jadnik pretrpi prije ove smrti i kada već na kolcu izdiše. U vrijeme nemira cijeli nizovi kršćana na kôcima izdišu. Mnogo puta nabili bi na kolac kršćanina, a pored njega oca, majku, braću ženu i djecu[5] itd. Mnogo puta glogov kolac uzeše i na zadnju stranu čovječjega tijela zabijahu, dok u zatiljku ne izadje. Ali tko bi mogao sve te jade izkazati?

Najviše puta da izbjegnu strašnim kaznama bježe jaki kršćanski ljudi u hajduke, kako mnogo puta svjedoči naša stara pjesma. Evo kako veli Mijat hajduk:

---

[1] Hammer Staatsverfassung I. 265.

[2] Vidi Benlićev izvještaj od g. 1655 u Fermendžin: Acta Bosnae eccl. izaći će u „Monumenta" naše akademije.

[3] Švear: Ogledalo Ilirije IV. str. 437.

[4] Zachariae str. 408.

[5] U Sansovinu detaljno opisano list 61—62. Za noviju dobu Bakula I: Martirii nella missione francescana str. 16.

Turski zulum doteščao raji,
B o g v i s o k o, a c a r j e d a l e k o,
N i t k o n a m a p o m o ć i n e d a d e.
Ja imadoh lijepe podvornice,
I livadu zelenu Jabuku,
S v e m i o t e o d D u v n a k a d i j a.
Tri put idjoh do turskoga suda,
Sve je meni uzaludu bilo,
Vlaška vjera ne prija Turčinu,
Pa ja odoh potražiti pravde,
U bogaze i tijesne klance,
Gdjeno sude turske kosovice
Pa sam Turke sudit naučio.[1]

Krvav ti je život hajdučki, kada narodna pjesma pjeva:

„Pa on ode u goru zelenu
Devet godin po gori hodio
Sa gorice hladnu rosu pio
Ispod sebe crnu zemlju jeo.
Dok je sebi četu sakupio.“[2]

Njihov je život tek u noćno doba. Po vatrama razpoznaju svoje drugove. Tako na primjer Nikola Višnjić, kada odvodi Hajkunu djevojku, vidi vatre u gori, pak ih ide poznavati „il' su turske il' mojih drugova“ i nalazi kod prve Ivu kapetana, kod druge Petra Mrkonjića, kod treće Luku bajraktara, kod četvrte Komnen bajraktara, a kod pete Smiljanića Iliju — sve poznati junaci iz narodnih pjesama 17. vijeka.[3] U zimsko doba počivaju hajduci ili kod roda ili kod dobrih prijatelja, ali mnogo puta nastradaju od izdaje.[4] Mnogo puta stradaju od prkosne smjelosti, osobito ako se pokažu Turcima u odijelu i oružju onih turskih junaka, koje su pogubili. Tako na primjer ne da Mijat harambaša Marijanu u Livno i veli mu: „Obuko si toke Čitarića i ječermu Poprženovića, svietle nože bega Vrabkovića i košulju Bojagić Alije.“[5] Mnogo puta od Turaka grozno nastradaju i velike muke trpe. Mnogo puta prelaze na kršćansku stranu, da se kao u s k o c i osvećuju. Ali mi ne imamo da govorimo o uskocima, koji su izvan Turske, već valja da govorimo o hajducima u Turskoj, napose u Slavoniji.

O slavonskim hajducima veli noviji izvjestitelj iz naroda po narodnoj tradiciji. „Nekadašnje slavonsko-srijemske hajdučke čete bijahu

[1] Pjesmarica „Matice dalmatinske“ str. 250.
[2] Vienac „Kačiću“ str. 24.
[3] Vienac „Kačiću“ str. 30.
[4] Kako hajduci zimuju, o tom osobito karakteristična pjesma u Pjesmarici Matice dalmatinske str. 210.
[5] Pjesmarica Matice dalmatinske str. 241.

ovako ustrojene. Ljudi, koji su se dali u hajduke, pobjegli su u goru na zabitna lako nepristupna mjesta. Tu bi se njih 12, 20—30 drugova dogovorom skupilo u jednu četu, izabrali bi sebi vodju harambašu. Ovaj je imao pravo upravljati četom, zapovijedati svakomu četniku i četu predvoditi. Svaki četnik morao je slušati harambašu. Plijen su dijelili pod jednako, samo je harambaša dobivao za dva četnika, duplo od svakoga plijena. Udarali su samo na Turke. Sastajali su se po danu u zakutićima, noću su išli četovati ili napadati Turke, koje su i danju putujuće napadali."[1] Ovo su dakle osvetnici kršćanski za muke pretrpljene.

Moramo se i to pitati: Da li su ovi hajduci sačuvali štogod misli za slobodu i kršćanski život. Da li su hajduci kakvi takvi plamećki nade pritisnutomu i pogaženomu kršćaninu slavonskomu? Da li barem oni u svom srcu nose ono, što rekoše njihovi predji poslanicima Ferdinandovim g. 1530: „Oh koli željno očekivasmo, da nas Kristovom pomoćju oslobodite, rado bismo se u vašu zemlju preselili, da se ovoga tiranstva oslobodimo".[2] Rade li u savezu s braćom hrvatskom za slobodu podjarmljene raje? Jeste, upravo u Slavoniji možemo pokazati i dokazati sa suvremenim izvorima, da su hajduci borci za krst častni i slobodu svoga naroda. Jeste, upravo su hajduci glavna podpora svakoj kršćanskoj vojsci, koja se je dizala na Slavoniju.

U velike sudjeluju slavonski hajduci u velikom ratu, komu je bila povod propast turske vojske kod Siska (1592), a svršio se mirom u Žitvi (1606). Do onoga rata ne ima spomena o kakovoj vojni na Slavoniju, od kada je pala kroz pedeset godina, pak ne ima spomena ni o djelima hajduka slavonskih. God. 1596 izdade car Rudolfo proglas na Bosnu i sve susjedne zemlje, neka se dižu na oružje svi kao jedan čovjek, da zataru strašnu Mohamedovu neman. Car veli, da je poslušao njihova izaslanika viteza jeruzolimskoga Franju Antona Bartuča. „Dokle mi sa vladarima kršćanskim vojujemo proti strašnomu i vječnomu neprijatelju i vi valja da se složite, da stresete sa sebe jaram strašni i sramotni".[3] Očevidno je, da na ovaj poziv skaču na noge junaci hrvatski u Slavoniji. Prvi kolo vodi Vid Kovačević u Vrhovcu gradu (1596), koji otimlje Vrhovac i pod njime pogiba. Za njim se spominje Franjo Ilić, koji je sa dvije hiljade uskoka popalio Požegu. A kada je (1599) provalila hrvatska vojska pod Petrom Erdedom, eto uz njega Luke

---

[1] Bogišić Zbornik sadašnjih pravnih običaja. U Zagrebu 1874 str. 616.
[2] Kuripešićev izvještaj, Rad jugosl. akad. LVI. str. 163.
[3] Lopašić: Acta confiniaria I. str. 195.

Senčevića, koji bijesni na Turke od Požege do Osijeka. A kada udara u Slavoniju Gjuro Zrinski, eto opet uz njega braće Marka i Mate Lepsanovića, koji osvoje više gradova i iz njih izbaviše više sužanja kršćanskih. Iza mira u Žitvi ne ima glasa niti slavonskim hajducima, dok opet ne počme slavno svoje vojevanje ban Nikola Zrinski (1663) eto opet uz njega Tome Sarića sa šest stotina momaka.[1] I opet ne ima spomena o slavonskim hajducima, dok ne započe veliki rat oslobodjenja. Onda opet oni zaigraše kolo tako jako, da i najpristraniji strani pisci moraju priznati, da se je Slavonija oslobodila i pomoću samoga naroda. O tom ćemo još govoriti pripovijedajući sam rat za oslobodjenje.

II.

Govorili smo o gospodi i o njihovom upravljanju i sudovanju, a sada valja da govorimo o podanicima kao hraniteljima turske vojske i turske gospode. Spomenusmo govoreći o postanku ziameta i timara ili turskih spahija, da su Turci inštituciju ovih vojnih feuda primili od Bizantinaca. Isto tako od njih primiše i podaničke odnošaje. Već sam naslov odredaba „kanuni raja" pokazuje na uzor bizantinski iz koga su Turci crpali.[2] Već u vrijeme bizantinskoga carstva zovu se seljani siromasi (πένητες), a to i jesu bili, jer je slobodnoga seljaka već sasvim bilo ne stalo, kada je vrijedilo u carstvu feudalno načelo: „nulle terre sans seigneur" ili kako vidjamo u Slavoniji: svako selo ima svoga gospodara. „Iza propasti bizantinskoga carstva — zaključuje Zachariae — ostaju isti pravni odnošaji zemljištni pa makar i uz njeke modifikacije i nadalje sve do dana današnjega. Turskim osvojenjem promijenio se je odnošaj državnih posjeda, crkvenih dobara, vojnih feuda i posjeda velikaša. Crkvena dobra dobile su redovito mošeje kao vakufi; sva druga dobra razdijeliše sultani svojim miljenicima i vojnicima kao novim spahijama. Odnošaji seljaka ostaju isti, oni samo izmjeniše gospodara.[3] A o seljanima srpske države zaključuje Novaković ovako: „Kad se — veli on — različita mera nešto u raboti, a nešto u dažbini svede na jedno, izaći

---

[1] Švear: Ogledalo Ilirije IV. od 423 i dalje po suvremenim bilješkama ili analima požeškoga samostana, za koje vele, da su propali g. 1842 u velikom požaru Požege.

[2] Hammer: Staatsverfassung I. str. 180.

[3] Zachariae von Lingenthal: Geschichte des griechisch-römischen Rechts 2. Aufl. Berlin 1877 str. 234 i dalje raspravljajući o „νόμος γεωργικὸς", a naročito zaključak ove študije na str. 262.

će, da čitluk sahibijski — kmeti upravo su ostali pod istim rabotama kroz tursko vreme pod kojima su se nalazili pod srpskom upravom u XIV. veku."[1]

Turci su dakle samo prihvatili i obdržavali stare zakone. A kakovi su ti zakoni? Kako ih provode? Najprije nam valja ogledati zakon. Turci su zadržali u glavnom stare zakone glede posjeda, kako nadjoše u bizantinskom carstvu a i u srpskoj državi, gdje su prevladali grčki agrarni zakoni. Samo Bosna zadržala je svoje baštine od djedova, a u drugim dijelovima carstva tek po milosti sultanovoj i mnogo puta kradom postaju prave baštine, da posjed prelazi od oca na sina i da ostaje obitelji. Kršćani podanici više su vlastnici zemlje svoje, nego što su njihovi spahije. Naši seljani slavonski nazivlju svoje zemlje „baštine"[2] mnogo većim pravom nego što bi mogli njihovi gospodari svoje selo, komu su gospodovali, baštinom pozvati. Kršćanski podanici mogli su svoje zemlje medju sobom izmijeniti, prodati i ostajale su kao baština njihovoj djeci, samo dakako uz pogodbu, da priznaju svoga spahiju gospodara. Pri prodaji valjalo je paziti, da privoli spahija, komu je kupac platio „tapiju" ili taksu u ime prenosa zemlje na sebe i svoju djecu. Spahija mogao je zemlju svomu podaniku oduzeti i drugomu pokloniti, ako li ju je za tri godine ostavio pustu. Nije mu smio oduzeti, ako je podanik zemlju obradjivao i svoje daće namirivao. Nije opet kršćanin podanik smio odbjegavati svoje zemlje, a spahija mogao ga je dovući na staru zemlju makar iza petnaest godina.

Kršćani plaćaju redovito desetinu i harač. Desetina ide gospodaru, a harač ili „carovina" ide caru za uzdržavanje njegove vojske.

Desetina imala se platiti najprije od svake vrsti žita i voća, a zatim i od povrtelja, od konoplje i lana. Ne samo od žitka, već i od blaga davala se desetina. Veliko blago volovi i konji bili su izuzeti, ali zato se davala u naravi od koza i ovaca, a od svinja plaća se redovito u gotovom novcu. Pašarina plaća se napose. Mlinarina je takodjer u desetom dijelu. Osobito su u cijeni desetci od pčela u medu ili vosku. Od deset kablova ide jedan spahiji, od sto deset. Car Sulejman uredio je, da spahija još od svaka trideset i tri mjerova primi jedan. Taj suvišak zovu salarija, a plaćala se samo od pšenice, ječma, hrži, zobi, proje i vina.

---

[1] Novaković Stojan: Pronijari i baštinici. Glas I. srpske akademije str. 44.
[2] Gl. naše priloge osobito: popis Male Vlaške br. XXXV.

Medjutim se je desetina pretvarala u petinu, od deset da se dade ne jedan nego pet, t. j. da dadeš polovicu. Taj se porez nazivlje ispendža ili petina od perzijske riječi pengjib ili petina. To je bilo u ime takse kršćaninu, što kao sužanj sultanov uživa život i zemlju sultanovu. Taj porez bio je po sesijama, dakle je porez zemljištni. U Ugarskoj se je plaćao po kapijama (ili portae), a u Slavoniji po odžacima ili dimovima (foci.). Ovaj se je porez davao u gotovom o Gjurgjevu i o Mitrovu ili Miholji.

Osim ovih poreza ima jošte dopunjak ispendže ima jošte porez vozarine. Podanik imao da dade svomu gospodaru jedan voz drva i jedan voz sijena. Gospodar je recimo sjedio u Budimu, pa kako da mu tamo vozi. To je morao da plati u gotovom novcu.[1]

Ovo je zakon ili „kanun“ u glavnim crtama. Da vidimo, kako je prema ovomu zakonu bilo u Slavoniji. Godine 1697 odgovaraju seljaci u Ladimirovcu kraj Osijeka, da im je bio u vrijeme tursko gospodar Hadžia Omir, komu su plaćali:

1. „Od svake sesije (a to je od 24 jutra) godimice u gotovom novcu jedan forint i dvadeset i pet dinara i to na rokove o Miholju i o Gjurgjevu, a preko toga jošte o božiću od svake kuće po jednoga kopuna ili jednu kokoš od svake kuće“. Ovo je očevidno spomenuta gore ispendža ili odkup od sužanjstva.

2. „Daju mu desetinu od svake vrsti žita i od pčela u naravi, osim toga u ime desetine drobnoga blaga koza i ovaca daju od svakoga stada po jedan komad. Zatim daju od svake dvije svinje pet dinara i to u ime dohodka od paše, koji se zove „travarina“. Osim toga davahu od svake sesije na tjedan jednoga težaka.“ Ovo je gornja desetina, ali evo već ovdje mjesto tri težaka u godini daju svaki tjedan jednoga, a to je pedeset i dva u godini.

3. „Turskomu caru plaćali su daću zvanu „carovina“ — skoro uvijek zovu drugi „harač“ — i to svaki na boljem posjedu 1 for. i 20 din., a na manjem posjedu manje.“[2]

Kako je očitovalo prvo selo kraj Osijeka, tako je u glavnom bilo u cijeloj Slavoniji. Najprije da kažemo o haraču. Iz Srijema tekao je u Budim, a inače plaćao se za uzdržavanje beglerbega kaniškoga iz cijele Slavonije. Upravno spadala je Slavonija pod beglerbega bosanskoga, te je tefterdar bosanski imao da vodi račun o prihodu carskom u Slavoniji i njegovi su ljudi harač utjerivali. Vojnički je spadala pod

[1] Hammer Staatsverfassung str. 180—215 i po cijelom svesku rastreseno.
[2] Sr. priloge br. XVII. 38.

Kanižu, te je na zapovijed kaniškoga beglerbega ustajala, kada je trebalo udariti na Hrvatsku i druge susjedne kršćanske zemlje. Harač nije bio glavarina, kako se vidi iz naših popisa, već upravo carska zemljarina, jer se plaćalo od sesije ili „baštine". Harač nije bio veliki, ide od 1 for. 20 dan. do 6 for. ili do jednoga dukata, ali su strašni haračlije i ukupitelji njegovi, pred kojima su više puta kršćanska sela izpraznila. U ovaj carski danak brojila se i gradnja oko gradova i priprava kola i svega potrebnoga za vojsku se više puta za njekoliko dana hoda, gdje je mnogo puta skapao gospodar i blago njegovo. I pred tom strašnom „carevom daćom" odbjegala je više puta raja sa svojih selišta.

Velika je nesreća bila za jadnu raju, što su se ove daće u defteru popisivale u jednu „summu", to jest sveukupno što ima dobiti car, a isto tako što imadu dobiti spahije, koji su u ime stalne svote zakonom odredjene do jedne ospore imali uzdržavati sebe i svoje konjanike. Ili bila dobra ili zla godina oni su iskali svoje, a sva sila turska slijegala je na raju, da istisnu, što se imalo podavati.[1]

Ovo je bila careva daća, a sada da ogledamo daću za spahiju. Davala se u naravi i u novcu. Spahija imao je dobiti sve gotovo u svoju kuću, gdje je obitavao. Kako vidjesmo, oni obično stanuju u gradovima, te je raja morala uvoziti na njekoliko sati daljine. A kakva je bila ta desetina u naravi, to nam svjedoče Kapornjani seljani bližnjega sela od Ladimirovaca. Oni vele: „Svaki seljanin, koji je imao svoj plug, imao je spahiji usijati dva jutra žita kogagod. Ovo bi žito poželi i izmlatili i dovezli bi mu sve o njegovom kruhu i soli, a kada bi se radnje svršile, dobili bi u znak priznanja likov (mercipotum) vina.[2] Mi znamo, da nije svaki seljanin imao cijele sesije ili 24 jutra, već i pol i manje, a evo ipak mora svaki da uzore dva jutra i posije i požanje i izmlati i gotovo doveze. Ovo je svakako više od desetine.

Po zakonu u ime desetine imao je davati raja dva tri ili četiri težaka na godinu. Već u gornjem popisu imade ih pedeset na godinu, a bilo ih je i stotinu. Ovaj broj rastao je i bio je strašan, ako je gospodin spahija imao svoje zemlje kraj grada, u kojem je obitavao. Seljani su iz daleka morali dolaziti na radnje svake vrsti. Tomu nalazimo primjer u Djakovštini, gdje su „davali težaka po stotinu, indi po sve godište u zimi i litu nigdi ne pristavši svetke, zime, kiše,

[1] Salamon: Ungarn str. 182—188 sa više primjera iz Ugarske.
[2] Gl. priloge str. 43.

vrućine, aliti nepovoljna vremena".[1] Od ove daće tek je biskup Petar Bakić Djakovštinu oslobodio.

Ovdje je vrijedno spomenuti i za buduće ispitatelje podaničkih odnošaja, da su naši carski upravitelji Slavonije iza oslobodjenja pridržali sva podanička podavanja kao „stare navade i običaje". Turci su eno primili od Bizantinaca zakone i obdržali ih, a sada ih prima naša carska vlada. Ovako idu teški podanički odnošaji u jednoj niti od cara Justiniana do slavonskoga urbara osamnajstoga vijeka. Take su stare navade i običaje držali na primjer osječki Jezuiti, kada traže od Almašana, da im preko četrdeset jutara uzoru kraj Osijeka, a zatim da oru zemlje u Almašu, da im voze sijeno u Osijek i iz vlastite zemlje i od drugih kupljeno.[2] Ovo su iskali i njihovi prvanji gospodari Turci. Ostaje na ledjima seljaka žalibože „stari običaj".

Upravo njeke spomeni na „stare navade" protumačit će nam najbolje tursku „desetinu". „Da se u grad gosposki imade pod jesen" — veli Bakić — „maslo nositi po starom zakonu, običaju i navadi od svake sesije po jedna oka, tolikojer po isti način po jedna oka predje od svake sesije opredjena, a ne u kudilji". Kako Turci ne troše masti naravno je, da je ovaj zakon o maslu u tursko doba postanuo, premda ga ne ima u temeljnom zakonu o podavanjima raje. Ne ima niti toga u zakonu: „Da sva sela imadu, kada bi bilo od potribe žito voziti na vodenicu, kamo bi mu se zapovidilo po starom običanju i navadi nositi i mliti". Ovo nije u zakonu za spahije, ali jeste zakon za potrebe carske, pak su ga prenesli sebi spahije kao redovitu daću. Tumači nam se pako zakon o desetini voća, kada se kaže: „Sela rana voća imadu nositi po starom običaju i navadi". Teško je i pomisliti da bi Turci bili drugačije desetine u voću osobito ranom pobirali, nego kako traži biskup djakovački, koji se drži „staroga običaja".[3]

---

[1] Biskup Petar Bakić djakovački veli, da je on svoje podanike tek od ovoga „šaraluka" izbavio. Da je šaraluk upravo desetina, svjedoči on sam, kada malo dalje veli: „Da selo na bečiluk jati šaraluk ne imadu dicu pošiljati". Bečiluk jest upravo „beščiluk", koji Popović u svom riječniku (Glasnik 59) tumači, da je to „begovska dočeka". Ovdje nam pada na pamet i ona stara naša „descensus". Biskup nam tumači, da je šaraluk isto što i bečiluk, to jest radnja u ime desetine. Riječ „šaraluk" mogla je postati samo od turske: „aršluk", što znamenuje: desetina. (Hammer Staatsverfassung I. str. 195). Rukopis Petra Bakića, original u biskupskom arkivu u Djakovu, a prepis u knjižnici naše akademije.

[2] Vidi popis Almaša u prilozima str. 51.

[3] Spomenuti već rukopis Petra Bakića pod točkama 8, 19 i 21.

Koliko su spahije varali svoga cara, jer su po starim popisima davali stanoviti broj konjanika, kao da su im dohodci uvijek jednaki, koliko puta se je njih desetorica pravdala za jedno selo, a napokon u vojsku nijedan nije prispio, kako se tuži tefterdar Ani pod vladom Ahmeda I. (1603—1617)![1] A tko će opisati sva nasilja i prevare prema jadnoj raji? Koliko puta prodao je jedan spahija svoje selo za ovu godinu jednomu, a ovaj drugomu, a onaj opet trećemu, pak onda trojica navališe na selo, da im desetinu i sve daće dade. Kako li eno od dviju triju težaka narastoše u ime desetine njih cijela stotina. Toga nitko nije bilježio. Kolika li su jošte druga nasilja imali jadni kršćani pretrpjeti, to ćemo u drugom dijelu ove razprave još potanje pripovijedati.

Od obćega pravila imade i iznimaka. Tako njeka sela na Dunavu valja da služe kod prevoza i mostova. Oni ne prinose drugih daća. Izuzeti su i oni, koji su na krajini, koji plaćaju iste one daće, koje i Turci, ali zato vojuju zajedno s Turcima na kršćane. O njima govorit ćemo napose, kada budemo govorili o krajini.

O carini u Slavoniji malo ili baš ni malo ne imamo podataka. Tek na mostu osječkom i kraj Petrovaradina spominju se prihodi carinski. Pavao Rovinjanin pripovijeda za takova emina u Makarskoj, da je plaćao caru trideset hiljada reala na godinu. „Nikako toga nisam mogao vjerovati“ — veli on — „nego mi vele, da je istina. Može se ipak razumjeti, jer ne pobiru samo daću od prolazne robe, već im kršćani od svake kuće imadu davati po tri, četiri do pet reala. Osim toga svaki za svaki posao, koji učini valja da plati isto tako.[2] Ovakovi emini spominju se u Osijeku i u Petrovaradinu.[3] Kakove su prihode imali i koliko su plaćali turskomu caru u ime dobivene carine, toga ne znamo.

„Sajmovi“ ili „pazari“ spominju se u više gradova. Tako na pr. u Osijeku veliki Ilijinski sajam.[4] Imade i nedjelnih sajmova samo ne znamo, da li su upravo morali podanici u grad spahijin nositi na prodaju, kako je to poslije bivalo u Slavoniji.[5] Ipak se može zaključiti,

---

[1] Hammer: Staatsverfassung str. 191.

[2] Starine XXIII. str. 19.

[3] Gl. priloge Osijeka i Petrovaradina.

[4] Sr. priloga br. II.

[5] Vrijedno je spomenuti njeke ustanove za Djakovštinu (1725):

6. Sva Djakovština može dobro znati, da od sada nikomu ne imadu kakvu marvu prodati, veće mesaru jali kasapu gosposkome, za neka varoš može u svako vrime od godišta i vojniki s putniki mesa imiti, a kasap bude, kako se marva procini, platiti svakomu prez svakoga spričanja.

7. Da se ne ima nikome drugome prodati med, vosak, vino, rakija, veće samo gradu gosposkomu, a bude se svekoliko plaćalo po onu cinu, kakovo drugi budu prodavali i kupovali.

što seljani osim blaga i žita nose na sajam. Na sajmovima trži se med, vosak, vino, rakija, kokoši, pilići, maslo, sir, purane, guske, patke, slanina, bob, grah, sočivo, svakovrstni luk, raci, žabe, ribe i lovine razne vrsti.

Ovo nas dovodi, da reknemo o narodnom živovanju i sudovanju. Spahija bio je prvi sudac svojim podanicima, a tek ako s njegovim sudom nisu bili zadovoljni prizvaše na sud kadijin. Znademo pak od prije, da spahija biva daleko u kojem gradu, a suda uvijek treba. U to ime imalo je svako selo svoga kneza. „Knez ima se izabirati čovik pametan za moć znati selom upraviti".[1] Kneza biralo si je selo obično izmed najuglednijih ljudi u selu. Jednoga takova kneza dvorove opisuje (1640) Pavao Rovinjanin. U susret dolazi gostu knez (conte) Marko i žena mu, sinovi i kćeri, sva družina i s poštovanjem ljube Pavla u ruku. „Ovaj knez" — veli on — „ima više kuća, ali sve su od drva i sve skupa ne čine jednu pristojnu kuću. Sjedosmo po turski na podu nogama na križ oko stola prostrta na zemlji, večerasmo pečeno jare, kuhanu kokoš i suhoga mesa sa dobrim kruhom i vinom. Sve je to doneseno na jednom drvenom pladnju, koji je bio priličan punomu mjesecu. Ostavio nam svoju palaču, koja je bila koliba od drva kakva dva koraka široka, a toliko i visoka, pokrita bukovim daskama, a duga je oko osam koraka. Ona služi za spavaonicu, za kuhinju i za dvoranu. Sa strane ima staju u koju vode vrata iz te sobe, te kroz sobu unilaze i izlaze krave, kojih je dosta imao." Posteljicu Pavlu nizko prostreše uza stijenu kraj vatre, koju si je sam prikrio sa pokrivalom, koje je sa sobom nosio. U maloj je smetnji, kada se na večer krave natisnuše, koja će prije u staju."[2]

Jedva je i u Slavoniji bio „knežev dvor" bolje udešen. Ovdje nas zanima, da je knez imao više kuća, a to je očevidno zadruga, o kojoj naš Pavao na drugom mjestu veli, da ga je zadivila i da je to pravi način sačuvati svoju imovinu. Veli, da je bilo više braće oženjene, jedan da je držao novce i zapovijedao, a svi drugi da su mu pokorni. Nikada da se ne rastaju, već da su svi skupa. Ovako da ih

9. Da imadu sva sela preko godišta, koliko jest nedilja u njemu, nositi u Djakovo na piacu: što kodi ima na prodaju kokoše, piliće, maslo, purane, guske, patke, slanine, boba, graha, sočiva svakojaška, luk i ostala kakono se dostoji, ter navada jest po drugih vilajetih i varoših. Takojer ribe, rake, žabe i s lovinom ostalom.

Rukopis Petra Bakića u jugosl. akademiji u prepisu.

[1] Ibidem tačka 23.

[2] Starine XXIII. str. 21—22.

uče fratri.[1] Vjerujemo da su ih učili fratri, da budu složni, ali zato nisu fratri stvorili zadrugu, kako krivo misli Pavao Rovinjanin. Svi naši spomenici Slavonije pokazuju nam zadrugu u punom cvijetu, u svima bilježi se gospodar kuće, a pored njega oženjena braća i sinovi.[2]

Knezu je bila dužnost bditi nad zadrugom. Sve pravde dolaze najprije pred kneza. Knez je imao pravo zadrugu razdijeliti, kako nam svjedoči spomenik iza dobe turske, ali i od toga pravnoga posla primaše spahija svoj dar jednoga vola. Ako ne bi knez spahiji toga posla prijavio, dobio bi sto batina i dao bi uza to svoga vola.[3]

Knez je imao po starom običajnom pravu miriti radi rana i mrtve glave, gdje po starom običaju slavenskom sudi dvanaest dobrih ljudi, dok uvrijedjeni primi ubojicu na pomirbu u ime Boga i svetoga Jovana. Turci nisu sprečavali ovih sudova osobito u zabitnim krajevima, samo su svoju globu pobirali. Ako se nije našao krivac u selu, trebalo je da jamči cijelo selo. Turci su na pr. dopuštali, da kršćani sami sude svojim vješticama, zato se uzčuvao upravo za sud vieštica običaj pradavnih vremena — sa utapanjem u vodi.[4]

A kakvi se osobiti poroci mogli zavladati u našem narodu pod pritiskom mnogih zločina samosilne turske uprave? Toga nam spomenici ne kazuju, ali možemo naslućivati, da su se razvile krivo kletve, jer Turci drže već u 16. vijeku, da je prisega samo stvar savjesti. Rodila se „osveta“, da se uzmogne oduprijeti turskoj sili, te je iz turske dobe ono tumačenje „svjeta od svjeta“ da je „sveta osveta“. Razvijala se kradja i otimačina djevojaka posvećena starodavnim zakonima. Razvilo se mnogo moralnoga zla u narodu, koji premnogo puta strepi od turske nepravde i u strašnjoj strepnji nepromišljeno zlo tvori.

[1] Ibidem str. 23. Ovo nas opominje na onu teoriju o „zadrugi“, da je postala u tursko doba i da nije stara slavenska inštitucija. Sr. Самоквасовъ: Исторія рускаго права I. str. 141—2. Mi se s tim mnijenjem ne slažemo.

[2] Sr. priloge, u popisu dolazi obično: fratres uxorati i filii uxorati, a iza toga dolazi popis blaga i zemalja.

[3] Kada se bude koja kuća diliti, da se zove knez od sela i dva druga s njime pametna čovjeka, koji mogu bez svakoga mita jati dara pametno razdiliti, već prije za gospodu vola izabrati po navadi običaja, ter ako knez ne bi toga učinio, da prime na dar sto palica i svoga vola dade gospodi za biršag. Bakićev rukopis u prepisu (tačka 23) u jugosl. akademiji.

[4] Sr. Bogišić: Zbornik običaja str. 561, 565, 582—3. K tomu primjere kršćanskoga sudovanja u vrijeme tursko u Ugarskoj. Salamon: Ungarn str. 249. Naročito za sud o mrtvoj glavi sr. Fortis: Voyage en Dalmatie I. str. 90, gdje je kod bivših turskih podanika upravo onakov običaj, kakav se u Bogišićevu zborniku spominje, da je danas u Hercegovini.

Kada si je čovjek izmučio i srce i dušu razmatrajući o podaničkim mutnim i teškim odnošajima u turskom carstvu, ipak mu malo odlane, kada se približi gradovima, gdje je bilo više zakona, pravde i čovječnosti. Dok su sela opustila, gradovi se pučanstvom ojačaše. Svijet je bježao, kada je samo mogao u grad. Tomu je svemu razlog jednostavan, što su gradovi bili neposredno pod sultanovom vladom. Sultan je iz prihoda gradova uzdržavao svoju vojsku. Tako se iz naših gradova slavonskih uzdržavala najviše Kaniža i sva turska vojska na ovoj krajini. Sultanu je samòmu bilo do toga stalo, da njegovi janjičari i spahije budu redovito plaćeni. A da njegovi ljudi utuku gradove, kao što su u sedamnajstom vijeku utukli mnoga sela, tko bi platio njegove krajiške vojske. I njegova bi moć pri tom nastradala. Činovnici carski po gradovima nisu pobirali sebi, kao što su to činili spahije po selima. Ako su štogod i oteli nije bilo toliko, da bi se dizale velike i grozne tužbe, kakve vidjesmo po selima. To je moglo mamiti i mamilo je seljana u grad. Ali je to teško išlo. Nije dozvoljeno raji, da se seli od jednoga gospodara drugomu, pak tako ne smjedoše niti u grad da se sele. Iza deset godina smio je spahija svoga kmeta potražiti i iz grada potegnuti, ako je mogao dokazati, da je u njegovom defteru.

Ipak je svijet utekao u gradove i to najobičnije u vrijeme ratova, pak se onda nije dao iz grada. Sam sultan zaštićivao je kadgod one, koji su uljezli u grad, da se spase od navala i tereta spahija i njihove otimačine. To je bila, kako rekosmo, sebičnost njegova, neka budu što napučeniji gradovi, koji prinose u njegovu blagajnu.[1] Lasno je tako razumjeti, kako su gradovi brojem stanovnika procvali, dok je mnogo sela bilo pustih po ravnoj Slavoniji. Bila je i njeka ravnopravnost medju gradjanima. Svaki grad bio je razdijeljen na predjelje ili četvrti, a svaki gradjanin u svojem četvrtu morao je preuzimati noćnu stražu, da se grad čuva od vatre i nevaljalih ljudi. Koga nevaljalca uhvati ta straža, s mjesta ga zatvori. Osobito su pazili na vatru, koja je bila veoma pogubna u onim drvenim daščarama a slamom pokrivenim. Vjerno oni paze, jer svaku kradju ili palež valja da plate stražari one noći. Lasno je onda razumjeti, da su u slozi, ako se jedne noći nadju zajedno na straži kršćanin, Turčin i Židov. U gradovima su evo svi pazitelji sigurnosti, dok su na selima samo Turci državna policija.[2]

---

[1] Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft, Leipzig 1887 str. 213 do 215.

[2] Bassano u Sansovina: Dell'origine e guerre de Turchi, list 48 i 49.

Ogledajmo pojedine gradove. Najviše nam je podataka ostalo iz onih tamnih vremena o Požegi. Svi putnici dive se krasnomu požeškomu polju, u kojem ima osim grada samoga mnogo turskih i kršćanskih sela.[1] Cvalo je ovo polje već u rimsko doba, pak i poslje u doba hrvatsko. Gotovo je nevjerojatno, kada nam turski povjestnik g. 1532 kaže, da je Požega imala četrdeset do pedeset hiljada, a te su ju godine Turci popalili.[2] Ali to nam donekle potvrdjuju još putnici i domaći svjedoci sedamnajstoga vijeka, kada veli jedan, da je grad mnogo veći bio, kako to pokazuju razvaline zidina, a grad da je već onda bio (1660) velikim dijelom razvaljen.[3] Drugi nam opet kaže, da je Požega mnogo veća od Broda, da imade četrnaest mošeja.[4] Po službenom turskom popisu imala je Požega (1624) do hiljadu kuća, a isto toliki broj vojnika. To pokazuje, da je bilo u gradu mnogo Turaka, kad ih je toliko ustajalo za cara na vojsku.[5]

Godine 1688 brojila je Požega 1806 duša. To je bilo neposredno iza izgona Turaka. Ovoliko je dakle bilo samoga kršćanskoga pučanstva u vrijeme tursko, koje se spasilo.[6]

Grad se je razvio u ravnici naslanjajući se na gore. Bio je u 17. vijeku otvorena varoš, a tako mu je položaj uz brdo, da se niti utvrditi ne može. Brda nad njim tako gospoduju, da bi ga mogao kamenjem s brda uništiti. Kraj grada je malena tvrdjava na visokom okruglom čunu gospodujući nad gradom. Grad je razdijeljen u dva dijela, koji se zovu turski i kršćanski. Talijanskom putniku svidja se grad. Veli, da je prosto gradjen (alla rozza), što mu vjerujemo, kada znademo, kakovi su turski gradovi.[7]

Sjetimo se samo onoga zakona turskoga, koji je zabranjivao kršćanima i židovima graditi veće kuće, nego što ih grade Turci, a oni vole stanovati u manjim kućama i kolibama. Žalibože imat ćemo se više puta sjećati onoga zakona kalifa Omera, da kršćani ne smiju graditi crkava niti samostana, niti da ne smiju svojih crkava popravljati. Oni koji u susjedstvu s moslimima žive, smiju svoje kuće

---

[1] Izvješće Dünewaldovo od 16. oktobra 1687 veli: Dieses schön gelegene Posseckher Feld begreift in sich ziemlich viel Dörfer theils von Christen theils von Türeken bewohnt werden.

[2] Hammer Gesch. d. osm. R. III. str. 120 po Dželalsadi i Pečevi.

[3] Nikolić u kanoničkoj viziti g. 1660: quae olim civitas sat grandis fuerat uti apparent vestigia murorum, sed ex magna parte diruta.

[4] Pavao Rovinjanin: e la città più grande de Brod ha 14 moschee . . .

[5] Starine XVII. str. 146.

[6] Gl. Priloge br. XIV.

[7] Bonini: Caprara 1688. str. 42—43.

samo u skrajnjoj nuždi popravljati.[1] Sjetimo se svih putnika po turskim gradovima, gdje slikaju blato i kojekakve izmetine po ulicama, prozore kojećim zatvrdjene, kako li se psi i vrane loveći se za svoj plijen crklotine vijaju po ulicama turskih gradova.[2] Ako je ovako svuda bilo, nije moglo biti ljepše niti u našoj Požegi, Osijeku itd.

Turskomu oku bila je ljepota najprije u jakoj kuli, a zatim u mošeama. Jedno i drugo ima ponosna Požega. Tri kršćanske crkve njekada lijepe i velike sada su turske mošeje, a sa njihovih tornjeva sada hodže turski halalaču i zovu vjernike na molitvu. Kršćani nisu smjeli graditi novu lijepo zidanu crkvu. Tek u 17. vijeku posreći im, da uzmogoše sagraditi lijepu i prostranu crkvu svetoga Duha dakako svu od drva, kod koje služe dva franjevca. Uz crkvu je njihov hospicij, a kadgod budne desetak fratara na duhove, Filipovo i Jakobovo i na mnoge druge godove u godini.[3] Pored Turaka bili su katolici kršćani, ali bilo je i pravoslavnih ako i ne u velikom broju.

U popisivanju iza odlaska Turaka veli se doduše, da su bili pod Turcima i sada da su (1702) sami katolici.[4] Ali jedna zgoda u ovom vijeku daje nam naslućivati, da je bilo u gradu i pravoslavnih. Kada je papinski izaslanik Pavao Rovinjanin g. 1640 prolazio iz Broda prema Požegi na slavonskim kolima u četveropregu, htjede i u varoš požešku proći. Ali kršćani njihovi pratioci veli on, da su im naveli predobre razloge, da treba obići Požegu. Najglavniji je bio, što su naši kršćani katolici ubili netom jednoga vladiku pravoslavnoga u požeškom polju, koji je izganjao svoje prihode ne samo od svojih vjernika, već i od katolika. Vladika je polazio sa kaludjerima, svećenicima i Turcima u pratnji od dvadeset i četiri osobe. Katolici ih ubiše na polju požeškom i zakopaše ih sve zajedno s njihovim konjma u velike jame. U jednoj noći sve to obaviše i jošte zelenim busenjem tako prikriše, da se nikada nije doznalo, gdje su ih ubili i zakopali. Sada se je čulo, da ide vladika katolički poslan od pape, a pravoslavni se spremahu na osvetu. Zato Pavao prodje mimo Požege u Veliku.[5] Kako su upravo u 17. vijeku procvali razdori izmed katolika i pravoslavnih, o tom na drugom mjestu govorimo, ali i ovo je jedan gorak prinos te kršćanske nevolje.

---

[1] Hammer: Staatsverfassung des osm. Reiches I. str. 183.
[2] Lijep primjer o Budimu i drugim gradovima donosi Salamon str. 162.
[3] Visita Nikolićeva god. 1660. prilog IV.
[4] Vidi konškripciju Požege, veli se, da su bili sami katolici.
[5] Pavla Rovinjanina Starine XXIII. 35.

Ako i nije Požega cvala pod Turcima i nije mogla cvasti, opet je bila po svome teritoriju velika. Nije opet bila toli velika, kako jedni kazaše, da je pod nju spadalo dvije stotine sela, a drugi čak četiri stotine. Ovo je previše i za županiju požešku, koju su jamačno razumjevali oni pisci, kada Požegi pridavahu pod vlast tolika sela. Požega je bila i pod Turskom priznata za grad. Ona nije niti pod Turskom imala drugoga gospodara do li samoga sultana.

Obseg grada bio je daleko preko zidina gradskih. Na gradskom zemljištu bila su sela Drškovci do dvadeset časaka udaljeni, malo mjesto od četiri kuće, pol sata na jug bilo je mjesto Komušina sa sedam kuća, opet pol sata odaljeno je selo Seoci sa trinaest kuća, a za četvrt sata na istok bili su Vidojevci opet sa trinaest kuća, a pored njih su Arslanovci sa dvanaest kuća, a na zapad napokon Emovci sa osam kuća. Stara je tradicija u ovim selima, da nisu to sela u početku bila, već sastavni dio grada Požege. Ali mogućniji Turci pokupovaše zemlje gradske i prisvojiše si tako i ova sela naselivši se u njima. U vrijeme tursko donosila su ova sva sela u „s u m m u“ požešku. Kako već vidismo Turci pod imenom „summa“ preuzeše riječ starih dicatora u ovim stranama, a pod tim se razumjevala ukupna porezovina jednoga grada ili mjesta, koja se imala davati u carsku blagajnu, pa bilo više ili manje stanovnika.

Kada se promisli koliko je pustoselina po drugoj Slavoniji, onda se mora reći da je oko Požege cvalo poljsko gospodarstvo. Na brdima grada cvalo je vinogradarstvo u cijelo vrijeme turskoga vladanja. Vlastnici vinograda bili su i Turci, jer naši Turci piju vino i rakiju. Ta samo na naše krajiške Turke, med koje idu i požeški, pristaje ona stara poslovica: „piju kano Turci“.[1] Od zanata cvali su najviše krznari, jer ih popisuju dvadeset i šest, što uzamši prema broju gradjanskih kuća čini, da je svake desete kuće vlastnik bio krznar. To nam pokazuje i na narodnu nošnju, te možemo reći, da se je onaj narod onako nosio, kako se i sada nosi, a da nije imao nošnje današnjih Bošnjaka.

Iza krznara najjači su kožari, što je naravno, ima ih deset gospodara kuća. Da je gotovo vas narod u opancima, to nam pokazuje, što popisuju samo jednoga čižmara, komu je i pridjevak Čižmešija.

[1] Lopašić u: „Dva junaka“ str. 124 spominje u Vidovcih g. 1687 ove turske gospodare vinograda: Derviš spahija hodža požeški, Alija Muharenović, Mehmet Durmišević, Husain spahija, Husain Sofić, Alija Budarović, Ahmet Hasić. Pri popisu (1702) spominju se u Vidovcima vinograda samo na šest kopača, ali uza to pustoseline u obće dva puta više nego li cijele obradjene zemlje. Vidi se dakle, da su ovdje tečajem slijedećih ratnih godina vinogradi propali.

Pored kože ima i narodno sukno tvrdo i jako koje je obradjivalo dosta na broju krojača, popisuje ih dvanaest. Bilo je dosta kovača, mesara, drvodelaca, mlinara, stolara, gumbara. Spominje se i jedan chirurgus, valjda brijač a moglo ih je u tursko doba i više biti. Nama se ipak najzanimivije čini, da mala Požega imade toliko zlatara, broje ih osam. To nas opominje na lijepe one mnoge radnje, koje vidjasmo u samostanima Bosne a naročito u Sutjeskoj, koje su pobožni stari zlatari poklonili crkvi božjoj. Opominje nas, da naslutimo, da je u Slavoniji cvao ovaj obrt i natjecao se finoćom radnje sa sličnom filigran radnjom sarajevskom i carigradskom. Opominje nas na zlatne i srebrne nakite naših žena i djevojaka, koji su znali prelaziti od roda u rod.

Pa zar nije bilo trgovaca u Požegi? pitat će tkogod. Dakako da je bilo kao i u svakom gradu pod Turskom. Sada se iza odlazka Turaka spominju samo četiri (quaestores), ali u tursko doba bilo ih je više. Jedini odlični kršćani, koji su se novcem stečenim od sirotinje raje uzdigli do ugleda i pred Turcima bili su trgovci. Požega je i trgovačko središte upravno, pak je i tržište trgovačko ne samo za požeško polje, već i za cijeli pašaluk.

Da li je bilo škola u Požegi? Nije li onakova bila kakovu Bocatius opisuje u Budimu (mjeseca novembra 1605): Sastanem kršćanskoga školnika, pak ga upitah: gdje ti je škola, a on pokaza: evo ovdje, a uz njega stoji pet dječaka.[1] Bolje je bilo u Požegi, jer su tamo franjevci sa svojim hospicijem, a gdjegod njih ima, ima ma kakva škola. Luka Imbrišinović osnova školu g. 1672 o svojem trošku, u koju je polazilo više od pedesetero djece.[2]

Ovoliko mogosmo iz veoma oskudnih izvora da progovorimo o Požegi. O nijednom gradu slavonskom ne nadjosmo niti toliko podataka. Ali nije nam niti treba, kada svi žive pod istim državnim sustavom, koji malo gradi više razgradjuje. Znatniji je u strategičnom obziru Osijek od Požege. Godine 1626 opisuje ga carski izaslanik Atanasij Grgičević ovako; „Preko mosta sagradjena od cara Sulejmana na Dravi dolazi se pred vrata Osijeka. Ovdje se svršava kako me drugi dobro upućeni uvjeravaju kraljevstvo Ugarske. Ovaj grad Osijek jest pradavni, ali prepun od Turaka, što se i pozna dobro. Stare zidine učinjene su vrlo lijepo sa četvornim kamenima sa lijepim gradskim vratima, nove su od drva nabacane sa vapnom.

[1] Salamon str. 162.
[2] Lopašić: Dva junaka str. 136.

U jednom kutu staroga grada nalazio sam tri komada topova bez kola, a jedan je dug trideset i šest pedalja nelijep, učinjen od samih Turaka, jer je na njem turski nadpis. U ovom gradu moglo je biti do tri stotine kuća, izmed kojih je deset katoličkih. Mošeja ima osam."[1] Znamenit je osječki presjajni most, koji je bio dug osam hiljada pet sto pedeset i tri koraka, a sedamnaest koraka širok.[2] Poslije oslobodjenja jeste u gradu smjesa svakojakoga naroda, dosta Niemaca, po vjeri ima kalvina, koji su bili Magjari, dočim su u varošu bili katolici, pomiješani sa pravoslavnim kršćanima. U tursko doba koncem 17. vijeka bilo je u varoši od blata i drva učinjenih do dvije hiljade kuća. Varoš je bio tik do grada. Na daleko na zapadnu stranu prema Djakovu puno je pustih sela, koja se nisu mogla naseliti. Što bi danas jadna raja posadila, to bi sutra turski konji izgazili i uništili. Vojna cesta spajajuća Osijek sa Biogradom nije bila prilika za naseobu, već je s jedne i s druge strane bilo mnogo puta kroz duže vremena samo trkalište za pustopašne turske i tatarske konje.

Petrovaradin sam po sebi nije bio grad sa gradjanstvom, koje bi imalo kakova preimučtva. On je bio upravo turski dobro utvrdjeni tabor, pak je to i poslije ostao. Iz ove jake tvrdjave bdili su Turci nad južnom Ugarskom i Erdeljem. Ovdje se vidjaju lijepe zgrade tečajem ratova razvaljene. Izmed ostalih bila je ovdje divna kršćanska crkva sa krasnim slikama svetaca, bogorodice i Isusa Krsta, ali izbodene i osakaćene od kopalja i handžara turskih vojnika.[3]

Što su rimskim taborima bile canabae, to su Petrovaradınu bili Karlovci, koji su u vrijeme popisa (1702) po broju pučanstva veći od Požege. Puni su trgovaca i obrtnika, imadu veliki posjed od preko pet hiljada jutara, porez plaćaju kao i varošani turskomu eminu ili porezniku u Petrovaradin. Njihova je briga bila most na Dunavu i postave drvene pod osam topova varadinskih postavljati. Karlovce su Turci pri odlazku sasvim popalili i porušili. Ostadoše ipak dvije krasne crkve, jedna katolička porušena, a pravoslavna crkva ostade cijela, sa lijepim slikama i prekrasno oslikanom kupulom. Slike su apoštola od mozaika, a tako i Isusova i bogorodičina. I ovdje nakaziše slike turski vojnici strijeljajući u oči i u prsa svetaca. Princ Eugen poznati

[1] Izvještaj Atanasije Georgicea (Grgičevića) na cara Ferdinanda II. Starine XVII. str. 134.

[2] Hammer G. d. o. R. VI. str. 123.

[3] Bonini: Caprara (1688) str. 115.

ljubitelj umjetnosti nadje ovdje velik krasan krst, umjetno izradjen od drva, a iznutra bogato pozlaćen i pokloni ga princu bavarskomu.[1]

Petrovaradinskomu eminu ili porezniku pripadao je i Slankamen, koji se bilježi, da je bio grad (civitas). To je jamačno odatle, što je imao kupelj sa slanom vodom. U kršćansko doba bilo je to veće mjesto, kada su još pri osvojenju nadjene tri crkve: dvije katoličke, a jedna pravoslavna, dakako bez krova. Grad se je ovaj dijelio u tvrdjavu i varoš. Stanovničtvo se dosta bavilo ribarijom na Dunavu.

Petrovaradinu pripadala je i Kamenica, ali kao selo davajući desetinu od žitka i vina i po tri radnika od jednoga selišta.

Ilok sačuvao je dugo uspomenu, da je u njem jednom sjedio kralj Nikola Iločki, da je sjedio u njem i biskup, a da je iza pada staroga Sirmija potonje Mitrovice bio najljepši grad Slavonije. Iza osvojenja vide se jošte ostanci kraljevskoga grada, koga nisu mogli ratni ognji izgorjeti, jer je bio gradjan od kamena, opeka i mramora. Sa starim rimskim kamenima urešenim nadpisima ogradiše Turci svoje bunare. Ali neka govori putnik iz početka 17. vijeka (1608). „Grad je na Dunavu zaštićen s jedne strane visinom brijega, s druge jamom, a opasuju ga i jake zidine. Ima samo jedna vrata pred kojima je jama, a preko nje most. Samo ovuda može se kolima u grad. Ima njekoliko crkava i samostan i visoke jake tornjeve, ali su svi pusti kao i crkva, u kojoj je kraljevska grobnica. Ima i lijepi kraljevski dvor osobitim zidom opasan, ali su mu krov, podovi i vrata tako rasuti, da je tužno vidjeti pored onakovih zidova još one lijepe prozore, koje Turci sasvim zapustiše. Oni u obće zapuštaju gradove i puštaju propadati gradove i mjesta, palače i kuće koje zadobiše. Niti najpotrebitije stvari ne rade, da im ne padnu krovovi, vrata, podovi, prozori i stanovi, kako se vidi po svim gradovima, u Budimu, Tolni, Mohaču, Vukovaru i u ovom Iloku, gdje evo lijepe kuće zapustiše, a na njihovo mjesto učiniše druge od plota i blata, da u našim krajevima ne bi ni pastir u njima rado bivao. Prije mnogo vremena mora da je ovo bio krasan grad dobro utvrdjen. Pred njime lijepo selo obasuto voćem izgleda, kao da je sve bilo jedan krasan voćnjak.“[2]

Kathedralnu crkvu upotrebiše Turci za svoju staju konjsku. Ostadoše ipak nerazvaljeni kameni sa slikom Nikole iločkoga kralja bosanskoga i njegova sina, što stoji i danas. Pri osvojenju Iloka ne nadjoše naši ostanke svetoga Ivana Kapistrana. Svećenik Talijanac spominjani već sekretar

[1] Bonini: Caprara 1688 str. 131—132.

[2] Maksimilian Prandstätter, tajnik carskoga poslanika Adama Herbensteina na putu u Carigrad. Arkiv za povj. jugosl. str. 214—215.

Kaprarin pripovijeda, a mi pripovijedamo za njim, ali samo zato, da se vidi, kakova je tradicija o tijelu svetoga Ivana bila god. 1688. Kada su kršćanske vojske osvojile Budim, digoše kaludjeri tijelo sv. Ivana u jedan samostan svoj blizu Mitrovice, gdje se i sada nalazi ali se potajno drži. Ne dadu ga vidjeti nijednomu katoliku, da im ne oduzmu ovo dragocjeno blago, a opet i zato, jer da se na glavi vide strižene vlasi, kako običaju strići franjevci. Ovo bi imao biti po tradiciji katoličkoj pravi Ivan Kapistran a krivi car Lazar u Ravanici.[1] Značajna je ova pripovijest radi neugasive zavisti izmed katolika i pravoslavnih.

Kada su Turci bili gospodari obiju obala Save onda su njihovi gradovi Gradiška i Brod obuzimali obadvije obale. Samo tako može se razumjeti ona stara tradicija brodska, da su Brodjani nekada orali sve zemlje do ispod bosanskoga brda Vučjaka.[2] Tako je Mitrovici odgovarao s prijeka Šabac, Zemunu Biograd. Mnogo puta se ovi gradovi u krvavim bojevima spominju, ali nikad nitko nije si dao malo truda, da nam poda o njima ma kakvu sliku u tursko doba. Tekar poslije izgona Turaka kazuje nam Marsigli, da je u polju srijemskom mjesto pusto, ali puno starina, ostanaka starih zidova, kamenja sa nadpisima, a mjesto da ljudi nazivlju Mitrovica, kao da će reći Mitrov grad. Kada malo pogledaš sve ovo mjesto moraš se uvjeriti, da je ovdje cvala jedna od najvećih rimskih kolonija. Toliko je puno ovdje svakojakih rimskih ostanaka. On nalazi jošte razvaline zidina stare palače još dosta visoke, a u sredini ulazi se u podzemlje kao u kakvu crkvicu, koja ima po strani u zidinama grobnice. Poveći zidovi sa obkopima vežu Mitrovicu sa Petrovcem.[3] Slična su udesa i gradovi na Dravi Valpovo i Verovitica. O Valpovu ipak znamo da je u njem sjedio komandant sa četrdeset posadnika, a u gradu da je živilo dvadeset i pet spahija. Stari grad iz kršćanske dobe držali su Turci sa ogromnim podzemnim tamnicama, ali ga nisu niti povećavali niti poljepšavali.[4] O Verovitici ne znamo niti toliko. Nisu ovo niti bili gradovi sa starim povlastima gradova, kao što su bili recimo Požega i Osijek.

Ovo je jadna slika gradova Slavonije.

III.

Slika o upravi Slavonije u tursko doba ne bi bila podpuna, da ne podademo napose sliku o ustroju Krajine i o životu na

[1] Bonini: Caprara str. 108.
[2] Brlić: Uspomene na stari Brod II. str. 4.
[3] Marsigli: Description de Danube La Haye 1744. Tom. II. str. 45—46.
[4] Gl. priloge opis Valpova.

Krajini. Mnogo vjekova prije dolazka Turaka u Europu cvala je u Podunavlju rimska vojna krajina. Već u vrijeme cvatućega rimskoga carstva dobivahu rimski vojnici na granici carstva i dobrovoljni doseljenici raznih naroda u mjesto plaće zemljišta pod pogodbom, da na granici po potrebi brane carstvo. Te zemlje nije mogao uživatelj prodati, a i djeca njegova imala su iste dužnosti, koje i oci njihovi, da brane carstvo i da vrše vojnu službu. Car Justinian nastavio je ovaj red, te je sagradio do osamdeset gradova od jadranskoga do crnoga mora na granicama i klancima nazvanim κλεισοῦρκι, od kojih jedna pod imenom Klisa na klancu, koji vodi divnomu solinskomu polju i po imenu svome pokazuje svoje rimsko porijeklo.

Dolazkom Hrvata i Srba razbiše se ovi bedemi carstva, ali zato je ova inštitucija u desetom vijeku opet obnovljena, te je u glavnom ostala do propasti istočnoga rimskoga carstva.[1] Poslije je i srpska država po uzoru istočno rimskom imala svoje „krajište" i „vlastelu krajišnike", koji su imali paziti, da „koja tudja vojska" ne predje u državu srpsku.[2] Turci prihvatiše ovu inštituciju. Krajina njihova pomiče se sve više napred, kako je napredovala njihova osvojnička država. U šestnajstom vijeku prodrla je Turska osvojenjem Budima u srce Europe, te je imala krajinu, koja ide od Budima do dinarskih planina. Da brane carstvo tursko od Europe, zato su beglerbeg bosanski i budimski prvi odgovorni. Prihodi ovih zemalja ne idu u carsku blagajnu, a veliki tefterdar carstva ne zna kazati, koliki su prihodi ovih zemalja, jer one troše i uzdržavaju u krajinskim gradovima carske posade, koje nose posebno ime „serhad kuli" ili službenici na granici. Znalo se ipak da ove zemlje mogu postaviti do sedamdeset hiljada momaka.[3]

Nije ipak niti cijela Bosna, niti cijela Slavonija, niti cijela Ugarska bila takova krajina, koja bi uvijek bila pod oružjem već samo pokrajni sandžaci. Tako su proti Hrvatskoj lički, bihački, cernički i donekle požeški sandžak krajina. Mi možemo u Slavoniji po našim spomenicima izvjestno kazati, dokle ide krajina. Vočinski kotar spada jošte krajini, a u požeškom polju samo dokle idu turska sela, a na

[1] Zachariae v. Lingenthal: Die Geschichte des griechisch-römischen Rechts, II. Aufl. str. 255—259.

[2] Успенски: Значение византинской и южнославянской пронии u knjizi Зборникъ статей по Славяновѣдению str. 3 i dalje. Новаковић: Пронијари, Глас српске акад. I. str. 1—9.

[3] Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman liv. III. str. 425—426. Hammer: Staatsverfassung II. str. 139.

istok u Slavoniji ne ima više krajine. Samo u ovom zapadnom dijelu postoje sela, koja izkazuju, da nisu davala nikakve „rabote“, jer su služila proti kršćanima na rijeci Ilovi.[1]

I u Bosni možemo pogadjati, dokle je dosegnula medja krajine. Tomu nam ključ podaje jedna narodna pjesma. Sastavlja se svatba Bajagić Omera i dižu se svi junaci s krajine. Bilo je to u vrijeme Mustajbega ličkoga. Prelazi se preko Bišća i Ripča na polje bilajsko, pa će reći Omerova majka:

Pod Bilajem konak konačite
Bilajci su starosidioci
Od tud nećeš svata nijednoga.[2]

Stara dakle Bosna ne bi spadala u krajinu, već samo turska Hrvatska. Ovako je u 17. vijeku, ali u 15. bilo je drugačije, kada je tek pala Bosna. Onda je ondje bila krajina. „Protiv Ugarske i Vlaške je vojvoda nikopoljski — ovako govori Mihajlo ostrovički (oko god. 1490) — i njegov pomoćnik vojvoda vidinski. Protiv Hrvata i Korutanaca vojvoda bosanski i njegov pomoćnik vojvoda sitinski (biti će sitnički) i tako dalje po krajinama svuda je obsadjeno carstvo.“

Ako i jeste koncem 15. vijeka druga krajina, dok Turci dalje ne osvojiše, opet je krajinski sustav ostao i za buduće vjekove, jer Turci malo ili ništa ne reformiraju. Što dalje pripovijeda naš svjedok, vrijedi i za 17. vijek. „Ovi isti vojvode“, veli on, a vrijedi za nove sandžake u tako zvanoj turskoj Hrvatskoj i Slavoniji — „čuvaju sve krajine i tako znadu, šta se radi i u kojem kraljevstvu. Koji izmedju njih pogodi zgodno vrijeme, da može zarobiti ljude, pošalje poslanika k caru moleći, da može uletiti u kršćanske zemlje. Car im tu molbu uvaži i odpusti poslanike kući, a poslanici kada imadu dozvolu, odmah dadu u svakom mjestu izvikati imenujući vojvodu, pa govori: bit ćete odvedeni u gornje predjele, pa ćete dobiti dosta muškoga i ženskoga spola i drugog svakog blaga.“[3] Onda se dižu čete, razlijeću se po kršćanskoj zemlji i vraćaju se s plijenom kući, ako li ih medjutim kršćani ne sustignu.

Ovako je bilo sve dotle i na granicama Hrvatske, dok su se oci naši branili samo iz gradova. Medjutim osvojiše Turci i gradove od Klisa sve do Drave. U nje namjestiše svoje posade janjičare, a po selima opustjelim od hrvatskih stanovnika namještahu Vlahe, koji su

[1] Vidi priloge: Vočinski, ponješto kutjevački, požeški, brestovački, vrhovački, kamenski i male Vlaške.

[2] U zbirci „Matice hrvatske“ II. pjesma Mehmeda Kolakovića.

[3] Glasnik srpskog učenog društva XVIII. str. 173—174.

pod oružjem imali da služe za onu zemlju, koju dobiše. A tko su ti Vlasi? Kuripešić opisujući svoj put po Bosni veli, da su ondje tri naroda, prvo su stari Bošnjaci katolici, kojima su Turci ostavili vjeru. „Drugi su Srbi (Surffen), koje zovu Vlasi, a mi ih zovemo Cigani (Zigen) ili Martolozi (Marcholosen). Ovi dolaze iz Smedereva (Schmedrau) i Biograda (griechisch Weissenburg).“ [1] Da su ih cigani nazivali, to je jamačno samo iznimno bilo radi njihova nestašna života. Stalno im je ime Vlaha i Martoloza. Martoloz poteklo je jamačno od grčke riječi ἁρμαρτωλός, koju su Turci primili od Grka i znamenuje njima kršćanskoga stražara na krajini.[2] Sami Vlasi spajaju oba ova imena u Mertovlasi t. j. Vlasi stojeći na turskim stražama i vojujući na kršćane.[3] Kada u 17. vijeku Luka Imbrišimović piše: „U takovom žalostnom stanju žive sadanji kršćani, da će morati ili postati Vlasi, ili se svoje vjere odreći, ako im odkud pomoć ne dodje“, onda je očevidno htio reći, da će i njegovi vjernici katolici postati turski stražari proti kršćanima iliti turski vojnici.

Korak po korak uz napredak Turaka napreduju s njima i Vlasi. Još u 17. vijeku napreduje ova seoba. Kada ratno vijeće obavještuje cara Ferdinanda II. (1638), da Turci utvrdjuju Cetin, vele i to, da se je do sto i dvadeset turskih i vlaških kuća namjestilo u Velikoj Kladuši.[4] Turci se sele u gradove, a Vlasi po selima. Ali nisu niti u gradovima sami Turci. Jednom zagovava Vlahe general Herbenstein (1598) i veli da nisu tako nevjerni. Oni da će izručiti Pakrac i Veliku, čim se primakne naša vojska, oni da sačinjavaju većinu posade. „Tvrdje bi se ove“ — veli on — „ako se predobiju mogle i držati, jer će ih podupirati Vlasi hranom i oružjem“.[5] Kada su se drugi put iz Like preporučali, da predju na našu stranu, preporuča ih senjski kapetan Frankol (1605), jer da su „oni Turcima Liku do sada uzdržali“.[6]

Vlasi imadu svoje vojvode. Kada je vladika Raislav htio da predje (1596) na našu stranu, stoji uz njega Miloš vojvoda i Bogdan aga, a onda jusbaša, odabaša, vešlibaša, harambaša i mnogi knezovi.[7] Imali su i svoga glavnoga vojvodu, kako nam svjedoči narodna pjesma. Maljkovića Stjepana ljutoga poturicu odlikova Mustajbeg lički najprije

---

[1] Rad jugoslavenske akademije LVI. str. 162.
[2] Diefenbach: Völkerkunde Ost-Europas II. 114.
[3] U Maloj Vlaškoj nazivlju jedno selo „Mrtovlasi“. V. prilog Male Vlaške.
[4] Lopašić: Acta confiniaria II. str. 364.
[5] Lopašić: Acta confiniaria II. str. 197.
[6] Lopašić: Acta confiniaria I. str. 266.
[7] Lopašić: Acta confiniaria I. str. 214.

da mu bude bajraktar, a kada se je osobito odlikovao u jednom pohodu na kršćane, onda veli pjesma:

„Mustaj beg ga dobro darovao,
Pripe njemu od zlata čelenku:
„„Kad je tako Maljković Stipane
Više nećeš nositi bajraka.
Eto t' čitluk na Vučiću mome
Eto tebi deset kuća kmeta.
Ja ću tebi kulu načiniti
Dosti s' bio agin bajraktaru.
Sad ćeš biti krilo od sve Like,
Eto t' vladost na svoj ličkoj raji,
Svom ćeš ličkom upravljati rajom,
A često ćeš begom vojevati.
Što ti rečeš Mustajbegu svome,
To će tebe beže poslušati.
Kog posičeš, za toga ne pitam.
Nek svi čuju po Lici Ličani.““[1]

Vlasi u našoj slavonskoj krajini ne plaćaju desetine niti rabote, već samo carski harač, a odslužiti imadoše na rijeci Ilavi proti Hrvatskoj. „Neque decimas aut labores gratuitos dabant, stabant qua confiniarii habendo vigilias ad fluviolum Ilova“[2], ili „contra christianos pugnabant“, ili „servitia militaria praestabant“. Što ovdje naši spomenici nepobitno dokazuju, da Turci i s Vlasima zajedno sačinjavaju tursku krajinu proti Hrvatskoj, to nam pokazuje i narodna pjesma. Digli se glavni turski junaci na krajini i onda veli:

„Za njim' drma tri sta konjanika
Pola Vlaha, a pola Turaka,
Vlah i Turčin naporedo skaču.“[3]

Nije zato niti njima cvalo življenje, jer ih turski age i spahije ipak pritiskahu i da polaze na vojnu i da njima plaćaju, rade i službuju.[4] Dapače strašni pritisak od Turaka i kršćana s naše strane silio ih, da se sele iz turske krajine u krajinu hrvatsku.

Ovako dolazimo da govorimo o životu na Krajini, kakav je bio neposredno prije velikoga rata za oslobodjenje u sedamnajstom vijeku, a propratit ćemo to sa slikama, koje nam podaju narodne pjesme one dobe. Onu bolnu rečenicu: „O krajina krvava haljino, krvav bio ko te zavrgao“ tumači lijepo pjesma mohamedovska:

---

[1] Iz zbirke „Matice hrvatske“ pjesma XXI. Mehe Kolakovića.
[2] Tako se redovito ponavlja počamši od str. 74 naših priloga.
[3] Hörmann: Narodne pjesme II. str. 397—398.
[4] Sravni naše priloge osobito XXXV. o maloj Vlaškoj.

„Ovaka je krvava krajina:
S krvi ručak, a s krvi večera
Svak krvave žvaće zalogaje
Nigda bijela danka za odmorka.“[1]

Iza najgroznijih dogodjaja vapi pjesma mnogo puta zdvojnim glasom:

„A što ćemo, takva je krajina.“

S obadvije strane osiguravahu se najprije jakim gradovima. U 16. vijeku bio je običaj, da su na krajini grad gradu davali znakove lumbardama i mužarima, da iz susjednih gradova uzmognu što prije u pomoć priteći onomu gradu, od koga su čuli pucanje.[2] Ovako je bilo na strani turskoj i kršćanskoj. O kršćanskom zazovu pjeva narodna mohamedanska pjesma:

„Viknu bane, a spomenu Mata:
„„Hajd Ivane upali topove!““
Pali Ivan Vranka i Zelenka,
Pa za njima dvanaest lumbarada.
Kađ na Zadru pukoše topovi,
Svaki znade po kamen kotaru,
Da je larma kod Zadra kamena
Te sa kule pukoše mužari.
Po čardacim deru zembereci
A po stražam puše kaljunovi.“[3]

S turske je strane isto tako:

„Sad s Kladuše drmnuše topovi,
Na Cazinu b'jelu odpukoše
Pa na Krupi opet odpukoše
Sva s' uzjari serhat i krajina.“[4]

Drugi put opet, kad je kršćanski neprijatelj već provalio:

„Brže brate na gornje tavane
Gdjeno leže gvozdene prangije.
Prangijama podaj vatru živu.
Kad ispališ gvozdene prangije
Ti se vrati u donje odaje,
Pa ti bajrak uzmi s čiviluka,
Iznesi ga na rosnu livadu,
Nek se kupe pod bajrak junaci.“
Pripali mu gvozdene prangije.
Ode vesak niz tursku krajinu.
Sve palanka palanku doziva,
Sabraše se brda i doline,
Časom pade stotina drugova.[5]

---

[1] Hörmann: Narodne pjesme Mohamedovaca I. str. 294.
[2] Smičiklas: Poviest hrvatska II. dio str. 96.
[3] Hörmann: Narodne pjesme II. 315.
[4] Hörmann: Narodne pjesme II. 208.
[5] Hörmann: Narodne pjesme str. 5—6.

Nije dosta bilo obrane od gradova, već se moralo učiniti što gušćih straža na mjestima pogibeljnim i da budu jedna od druge ne daleko. Zvali se čardaci kućice na četiri stupa. Riječ dolazi od perzijskoga čartak (čar znamenuje 4) odatle turska čardak, što stoji na četiri stupa.[1] Sama riječ pokazuje, da su naši po primjeru Turaka pravili „čardake“, pak zato i rabe ovu tursku riječ. „Čardaci — veli Valvarov — zvali su se takove kućice od drva na tri ili četiri stupa kao gnijezdo sokolovo, komu se je moglo dospjeti samo sa skelama. Onaj koji straži na čardaku, ima da puca, čim vidi, da dolaze Turci. Na taj glas lete svi iz bliza i daleka na onu stranu, odakle se čulo pucanje.“[2] S ovim suglasno pjeva narodna pjesma. Govori ban zadarski:

„Ja ne mogu kotar sačuvati,
Često Turci trču na Kotare,
Robe, pale, tešku žalost grade
Siču momke, odvode divojke
Gone vôke, a siču težake,
Pale naše kule po kotaru.“

Da se uzmognu braniti, prave čardake po savjetu Jovana Mitrovića, koji prema turskim prilikama svjetuje, da prave čardake i

„Podigoše mlade Kotorane,
Izvede ih u planinu bane.
Obaraju siču u planinah,
Sve dan po dan za pun mjesec dana,
Dok na stazah pogradi čardake.“

I onda veli Jovan:

Trideset smo metnuli čardaka
Sad upiši triest harambaša
Svakom podaj po triest družine
Nek čuvaju u gori čardake.

Svakomu harambaši daje po trideset konopaca pa veli:

„Ako l' Turčin prez oglasa prodje
Višaj sebe i svoju družinu.“

Onda izabire momke:

„Sve po oku i po mrku brku,
Koji znadu pušku odapeti
I na pušci nišan ufatiti,
Na zapetu pušku udariti,
A za golu sablju prifatiti.“[3]

Još i sa čardacima nije bilo dosta sigurnosti. Trebalo je paziti i na klance, kroz koje se martolozi Turci i Vlasi mogu provlačiti.

---

[1] Popović: Turske riječi. Glasnik srp. uč. dr. 59 str. 248.
[2] Valvasor: Ehre des Herzogthums Krain IV. sv. knj. XII. str. 115.
[3] Iz zbirke „Matice hrvatske“ 16. pj. Mehe Kolakovića.

Tako je jednom njeke posjede na krajini Fausto Vrančić imao da dobije, te se je radilo o tom: hoće li se zatvoriti klanci.[1] Crni su to klanci, zato ih narodna pjesma zove „klanci jadikovci" po više puta. Evo jednoga puta:

„Do zorice da se sastanemo
Kod studene vode Žeravice
Viš onoga klanca jadikovca,
Gdjeno majke jadikuju sinke,
Udovice cvile zaručnike,
A sestrice braću oplakuju."[2]

Upravo ova opreznost, da se zatvori svaki putić i svaki prolaz, pokazuje nam, koliko je bjesnilo bilo u turskih martoloza. Oni svaki čas provaljuju u kršćanske zemlje, da robe i kradu i odvode momke i djevojke. Suvremenici bilježe na stotine takovih provala u godinama podpunoga mira.[3] Upravo iza dužega mira dopomognu se do boljega blagostanja kršćanska sela, a to Turcima ne da mirovati. Evo što poručuje krčmarica turska uhodnica ličkomu Mustajbegu:

„Mustajbeže što se od vas radi?
Što vas do sad na kotare ne ima,
Evo ima za sedam godina,
Kako agu izgubiste svoga
Moga pobru Glumca Osmanagu.
Vaši puti travom zarastoše
A bunari listom zapadoše.
Kotorani mamur* i zendjili**
Po kotaru usiv usijali.
Rodila im bjelica pšenica,
Kud rodila bolje sazorila.
A podraslo mnogo djevojaka,
Zbijaju se mobe po kotaru,
Žetelice kićene djevojke,
Da ih vidiš lički Mustajbeže,
Kad izidju, pa žanju pšenicu,

[1] Lopašić: Acta confiniaria I. str. 158. Isto tako sa strane turske veli se o begu bosanskom: „und von Cladosch will er mit 80 phärdten die weg und päss verwachten". Ibidem str. 182—183. Gl. i Lopašić: Grad Bihač str. 67, gdje se nabrajaju straže „u šumah i klancih", da Bišćani mogu težati zemlje sve do Zavalja.

[2] Pjesmarica Matice dalmatinske str. 174.

[3] Mittheilungen des k. k. Kriegsarchivs 1885. Heft II—III. str. 153—179. Türckennoth und das Grenzwesen in Ungarn und Kroatien während der sieben Friedensjahre 1575—1582. Gledaj i Valvasor Ehre des Herz. Krain IV. str. 115 i na mnogim mjestima.

* Siti i pijani.

** Bogati.

Sve se b'jele kao labudice,
Tu bi tvoja zadobila vojska.
Kotorani mamur i zendjili,
Izišli su beže na stanove*
Zbijaju se na zbojeve ovce
Ovce bleče, mali janjci kmeče,
Krave riču, a volovi buču.
Jutro rano u radjanje sunca
Pastirice kad izjave ovce,
Zapjevaju kod njih pastirice,
Dologaju djeca kod goveda,
Popijevaju starci pod oklinci
Pod oklinci kod mladih teocâ.
Po kotaru crkve ispravili,
A zvonike na njih podignuli,
Sastaju se svake nediljice,
Vavik idu crkvi namastiru,
A ti beže ni mukajet nisi.
Digni beže svu široku Liku,
Hodi meni u kotare sidji
U nedilju koja prva dodje,
Na Duboko Jablanici crkvi.
Tu će sajam biti na Dubokom
Tu će saći obadva kotara,
Mlogo biti vezenih kočija
U kočijah lipih divojaka
I gospoja kotarskih srdara,
Tu bi tvoja zadobila vojska.[1]

Kao da odgovara ovoj babi izdajnici Kuna Asan aga kninski kupi svoje krajišnike, pak im kaže:

„Ja i bogom draga djeco moja
Poći ćemo niz kotare ravne,
Ići ćemo kotar porobiti
Na kotaru lijepa roblja ima:
Skoro jesu mlade dovedene,
A djevojke niesu izljubljene,
Sad je roblje u najljepše doba,
Pak mi ćemo roblje zarobiti,
U carevu zemlju izvoditi,
Pak ćemo ih skupo prodavati.[2]

Imade i manjih četa i s jedne i s druge strane, koje idu samo da porobe, pa da odvedu ljudi ili blaga. Ove čete veli Valvasor, da

---

* Ljetnici — gdje osobito blago pase.
[1] U zbirci „Matice hrvatske" pj. 58 Mehmeda Kolakovića.
[2] Vienac Kačiću prigodom stogodišnjice njegove str. 95.

rijedko pale.[1] Ovakova je četa i ona u narodnoj pjesmi, gdje tri glavna junaka turska idu:

„Sa Udbine na kamen kotare
Ni u jednog pare ni dinara,
Da s' napije na Udbini vina.
Svili četu u kamen kotare,
Ne bi l' oni štogod zadobili,
Makar Vlaha našli kod volova,
Da ga dadu za mješinu vina".[2]

Nisu samo s turske strane dodijavali na krajini hrvatskoj, već i s naše strane dodijavaju mnogo Turcima i u većim vojnim zborovima i u četama. Tri godine prije velikoga rata oslobodjenja (oko 1680) piše kaimakam paše požeškoga „svoj kolikoj gospodi po kraini horvatskoj." „Nikoliko vas terete raju budući vire jedne, ter to činite, a dobro znamo, da to vi ne činite sa znanjem velike gospode, mi znamo vas ki ste glave, ali otvorite oči, zašto se bojimo, nećemo moći dati djevapa (odgovor) vašoj velikoj gospodi, zato dajte mir raji, kako smo i mi dali za zimus, a na lito čegova sabla onoga će i raja."[3] Prema ovomu historijskom svjedočanstvu evo što kaže pjesma muhamedovska:

Zacvilila ispod kraja raja,
Raja cvili u begluk mehani,
Pa se moli Liki Mustajbegu:
Sladki beže ljubimo ti ruku,
Daj oko nas ti postavi stražu,
Nek vam raja podfaća litinu.
Već se zulum podniti ne more
Od djidije Vida Karlovića.
Često trče medju vašu raju,
Pa izsiče kod pluga težaka,
A otira ispod pluga vôke,
A otima krave od telaca,
A odjavi ovce od janjaca.
Ako stražu postaviti nećeš
Sva će vaša odustati raja
Pod principa uskočiti kralja."[4]

---

[1] Valvasor: Ehre des Herz. Krain IV. str. 115.

[2] Hörmann: Narodne pjesme II. str. 473.

[3] Prepis u zbirci gosp. Radoslava Lopašića. U Požegi oko 1680. Sr. i naših priloga br. IV., gdje susjedni kapetani nalažu njeke danke podanicima biskupa zagrebačkoga u Vaškoj — jedinim podanicima, koji na turskoj krajini u ime priznanja staroga gospodstva podavaju jošte i u tursko doba biskupu zagrebačkomu.

[4] Iz zbirke „Matice hrvatske": Pjesma iz Ostrovica Bećira Islamovića. Sličan primjer ima i u Hörmanna I. str. 25, da ne može biti: „jedna raja, a dva gospodara".

Ovo trpi raja u malom ratu, a jao si ga i pomagaj raji, ako se kraj njezinih sela valjaju velike sultanove vojske. Onda ne staje raje i njihovih jadnih sela kao pljeve na vjetru.[1] Ako i to nije, raja valja da doprinosi za svaki rat svega što ima, kako svjedoče tolike zgode, čime se opet lijepo slaže narodna pjesma:

„A na raju tain navalio
Na torove — ovce i ovnove
Na podrume — debele volove
Na begluke — ječam i pšenicu
Na knezove — vino i rakiju
Da sanose Krki na obalu.
Kad u jutro bio dan osvanu,
Gleda aga Krki na obali,
Ide raja sa četiri strane,
Zbija s' tain za nedilju dana.“[2]

Ostanimo medjutim kod svakdanjega na krajini maloga rata. U vječnom ratu procvaše mejdani, ali pored njih ratna lukavost sa nevjerom, a iza nevjere dolazi grozna okrutnost i sužnjevanje. Mejdani cvali su na krajini. Spomenut ćemo da je takov veliki mejdan bivao izmed Hrvata i Turaka g. 1544. U vrijeme kratkoga primirja predlože mejdan mlada gospoda hrvatska. Na mejdanu sudjeluje do dvije stotine vitezova s jedne i druge strane.[3] A poznato je kako je Nikola Zrinski htio da bije mejdan sa Mehmedpašom bosanskim, ali mu je to zabranio kralj Ferdinand I.[4] Ovakovih bezbrojnih mejdana pjeva nam i narodna pjesma, tako da ne ima mejdana, jedva bi i bilo krajiških pjesama. Mejdani su stereotipno jednako opjevani. Najprije se udara kopljem, onda sabljom i tako dalje. Napokon se uhvate u koštac, pak se nosaju ljetni dan do podne. Jednom se dapače svršava: „pa zaspao jedan na drugome“.[5] Mejdan najveći izmed Halila i Filipa Madžara obsiže do dvije stotine stihova.[6] Svi su mejdani najbombastičnije oslikani, a skoro svi jednako. Po tom zaključujem, da naše narodne pjesme mohamedovske u mejdanske

---

[1] Gledaj priloge br. XXIV i br. XXV u osječkom kotaru i Valpovštini, gdje je mnogo sela nestalo u posljednjem ratu. Za Ugarsku a vrijedi i za Slavoniju: Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft str. 203 navodi za to primjera.

[2] Iz zbirke „Matice hrvatske“: Pjesma 16. Mehmeda Kolakovića.

[3] Istvanfii: Historia Hungariae Coloniae 1724 p. 169.

[4] Dr. Steinwenter: Eine Episode aus dem Leben des Grafen Niclas von Zrini u programu gimnazije marburške g. 1889.

[5] Hörmann: Nar. pjes. II. 202. Mejdan izmed Halila i Ilije Kotarca.

[6] Hörmann I. str. 491 stihovi 1596—1755.

pjesme meću opise iz starijih pjesama. Svi su tako obilno opisani, da ne možemo ovdje podati primjera.

Niti mejdan ne obavljaju Turci viteški bez lukavosti i prevare. „Turska nevjera“ ta je riječ kroz dvije stotine godina svakomu na ustima. Osobita im je lukavost, da se preobuku u haljine susjednih hrvatskih vojnika. „Ovi ljudi“ — veli suvremenik Valvasor — „preoblače se u haljine raznih naroda, govore razne jezike, kriju se i po šumama, a poznavaju sve staze i puteve, te prodru kadgod i u Krajnsku.“[1] I narodna pjesma ima po sto puta takova preoblačenja i kršćanina u tursko i Turčina u kršćansko odijelo. Najčudnija mi se učinila preoblaka Budaline Tala, gdje se obukao u popa, a svoje drugove Turke za djake. Tale služi liturgiju i vjenčava, a Turci mu dvore, dok on ne migne, da se siječe.[2]

Prva je posljedica ovim pohodima, da nahvataju roblja, zato valja da gledamo sužnje i sužnjevanje njihovo, odkupe grozne, a okrutnosti još grozovitije, koje se danas mnogomu čine i nevjerojatne. Lov na ljude traje neprestano i s jedne i s druge strane. Kada Senjani hvataju Turke i Židove zagovara ih kancelar Rudolfa II. Faustin Vrančić, da moraju imati svoju zaslužbu na onim strašnim stražama. Pa što je zato, ako i kršćane hvataju, ta to su Vlasi grčke vjere, za koje nije šteta, da ih hvataju.[3] Nadvojvodi Karlu opet treba za mornaricu ljudi, pak traži na hrvatskoj krajini, neka mu šalju, koji imadu sužanja turskih i vlaških, da ih meće na svoje galije,[4] čemu odgovara cvileća mohamedovska pjesma, koja više puta pjeva sužnjevanje na galiji.[5]

Glavna je stvar s jedne i druge odkup. „Ako tkogod od naših bude sasužnjen“ — veli Valvasor — „batinjaju ga Turci tako dugo, dok ne obeća tako velik odkup, da će ga jadnik jedva smoći. Batinjanje biva ovako. Povale ga potrbuške na klupu, a dvojica sa ljeskovačama s jedne i druge strane biju ga od glave po plećima i sve dolje do peta. Kada su ga na jednoj strani dobro izbili, okrenu ga, pa opet od glave po obrazu, prsima, trbuhu i opet do nogu. Ovaj postupak ponavlja se dan na dan, pa na siromašnom čovjeku rastrgaju po deset i dvadeset i stotinu palica, jer čim se jedna raskida, uzimlje se druga. Svaki dan ide sve na više i na gore. Zatim ga

[1] Valvasor IV. str. 115.
[2] Hörmann II. str. 171—173.
[3] Lopašić: Acta confiniaria g. 1590. I. str. 161.
[4] Ibidem str. 154.
[5] U zbirci „Matice hrvatske“, pjesma Mehmeda Kolakovića.

okuju u željezo teško petnaest do dvadeset funata. Ovako izmučen čovjek obeća odkup mnogo puta veći, nego što je cio njegov imetak. Mjesto sebe metne svoga taoca, a on ode prosjačiti u kršćanstvo noseći oko vrata svoje verige, da ga svijet znade i da mu se smiluje. Malo bolje radilo se i na našoj strani.[1]

Ako i Turci ucjenjuju jednoga čovjeka na tri hiljade talira, koji se tek nada, da će ga izbaviti baština od njegova ujaka,[2] opet tuže se Turci mnogo puta na ucjenu hrvatsku, da uzimlju od siromaha čovjeka ono česa ne ima, već mora da izprosjači.[3] U narodnim pjesmama dakako da ide sve na tovare blago. Teška je dakako tamnica sužnju. Tako svili Mrdanagić Mujo:

„Žarko sunce jesi l' obasjalo,
Jesi l' našu Liku ogrijalo,
A i moju u Raduču kulu,
I u njojzi ostarilu majku,
Je l' mi mati jošte u životu,
Spominje li Muju jedinoga?
Evo tvoga u tamnici Muje,
U tamnici brinjskog kapetana
Sve dan po dan dvanaest godina,
Već na meni koža izpucala,
Po puklinah* porasla mašina,
Već je meni gvoždje dodijalo,
Meni halka vrata priglodjala,
Na gole se žile oslonila,
Bukagije noge prežuljale
Na gole se kosti oslonile."

Velik je silnik Mrdanagić Mujo, pa ga kapetan ne pušta, nego uz najveću ucjenu, kada ga je Mujo zaklinjao, neka ga za Boga ucijeni. Kapetan mu veli:

Jutros ću te Mujo uciniti,
Ako mogneš dati dugovanje,
Pustit ću te do Raduča tvoga,
Hoš mi dati ti za svoju glavu:
Gotovine stotinu dukata,
Zlatan ćurak ličkog Mustajbega,
Desnu ruku gazi Cejvanage,
Dug dolamu Vrcić bajraktara,
Dati kalpak Tale Ličanina,

---

[1] Valvasor: Ehre des Herzogth. Krain IV. str. 7—8.

[2] Lopašić: Acta confiniaria I. str. 297.

[3] Mnogo primjera u „Starinama" XI. i XII. od dra. Račkoga: Dopisi izmedju krajiških, turskih i hrvatskih častnika u Sisku.

* Pukotine na koži.

Zlatna puca dizdareva sina,
A čelenku Gjulić bajraktara,
Ledenjake Maljković Stipana,
Kakvih pušak na svoj Lici ne ima."

Teško će dobiti ledenjake Maljkovićeve misli Mujo, ali neće biti tako teško dobiti ruku Ćejvanaginu:

Neće aga ruke požaliti
Odrizat će iz ramena ruku
Za svog pobru Merdanagić Muju."[1]

Ovo su najstrašniji zahtjevi od kršćanske strane po mohamedovskim pjesmama. Jošte su Turci grozniji. Historijska je istina da su sa kapetana Stjepana Sorića, kada ga uhvatiše u Ribniku, najprije živu kožu derali, a zatim ga nabili na kolac.[2] To su mnogo puta činili, kako svjedoči hrvatska narodna pjesma. Senjanin Tadija skupio četu. Kada dodjoše u goru, dade oderati živa ovna devetaka i jarca od sedam godina:

„Oba živa oderao brava,
Pa ih pusti u jelovo granje,
Grana dirne, stoji dreka jarca,
Ovca ćuti i ne pušta glasa.
Tada reče Kotorac Ivane:
„„O Tadijo našoj četi glavo,
Zašto pusti žive oderane?""
Progovori Senjanin Tadija:
„„Vidite li moja braćo draga,
Kakova je muka na živini,
Još je veća muka u Turaka,
Kad našega uhvate junaka,
Koji može muku podnijeti,
Da ošuti moja braćo draga,
Ka' oderan ovan kroz planinu.
Koje l' muke otrpit ne može,
Od mene mu Bogom prosto bilo,
Nek se vrati Senju na krajinu.""[3]

Turci glavne svoje dušmane nabijaju na kolac, pošto su ih ljuto izmučili:

„Tale uzja(ha) junačkoga bana
Pa ga bio pletenom kandžijom
Dok on nadje trnovoga kôca,
Pa je bana na kolac nabio
Okrene ga do Janoka grada:

[1] Iz zbirke „Matice hrvatske" br. 20. pjesama Mehe Kolakovića.
[2] Brusoni: Storia d'Italia. Torino 1680. lib. XVI. pag. 53.
[3] Pjesmarica „Matice dalmatinske" str. 178.

„Gledaj bane do Janoka grada
Kad će tebi indat* dolaziti.““[1]

Više puta dolazi u mohamedanskim pjesmama kao osobita muka, da oko zasužnenog junaka dadu zaigrati kolo djevojaka. Tako da je Zadranin ban stastavio kolo, kada je kanio dati pogubiti turskoga junaka Omera Hrnjičića. Ban veli:

„Dobavit ću dilber Angjeliju
Iz Primorja sestru Smiljanića,
Kad posadim sjeći Hrnjičića,
Natjerat ću triest djevojaka,
Nek uhvate kolo oko njega,
Nek Omeru smrcu opjevaju,
Na sramotu svoj butun krajini.“[2]

A zašto je ban dopremio i dilber Angjeliju? Hotio Omer da ju otme, pak mu se ban ruga. Mi smo više puta u ovoj raspravi imali prilike, da kažemo, kako su Turci lovili djevojke na silu, pak tako biva i na krajini. Ali ovdje biva mnogo puta s voljom djevojke i turske i kršćanske, koje svu lukavost upotrebljuju, da se dovinu svoga junaka. Ljubav vjere ne poznaje. Tako govori banova kći po mohamedovskoj pjesmi svomu ocu:

„Meni kaže Gavranova Mitra:
„„Gospojice bjelogrla Janjo
Što miluješ Duždević Mihajla?
Da ti Turke vidiš krajišnike,
Pa da vidiš sokola Halila,
Namah bi te uhvatila zima;
I njegova Tanković Osmana
Tresla bi te troljetna groznica;
I njihova Nuka bajraktara
Odmah bi te zaboljela glava.““[3]

Otmica djevojke jeste na dnevnom redu u krajiškim mohamedovskim i kršćanskim pjesmama, a od otmica radjaju se mejdani sa obadvije strane. Malo ima pjesama, gdje se ne bi pjevala otmica djevojke, a gotovo i ne ima pjesme ob otmici, da ne bi bilo mejdana.

Ako mohamedovske pjesme toliko puta pjevaju, kako je kršćanska djevojka čeznula za njihovim junakom, to je od oholosti, koje je pun svaki odličniji Mohamedovac prema kršćaninu. I jesu Turci toliko kićeni, da su mogli smutiti kršćansku djevojku. Turčin na konju udivljuje Evropejca. „Ne ima ljepšega pogleda“ — veli Busbek —

* Pomoć.
[1] Hörmann: Narodne pjesme II. str. 328.
[2] Hörmann: Nar. pjes. II. str. 42, a tako isto i na strani 191.
[3] Ibidem str. 61.

„nego što je turski vitez na konju, ako na kakovom kapadočkom sirijskom ili kakovom drugom konju izjaši, kojega orma sva sjaje u zlatu, srebru i dragom kamenju. On sam obučen u sjajnu odjeću od zlatne ili srebrne tvari, lahke ili teške svile ili od kakve druge tvari, ali sjajne grimizne ili plave boje. Sa obadvije strane nosi toboce, u jednom je luk, a u drugom bojadisane strelice, obadva prekrasno radjena, kako ih podaje zemlja Partâ. Iste je radnje i štit, koji nosi na lijevom ramenu i podoban da zapriječi udarce od mača ili buzdovana. U desnoj ruci nosi spahija — ako možda neće da mu bude slobodna — lahko koplje, zeleno bojadisano. Oko pasa obavio kratku dragim kamenjem posutu sablju, na sedlu mu visi buzdovan.“ [1]

Koje čudo da je to narodna pjesma još više uzvisila. Najsjajniji je primjer, kako je obučen Halil u svojem mejdanu sa Filipom Madžarinom. Pjesma pjeva:

„Pa se stane Halil oblačiti
Najnapreda gaće i košulju,
Pa obuče džemedana zlatna,
Na prsim mu bjehu upleteni,
Upleteni almas kamenovi.
Pa obuče tri gječerme zlatne
Zlatna puca s obadvije strane.
Pa obuče crvene čakšire:
Na čakširam od srme su kovče,
Kuda švovi tud gajtani zlatni.
Pa obuče crvenu dolamu
Od crvene mljetačke kadife,
Kuda švovi tud gajtani zlatni,
Svilenim se pasom opasao:
Pa na pleći toke oblačio,
Same toke od četiri oke,
Sve su toke od suhoga zlata,
Na dva rama dva kanata zlatna
U kanatim almas kamenovi.
Pa na glavu kalpak nataknuo,
Na kalpaku dva direka zlatna,
Na jednome bijaše direku
Bijaše mu ptica prepelica,
Od zlata je ptica izljevana
Pa na kalpak udari čelenke
Sve čelenke od suhoga zlata itd.

Niti naš suvremeni svjedok ne slika junaka i ne može ga oslikati bez oružja sjajna, a niti narodna pjesma. Mi dijelimo oružje od junaka, jer je oružana najdragocjenija riznica od djedova svakoga

[1] Busbequii: Epistolae III. p. 245 u Zinkeisen III. str. 169.

spahije. Sjetimo se samo spomenute već oružane velikoga vezira Rustena. Krasote i dragocjenosti u oružju tolike su u turskih spahija, da ih jedva i najbombastičnija narodna pjesma ponješto pretjeruje:

Pa po pasu bensilah opasa,
Za bensilah puške zadjenuo.
Kake su mu puške u silahu?
Nit kovate nit čekićovate,
Sam' od suha zlata izljevate,
Pa od gvoždja nigdje ništa nema
Osim c'jevi i plamnih tabana,
Ostalo je sve od suha zlata,
U dva cv'jeta dva kamena draga.
Pa pripasa sablju dimiskiju:
Sve joj kore u zlato salite,
Uz kore mu opletena guja,
Na balčak mu naslonila glavu,
Zinula je baš ko da je živa.
Pa on uze pušku džeferdaru
Od dva grla od četiri zrna,
Niz pušku mu dvanaest karika,
Svaka pafta od suhoga zlata.
Pa dohvati koplje s čiviluka:
I kakvo je koplje kostolomno,
Do pol koplja u krv ogreznulo,
Od pola je kožom opšiveno,
A koža je od ljutoga vuka,
Nasred koplja utegnuto zlatom,
Na vrh koplja od medjveda glava,
Kopljem makne a glava mu zjevne.

A kakvi su konji njihovi? I za to imamo historijsko svjedočanstvo. „Već kao ždrijebe“ — veli suvremenik — bude konj uzgojen i njegovan skoro kao dijete. Ljubeznim riječima priučava ga gospodar na svoj glas, a tako i njegov gojitelj. Vrat i grivu kite mu svakojakim čarojlijama, da ga občuvaju od zlih upliva i čarojlija; batine i biča gotovo nikada ne rabe. Nemiran i oporan konj rijedkost je u Osmanlije. Kad mu spahija migne, prikloni koljeno k zemlji, da ga laglje uzjaše. Čim gospodara vidi, već hrže od veselja. Konji se hrane prema naporu, ali se ne prehranjuju. Mogu više podnesti nego li kršćanski. Konj je urešen u zlatnu i srebernu ormu tako, da je orma više puta više vrijedila nego li najdragocjeniji konj.[1]

Uzamši ovaj opis preda se možemo reći, da narodna pjesma mohamedanska prema ovom vjernom historijskom opisu jedva pretjerava kada pjeva:

---

[1] Bassano u zbirci Sansovinovoj list 72 i 73 i Busbeck 167—169.

„Ode svoga timariti gjogu
Mlakom vodom i raki-safunom.
Dobro gjogu timar učinio,
U sundjer mu vodu pokupio,
Previ ćebe, a sedlo mu baci,
Udario rahta na djogata,
Niz raht mu je sto i dvadest kita,
Svaka kita od suhoga zlata,
Pa ga pokri puli abaijom:
Abaija zlatom izvezena,
Na unkašu bjehu mjesecovi
Od suhoga načinjeni zlata.
Zauzda ga gjemom studenijem
Od suhoga ispletena zlata
I rešme su kite opružene
Zlatne kite niz obraze gjogu,
Na prsim mu danica zvijezda,
A na čelu sjajna mjesečina,
U mjesecu alem kamenovi“.[1]

Mnogo su turska gospoda držali do svojih „kula i gradova“ i mnogo ih puta opijeva narodna pjesma. U Lici ne samo da su Turci sačuvali stare gradove, koji su propali tek poslije pod našom vojničkom upravom, već i oni gradiše.[2] Tako je bilo i u Pounju, gdje se drže mnogi gradovi obilni prostorom i jakim tornjevima.[3] I u slavonskoj krajini drže se njeki gradovi, kako svjedoče naši popisi.[4] Turci vole graditi visoke kule makar ne i široke, kako je eno onaj Turčin u svetom Gjurgju u kutjevačkom kotaru od materijala stare razvaljene crkve sebi sagradio kulu na tri kata, a u svakom katu tek jedna soba i jedna komora.[5] Narodna pjesma to osobito kiti po više puta. Evo jednoga takova kićena opisa:

„Hajde malo još naprijed podji,
Ti ćeš vidjet još sedamnaest kula,
Jedna kula po na jandan sama,
Ponajviša i ponajljepša je,
Iz nje čošci sa četiri strane.
Prekrivena limom bijelijem
A sačari tenećetom žutim,
I na kuli od zlata čelenka,
U čelenci dragi kamenovi,

[1] Hörmann: Nar. pjesme I. str. 472.
[2] Lopašić: Acta confiniaria III. str. 45. Opis Like od biskupa Glavinića.
[3] Valvasor: Ehre des Herzogthums Krain sv. IV. str. 8 i dalje.
[4] Gl. priloge: Vočin, Brestovci, Kamensko, Vrhovac i Mala Vlaška.
[5] Prilozi o Slavoniji str. 179.

Iz njih liju mavi plamenovi,
S žarkijem se zavadili suncem.
Oko kule kamena avlija,
Na avliji gvozdena kapija.
To je kula Orlanović Muja".[1]

Sjaj spahija na našim stranama tek je odsjev onoga velikoga sjaja koji je razvijao sultan, veliki vezir i drugi velikaši turskoga carstva. Sjaj polazka sultanova u Drinopolju (1683) ne ima primjera u historiji svih vjekova.[2] Šator velikoga vezira kraj Beča slika nam kralj Ivan Sobjeski, da je toliki po prostoru, kolik je prostor grada Varšave ili Lavova, da je proskrbljen kupalištima, vrtovima, vodometima dapače i malim zvjerinjakom.[3] I svi redom vijestnici 17. vijeka dive se sjaju turskomu. Ali iza ovoga čarobnoga sjaja opažaju suvremenici i očevidno propadanje carstva. Naš pjesnik pjeva kao svjedok u prvoj poli 17. vijeka: Svioni su njih šatori, stoli zlatni na kieh sjede, riba u moru, ptica u gori jestojske ih slijedom slijede. Na trpezah vrhu sagâ duge i obilne gostbe čine pijuć dokle svies i snaga od vina im svim pogine. Ter pod zlatom dokle sjaju u napravah bez procjene, neprijatelje pozivaju, ne na bienja neg na pliene.[4] Što naš pjesnik u početku 17. v. to engleski diplomat Ricaut (u drugoj poli 1670) potvrdjuje. „Spahije u sjaju i razbludu utonuše i bježe od boja, a u vladi ne ima ništa pristojna, ništa poštena, ništa pohvalna."[5]

Napinjanje za sjajem radjalo je propast cijelih porodica. To potvrdjuje i naša narodna pjesma, koja veli za Bošnjake:

„Kada idu na carevu vojsku,
Sve prodaju luke i čifluke,
A u zalog daju bijele kule,
Te kupuju rahte i hatove".[6]

Na krajini su propadali i od velikoga pijanstva, koje je medju našim krajišnicima cvalo više nego li igdje drugdje u turskom carstvu. To nam svjedoči narodna pjesma. Sin znamenitoga Glumca Osmanage propao, propio sve svoje dostojanje:

„A vrlo je bio ogolio,
Na njem ništa od odila nema,
Na njemu su od abe čakšire,
Kroz čakšire propala kolina,

---

[1] Hörmann: Nar. pjesme I. str. 259.
[2] Hammer: Geschichte des osm. Reiches VI. str. 383—387.
[3] Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 219.
[4] Gundulić: Osman pjev. III. stih. 50—55.
[5] Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman livre III. str. 401—406.
[6] Hörmann: Nar. pjesme I. str. 59.

A na plećih od abe dolama,
Kroz dolamu pleća propanula,
Na glavi mu fesić kapa mala,
Kroz kapu mu perčin ispanuo.
Što je momku svijetlo oružje:
Za pasom mu dvije puške male
Puške male pala okovana."

Samo mu je ostao očev glasoviti konj, koga bi mu htjeli odkupiti, ali on ga neda. Mati mu je sakrila krasno očevo odijelo, da ga ne propije. Sada mu ga daje, da može poći u vojsku sa Mustajbegom. Taj propalica komu je otac imao „čitluk i agaluk", a on sve propio, komu je ostala samo kula i konj, ipak još ima „agaluk". On imade „trideset nefera". Majka mu veli:

„Leti sine niz Udbinu sadji
Biloj kuli čauš Delalije,
Pa mi kaži čauš Delaliji:
Nek ti nadje Osman bajraktara,
Nek ti digne trideset nefera,
U tebe je trideset nefera,
Nek ih svedu bilu dvoru tvomu."

Stari dedo čauš Delalija suzama dočeka spominjući se oca njegova, pa kaže:

„Fala Bogu i današnjem danu
Kad smo sebi agu dočekali
Svojim agom na kotare poći."

Osmanbegovica od sakritih pred sinom novaca smogla je da obuče sabrane nefere. Ugostila ih je i predala im bajrak Osmanbegov. Gospodja iz kule izlazi:

„Bajrak nosi u desnici ruci,
A u livoj kajiš i talambas,
Bajraktaru bajrak poklonila
Dedi (čaušu) dade kajiš i talambas".[1]

I četa prodje na hrvatske kršćanske strane, kakono su tolike odhodile. Kada je sve propalo, onda gledaj da se spasiš četovanjem. Ovaj put se Osmanbegov sin četovanjem spašava, ali opet biva i to, da u četovanju mnogi rodovi propadoše. Propadaju i s drugih razloga. Osobiti običaj darova i darivanja ubija materijalno i paše i begove, jer svatko tko može ište „gospodske darove", a to su upravo darovi orijentalni. Jednom Mustajbeg lički obećaje onomu, koji mu nadje brata Mehmed bega:

„Reko dati stotinu čifluka,
Reko dati zlatan kat haljinu,

[1] Iz zbirke „Matice hrvatske" Pj. 54. Mehe Kolakovića.

Reko dati dvije puške zlatne,
Reko dati sablju okovanu,
Što siječe oklop na junaku,
I goluba konja iz podruma.
Reko dati Beguminu mladu
Beguminu da mu bude ljuba."[1]

Svatovi i svatovski darovi ubijahu materijalno Turke i kršćane. Svatovi idu na krajini kao četa, jer su na krajini obično „krvavi svatovi". Za to ima primjera u stotinama pjesama. Ne ima svatova u Turaka begova bez utrke, a kod svake su utrke znameniti darovi. Ako je i danas običaj, da „gjuvegija daruje starom svatu konja pokrivena čohom",[2] šta je tek bivalo u ono staro vrijeme objestnoga begovstva. A kakovi su tek vezeni darovi u ono doba, gdje se toliko radilo sa zlatom na svili. A koliki je bio broj svatova? A koliko se pojelo za jedan tjedan „kada svati leže jednu teftu dana". Pa i kršćani nasljeduju Turke. I ovi slave kroz nedjelju dana sa zastavama i sviralama, ubijaju se darovima, a časte se i oni po osam dana.[3] Njekoliko godina poslije odlazka Turaka (1725) napinjao se biskup djakovački da svoj narod izbavi od ovoga strašnoga običaja. On odredi ovako: „A kada se bude koji ženio, ter darovi sa svom svatbom budu više stali od četiri aliti pet forinti, biršaga plati gospodi dvanaest forinti i paličje primi, koja svatba ne ima više trpiti od jednoga ručka prez svatova, kola, bubnja i svirala, zašto da drugačije učini, bude gospodi biršag platio od for. 12 i paličje ima na poklon".[4] Ovako je jednom i Petar vladika morao prokleti one, koji slave po starom krstno ime, kada mu sami Crnogorci tužiše: „Turci kuda prodju, ostane barem stoka u planini, a krstno ime kuda prodje, ne ostavi ni mrvu hljeba ni kaplju vina."[5]

Svatbeni običaji materijalno i moralno oštećuju Turke i kršćane. Turci kite svoje djevojke divotno, a za njima se poslije povode i kršćanke. Nije mohamedanska pjesma već upravo kršćanska, gdje je sjajno upravo na istočnu oslikana ljepota djevojka Ajkuna bega Filipovića. Ovako cjelovita i skladna opisa ne nadjoh u nijednoj mohamedanskoj pjesmi. Pjesma pjeva:

„Cura mlada od petnaest godina,
U pasu je tanka i visoka,
A u licu bijela i rumena,

[1] Hörmann: Nar. pjesme I. str. 369.
[2] Ibidem I. str. 592.
[3] Fortis: Voyage eu Dalmatie str. 105 i dalje.
[4] Rukopis Petra Bakića o Djakovštini 1725. Ruk. jugosl. akademije.
[5] Nenadović: O Crnogorcima. U Novom Sadu 1889 str. 38.

Kao da je do podnevi rasla
Prama tihu suncu proljetnome.
Oči su joj dva draga kamena,
Obrvice morske pijavice,
Trepavice krila lastavice,
Usta su joj kutija šećera,
Bijeli zubi dva niza bisera,
Rusa kosa kita imbrišima,
Dva solufa dva končala zlata,
Dva obraza dva djula rumena.
Glavna cura i od sebe liepa
A suviše roda gospodskoga,
Pa na curi i odielo čudno:
Jedne uši, a troje mendjuše,
Jedna glava, a tri islivana,
Jedno grlo tri drobna djerdana,
Jedan joj od skrli meržana,
A drugi je od drobna bisera,
Treći djerdan od suhoga zlata,
Koji joj je od skrli meržana,
Onoga je cura povezala
Povezala po bijelu vratu.
Udrilo je jedno po drugomu
Kao krvca po bijelu sniegu.
A koji je od drobna bisera,
Onoga je cura popustila
Tamam dolje do bijelih dojka,
A koji je od suhoga zlata,
Još je onog niže popustila,
Popustila ispod svilen pasa,
Pa djevojku kuca ispod pasa,
Djerdan kuca, mene srce puca".[1]

Ne pjeva se samo dražestna ljepota, već i skupocijeni nakiti i lakoma pohota. Ne puca samo srce zaljubljenu Mohamedancu junaku već i mladoj djevojci kršćanskoj svakoj srce i duša čeznu za onom ljepotom i bogatim uresima. Ova pohlepa proždire ne za decenija već za cijele generacije ne samo materijalna dobra, već mnogo puta i lijepe zakone kršćanskoga morala. Turci preko toga razuzdani prema jadnoj raji pri svakim svečanim zgodama u kolu izvode svoje „turčije" koje moralno ubijahu jadnu raju. Pjesma pjeva o Halilu:

„Kolo vodi turčije izvodi,
A sve Janju štipa za ručicu,
A staje joj nogom na nožicu,
A meće joj glavu na ramena,

[1] „Vienac" Kačiću str. 70.

Vjetar puše, solufima njiše
Pa on miješa brke i solufe.“[1]

Ove javne razbludne običaje prihvatiše žalibože i kršćani, kako nam svjedoče dobri i pošteni svjedoci u Slavoniji u 18. vijeku.

IV.

„Slavonijo zemljo plemenita, vele ti si liepa, uzorita, nakićena zelenim gorama, obaljanu četirim vodama na priliku zemaljskoga raja“, ovako zapjeva plemeniti Matija Relković prije stotinu godinu.[2] Ali ima rad čega i da plače odkad Slavonijom Turčin zavlada. „Jabukam se zato lome grane“ — veli on — „jere voćke daju izabrane“. Za podrug viek Slavonijom vlada i naseli Turke iz Azije.[3] Plodne zemlje zapustiše, liepe loze vinjage postaše. Ne samo zemlja već i običaji se pokvariše. „Jer dok tako skupa prebivaše turske kuće i kršćanske vaše, dok se žene s bulami poznaše, dok se djeca s Turadma igraše, dok se rekoh zajedno vladaše, dotle Turci zao izgled daše. Običaje liepe ostaviše, a poganske pomalo primiše. Kad se Turad skupi na divanu, ni vašima oni ne zabrane. Kad Turkinje stanu igrat kolo, i vaše se djevojke uhvate jal kod Muje jal njegove Fate. Od onda je ašiluk postao, od onda je postalo psovanje, prelo, kolo i ašikovanje. Od onda je postalo čaranje, vještičiluk i bulsko varanje“. „Kako se je turski pomiešao, u vaš jezik tako unišao, da i sada u polak Slavonije „jok valha“ služi mjesto „nije“, a „istersum“ namjesto „ako će“, „baksum“ „kano“ znamenovat hoće, „brašnenici“ govori „zaira“ i ostalih mlogo riči više, koje kad bih htio spominjati, ne bi mogle u 've knjige stati.“[4]

I u svatbenim običajima nazire on, kako primiše zle običaje od Turaka. Tako „mlada kada se za tebe udade, onda ruho kod tebe prodade i svatovim marame podili, a za tebe skoro ne ostavi, što bi samo prostrla po slami. A nij' treba da podili dare, pak da tebi ona čini kvare i jere Turci tako običaju.“ Što „skupljaju trideset svatova, pak pojedu za nedjelju dana svoju hranu za godinu dana, što ti nosiš crljena barjaka, pak običaj sliediš od Turaka.“ „Što djevojku samu zatvorite, pak vam sjedi sama u komori, nego samo pustite djevera, da joj služi i nju razgovara, to vi turske sliedite adete“.[5] I u samoj kući, neimaš u sobi stolice

[1] Hörmann: Nar. pjesme II. str. 69—70.
[2] M. A. Relkovića djela. Vinkovci 1875 str. 281.
[3] Ibidem str. 285.
[4] Ibidem str. 286—287.
[5] Ibidem str. 328—331.

ni u kući čestite police „neg po turski na zemlju sjedete pak onako na zemlji jedete.“[1]

Evo jasna sjedočanstva pedeset godina iza izgona Turaka iz Slavonije kako se je u kršćanski život našega naroda umiješalo turskih običaja. Slavonija pala je u isto vrijeme pod Tursku kada i Ugarska, a oslobodila se u isto vrijeme, kada i Ugarska, pak opet u Magjara takovih ostanaka ne ima. „Dočim kod drugih naroda, ako se i mrze. izmed gospodujućega i pokorenoga naroda, dok tako dugo zajedno žive, kao što su živili Turci i Magjari, ostavlja taj zajednički život tragova u životu, običajima dapače i u jeziku, to mi se ne možemo osim propalih sela i gradova i nješto nemarnosti u gospodarstvu kazati: ovo nam je ostavina od Turaka.“[2]

Ovako govori magjarski historik, koji je ovu dobu na osnovu mnogih spomenika na tanko proučio. Da se Turci ne mogoše pomiješati sa Magjarima, koji su im po jeziku svakako prije braća nego li Arapi i Perzijanci, tomu je jasan razlog, jer Turci ne poznaju nikakve narodnosti, njima je koran njihova proroka sve na svijetu, tko vjeruje u koran, taj je Turčinu brat. Koran im daje zakone ne samo, kako će poštovati Boga i nauku po proroku donesenu, već im daje zakon, što imadu jesti i piti, kako se imadu prati, kako se imadu vladati u državi, obitelji i u društvu. Zakon im je i u tom, kako će se pozdravljati, zakon im je, kako će se odijevati. Zakon im je, da im je kršćanin dušmanin a ne po Bogu brat, da je kaurin — nečist — mnogo puta „pseto“, a u narodnim pjesmama naših Mohamedovaca kadgod jest kaurin i „svinja“.

Turci okruženi svetinjom svoga zakona nadunuše se do mrke i grdne oholosti. Oni uvijek ratuju, ali samo vjerni moslim može vojevati za mohamedansku vjeru, a svaka je vojna za vjeru Mohamedovu. „Tursko je rastenje podobno moru — veli Mihajlo Ostrovički — koje ne ima nikad mira, nego se sve jednako talasa, koleba i miče; pa ako se u jednom predjelu stiša, u drugom udara u svoje bregove i lupa.“[3] Ovaj vječni rat — jedina umjeća turskoga plemena biva na kršćane, a u tom ratovanju izvršuju njihovi podanici kršćani od prilike onu zadaću koju i volovi, koji voze tursku hranu i krupne topove.

Cijelo tursko pleme uvijek ratujući ili na rat spremno bilo je kao jedna jaka neodoljiva vojska, a prema njima je svako njima pokorno

[1] Ibidem str. 345.

[2] Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türckenherrschaft, Leipzig 1887 str. 225.

[3] Po prevodu Janka Šafařika u Glasniku društva srpske slovesnosti knj. XVIII. str. 181.

kršćansko pleme kao stado ovaca bez oružja i moguće obrane. U takovom je stanju svaka asimilacija nemoguća. A kako je tursko carstvo bilo razdijeljeno na spahiluke, na timare i zaime, gdje spahije, timari i zaimi posjeduju imanja i kmetove, ali ih ne mogu predavati svojim sinovima, nije se mogao razviti niti odnošaj redoviti izmed gospodara i podanika, kakav je bio u zapadnoj Europi.

Pored svega ovoga vidjamo u našem narodu dosta običaja koji su zajednički Mohamedovcima i kršćanima. Ima dapače u Muhamedovaca kršćanskih, a u kršćana mohamedovskih navada. Odakle je to? Znade se, da su naši Mohamedovci najvećim dijelom potomci onih bogomilskih velikaša i plemića, koji su godine 1463 kada je palo kraljevstvo bosansko u jedan mah prihvatili vjeru Mohamedovu. I samoga nesretnoga kralja Stjepana dvoje djece prihvati vjeru prorokovu, tako da poslije umirući u Rimu (1478) pod okriljem papinim kraljica Katarina nije imala komu ostaviti kraljevstvo bosansko, već ga ostavila papi rimskomu.[1]

Bosanski poturice zadržaše svoje imanje i svoja stara prava na kmetove, kako su ih imali i pod kraljevima bosanskim. Turci svagdje drugdje najprije poklali plemstvo, a sultan biva gospodar njihovih imanja.[2] Bošnjaci imadu izniman položaj u osmanskom carstvu, da im imetak prelazi od oca na sina. Oni postadoše glavna uzdanica turskoga carstva proti Hrvatskoj i njemačkom carstvu. Oni brzo procvatu u carstvu i digoše se do najvećih časti. Njihova sreća mamila je mnoge sinove našega naroda, da se poturče. Već koncem petnajstoga vijeka i početkom šestnajstoga cvate Ahmed Hercogli paša i ispunjuje svojim djelima povijest turskoga carsva od 1480—1515, a taj Ahmed nije nitko drugi nego Stjepon sin hercega Kosače. Još za života herceg Ahmedova prva mjesta u sultanovom divanu zauzimlju Ahmed-zade i Mustaf-paša. Prvi je Bošnjak a drugi glavom Maksim Cernojević, koga slavi naša najveća narodna pjesma starije dobe. I kašnje kroz sav šestnajsti vijek uspinju se sultanu do koljena. Alipaša, Dominijpaša, Ferhadpaša, Čaušpaša, Sinanpaša, Ibrahimpaša a izmed svih Mehmed Sokolović ponos turskoga carstva.[3] Po njima svima upoznavao je svijet snagu turskoga carstva u šestnajstom vijeku.

[1] Theiner: Mon. Slav. Mer. I. 509—511 ima njezinu oporuku.

[2] Ricaut: Histoire str. 173. da je njihova glavna politika: „de ruiner entierement l'ancienne noblesse".

[3] Mijatović: „Pre tri sta godina" u Glasniku srp. uč. društva knj. XXXVI str. 166—170.

Oni i njihova sreća učiniše, da je naš narod više poturica davao carstvu, nego li ijedan drugi od kršćanskih naroda u Europi. Oni su „zatočnici“ (zataznici) turskoga carstva: „Questi stanno in Bosna dove sono huomini valentissimi i quali fanno vivere trionfalmente il Turco... questi sono hoggi chiamati Serviani e Chervate“.[1] Jezik slavenski ili bolje hrvatski ili srpski jest onaj „kojim govore janjičari“. Tako svjedoči isti suvremenik da turska vojska iza sretna boja tri dana i noći jede, pije i veseli se čineći „zdravice“ (facendo strauizza).[2] Oni uznesoše jezik hrvatski i na sultansko prijestolje, kako pripovijeda Bassano: „Sultan se razlikuje od ostalih velikih vladara i time, što oni misle, da je treba govoriti mnoge jezike, on misli, da je dosta da znade svoj jezik i slavenski koji on mnogo cijeni i razumjeva i kojim se služi zato, što ga mnogi narodi govore“.[3] Dapače se vjerovalo da je turski polumjesec i zvijezdu prihvatio sultan tek od onda, kada je dobio Bosnu, jer da je to bio grbovni znak kraljeva bosanskih. Naši poturice Mohamedovci ne odmetnuše se dakle od svoga jezika, a mi ćemo kušati pokazati, da niti svojih narodnih običaja sasvim ne zapustiše, premda su tako suprotivno svomu mohamedanskomu zakonu radili. Umni engleski diplomat Ricaut živući kroz duže vremena u Carigradu obavješćuje nas, da je u Turaka do sedamdeset kojekakvih sekata.[4] Izmed svih je za nas najzanimivija ona „koja miješa čudnovato kršćanstvo sa mohamedanstvom, to su največim dijelom vojnici, koji borave na granicama Ugarske i Moravske. Oni čitaju u jeziku slavenskom novi zavjet, koji primaju iz Moravske ili iz Dubrovnika. Oni piju vino u mjesecu posta, koji zovu Ramazan. Oni misle, da je prorok Mohamed onaj duh utješitelj, koga je Isukrst svojim učenicima obećao. Bogomili bosanski svi su od ove sekte.[5]

Ovako Ricaut. Mi nalazimo ovomu njegovom svjedočanstvu sjajnih potvrda u mohamedovskim pjesmama bosanskim iz sedamnajstoga vijeka. Evo kako se miješa svetkovanje mohamedansko i kršćansko. Mustajbegovica piše Halilaginici s kojom se je „na snu posestrila“:

---

[1] Bassano u Sansovina Historia universale de l'origine et imperio de'Turchi str. 63—64.

[2] Ibidem str. 53.

[3] Ibidem l. 67 i 68.

[4] Histoire de l'État present de l'empire Ottoman Amsterdam 1670 str. 288.

[5] Ibidem p. 322—323.

„Ja sam rekla Mustajbegu svome,
Da ću ići u prvu nedilju,
Da ću saći lugu jošavskome
Do svetinje do vode Markovca.
Onde ću se s tobom sastanuti
I sestrinstvo naše utvrditi,
Jer su nam se dva goda zgodila
Jurjev danak i hadžinski bajram."[1]

Nije samo u prošlosti već i danas „Gjurgjev dan i Ilinj dan prava je narodna svetkovina za mohamedovski narod. Tada je velik teferić, kolju se janjci, izilazi se na zelen te se provode svakovrsne narodne igre".[2]

Danas ne nalazimo kuma kod svatbe Mohamedovaca[3] ali u sedamnajestom vijeku spominje se kum. Tako kada je budalina Tale ulovio sestru Stojanovu veli:

„Kum će biti Selim Alajbeže,
Dva djevera dva Beširevića,
Djuvegija od Orašca Tale".[4]

Dogadjalo se dapače kumstvo izmed Turčina i kršćanina. U Kozličića bilo sedam sinova od Izlam Turkinje, a sedam ih je od Vlahinje. Kršćanin Drsković Nikola iz Staparja kumovao im je:

„To im beže nije jabandžija
Već im kume sa kamen kotara
Sa Staparja Drsković Nikola.
Oni su se kumovali s njime
Tri unuka strigo Kozličina."

A kada su mu poslije Kozličići bili nevjerni, govorio Dizdarević Meho:

„Kako su ti soja nevirnoga,
Sad će kuma privariti svoga.
Ja da sam se s njima kumovao,
Nevjere im ne bi učinio,
Volio bi glavu izgubiti,
Al' se tako ne bi ni kumovô."

Gadnu svoju nevjeru još i sam Kozličić Aliaga ovako očituje ubijajuć kuma Drskovića.

„Čuj me kume ne uzdaj se u me
Ja ti jutros pomoći ne mogu
Drž se kume, eto mene na te.[5]

---

[1] U zbirci „Matice hrvatske" IX. pjesma Mehmeda Kolakovića.
[2] Hörmann: Narodne pjesme Mohamedovaca. Sarajevo 1888 sv. I. str. 592.
[3] Ibidem str. 590—593.
[4] Pjesmarica „Matice dalmatinske" str. 207.
[5] Zbirka „Matice hrvatske" 17. pj. Mehmeda Kolakovića. Gl. i Marjanović Hrvatske narodne pjesme, Zagreb 1864 str. 154.

A što da rečemo o javnom običaju gdje piju vino kao i kršćani a još bjesnije od kršćana?

Već Ricaut primjećuje o Turcima „kako su uvjereni, da nije moguće piti vino umjereno“, te se čude, kako Englezi, Francezi i Talijani unj vodu prilijevaju.[1] A što da mi tek kažemo o našim Mohamedovcima. Tu po stotinu puta biva i biva toliko puta, koliko je mohamedovskih pjesama, kako se na pr. kaže:

Redom čaša na okolo hoda
Kano ptica od grane do grane.[2]

Ali ako Turci i ljuto piju, oni su opet farizeji himbeni, kakovih na svijetu više ne ima, kako nas opet uvjerava Ricaut. Po narodnoj pjesmi sastaje se njih šestdeset u mehani, čaša ide od ruke do ruke. Dodje pismo Mustajbegu ličkomu, nitko ga ne zna pročitati, idu tražiti hodžu, da im pismo protumači. Ide hodža, a Mustajbeg veli „dajmo rastavimo tolu“ t. j. maknimo čaše i flaše, jer je „mrska tola našem efendiji“.[3] Ovako isto pripovijeda sekretar poslanstva carskoga Prandsteter, kada su došli u pohode Alipaši u Ilok (g. 1608). Lijepo ih je paša počastio. Prandsteter hvali crno srijemsko vino, a Turci da su pili šerbet. „Bili bi i oni rado pili vino, ali je bio na objedu veliki hodža Halibi Effendi“.[4]

Gdje nije trebalo hiniti, piju Turci kao bijesni. Sve krčmarice kršćanske hrvatske glavne su posestrime svih turskih junaka. One redovito razvijaju svoju vražju babllju lukavost, da spase turske junake na štetu kršćana. Jednom nam se raskriva koprena, koja prikriva ovu čudnu tajnu opakih žena kršćanskih. Glasoviti Mujo Hrnjičić ima posestrimu krčmaricu Pavu kod Skradina. Kada se iza dugoga vremena opet prikaže, Pava ga lijepo pozdravlja, pa mu kaže:

„Pava pare nema ni dinara
Kako tebe nema do Skradina“.[5]

Ali i piju Turci, kako kršćani ne piju. Omer Hrnjičin preobukao se u srdara kotarskoga i dospio do Angje krčmarice, kod koje se umiluje sa lijepim riječima: „Zdravo Angjo pozlaćena grano, kraj moga se srca uvijala, baš kô svila oko kite smilja“. Zatim pije najprije prvu čašu i razbije ju, jer je premalena. Opet pije drugu od litre, pa i nju odbaci. Napokon prihvati čašu od pola oke, pa i nju razbije kunući ju, što je premalena. Na to pomisli krčmarica:

[1] Ricaut: Histoire etc. str. 393.
[2] Hörmann II. str. 323.
[3] Zbirka „Matice hrvatske“ br. 54. Pjesma Mehmeda Kolakovića.
[4] Arkiv za povjestnicu jugoslavensku knj. IV. str. 215.
[5] Hörmann: Nar. pjesme II. str. 259,

„Mili Bože vražijega pića
Vražjeg pića u ovog srdara.
Ja kako sam krčmu ispravila,
Ja ga 'vakog dočekala n'jesam,
Mutlak srdar nije iz Primorja,
'vako nije piće u serdara,
Već je Turčin iz krajine turske,
Ovako je piće u Turaka."[1]

Kada su Mohamedovci ovako volili slijediti običaje svojih djedova nego li zakon prorokov, onda su valjda i staro vjerovanje iz pradavne dobe takodjer držali. I jesu. Znamenito je prastaro vjerovanje otaca naših iz poganske dobe, da se ljudskom krvlju kod temeljnoga kamena utvrdjuju zidanice takove za vjekove. Pa to vjeruju i naši Turci. Mehmed Sokolović gradi most na Drini, a daje gradnju Mitru neimaru. Što je Mitar kroz dan sagradio, to je nješto kroz noć razorilo. Obrati se Mitar svojoj vili posestrimi, a ona ga svjetuje:

„Već pošetaj niz polje zeleno,
Te uhvati Stoju i Ostoju
Te uzidaj u ćupriju kulu
Stat će tebi na Drini ćuprija."

Ovo evo živo spominje na gradnju Skadra, gdje je sačuvan ostatak vjerski iz pradavne poganske dobe. Medjutim još se muti Drina, te Mitar svjetuje Mehmeda Sokola:

„Ti nijesi Drinu darovao,
Već nasiplji na ćupriju blago,
Pa ti uzmi srebrenu lopatu,
Pa ti daruj tu premutnu Drinu."

Još Mitar da bradvu nasadi:

„Mitar siječe vitku omoriku,
Iz omore krvca udarila,
Iz omore nješto progovara:
Osta danas na Drini ćuprija,
Osta danas osta do vijeka."[2]

I turske junake prate vile u svim važnim zgodama života. Kada se Hrnjičić Osmer uspeo na Kunaru planinu, da podje tražiti baba i amidžu i babova hitra bajraktara, njisnu njemu djogat kod jezera, zadrma se zeleno jezero, izidjoše dvije posestrime, pa ga pitaju, kuda je svoga gjoga zamučio i daju mu svjeta.[3] Nebrojeno puta pomaže vila turskomu junaku proti kršćanskomu. U sred boja pomoću vile vara turski junak i predobiva.

---

[1] Hörmann: Nar. pjesme II. str. 303.
[2] Ibidem I. str. 70—71.
[3] Ibidem II. str. 9.

Vile su glasnici slobode od davnih vremena. Ona i Turke zove, kada im kršćani odvode roblje:

„Bijela je klikovala vila
Sa Ivica izvrh Gacku ravna.“

Ona pripovijeda, kako Pivljanin Bajo odvodi ovce, krave i volove, konje i kobile, a pohvatao i roblje:

„Gole, bose goni po kamenju,
Gologlave po žarkomu suncu.
Kako ti je čuti neobično,
Kako krave i teoci riču,
Kako ovce i jaganjci bleje,
Kako roblje Činarića pišti,
U majci bi zaplakalo čedo,
Iz kamena suza bi udarila.“

Ovo su zbilja vilinski glasovi, koji i probudiše turskoga junaka, da spašava blago i zarobljenu braću.[1] Ako ima vila posestrima, ima i pobratima i izmed Turaka i kršćana. Ivan Senjanin je pobratim sa najglavnijim turskim krajiškim junacima.[2] Najzanimivije je svakako da budnu kršćanska krčmarica, pop i turski junak pobratimi i posestrima.[3] Naravno je, da u mohamedovskim pjesmama pobratim pop i posestrima krčmarica pomažu turskoga junaka proti kršćanima.

Ako su naši Mohamedovci i držali njeke stare hrvatske običaje i pored novoga Mohamedova zakona, neka nitko ne misli, da nisu vjerovali svoju vjeru. I kako ih oduševljava u najstrašnijem času. Tako n. pr. Mumin aga u najkrvavijem boju viče:

„Juriš braćo moja družbo draga,
Dženetu se otvoriše vrata,
Blago onom svakomu junaku,
Koj' pogine danas na mejdanu“.[4]

A drugi put opet slično:

„Blago onom svakom muslomanu
Ko pogine na dugu mejdanu
On će lako pred Boga izići
Bog će njemu grijehe oprostiti
Tako kuran turski ćitab kaže
S toga Turci od kavge ne bježe.[5]

Kad su uhvaćeni od kršćana, svagda vele, da vole glavu izgubiti nego svoju vjeru prevrnuti. Ne ima primjera niti u našim kršćanskim

[1] Ibidem II. str. 545.
[2] Ibidem II. str. 242.
[3] Ibidem II. str. 121—122 i 126.
[4] Ibidem II. str. 369.
[5] Ibidem I. str. 291.

pjesmama da bi muškarac vjerom prevrnuo, dočim ima toliko primjera, gdje se kršćanin poturčio. Jošte valja dobro razlikovati vjeru „poturice“ od vjere onoga Mohamedovca, koji je zaboravio ili zaboravlja, da su mu stari kršćani bili. Čini mi se da neću pogriješiti, ako rečem, da jošte i u sedamnajstom vijeku živi ovo osjećanje u naših Mohamedovaca. To lijepo kazuje naš svjedok Grgičević (1626), kada veli: „Turci koji obradjuju zemlju rijedki se nalaze, koji govore turski jezik: dapače da se neboje vatre, skoro svi bi se učinili kršćani, jer dobro znadu, da su njihovi stari bili kršćani“.[1] Čim su više dolazili sa kršćanima u sukob, tim je to osjećanje življe i jače moralo biti, jer ih kršćani najvole pozdravljati sa „gadna poturico“.

Najsjajniji primjer groznoga poturice u 17 vijeku jest Maljković Stjepan. On nam je upravo prototip pravoga poturice. Zbog jedne pljuske od svoga gospodara u kotaru odlazi u Turke, dolazi s Turcima na svoga bivšega gospodara i zakolje starca i ženu mu i četiri sina, a kći ode u sramotu sa Turcima. Za nagradu dobije od bega udbinjskoga čelenku i zapovjedničtvo nad ličkom rajom.[2] Gdje god treba ne samo vojevati već ljuto klati i djevojke otimati, svagdje se spominje Maljković Stjepan. Krvave su krajiške pjesme, a najkrvavije one, gdje junakuje Maljković Stjepan. Pa kad mu u strašnom boju i njekoliko sinova pokolju, još ne plače. Njegov poglavica Mustajbeg kao da ispituje njegovu vjeru pita ga: je li mu žao sinova, a on grozno odgovara, da nije, zato ih je rodio, već žali što ne dostigoše svoga cilja, da im kršćani utekoše, te ih ne porobiše. I tako dalje, koliko se samo o neljudskom srcu pomisliti može.

V.

Mohamedovcu propisivao je njegov sveti zakon predan od Boga proroku u koranu, kako da se vlada prema kršćaninu. U koranu nisu samo zakon i vjera već i zakoni života, a jedne i druge sam je Bog kazao proroku Mohamedu. Ovako je božji zakon, što govori prorok u koranu: „Ako se sukobite sa nevjernicima sijecite im glave, dok ih niste strašno porazili. Preostale bacite u verige, a kad se rat dovrši, poklonite ih ili prodajte ih. Tako neka bude. Ne prestanite, dok ne polože oružje i vama se ne pokore“.[3]

[1] Starine XVII. str. 128.

[2] Zbirka „Matice hrvatske“, Pjesma XXI. Mehmeda Kolakovića.

[3] Koran u prevodu od Ullmana, Leipzig 1881, 47 sura str. 437—8.

Po ovom zakonu Turci su „nečistim“ kršćanima glavni dušmani, dok njihova zakona ne prime. Kada se Bogu mole najprije prose za zdravlje svoga cara i gospodara, a zatim za napredak vjernoga muslomanstva ili naroda turskoga, da mu Bog utvrdi vjeru njegovu, a da umanji vjeru kršćana i drugih turskih neprijatelja. Turke neka složi, a kaurine neka uzdrži u neslozi.[1]

Po nauci Mohamedovoj jest sila od Boga. Prorok sam širio je svoju vjeru mačem u ruci, a sjajni uspjesi njegovi po mišljenju njegovih vjernika pokazuju, da je sam Bog uz nje i njihovu vjeru. Najbolje nam to pokazuje mišljenje Turaka o Židovima, koji razagnani po svijetu ne mogu da stvore države. Turci ih smatraju da su od Boga sasvim zapušteni. Nisu vrijedni niti da postanu sljedbenici prorokovi. Naš svjedok 17. vijeka — umni Ricaut — kazuje nam, da se ne smiju na tursko groblje pokopati oni Židovi, koji su primili vjeru prorokovu. Dakle ni po smrti ne priznaje im se, da su pristali u vjernike prorokove.[2]

Ovakovi zakoni nisu dopuštali, da se izmed Turaka i kršćana razviju bratinski odnošaji, kako se razvijalo i u rimskom carstvu i poslije u kršćanskim zemljama izmed pobjeditelja i pobjedjenih naroda. Kršćani mogli su biti samo „raja“ što znamenuje „stado“ u arapskom jeziku iz kojega je prešla u turski.[3] Raja ne smije nositi oružja, ona ne ima braniti carstvo, već sami vjerni mozlimi su branitelji, raja valja da dade djecu svoju, da ih poturče i tek onda da budu sposobni, da brane carstvo. Raja ima da plaća harač i ljute dànke, da uzdržava carstvo i gospodujuće mozlime. Raja ima da se pokorava zakonima, koje nepriznaje i ne može priznavati po svome kršćanskom zakonu. Povijest raje jest povijest bijeda, patnja i ljutih nevolja.

„Kada Turci osvoje koju zemlju“ — veli Antun Meravin — „posvoje sebi sve gibivo i negibivo. Plemstvo utamane do korena, a osobito kraljevsku krv. Ako ne poubijaju svećenstva, a ono ga osramote i puštaju ga, da sramotno i od prosjačenja živi. Iz crkava odnose zvona, orgulje i sve urese, a crkve posvećuju svomu Mohamedu. Kršćanima ostavljaju samo nekoliko i to sirotinjske i niske crkvice, u kojima im je dozvoljeno da službu služe, ali ne javno već polagano i niskim glasom. Kad se ove crkvice bilo usljed potresa ili

[1] Bassano Luigi u Sansovima Historia universale, Venezia 1600 l. 46.
[2] Ricaut: Histoire de l'Empire Ottoman liv. II. l. 262.
[3] Miklosich: Die türkischen Elemente in den süd- und osteuropäischen Sprachen, Wien 1889. Kod riječi raja, sv. II. str. 43.

vatre, ili inače od starosti sruše, ne smiju ih kršćani popravljati, osim ako si velikim novcem ovo pravo kupe. Držati propovjedi i objavljivati evangjelje sasvim im je zabranjeno. Nijednomu kršćaninu nije dozvoljeno, da služi u državnoj upravi, niti da nosi oružje, niti da se odjeva kao Turčin; niti im je slobodno, da se vesele ili da čine plesove. Ako li tko najsramotnijom riječi uvrijedi tebe ili Hrista, valja ti šutiti pa snositi. Ako li ti izustiš ma jednu neprijatnu riječ proti njihovoj vjeri na silu će te osunetiti i poturčiti; a otvoriš li i poslije usta proti Mohamedu, spalit će te".[1]

Ovakovi su odnošaji izmed Turaka i kršćana i u našem narodu. Turci su jamačno od Bizantinaca baštinili i prihvatili, da paze osobito na gradnje.[2] Kršćanima nije bilo slobodno zidati nove crkve, a i popravci stali su u svakom sandžaku pod nadzorom osobitoga činovnika „mirilive", koji je vjerno pazio, da se što nova ne sagradi. Za kakove gradnje moraju kršćani u samoga sultana dozvolu moliti, neka svjedoči ova molba visovačkih fratara g. 1629: „Čestiti i prema siromasima milostivi naš sultane! Mi smo prah vaših nogu, prostiremo svoje lice po zemlji i molimo slijedeće. Od davnih vremena, to jest još u vrijeme osvojenja obstojala je naša kuhinja, soba i peć, hambar u kuli i kraj puta ćenifa (zahod, šekret), od dugo vremena sasvim su propali i opali. Zato molimo za dozvolu, da bi mogli po starom sustavu popraviti rečena mjesta. Naš čestiti care, sve je po starinsku, samo ćenifa (zahod) bit će na novo. Naredba i zapovijed ostaje vašemu carskomu veličanstvu".[3]

Drugi put opet čuli Turci, da visovački fratri popravljaju manastir i sobe. Ide komisija, da vidi i uvjerava se, „da se u manastiru ne pravi ništa od nove japije, nego je sve starinska gradjevina. Nedaleko od manastira bile su pekarnica i žitnica obadvije povrh staroga zida, te ih pokriše daščicama. Ali i na to imadu dozvolu od našega svijetloga cara, da rečenu pekarnicu i žitnicu povrh staroga zida smiju novom daščicom pokriti. Osim pokrova ništa drugo nismo našli".[4] Kada opet Visovčani hoće da „poprave samostan i crkvu"

---

[1] Antonio Meravino (g. 1514) Genovese: Dell'origine de Turchi u zbirci Sansovinovoj l. 32—33.

[2] Ovo tvrdimo i pored poznatih Omarovih pravila, po kojima se kršćanima ne smije dozvoliti, da grade kraj džamije itd. Hammer Staatsverfassung I. str. 186.

[3] Zbirka Zlatovićeva medju rukopisima jugoslavenske akademije.

[4] Pismo Ahmed age upravitelja Livna g. 1681. U zbirci Zlatovićevoj sada u rukopisu jugosl. akademije.

ištu i dobiju posebnu carsku povelju ili ferman, da smiju popravljati, a potvrdjuje im to kadija skradinski sa svojim vijećem, u kojem je sjedilo deset Turaka.[1]

Opet drugi put fratri teško pritisnuti od Turaka šalju u Carigrad pred sultana i velikoga vezira svoga vjernika trgovca Filipa Brnjakovića. Filip im isprosio milosti carske, da ih Turci i nadalje ne dave, ali je i puno potrošio na put, mita i darove. Teško se je vidjelo fratrima da plate, a on im dovikuje ove znamenite riječi: „jer Turci sad ne dadu nikakva emra u sadanje doba, da se klinac zabie u crkvu, a kamo li dati crkvi baštine, masline i svekoliko opet fratrom“.[2]

Ovako je dakako i u Slavoniji, kako svjedoči slijedeći slučaj. Valija Požege Alija daje slijedeće pismo: „Uzrok pisanju ovih slova jest taj, da se razjasni, kako jedan od fratara Našičkoga samostana imenom (. . . . nečitljivo) želi stanovati u Direku selu kotara Orahovice u sandžaku požeškom i da bi po starom običaju svećenstvo i zakonite stvari mogao ovršivati u bližnjim okolnim crkvama Jošon i Poganci. Zato traži i moli dozvolu, da bi mogao u rečenom selu Direku napraviti kuću za vlastito prebivanje. Dopušta mu se, da može po ugovoru u gore navedenim crkvama svećenstvo provoditi i za svoj stan u rečenom selu kuću sagraditi i dok god ne bude djelovao proti carskim naredbama, da ga nitko ne ima uznemirivati niti zlostavljati. Zato mu se daje ovo pismo u ruke.[3]

Ova velika opreznost turska, da sebi kršćani niti kuća ne grade, niti ne popravljaju bez dozvole carstva turskoga, bila je još veća kod crkava. Nove crkve nisu smjeli zidati, a mnogo puta niti stare popravljati, zato je mogao putnik po Slavoniji (1629—1630) pripovijedati, da „su crkve velikim dijelom odkrite, sve sa starinskim zidinama bez zvonova, bez žrtvenika i bez slika“.[4] Ali kazuje nam to i znamenitu historijsku istinu, da sve crkve i samostani, koje nalazimo koncem 17. vijeka, smatramo i po obliku i obsegu za starije od Turaka u našim stranama. Ovako su umovali i kaludjeri staroga manastira Ravanice prije stotinu godinu, kada ih je hrvatska

---

[1] Zbirka Zlatovićeva g. 1634. U ruk. jug. akad.
[2] Zbirka Zlatovićeva g. 1674. U ruk. jug. akad.
[3] Zbirka Zlatovićeva g. 1689. Ruk. jusl. akademije.
[4] Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica u rukopisu izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

vlada pitala: kada je samostan gradjen i tko je gradio crkvu i samostan. Oni vele: „Ne može se kazati, tko ga je gradio, ali kada se znade, da su vladaoci Srbije bili gospodari ovih strana, a pod Turčinom je bilo zabranjeno dizati nove samostane, njeki ga je od tih knezova osnovao".[1]

Kada se u zemlji jednoj kroz sto pedeset godina nije smjela sagraditi nijedna nova crkva, a popravljati su se smjele samo carskom dozvolom, onda je naravno, da crkve kršćanske sa svojim tornjevima nisu bile onakovi putokazi prosvjete i kršćanske pobožnosti, kao što je to u drugim kršćanskim zemljama. Putnik od god. 1629—1630 po Slavoniji kazujući nam, da su sve crkve po toj nesretnoj zemlji stare, a većim dijelom i bez krova. daje nam zagledati i u unutarnjost crkve. On veli: „Djecu krste vodom blagoslovljenom u nedjelju ili u onaj čas kada treba. Svi krste po kućama ili na poljima, jer im crkve nisu za to prilične".[2] „Malo imade župa" — veli drugi — „koje bi imale crkve, gdje se služi služba božja i obavljaju svetotajstva, nego se služba božja redovito služi na grobljima ili u kućama katolika, koje su rastresene. I sama župa više puta je i dan hoda udaljena, a do nje valja prolaziti mnogo puta pol dana izmed Turaka i šizmatika".[3]

„Ima župnika" — veli očevidac Pavao Rovinjanin 1640 — „koji ima duhovnu brigu nad četiri ili pet sela, odredi svim petim selima, da će biti služba božja na poljani zgodnoj za sva sela. U jutro diže se narod, da dodje na odredjeno mjesto. U sred livade podigao župnik oltar i odsluži službu božju, a iza službe sjedne narod, da potroši svoj doneseni objed, kao kod nas kad idu na proštenja."[4] Svi izvještaji jednodušno govore u 16. i u 17. vijeku, da kršćani u nijednoj crkvi samostanskoj niti župnoj ne drže svetotajstva, jer se boje, da im Turci ne provale i sveto otajstvo ne pogrde.

„U svima spomenutim župama" — veli vizitator Slavonije Petar Nikolić 1660 — „nigdje se ne čuva sveto otajstvo, a tako u cijeloj Turskoj, niti u samostanima radi pogibelji, jer se Turci prečesto u crkve naše zalijeću, pak da ne učine kakovu sramotu svetomu otajstvu."[5]

[1] Starine VIII. str. 9. Miklošić: Izvještaj o manastirih na Fruškoj gori.
[2] Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica u rukopisu izaći će u „Monumenta" naše akademije.
[3] Izvještaj biskupa Benlića g. 1655. Fermendžin: Acta Bosnae etc.
[4] Pavao Rovinjanin: Izvještaj o Bosni priobćio Zlatović. Starine XXIII. str. 18.
[5] Vidi priloge br. VI. str. 10.

„In oppidis omnibus quasi factae Mesquitae Turcarum ecclesiae lugent“ — veli isti[1] — dakle u gradovima Slavonije najljepše crkve postadoše turske mošeje. Tako se naročito spominju mošee od crkava u Požegi, Brodu, Djakovu, Vočinu, Iloku, Petrovaradinu, Osijeku itd. Kada propadoše crkve, propadoše i samostani kraj njih. Tek u zabitnim mjestima Fruške gore i požeškoga gorja, gdje u samoći nije bilo Turaka, mogoše se održati samostani, a uz njih i crkve, dakako uz mnoge patnje i bez zvonova i velikih uresa. Jadni puk kršćanski nije niti mogao paziti na urese, kada je dolazio na proštenje svetcu, kojega je crkva sasvim raskrita bila, kao što evo dolazi u Stražeman sv. Mihovilu, komu su zidovi čitavi, ali bez krova.[2] Jamačno su se pomagali onako kao na pr. u Mohaču, gdje je cijela crkva odkrita bila, a samo onaj kut ima krov, gdje se je služila sveta misa.[3]

I naši popisi pokazuju nam Slavoniju kao kršćansku zemlju sa razvaljenim crkvama. Uz jednu cijelu većinom drvenu crkvicu najviše puta spominju se i po dvije i tri stare zidane i razvaljene. Najstrašnija nam je slika na plodnim i krasnim ravnicama oko Osijeka i u kotaru osječkom, gdje do dvadeset i pet pustih sela niti traga ne podaju, da je u njima ikada crkva kakva bila. Ovo krvavo bojno polje, na kojem su se bile tolike najkrvavije bitke, odbjegavali su kršćanski ljudi. Cijela velika cesta vojena od Biograda do Osijeka jeste takva pustoš bez crkava i bez sela, tek preko šikara i močvara dolazi se do jadnih kolibica stanujućega svijeta.

Već u 16. vijeku putnik Gerlach zabilježi za ovu strašnu cestu značajnu vijest: „Od Zemuna pa dalje (na putu kroz Srijem) ne vidjesmo nigdje niti jednoga drveta. Kršćani vele, kad bi god posadili kakvu voćku, to ju Turci odmah odsijeku ili kidaju plod prije, nego što sazrije“.[4]

Nije upravo tako na zapadnoj strani u krajini slavonskoj, ali je malo bolje. U Vučinu je razvaljen samostan a s njegovim kamenjem Turci svoju tvrdju popravljahu, a od šestnaest sela spadajućih pod Vučin samo dva imadu ostanke razvaljenih crkava.[5] Tek sredina Slavonije izmed Požege, Djakova i Broda imade dvadesetak crkava, njeke

[1] Ibidem str. 12.
[2] Ibidem str. 8.
[3] Izvještaj Grgičevića na cara Ferdinanda II. Starine XVII. str. 133.
[4] Izvadak iz Gerlacha od Mijatovića. Glasnik XXXVI. str. 215.
[5] Sr. naše priloge: Opis Vočinu i njegova kotara.

su i od kamena stare sačuvane, ali najviše ih je odkrito i više ih je skromnih od drva.[1]

Ova slika crkava pokazuje nam Slavoniju tursku, kako ju je gazio od Biograga do Osijeka bijesni turski i tatarski konjanik, a na zapadu satirao ju bijesni krajišnik, a tek u sredini može ponješto počinuti kršćansko srce. Ova slika kaže nam, koliko je pretrpilo kršćanstvo za dva vijeka ne uživajući slobode svoje vjeroizpovijesti.

Premda su Turci u sedamnajstom vijeku donekle popustili od svoga fanatizma, kakav je cvao u prijašnja dva vijeka, opet oni ne prestaju da kršćane tiranstvom i lukavoštju zalude i na svoju vjeru prevedu, te „je pravo čudo“ — veli Ricaut — „da još toliko ljudi ima, koji kršćansku vjeru ispovijedaju. Premda Turci prividno ispovijedaju, da oni podnose sve vrsti vjere, to im opet njihov zakon dozvoljuje, da prisile ljude na različite načine, da prime njihovu vjeru. Ne može se ništa pomisliti, čime se Turci ne služe, da kršćana svakoga prema njegovoj osebujnoj naravi ne navedu, da se poturči. Srebroljubne zadobiju blagom, tašte i pohljepne za častima mame izgledom na velika dostojanstva, a plašljive i slabe prijetnjom i silom. Ako li se dogodi, da koji kršćanin prihvati tursku vjeru, dužna su mu i djeca ispod četrnajste godine, da slijede u vjeri svoga oca. Svi koji govore proti zakonu Mohamedovu, ili koji i ne misleći za pravo ili pijani reknu, da će se poturčiti, ili koji su obležali jednu tursku ženu, dužni su, da se poturče ili da umru kao mučenici“.[2]

Turci svakom prigodom gledaju da si učine prozelite. Lijep slučaj dogodio se Pavlu Rovinjaninu. Obučen u fratarsko odijelo ne daleko od glavnoga trga u Sarajevu sretne sa svojim pratiocima turskoga softu ogromnu ljudinu sa turbanom na glavi. „Ovaj je bio prvi, koji mi učini, da me je smrtni znoj probio, kada je stao pitati: tko sam i odkud sam. Moji pratioci vele, da sam sin jednoga kršćanskoga trgovca iz Biograda, da sam na naukama u Italiji, a sada da idem posjetiti svoj rod.“ Njegovi pratioci zlovoljni kažu mu: neka se miče, što ima on pitati, a Turčin mu tri puta dovikne: „Poturči se papaz“. Drugovi mu protumačiše, „da to obično Turci čine, kada sretaju kršćanina, pa time misle po svome zakonu da dobivaju podpune oproste od grijeha“.[3]

---

[1] Vidi priloge br. VI.

[2] Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman l. I. str. 198—206 i liv. II. str. 258. — Sr. i Luigi Bassano u zbirci Sansovino: Dell' origine et guerre de Turchi liv. 61.

[3] Starine XXXIII. str. 36.

Ovdje su smetale Turčinu fanatiku fratarske haljine. „Ista boja haljina bila je razlika medju Turcima i kršćanima“ — veli Knežević: „Običajno, turska je boja zelena, a uz nju i crvena; al zelena, pravi je znak sljedbenika Muhamedova i turske svetinje. Kršćani morali su nositi haljine boje crne, u znak njihova robovanja i žalosti. Crvene haljine kršćanima su zabranjivane, jer ta boja crvena znači veselje, i više puta medju susjedima koja ovaka haljina bila je kršćanima pripušćana, nu uz nju uvijek su morali imati drugu haljinu crne boje, koja jih je odavala za kršćane. Ova razlika najviše se je uzdržavala, da se uvijek mogu kršćani upoznati i da im se mogne nasilje učiniti. Jao ti bi ga se dakle bilo onom kršćaninu, na kom bi se našao ma i najmanji znak turske boje! Tomu bi najmanja pokora bila, ako bi ga nemilo izpribijali, njega i njegovu rodbinu ogulili i u težki hovst zatvorili! Nu običajno ovake bi uhvatili i na silu poturčili, dokazujuć, kako je on sam sa onim znakom turskim pokazao, da se želi poturčiti. Ženu, djevu oli snašu, koja bi im se dopala, na silu bi oteli i u svoj harem zatvorili. Nejaku i nezrelu djecu pritajom oli mitom primorali bi, nek samo reknu da se žele poturčiti, ma ovo i u šali rekli, sve su ove oni za prave Turke držali. Ovaki kad bi se osvijestili, svoju zgodu uhvatili i pobjegli, opet bi bili pohvatani, te ili su morali Turci ostati, ili muke trpiti i glavom platiti. Odmah bi u takom slučaju slijedilo progonstvo fratara, rodbine i drugih kršćana, kao tobože, da su oni pravoga Turčina pokrstili i od Muhameda odvratili! Tko bi se pako usudio Turčinu ili Turkinji reći, ma i samo i u šali bilo, nek se pokrsti, tomu ne bi falio kolac strahoviti ili kobna vješala.“ [1]

Nije se dogodio slučaj u Slavoniji već u Ugarskoj, a dogodio se u XVI. vijeku, ali vrijedi i za Slavoniju. Kraj Tolne u evangeličkoga župnika nadjoše se nepozvani gosti Turci i za šalu si metahu na glavu župnikov šešir. Župnik slijedio njihov primjer i metne za šalu turban jednoga od svojih gosti na glavu, ali mu ta šala presjede. Turci ga prisile da se poturči, te je poslije bio subaša u onom selu. [2] Osobito na žene kršćanske rado Turci vrebaju. Ako se nije ženska podala, otišao Turčin pred kadiju i kleo se pred njim, da će se ubiti, ako mu ženske ne dosudi. Kadija mu ju dosudio, ako nije bila udata. Ako se je dogodilo, da je neudata kršćanka Turčinu jabuku

---

[1] Knežević: Carsko turski namjestnici. U Senju 1887 str. 39—40. Ova primjetba dolazi pri god. 1632.

[2] Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft str. 228—229.

dala, pak je on to mogao dokazati, morala je postati njegova žena.[1] Naravno da se morala poturčiti.

Turci su polazili i u lov za ženama, koje se sakrivati znale u ritove i šume. Više puta se dogadjalo, da su ih Turci varkom izmamljivali iz ritova i šuma vičući u noćno doba: „Kate, Mare, Bare izidjite, ništa se ne bojte, otišao je prokleti poganin.“ Koje su izišle, one zarobiše. A kada kadija tako lahke ruke dosudjuje neudate ženske, izmisliše oci način, da svoje kćeri što prije udadu. U noćno doba vode svoje kćeri od sela do sela, dok ne nadju momka katolika, s kojim bi fratar u noćno doba djevojku vjenčao.[2]

Udate ženske nije mogao tako lasno kadija dosuditi pohlepnomu Turčinu.

Po narodnoj predaju lovili su Turci i mlade lijepe žene, kako kazuje ova pjesma iz čagličkoga kraja:

Kad se Pavo na vojnicu sprema,
On doziva svoju milu majku:
Dodji k meni moja mila majko!
Pričuvaj mi previjernu ljubu,
Rano njojzi večerati daji,
Još ranije u ložnicu šalji,
Zatvaraj mi na kapiji vrata,
Zatvaraj mi na čardaku vrata,
Da ne dodju tati Budimljani,
I odvedu previjernu ljubu.“

Premda je majka tako radila, opet ju odvedoše Turci.[3] Mnogi historijski čini potvrdjuju ove pjesme. Skoro je bio običaj, da janjičari, iz gradova izlijećú i uz drugi plijen i kršćanske žene hvataju, da ih obljube, pa dakako i poturče.

Ne samo djevojke trebalo udavati, da ih Turci ne otmu, već i momke mlade trebalo ženiti, jer Turci momke mlade odvode u janjičare, kako tužno pjeva narodna pjesma:

„Oni našu djecu nose
Kan da mladu travu kose“.[4]

Tko će ovu žalost opisati, tko li izmjeriti sve posljedice za moralni život našega naroda u Slavoniji, gdje se ovako mladjahni momci žene, da ih ne uzmu Turci u janjičare, a mlade djevojke za nedorasle dječake udaju, da ne budu turske bule i robinje u haremu. Svi izvjestitelji natječu se kršćanskom sućuti, da oslikaju grozote turske

[1] Ibidem str. 231.
[2] Antunović Ivan: Razprava o Bunjevcih i Šokcih. U Beču 1882 str. 96.
[3] Zbirka „Matice hrvatske“ iz čaglićkoga kraja.
[4] Ibidem.

i boli cvilećih zarobljenih kršćana pri ovim groznim zgodama. Čim se je krenula turska vojska na koju kršćansku zemlju, za njima kretahu na devama trgovci noseći ogromne lanceve, na koje će vezati kršćansko roblje, koje će kupiti od turskoga cara. Rijedko budu pohvatani dobniji ljudi i starci, jer ti ne bi na prodaji ništa donesli, već momci i mlade djevojke.

Već u samom taboru iza boja sluša se u noćno doba strašan jauk cvilećih momaka i djevojaka, jer jedne i druge sramotno izrabljuju turski vojnici. Djecu od šest ili sedam godina spašava njihova mladost od ovih boli ili sramota. A onda tek bude sajam. Dovedu ih kao stado kakovo na trg. Trgovci ih ogledaju. Svaki trgovac, čim mu se sužanj dopadne, ogleda ga i opipava mu sve udove, zapovjedi mu da se svuče, da ga još bolje ogleda. Pa tako se svlači sužanj pred svakim trgovcem, koji ga pogadja, te biva više puta po redu, da se mora svući. Budne li zarobljena cijela obitelj, pak žele naravno da svi zajedno robuju, koliki li je opet plač i molbe trgovcu, neka ih zajedno kupi. Još njekako prolaze oni ljudi, koji znadu kakav zanat, pa i oni koji su jaki obdjelavati polja, ali jao si ga onim, koji su u svojoj domovini bili svećenici, književnici ili urednici, koji nisu radili teških radnja, ni ne znadu zanata. Mnogo puta goli, kako ih je majka rodila, jer im njihove haljine oderaše ili razdrti sa sto krpa na ruglo su pred svim i svakim, jer da nisu za ništa. Tko bi bio jak sve ove tuge ispripovjediti.[1]

Drugačije se s momcima i djevojkama. Momke zdrave i skladne hvataju, da mogu jednom biti za carevu vojsku, vode ih na stalno mjesto, koje se zove seralj, da ih izuče i naobraze za carevu vojsku. Najprije imadu da se odreknu kršćanske vjere, te ih obrežu. Zatim dadu svakoga u onu školu, za koju vide da ima sposobnosti.

I s lijepim djevojkama bolje postupaju, ako su za harem sposobne. Ovo svjedoči, a potvrdjuje nam i stara narodna pjesma iz Slavonije. Carica se s carem razgovara, što će dati robovima večerati, a car odgovara:

„Djevojkama sira i pogače,
Gjuvegijam sitne prosenice,
Udovicam kisela somuna“.

Opet carica pita cara, kako će ih nastaniti, a car odgovara:

„Djevojkama na gornje čardake,
Udovice u donje sobice,
Gjuvegije za plot u koprive,

---

[1] Sansovino: Dell'origine l. 29—32.

Trnje bode, a koprive žare,
Junaci se i od sebe mame".[1]

Ovo još drastičnije predstavlja nam stara historijska pjesma dubrovačka, kada iza velikoga boja turskoga i kršćanskoga pripovijeda da su Turci previše roblja pohvatali:

„Tu mi roblje jeptino bijaše:
Djevojka je po dukat mi zlata,
Mlada snaha za polugrošicu
Udovica za petnaest para,
Puštenica za deset novaca,
A dva starca za pečena jarca".[2]

Ovako je sa sužnjevima pohvatanim u vrijeme rata ili mira u susjednim kršćanskim zemljama. Ali bio je u turskom carstvu posebni grozni danak, koji kršćani plaćaju u djeci. U šestnajstom vijeku polazi svake pete godine carski komisar od sela do sela i od varoši do varoši, da bira momke mlade, zdrave i krepke od 10—12 godina. Komisaru je bilo zapovjedjeno, koliko momaka da dovede iz koje pokrajine. On je sam izabirao po volji. Mogao je od jednoga oca više sinova lijepih i zdravih pobrati, a kod drugoga nije uzeo ni jednoga, ako su djeca slaba bila. Što je sve jadni otac bio pripravan žrtvovati, da si dijete spasi, koliki sakriše svoju djecu, kakva se tude sila činila, koliko se komisari obogatiše, a koliko je jadna raja pretrpila boli i jada trgajući se od svoje djece?[3] Bio je u šestnajstom vijeku u drugoj poli taj danak ponješto jenjao, jer su Grci, Armenci, Židovi i drugi narodi radi koristi davali svoju djecu dragovoljno u janjičare, a Tatari dovodili svake godine u Carigrad više od dvadeset hiljada ruskoga roblja najviše momaka za janjičarske škole i djevojaka za hareme gospodi turskoj.[4]

Nije ipak sasvim prestajao ovaj grozni danak niti u 17. vijeku. Kršćani u Turskoj i u susjednim zemljama gledahu da spase djecu svoju, da im vjeru kršćansku održe. U Mingreliji bojom nacrtaju sveti krst svojoj djeci na ruci, a u Srbiji već pri krštenju na čelu i to sokom takovim njekoga bilja, da se to nikako ne da oprati. Ako bi se poslije momak poturčio, to bi morao na čelu nositi znak svoje vjere na sramotu svoga bijeloga turbana.[5] Ovaj običaj mogao je biti i u

---

[1] Zbirka „Matice hrvatske" iz čaglićkoga kraja.
[2] Bogišić: Narodne pjesme str. 326.
[3] Kuripešićevo izvješće Rad jug. akademije LVI. str. 163. Gl. i Mijatović u Glasniku XXXVI. str. 190—193.
[4] Ricaut: Histoire de l'empire str. 200 i dalje.
[5] Idem str. 207.

Slavoniji jer je u njoj ova nevolja vladala. U početku 17. vijeka donese novi požeški paša Kara Mustafa Ćunić zapovijed iz Carigrada, da pošalje iz Slavonije dvije stotine momaka i isto toliko djevojaka u Carigrad. Paša počeo da sabire, ali se narod pobuni. Tek iza krvava boja izmiri se snjima novi paša tako, da pošalje sultanu toliko dukata dara, koliko bi imali slati momaka i djevojaka. Veli se, da se je paša iza ovoga ustanka izmirio i pobratio s glavnim kršćanskim vodjom Ivanom Ilićem, da je popuštao kršćanima, zato da su ih zlovoljni Turci obadvojicu otrovali.[1] Drugi put nalazimo g. 1667 ovu suvremenu bilješku: „U vrijeme ovoga provincijala Jurašića de Zajezda dodjoše Turci Acsamogliani nazivani t. j. katoličkih dječaka lovitelji poslani od svoga cara, te mnogo njih odvedoše uz preveliki plač i jauk tužnih kršćana".[2]

Nije nam ostalo nego ova dva spomena za 17. vijek, da su Turci mladu i krepku krv našega naroda odvodili iz Slavonije, da pomlade svoju obumiruću snagu. Nije nam niti treba mnogih svjedočanstva, kada imamo jedno, da je janjičarski svakdanji govor bio hrvatski, kako već spomenusmo. „Pričaju ljudi" — veli dobro Mijatović — „da je bio nekakav starac, koji je životnu svoju snagu obnavljao i život svoj bez kraja produžavao sisajući od vremena na vrijeme krv mladih i zdravih momaka. Ovo je upravo što je i Turska činila."[3] Ovo na vlas potvrdjuje Ricaut groznom slikom njihova sramotnoga sodomitskoga grijeha. Ljubovne zgode izmed momaka u njihovim zavodima, na dvorovima njihovih velikaša, na samom carskom dvoru, medju janjičarima tumače nam, da Turci premda imadu puno žena, ipak ne imaju djece.[4] Turci bi bili doista sami od sebe usahnuli kao i mnogi drugi barbarski vojeni narodi, da se kršćanskom krvlju od dana do dana ne pomladjivahu.

VI.

Ovoliko o turskom proselitizmu. A kako se vladaju prema kršćanima, koji ostadoše vjerni svojoj kršćanskoj vjeri? Za ovo bi nam dosta bilo da spomenemo, što govori svjedok

---

[1] Švear: Ogledalo Ilirije sv. IV. str. 441—2. Ovo je po kazivanju Luke Ilića crpao Švear iz anala samostana požeškoga, koji su izgorili god. 1842. Bilješka Ilićeva u njegovu rukopisu o Slavoniji. Svojina „Matice hrvatske".

[2] Fermendžin: Acta Bosnae ecclestastica g. 1667. Izaći će u „Monumenta" naše akademije.

[3] Glasnik sv. XXXVI. str. 190.

[4] Ricaut: Histoire liv. II. str. 367 i dalje na više mjesta i u I. knjizi.

16. vijeka, a traje dotle, dok Turci gospodovahu. „Ako kršćanin jašeći na konju sretne muslomana, valja da sadje s konja, stane, prikloni glavu i da mu se klanja. Ako to ne bi htio, bude batinom bačen s konja. Carski kurir ili glasnik može kršćaninu uzeti konja i jašiti ga, dok ga ne umori, da ga onda vrati kršćaninu, koji je medjutim pješke bježao za njime, da konja opet u svoje ruke dobije“.[1]

Turci potisnuše kršćane iz njihovih crkava, kako vidismo, i sebi ih prisvojiše. Nije im niti to dosta, već sprečavaju i proti carskim odredbama sve kršćanske obrede i običaje. U početku sedamnajstoga vijeka (1618) morao je sultan proti njihovim nasiljima izdati slijedeću potvrdu prava kršćanskih: „veziru bosanskomu Skenderpaši i sandžacima zvorničkomu, srijemskomu, požeškomu, muhačkomu, pečujskomu, hercegovačkomu, kliskomu, ličkomu, smederovačkomu. Neka je svima znano, da su fratri iz spomenutih predjela poslali u ovu prestolnicu molbu i tužbu govoreći: Mi kao hodavci hodamo od mjesta do mjesta, kud stanuju naši sljedbenici — ćafiri — po starinskom običaju po crkvama, manastirima i pazarištima i svojim vjernicima propovijedamo evangjelje po starinskom običaju, nukamo ih na službu carsku i na pokornost prema visokim naredbama, preporučamo im, da se brinu samo o svom poslu. Na ovaj način mi postupajući i ne radeći ništa proti carskim naredbama i suviše imajući carsku povelju („Ahdname“) i mnogobrojne prejasne odredbe po kojima postupamo, a protivno ne radimo. Ovo naše ponašanje ne mogući gledati ni podnijeti kojekakvi zlikovci kao što su tefterdari, tatari, emini, spahije, janjičari, softe i ostali zločinci stadoše od toliko crkava uzimati danke, zabranjuju svetkovanje nedjelje i drugih svetkovina, mrcvare i ubijaju puk, koji u strahu i žalosti k nama se utiče. Sada ištu od nas badžu i gjumruk od hrane potrebite nama za vlastiti život i od odjeće za haljine, koje kupujemo po vašarima. To se ovim fermanom zabranjuje“.[2]

Čitajući ovaj ferman, tko da se ne sjeti gorkih riječi umnoga engleskoga diplomata, koji je svojim očima gledao kršćansku pokoru u turskom carstvu, kada kaza: „ne ima lukavosti ni okrutnosti, koje ne bi oni činili, da učine kršćane siromašne i prezrene, a život da

---

[1] U zbirci Sansovina: Dell origine l. 33 str. 1.

[2] Zbirka Zlatovićeva u rukopisu jugosl. akademije prevedeno s turskoga.

im bude tužan i žalostan".[1] Jadni fratri evo moradoše otići pred samoga sultana, da mu izbroje sve vrsti njegovih urednika i vojnika, koji mrcvare i ubijaju narod. Ne dadu mu niti da svetkuje nedjelje niti blagdane, a robe mu crkve i oltare.

Ovo je u početku vijeka, ali to ne prestaje i pored fermana sultanova. U Slavoniji imamo samo jedno svjedočanstvo, ali i to je sasvim značajno. Kršćani obćine Nijemci tuže se samomu sultanu, „da njima" — kako veli carsko pismo — „od starine pa sve do sada bilo prosto u crkvama i njihovim krivovjernim kućama bez buke i sablazni evangjelje čitati i budalaste njihove obrede vršiti. Sada pako da im njeki stanovnici kotara njemačkoga Muhamedovci priječe vršiti njihove budalaste obrede i običaje i nastoje da ih potlače i oglobe".[2] Ovo je bilo god. 1657. Mi dodjosmo samo do jednoga ovakova spomenika, ali mnogo ih je moralo biti, kada znamo, da je nevolja bila sveobća. Koliki su trpili, da si nisu niti znali pomoći kako ovo selo Nijemci.

Kako se je narod pomagao, to nam opet kaže spomenuta carska „tugra", kada veli: „Rečeni sudac javio je nadalje, da se ponajviše radi toga siromašna raja rasula i razbježala". Kamo će bježati raja „ako u polje Turci, ako u goru vuci" ju kolju. Kudgod se makne u turskom carstvu, svagdje dospijeva opet pod spahiju turskoga, ali se u carstvu niti ne smije seliti. Na hrvatsku i na mljetačku stranu bile su ljute krajine. Samo u vrijeme rata mogla je raja pod okriljem kršćanske vojske s nješto većega i drobnoga blaga prebjeći u zaštitu kršćansku. Jaki ljudi mogoše se odmetnuti u hajduke. Svi drugi bez oružja bili su kano stado ovaca — prava „raja".

Turci pored svih carskih fermana redovito i stalno kušaju da zabrane kršćansko bogoslužje. Kadgod su Turci ratovali, zabranjivali su za vrijeme rata kršćanskim svećenicima pristupati svetomu žrtveniku, jer su se bojali da će kršćanske svete molitve njihovu sreću pokvariti.[3] Već od početka sedamnajstoga vijeka ištu Turci od kršćana džulus daću u to ime, da popovi kršćanski smiju pristupati oltaru. Sama riječ jest arapska, znamenuje nastup na prijestolje.[4] Ovdje bi

---

[1] Ricaut: Histoire str. 257.

[2] Vidi priloge br. V. (1657).

[3] Ovako piše biskup bosanski Ogramić biskupu zagrebačkom Borkoviću: Quousque in castris fuit Turca nullibi in parochiis ausum est ad altere accedi, putabant etenim suas vires nostris sacrificiis superari debere. 13. febr. 1673. Biskupski zagr. arkiv. Epistolae.

[4] Miklosich: Die türckischen Elemente kod riječi džulus.

bio dakle pristup k oltaru. Godine 1607 prvi put se spominje ova nova daća. Turci se groze, ako im se ne plati, da će sve fratre poubijati. O Požežanima se pripovijeda, da su morali svoje fratre odkupiti sa hiljadu talira. Pokućtvo i zemlje prodadoše, da Turke namire.[1]

Ova daća bila je donekle neredovita. Ako su bili svećenici uzmakli u šume, kako je mnogo puta bivalo, onda su mislili, da ne moraju plaćati, jer ne obavljaju svečano službu božju. Turci mudri počmu umovati, da fratri bježe sa svojim pukom u šumu, da se proti Turcima Bogu mole. U 17. vijeku uvedu stalnu i redovitu daću za pristup oltaru.[2] Batinić opisuje, osobiti ceremonijal kako se je taj danak predavao. „Tri gvardijana izadju pred novog vezira u habitih i u velikih kapah. Napred stupa fojnički noseći Muhamedov list Ahdnamu i važnije fermane, a za njim idu druga dva noseći svaki po voštenu svijeću od litre oli od pol oke, dočim njihove sluge nose odrta ovna sa rogovima, glavu sladora od dvie oke, te na pladnju dvanaest hljebova i toliko safuna. Vezir pregledav fermane uzme džulus, koji ukupno iznosi 1300 groša. Uzev od vezira bujruldiju, da im je slobodno vršiti vjerozakonske čine, teslim teskeru (primku) i četiri binjiša (duge kaftane) odu njegovu ćehaji (tajniku) i dadu mu na tevsiji osam hljebova i toliko safuna, te još davši čaušlar agi 25 groša podju kući dajuć lokmanom i ostalim poslužnikom darove u novcu. Uz isti obred bio je džulus predavan i novom sarajevskom muli."[3]

Nigdje se ne spominje da bi džulus plaćali i pravoslavni. Čini se, da je u njih drugačije. „Njihov patriarka" — veli Gerlach — mora svake godine da plaća sultanu po dvije hiljade dukata kao za slobodu vjere i svoga státiša; ali osim toga i svaki sveštenik, koji je pod njime (pećkim patriarkom), mora turskomu caru da plaća svake godine neku svotu po zasluzi svojoj."[4] Nalazimo posvjedočeno, kako metropolita pobire od prvoga vjenčanja dvanaest, od drugoga dvadeset i četiri, od trećega četrdeset i osam akčeta, pa i od fratara godišnje dvanaest akčeta; sve je to on stao bez prava pobirati od katolika. To je jamačno pobirao i od svojih vjernika. Ako se uzme,

---

[1] Švear: Ogledalo Ilirije str. 443—444 po starom požeškom franjevačkom ljetopisu.

[2] Fermendžin: Chronicon Bosnense. Starine XXII. str. 49.

[3] Batinić: Djelovanje Franjevaca sv. II. str. 145—6 po rukopisu arkiva fojničkoga.

[4] Izvadak u Mijatovićevom članku: Pre tri sta godina. Glasnik XXXVI. str. 213.

da je jedno akče vrijedno dva i pô novčića, onda se eto od trećega vjenčanja plaćalo jednu forintu i pedeset novčića.[1] Turci su šišali patriarku, a on manastire i druge svoje ovce. Možda su u patriarškim dukatima bili sadržani i dukati srpskih manastira. Jadni popovi pravoslavni plaćali su i carstvu i patriarki, pak nije trebalo da još plate „džulus“, kao što moraju plaćati fratri, koji imadu tobožnja privilegija (ahdname), da kao „siromasi“ ništa ne plaćaju.

Jedna je nevolja zajednička i katolicima i pravoslavnim, da časte i dočekuju gospodu i svake ruke bezobraznike turske. Sjetimo se samo onoga, što njihova soldateska radi. Iz tvrdjava i palanaka digla bi se često fukara turskih vojnika, pa bi na kolima i konjima stanovnika kršćanskih polazili od sela do sela, da se časte. Premda osmanski zakoni zapovijedaju, da se ima poštovati unutarnje svačije kuće, opet se useliše u kuću siromašnoga čovjeka, pojedoše što nadjoše i popiše mu vino i rakiju. Jošte zaiskaše u ime prava gostovnoga, da ih siromah čovjek daruje, pak si u to ime sami uzeše dare: novce, sukno, nože, kože itd. uzeše mu ili obuću ili kožuh, što ga je siromah na sebi imao. Ovako bi ostali u jednom mjestu po četiri pet dana. Prodrli bi dapače u žitnicu i pivnicu i natovarili bi na kola žita, vina, meda i brašna, koliko su samo mogli povezti. Ako bi im se seljani usprotivili, istukli bi ih i izranili. Dali bi se vozati četiri do pet dana. Mnogo puta ispregli bi volove iz pluga izbili slugu ili pastira i veselo prolazili sa svojim plijenom.[2]

Što je po selima bilo kao prosto tursko nasilje, to je vrijedilo za samostane kao pravi zakon. Davno je već u zapadnoj kršćanskoj Europi prestao onaj srednjega vijeka krasni običaj, da budu samostani pored bogomolje, škole, bolnice i gostionica za putnike. Turci su osvojivši naše zemlje taj običaj sredovječni jošte zatekli. Oni su ga ne samo sačuvali, već i svom snagom svoje silovitosti dalje razvijali, jer su ih na to ovlaštivale i više puta spomenute odredbe Omarove. Iz samih vezirskih i sultanskih fermana potvrdjuje se, da su Turci držali samostane za svoje gostione, kada govore: „Ovo su gostione (masafirhane) za nas učinjene, pak nas morate kao goste dočekivati.[3] Evo opet, što govori „siromašna raja od dviju crkava Veličke i Našičke“:

---

[1] Turska listina u hrvatskom prijevodu. Zbirka Zlatovićeva, svojina naše akademije. Ferman zvorničkom sandžakbegu, pod koga je jednom i Srijem spadao.

[2] Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft str. 234, složio je ovu sličicu po pismima za stotine slučajeva, koji se ponavljaju kroz stotinu godina.

[3] Po fermanu br. XXIII. Batinić: Djelovanje franjevaca sv. II. str. 104.

„„Mi siromasi zato dajemo limozine u crkve, zašto ako Boga znate ako ne za to, da se uzdrže jelom i pilom dolazeći age i drugi siromasi.““[1] Evo sirotna raja mora smatrati zakonom, da samostani Turke časte, a oni za to da snašaju u samostane. Zašto se Turci brinu za tu lemozinu? Turci hoće da sve lemozine u Našicama i Velikoj samo oni užiju. Evo što govori nadalje Huseinaga zapovjednik konjanika kaniških: „Stigla nam je prejasna naredba, koju nam je naš čestiti car odpravio govoreći: „„Ti o Huseinago sine Mehmed agin jedan od kaniških aga, hoću da fratri dolazeći iz Bosne ne odnesu niti jedne pare od siromaha iz tvoga požeškoga sandžaka i iz Veličke i Našičke crkve, s toga ti šaljem ovo pismo. Dakle dok vam stigne ovo moje pismo poslušajte: unaprijed svaka počinjena nepravda neka je na vaš vrat. Ako i jedan čovjek iz Bosne pod imenom gvardijana ili kojom drugom drzovitosti u ove dvije crkve pošalje svoga čovjeka, za glavu našega čestitoga cara koga god s ovu stranu Save uhvatim, na mjestu ću ga usmrtiti.““ Nadalje veli fratrima neka si biraju domaćega gvardijana „tako s vama sirotinja neće nikada biti u svadji nego u miru.“[2]

Turci evo hoće da odkinu Slavoniju od Bosne, tek da raja snaša u slavonske samostane, ali samo da se Turci bolje uzmognu častiti. Drugi put to jošte izriče „Hasan aga konjanički u Kaniži“. On veli: „Fratar kojega je odabrao fra Marin biskup, došao je u požeški sandžak. Kada po dosadanjem običaju medju rajom pobir čini, sve što pobere odnese u Bosnu. Raja u našem vilajetu u manastirima i crkvama dotle je došla, da ne može pričikati dolazećih gosti. Kad je tako, raja u požeškom sandžaku neće fra Marina, a tako isto i mi ga nećemo.[3] Prekrasno nam turske pohode i čašćenje u samostanima slika Pavao Rovinjanin papinski vizitator (1640). Govoreći o Visovcu samostanu kaže, da je kuća velika. Ulazi preko jedne kamen skaline „u gotionicu za Turke, i u drugu prostoriju za siromahe.“ Tu je i kokošarnica sa kakvih dvije stotine kokoši. Svi samostani po Bosni imadu golubinjake i u njima veliki broj goluba. Tako onaj u Sutjeskoj ne ima manje od dvije hiljade golubova i veoma mnogo piladi, jer im dolaze Turci u hrpama po

[1] Zbirka Zlatovićeva, rukopis jugosl. akademije, ali bez godine.

[2] Idem ibidem. A u drugom pismu upravo preporučaju, koga će si izabrati za gvardijana u Našicama. Preporučaju njekoga Martina, što je sada u Požegi. U ostalom završuju: „Kako znate tako radite“. Ovo drugo pismo podpisao: Ali Riza mirialaj Požeški. U zbirci Zlatovićevoj. Ruk. jugosl. akademije.

[3] Zlatovićeva zbirka, pismo Hasan age bez datuma. Ruk. jugosl. akademije.

četrdeset i pedeset ljudi, pa sve valja da pogoste. Tako su se porazumjeli franjevci sa kršćanima, da fratri dadu svoju muku, a kršćani svoju robu. Ubogi kršćani toliko mrze nevjernike Turke, da su zadovoljni, što su ih tako skinuli sebi s vrata, da im ne ulaze u njihove kuće. Turci opet tako mrze kršćane, da znajući da je ovo što im daju jesti fratri od kršćana, jedu što više mogu, odu zatim pa izrigaju što su pojeli i opet se vrate da jedu. Tri puta jedu više nego što mogu, a to mi kažu fratri samo zato, da razdiru kršćanstvo, ali ja mislim da je samo požuda za jelom, pa da im onaj suvišak čini zlo. . . U ostalom neka bude ovako ili onako, ovo sam vidio u Visovcu. Siromašni fratri dužni su da ih dvore, a pošto su ih lijepo podvorili i nahranili, ljute dobiju batine. Napokon valja im dati novaca, jer sakriju ili uzdu ili oružje, pokrive fratra da im je ukrao, tuku ga i ištu neka im plati.[1]

Čudno se je činila Pavlu Rovinjaninu ona primjetba, da se Turci oždiru samo da oštete kršćane. Ali evo što svjedoči umni Francez Blanqui dvije stotine godina iza Pavla. On se ne može prečuditi, kako njegova turska pratnja, kada bi dolazili u kuću kršćanina, pohljepno pograbi sve što im oči zagledaju i usta zahvatiti mogu. Sve to uzmu kao svoje. Domaćina samo to gleda zdvojno ali mirno, kao da ga bije tuča ili druga elementarna nepogoda, proti kojoj ne ima pomoći. Valja ju podnesti i pretrpiti.[2]

Što dalje pripovijeda Pavao, to još bolje pokazuje tursku silovitost. Idući iz Srebrnice ne mogoše dospjeti do večera u slijedeći samostan. Stadoše u jednoj krčmi, koju je držao kršćanin. Krčma puna pijanih „šizmatika“ i Turaka. Moradoše noćiti pod vedrim nebom. Pratilac njihov Grgur vješt i turskom jeziku i turskim običajima rano ih je probudio, da ih Turci ne zateku. Na putu sretoše Turke. Grgur ih pita: kako im je bilo kod fratara, jer je znao da su noćili u samostanu, kamo sada ide Pavao sa svojim drugovima. „Dolazimo reče jedan Turčin od onih „gdjidija“. Pa kako vas podvoriše? Što to pitate, odgovori Turčin, podvorit će vas dobro, ako im opalite ljudskih batina. Imadu svega dosta, ma tek izbatinjani dadu vam svega koliko želite. A da nisam čuo, veli Pavao, ne bih bio vjerovao. Pustite to nam, dovikne im Grgur, to ćemo mi već učiniti.“[3] Valja znati, da su Pavao i njegovi pratioci bili u turskom odijelu.

---

[1] Starine XXIII. str. 8.
[2] Blanquieve rasprave u izvadku kod Salamona: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft str. 233.
[3] Pavao Rovinjanin. Starine XXIII. str. 31.

Turci su u obće mnogo zlobniji bili kršćanima katoličke crkve i fratrovima, nego li pravoslavnima i njihovim kaludjerima. To je bilo sve dotle, dok su se samo katoličke vlasti zanimale za oslobodjenje kršćana. A tako je bilo u šestnajstom i sedamnajstom vijeku. Već je Ricaut dobro primjetio: „Turci smatraju papu kao vladaoca najsposobnijega, da vatru uspali i kršćanske vladaoce podigne, da Turcima zlo čine."[1] Oni strepe od papinih izaslanika i smatraju ih za uhode. Papinski izaslanici valja da se kriju i oblače u tursko odijelo, kada prolaze po vizitaciji kako nam isti Pavao Rovinjanin po više puta kaže, a sam o sebi veli kada se preobukao, da je nuždno obući se po običaju zemlje „alla Croatta" sa kabanicom i turskom kapom.[2] Nisu uvijek bili ugodni ovi vizitatori niti fratrovima. Imamo pred sobom tužbu jednoga takova čovjeka, koji je potajno prolazio Slavonijom. Taj fratre puno tuži, a izmed drugih stvari veli, da su nepoćudne sebi vizitatore stresli s glave time, što su ih obtužili Turcima, da su papinski uhode. Turci bi ih dakako uhvatili i velike novce u ime odkupa dobili.[3] Pri svakom progonu fratrova bacaju im Turci u lice njihovoga Rimpapu. I bili su fratri poškodni Turcima, kada sami o sebi mogoše kazati (1690): „da je carsko oružje moglo sretno napredovati i Turke istjerati iz ovih strana — Slavonije — osebujna je i neprestana pomoć i uhodenje po Turskoj naših franjevaca puno doprineslo, kako svjedoče izvješća po Italiji i Germaniji i na samom carskom dvoru.[4]

Nije sama pohlepa za novcem već ne manja mržnja na papu gonila pećkoga srpskoga patriarhu i njegove vladike, da se sdruže s Turcima i sebi pokore katolike na podavanja i ljute danke. Vrijedni povjestnici franjevaca Mijo Batinić[5] i Stipan Zlatović[6] gorkim srcem slikaju ove progone srpskih vladika, gdje sdruženi s Turcima dave fratre i katolički puk. „Mi imamo u njima — veli o. Laštrić — ljućih dušmana nego li su isti Turci, jer nikada ne prestaju o tom raditi, da nas pod svoju vlast sprave."[7]

Nije vjerojatno što pripovijeda otac Bakula, da su još sto godina od prilike prije nego što on pisa tek dozvolom pravoslavnih vladika

[1] Ricaut: Histoire de l'Empire Ottoman liv. I. str. 231—232.
[2] Pavao Rovinjanin: Starine XXIII. str. 20.
[3] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. Izvješće Anonyma propagandi 1629—1630. Izaći će u „Monumenta" naše akademije.
[4] 1690 8. aprila u Požegi. Biskupski zagr. arkiv. Epistolae.
[5] Djelovanje franjevaca II. str. 105 i 133—134 i na više mjesta.
[6] Franovci i hrvatski puk u Dalmaciji str. 62—64.
[7] Farlatti: Illyr. Sacr. IV. str. 87.

i paroka smjeli župnici katolički vjenčavati i pokapati svoje vjernike.[1] Ovo je ipak moglo biti ali samo u vrijeme onih velikih patnja i progona u sedamnajstom vijeku. U ono doba iskali su i srpski patriarhe i vladike a i patriarha carigradski, da im katolici daju one iste daće, koje su oni mnogo puta nesmiljeno od svojih vjernika utjerivali. U ono doba iskali su oni od katolika, da prime fratri i grčki obred i vjeru, kako ju uči grčka crkva. U ono doba moradoše fratri i dokazima i novcem skupljenim medju svojim vjernicima upućivati Turke, da su obadvije vjere doduše kršćanske, ali da nisu isto.[2] Fermanom od god. 1668 imali su se ovi prijepori riješiti na korist franjevaca i katolika njihovih vjernika. „Ili morem brodili — veli ferman „ili po suhu hodili ili u stanovima stanovali, nek su sasvim prosti i slobodni. Slobodno im je i u njihovim crkvama, koje su od davnine ostale, po obredu rimokatoličkom molitve obavljati i u tom neka ih nitko ne pomete bio sad poglavica bio kadija ili tko mu drago drugi. Kad milostinju ili što drugo za svoje uzdržavanje od puka prime, samo ako s tim nikakovu trgovinu ne čine, nisu dužni od toga nikomu ništa plaćati. Kada koji izmed njih umre, u njegovu se ostavinu ne ima miješati niti blagajnik carski niti itko drugi. I ako u mjestu ili na blizu, gdje se oni nalaze, tkogod pogine, neka se spomenuti fratri pod imenom krvarine ne globe. Budući da su l a t i n s k i s l j e d b e n i c i s a s v i m d r u g e s l j e d b e n e g o š t o s u S r b i, B u g a r i i G r c i, neka im je slobodno u crkvama, koje od davnih vremena posjeduju i po svim drugim mjestima, gdje se sljedbenici istoga obreda nalaze molitve, po običaju i po odredbama vlastite crkve obavljati, a da se n e u s u d e u t o m b r a n i t i i m n i t i S r b i, n i t i B u g a r i, n i t i G r c i.[3]

Nije naša zadaća, da pratimo sva progonstva, što ih pretrpiše katolici od pravoslavnih, bili sada Grci bili Bugari. Jedno ćemo ipak progonstvo spomenuti, jer nam je moguće dopuniti povjestnike franjevaca i što je glavno donesti nješto svjetla u prilike Slavonije u 17. vijeku. Progon od god. 1632 započeo je patriarka Ciril tolikom silom kako nikada prije. Sdružio se u ime progona sa ljutim dušmaninom kršćanskim, pak u Slavoniji strašne pokore učiniše

---

[1] Bakula Pietro padre: I martirii nella missione francescana osservante in Hercegovina. Roma 1862 str. 120.

[2] Osim spomenutih djela Batinića i Zlatovića valja ogledati i F a b i a n i c h: Fermani inediti dei Sultani di Constantinopoli. Firenze 1884.

[3] Nedić: Stanje redodržave Bosne srebrene za četiri vieka. Djakovo 1884 str. 69—70.

osobito u samostanu našičkom. „Nije manji progon ovdje u Slavoniji“ — veli službeni izvjestitelj — „nego što je bilo u prvo doba kršćanstva“. Odvedoše u verigama našičke fratre. Najviše da je trpio otac Simon.[1] Ali neka govori Simon. On pisa pismo u Rim propagandi, u kojem slika svoje neprilike. „Mnokrat otio sam pisati vašemu gospostvu, ali niesam mogao od vellika progona i napasti, kojem nas muče i strova, koje patimo od Cirila patriarke vladike, kako bude ova persekutia durati jošte do tri godišta, znajte vaša gospostva, da se neće moći katolik u Bosni i u Slavonskoj i Ungarii odaržati. Sadanji vesir koji posadi Cirila patriarku, na to ufati nas tri sacerdota i darža nas od mladoga božića do kandelore na ledu i sniegu, da nam su spali nokti od prsta od nogu; gvozdje na ruku i na grlu; po jedanput s ledom vode pismo i po malo kruha crna uzesmo; jesmo gdi nabijaju na kolje ljude, a druge pod palicama more, a treće sieku, koje sam podpomagao pred smrt s ispovedju i ponukovao, da umiru veselo i sam sam bio odlučio karvahu proliti, ali nektiše nas gubiti, nego naopako saopače konopcem svezali biući strangom po žila i pod kollienu govoreći: ti si obratio od Dunava do Kaniže kamo ti popovi i biskup od Rimpape?[2]

Evo kako se u mržnji na Rimpapu sdružiše patrijarka i najokrutniji Turci. Patriarke su plaćali velike danke, pak su nastojali, da ubiru i od katolika. Turci su opet pazili, da im se tudja vlast a naročito papinska i carska preko katoličkih vjernika ne ušuljaju. Pazili su da njihovi podanici katolici ne plate „harača“ caru ili papi, zato paze na katolike. Primjer nam je Fabian Vidoc koga je biskup zagrebački poslao u Vašku, da ondje njegove vjernike ogleda. On pripovijeda: „Sigetvarski zahimi, spahije i age kada začuše, da sam ja u Vašku sv. Martin hodil i da su se vsa okolo sela onde k meni skupila bila, moj dohodak na veliko zlo razvrgoše i velikim zlom mene obnesoše, ter me nevernikom i izdajnikom turskoga cara imenuvaše. Dogovor učiniše, ter kajmakama, koteri je u Sigetu najveći poglavica, na zlo navrkaše. Koteri za menom u Turbet nemilosrdne Turke posla, a ovi hižu pritisnuše, ladicu mi razbiše, kaj sam gde malo dobra imel, to mi sve uzeše, knjige mi porazderaše, a listove pokupiše i mene listmi zajedno u Siget odpeljaše i kajmakamu me u ruke daše. Med ostalimi listmi

[1] Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica 1635. Izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

[2] Ibidem: 1635 14. maja. Pismo na propagandi.

i vašeg gospodstva list najdoše, koteroga kada pročitaše, mnogo mi zla izgovoriše, na kolac me odsudiše i da sam turske zemlje i čestitoga cara turskoga izdajnik rekoše, a neveruvaše, da sam u Vašku hodil zaradi vere naše rimsko-katoličanske, nego da sam ja onamo hodil zaradi harača. I s takovemi rečmi mene siromaka na težku i strašnu smrt odsudiše. Milostivi Bože! gospodine dragi kad me prokleti Turki iz divana na dvor kajmakanov izpeljaše, tako strašno i nemilo na mene vikaše i kričaše, da mi od strašnoga kriča jezik zanemel, e nemogah reči progovoriti. Nije mi tako teško bilo smrti čekati, koju su mi bili prisudili, koliko mi je mučno bilo njih lajanja i psosti poslušati; ar kakono psi naučili se na vuke lajati, ovako ze vseh stran na me su kričali. Jedni su kričali: med led ga vrgnemo i tak ga umoremo, drugi su vikali: u kulu ga zatvoremo, ter ga gladom i žedjom pogubimo na peldu i navuk vsem izdajnikom turskoga orsaga".[1]

Medjutim se Vidoc izbavio sa odkupninom, koju su sirotni kršćani od Turaka pozajmili.

Nije niti otac Simon pogubljen, već morade platiti i on i njegova dva druga dvije tisuće i petnaest škuda. „I sada u Sarajevu" — veli on — „od Turaka uzimamo na kamate i zalažemo braću i rodike; a popovi i fratri iz Sriema pobjegoše. Koi od suda iz Rima dodju, oće da su gospodari i kada vide suprotivštine tako bieže".[2] Na slične načine zadužiše se i propadoše toliki samostani. Pri koncu 17. vijeka dugovao je svaki, a gdjekoji i po više hiljada dukata. Godine 1679 izbraja ot. Franjo Sudić Varadinac dugove od deset samostana bosanskih na 38.000 imperiala, što su u ovakovim zgodama da spase braću svoju i samostan u Turaka uz krvave kamate posudjivali.[3]

Mnogo su franjevci pretrpili od Turaka, ali malo manje u 16. i 17. vijeku od pravoslavnih patriarka i vladika. „Takav postupak naših vladika i patriaraka nikako se pravdati ne da" veli dobro Ruvarac.[4] Koje čudo da se franjevci prikazuju kao najoštriji protivnici svoje rodjene pravoslavne braće u spisima svojim. Koje čudo, da ih u tolikim svojim pobožnim spisima, koliko je meni poznato nikada niti braćom u kristu ne zovu, već uvijek gotovo porugljivo

[1] Priloga br. I.
[2] Fermendžin: Acta Bosnae etc. g. 1635.
[3] Nisam mogao dobiti ovoga djela. U izvadku donosi Nedić: Stanje redodržave str. 61—64.
[4] O pećskim patriarcima str. 79.

„šizmatici“. I to je donio Mohamedanizam. Mohamedov vjerozakom jest ubojica narodnosti veli jednom dobro Salamon. Turčin je brat sasvim nesrodnomu Arapinu, a nebrat mnogo bližemu Magjaru.[1] Duh mohamedanizma učinio je da je srpski pop prije smatrao za svoga brata Grka nego li fratra, a fratar valjda vidjao radje Talijana kao brata, nego li rodjenoga brata Srbina. Duh Mohamedanizma rodio je „Šokce“ i „Vlahe“ kao dva naroda.

VII.

Kakva je mogla biti crkva katolička i pravoslavna u ovakovim prilikama, kakav li je život naroda po jednoj i drugoj vjeri? Kada se je mogla uvriježiti i kada je prodrla vjera Luterova i Kalvinova u Slavoniju. Najprije valja da se pitamo: da li je izmed naroda bila onakova mržnja, kakova je bila izmed vladika i biskupa, izmed popova i fratara.

„Šizmatici bili su“ — veli Grgičević — „vrlo dobri i prijateljski s katolicima prije uvedenja novoga koledara, a poslije toga vrlo su im protivni, a opet da dodje do oslobodjenja sudjelovali bi“.[2] Ovo zlatno svjedočanstvo potvrdjuje nam se i time, što se katolici kroz pedeset godina bore proti novomu koledaru, hoće da zajedno slave svete blagdane sa svojom braćom.

Kada su fratri u Bosni htjeli uvoditi novi koledar, branili su im to Turci podpućivani od pravoslavnih, kao da tobože fratri hoće da uvedu njeku novu vjeru. Ta je smutnja najviše se ticala svih skupa u Olovu, jer su se čudotvornoj majci božjoj olovskoj klanjali katolici, Turci i pravoslavni. Kada su fratri dokazivali, da će slaviti veliku gospojnu za deset dana prije, nego što je bilo onda po starom koledaru, dozvole napokon Turci, da neka bude. Ali ako majka božja ne učini ona obična čudesa, koja čini na taj dan, onda neće smjeti uvesti novoga koledara, a fratre će stići ljuta pedepsa. Oni ponesoše majku božju, a ona učini obično čudo. Tako je uveden u Olovu novi koledar.[3]

Godine 1628 dakle upravo iza pedeset godina obećaju tek kuriji da će „ispitivanje o gregorijanskom koledaru što prije urediti.[4] A

[1] Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türckenherrschaft str. 226.
[2] Starine XVII. str. 121.
[3] Starine XVII. str. 128.
[4] Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica g. 1628. Izaći će u „Monumenta“ akademije.

kada je dvije godine kašnje nadbiskup barski prošao po Slavoniji, čudi se, da fratrima nije pošlo za rukom uvesti novi koledar.[1] Fratri su se doista trudili, ali bez uspjeha. Za primjer navodimo što govore katolici sarajevski, banjalučki i požeški, kada mole u rimske kurije, da im dade za biskupa oca Lučića. Govore o njegovim djelima, a dva puta da je bio kamenovan, jednom radi vjere od dometista, a drugi put od „Šokaca“, što je uvodio novi koledar.[2] Nego ipak jošte se drži stari koledar za njekoliko godina. Još g. 1640 piše pop Fabijan Vidoc biskupu zagrebačkomu o Vaškoj sv, Martina: „Istina je da po starom koledariumu božić i vuzem drže kako i Vlahi“,[3] Ipak se može reći, da je novi koledar prilično osvojio katoličku Slavoniju.

Velika je neprilika za katoličku crkvu u Slavoniji, što ne ima svoga biskupa. Turci su našli u Slavoniji tri biskupije, srijemsku, djakovačku i zagrebačku, a svećenstvo posjedovalo je kao i drugdje znatne posjede i brojilo se medju plemstvo zemlje. Po temeljnim turskim zakonima nije moglo obstojati niti plemstvo, niti ovakovo gospodujuće svećenstvo u turskom carstvu. Kako god je svaki trag kršćanskoga plemstva u Slavoniji izbrisan sa lica zemlje, tako su izbrisane i spomenute biskupije. Kralj imenuje i nadalje biskupe, ali ti sjede gdjegod na kakovoj ugarskoj ili hrvatskoj kanoničkoj prebendi, a da svoje biskupije nikada niti vidili nisu. Narod prima svoju pouku u vjeri samo od fratara, koji dugo ne mogoše doći do toga, da dobiju biskupe izmed sebe. Sto godina iza pada Bosne (1574) dolazi u Rimu tek rasprava o biskupiji „Bosne srebrene“, da se osnuje. I sada prigovaraju jedni, da je to čudo da se učini biskup provincije, a da mu se ne dade ime koga grada; da bi bolje bilo, da koji susjedni biskup providja sa svetotajstvima, nego li da se osnuje biskup bez prihoda, bez stalne crkve, bez grada kao stalne rezidencije, koji će biti prisiljen prosjačiti ili prodavati svoju službu, kako se čuje o njekom bosanskom biskupu, koji je kršćansku djecu Turcima prodavao. Na to su drugi odgovarali, da biskup može sjesti u jednom od onih petnaest samostana, gdje bi mu bila i rezidencija i stolna crkva. Valja znati primjećuju dobri poznavaoci turskoga carstva, da Turci ne trpe i ne dadu prebivati u onim stranama drugim popovima nego samo onim fratrima, koji su siromašni i mole

[1] Ibidem 1630.
[2] Ibidem 1633 5. oktobra.
[3] Sr. Priloge br. I. str. 1.

milostinju. Zato papa odlučuje da biskup bosanski ne samo u Bosni providja svetotajstvima, već po svim onim stranama nevjernika.[1]

Kako je sto godina trebalo iza pada Bosne, dok se je odlučilo, da u samoj zemlji sjedi biskup ovoga puka, tako je prošlo sto godina iza pada Slavonije, da se je počelo raditi, da cijela Slavonija — ili zemlja izmed Save i Drave, ovako ju zovu najviše puta papinski i carski izvjestitelji — (1630) dobije jednoga biskupa.

Odmah u početku rodilo je to velikim smutnjama i sablaznima, kako svjedoči Petar Masarechi barski nadbiskup pregledajući po odredbi rimske stolice Slavoniju. Nisu pomogle niti bule, koje su proglašivale fra Alberta smederovskoga biskupa biskupom cijele zemlje izmed Save i Drave. On predlaže neka se ostavi Srijem do utoka Drave biskupu smederevskomu, Podravina neka bude biskupu pečujskomu, a ostala Slavonija neka bude, da se utišaju nemiri, zajedno sa samostanima Našicama i Velikom pod upravom bosanskom.[2] Čini se da je sada opet sve mirovalo i ostalo pri starom običaju i zakonu sve do godine 1647. Zavadiše se radi Slavonije biskup bosanski Marijan Maravić i biogradski Marijan Ibrišimović. Propaganda odluči, da se nijedan od njih ne pača u Slavoniju, već da ju upravlja Pavao Posilović biskup skradinski kao apostolski vikar. Maravić pohlepan za vlašću i novcem uteče se pod okrilje Ferdinanda III. i dobije povelju, kojom ga car imenova biskupom bosanskim ili djakovačkim sa svima pravima spadajućim ovoj biskupiji izmed Save i Drave (1650).[3] Carski dvor prisili tako kuriju, da je biskupa Posilovića odazvala. Nije ipak Maravić niti dobio niti posjeo svu Slavoniju, jer još i biskup biogradski drži jedanaest župa u Sriemu, a u Podravini četiri.[4] Nije niti onoga dijela Slavonije u svoju biskupiju dobio, koji je pripadao od Našica na zapad biskupiji zagrebačkoj, a pod koju su spadala sa cijelim obsegom svojim dva jedina samostana Slavonije Našice i Velika. To je Maravić i sam priznavao biskupiji zagrebačkoj.[5]

---

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. Consultatio in consistorio secreto super episcopata Bosnensi 1573.

[2] Izvještaj Petra Massarechia nadbiskupa barskoga o Slavoniji. Fermendžin: Acta Bosnae eccl. veli pod tačkom 7.: „Che si crea vescovo fra li duoi fiumi Sava e Drava". Ovako je glasila inštrukcija.

[3] Vidi priloga br. III. 1650 4. septembra.

[4] Batinić: Djelovanje franjevaca II. str. 116—119.

[5] Godine 1646 obavlja on kanoničku vizitu, koju ovako sam opisuje: „Haec est visitatio Ecclesiarum Dioecesis Bosnensis et partis Episcopatus Zagrabiensis in regno Slavoniae sub imperio turcico existentis". I kada za-

Pored sve ove protekcije sa carskoga dvora koju je evo obilno dobivao od Ferdinanda III., koji ga je i onim darivao, čega ni sam nije imao, ipak nije bio Maravić priznat u Slavoniji. Uzalud se napinje i Ferdinandov nasljednik Leopold I. odmah čim je nastupio vladanje, da pred kurijom rimskom protestira, što se ne daje Maraviću vlast u Slavoniji u biskupiji djakovačkoj, da se time ruši starodavno pravo i njegovoga kraljevoga veličanstva.[1] Uzalud je sve to, kada fratri neće biskupa bosanskoga već vole Benlića biskupa biogradskoga, komu rimska kurija (1659) dozvoljuje, da može stanovati i u samostanu Velikoj u Slavoniji.[2]

Rasle su svadje izmed fratara bosanskih i slavonskih. Ove iste godine (1659) učini se veliki razdor medju njima radi izbora provincijala. Slavonci su htjeli, da se izbor obavi u Velikoj. Bošnjaci su se izgovarali, da je tamo na onoj strani „bila voiska i tada bio na onoj strani Nikola Zrinović, mogao je biti sušpet ali sumlja". Zato načiniše veliki kapitô u Fojnicu ali „otci prekosavački ne mogući se pogoditi odu psujući i pogrdjujući i komisare i ostale otce od Bosne i odu. Prikosavci učiniše kapitô u Velikoj i učiniše ministrom o. f. Ivana Drnjičanina."[3]

Ovaj razdor probudio je napokon i biskupiju zagrebačku, da se je stala i ona brinuti za svoja prava, te imenova bez dvojbe ponukana na to od slavonskih fratara svojim vikarom u Slavoniji Petra Nikolića, koji obilazi Slavonijom i čini izvještaj. Kojim duhom diše vikar biskupa zagrebačkoga vidi se po tom, da se u izvješću ruga biskupu Benliću tada već biskupu bosanskomu, koji drži Djakovo za rezidenciju svoje biskupije „a sav svijet zna, da je to krivo." A još bolje pokazuje namjere i misli vikarove i franjevaca slavonskih, kada vikar dolazeći već blizu Osijeka nalazi njeke ostanke zidinâ, pak ne zna što je, već se domišlja, da su to „znakovi granice biskupije zagrebačke." Ovakovo izvješće podpisuje i tadanji provincijal fratara Franjo Ogramić i potvrdjuje svojim pečatom.[4]

Medjutim traje ova pravda i dalje sve do osvojenja Slavonije i poslije još njekoliko godina. Biskup bosanski Nikola Ogramić htjeo

---

redjuje fratra iz ovoga kraja uvijek dodaje „Zagrabiensis dioecesis". Glasnik biskupije djakovačke god. 1887 br. VI. str. 104 i dalje u više brojeva cijela relacija.

[1] Theiner: Mon. Slavorum merid. II. p. 143.

[2] Fermendžin: Chronicon Bosnae. Starine XXII. str. 42.

[3] Kronika Dubočanina u rukopisu akademije od Zlatovića prepisana.

[4] Vidi priloga br. VI.

bi poslije osvojenja ne samo Slavoniju pod svoju vlast, već dapače i sve one krajeve, koje su Hrvati Turcima oteli. Strašna i mnogo puta ogavna pravda teče i izmed Rima i Beča. Sada se opet otimlju fratri izpod vlasti biskupa zagrebačkoga. Biskup zagrebački siže svojim dokazima ća u srednji vijek, a fratri mu odgovaraju da su kroz sto i šestdeset godina samo oni nosili terete i muke trpili vršeći svetu službu božju.[1]

A kakav je bio život biskupa u Slavoniji i Bosni. „Biskup“ — veli Benlić u svom izvještaju na propagandu (1655) — „da sigurno uzmogne svu svoju biskupiju pregledati i izbjeći nasilju turskomu, mora najviše potajno i po noći putovati. Često puta kada se na Turke namjeri, pretrpi sramotu i dobije batina. Da njihovo bjesnilo utažiti uzmogne, prisiljen je, da se sa novcima spasi. Tako za sigurnost svoga života i da uzmogne vršiti svoju pastirsku dužnost, svake godine valja da plati puno novaca. U ova vremena rata izmed Turaka i Mlečana jedva može da obstoji u svojoj biskupiji. Biskupski stol ne ima nikakovih prihoda, sadanjemu biskupu ne daje propaganda ništa, pa zato mu manjka i za svakdanje potrebe života.“[2]

Biskup ne ima stalne stolice, već sjedi u kojem samostanu najviše puta u Olovu. Franjevci mu moraju davati od svake župe po tri talira, Računa se, da je dobivao 240 talira, kada je imao Bosnu i Slavoniju, a uživao je još njeke pristojbe. Samostani su mu plaćali još poslužitelje i konje, koje je trebao za svoje puteve.[3]

Medjutim čini se, da je biskupu bilo uvijek pomanjih sitnih prihoda, pa se je prilično nabiralo. Opet je i čast mamila tašte ljude, da i iz mirnoga kršćanskoga svijeta polete na ovo strašno ali i častno biskupsko dostojanstvo. Da čujemo još jednom don Simona doduše u verigama i u najgroznijem položaju, ali opet slika gorku situaciju i one, koji se iz vana otimlju za biskupiju. On veli: „Koi od tuda iz Rima dodju, oće da su gospodari, a kada vide suprotivštine, tako bieže. Koju korist učini Dalmatin Petar Katić, biskup od Prizrina, s koga izgubi(še kršćani) tisuću škudi, a on obogati svoie rodiake: a takodjer fra Alberto* i ovi od Antibara**, koi učini bogate svoje

[1] Veliki rukopis sa svima prilozima: „De limitibus episc. Zagr.“, u zbirci naše akademije (1689—1761).

[2] Izvješće Benlićevo u Fermendžin Acta Bosnae eccl. 1655. Izaći će u „Monumenta“ akademije.

[3] Batinić: Djelovanje franjevaca II. str. 117—118.

* To je isti onaj fra Alberto, koji je kao biskup smederovski hoteći biskupovati (1626) u Slavoniji prouzrokovao silne sablazni.

** To je Petar Massarechi, kojega izvještaj o stanju crkve u Slavoniji (g. 1630) već spomenusmo.

nepute; i tamo su niki od fratara (za) biskupat na vieru; a(li) ko ga (t. j. vezira) (ne) miti, vezir oma će (ga) na kolac. Ne znate što se ovamo čini."[1] Ovime se potvrdjuje teško stanje biskupovo, kako ga je malo više oslikao biskup fra Benlić.

Potvrdjuje se, da su stranci slabo djelovali i redovito bivali s fratrima u nesporazumu. Ako i ne imamo drugih svjedočanstva, da bi si strani biskupi gledali nabrati novaca, pak bi onda uzmakli, opet pokazuje jasno, kakovo je bilo crno mišljenje franjevaca o stranim biskupima.

Ne govore opet dobro niti ovi papinski vizitatori o fratrima. Jedan od tih ljudi poslan u Slavoniju (1629—1630) da razvidi tamošnje stanje kršćana ne govori dobro o njima, ali ne govori niti sasvim istinito. Prošao je iz Ugarske na Srijem i Požegu, ne nalazi niti jednoga samostana, dakle se vidi, da je putovao uza Savu, gdje doista nije bilo samostana. Malo ima svećenika župnika, a i ti da su došli iz Bosne. „Fratri su omraženi, jerbo su raspušteni, a vjernici bi volili popove. Spomenuti fratri ne dadoše se vizitovati, već obtužiše vizitatore Turcima, da su papinski uhode. Ti vizitatori budu od Turaka uhvaćeni i zasužnjeni, te su samo velikom pomoćju kršćanskih trgovaca spasili život. Dvojica od spomenutih župnika poturčiše se, jedan u Smederevu u srijemskoj provinciji, a drugi u Pakracu u provinciji požeškoj, da slobodnije žive. Turci ih učiniše vitezovima. Spomenuti fratri župnici pripovijedaju onomu puku, da imadu veću vlast od popova, pak daju oprosta i na 500 i 600 godina onima, koji čuju njihovu misu. I ovi fratri i popovi odrešavaju slučajeve, koji smiju odriješiti samo biskupi. Spomenuti župnici jesu neznalice bez svećeničkoga obrazovanja, samo imadu misal i knjižicu za kršćenje vrlo loše složenu. Upotrebljuju sveto ulje od triju ili četiriju godina s razloga, što se teško dobiva iz Dubrovnika ili iz Dalmacije, koja su mjesta daleko 25—30 dana. Stoji mnogo prenos. Crkve su im većim dijelom odkrite, stari zidovi bez zvonova, bez oltara i bez slika. Ne drže niti svete vode niti svetilišta. Djecu krste vodom blagoslovljenom u nedjelju ili ju blagoslove u onaj čas kada krste. Svi krste po kućama ili u polju, jer ne imaju zgode za to u crkvama. Ima već trideset i više godina, što u onim mjestima nije bilo svete potvrde, jer ne ima biskupa, niti osobe koja bi imala takovu vlast. Župnici ne vode knjige niti o krštenju niti o vjenčanju. Kaleži su im i patene od kositra ili od olova, a crkvena su im odijela pode-

---

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1635.

rana i zamazana. Svetotajstvo posljednjega pomazanja nije u običaju ili od neznanja ili od nemarnosti župnika."[1]

Ovo je crna slika župnika i župa i fratara i svjetovnih svećenika. Valja znati, da je bilo upravo u najžalostnije vrijeme, kada su napokon u Rimu stali raditi, da se osnuje biskupija. Upravo ovaj čovjek to je pekretao, a evo nije vidio samostana fratarskih Velike i Našica. U ovoj slici ipak ima puno istine, kada se uzme, kako je bilo onda u drugim krajevima pod Turskom. Evo što pripovijeda biskup Kolonić g. 1688 dakle koncem 17 vijeka u svojoj relaciji: Bio jedan župnik kroz dvije godine bez misala, a da ipak njegovi župljani ne budu bez službe božje, prepisao si je jednom misu za pokojne, pak ju je čitao i pjevao na sve nedjelje i na sve blagdane u godini. Pozvan na odgovor izjavi, da je toliki siromah, da si nije mogao misala kupiti. Trudio se, da dobije kakov misal, ali badava. Tekar na velike molbe dobije jedan misal, ali samo na tako kratko vrijeme, da si je misu za mrtve mogao prepisati. Drugi opet nije čitao mise cijele godine, jer nije imao kaleža ni patene, samo što je izprosio u susjeda posvećenih hostija, te je upotrebio za pričest svojih vjernika, ali mnogo puta nije dobio, pak su siromašni ljudi umirali bez posljednje utjehe. U županiji Arvi gdje ima puno tek obraćenih katolika, skoro u svima župama dijele hostiju, da uštede, na četvero, jer hostije treba ća iz Poljske dopremati, jer ne imaju niti u onoj niti u susjedne dvije županije niti jednoga željeza za oblate, da si prirede hostije. Siromašni ljudi primajući samo četvrtinu hostije moliše, neka im se dade pri pričesti cijeli Isukrst. a ne tek četvrtina.[2] Ovako doslovce službeno kardinal Kolonić o svećenicima katoličkim u Ugarskoj, koji su do jučer bili pod Turcima.

A kako žive ti župnici i popovi i fratri, kaki su im prihodi i da li su toli siromašni? Imam žalibože samo o jednoj župi prihode naznačene, ali biti će svuda manje više takvi. Kuća župnička ima jednu sobu i kuhinju, zatim ima staju i vrt, sve je plotom opleteno. Kolikogod je osoba u kojoj kući, toliko župnik dobije groša. Svaki oženjeni daje jednu drvenku žita. Kada ide o božiću sa križićem, daje mu svaka kuća jedan dinar, jednu svinjsku kraču, barilo (vina ili rakije) i jedan hljeb kruha. Pri krstu, ako je muško, dobiva pet dinara, jednoga kokota i dva hljeba kruha; ako je žensko pet dinara jednu

---

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1629—1630.

[2] Relacija Kolonićeva o stanju u Ugarskoj g. 1688 u c. k. dvorskoj biblioteci br. ruk. 8653.

kokoš i dva kruha. Od vjenčanja dobiva četiri groša, ako je vjerenica djevojka dobije još za dar dolamu.[1] Od pokopa dobiva, ako se blagosliva samo na groblju šest dinara, ako se pak od kuće sprovodi dvanaest dinara. Kada dodje kositba, priprave mu sijena koliko treba. Svaka kuća daje mu voz drva. Zemlje dobije koliko može zasijati, a tako i livade. Osim toga zasiju mu vjernici tri jutra pšenice, jedno hržulje,[2] jedno zobi, on daje sjeme, a oni sve urade, on primi čisto zrno. Napokon u gotovom svake godine dvanaest forinti.[3] S ovim prihodima mogao je župnik živiti život pristojnijega seljaka. Ako se uzme trošak na pristojne haljine i na nasilne gostbe turske, napokon i prinos samostanu ako je fratar, jedva će se u njega naći novca, da kupi knjige, koje su u ono doba još veoma skupe bile, a i daleko su gradovi odkud bi ih mogli dobiti.

Župnici su svuda fratri po Slavoniji u Posavini, tek dva tri svjetovna popa,[4] a tako i u Podravini i u Srijemu. Ne ima primjera, da bi puk iskao popove, a ima dosta da ištu fratre. Eno kako iz Dalmacije izvještuju u Rim. Biskupi sjede po gradovima, a nikada ne izlaze medju svoj puk, koji je pod Turcima. Tako i župnici po županna samo u vrijeme žetve prodju i pobiru, pak se povuku u gradove. Narod zove fratre za sveta otajstva, a oni dolaze.[5] Ovako nam slično javljaju iz Srijema. U strašnom progonu blizu Iloka dva su samostana propala Kloštar i Vočin. U posljednjem samostanu nabiše gvardijana na kolac. Razbježali fratri u noćno doba prolaze po selima, da daju kršćansku utjehu. Poslije toga dolaze njeki popovi, ali su tako nemarni, da narod jatomice prelazi na pravoslavje, zato narod opet moli neka im dadu fratre.[6] Upravo nije istina, što govori izvještaj papinskoga izaslanika od g. 1629—30, da narod voli i moli, neka mu se dadu popovi.

Sva je dakle zasluga fratarska a i krivina, u koliko se mogu okriviti, da li je bilo i koliko kršćanskoga života medju njihovim vjernicima. Svi su pak vjernici ili seljani ili trgovci izvrgnuti najstrašnijim progonima osobito u vrijeme rata. Svi izvjestitelji dive se

---

[1] Strophiolum po Du. Cangeu: pallium virginale — dolamu?

[2] Spelta mj. Spelt.

[3] Vidi priloge br. VII.

[4] Vidi izvještaj Nikolićev: Priloge br. VI.

[5] Jerolim Lucić biskup Drivasta ovako izvješćuje kongregaciji u Rimu. Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1638.

[6] Ibidem g. 1634 30. juna pismo iz Iloka u Rim. Fratre mole: Ilok, Ljuba, Sot, Brkasovo, Bačinci, Selens (!), Kalotinci, Gibara i Iligge (!).

pobožnosti onoga jadnoga puka. Čujmo poznatoga nam najoštrijega papinskoga izvjestitelja od g. 1629—30. „U ovim mjestima“ — u srijemskom i požeškom kraju — „nalazi se mnogo hiljada kršćana većim dijelom najvjerniji, najodaniji i najpokorniji apostolskim zapovijedima. Ali su velike nevješe u svima stvarima, koje spadaju na kršćanina, jer ne imaju poduke. Ispovijedaju se i pričešćaju jednom u godini, a mnogi ne znadu niti oče naš, niti zdravu Mariju niti vjerovanja. Ovdje ima mnogo vještica, koje su to naučile od Turkinja. Premda podanici Turcima, opet su najstalniji u vjeri. Imadu stari običaj, da poste svakoga petka i vigilije ili dane prije blagdana bogorodice i to svi pa i djeca“.[1]

Ovo nije u svemu utješna slika, ali je od oštra sudca i mnogo je povoljnija, nego što ju imamo u isto vrijeme iz onih župa kraj Drave, koje je i u tursko doba zadržao biskup zagrebački. „Istina je“ — veli izaslanik biskupov — „da po starom kalendariomu božić i vuzem drže kako i Vlahi, ali kada po širokom svetu dobri katolici po naredbe svete matere cirkve posti poste i svetke svete, onda oni mrse i poslujo, orjo, kopajo etc. A ima i dosta, koteri ni petka ni sobote ne poste. Vse to na stran ostavivši, da su oni pravi kršćenici stare vere katoličanske, ne bi se po kalvinski način spovedali ni falatom kruha pričešćali. Bog vsemogući s jednem moim med nih došaštkom takovu iskru duha svetoga jesam u serca vrgal, da su pri meše kotera im se od sto let (kako su mi oni sami povedali) v Vaška sent Martin nie služila, skoro vsi zaplakali i podvezali so mi se, da se nigdar k drugemu, nego koteri bode prave rimske i katoličanske vere pravo posvećen pop spovedati nete“.[2]

Mnogi popovi u Podravini prelaze na protestantizam ili bolje govoreći na kalvinizam. Tako evo i ovdje spominju se popovi biskupa zagrebačkoga, da su se pokalvinili. Diljem uz rijeku Dravu cvate protestantizam i kalvinizam upravo u vrijeme tursko. Čim je Slavonija po Turcima osvojena diže se Mihajlo Starin iz grada Stare u baranjskoj županiji, uvodi Luterovu nauku i razganja i sasvim razažene katoličke popove, koji se razbjegoše. Isti Starin prisvojio je novoj vjeri mnoge crkve u Slavoniji.[3] Za njekoliko godina kašnje slave protestanti u Tordincima svoju sinodu.[4] Oko Osijeka

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1629—1630.
[2] Prilog br. I.
[3] Fermendžin: Chronicon Bosnae 1544. Starine XXII. str. 38.
[4] Ibidem g. 1551.

sjede u vrijeme tursko velikim dijelom Magjari — svi kalvinske vjere.[1] Popovi su slabiji proti protestantizmu, fratri su jači i bolje čuvaju svoje ovce.

Pored svih nasilja pravoslavnih vladika nije mogla pravoslavna crkva uspjeti proti franjevcima, da ih sataru i njihov puk pomoćju turske sile prevedu na pravoslavje. Fratrima je dakako iza mnogo patnja, muka i novčanih žrtava pošlo za rukom dokazati, „da su sasvim druge sljedbe nego što su Grci, Srbi i Bugari, pa zato imadu običaje svoje crkve i zapovjedi svoje crkve slušati, a ne imaju ih uznemirivati Srbi, Grci i Bugari".[2] Jednom samo spominju nam spomenici veliki prelaz na pravoslavje. Spominju se mjesta: Soljani, Velike Remete, Golubinei, Ruma, Vojinci (Vogninzi), Mangjeloš, Mitrovica u svemu više od dvije stotine katoličkih zadruga.[3] I to su skrivili nemarni popovi. Medjutim nije crkva pravoslavna imala snage, da oružjem uma čini proselite. Ako je u 16. vijeku vidio Gerlach svećenika u Srbiji, koji je obučen kao svaki drugi srpski seljak, a obavlja sveti čin ukopa jednoga svoga vjernika golim nogama do koljena, a razlikuje se od drugih seljana samo dugim vlasima i što nosi drugačiju kapu,[4] to je jedva bilo bolje i u 17. vijeku.

U Ugarskoj kardinal Kolonić — moramo priznati očiti i ljuti njihov protivnik — psuje ih, da su najgori ljudi i neznalice, da znadu samo u svojem jeziku misu čitati, koji oni nazivlju „lagolica". U tom možda štogod previše kaže, ali sigurno istinu govori, da su svjetovnim gospodarima podani kao i drugi seljaci, da dobivaju isto tako batina i da bivaju sapeti u lisice kao i seljaci. Zato da će se rado prikloniti uniji, da postanu kao svećenici katolički plemeniti. Zatim navodi velike neurednosti, ali naročito dodaje, da je i kod katolika jedva štogod bolje, koji su bili pod Turcima. Kod svetih otajstva ne paze niti na formu niti na substanciju. U mnogim parokijama pri krstu ne spominju svetoga trojstva, već samo jednoga ili drugoga sveca. Mnogi propuste krstiti vodom, već krste vinom ili pivom. Kod službe božje služe se kadgod zobenim ili kojim drugim kruhom i tako mnoge druge stvari. Oholi katolički kardinal zaboravlja spomenuti, da to čine valjda u slučajevima ljutoga siromaštva.[5]

---

[1] Vidi naše „priloge": Opis kotara osječkoga i valpovačkoga.

[2] Fabianich: Fermani inediti str. 126—128.

[3] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. God. 1634 30. juna.

[4] Izvadak u Glasniku XXXVI. str. 209.

[5] Rukopis Kolonićev već spominjan u c. k. dvorskoj biblioteci u Beču god. 1688 str. 18.

Kada je ovako jadno svećenstvo pravoslavno koncem 17. vijeka, onda će i o puku njegovu vrijediti što Gerlach pripovijeda koncem 16. vijeka. „Manjina samo zna „oče naš" i „vjerovanje"; vele: „„kako će čovjek to da nauči, kad mu valja tri do četiri mjeseca sprovesti u polju pored volova ili kad mu valja dan i noć, rano zorom i kasno u mrak kulučiti i mučiti se!?"" Ali ipak svi oni znaju, da ima jedan Bog, da je njegov sin Isus Hristos, koji je radi nas postradao, raspet i uskrsao, pa će biti uskrsnuće mrtvih, i da ima život vječni.[1]

Kako vidjesmo nisu niti katolici na mnogo višem stepenu od ovih pravoslavnih. Ali ako i jesu slabi i jadni pojmovi o naukama vjere, opet je žarka ljubav vjere, kakve malo gdje u svijetu imade. Tomu su mnogo doprinosili i popovi pravoslavni i fratri, što se zajedno patiše i veseliše sa svojim narodom. Zna se za pravoslavne popove, da su takvi bili, a drugačiji nisu niti mogli biti, kada su malo više obrazovani od svojih vjernika. Ali takvi su bili i fratri. Evo jedne zgode koja se zgodila pred samim papinskim izaslanikom Pavlom Rovinjaninom. Došao Pavao u Krapan, a bile su poklade. Narod zaigrao u kolo, a bogme fratri zaigraše junački u kolu. „Vidjeh i igru kralja" veli Pavao. Ali se čudi, što mu se dogodilo da vidi fratre u kolu.

Tomu se ne čudi onaj, koji u dušu pozna tadanje prilike u našem narodu „franovci su onoga vremena" — veli njihov plemeniti povjestnik „živjeli u najtješnjem odnošaju sloge i ljubavi pored puka, kojemu su bili učitelji, upravljatelji i prijatelji pravi. Oni su sa svojim narodom dijelili radosti i žalosti. Čudi se spisatelj što je vidio da redovnici u kolu igraju. Izbor kralja obavljao se o mladom ljetu, pokladah krstovu imenu i o božiću. Svemu tomu sudjeluju fratri kao sinovi iz puka i pravi pučki prijatelji".[2]

Živući ovako popovi i fratri ne samo da ne zatirahu već gojiše narodne običaje a i predsude i stara vjerovanja. U tom se sastaju, kako već pokazasmo i s Turcima. Evo tomu lijepa primjera. „U provinciji Požegi u vojvodstvu Cerničkom — pripovijeda papinski izaslanik 1629—30 — ima jedno drvo nazvano „Lippa" na jednom pustom mjestu, gdje se svake nedjelje iza mladoga mjeseca saberu u velikom broju Turci i kršćani sa zavjetnim svijećama i drugim stvarima. Župnik bližnji u ime milostinje, koju ondje sabere, reče im misu. Oni se klanjaju onomu drvetu i cjelivaju ga, kao da bi bilo kakovo

[1] Glasnik XXXVI. str. 211.

[2] Zlatović u Starinama XXIII. str. 5 tekst Pavla Rovinjana i bilješka izdavateljeva.

sveto tijelo. Vele, da drvo čini čudesa i liječi one, koji čine zavjet spomenutomu drvetu. Njekoji ozdrave, a njekojima se povrati bolest po vremenu. Ovi neredi radjaju se od tiranije turske i od neznanja upravitelja ovoga puka.“ [1]

Evo oko ove „lipe“ 17. vijeka sabiru se Hrvati svih vjera. Nije nam nitko priobćio, ali je sigurno, kada je vjera tako živa još u ono doba, da su po pričama pučkim stari bogovi poganski oblijetali i posjećivali ovo sveto drvo. A kada uzmemo što isti pisac kaže: „da ima u Slavoniji puno vještica, koje taj posao uče od Turkinja“, pak se sjetimo onoga što kaza Relković, da je od miješanja naših žena s Turkinjama postalo „čaranje, vještičiluk i tursko varanje“, onda nam se otvara pogled i na onu čudnu pojavu, gdje arapske priče postaju prave narodne pripovijesti našega ženskoga i djetinjega svijeta.

Isto su tako o čudesima i čudesnim stvarima jednako uvjereni Turci i kršćani. Nepobitno je na pr. da je Gajbija čudotvorac i prorok živući u Staroj Gradiški bio Muhamedovac. Njemu je, veli se, slao i Kara Mustafa veliki vezir prije polazka svoga na Beč, a on mu prorekao, da će propasti. Poslije kada su ga pitali, gdje će biti medja turskoga carstva, da je odgovorio: „Gdje ostanu moja ledja, ondje će biti turska medja.“ Kršćani voleći čudesa i proročtva vele, da se je potajno znamenjem sv. križa služio. U vrijeme kuge, koja je mnogo puta po našem narodu nemilice harala, kojoj bi kući na vratima zabilježio sveti križ, ta bi se oslobodila od kuge. To nam bilježi knjiga spomenica župe starogradiške, ne znamo da li od suvremenika.[2] Čudesima matere božje u Olovu klanjaju se svom pobožnošću kršćani katolici, klanjaju se i pravoslavni, a prisiljeni su klanjati se i Turci.[3] U noćno doba na golim koljenima polaze u vrijeme gospina dana žene turske, da se poklone čudotvornoj gospi i da ju zaprose za milosti.[4]

Pavao Rovinjanin ne prestaje pripovijedati, koliko se čudesnih stvari dogadjalo na njegovom putu kroz Dalmaciju, Bosnu i Slavoniju. Tako čine i drugi koji nješto natanje pripovijedaju. U poznavanju pravih zakona vjere slabo su napredovali Turci, nisu ih upravo pre-

---

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1629—30. Ob ovom drvetu pisao je Tonko Marnavić u svojem životu sv. Augustina Kazotia biskupa zagrebačkoga.

[2] Sr. Ilić: O Staroj Gradiški u Nevenu g. 1853. br. 29. Njegov rukopis (svojina „Matice hrvatske“.) str. 49—50.

[3] Starine XVII. str. 119—121. Di alcuni miracoli de B. V. d'Olovo pisano 1626 od Grgičevića. Izvještaj na cara Ferdinanda II.

[4] Starine XXIII. str. 28. Putovanje Pavla Rovinjana 1640.

ticali ni kršćani jedne i druge crkve. Ovo je moglo biti samo na korist starim običajima narodnim. Koliko je samo oštrina zakona Mohamedova dopuštala, goje Turci svoje stare narodne običaje, kako već pokazasmo. Pravoslavni popovi ne stoje više od svoga naroda u prosvjeti. Tek malo više poznavaju zakona vjere. Obavljajući mnoge svete čine u kućama vjernika spajaju dapače crkvene obrede sa narodnim običajima.[1] Kako vidismo fratre i u kolu i pri starim narodnim običajima, niti oni ne zapuštaju narodnih običaja. Narod naš pod Turskom sačuvao je na ovaj način običaja starodavnih slavenskih, koji su znameniti za poznavanja prvotnoga života slavenskoga svijeta. Ovi običaji kao davne svetinje ispunjuju sve slasti života, koliko ih može uživati jadna raja u svojim sirotnim kolibama oko žarkoga ognjišta, okružena od velikoga i sitnoga blaga, od koga vadi svoju svakdanju hranu. Nije nam moguće oslikati sve te narodne običaje, kako ih sirotna raja provodi od poroda pa do groba i kroz sve dobe godina svoga mukotrpnoga života. Samo to spominjemo da običaji u dvie tri crte opisani u 16. vijeku[2] nalaze svoju stalnost i u 17. vijeku, kako mi već spomenusmo. Isto to prikazuje nam Fortis u 18. vijeku,[3] a potvrdjuju Ilić, Vuk i drugi ća u ovom našem vijeku. U ostalom mi smo se na to obazreli slikajući život na krajini.

Sva nastojanja za višim životom što ih je mogla razviti teško pritisnuta kršćanska raja jeste u samostanima obiju crkava. Nije naša pisati historiju tih samostana, već samo da pokažemo, kako su oni bili jedina kulturna središta raje obiju crkava. Ogledajmo najprije katoličke samostane. Kada se franjevcima župnicima predbacuje, što toliko od naroda skupljaju, „oni se opravdavaju — veli nadbiskup barski Petar Massarechi papinski vizitator u Slavoniji g. 1630 — „to činimo vele da živimo i da uzdržajemo samostane. Treba priznati i priznati će nam i onaj, koji nije samostanima prijatelj, da su njeki u takovom redu, da se mogu porediti s onima u Italiji gledajući na marljivi rad franjevaca i pobožnost povjerena njima puka. Vrijedi i to spomenuti za potomstvo. Velika je vladala vjera i odanost prema crkvi u onim starim kršćanima, koji su sagradili ove crkve i samostane. A koliko se opet trudiše kršćani, da ih ovako u starom sjaju uzdržaju pod teškim jarmom turskim.“[4]

---

[1] Tylor: Anfänge der Kultur I. pod naslovom: Die Überlebscl in der Cultur 1—160.

[2] Gledaj lijepe izvadke u Glasniku srp. učen. druš. XXXVI. str. 200—201.

[3] Voyage en Dalmatie Berne 1778 I. str. 65 i dalje.

[4] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. (1630). Sada u rukopisu, kako već spomenusmo.

U Slavoniji uzdržaše se samo dva samostana, ali obadva doista odlična — u Našicama i u Velikoj. Oni se pomladjuju sami, ali i zajedno sa svojom braćom bosanskom. „Običaj je u ovoj provinciji — veli Pavao Rovinjanin — „da uzdržaju u svakom samostanu dosta mladića, svaki samostan po svojoj mogućnosti. Momci služe u zboru kao klerici, vani kao poslužitelji, a preko toga su djaci. Na večer uče ih obrede, uče ih latinski, osobito dobro gramatiku, a uče i na pamet latinske stvari. Kada budu zaredjeni, onda ih pošalju u Italiju, da uče više nauke, koje izučavaju veoma dobro. Puna je ova provincija sposobnih fratara, te nije bilo dana, kada se ne bi raspravljalo kakovo pitanje".[1] „Spomenuti mladići" — veli Grgičević — najvećim su dijelom nećaci ili rodjaci fratara. Svakoga mladića osim redovitoga obćega učitelja podučava i njegov ujak".[2] Ovako nam se tumači, zašto narod zove fratre u Bosni i danas „ujaci". Fratri su sva nada i ponos svoje obitelji. Koga će od obitelji svoje fratar ujak podići sebi do koljena, to je veoma dražestno i zanimivo pitanje onih katoličkih obitelji, koje su bile sretne, da imadu fratra od svoga roda. To je jedina moguća sjajna budućnost, o kojoj je kršćanska majka mogla sanjati i šapćući molitve od Boga prositi za svoga sina.

Kada se je vodila pravda izmed bosanskih franjevaca i biskupa Maravića radi Slavonije, gdje je Maravić tvrdio, da Našice i Velika spadaju njegovomu biskupskomu stolu, to jest za prihod biskupov, vele fratri, da u rečena dva samostana uzdržavaju škole, a imadu i mladiće, koji su podvornici. Već godine 1640 cvao je „gimnazij" u Velikoj, komu je na čelu Ivan Mihalović Požežanin, a da imade djaka četrdeset.[3] Za njekoliko godina kašnje (1651) vele, da ima u obadva samostana pedeset djaka.[4] To bi svjedočilo, da je viša škola bila u Velikoj — ali što ima znamenovati, da se iz ove škole u Velikoj ne smiju uzimati mladići u novicijate, niti u red sv. Franje, kako to kongregacija g. 1669 zabranjuje, toga ne razumijem.[5]

Medjutim brinu se fratri i sveta stolica, da dostigne što više mladića svoje obrazovanje po stranim zavodima. Tako je u Lorettu svaka od naših „ilirskih" biskupija mogla dati izučavati po jednoga mladića, pa tako i „zemlja izmed Save i Drave" jednoga.[6] Medjutim sami

[1] Starine XXIII. str. 19.
[2] Starine XVII. str. 128.
[3] Fermendžin: Chronicom Bosnae. Starine XXII. str. 37.
[4] Theiner: Mon. Slav. Mer. II. str. 136.
[5] 1699 Chron. Bos. Starine XXII. str. 48.
[6] Ibidem str. 125.

franjevci šalju braću svoju u Italiju, kako već spomenusmo. Jednom obraćaju se na cara Ferdinanda II, da im na isti način ustupi trideset mjesta u samostanu njihova reda u Ljubljani.[1] Da li su što dobili, ne znam.

Da nisu fratri i u tudjim školama izgubili osjećanje za svoje narodne osebujnosti, vidi se najbolje po tom, što kao svetinju čuvaju svoje staro bosansko-cirilsko pismo, kojim pišu knjige i pisma.[2] Valja znati, da su fratri pjevali sve, što se kod katoličke mise pjeva, najprije latinski a onda hrvatski. G. 1658 razlažu svetoj stolici, kolike su radi toga neprilike, kako misa u zimsko i kišovito doba predugo traje. Znade se, da je puk sav pod vedrim nebom, a neprijatelji ne prestaju vrebati. Sada mole fratri, neka im „bude dosta misiti samo u pučkom jeziku".[3] Što su dostigli, toga ne znamo. Valjda ništa, kada latinština sve više preotimlje mah, čemu se i oni moraju pokoravati.

Sličnim načinom rade i samostani pravoslavni, kojih više ima nego li katoličkih. Odkada je god. 1557 osmanska visoka porta obnovila patriarkat pećski, može se reći, da se je hierarkija srpske crkve donekle pomirila s turskim carstvom. Ne velimo time, da se je i srpska raja izmirila sa silnikom turskim. Ali opet moramo i to spomenuti da su pravoslavni kršćani u turskim vojskama prednja četa, koja ima da pustoši kršćanska sela. Oni su pored Turaka „desno krilo" tursko na krajini. U tursko doba iza obnove patriarkata uredjuje se „mala Vlaška" u sandžakatu požežkom — o čem smo imali prilike govoriti — osnivaju samostan Remete kraj Orahovice, gdje je stao sjediti „metropolita požeški" t. j. vladika pravoslavni za požeški i cernički sandžakat.[4]

Mnogo znatniji je onaj prekrasni vijenac srpskih samostana, koji je u najljepšim i najdražestnijim uvalama i na krasnim humovima ukrasio i onako krasnu frušku goru. Nisu ti samostani postali u tursko doba, već su srpske zadužbine iz one dobe, kada su cvatuća srpska gospoda i vladaoci „voleći carstvu nebeskomu" mogli podići ove krasne spomenike svoje kršćanske pobožnosti. Samostani Krušedol, Remete, Opovo, Vrdnik, Jazak, Bešenovo. Šišatovac, Koveždin, Gjipsa, Pribina glava, Beočin i Rakovac tako daleko sižu preko turske dobe, da prije stotine

---

[1] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. G. 1628. U rukopisu.

[2] O tom na mnogo mjesta u historijama franjevaca u Zlatovića i Batinića, koje već spominjasmo.

[3] Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1658 15. jan. U rukopisu.

[4] Lopašić: Dva junaka hrvatska str. 120 imade njeke podatke očevidno na osnovu svoje bogate zbirke o pravoslavnoj crkvi.

godine poglavari njihovi ne znadu pravo kazivati, tko ih je osnovao. Iz odgovora svih njih teče, da se s ponosom sjećaju srpske gospode, koja su ih u dane svoje slave osnovala.

Već u 16. vijeku kazuje Gerlach, što mu je govorio starac svećenik u Biogradu: „da ima manastira, u kojima je po 100—150 kaludjera, svi oni rade kakve zanate, te se hrane, ili obradjuju njive i vinograde, sijeno kose, voće njeguju itd. Nego nisu nikada svi na skupu, već jedni dodju, drugi odu. Ovdje ne imaju nikakvu školu, nego imaju jednu preko Save u Ugarskoj u manastiru Hopovu. Imaju školu i u manastiru sv. Nikolaja, tu se uče čitanju i pisanju".[1]

U ovo njekoliko crta oslikan nam je život i radnja u samostanima fruškogorskim u 17. vijeku. Već sama brzina kojom bečki dvor imenuje biskupa srijemskoga odmah g. 1688 pokazuje nam, da je ovdje nadjena već biskupija srijemska sa stolicom u Opovu. Leopold I. našao je već Longina Raića kao biskupa pravoslavne crkve, pak ga ostavlja u biskupiji.[2] Ne kaže mu se upravo biskupska stolica u Opovu, ali se kazuje u dekretu njegova nasljednika,[3] a biskupija se nazivlje: „srijemska sa (stolnom) crkvom sv. Nikole u Opovu".

Veći ugled fruškogorskim manastirima od same biskupije daju svete moći srpskih sveti ljudi. Krušedol je bio grobnica tolikih odličnih Srba, a Ravanica sabirala je valjda jače Srbe, nego li čudotvorna olovska majka božja katolike, ili barem toliko. Kolika je slava kneza Lazara, vidi se po tome, što su im katolici vrlo zavidni za tu slavu.[4] Imade medjutim i drugih sv. moći, ali nisu u tolikoj slavi. Kadgod narod bježi, najprije gledaju da spase svete moći, tako je moralo putovati i tijelo Lazarevo,[5] a tako i drugih svetih.[6] Cjelivajući svete moći svojih nekadanjih gospodara i svetaca narod i bez pisanih spomenika u srcu svomu ponavlja svu staru povjestnu slavu.

Manastiri su jedine škole narodne. Evo svjedok u 16. vijeku kaže, da tamo u Biogradu, krasnom gradu na Savi i Dunavu, ne ima nikakve škole, a da je škola u Opovu u Srijemu. Tako su bile u 17. vijeku škole u manastirima, gdje su se podučavali oni, koji će biti kaludjeri. U

[1] Glasnik XXXVI. str. 213.

[2] „Eundem Longinum Raich in praefato pastorali munere Authoritate nostra regia reliquendum. Fiedler n Archiv f. o. Gesch. 37 sv. str. 122.

[3] Ibidem str. 124.

[4] Bonini: Il conte Caprera kada se spominje sv. Ivan Kapistran gl. kod opisa grada Iloka.

[5] Rad akad. knj. 97. Itr. 57.

[6] Ruvarac: O pećskim patriarsima str. 91.

samostanima pisale su se knjige crkvene. Ima takovih knjiga u srijemskim samostanima od najstarijih vremena. Knjige pisane rabe svećenici po narodu, kao da ne ima jošte štampe, kako je bilo i u srednjem vijeku. Prerijedki su ljudi u samostanima, koji bi razumjemjevali drugi nego svoj jezik i crkveni.[1] Opet su kaludjeri visoko iznad popova, od kojih mnogi ni pisati ne znadu. Narod voli kaludjere. I u ovom pogledu pokazuje se evo srodnost u osjećanju izmed katolika i pravoslavnih.

Završujemo ovaj članak o odnošajima kršćanske vjere s opisom prvoga svečanoga tijelova g. 1688 u Osijeku, kako nam ga opisuje sekretar Kaprarin Bonini, koji ga je pripravio i vodio. Bonini i jezuita Gašpar Franz poduzmu, „da podadu prikaze obreda rimskoga puku u Osijeku, gdje su bili katolici pomiješani s pravoslavnima, a bilo je dosta zasužnjenih Turaka, koji su se u gradu nalazili. Na procesiju pozove svu vojsku, a maršal dao lijepo očistiti sve ulice, te ih je nakitio sa mnogo zelena granja, a mjestimice bili su učinjeni oltari. Iza odpjevane službe božje u većoj mošeji učiniše obhod, komu je prisustvovao maršal, svi drugi generali, oficiri svi vojnici i puka veoma mnogo. Koliko je bila divna pobožnost ovih seljana katolika, a takodjer i — šizmatike Grka — pravoslavnih, koji su ničice padali, kada je mimo njih prolazilo svetotajstvo, toliko je na drugu ruku udivljenje sužanja Turaka. Napinjahu se, da vide ovaj sveti čin toliko, da su se na krovove uspinjali, samo da vide. Katolici vikli su bili slušati jednostavnu misu na potajnim mjestima često puta u šumama od koga siromaha svećenika, koji slabo podučen bez kakva književnoga obrazovanja nije mogao niti znao podučiti, već samo priproste stvari. Šizmatici vikli su vidjeti svoga popa ili kaludjera, gdje nehajno posvećuje komadić crna kruha netečnim obredom, diviše se odijelima svećenika. Bili su sabrani svi kapelani vojske pri sprovodu. A kada kršćani čuše već zaboravljene glasove zvonova i trubalja, a i lijepo skladno pjevanje, jer su bili pozvani svi muzici, što ih je vojska imala, onda je udivljenje i veće bilo,[2] Slobodna slava kršćanskoga bogoslužja jeste evo prvi veliki dobitak tužnim kršćanima poslije oslobodjenja ispod turskoga jarma.

---

[1] Najljepši prinos za historiju fruškogorskih samostana jest Izvještaj od g. 1772 podastrt hrvatskom namjestničkom vijeću priobćen od Miklošića. Starine VIII. 1 — i dalje. Gl. i naše priloge br. XXXIX.

[2] Bonini: Caprara 1688 str. 75—80.

B.

Rat oslobodjenja (1683—1699).

Veliki rat za oslobodjenje ugarskih i hrvatskih zemalja ispod jarma turskoga započeo je proti volji cara Leopolda i njegova dvora. Njihovi pogledi politički i sva nastojanja išla su za tim, da paze na Francesku, da ne štetuje kuća habsburška, ako se dogodi skora smrt Karlu II. kralju španjolskomu. Prema Turskoj vapi bečki dvor neprekidno samo za mir. Već godine 1680 izvijesti iz Carigrada mljetački poslanik senatu. „Pri mojem odlasku iz Carigrada bilo je pouzdanje izmed cara i Turske veoma dvojbeno i nesigurno. Obzirom na zlu volju velikoga vezira i drugih ministara smijem ovdje pred senatom izreći, da se ne boje Turci saveza careva s Poljskom i Rusijom, da bi odmah navalili na cara. Turci su pohlepni za Ugarskom. Draži ih ono bogato tlo, lijepi položaj i ugodno podnebje. Jošte ih osobito draži, što car hoće mir pod svaku moguću cijenu da produži. A kao da je i nebo proti tomu. Za petnaest mjeseci poumreše caru četiri poslanika, koji su svi imali da rade o produženju mira".[1]

U ime mira na istoku bio je oglašen g. 1681 šoprunski sabor, u kojem je pao desetgodišnji teški i donekle okrutni absolutizam u Ugarskoj i Hrvatskoj. Ugarska opet dobije svoga zakonitoga glavara palatina, a Hrvatska svoga bana. I protestantima dadoše znatnih povlastica. S istim Mirkom Tököliem plaćenikom Ljudevita XIV. htjedoše da se na svaki mogući način nagode, ali im nije pošlo za rukom. U slavu pomirbe s obnovom ustava u Ugarskoj i Hrvatskoj dade Leopold napokon caricu Eleonoru Magdalenu okruniti za kraljicu ugarsku i hrvatsku (9. dec.).

Bečkomu dvoru činilo se, da stalni poslanik u Carigradu ne šalje prave vijesti. Paša budimski svjetovao im, neka pošalju posebnoga poslanika, da ugovore o produženju mira vašvarskoga. Oni to odmah prihvaćaju i odluče poslati grofa Alberta Caprara sa sjajnom pratnjom,

[1] Barozzi e Berchet, Turchia t. II. p. 235.

14. jun. 1682 oprosti se novi internuncij i njegovih osamdeset i dva pratioca svi u turskom odijelu sa carskim dvorom i sa gradom Bečom. Sedamnaest ladja zaplovi Dunavom. Nitko nije slutio, kako će se jednom kući povratiti. Već u Budimu potamniše Caprari sve nade, da će biti mira. Sve je spremno za rat, a on ide po mir. „Mnogo je gore — veli Caprara — nego što si vi u Beču predstavljate.“ „Sve je spremno za veliki rat. Sam veliki vezir izići će, već stigoše zapovjedi u Biograd, da se prave mostovi na Savi.“ A Caprara bez novaca i darova, bez obećanja i ponude za blagohotni mir, prodje u Carigrad, gdje ga svatko pita: što nam nudjate za mir. On mora sam o sebi reći: „Ja sam ovdje kao svezanim rukama i zatvorenim ustima.“ [1]

Medjutim su poslanici grofa Mirka Tökölia još prije polaska carskoga internuncija iz Beča imali svečanu audienciju u sultana (9. jan.). Ponudiše sultanu veliki tribut, ako prihvati i proglasi Tökölia kraljem Ugarske. Sultan i veliki vezir obećaše sve moguće pomoći. Caprara srete vraćajuće se već poslanstvo u Sofiji i doznade za osnove turske i Tökölieve. „Glavno bi bilo — poručuje on — da najprije jakom silom buntovnike u gornjoj Ugarskoj do noge potučete.“ Ali Tököli nadmudri bečki dvor. On ponudi, da će se pokoriti, ako mu dozvole, da može uzeti za ženu Jelenu Zrinsku udovu Rakovčevu. Oženio se i dostigao svoju toli vruću želju. Dobio toli mu dragu ženu žarku mrziteljicu kuće habsburške, on dobi njezine bogate i daleke posjede kao jaki oslon za buduću samostalnost svoju. Šarao je medjutim i odlazio paši budimskomu tobože radi mira, a ono mu je namjera bila, da se s Turskom što jače sveže.

U Beču su vjerovali u mir, jer su ga vruće želili. Jedva ih je ponješto smeo Caprara, koji viče bez prestanka „spremajte se na rat, jer je mir ne moguć, veliki vezir hoće pod svaku cijenu rat.“ Car si dade izvijestiti od ratnoga vijeća i od svojih tajnih vijećnika. Svi su jednoga mnijenja, da car mora s Franceskom u rat. Rat s Francezkom da je nužda. Caru da je poznato, da kralj franceski hoće gospodstvo nad Europom, a tomu je najprije potrebno, da sruši kuću austrijsku. Zato da on diže bunu Tököliovu u Ugarskoj. Na zapadnu stranu da se radi o carskoj kruni, a na istoku o njekoliko ugarskih županija. Zato da neće nitko caru zamjeriti, da radje na istoku nješto odpusti, čega njegovi predji nisu posjedovali, nego li da metne na zapadu sve na kocku.

---

[1] Ono Klopp: Das Jahr 1863. Graz 1882 str. 105—150.

Dok su ovako u Beču diplomatizovali, izvjese Turci na visokoj porti u Carigradu dne 6. augusta turski rep. To još nije navještaj rata, ali za stalno je, da će se sultan dići prema Drinopolju. Veliki vezir Kara Mustafa napokon predobio sultana Mohameda za veliki rat, koji bi imao obnoviti staru slavu osmanskoga carstva. Jamačno nije sultan Sulejman slutio, da Kara Mustafa sada kani novo carstvo na zapadu osnovati. Nevidjenim sjajem diže se sultan s vojskom prema Drinopolju (6. oktobra).[1] I prije su sultani izlazili sjajno, ali ovako jošte nisu. Grozni Kara Mustafa znao je ugoditi slabomu svomu gospodaru.

Tekar sada počelo se u Beču uvidjati, da je rat s Turskom neizbježiv, kada je Caprara javio: „da nade za mir ne ima“. Pa jošte i sada stranka mira prema istoku na čelu joj španjolski poslanik Borgomaneiro hoće na silu mir s Tököliem, pa da mu dadu sjevernu Ugarsku kao samostalnu kneževinu. Na žalost vjernih svojih prima Leopold u svečanoj audijenciji poslanike Tökölieve, od kojih je jedan kao dobar inžinir preslikao utvrde Beča i okoline njegove, te ih glavom odnio Kara Mustafi. Ovako se je Tököli koristio onom slijepom pohlepom za mirom bečkoga dvora, a koristili se i Turci, da se dobro spreme.

Na sreću svega kršćanskoga svijeta sjedio je u ovo doba na papinskoj stolici papa Inocent XI. od roda Odescalchi. U mlade dane svoje služio je i sam pod oružjem u Poljskoj vojujući na Turke. Poslije ode u svećenike i uspne se do papinske časti (1676). Pobožan i svet, radin i odlučan, ništeći zloparabe, a radeći oduševljeno za dobro čovječanstva razkrilio se svojim blagim duhom nad cijelom Europom. Francesku miri i hoće da nagovori na mir cijelim ugledom svoje papinske moći, Poljsku trudi se dovesti u savez s carem i kraljem Leopoldom, a svu novčanu zalihu svoju, kardinala i uglednika rimskih sprema i šalje u Beč. Njemu podje za rukom, da je sklopljen savez na obranu i navalu izmed bečkoga dvora i Poljske, kojoj je tada bio na čelu slavni pobjednik Turaka Ivan Sobjeski (31. marta 1683). Nepouzdanje izmed obiju saveznika razbijao je samo on. U njegove ruke položiše dva kardinala, jedan u ime Leopoldovo, a drugi u ime Sobjeskoga svečanu prisegu, da će vjerno čuvati savez i braniti jedan drugoga. Papa je pozivao i druge kršćanske vladare, cara ruskoga, knezove njemačke i Veneciju, da stupe u savez.[2]

[1] Hammer: Gesch. d. osm. Reiches VI. str. 383—387.
[2] Ono Klopp: Das J. 1683.

Isti dan, kada je car Leopold s kraljem poljskim savez sklopio, krene sultan Muhamed IV. sa velikim vezirom Kara Mustafom na čelu svoje sjajne i ogromne vojske iz Drinopolja, gdje su se sa zidina grada već dva mjeseca vijali konjski repovi napereni prema Ugarskoj, da se znade, kamo smijera sultanova vojna sprema. Preraskošna sjajnost sultanova i velikoga vezira imali su biti kao predigra onim sjajnim triumfima, kojima su se za stalno nadali. Što nije dostigao Sulejman I. da osvoji Beč i Njemačku, to je sada mislio dostići Kara Mustafa snivajući sladke sanke zajedno sa svojim gospodarom sultanom, kako će nadkriliti sve velike vezire i sultane svoje predšastnike. Do 250.000 vojske sa 300 topova krene prema Biogradu. 1. maja u Biogradu predade sultan velikomu veziru još nevidjenom počasti veliku zelenu prorokovu zastavu i imenuje ga serashirom ili vrhovnim maršalom s neograničenom vlasti. Muhamed ostane u Biogradu sa svojim haremom, da u slasti čeka lijepe glasove. Kara Mustafa povede vojsku prema Osijeku, kamo je stigao 7. juna.[1]

Strašni neprijatelj dospje dakle već blizu tadanjoj Hrvatskoj. Hrvati ne znajući kojim će putem dalje kretati morali su biti na straži, da ga puškom u ruci dočekaju. Već koncem godine 1682 znali su oci naši, da velika pogibelj prijeti našemu kraljevstvu i objave to kralju, zato ne šalju već spremljene vojske pomoćne kralju na Tökölia.[2] Odsele cijele zime samo oko jedne misli sastaje se cijelo kraljevstvo, kako će se obraniti od neprijatelja. Ban neka preuzme vojvodstvo. Njegova brata Franju šalju u susjedne austrijske zemlje, da dobiju municije i druge ratne spreme, a hrvatska vojska da će biti „jaka susdržati i veliku tursku vojsku i biti na obranu austrijskih zemalja“.[3] Franjo Erdedi bude u susjednim zemljama sjajno primljen. Slave „heroičku nakanu“ Hrvata i „neka Bog blagoslovi kraljevstvo hrvatsko, da uzmognu satrti neprijatelja“ i daju pomoći.[4] Hrvati se obrate i papi, staromu svomu savezniku i zaštitniku „na ime svega svoga naroda i kraljevstva hrvatskoga“ i zamole ga pomoći. On im

---

[1] Velike su razlike glede broja turske vojske kod historika. Caprara brojio je tursku vojsku na 160.000 vojnika ne računajući smeta i trhonoša (Caprara kod Kloppa str. 187—188.) Zinkeisen G. d. o. R. VI. str. 99. uzimlje broj koji i mi po najboljim suvremenim piscima. Mitheilungen des Kriegsarchivs 1883 II—III. str. 53 broji upravo: 310.300 ljudi, a sa trhonošama i smetom raznim i sa Tökölovom vojskom računaju na 400.000. Mi poznavajući pretjeranosti kod brojenja turske vojske ostajemo tako u sredini.

[2] Zem. ark. Protocollum regni 18. novembra 1682 str. 376.

[3] Protocollum 1683 26. febr. Acta Congr. br. 15.

[4] Ibidem 24. marta str. 401.

pošalje nješto novaca i svoj blagoslov i moli ih „neka ostanu na ovom dobrom putu obrane svoje domovine, vjerni kralju i zaslužni za vjeru Isusovu“.[1]

Kolike su bile nade u Hrvate i u njihovu vojsku, neka svjedoči i to, što Caprara već iz Biograda (15. maja) opominje bečki dvor, neka zastave Hrvata urese svetim križem i riječima: „Moji slijede mene“ jer da ima mnogo kršćana u vojsci turskoj, koji bi rado prešli na našu stranu.[2] A tek car i kralj Leopolj sasipa tolike hvale ove godine na Hrvate, koliko na nijedan drugi narod. Čim je Ugarska gotovo sva prešla na stranu Tökölovu, tim više miluje Hrvate. Kad odbiše pozive velikoga vezira i Tökölia, pisa im: „Čestitamo sebi, što imamo takove podanike, a Vama zbog Vaše stalnosti i ustrajnosti, što neka se pripovijeda na uspomenu svih vjekova u cijelom kršćanskom svijetu — a na obranu vaše domovine neka bude vaša heroična i nikad neprehvaljena hrabrost“.[3]

Hrvatska vojska jaka do devet hiljada pod banom Nikolom Erdedom i generalom Herbersteinom, stojeći na rijeci Muri započimlje onaj lanac obrambenih vojska habsburžkih zemalja, koji se vije do Šleske. Glavna vojska pod vojvodstvom Karla Lotarinškoga do četrdeset i osam hiljada ljudi sabirala se u ravninama Kittseea. Slabe je glase slao palatin Esterhazi, koji je imao sabrati vjernu jošte Ugarsku. „Od nikud“ — veli on u pismu na kralja — „ne dolazi banderij za vaše Veličanstvo. Novca neima ni malo, a neprijateljâ svaki dan sve više. Vaše Veličanstvo, ovdje uza me ne ima ni žive duše, koja bi bila na službu pripravna“. Medjutim napreduje Tököli ponosito, jer ga veliki vezir proglasio kraljem ugarskim. Srce mu se širilo, kada se oko njega sabralo vojske od devetnaest ugarskih županija, dočim uz kralja gotovo nitko ne pristaje.

Kada je iz Beča stigla zapovijed da se vojske carske miču iz sjeverne Ugarske i da kreću prema Beču, onda je Tököli bio sam nepobitni gospodar Ugarske.

Trome su bile priprave bečkoga dvora. Sva je sreća, što je Kara Mustafa samo polagance mogao kretati radi neizmjernosti vojske. Car Leopold praćen mnogim kletvama zlovoljnih pučana pobježe već 7. jula iz Beča u Linc, a odavle uzmače i dalje prema Pasovi. Do

---

[1] Ibidem p. 397. Vidi i Theiner: Monumenta Slavorum Meridionalium II 1. str. 215.

[2] Kod Kloppa: Das Jahr 1683 str. 182.

[3] Protocollum Regni str. 395. Kukuljević Jura Regni I. str. 350.

60.000 ljudi vele da je taj jedan dan pobjeglo iz Beča. Seljaci opet iz bližnjih sela na hrpe dobježali u Beč. Tko bi bio kadar opisati sve smutnje medju bjegajućim narodom. 9. jula provede vojvoda lotarinški vojsku kroz grad i namjesti se kod Tabora. Za tri dana navieštaše razžareno nebo sa jugo-istoka, da s one strane u plamenu propadaju sela i gradovi. Za dva dana gorila su već bečka predgradja. Tri dana iza toga bio je već grad Beč posvema obsjednut (17.).

U gradu je zapovijedao grof Gvido Starenberg sa dvadeset i dvije hiljade momaka. Turci medjutim ne obsijedahu grada po pravilima ratne umjeće. Premda su imali mnogo topova, opet su radili manje s njima, a više sabirali svoje sile oko kopanja podzemnih laguma. U tom je bila svjetski slavna njihova snaga ratovanja. Čim su se u podzemnim prohodima dovukli do zidina gradskih, podpalili bi lagum, a čim bi opet lagum u zrak prasnuo i zida štogod razvalio, poletili bi na juriš preko one razvaline, a onda bi opet njekoliko dana mirovali, dok ih opet prasak drugoga laguma nije zvao na novi juriš. Posada, gradjanstvo, djačtvo, u grad dobjegli seljani, a nada svima viteški zapovjednik grof Ernest Rudiger Stahremberg junački su svaku provalu dočekivali, nadajući se sigurnoj pomoći od vojske careve i saveznika kralja poljskoga. Stahremberg pošiljao više puta glasnike vojvodi Lotarinškomu, da mu jave o stanju vojske i grada i da ištu što bržu pomoć.

I med Turcima javljala se velika zlovolja. Iza četrdeset dana obsijedanja mrmljali i bunili se janjičari, da nisu više dužni ostati pod ovim gradom. Sultan teško čekajući i ne dočekavši glasa o padu Beča pošalje svoga čauša pod Beč. Veliki vezir podvostručio napore svoje, izdijelio darove medju janjičare, nepokorne dao biti i šibati, a malodušne svojom rukom ubijao. Svaki drugi, treći dan bio sada prasak laguma i strašan juriš. Turci su mnogo vojske izgubili kod ovih juriša a i kršćani do šest hiljada. Čauš morade se vratiti i bez vesela glasa sultanu u Biograd.

U Beču opet zavlada bijedno stanje od bolesti i drugih nevolja. Kršćanskom požrtvovnošću tješio i pomagao nevoljnike vrijedni biskup Bečkoga Novoga mjesta grof Leopoldo Kolonić, koji je unišao u grad, da vrši ovu svetu kršćansku zadaću. Kao da je čarobnik, smože znatnu svotu novaca, da nahrani sirote i vojsku. Njegom svojom oko bolestnika mećući na kocku vlastiti život prepriječio razvitak kužnih bolesti, koje bi bile oborile snažne ruke branitelja i otvorile vrata carske prijestolnice. Medjutim prevlada u gradu zdvojnost.

Ulice trebalo verigama prevezivati i pretrpavati i nove prokope i šanceve pripravljati, da budu spremni, kada vanjski zidovi padnu. Gradjanstvo već bilo sklono, da se preda. 8. septembra objavljahu već vituljače s tornja svetoga Stjepana, da je već grad u skrajnoj pogibelji, a na listiću papira dobije vojvoda Karlo Lotarinški od Stahremberga zdvojan glas: ne gubite vremena milostivi gospodine. U najtežem času jave ispod Kalenberga znakovi dolazeću poljsku vojsku, a sa Leopoldberga stala se vijati velika crvena zastava s crvenim križem. Od radosti Beč se uzrujao, a po svim crkvama pjevalo se u slavu božju.

Kara Mustafa nadao se, da će Beč pasti prije spojenja carskih i njemačkih vojska sa kraljem, zato je ostavie Dunav slobodan. Sada je bilo prekasno da to zapriječi. Morao je da se upusti u bitku. Cijeli dan 12. septembra bijesnila je na bečkim poljanama jedna od najkrvavijih svjetskih bitaka, dok pod večer u divljem bijegu ne odlijetaše sva turska vojska. Iza sebe ostavi sjajne šatore i u njima ratnu blagajnu sa kojekakvih desetak milijuna, tri stotine i sedamdeset topova i bezbrojne zastave i repove, blaga na mnogo hiljada komada, a bojno polje pokrivalo deset hiljada Turaka. Kralj poljski na čelu kršćanskih vojska unidje u Beč, gdje ga u crkvi sv. Stjepana pozdravi propovijednik s riječima: Bio je čovjek poslan od Boga ime mu je Ivan. Drugi dan prispije i car Leopold, da slavi slavlje svojih vojska.[1]

Beč je spašen, a spašeno je i kršćanstvo propala je osnova Kara Mustafina, da u Beču u srcu Europe osnuje novo osmansko carstvo. Kara Mustafa bježao glavom bez obzira isto tako naglo, kako je prvo sporo napredovao. Njegovi paše ipak ne izgubiše glave, već redovito i polagano uzmicahu prema Ugarskoj. Da je bilo na volju bečkoga dvora, bile bi pale u vodu sve osnove oduševljenoga kršćanskoga svijeta. Bečki dvor bio je za mir, koji je Turcima ozbiljno ponudio.[2] Na sreću nisu Turci ništa na tu ponudu odgovorili. Istom poslije nove znamenite pobjede kršćanskoga oružja kod Parkanya (8. oktobra) i bezuspješne ponude za mir prevlada i u Beču misao, da se rat nastavi i da se s pomoćju božjom podje osvajati kršćanske zemlje od Turaka.

---

[1] Ne spominjemo mnogih djela, već samo dva, koja se dopunjuju: Das Kriegsjahr 1683. Mittheilungen des Kriegsarchivs II—III. Cijeli svezak. Zatim već spomenuto djelo: Ono Klopp: Das Jahr 1683.

[2] Ono Klopp 1683 str. 342 donosi znamenitu ovu ponudu za mir.

Tekar u mjesecu novembru mogao je mletački poslanik javljati radostne vijesti republici o svojim razgovorima s carem Leopoldom. Car da mu pripovijeda osobitim veseljem o uspjesima Hrvata, koji već pritisnuše tursku posadu u Kaniži.[1] Razvijao na dalje svoju osnovu, kako će se imati razoriti osječki most, koji su Hrvati bili spalili pod Zrinskim prije dvadeset godina, ali iz blizih šuma mogoše ga Turci opet izgraditi. Sada valja uništiti te šume, da mosta Turci više ne uzmognu izgraditi. A onda drugi put: „Car je odlučio da rat nastavi i da opet osvoji predjele u Ugarskoj otete mu od Turaka. „Napokon upoznao je svoje vlastite interese.“[2] A za malo dana iza toga (5. decembra) imao jo mletački poslanik da javi u ime bečkoga dvora, da je odlučio nastaviti rat, da satre tursku silu. Papa da vruće želi sdružiti sve kršćanstvo u ovu svrhu. Da se djelo nastavi treba savez izmed cara, Poljske, Španije, republike Venecije, velikoga vojvode Toskane i viteškoga reda malteškoga pod protektoratom papinim.

Iza dugih pregovora došlo napokon do ugovora svete lige izmed cara, kralja poljskoga i Venecije pod papinim protektoratom (5. marta 1684). Ugovornici se vežu, da bez obćega suglasja nijedna strana ne ima s neprijateljem ugovarati, a još manje mir učiniti, savez je samo proti Turcima; svaki saveznik ima sa svojom vojskom sa svoje strane da rat vodi; predobite zemlje neka budu onomu, koji ih predobije. Punomoćnici saveznikâ tri kardinala položiše prisegu pred papom, koga priznaju zaštitnikom ovoga saveza.

II.

Kada se je u tajnom vijeću bečkom o tom raspravljalo, kuda će se kretati vojna god. 1684, zagovarahu jedni, da se najprije očisti sjeverna Ugarska, drugi da se najprije udari na Osijek i razvalivši most da se presijeku sveze turskoga carstva sa Ugarskom. Onda tek da se može navaliti na Budim. Ali se je tomu prigovaralo, da Turci mogu iz Bosne i Vlaške provaljivati, a da mimoidju Osijek. Zato odluče da budu dva raištta: jedno u Ugarskoj, a drugo u Hrvatskoj.[3]

---

[1] Contarini: Storia della guerra di Leopoldo I. tom. I. str. 229. Pripovijedajući o junačkim djelima Hrvata veli: „Rimase allora Canisa quasi per ogni parte bloccata prendendo Croati tutti i castelli che la cignevano“.

[2] 28. nov. veli: che finalmente l'imperatore conoscera il suo proprio interesse. Contarinov izvještaj od 28. novembra.

[3] Contarini I. str. 279.

Odrede u Hrvatsku maršala Jakoba Leslea sa deset hiljada vojske, i nalože mu, neka se sdruži s Hrvatima pod njihovim banom.[1]

Dok je carska vojska bez uspjeha ratovala pred Budimom, slavili su Hrvati sjajnih pobjeda. Što je ban Nikola Erdedi prije boja govorio, to je rekao iz srca svega svoga naroda. „Mene srce vu Bosniu vleče“ — reče on — „za sloboditi siromaško kršćanstvo i one vnoge svete cirkve, koje puste stoje, kadi se je Bog hvalil i dičil, ieda Bog da za naše pamati još bude; konči kada volja božja bude laglje i veseleje umrem.[2] Sav narod naš od Crnegore pa do Dunava razpalio se ove godine kao nikada prije. Jadna raja kao da osjeća iza vjekova prvi put, da joj pucaju stoljetne verige sa tijela. Pobjeda kršćanska naviješćala rasulo strašne njekada turske sile. Tko može ponesti oružje leti u kolo braće svoje, koja se digoše.

Prvi uvedu ratno kolo Hrvati dalmatinski najprije pod svojim narodnim vodjama bezprimjernom smjelosti i mučeničkom strpljivošću. Ovaj narod pisa mletački general senatu — jak je podnositi sve nepogode, neutrudiv u trudu, nije mu težak nesan niti glad, krepke su mu noge, a jaka mišica puna žara i srca junačkoga, samo mu manjka vojnički red.“ Pa koliko god Mlečanin prigovara njihovome glavnome vodji Janku, da ga više srce zanosi, opet mora priznati, da „je ime njegovo strašno Turcima a milo krštanima.“[3] Poput starih Uskoka vojuju Hrvati u hrpama i na skokove na kopnu i na moru. Glavne svoje vojvode Stojana Jankovića i Iliju Smiljanića neumrlo proslaviše u pjesmama, a pored njih su knez Franjo Posedarski i Zadranin Šimun Bartolac. Slave i papu, što im dade hrane i novaca i sve dobrotvore svoje. U obće sve dogadjaje odmah opijevaju i predaju u usta ženama i djeci, da predju slavljem u buduće rodove.[4]

Predjimo pojedinim dogadjajima. Još prije pohoda turskoga na na Beč dogodi se krvava zgoda našemu narodu u Zemuniku u kotaru zadarskom. U posljednjem ratu suziše se tako medje mletačke Dalmacije, da su podanici republike morali uzimati u zakup zemlje od

[1] Ibidem I. str. 282: „affine di unirsi alli Croati diretti de loro Bano“.
[2] Pismo 15. maja 1684 biskupu Borkoviću. Bisk. zagr. ark. Epistolae.
[3] Ljubić: Pregled poviesti str. 284. nota 1.
[4] 27. sept. 1684 piše nadbiskup spljetski Cosmus kardinalu Cibu: „... essendo solita questa natione di narrare in versi gli accidenti più notabili, che le occorrono, hanno composto in rima l'istoria della loro venuta sotto l'dominio della republica, la necessità di viveri ch'hanno provato, e il soccorso di grani ricevute da Santita sua“. Theiner: Mon. Slav. Mer. Tom. II. str. 222.

Turaka te su tefderdaru bosanskomu plaćali zemljarinu. Po takovim pogodbama obradjivahu oni i polje Zemunika. Sam grad Zemunik stajao pust i prazan od prošloga rata. Prohtjedne se uglednomu Turčinu Durak Begoviću, da posjedne Zemunik kao djedovinu svoju. Budući da je sam morao da podje u vojsku sultanovu pod Beč, preda to svomu bratu Hasanu, koji predje u Zemunik sa sto pedeset Turaka, razvije na gradu svoju zastavu i posjedne zemlje. Videći jadni seljani, kako im otimlju zemlju, pošalju uglednika svoga harambašu Vuka Ljutića, da ode zaklinjati Hasan bega neka ih pusti u miru, dok pokupe ljetinu, kada su oni platili ovogodišnju daću do slijedećega Gjurgjeva dana. U mjesto odgovora saspe Hasan Vuku kuburu u njedra. Vuk pogibe, ali se braća njegova kotarani spremiše na odmazdu. Navale na Turke i sve ih sasijeku, pokolju i bule i djecu tursku.

Republika se sva užurkala, dala hvatati svoje nemirne tobože podanike, u koliko joj ne utekoše, darivala pašu bosanskoga i druge turske uglednike, neka ne javljaju toga u Carigrad. Ako već imadu javljati, neka jave po istini. Prvoga poslanika u Carigradu uputiše, neka kaže, da su Turci krivi. Sve im bilo za ludo. Sultan iz Jedrene zapovijeda, neka mu republika toliko pošalje svojih podanika, koliko je na Zemuniku poginulo Turaka. Poslanik odkupi napokon sebe iz tamnice i republiku iz neprilike sa sto šestdeset hiljada dukata. Naši kotarani medjutim prešavši u Hrvatsku spasiše se od Turaka i od svojih gospodara Mlečana.

Čim su čuli, da su Turci pod Bečom potučeni, složiše se s braćom svojom u Hrvatskoj, vratiše se u kotare i digoše braću svoju na oružje. U brzo osvojiše Plavno, Vranu, Ostrvicu, Obrovac, Benkovac, Skradin i sve zemlje, koje su prije posjedovali. Njihova braća od Klisa i Spljeta zauzeše važnu kulu Zadvarje. Sdružiše se i sa svojom braćom rajom turskom i poharaše i popališe sve tursko tako, da su se Turci morali u svoje kule i gradove zatvoriti. Bosanski paša obraćao se na republiku, ona odredi, da se kazne vodje ustanka. Bojala se republika, neće li se napokon sva sila turska na nju oboriti.[1]

Sav strah republike razbijali su glasovi iz Dalmacije, da je jedva Knin i Sinj s ovu stranu dinarskih planina u turskim rukama; a drugo je sve oteto iz turskih šaka.[2] Venecija kolebajući se od straha

---

[1] Contarini I. 249—251. Lebret: Geschichte von Venedig IV. str. 608—610. Zlatović: Franovci str. 146—147.

[2] Ljubić: Pregled str. 284 po izvješću Donatovu od 2. jan. 1684.

izmed mira i rata obradova se, kada joj dodje u Veneciju poslanstvo Hrvata njezinih podanika, koji joj objaviše, da su svi vjerni podanici. Iskahu jošte, da se i republika zajedno s carem zarati, a da će joj dati pomoći i s veseljem poći u rat. Poslanstvo obdare, a govornika upišu u zlatnu knjigu plemića mletačkih.[1] Toliki narod, toli hrabar, željan kršćanskoga života, podavajući se republici, to je razbilo sumnje i zle slutnje onih, koji nisu bili za savez s carem i Poljskom.

Na proljeće 1684 pošalje republika u Dalmaciju za glavnoga proveditura generala Dominika Moćeniga, da bude uz naše junake glavni vojvoda. Za malo vremena padnu mnoge manje kule. Turci odbjegoše sa ženama i djecom, a Hrvati stupaju na njihova selišta i kule. Franjevci čiste turske džamije i blagoslivljaju ih za crkve kršćanske. Oni dovode iz gorskih zbjegova svoj puk u ravna polja i varoše i uz veliko oduševljenje naroda pjevaju slavu i hvalu Bogu za veliku milost njegovu.[2]

I na moru i na kopnu dostigoše Hrvati znatnih uspjeha. Na moru razbiše turske ladje i na njima zarobiše do milijun forinti i mnogo robe zlatom i svilom vezene. Na kopnu u slozi s braćom svojom iz Hrvatske navale na tursku Liku. Močenigo dade im i topova njekoliko, da mogu gradove biti. Njekoliko kula izmed njih znatni Gračac razvale, a petnaest hiljada Turaka poljubi crnu zemlju. Otapajući se snijeg s brijegova i prodiruće vode zapriječiše ovoga puta osvojenje Like. Mnogo hiljada pohvatana blaga bio je dar, koji donese ova vojna našim junacima.

Očistivši ovako okolo Knina zemlju, da mu pomoć iz Like ne uzmogne doći i zatvorivši sve prolaze gradu, stanu i sam grad obsijedati. Turske čete, koje su hranu u grad donosile, budu razbite i sasječene, a grad pozovu na predaju. Turski beg zapovjednik odgovori im upravo junački, da je odlučio braniti se sa svojih osam stotina janjičara do posljednje kapi krvi i da jednoga od njih znade, da je voljan na predaju, rasjekao bi ga na toliko komada, koliko ima vojnika u posadi. Žene i djecu odpremi odmah iz grada i ne pitajući, što će se s njima dogoditi, kada padnu kršćanima u ruke. Hrvati slabo obskrbljeni bojnim spravama iskali su još topova od Mlečana, ali ne dobiju, jer su Mlečani za sada volili očistiti primorje od Turaka. Knin ostade Turcima.

U Veneciji bili su nezadovoljni sa Močenigom. Najveću graju dizaše senator Petar Valier. Njega izaberu vojvodom za Dalmaciju, a Moće-

[1] Theatrum curopacum T. XII. str. 613.
[2] Zlatović: Franovci str. 147—148.

niga odazovu. Zajedno sa princom Parme Aleksandrom Farnesom na četrnaest brodova odplovi novi vojvoda ravno prema Erceg Novomu u kotorske vode. Ustankom susjednih plemena kršćanskih mislio je da će brzo ovaj grad oboriti, more od Turaka očistiti i krepkih novih branitelja republici pribaviti. Susjedna crnogorska plemena rado pristanu s braćom svojom, da grad s kopna biju. U otvorenom boju na kopnu potuku Turke. Jedanaest sela turskih, na koja se Erceg Novi naslanjao, plamenom izgori. Turci valjajući i bacajući s brda kamenje uzmicahu pred progonećim ih kršćanima. Ostane sam jaki grad, koji je s mora bilo brodovlje. Posada turska provali na kopnu, ali bude suzbita. Samo raspršeni ostanci spasoše se u grad. Nepovoljni vjetrovi na moru nedadoše uspjeha brodovlju, koje je moralo uzmaknuti. Zima se primicala, vojna se svrši.[1]

Medjutim su Hrvati u banovini pod svojim banom Nikolom Erdedom i generalom grofom Jakovom Lesleom započeli osvajanje Slavonije. Mjeseca jula diže se hrvatska vojska iz Gjurgjevca prema Verovitici.[2] Turska posada zapali varoš, raskrije u gradu krovove s kuća i stane gruvanjem topova navieštati u susjedne turske gradove, neka im dodju u pomoć. Paša slavonski sabere vojske više hiljada i utabori se dvije milje od Verovitice kod Slatine. Hrvati doznavši to krenu noćju, da se u rano jutro stvore pred taborom turskim. Razbiju tursku vojsku, a hiljadu Turaka ostane na bojnom polju. Naši zarobe mnogo roblja i vrate se s mnogo zastava turskih pod Verovitieu. Videći Turci slavodobitnu vojsku hrvatsku i ne mogući se nadati više pomoći, predadu se na milost, da mogu slobodno izaći i da ponesu sa sobom, što tko može pod rukom podržati.[3]

Iza sto i pedeset godina turskoga gospodstva zagospodova opet u pustom i jakom gradu ban hrvatski. Sjajnom pobjedom otvorena je provala u Slavoniju. Ali na velika osvajanja nije bilo moguće niti pomisliti, dok ne padne Budim, koji su Hrvati dan na dan očekivali, trpeći i stradajući u močvarama Podravine.[4] Leslie morao je štediti svoju vojsku, da prema potrebi prodje na pomoć pod Budim. I bude pozvan, ali zaludu, jer Budim ostade u turskim rukama.

---

[1] Boethius I. Th. str. 318—322. Contarini I. str. 353—355. Lebret IV. str. 616.

[2] Pismo bana Erdeda od 7. jula 1684 veli o Verovitici: „intra biduum aut ad summum triduum ad nostras diveniet manus". Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

[3] Boethius B. I. str. 301. Contarini I. str. 295 i 298—299.

[4] 1684 19. sept. piše ban Erdedi iz tabora u Barču biskupu zagrebačkomu Borkoviću: „Nos hic de die in diem felicem Budae expugnationem ardentibus votis praestolamur, alias in talibus terminis versamur ita ut vix aliqua manus

Dosta je sretno prošla pored svih gubitaka turskomu carstvu ova ratna godina. Zabrinuto je ipak porta gledala, što li će joj slijedeća godine (1685) donesti. Poljska će nastaviti rat u Moldavskoj, Venecija osvaja Grčku i egejsko more, te suzbija turske brodove prema Carigradu, a i Dalmacija zadobila je tolika mjesta. U Ugarskoj imao zapovijedati vojvoda Karlo lotarinški, a u Hrvatskoj ban Erdedi i maršal Leslie. Za dalnje osvajanje u Ugarskoj i Hrvatskoj dići će car Leopold od svojih naroda i s pomoćju njemačkih knezova do sto hiljada ljudi. Carski dvor je htio da hrvatska vojska izmed drugih vojska vojuje, a nad banom da bude drugi vojvoda spomenuti maršal i predsjednik unutasnje austrijske komore grof Jakob Laslie. Hrvatski sabor najodlučnije prosvjedova, jer da bi to bilo proti pravima kraljevstva, a na to dvor popusti i reče „neka ban ostane u staroj banskoj vlasti i neka istom vlasti kao i do sada upravi vojskom kraljevstva“.[1]

U Slavoniji sa Lesliem, u Hrvatskoj pod banom Erdedom, u Lici pod grofom Herbersteinom, u Dalmaciji pod Valierom i vitezom Jankovićem nastave Hrvati ovaj teški i pobjedonosni rat. Grofa Leslea zapade teška zadaća udariti prema Osijeku sa četrnaest hiljada carske i hrvatske vojske, da razori onaj ogromni most, koji je bio prava spona izmed turskoga carstva i Ugarske. Osiguravši Veroviticu krene prema Osijeku (9. aug.). Hrvatski konjanici kao prednja četa osvojiše Dolnji Miholjac, ali neprestano pucanje iz kula turskih uz Dravu kazivalo im da ih Turci prate, da zovu na pomoć i da će naći pod Osijekom jaku tursku vojsku. Leslie učini tako, kao da ima trideset hiljada vojske. To prisili Turke, da se što prije pobiju. Kada su već janjičari skoro licem u lice udarali u carsku vojsku, udare s obiju bokova hrvatski konjanici, smute i razbiju tursko konjaničtvo. Ono pobježe prema Biogradu, a pješačka vojska uzmakne u tvrdi Osijek. Varoš naši popališe, ali grada ne mogoše uzeti. Sada je valjalo razoriti taj slavni most, kakova nigdje na svijetu ne ima, „koji je na

ad aliquod praelium sit habilis, equi ex defectu foeni et herbarum concidunt, homines diversis morbis potissimum disenteria vexantur“. A u pismu od 15. sept. naročito veli: „qua (Buda) occupata certe copiae ad nos venturae sunt, cum quibus loca maioris importantiae occupare intendimus“. Bisk. zagr. ark. Epistolae.

[1] Protocollum Regni mjeseca marta 1685 str. 424: „Banus in authoritate Banali relinquitur et eadem authoritate prouti prius respectu militiae Regni utatur“. Koliko su se oci naši bojali atentata na prava kraljevstva vidi se, što odmah za tim odlučiše: „quae decreta conservanda et in librum Regni inferenda, status et ordines voluerunt“.

*

Dravi dug 1100, a preko Drave osam hiljada koraka, sav je od hrastovine, na dvanaest koraka je širok, tako da troja turska najšira kola mogu jedna pored drugih prolaziti.“ Samo ga jedan dio popali. Ali da svoje djelo dovrši i da tvrdjavu osvoji i da dalje osvaja Slavoniju, svemu tomu trebalo vojne pomoći, koje nije dobio.[1] Leslie pod jesen oboli i ode s bojišta.

U isto vrijeme vojevao je na Uni ban Nikola Erdedi. Već prije godinu dana snovao je, da udari na turske gradove na Uni, a naročito na Kostajnicu i Bihač „da zauzmemo ono što ćemo moći čuvati i od neprijatelja braniti, kako sada branimo zemlju našu na Kupi, tako bismo onda lahko branili na Uni.“[2] Sada kao da se ban bojao osvojiti najprije Kostajnicu, a da prije ne predobije najprije Dubicu, koja blizu utoka Une imade prelijep položaj, a bogata je, puna je naroda, ima jaku posadu i teške topove. Čini se, da je i kršćansko stanovničtvo osobiti strah od Turaka osvojio više u Dubici nego igdje drugdje, jer nikada glasa od sebe nedadoše, dok su iz svih drugih gradova trkali potajni glasnici do banova dvora, da javljaju o Turcima i da zaprose, neka samo dodju.[3] Ban se zato odvaži upravo na Dubicu.

Ljeto je bilo, a Una rijeka inače dosta velika i brodiva ljetnom sušom tako opala, da ju je bilo moguće na konju pregaziti. Hrvatski konjanici pregaze vodu na očigled Turaka, koji su ih pucanjem iz topova i pušaka nastojali smesti. Voda im je konju do sedla bila. Iza njih držeći puške u visu predju pješaci sa njekoliko gubitaka od vode i turskih topova. Navala na grad bude strašna i krvava. Svaka se kuća branila. Turke Hrvati pod mač okretahu, a kršćane primahu pod svoje okrilje. I ako tvrdjavu zaštićenu Unom nije bilo moguće predobiti bez bojnih topova, bace u nju vatru i bude skoro sva plijen plamena. Turci ju moradoše ostaviti. Medjutim diže se sva krajina turska i sabere u jednu jaku vojsku. Da ih bolje dočeka, predje ban opet na našu stranu. Turska vojska odvaži se preći rijeku i navaliti na Hrvate, ali bude sva razpršena i u vodu natjerana. Sedam turskih zastava kao ratnu trofeju posla ban dvoru na dar.

---

[1] Po izvješćima Lesliea u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1885. IV. str. 240—244.

[2] Pismo biskupu zagrebačkomu Borkoviću 1684 15. maja. Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

[3] U pismu banovu od 17. marta 1686 biskupu zagrebačkomu: „uprav od Dubice nigdar nijedan kršćenik ni s nami korespondiral a od drugih svih gradova imamo correspondenciu“. To je pismo kao naknadno opravdanje. Bisk. zagr. ark. Epistolae.

Sada naumi ban da osvoji njeke gradove na srednjem toku rijeke Une. Nije mogao radi nabujale medjutim vode. Krene zato na Bijelu Stijenu. Opet se sabere turska vojska i zametne se bitka na otvorenom polju. Cijeli je dan potrajala, u njoj su četiri age pali i mnogo turske vojske izginulo. Ban zatim krene prema Cazinu, a odjeli njegovi segnuše i do Mutnika i do Tržca, da mnogi plijen odvedu.[1]

Slične sreće bila je vojna generala karlovačkoga na Liku mjeseca septembra. U svakom gradu bude naša vojska dočekana od bijesnih neprijatelja, koji se nisu predavali, dok im krovovi nad glavom ne izgoriše i dokle u krvi ogrezli ne iznemagahu. Prvi juriš podnese Greben grad, gdje su Turci kada im je vojvoda Oršić grad upalio sa ženama i djecom volili s prozora u vatru skakati nego li da našim dopadnu u ruke. Vojna je tekla prema Budaku, Novom gradu, Ribniku, Bebrovcu, Bilaju i Perušiću s ovu i s onu stranu potoka Like. Kršćani priticahu pod okrilje naše vojske, a Turci ostadoše u polu popaljenim kulama i gradovima. Herberstein nije bio topovima spremljen, da ove kule predobije, a Turci bili su sretni, da su ovaj put spasili makar gole stijene svojih kula i gradova.[2]

Dalmacija dočekivala ove godine veliku vojsku iz Bosne i Hercegovine. Petar Valier bio se odlučio dobro spravan, da osvoji dobro obskrbljeni i utvrdjeni Sinj. Hrvati pod svojim vodjama Jankovićem i Smiljanićem imali na brdima da paze na Turke, ako bi dolazili na pomoć. Kada oni uzmakoše sa svojih mjesta videći veliku tursku vojsku od dvanest hiljada konjanika, prestraši se Valier i ostavi sav svoj šator za plijen neprijatelju.[3] Sada se sva turska sila okrene prema Klisu, da osvoji opet Dvore. Spljetsko polje vidje opet jaku tursku vojsku. U prvi čas kao da će klonuti Hrvati. Kad im Mlečani doviknuše „kud ste pristali sinje kukavice“, kao da ih je Bog sam osokolio, sabraše se i njih šest stotina razbije svu tursku vojsku.[4] Da se okoristi ovim porazom turskim, krene Janković Stojan u Bosnu i Hercegovinu. Napredujući noćju u neprijateljskoj zemlji zapalili bi Hrvati na daleko velike i razdaleke vatre, da pokažu neprijatelju, koliko je tobože njihove vojske, kako je nekada umni Grk

---

[1] Boethius t. I. str. 164—167 i Mittheilungen 1885 IV. str. 245.

[2] Izvješće Herbersteinovo od 22. septembra 1685 u tajnom arkivu u Beču. Theatrum europaeum XII. str. 802.

[3] Contarini I. str. 460. Theatrum europaeum XII. str. 936.

[4] Vidi veliki i krasni izvještaj nadbiskupa Cosmia u Rim u Theiner Mon. Slav. Mer. II. 222—224.

Ksenofont znao Perzijance varati. Njekoliko stotina kršćanskih sela primi vojvoda hrvatski pod svoje okrilje, a papa rimski veseleći se napredku Hrvata posla im na dar novaca i svoj papinski blagoslov.[1]

Ovako svrši ne velikim uspjehom ratna godina 1685. Cijele zime god. 1685—6 spremao se carski dvor samo na jednu veliku i odlučnu vojnu na osvojenje prijestolnice Ugarske grada Budima. Sva je Evropa opet usplamtila kao ono nekoč u vrijeme križarskih vojna za slavu svetoga križa. Plemeniti sinovi svih naroda natječu se da svojom krvlju kršćanskim zemljama dopomognu, da se spase ispod teškoga turskoga jarma. Carska vojska narasla do sto hiljada, a u tom je bilo njemačke pomoćne vojske do trideset hiljada, Hrvata do deset hiljada najviše konjanika. Dva glavna vojvode Karlo Lotarinški i izbornik knez Max Emanuel bavarski kretahu na čelu oduševljenih kršćanskih vojska, ter se pokažu na ogled gradu Budimu dne 18. juna. Paša budimski nakrcao u grad živeža, praha i olova, koliko je trebalo za 16.000 njegovih izabranih vojnika za dugo vremena. Zidove grada lijepo ispravio, a da budu ljepši jošte ih i pobijelio. Kada je pred gradom ugledao kršćansku vojsku opomene svoje, da vjerno čuvaju ovaj najjači i posljednji bedem polumjeseca, kršćani da su već mnogo puta Budim osvajali, ali ga ipak osvojiti ne mogoše. Sve živo i snažno u gradu morade služiti vojsku i raditi oko obrane. Iste žene dobiše zgodna mjesta, da strelicama odbijaju neprijatelja. Preko dva mjeseca gruvalo stotinu carskih topova i izmjenjivali se mnogi juriši, dok su kršćanske vojske provalile preko zidina gradskih i krvavim bojem na ulicama budimskim završile slavno osvojenje grada (2. septembra 1686). Budim pade iza sto četrdeset i pet godina turskoga gospodstva. U kršćanstvu primi se taj glas kao znak boljih i sretnijih vremena, a u Carigradu u divanu sultanovom prevlada gorčina i zdvojnost. Budim je bio doduše po redu istom deseti izmed gradova turskoga carstva, ali je bio Turcima „kuća svetoga boja, krajni bedem izlama u Evropi, osmanskoga carstva ključ i ključanica.“[2]

Prema ovomu velikomu svjetskomu dogodjaju jest ono, što ove godine učiniše Hrvati maleno, ali ipak častno. Čim je zima popustila, ode ban u Beč, da javi kod dvora zaključke sabora glede vojevanja. Ban zatraži

---

[1] Boethius II. str. 230. Theatrum europaeum XII. 937 i XII. 941—942.

[2] Osim poznatih djela Hammer-Purgstalla, Zinkeisena, Kloppa, Fessler-Kleina ima II. svezak Mittheilungen des k. k. Kriegsarchiv 1886 sav posvećen ovomu osvojenju na temelju novih izvora osobito ratnoga arkiva. Sravni i Monumenta Vaticana Hungariae II. 2. 1886.

i od pape pomoći, a on mu je daje „da jedan toli plemenit i junački narod uzmogne dobrom srećom vojevati na zajedničkoga neprijatelja“.[1] Hrvatski vojvode Ivanović, Vojnović i barun Makar poletiše iza pada Budima prema Pečuhu, tu varoš osvojiše i pripraviše tako Ljudevitu Badenskome osvojenje Pečuha. Car i kralj Leopold cijenio je toliko ovo djelo hrvatske vojske, da se je posebnim pismom zahvalio saboru hrvatskomu, koji je opet ponosit radi te pohvale metnuo kraljevo pismo u knjigu kraljevstva.[2] Kada su Turci htjeli da opet osvoje Veroviticu, ter Funduk paša sa tri hiljade konjanika i pješaka dospio pod Veroviticu, poleti vojvoda Makar samo sa polovicom toliko Hrvata i razbije ga tako jako, da je jedva sam glavom na golu konju u spavaćoj haljini utekao.[3] Nije niti manje sreće bio ban Nikola Erdedi osvojivši u krvavu boju Kostajnicu.[4]

U Dalmaciji upravo procvate ove godine krasna sreća Veneciji junačtvom Hrvata. Sa deset hiljada Hrvata krenu general Jerko Cornaro i vitez Stojan Janković prema jakomu Sinju. Janković ulovi ženu i sina paše sinjskoga, a paša morade predati grad na veliku radost Venecije, kojoj su Turci još samo iz Knina mogli Dalmaciju uznemirivati i uznemirivali su ju, ali budu suzbiti. Osvojenje Sinja ovjenča jošte Janković pohodom u Bosnu do Livna, koje je popalio i mnogo kršćanskoga puka pod vlast principovu doveo.[5]

Najveći i najslavniji ratni dogodjaj, osvojenje glavnoga grada Ugarske stoji svakako kao prvi na vidiku pred cijelom Europom i donese kući habsburžkoj sveobću vjeru u sreću njezina oružja. U tu sreću uzme vjerovati i slobodni Dubrovnik. On se utiče pod protektorat kuće habsburžke.

III.

Iza sjajne godine pobjedâ kršćanskoga oružja godine 1686, gdje je već cijeli kršćanski svijet najplemenitije sinove svoje pošiljao u boj, poraslo je pouzdanje u snagu kršćanskoga oružja na sve strane. Svi učestnici misliše samo o napredku slave kršćanske, o oslobodjenju naroda stenjućih pod turskim jarmom. I narod hrvatski stoji sav pod oružjem od jadranskoga mora do Drave, nadajući se uharnoj budućoj godini. Upravo zato oslobadja kralj Hrvate od teških i teretnih primanja vojske na zimske stanove „gledeć na neiz-

[1] Monumenta Vaticana II. 2 str. 47.
[2] Protocollum Regni febr. 1687 str. 449.
[3] Boethius II. str. 339.
[4] Theatrum europaeum XII. 1031.
[5] Boethius II. str. 73.

mjerne zasluge stališa i puka kraljevstva hrvatskoga — kako veli kralj — radi njihove stare i uvijek stalne vjernosti i zasluga stečenih osobito u ovim teškim burnim vremenima".[1] Nijedan narod pod žezlom Habsburga nije prinosio tolike krvne žrtve, nijednomu nije dana ova velika polakšica glede primanja vojske na zimske stanove. Da se vidi, kolika je to polakšica, spomenut ćemo, što se tada iskalo za carskoga vojnika. Osim slobodna stana imalo mu se dati za porciju svaki dan dva funta kruha, jedan funt mesa, pol vrča vina ili cijeli piva, za konja šest funti sijena, porcija zobi ili slame, a na mjesec dva forinta u gotovom. Uzmite jošte ona mnoga nasilja razuzdane soldateske, pak ćete razumjeti plač i lelek onoga kraja, kamo je vojska nastanjena, a sretno uzdisanje onih, koji su se toga zla izbavili.[2]

Upravo u onaj čas kada je dana ova kraljevska povelja saboru hrvatskomu, snovao je bečki dvor o napredku ratovanja i oslobodjenja kršćanskih zemalja sve do Dubrovnika, mislilo se na osvojenje Bosne i Hercegovine. U ovo doba boravio je na bečkom dvoru poslanik republike dubrovačke, koji je donio carskomu dvoru tribut od pet hiljada zlatnika. Dubrovnik ima da bude slobodan pod pokroviteljstvom kralja ugarskoga i hrvatskoga. Dubrovnik se nada, da će osvojenjem Bosne i Hercegovine tek moći sinuti nova sreća njihovoj republici. Već od početka ovoga rata osobito od onoga vremena, kada je Venecija stupila u svetu ligu, strepio je Dubrovnik za svoju slobodu. Iste godine (1684 20. augusta) vidjamo u Beču dubrovačkoga poslanika Rafu Gučića, gdje ugovara pokroviteljstvo cara i kralja Leopolda nad republikom dubrovačkom, da bude onako pod pokroviteljstvom kraljeva ugarskih i hrvatskih, kako je i njekada bila. Bečki dvor pomagat će republiku u nevoljama i primit će ju u pogodbe mira, kada se bude o miru radilo. Španjolski poslanik Borgomaneiro bio je u ime republike pred dvorom kao jamac vjere i odanosti dubrovačke.[3] Do sada je to bila kao tajna, sada iza osvojenja Budima izlazi na javu. Bečki dvor faktično preuzimlje pokroviteljstvo nad Dubrovnikom.

[1] „Intuitu intemeratae a Regni nostri Croatiae Statibus et Incolis servatae semper avitae fidelitalis et multifarium praesertim his adhuc durantibus disturbiorum temporibus praestitorum servitiorum". Originale medju aktima zem. arkiva i u Protocollum 1687 p. 451 i 461 proglašeno u saborskoj sjednici od 4. februara.

[2] Protocollum Regni 1684 11. decembra str. 417. Zem. ark.

[3] Gelcih et Thallóczy: Diplomatarium relationum reipublicae Ragusinae. Budapest 1887 str. 686--689.

Bečki dvor pošalje pukovnika Coradina nekada podanika mletačkoga, da bude carskim ministrom u Dubrovniku. Venecija je uzrujana radi toga koraka bečke vlade. Ona se je nadala, da će osvojenjem zemalja oko Dubrovnika pasti i ova republika kao zrela jabuka njojzi u krilo, a Dubrovčani boje se toga doista, pak si zato tražiše i dobiše cara i kralja Leopolda za protektora.[1] Mlečani uznemireni navaljuju na bečki dvor neka im kažu, kakov su ugovor učinili s Dubrovnikom, a dvor im odgovara: nije više u ugovoru nego li sadanji obseg vladanja Dubrovnika.[2] Ali kada mletački poslanik vidi i čuje, kako se nadaju na dvoru osvojenju Bosne i Hercegovine, ne vjeruje. On ne prestaje dokazivati bečkoj vladi, kakva je ljuta nevjera Dubrovnik, kako su uvijek bili turske uhode, kako će razvaliti svojom nevjerom svetu ligu i tako dalje.[3] Svaki ćedan iza nove godine kao na juriš lete strijele na bečki dvor proti Dubrovniku. Ipak nisu uspjeli, jer su na bečkom dvoru sada cvale sladke nade, kako će slijedeće godine napredovati opet carsko oružje naročito prema Bosni, a onda i prema Dubrovniku.[4] To sa strahom ispovi-

[1] Mletački poslanik Cornaro u poslanici od 12. januara 1687 izvješćuje: „Il ministro Raguseo si tratiene tuttavia a questa Corte con gl'accennati maneggi, che per quello ricavo versano nell'ottener la prottetione di S. M. C. dall'apprensioni e dalle gelosie in che li constituiscono l'Armi vicine della S(erenita) V(ostra) et il dubbio loro di qualch'improviso tentativo sulla libertà della loro Republica. Hanno però pagato il tributo solito per il pass(ato) come dovuto ai Ré d'Ungharia che consiste in V. m. onghari .. con offerta di dar anco quello che corrispondono a Turchi, quando le vicine Armi di S. M. ne permettino il modo versando anco nelle sugestioni per l'Erzegovina et esser inclusi nella Pace quando sij per succeder con Turchi . . . . ."
Šalje se Coradini za ministra. „Prommete all'incontro l'Imperatore di lasciar nel medesimo stato di liberta Ragusei e solamente goder il titolo di prottetione come per l'avicinamento di Truppe Cesaree a quella parte doveranno dipender le rissolutioni dalle congiungenze delle Cose .. (Bečki tajni arkiv. Dispacci sv. 163.)

[2] Cornaro u poslanici od 23. februara, kaže odgovor ministra: „nel trattato non esser di piu inserito, che quant'abbraccia il presente stato e dominio de Ragusei". Ibidem.

[3] Ibidem: „ho insinuato sempre la loro dubbia fede e gl'inconvenienti che si conosce dover produrre dall'animo et ardire che pretenderebbero per confonder la buona armonia et intelligenza tra Principi Collegati".

[4] Ibidem veli Cornaro: „ho in tutti gl'incontri discreditato le procedure de Ragusei ... ma dentro l'interesse opposto è facile questa corte ad abbraciar vaste speranze ..." I onda opet: „rivagliendo i pensieri sulla Bossina ..."

jedaju evo sami Mlečani, premda s druge strane njihov poslanik Cornaro mora priznavati, da carski dvor vjerno drži pogodbe porazumka sa Venecijom.[1]

Kada se je ovako već o novoj godini mislilo na osvajanje Slavonije, Bosne, Hercegovine itd. onda je lahko razumjeti, da Turci nisu mogli uspjeti sa svojim ponudama mira. Veliki vezir pismom iz Velikoga Varadina obrati se na predsjednika ratnoga vijeća Hermana Badenskoga, ali ga ovaj odbije najenergičnije predbacujući Turcima, kako su uvijek radili proti božjemu i ljudskomu pravu, kako su u vrijeme mira više osvajali nego li u samom ratu, a tko bi pobrojio, što sve oni u ratovima spališe i uništiše.[2] I sam car Leopold piše zabrinutomu prijatelju svomu fra Marku Avianu: „Istina je što se glasa, da Turci mir prose, ali ja ih neću saslušati.“[3]

Nije se dapače ove godine niti po zimi prestalo ratovati. Barem se četovalo i u većim skupinama. Tako je baron Orlić razbio jednom i u vodu Dravu bacio do osam stotina Turaka, kada su bili prešli preko osječkoga mosta.[4] Drugda opet zajedno sa Makarom oteo Sigećanima veliko blago, što je dobro došlo carskoj vojsci, koja je u onim stranama više puta ljuto stradala.[5] Osobito slave suvremenici ovakove manje ali odlučne bojeve pod vodstvom bana hrvatskoga. Turci su bili prodrli u manjim četama čak do Plaškoga već prvih dana marta mjeseca. To prisili Hrvate, da se saberu u veće vojske, do pet hiljada banske i krajiške vojske, te ih opet razbiju. Padoše turski znameniti ljudi zapovjednici Zrina i Novoga i mnogo plijena Hrvati odvedoše. Suvremenik veli: „da je ovaj poraz jedan od najznamenitijih, što su ih ikada Turci pretrpili od naroda hrvatskoga“.[6]

Medjutim se spremio i veliki rat. Još prije rata velikoga naumi paša bosanski osvojiti Sinj, koji su Turci prošle godine izgubili. Već na početku mjeseca aprila slijegalo se pod grad do šestnaest hiljada vojske bosanske. Grad se branio junački, premda je mnogo trpio, jer su Turci dobili Mlečanina inžinira, koji je prošle godine krenuo vjerom i stupio njima u službu. Turci jurišahu već na razvaljene zidine, da provale u grad, ali budu suzbiti. Za stalno se

[1] Fiedler: Relationen II. Bd. Wien 1867 str. 289.
[2] Röder Ludvig v. Baaden sv. II. str. 4.
[3] Klopp O.: Das Jahr 1883 str. 407.
[4] Boethius sv. III. str. 23.
[5] Theatrum europaeum sv. XIII. str. 11.
[6] „Che si computa una delle piu memorabili, che giammai ricevessero i Turchi della nazione Croata“. Contarini I. str. 638.

nadahu obsjedjeni pomoći od generala Cornara i viteza Stojana Jankovića. Obadvojica saviše pod svoja krila vas kršćanski oružani narod Dalmacije do četrnaest hiljada momaka. U času najveće pogibelji pokazaše se na visinama Sinja, a Turci se odmah spreme u bijeg. Ali ih Janković stizaše i pod mač okretaše. Slijedeći dan na samo Markovo mogla je sva kršćanska vojska u Sinju pred likom matere božje zapjevati Tebe Boga hvalimo.[1]

Vojska bosanska krene prema Biogradu, gdje je veliki vezir sabirao vojske iz svega osmanskoga carstva. Gorko je primio veliki vezir vijest, da vojska bosanska dolazi ispod Sinja, koji je badava tako dugo obsijedala. Da iskali svoj jad dade desetak Hrvata, koji su Turcima bili pali u ruke na sve moguće muke kroz njekoliko dana mučiti i ubijati.[2] Nije time povećao turske vojske ali je barem mogao misliti, da će zaplašiti kršćane, koji bi slijedili primjer braće svoje, Vojska velikoga vezira bila je u ovaj čas, na brzu ruku sabrana jaka do četrdeset hiljada, te je pomalo prelazila prema Petrovaradinu.

Carske vojske sabirahu se dosta polagano. Medju vodjama bilo je dosta svadjâ, dok ne preoblada misao glavnoga vojvode Karla Lotarinškoga, da kreću prema Osijeku. Prešavši Dravu kretaše šestdeset hiljada sjedinjene vojske prema Osijeku. 18. jula nadju se pred gradom, gdje je medjutim turska vojska na otvorenom polju učinila utvrdjeni tabor i na utvrdama njegovim namjestila šestdeset topova. Već slijedeći dan udare carevci na neprijatelja, ali uzmakoše sa gubitkom od hiljadu momaka istim putem prijeko u Ugarsku. I veliki vezir predje po popravljenom osječkom mostu na ugarsku stranu. Iza manjih podraživanja namjeste se carevci napokon izpod brda Haršanja, a prema njima po broju jednaka turska vojska. 12. augusta bila se je velika bitka, koja nosi ime druge mohačke bitke. Turci budu poraženi. Veliki vezir pobježe. Iza sebe ostavi sav svoj bogati

---

[1] Theatrum europaeum sv. XIII. str. 43—44.

[2] U bečkom tajnom arkivu pod „Turcica" ima 25. maja iz Budima izvješće jednoga pouzdanika, koji je na tursku obučen proboravio od 9.—13. maja u Biogradu. Pripovijeda o pripravama velikoga vezira, izbraja vojske, a ostatak da je iz Bosne: „Da dove racconta sia venuta la nuova a Belgrado, li primi di maggio esser stato levato con gran vergogna da Turchi l'assedio di Seim che fù assediato 20 giorni con 15 m. Turchi; l'che poco prima havevano man dato al gran Vesier a Belgrado dieci Persone di quelli principali Morlacchi, che s'erano sottomessi al Dominio Venetiano, li quali per ordine del gran Vesier dovevano morir in pochi giorni con diverse crudeli e barbare morti per esempio de gli altri . . ."

tabor. Osam hiljada Turaka pade, dvije hiljade naši uhvatiše i zadobiše do osamdeset topova.[1]

Iza bitke svjetovahu se vojvode, što da urade. Njeki su bili za to da sva vojska predje Dravu i osvoji Osijek i Slavoniju i da napreduju prema Biogradu. To je bila i misao bečkoga dvora, kako se vidi iz proglasa cara Leopolda što ga je izdao dne 6. septembra stališima i redovima Bosne, u koju se onda razumjevala i Slavonija. „Javljeno mi je — veli car — preko mnogih, kako se želite osloboditi od turskoga jarma. Sada Vam je prilika iza mnogih poraza izmed kojih je najneznatniji onaj kod osječkih mostova. Nada se, da im se sada daje prilika domoći se stare slave svoga naroda s pomoćju carskom i drugih kršćanskih vladara. Neka se dižu, a on im obećaje da će čuvati njihove povlastice vjeru i slobodu.[2]

Ovoga se je bojao i veliki vezir, zato se sustavi sa svojom vojskom. U vijeću vojnom prevlada medjutim mišljenje kneza lotarinškoga. koji je razlagao, kako bi veliki vezir utvrdivši Osijek njima zadao pod ovim gradom puno muke, vezir da bi samo prešavši kod Petrovaradina Dunav pošao prama Erdelju i utvrdio ga, vojska bi njegova gladom izmorila Jegar, a Tatari poplavili i popalili sjevernu Ugarsku, zato će on poći prema Erdelju, a proglasit će da ide na Temešvar.[3] To bude primljeno. Generalu Dünewaldu zapovijedi da predje u Slavoniju sa deset hiljada vojske i da se sdruži s banom Nikolom Erdedom.[4] Ovako je lukavštinom veliki vojvoda prisilio vezira, da mu je izveo veliki dio svojih vojska iz Slavonije.

Dünewald da se uzmogne sdružiti s hrvatskom vojskom kretaše prema Turanovcu, ali veoma polagano, jer se je tlo od silnih kiša tako omekšalo, vode velike izašle, te je najveća neprilika bila sagraditi most preko Drave. Bojao se i Turaka, da iz Sigeta ne provale, zato pošalje grofa Nikolu Lodrona sa hrvatskim konjanicima, da prodju lijepo do pod zidine Sigeta, da vide, kreće li se neprijatelj. Lodron je svoju zadaću sjajno riješio, te je u to vrijeme vojska prešla preko Drave u Slavoniju.[5]

---

[1] Bitka je mnogo puta opisana, a najbolje u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 105—107.

[2] Biskupski zagr. arkiv u odjelu „Epistolae" 1687.

[3] Katona historia critica Tom. XXXV. str. 384. Kantemir: Geschichte des osmanischen Reiches II. Theil str. 540.

[4] Sr. Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 107. Contarini I. 677 veli: „e coll unione delli Croati sopraintendere alle rive del Dravo e fugare intieramente da quelle vicinanze i Nemici".

[5] Contarini I. str. 681.

Slavonija osim one strane prema Hrvatskoj bila je u srcu turskoga carstva na sjeveru, jugu i istoku opasana drugim turskim zemljama i jakim rijekama, zato Turci nisu mnogo utvrdjivali gradova. Tek su pazili, da sačuvaju one, što su ih ondje našli. Tako je na primjer velika i bogata Požega bila slabo utvrdjena.[1]

Prvi grad gdje su se dne 10. septembra sastavile naše vojske bio je Vučin, više od naravi nego li od ruku ljudskih utvrdjen. Stara kula naslonjena je na brdo s jedne strane, a s druge su strane zidovi opasani obkopom. Turski zapovjednik stojeći pod zapovijedju paše požeškoga dobi od svoga poglavara poruku, da će ga dati ustrijeliti, ako se preda. Zato na poziv da se preda nije niti odgovorio. Naši stanu grad biti iz topova, da razvalinama zidova zatrpaju jame i poravnaju si put u grad. Već četvrti dan videći padati zidine svojih utvrda javiše Turci, da će se predati. Kada je imalo doći do predaje, aga na čelu svoje čete dočeka ih, da se brani. Tako novom navalom moradoše naši da provale u grad. Turke razoružaše i baciše u tamnice, odakle su izvadili stradajuće kršćansko roblje. Maleni Vučin pade. Važan mu je pad radi toga, jer su sada sigurniji bili Verovitica i Gjurgjevac i mnoga sela hrvatska u ravnoj Podravini.[2]

Dünewald tek sada dočeka hrvatsku vojsku. Nije je doveo sam ban Nikola Erdedi, jer je bio obolio, već ju dovede hrvatski vojvoda grof Ivan Drašković. Sada sdružene carska i hrvatska vojska podju uz Dravu prema Osijehu. Sustave se pred Valpovom gradom, na kojem se vijala crvena zastava u znak, da će se braniti do posljednje kapi krvi. Pozvani da se predadu odgovoriše ponosito, neka najprije osvoje Osijek, a onda neka i njih pozovu na predaju. Tko zna da li je valpovački aga znao, što se medjutim dogodilo u turskom carstvu, da je vojska već svrgla bila velikoga vezira Solimana i prisegla Siavuš paši, pod kojim su se vojske kretale prema Carigradu.

Aga valpovački uze pucati iz topova; da dade znak susjednim tvrdjavama, da mu je pred gradom neprijatelj. Pucanje se čulo i u Osijeku, a k tomu se još konjanici hrvatski pomoliše pred Osijekom. Imali su da vide, neće li Valpovu velika pomoć doći. I Turci iz Osijeka na glas topova izaslaše svoje konjanike, da razvide, gdje je i koliko ima neprijatelja. Čim spaziše naše konjanike, nesta ih bez traga. Kada donesoše turski konjanici glase, da dolaze prednje straže

[1] Sr. Bonini Girolamo: Dell operazioni delle Armi Cesarec fatte nella Schiavonia e nella Servia sotto l'anno 1688 str. 11.

[2] Contarini I. str. 686—687. Theatrum europaeum sv. XIII. str. 33.

velike kršćanske vojske, hvatao je tko je što imao i muško i žensko sve pobježe iz Osijeka. Zapovjednik grada sa dva paše zabranio odlaziti i zatvorio vrata grada. Ali strava je bila tolika, da su ljudi preko zidova na konopcima se spuštali, svoje stvari izbacivali, skakali i bježali sa ženama i djecom ne znajući ni sami, gdje će se sustaviti. Slijedeći dan još prije zore pri sjajnoj mjesečini bježao zapovijednik i preostala vojska u najvećem neredu. Spremiše lagume pod zidine, do sedam ih sgotoviše i prahom napuniše, ali ih zaboraviše zapaliti.

Jedan seljak donese glas našoj vojsci, što se u Osijeku dogodilo. Hrvatski konjanici poletiše, da posjednu prazni grad. Nadjoše prazan grad i u njemu pedeset i dva topa, mnogo hrane i vojne spreme tako, da se dosta velika vojska time mogla za duže vremena uzdržati i obraniti. Sada se tek domisliše Turci, da bi trebalo lagume podpaliti. Jedna četa vrati se prema Osijeku, ali pobježe pred našim konjanicima glavom bez obzira. Razumijemo, da je na dvoru bečkom ovaj sretni dogodjaj prouzročio veliko veselje. „Ovako pade“, veli Mlečanin Cornaro, „mjesto toli znamenito, koje je bilo cilj posljednje vojne, koga nisu bile u stanju osvojiti velike vojske. Sada dostiže to jedan mali vojni zbor bez velikih sprema, bez odpora veoma lasno.“ Sada se nije više branilo ni Valpovo već se preda na milost. (30. septembra.)[1]

Iza kako se je vojska odmorila, krene prvih dana oktobra prema Požegi. Sada tek nastaje smutnja medju osmanskim elementom u cijeloj Slavoniji, a naši odlučuju, da na mahove osvoje svu Slavoniju. Posadi osječkoj ostade da vojuju uz Dunav krema Vukovaru, Iloku i Petrovaradinu, na čelu je posadi grof d' Aspremont. Ostalu vojsku vodiše Dünewald i Drašković prema Požegi. Vojujući jedni s istoka, drugi sa zapada sastali bi se napokon pred Biogradom i time bi bila Slavonija sva oslobodjena.[2] Naravno da je velika nada bila, da će sam narod kršćanski dizati oružje, da se ispod turskoga jarma izbavi. Dapače pouzdanje u narod sokolilo našu vojsku, da je u tako kasno doba u početku mjeseca oktobra kretala prema Požegi.

---

[1] Theatrum europaeum XIII. str. 34 i 35 Contarini c. l. Po izvješću samoga Dünewalda javlja republici Cornaro u dvije depeše od 5. oktobra iz Oberndorfa.

[2] Contarini I. 690 veli iza pada Osijeka: „Si propose di sgombrare i Turchi dalla Schiavonia, cosiche si ritirassero oltre i confini del Savo, per consecuzione del quale intento si considerarono necessarij i possesi di Petervaradino, di Oreovizza e di Possega, Piazze che in quella Provincia an-

Uz put osvojiše Oraovicu, a turska posada sretno uteče u gore, ostavivši iza sebe dosta hrane i municije sa pomanju posadu. Odavle krenuše naše vojske preko brda u požeško polje. Kada se je naša vojska već spuštala iz gore, upopriječi joj se paša požeški sa hiljadu ljudi, ali videći da se već spuštaju na ravnicu, uzmakne prema Požegi. Progonjeni Turci uzmakoše u gore, a što je moglo uzmicati pobježe prema Savi progonjeno od naših konjanika.[1]

Progoneći Turke predstavi se našoj vojsci otac Luka Imbrišinović. Već od prije činio je on znamenite usluge carskoj vladi. Sada ga vidjamo na čelu naroda kršćanskoga, koji će oružjem u ruci pomagati i na dalje osvajati i osvojeno osigurati. On jamči carskim vojvodama, da je iza Turaka toliko ostalo hrane, da može do tri hiljade vojske u ovom kraju prezimiti. Već sto osamdeset godina nije bilo u ovom kraju carske vojske, veli on pozdravljajuć vojsku. Niti sam Dünewald, koji se rado u svojim izvješćima hvali, ne zna kazivati, kako je osvojio Sirač, Kamengrad, Belustenu, Pakrac i Kraljevu Veliku. Turci su bježali ne samo pred carskom vojskom, već i pred osokoljenim narodom.

U ovom gornjem dijelu Slavonije nije ostalo Turaka do Gradiške, koju je imala uza svu Posavinu da osvoji banska vojska pod Nikolom Erdedom. To spominje sam Dünewald u svojem izvješću, ali banova izvješća ne nadjosmo.[2] Ali zato spominje nam narodna pjesma banovo i narodno vojevanje. Ona nam predočuje premda koješta pobrkano već po samoj naravi narodne pjesme, kako je narod u onom boju sudjelovao, jer postavlja narodne junake kao glavne osloboditelje Slavonije. Pjesma veli:

Druga vojska Slavonijom kreće
S njom upravlja Bane gospodine
I mladjahni Lesle generale
Sa Slavonci po izbor junaci,

---

corche fossero le principali, erano però di debili ripari fortificate, perloche si rendevano assai agevoli i loro acquisti, e in tale maniere sottraendosi i sudditi Cristiani al Tiranico giogo de'Turchi, sariano divenuti mezzi opportuni anch'essi per ultimarne il disegno, e si venivano a dilatare le frontiere del Dominio Cesareo sino al Belgrado.

[1] Izvješće Dünevaldovo od 16. oktobra u c. k. arkivu ratnoga ministarstva. Depeša Cornara republici od 26. oktobra piše po istom izvješću.

[2] Sr. Dünewaldovo izvješće od 16. oktobra. Contarini I. str. 691: „sollecitando le restanti Truppe del Bano a congiunersi seco per tale impresa" (t. j. sa Dünewaldom).

Med njima je silni Matijević,
Mladi Divić i siedi Oklješa,
Franjo Ilić i vrli Marjanac
I Pinojtić od sela Petrova.
Oni Turke proganjat umjedu
Tjerajuć ih od grada do grada,
Matijević uze Veroviticu,
Grad Stražeman mladjani Diviću,
Oklješa je Raić pridobio
I u Šagu junak večerao,
Bielu Stinu Ilić ugrabio,
Marjanac je u Subocku došo,
A Pinojtić u Pakracu stao,
Da u bjeloj on osvane Stini.
Rešetare uzeše junaci
I sa banom silnu Kostajnicu
I sa Leslom bieloga Osika,
Grad Požegu, Gradišku i Kobaš,
Pleternicu, Našice i Erdud,
Grad Varadin, Ilok i Šarengrad,
A i druge slavonske gradove
Osvojiše Slavonci junaci,
Osvojiše zemlju očistiše.[1]

---

[1] Ovo je izvadak iz pjesme: Turski sedmogodišnji rat i Slavonci od god. 1683--1690 u knjizi Luke Ilića Oriovčanina: „Lovorike" (1874) str. 78—88. Ilić bilježi u noti 2.: „Ova je pjesma izpisana iz pjesmarice gosp. Ive Šljivarića, poštara u Oriovcu, koji je istu od svoga otca baštinio, i iz koje sam više pjesama u moju sbirku primio". Prispodobio sam ovu pjesmu sa Kačićevom o oslobodjenju Beča i našao sam, da je ova naša od Kačićeve i drugih pjesama za onu dobu sasvim samostalna.

Pjesma Ilićeva nije toliko umjetna koliko su Kačićeve, koje slijede svoje izvore vjerno. Ona više nasljeduje narodnu pjesmu. Najprije pjeva poziv sultanov na vojsku (1—13). A kada se Turci dižu (14—16) svjetuje ih Gajbia prorok, neka ne idu, jer će svi izginuti (17—24). Turci ipak idu (25—30). Car Muhamed piše zatim pismo velikomu veziru Mustafi prijeteći mu (30—45). On diže vojsku i dodje do Beča (45—50). Mustafa vezir piše branitelju Beča knezu Starenbergu prijeteći opet njemu (51—65). Starenberg daje knjigu caru Leopoldu, a ovaj odmah piše kralju poljskomu moleći ga za pomoć (67—79). Zatim se u kratko pjeva u njekoliko stihova i dolazak poljskoga kralja, koji se niti po imenu ne spominje i vojevanje i poraz Turaka (80—95). Iza toga prelazi se preko svega rata, pak se odmah spominje osvojenje Budima (100 do 105). Iza toga veli pjesma: razdijeliše se vojske, da ganjaju Turke iz gradova. „Jedna vojska Ugarskom putuje" i osvaja gradove, a to pjesma opet u kratko spominje u tri redka (110—113). Sada postane pjesma obširnija sa uvodom: Druga vojska Slavonijom kreće i bavi se do kraja Slavonijom (113—225).

Glavni su junaci po mudrosti svojoj Imbrišim sokole ili Luka Imbrišimović, zatim Ivan Sekula, takodjer historijska osoba, Marko Orijovac, Ilić, Oklješa,

Ova narodna pjesma kazuje nam narodne junake, koji su tim izvjestniji, što u raznim zgodama potonjih bojeva opetovano dolaze na pozorište. Nije ipak naša vojska sada osvojila niti Gradišku jer su joj silne kiše sprečavale napredak u močvare ravne Posavine. Dünewald veli u izvješću na cara, da nije mogao voziti topove u one močvare, a Turci da su prenesli sve sijeno i drugo gorivo, čim bi bilo moguće grad zapaliti. Grad da nije na ovoj obali, već na drugoj strani Save. Čini se, da je Dünewald bio pod Gradiškom, ali se morade vratiti u Požegu bez uspjeha, samo to prešućuje u svojim izvještajima.[1] Ovako je koncem godine 1687 Sava rijeka ostala u rukama turskim. Naša vojska morala je na brzu ruku utvrdjivati Požegu i Cernik, da se mogu braniti, ako Turci opet provale, a pomanje posade pripravne svaki čas na obranu pošle u Pakrac, Sirač, Kamengrad, Bijelu Stijenu i Kraljevu Veliku.[2]

Ostavljajući ove gradove nije bez razloga uzdisao carski general u svojem izvješću na cara, kako čuje i boji se, da će bosanski paša izgubivši Ercegnovi sa svom svojom silom udariti na ove gradove u Slavoniji. Carski nas general opominje, da se sjetimo početka ove godine. Evo gdje je sustala carska pobjedonosna vojska, a gdje je Bosna, gdje li Hercegovina o kojima se raspravljalo na bečkom dvoru sa poslanikom dubrovačkim. Ercegnovi pao je u isto vrijeme, kada i ovi slavonski gradovi. Pao je u ruke Venecije pomoću našega naroda. Za naš narod vrijedi ono, što general Cornaro posvjedoči ob o. Mati iz Imotskoga, da je „u mučnoj obsadi Ercegnovoga pri prvom izletu izkrcavanja sam se uz vojnike zalijetao na najpogibeljnija mjesta izmedju redova bijućih se oko prokopa sada ispovijedajući, sada hrabreći i svedjer svetotajstva dijeleći u mjestima pogibeljnim. Metao je život svoj na kocku kod zasjeda i navala, kod

Divić, Marjanac, Matijević. Svi se oni opetovano javljaju kao junaci u potonjim bojevima.

Ilić kupio je ove pjesme prije kojih četrdeset godina. Pjesmarica Šljivarićeva jest baština od oca njegova, dakle od čovjeka, koji siže svojom dobom u prošli vijek. Ako i nije neposredno iza onih velikih bojeva pjesma spjevana, ali je spjevana na osnovu žive narodne tradicije. Slavonija je u prošlom vijeku jošte bila najvećim dijelom nepismena, pak je tradicija jošte bila tim jača. Sastavitelj ove pjesme mogao je njeke stvari pomesti, ali živa tradicija naroda, koliko je on sam doprinio svomu oslobodjenju, ta je nepobitno istinita. To može prihvatiti svaki kritik. To i mi prihvaćamo.

[1] Depeša Cornara republici 15. novembra: „Dinevalt s'era ritirato da Gradiska senz'intraprender l'impresa per supposto, ch'il Castello e la fortezza fosse di qua della Sava, e non dall'altra parte, come giace".

[2] Izvješće Dünewaldovo od 9. novembra 1687 iz Požege.

zaira i laguma, a osobito onoga dana, kada su potučeni paše Bosne i Hercegovine, kada su htjeli dovesti pomoći gradu".[1] Pomoću našega naroda osvojen je Ercegnovi.[2]

To nam sam narod u svojoj pjesmi posvjedočuje kada pjeva:

„Okoliše Novoga sa sve strane na četiri
Dobri vitezovi,
S jedne ga strane biju Maltezi i Papelini,
S druge strane biju Lacmani i Talijani
Dobri vitezovi,
S treće ga strane biju Hrvati iz Dalmacije,
A pred vratima stoje samovoljni Peraštani
Njihovi konšije".[3]

Oslobodjen je nekadanji kršćanski grad, ključ Hercegovine, ali je skovana i jedna jaka karika u onim verigama, kojima je Venecija kanila opasati naš slavni Dubrovnik. Narod naš vojevao je dušom i tijelom za kršćanstvo, za kršćanski život svoj i svoje braće. Drugi su iztičuć ovu istu ideju koristili se krvlju njegovom za svoje političke svrhe.

Ali vratimo se strahu Dünewaldovu, koji je bio sasvim opravdan, jer su Turci brzo iza njegova odlazka bacili u Bosnu na zimovanje četiri hiljade Tatara. Naravno da su zauzeli njeka mjesta s onu stranu Save, koja su bili ostavili u onom prvom strahu. Već koji dan iza odlazka carske vojske banuše Turci do Požege, ali budu na sreću suzbiti.[4] K tomu jošte kako je Sava rijeka bila u njihovim rukama, bilo im je lasno živjeti na račun naših zemalja.

Dok je ovako nedovršeno ostalo osvojenje zapadne Slavonije, nije niti posadi iz Osijeka pošlo za rukom osvojiti svu zemlju izmed Drave i Dunava, a napose ne jake gradove na Dunavu. Turcima ostao je u ruci vas Dunav do Iloka, te su mogli dovoziti hrane i vojne pomoći u sve one gradove, dočim je vas Srijem od Tatara bio u prošlom ratu tako opljačkan, da je i sam narod ondje stradao, a kamo li da uzdržava carsku vojsku.[5]

---

[1] Zlatović: Franovci str. 150.

[2] Theatrum europeum XIII. str. 45—46.

[3] Bogišić: Narodne pjesme str. 173 i str. 179 opet u drugom metru: „Za njima su maltiške galije i nezvani vrli Papalini, Fiorentinci i vrli Nijemci — Arbanasi i mladi Hrvati".

[4] Depeša Cornara republici od 6. decembra veli: „Ben hanno Turchi pressidiati nuovamente alcuni luochi di qua della Saua prima abbandonati, e che per marcanza di truppe non si sono potuti sostenere. Verso Possege qualche partita di cavilleria inimica s'è inoltrata per scorrer, ma fù ribattuta". Dispacci u taj. ark. 1687 6. decembra.

[5] Dünewaldovo izvješće od 10. novembra iz Požege.

Medjutim posjedne grof Aspremont Vukovar, Erdut, Palanku i Djakovo bez ikakve neprilike, jer su Turci pobjegli bili. Ali kada je htio da osvoji Ilok, bude suzbit, kako sam priznaje. Nagovorili su ga kako veli bili hajduci, to jest narodna vojska, koja je imala pomagati carsku vojsku, jer da ne mogu više živjeti u onoj pustoj zemlji, ako ne osvoje Iloka, gdje ima hrane ili ako ne provale u Bosnu, da si odanle hrane narobe.[1]

Oko polovice mjeseca novembra bila svršena sva vojna radnja. Samo ljuta je briga, kako će se uzdržavati vojska. Zato Dünewald izvodi iz Slavonije jedan dio vojske, da ju smjesti u južnu Ugarsku. Ostavljajući Slavoniju hvali se, da su osvojeni gradovi dobro utvrdjeni, Požega i Cernik da bi mogli dočekati i odbiti, da im dodje i deset hiljada Turaka. Vojska je dobro snabdjevena, najviše žitkom iz turskih sela. Kršćani su ga molili i zaklinjali, neka im s ostalom vojskom ode s vrata, jer da je oni nisu jaki prehraniti. Vojska opet izmučena od teških napora po blatu i kaljužama u ovakovo kasno vrijeme želila mira, počinka i boljega pristaništa, česa nije bilo u pustoj Slavoniji.[2] Na carskom dvoru nisu bili s time zadovoljni, već su želili i zapovijedali, da se vrati u Požegu, da se osiguraju predobiti gradovi od napadaja turskih i da vojska bude što bliže za budući rat. Dobro su umovali, da će i susjedni kršćanski narodi videći na okupu množinu carske vojske laglje se upaliti, da se oslobode ispod turskoga jarma.[3] Dünewald ipak ode.

Sada na zimu trebalo je misliti, kako će se urediti zemlje tekar osvojene ili bolje govoreći kako će se braniti ove dvije županije požeška i verovitička, koje su sada doista osvojene. Da će zapovjednici glavnijih mjesta biti i upravitelji upravo onako, kako je bilo u tursko doba, gdje je sva uprava bila osnovana na vojničku, to se je činilo najjednostavnije. O tom nije trebalo puno ni razmišljati, tomu je napokon onaj tužni narod bio i privikao. I carskoj soldateski vidjalo se najpreče, da im dadu kršćanski ljudi ono, što su Turcima davali.

---

[1] Izvješće Aspremontovo od 10. novembra iz Vukovara.

[2] Dünewaldovo izvješće 23. novembra iz Koprivnice.

[3] Cornaro u depeši od 22. novembra javlja republici: „Anco a Dinevalt si sono ispediti replicati Corrieri in questi giorni .... e pero ordinato positiuamente di ritornar verso Possega con promettergli di corrisponder le paghe di quel paese. L'oggetto è non solo d'assicurare in vicinanza della Sava ogn'insulto, che potesse intraprendere l'Inimico nel Inverno verso li luochi acquistati, ma anco ch'accresciuto il numero della Gente istessa possi rendersi più pronto e più facile all'operazioni della campagne ventura, ò valesse ad inspirare nè Popoli vicini dispositione maggiore di scuotersi dal giogo Ottomano . . .

*

Soldateska carska vladala se tako, da nisu susjedni kršćani upravo plamtili od želje, da dodju pod carsku vlast. Iza Dünewalda ostao zapovjednikom carske vojske general Dinghen po preporuci samoga Dünewalda.[1] O njemu i o njegovim vojničkim zapovjednicima dolaziše crni glasi. Mnogi narod pobjegao je u Bosnu. Tako ima pravo naš izvjestitelj mljetački poslanik, kada se porugljivo sjeća onoga proglasa cara Leopolda, koji smo i mi spominjali. Car je obećavao onomu narodu, ako se podade pod kršćanske zastave da će im se čuvati njihova sloboda, da će mirno i slobodno uživati svoja dobra.[2] Dvor opet šalje nove komisare. I ti dolaze badava, kako će nam opet živim riječima kazati klasičan svjedok naš Luka Imbrišinović. „Mi živimo“ — veli Luka Imbrišinović 24. februara 1688 — „u strašnoj pogibelji, jer se neprijatelj u sve većem broju skuplja u Gradiški, pak se čuje, da svima silama o tom radi, da carsku vojsku odavle protjera. Doista ako dodje, maknut će ju odavle, jer vojska ova ne radi, da sačuva, već da raspe kršćanski svijet. U toliko je rasuto već ovo kršćanstvo, ne imajući nikakvih sredstava za življenje, da mu ne preostaje, već da se ili Turcima preda ili skapa od gladi ovdje ostajući, a to ne bi bilo trebalo da budne, jer je bilo hrane obilno ostalo stranom od kontribucije seljana stranom od žitka turskoga. Radi nemarnosti carskoga vojnika čami do dvije hiljade našega jadnoga kršćanskoga svijeta obojega spola u rukama Turaka . . . . Službenici carski ovdje u Požegi postavljeni odnesoše bezprimjernom drzovitostju iz crkava što je za naše potrebe bilo. To i nije čudo kada su glavni službenici luterani, kalvini i druge vrsti heretici“. Luka se bije u glavu i pita se: „zašto je on kroz tri godine po turskom carstvu uhodio i na kolac bio osudjen, a bože što je sve

---

[1] Sr. izvješće Dünewaldovo iz Verovitice.

[2] Cornaro 20. decembra republici: „Rimasto il Generale Dinghen in Schiavonia al Comando di quelle Truppe in vece di Dinevalt ch's'é portato alla propria Casa per curarsi da qualche sua indisposizione. Del medesimo anco pervengono continue indolenze di violenze et estorsioni a quei Popoli, contro le buone massime d'abitar i Cristiani partirebbe con il buon trattamento al partito Cesareo; anzi havendo la Mta. fatto publicar un Diploma ch'invitta i Popoli a ricoverarsi sotto l'Insegne Christiano con promesse di casciarli pacifico il possesso de loro beni e falcoltà, tali violenti procedure de Capi e delle Militie producoro contrario l'effetto, che desertando il Paese s'allontarino et infinita Gente si sij ritirata in Bossina, come viene avvisato. Si rinforzano però gl'ordini per remedio e riparo agl'inconvenienti, come pare s'é ispedito un nuovo commissario a quella parte per ricavar anco maggiori informazioni e cognizioni del Paese“.

pretrpio kroz te tri godine".[1] Ovako je Luka jadikovao jamačno i pred komisarima, koji su u mjesecu decembru stigli iz Beča, da ispituju nedjela vojničkih poglavica. To je onda moglo sklonuti dvor, da je imenovao za požešku i verovitičku županiju velikim županom grofa Franju Ivanovića poslanika hrvatskoga na zajedničkom saboru i podžupana križevačkoga. U saboru hrvatskom bili su tim imenovanjem zadovoljni, jer nitko neprigovara. Dali su mu plaću pukovnika. Njemu je prva zadaća bila, da kano junački čovjek brani svoj narod od svačijega nasilja.[2]

IV.

Prije svršetka ove ratne godine valja da ogledamo i druge velike posljedice iza bitke kod Haršanja. Da pogledamo na rasulo tursko s jedne, a sjajni napredak ratni i politički bečkoga dvora s druge strane. U turskom carstvu rodila je ova bitka užasom i trepetom. Veliki vezir, da se spasi, htjedne brzo učiniti mir, ali nije mogao k tomu dospjeti. Već kod Petrovaradina uzbuni se vojska. Veliki vezir pobježe u Carigrad. Vojska proglasi velikim vezirom pašu Siavuša i zakune mu se, da će ga slušati. Za velikim vezirom Sulimanom poslaše buntovnici svoje glasnike na visoku portu, da ištu glavu njegovu. Sultan im to dade. Drugi glasnici zahtjevahu glave njekolicine prvih dostojanstvenika carstva, i to dobiše. Treći glasnici iskahu, da se sbaci sultan Mohamed IV., koji se zabavlja samo lovom, a upropašćuje carstvo. I to dostigoše. Iz tamnice izvedoše brata njegova Solimana i postaviše ga na prijestolje, a Mohamed IV. dospje u istu tamnicu u kojoj je njegov brat dvadeset i pet godina čamio. K tomu svemu dolaziše glasovi sa svih strana carstva o bunama i razbojstvima. Porta se po tom rado sklone, da prosi mir i da šalje u to ime svoje poslanike u Beč.[3]

Prema ovom rasulu presjajno je, što je u brzom času dostigla carska vojska pod vodstvom Karla lotrinškoga, koji je ravno napredovao prema Erdelju. Već 16. septembra javi vojvodi erdeljskomu Appafyu, da vojska carska dolazi zimovati u Erdelj, pak zato neka šalje svoje punomoćnike. Appafyevi poslanici kušali su sve moguće, da odklone svu pogibio. Nudjali su puno novaca. Nisu uspjeli. Vojska je carska napredovala noseći sa sobom proglas cara Leopolda, da će čuvati sva prava Erdelja, poštivati sve vjere, a svaki odpor da se ima smrviti. Za mjesec dana bila je zemlja zaposjednuta uz ugovor,

[1] Biskupski zagr. arkiv g. 1688 24. februara. Epistolae.
[2] Protocollum Regni Prima congregatio 1688 15. marta p. 472.
[3] Hammer: Geschichte des osm. Reiches sv. VI. str. 490—498.

da će car štititi Apafija od Turaka i Erdelju usčuvati sva prava njegova. Veliku kontribuciju imali su platiti gradovi Erdelja za uzdržavanje vojske. Erdelj je bio pokoran.[1]

Od gradova u sjevernoj Ugarskoj predao se Jegar na milost, a za malo nedjelja i znamenita tvrdjava Munkač, koju je branila Jelena žena Tökölieva kći Petra Zrinskoga upravo junački. Iza strašnoga poraza Turaka zdvoji Tököli i pisa si ženi, neka šalje jednoga svećenika papi u Rim. Neka papi javi: ako ishodi za njega dobre uvjete u pomirbi sa carem Leopoldom, da će i sam biti katolik i raditi za katoličku vjeru. Taj list dospije u ruke njegova podvojvode bijesna protestanta, koji je sada rastepao i posakrio hranu i spremu ratnu, da uputi gospodju Jelenu, da joj ne preostaje drugo, nego da kapitulira. Ona to i učini uz povoljne uvjete osiguravši svojoj djeci očinska imanja.[2]

Bečki dvor žurio se, da mu ova bojna slava donese i osobitih političkih koristi. Čim su stigli na bečki dvor glasovi, da je vojska izvojevala kod Haršanja sjajnu pobjedu pozovu primasa, palatina, kancelara i druge velikaše u Beč na dogovor. Za dvanaest dana iza bitke (24. aug.) vidjamo ih već sa carskim ministrima na konferenciji. Isti dan proglašen je zajednički sabor za Ugarsku i Hrvatsku na 18. oktobra. Već se je znalo, za čim poglavito ide dvor. Valja da se uzakoni nasljedstvo u muškoj lozi. Neka novi kraljevi u teškim okolnostima ne budu prisiljavani primati i prisizati kapitulacije, koje poslije ne mogu držati. Drugo je bilo, da se dokine čl. 31. zlatne bulle Andrije II., po kojem je slobodno svakomu plemiću dići oružje na kralja, ako vidi, da kralj krši zakon. Ovaj članak dizao je mnoge bune u Ugarskoj, a na njega se pozivao i Petar Zrinski u svečanu spisu upravljenu na cara Leopolda. Leopold naumi zatim okruniti svoga starijega sina Josipa za kralja ugarskoga i hrvatskoga.

Hrvati pozvani na taj sabor sastanu se (dne 3. okt.), da izaberu poslanike i da vijećaju o poslovima kraljevstva. Već prije toga umiri ih posebnim pismom Leopold, da će sva mjesta u novije vrijeme osvojena, koja su pripadala prije Hrvatskoj, podpasti pod bansku vlast.[3] Ali zato su pokazivali njeki čini, da se to ne kani učiniti. Sabor

---

[1] Katona historia critica sv. XXXV. str. 390—408. Fessler-Klein sv. IV. str. 440—442.

[2] Fessler-Klein sv. IV. str. 455—456.

[3] Protocollum Regni 1687 str. 461 na inštrukciju poslanika Jelačića i Patačića odgovara Leopold: „Quantum authoritatem et Jurisdictionem Banalem attinet C. reg. Majestati non esse alienum, quin loca noviter occupata antehac Regno Croatiae incorporata penes idem Regnum manere possint".

mora da traži, neka bude slobodno na krajini plemićima, koji imadu svoja imanja, da ih nasele i da oni vrše tamo svoju jurisdikciju, neka im se ne otimlju njihove zemlje, to da je na prosto carsko nasilje. Već davno nije sabor hrvatski toliki niz gravamina poredao. Znao je dakako, da dolaze poslanici pred kralja u času važnom, kada on traži znamenite ustupke od mogo stališa.[1] Mnogo su imali plemići hrvatski tražiti, jer su mnogo izgubili. Tako je neugodno diralo bečki dvor, da se digao grof Adam Zrinski sin bana Nikole, sada već carski general i traži mnogo mjesta i gradove u krajini hrvatskoj i dalmatinskoj, pak i gradove u Slavoniji predobite u požeškoj županiji, koji su doista obitelji Zrinskih pripadali, a tako i grof Ricardi da traži Liku. „Ima ih dapače koji si prisvajaju kneževinu humsku i mnoga mjesta", veli zlobno poslanik mletački, ali car da će njima odgovoriti: „što sam silom moga oružja osvojio to je moje."

Car i kralj Leopold stavljajući svoje propozicije glede nasljedstva i članka 31. veli, da bi on mogao, sve što je osvojio uzeti kao svoje, ali da neće. Samo tim mogao je predobiti stališe, da su glasovali za njegove predloge. Tek u kući velikaša pred samim Leopoldom očitova grof Nikola Drašković tadanji judex curiae, da se imadu najprije potvrditi sva prava i privilegija, a onda istom da se bira kralj. Bijesan dovikne mu Leopold: „Ti si dakle jedini, koji nećeš moga sina da priznaš za nasljednoga kralja."[3] Drašković umre slijedeće noći od kapi. Dvoru odani ljudi rekoše, bog ga je kaznio; drugi prepao se carske riječi; a protivnici dvora rekoše: ubit je potajno, da se makne s puta."[4]

---

[1] Protocollum Regni 1687 str. 469.

[2] Depeša mletačkoga poslanika od 10. septembra 1687 pokazuje na tu zlovolju, kada veli, da Ugri na temelju privilegija smatraju sve za svoje i nastavlja: „in virtù de loro privilegij cosi il Conte de Zdrin pretende di ragione della sua Casa molti luochi de Confini della Dalmatia o Crovatia e similmente verso Possega ultimamente acquistata. Il Co. Rizzardi la Licca havendo gia qualche tempo ottenuto dall'Imperatore il titolo di Conte. Vi e anco chi vanta ragione verso il Ducato di Culmia et altri luochi, cose però tutte, che con la necessitudine de Tempi havendo cambiato di natura e dominio, mancano di fundamento di sussistenza, ne l'Imperatore puô al presente prender verso tali materie resoluzione alcuna contrariando anco al suo senso, mentr'acquistando stati e Provincie col mezzo della forza e delle Armi le pretendera come dritto suo proprio e spetiale da disponere liberamente. U bečkom tajnom arkivu Dispacci g. 1687.

[3] Wagner: Historia Leopoldi II. 30.

[4] Katona XXXV. str. 441. Mletački poslanik Cornaro u svojoj depeši od 21. novembra veli, da je Drašković bio u uroti sa Nadaždiem i Zrinskim, poslije

Stališi primiše propoziciju, da muška loza habsburžka imade na krunu ugarsku i hrvatsku nasljedno pravo, i da se dokida članak 31. zlatne bulle Andrijine. Zatim se prešlo na gravamina iliti tegobe najprije Ugarske, a onda Hrvatske. Kada se je i to kraju dovelo, moglo je doći do krunisanja starijega sina Leopoldova Josipa za kralja ugarskoga i hrvatskoga. Bude okrunjen najvećim sjajem dne 9. decembra, kako već davno nije bilo.[1] Nikada još nije habsburška dinastija toliko slavlje slavila nad nezadovoljnom Ugarskom, koliko taj dan. Novim nasljednim zakonom nadao se Leopold, da su za uvijek umrle one teške i sramotne kapitulacije, koje su toliki njegovi predšastnici morali primati i na nje prisizati, da ih poslije ne drže. Ukidajući opet onaj članak iz zlatne bulle mislili su, da je začepljeno ono vrelo, iz koga je poticalo toliko buntovnoga bijesa proti dinastiji, da su svi neprijatelji kuće habsburške uvijek nalazili saveznika u nezadovoljnim buntovnim Ugrima. „Dapače može se sada s većim razlogom ustanoviti samostalno (carsko) vladanje" — veli umni Mlečanin Cornaro poznavajući dobro misli dvora — „te će u buduće biti privilegija stališa samo jedna varava sjena.[2] Kako li je divno pogledao oštrim duhom svojim umni Mlečanin u historiju Ugarske i Hrvatske slijedećega 18. vijeka.

Iza ovoga sjajnoga sabora u zimsko doba, kada su vojske počivale u zimskim stanovima počela je opet diplomacija presti svoje osnove, snivalo se na bečkom dvoru o novim pobjedama slijedeće godine. „Ako ikada" — pisa 24. januara glavni carev prijatelj Marco d' Aviano samomu Leopoldu — „to je ovaj put potrebno, da se carska vojska rano nadje na bojnom polju. Ako se to dogodi, to će nadajmo se brzo Biograd osvojiti, a time će pasti Srbija i Bosna, osigurat će se posjed Ugarske, Slavonije i Erdelja a slijedit će pod carsku vlast Moldavska, Vlaška i Bugarska."[3] Mislili su, da su narodi kršćanski u susjednim zemljama toliko uzneseni za slavu kršćanskoga oružja, da treba samo da se približi kršćanska vojska. Mljetačka diplomacija najosjetljivija od svih pobojavala se napredka carskoga oružja, ako osvoje Bosnu i Hercegovinu, da će biti na štetu njihove republike.[4] Mle-

da je stekao pomilovanje i dobio ovu čast, ali da su mu konfiskovana bila mnoga dobra. Tajni arkiv bečki. Dispacci g. 1687.

[1] Katona XXXV. p. 431.

[2] Fiedler: Relationen u: Fontes r. austriacarum sv. XXVII. str. 274.

[3] Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 417 ima u prevodu pismo Avianovo.

[4] Već 10. novembra 1687 piše Cornaro republici: „il fine principale sij di pregiudicare all'interesse di V. E. con insinuar faciltà alla callata in Bossine et in Albania correspondenze che tenghino dell invitto de Popoli, e che solo

tački poslanik pazi kao zmaj na poslanika dubrovačkoga, koji na bečkom dvoru nastoji odklonuti pogibelji prijeteće obstanku slobode dubrovačke iza napredaka Venecije osobito iza pada Ercegnovog,[1] kada dolazi na dvor (10. nov.) i kako dugo čeka audienciju i kada bude napokon primljen (15. feb. 1688). Nije moglo uteći prevejanoj mletačkoj diplomaciji, da Španjolska zaštićuje Dubrovnik i da želi napredak carskoga oružja na štetu Venecije.

Dubrovnik nije bio u malom škripcu prema napredku Venecije s jedne strane, a s druge opet, što je preslab bio, da javno ustane na Tursku. Nije smio niti carske posade primiti, da ne izazove Tursku, a opet da se osigura, trebalo mu nješto više teritorija. Dubrovčani pomišljahu, da dobiju Trebinje i Popovo, ali prije nego što se osvoji Bosna, ne može se na to ni misliti.[2]

Bečka vlada odluči sada u vrijeme vojnoga počivanja konačno urediti odnošaje u Erdelju i ovu zemlju učiniti svojom provincijom. Da to sigurno dostigne, pošalje groznoga Karaffu na koga sve je kipilo, ali pred kim je i strepilo svako srce u Ugarskoj. Ovaj strah prevlada i u Erdelju. Kada je grof Teleki glavni savjetnik Apafijev pošao Karaffi u susret, da ugovara, učini svoju oporuku prije svoga polazka. Nije bez razloga ovaj strah bio, kada je car Leopold na pritužbe Erdeljaca odmah iza nove godine (4. januara 1688) odgovorio, da su

---

la vicina presenza dell'Armi Imperiali anco con parte delle forze sarebbe bastante per fermarsi Publici progressi et avanzamenti . . ."

[1] Cornaro republici 22. novembra: „. . . doppo l'acquisto di Castel Nuovo accresciuti i sospetti e le gelosie de medesimi Ragusei, adombrati principalmente dalla vicinanza dell'armi publiche cerchino sempre più di stabilirsi con favoreveli riccorsi nella protegione di Cesare, et a tal fine mandino il solito tributo principiato già a corispondere l'anno passato".

[2] Cornaro republici 8. februara 1688: „L'inviato di Ragusa non ha tutta via hauuto l'Audienza dal Imperatore, i suoi maneggi non traspirano, sono diretti da consigli e sentimenti de Spagnuoli, che ne promovono in favore loro l'istanze . . . Rimostrano Tribigna et Poposko esser da loro anticamente stati posseduti e concessi dalli Re d'Ungeria havendo havuto anco il Jus Patronato di conferire li beneficij Ecclesiastichi in quei luochi facendo veder le scritture autentiche che conservano . . ." Njeki misle, da bi se onaj kraj mogao dobiti sa 400—500 ljudi — ali Cornaro pravo kaže: „oltre che senza si acquista antecedemente della Bossina, non si vede strada per condur e far capitar a quella Parte Gente. Da molti confronti all'incontro che tengo pare, che li Ragussi stessi non sijno per accosentire d'assogetarsi all Armi Imperiali e ricever tale Presidio, che li alienarebbe totalmente da Turchi, ne li preserva de pericoli, ma che piu tosto preferiscono di mantenersi nel stato di libertà in cui sono . . ."

se okolnosti promijenile. Malo dana iza toga pronosili se po narodu glasovi, da dolazi Karaffa, da vodi sa sobom krvnike i nekoliko kola strojeva za muke. „Karaffa je dostigao sve što je htio. Erdelj se odvrgao sasvim od Turske i poklonio caru Leopoldu. Nije trebalo mučila, jer „tko bi se usudio usprotiviti Karaffi", kako reče grof Bettlen, pisac onih dogodjaja." [1]

Medjutim se približavalo proljeće, trebalo je misliti na napredak vojne u ovoj godini. Bečki dvor poslao je bio na jauke iz Slavonije posebnoga komisara. Kako već spomenusmo, imenovao grofa Franju Ivanovića velikim županom požeškim i virovitičkim, a varašdinskoga generala maršala grofa Capraru vrhovnim zapovjednikom sve vojske izmed Dunava, Drave i Save (29. febr. 1688).[2] Slaba je bila sva obrana zemlje, kada Turci po svoj zemlji izlijeću i dan na dan narod ubijaju i u roblje odvode. Naroda biva sve manje. a što ga ostaje trpi, strašne muke. „Ako li nam skoro pomoć ne dodje" — piše Luka Imbrišimović biskupu zagrebačkomu — „znajte da je uzaludno, što smo se do sada mučili".[3] Luka je dobro znao sve spreme turske i pogibelji, koje jošte prijete njegovu narodu. Znao je on, da se u Gradiški spremilo do šest hiljada Turaka, da navale na Cernik i Požegu. 12. marta krene ih tri hiljade na Cernik, a isto toliko na Požegu, ali na sreću budu suzbiti, dakako uz veliki gubitak naroda onih krajeva.

Narodna neprekidna tradicija proslavila je ovaj sretni dogodjaj slaveći Luku Imbrišimovića, da je on narod digao na junačku obranu. Na njegov poziv:

---

[1] Fessler-Klein IV. 457—462.

[2] Bonini Girolamo: „Dell'operazioni dell'armi Cesaree fatte nella Schiavonia e nella Servia sotto l'anno 1688." Bonini je bio tajnik Kapranin i dobro nas obavještuje, ako oduzmemo, što svoga gospodara kuša opravdati za njegove nespretnosti. Ovdje pripominjemo i to, da je mjesec dana prije t. j. 27. januara kralj javio banu Nikoli Erdedu, da je zapovjedničtvo carske vojske izmed Dunava, Drave i Save predao Leslieu, a preporuča banu, da ga sa svojom vojskom podupire- Valjda se je Leslie pokazao nesposobnim. Vidi: Saborsku Acta br. 13, 27. jan. 1688 u zem. ark.

[3] „Turcae per totum teritorium libere et sine laesione cum notabilissimis damnis afflictae Christianitatis continuo excurrere non cessant . . . et genten afflictam partim occidendo partim in captivitatem abducendo qualibet ferme die . . . Status igitur hujus afflictae Christianitatis, quae jam exiguo continetur numero, est miserimus et si breui aliqua auxilia pro reducedendo hoste non submittentur, certo sciat s. d. quod vanum est nos hucusque laborasse." Biskupski zagr. arkiv. Epistolae. 11. marta 1688.

„Čulo se je od Save do Drave
I Dunava do rieke Ilave.“

Luka ne zdvaja, već se pripravlja na boj:

„Već on svlači misničko odilo
I oblači od mejdana ruvo.

I udara na Turke:

Udri sokol na turske šatore,
Na šatore i pospane Turke,
Skaču Turci snani i pospani,
Skaču Turci al' uteć ne mogu.
Šuma gusta, a pećina tvrda,
Britka sablja za šalu ne znade.
Pogiboše Age i spahije,
Janjičara ni broja se ne zna.“[1]

Ove provale turske i još prije opažana sabiranja Turaka kod Gradiške sklanjali su bečki dvor u početku ove godine i prije početka velike vojne, da bi se imalo najprije udariti na Gradišku, da bi se onda lasno napredovalo velikom vojnom i osvojila Bosna. Dapače mislilo se, da se mora Gradiška prije osvojiti, nego što se podje na Biograd.[2]

---

[1] Ilić: Lovorike Zagreb 1874 str. 90—92 imade ovu narodnu pjesmu, ali krivo meće ovu provalu u god. 1889. On je i mene zaveo te sam u Povj. hrvatskoj II. str. 221 metnuo u tu godinu. Poslije mene je isto tako metnuo Lopašić: Dva hrvatska junaka str. 156 u tu godinu. Ali nije tako, jer u godini 1689 ne imaju niti Theatrum europaeum, niti Contarini, niti Boethius takove provale. Znamenitu provalu tursku u martu god. 1688 ima Bonini sekretar komandujućega generala Caprare na str. 22—23. Ali on ju meće na 22. marta. Ovdje je očevidno pogreška u datumu, te ima biti 12. marta, što se potvrdjuje neprekidnom tradicijom u Požegi držeći oni Grgurevo (12. mart) kao dan oslobodjenja Požege. I Contarini II. 59—61 imade veoma detaljno ovu obranu, dočim slične zgode u godini slijedećoj ne ima. Contarini spominje „narodnu“ obranu, ali ne spominje imena Lukina. To ništa ne čini, jer Contarini piše po izvješćima carskih zapovjednika, a oni su volili samo svoja djela izvješćivati.

[2] Kada je kralj javio banu da je imenovao Capraru i preporučio banu, da ga podupire, zapovijeda mu, da svoju vojsku namjesti i koncentrira kod Gradiške. (Acta sab. br. 13. 27. jan. 1688.) O tom nas obavješćuje i Cornaro, kada piše republici dne 7. marta: „E ritornato il Co. Salebergh ch'essendo stato in quelle parti (u Slavoniji) in qualitate di Commissario per supplir all'occorrenze e per ritratare cognitioni delli turchi stessi e siti, rifferisce la facilità agl'auanzamenti et altri progressi parti (colari) per l'ingressò in Bossina, quando si occupi Gradiska, la quale si deve credere sij per esser la misura delle prime operazioni di questa Campagna per tener in posto importante verso la Sava, e stimato il più opportuno anco per di là passar verso Belgrada.

Kako je maršal Caprara vršio svoju dužnost, da pripravi velikim vojskama i velikoj vojni puteve, to nam po gotovo on sam kaže. Najprije krene uz Dunav, da ogleda gradove, pokuša osvojiti Ilok, ali bude suzbit, te je skoro i sam zaglavio. Krene zatim prema Požegi, da se sabere zajedno sa hrvatskom vojskom, pak da pokuša udariti na Gradišku.[1] Tako su njeki mislili, ali su mu krivo činili podmećuć mu velike misli. Prošlom vojnom bila je sva Drava sa svojim područjem u carskim rukama, a Sava je ostala u rukama turskim. Kostanjevica, Gradiška, Brod, Šabac i Mitrovica glavni i najjači gradovi na Savi stoje u turskim rukama. Nije bilo moguće niti mosta učiniti po mnijenju Caprare, van da Hrvati provale u Bosnu i da mu omoguće učiniti most. Tako je mislio sam Caprara, ali nije pravo tomu vjerovao.[2]

Ono malo tvrdjavica u Slavoniji bilo je jadnomu narodu naslon i podpora, da u svojim jadnim selima barem donekle siguran smije prebivati. Caprara odluči sve slabije tvrdjavice razvaliti. Tako dade razvaliti Cernik (14. maja), zapali narodu kuće, a narod baci prema Požegi tobože u sigurnije mjesto. Žalostnu sliku toga naroda, koji ne zna kuda će sklonuti glavu, slika nam sam tajnik Caprarin. Teško je bilo narodu ostaviti na takov način očinsku kuću. Žalostnu i prežalostnu sliku podaje nam taj jadni narod u Požegi. Množina kola natovarenih miješaju se amo tamo, jedni se penju na brda, a drugi kreću po stazama. Ovdje vidiš ženu na natovarenu konju, drugu gdje na plećima nosi dvoje djece, tamo dalje opet vidiš čovjeka, gdje nosi bolestna oca, a drugi opet majku slabu i svu izvan sebe od tuge. Nježna i mala dječica plaču, a malo veći razbiše si hodajuć po kamenu slabe nožice.[3]

Ovako bez glave razvaljivati i ne skrbiti za to, gdje ćeš i kako ćeš opet narod smjestiti, to je mogao činiti čovjek bez srca i bez pameti. Da je Caprara beznano radio, to su već i suvremenici s ogorčenjem zabilježili. „Razoriti tvrdjave, to će reći, da najlaglje uzmognu

---

[1] Egli (Caprara) di là (od Osijeka) s incaminava a Possega per scortar e riprender alcune Truppe di quei vicini Presidij, ma forse con più meditato oggetto e dissegno di qualche tentativo sulla Gradiska... Cornaro republici 23. maja 1688.

[2] Havendo li Turchi Castagnovicza, Gradisca, Brodt, Sabatz e Mitrovizza Piazze dominanti l'una e l'altra ripa dal detto fiume non potevano (Caprara) in modo alcuno discendere per fabricare il ponte, e se bene al detto d'alcuni pareva, che li Croati entrando nella Bossnia potessero fare notabile diversione. Bonini-Caprara str. 43.

[3] Bonini-Caprara str. 44.

Turci harati jadna sela i narod odvoditi u roblje" — veli ogorčen ban Nikola Erdedi. Još dodaje, da mu je iza razora Cernika zapovjednik Velike pisao, da su Turci Cernik spalili. Gdje je jadan i pomisliti mogao, da će ga carski general spaliti.[1] Caprara htjede spaliti i Kaptol u požeškom polju, ali dodjoše fratri moleći i zaklinjući, da će ga oni sa četiri stotine hajduka, t. j. domaćih oboružanih ljudi, braniti do posljednje kapi krvi.[2] I tako spasiše Kaptol. Nisu samo naši domaći ljudi zgražali se nad ovom gluposti carskoga generala, već su i u Beču bili s njime nezadovoljni. U Osijeku su se medjutim spremale vojske, koje se već od dva mjeseca onamo slaze iz svojih zimskih stanova.

V.

Ratna osnova za ovu godinu bude napokon gotova i jasna. Do konca maja imalo se u Osijek sabrati do četrdeset hiljada glavne vojske, koja će poći da osvoji Biograd pod vojvodstvom Maksimilijana Bavarskoga, jer je carev veliki vojvoda Karlo lotarinški bolovao. Jedan zbor imao je da vodi Ljudevit Badenski prema Slavoniji, te bi se imao sdružiti s banom Nikolom Erdedom, osvojiti gradove na Savi i napokon dospjeti na pomoć pod Biograd.[3] Jedan zbor pod Veteranom imao držati Erdelj.[4]

Polako se ipak vojska pribirala pod zastave sporoga spremitelja Caprare. Tekar u mjesecu julu mogle su se vojske kretati uz Dunav. On osvoji najprije Ilok (12. jula). Odavle podje sa svojim zborom Ljudevit Badenski sa 5000 momaka i 15 topova preko Djakova u Požegu. Ovdje su se imali sdružiti s njima grofovi Hofkirchen i Adam Zrinski, koji su bili namješteni na rijeci Savi, da paze na neprija-

---

[1] Dom. Com. Generali a Caprara omnia Confini a praeter Viroviticam Eszekinum et Velikam a Turcis armis Caesareis antehac per nostros occupata dicitur demoliturus, unde nil aliud ominari licet quam facillimam Pagorum devastationem et populi subsequentem abductionem; Praesidium Czernik recentissimis diebus idem Dominus Generalis in fauillas et cineres redegit, unde Commendans in Velika id ipsum Turcas fecisse putans ad me scripsit. Ban Erdedi biskupu Mikuliću. Biskupski zagreb. arkiv. Epistolae 28. maja 1688.

[2] Bonini-Caprara p. 49.

[3] Ljudedevit Badenski piše o toj svojoj misiji svomu stricu Hermanu Badenskomu dne 6. jula iz Vukovara, da mu daju zadaću: „avec un corps de quelque mille hommes devers l'Unna l'ordre en est venu de la cour la quelle ayant tousjours Belgrad en teste, pretend que ie descends par l'autre costé le long de la Saue", ali on dvoji o svojoj misiji. Röder II. str. 73—93.

[4] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 109—110.

telje. Hochkirchen je sa austrijskim četama, a Zrinski „sa cvijetom plemstva hrvatskoga", koji je sam uzdržavao. Njih dvojica združeni sa grofom Ivanovićem, koji je k njima prispio „sa požeškim Hrvatima", razbiše do dvije hiljada Turaka kod Broda tako, da ih je malo živih iznijelo glavu i oslobodiše dosta kršćanskoga roblja. Brod je bio u njihovim rukama. Diže se Horšan paša bosanski sa osam hiljade vojske, da im otme ovo mjesto, ali bude suzbit sa gubitkom od dvije hiljade ljudi. Ali sada evo im stigne zapovijed, da ostave ovo mjesto i da se združe sa vojvodom Badenskim.[1]

Narod oboružan pod grofom Ivanovićem imao da se ovdje brani na Savi, a vojvoda badenski kretaše prema Sisku i Petrinji, gdje je pod banom bio logor Hrvata, kojih je bilo do devet hiljada. Sabirući vojske i krećući pomalo dospiju sdružene vojske tekar 12. augusta na Unu kraj Kostajnice. Na protivnoj obali rijeke Une stala je jaka turska vojska, da našima prepriječe prelaz. Nisu Turci nit' slutiti mogli, da će naša vojska njima na očigled prelaziti Unu. Ali dok su s brda Djeda gruvali topovi, počelo je pod okriljem topovskih zrna najprije konjaničtvo prelaziti. Bila im je voda do strimena, a pod samim Badenskim padne konj ranjen od zrnja neprijateljskoga. Neprijatelj potegne se natrag tražeći naslona na susjednoj gori. U to predje i naša pješadija. Naši podju zatim za neprijateljem koji se je na visu od brda namjestio. I naši se na protivnoj visini uzmu namiještati. U to navale Turci urnebesnom halabukom, ali budu potučeni i baciše se u divlji bijeg.

Preostala posada kostajnička videći da je odkinuta od svojih i da mora propasti, predade se na milost, da slobodno prodje bez oružja i bez prtljage kakve. Hrvati preuzmu posadu u Kostanjevici. Sada krene naša vojska progoneći neprijatelja tako brzo, da je već 21. augusta mogao princ pisati caru o svojoj vojni. Ovdje se spoji sa narodnom vojskom, da krene prema Brodu, koji su Hochkirch i Zrinski bili već prije ove vojne osvojili. I tako redom padoše svi gradovi na Savi do Broda ali svi popaljeni, kao i sela oko njih. Što je bilo kršćanskoga puka, sve to poklaše ovoga puta Turci, što nije prije uzmaklo u šume, gore i u Slavoniju.[2]

Sada je naš jadni puk morao pomno pristajati uz radnju, da spoji Brod s obiju strana Save i tako da spoji Bosnu sa Slavonijom. Do Broda vojevao je i ban Hrvatski Nikola Erdedi. Odavle vrati se

[1] Contarini II. str. 65. — Theatrum europeum XIII. str. 277. — Lopašić: Dva junaka str. 155.

[2] Röder II. str: 77—80. Contarini II. str. 66.

kući, da na rijeci Uni brani Hrvatsku. Ovdje održa sjajnu pobjedu nad bosanskom vojskom Muhameda Jovanovića, ali Bihača ipak nije mogao ban da predobije. Medjutim paša bosanski bojeći se napredka naše vojske, da ne donese pomoći Biogradu, sakupi jaku vojsku od petnaest hiljada ne daleko od Broda kod Dervente. Ljudevit Badenski ostavljajuć posadu krene samo sa tri hiljade konjanika na bojno polje, gdje nadje već Turke poredane. U središtu ima deset hiljada pješaka, a na obadvije strane pet hiljada konjanika. Ne mogući već uzmaknuti upusti se princ u bitku (5. septembra) i razbije najprije konjaničtvo a onda i pješačtvo. Do šest hiljada padne janjičara i do dvije hiljade bude ih zarobljeno. Može se reći, da u cijelom ovom dugom i velikom ratu nije s manjom silom sjajnija pobjeda izvojevana. Četrdeset turskih zastava prodje kao sjajna ratna trofeja u Beč. Iza toga predadu se Brčka, Šabac i druga mjesta na Savi. U sve gradove dodje carska posada.[1]

Na dan bitke od Dervente spremao se posljednji udarac na Biograd, a slijedeći dan (6. septembra) već se je vijala carska zastava na ovom po svom položaju divnom gradu.[2] Padom njegovim otvaraju se tek vrata carskoj vojsci i carskoj politici na balkanski poluotok. Njegovim padom tek možemo reći, da je oslobodjena Slavonija, jer je palo ono glavno stecište velikih vojska turskih. Njegovim padom prosinula je tek prava nada kršćanskim narodima, da im dolazi osloboditelj.

I na bečkom dvoru porastu sada krila nada do divne lahkovjernosti. Odmah iza bitke kod Dervente dobije Badenski pismo od cara Leopolda gdje mu javlja, da je zapovjedio izborniku bavarskomu, neka mu pet do šest hiljada vojske dade u pomoć, da uzmogne provaliti u Bosnu. Medjutim neka šalje čovjeka u Sarajevo, koji bi poiskao tamo najuglednije ljude, „pa da se s njima dogovori, ne bi li oni ne samo u Bosni već i u Srbiji i u Dalmaciji u utvrdjena mjesta uveli carske posade. To da im se može s početka reći samo lijepim načinom, ako bi se pako branili — što car Leopold nevjeruje, da bi moglo biti — onda im neka zaprijeti silom i strogošću". Iza ovoga naivnoga pisma cara Leopolda, dolazi Badenskomu drugo sa spomenicom španjolskoga poslanika, gdje mu se veli, „neka ne osvoji samo Bosnu već i Hercegovinu i Dalmaciju, da car preteče Mlečane, koji su Sinj osvojili". Lijepo im na to odgovara Ljudevit Badenski, da mu je izbornik

[1] Röder II. 84—87. Contarini II. 77—78.

[2] Mitheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. sv. str. 112—115.

bavarski poslao šest hiljada ljudi samo zato, da pojača posade, a da bi za osvojenje ovih prostranih zemalja jedva dostajalo trideset hiljada vojske dobro spremne i s puno novaca. Sarajevo da je otvoreno mjesto, u „kojem se niti mačka sakrila ne bi". Žali, što ne može primiti tako častnu zadaću, a „neće da carsku vojsku dovede u podpunu propast". Iz Beča jošte ne prestaju navaljivati. Car mu piše „što se ne može „Marte" neka dostigne „Arte".[1]

Princ badenski još prije svršetka vojne udari na Zvornik, da sveže novo osvojene tvrdjave bolje sa Srbijom. Ovamo se bila povukla bosanska vojska. Četiri turske pukovnije pješaka i njekoliko eskadra konjanika odavle su izlijetali, da naše uznemiruju. Iz Zvornika sa Drine rijeke mogli su udarati i u Srbiju i u Slavoniju, zato taj grad trebalo dobiti. Carska vojska udari, mnogo turske vojske pogine, mnogo uzmakne, što je preostalo, moralo se predati na milost, da mogu grad onaj ostaviti. Ode do četiri hiljade ljudi prema Sarajevu. Sada je bila Slavonija ne samo oslobodjena već i za buduću zimu osigurana od turskih navala.[2]

I Venecija vojevala je ove godine sretno ne samo u Negropontu nego i u Dalmaciji pomoćju naroda hrvatskoga. Venecija dobila je na svoju stranu i narod crnogorski, koji je sa svojih visokih i nepredobitnih brda zadavao straha susjednoj Albaniji. Veneciji znamenito pomognu Crnogorci kod Ercegnovoga, da ga je mogla osvojiti. Sada se digne na nje Sulejmanpaša sa osam hiljada momaka. Dovuče se u Crnugoru, da pali njihova jadna sela. Cornaro pošalje Crnogorcima pomoć i poraziše do noge Turke. Turci izgubiše do sadamdeset zastava, do hiljadu šest stotina pokri ih bojno polje, a topovi i šatorori turski i mnoge spreme njihove dopadoše Crnogorcima u ruke. Sulejman potegne se najprije u Podgoricu, a odavle u Skadar ostavljajući Crnogorcima susjedne zemlje, da odvode iz njih silni plijen i roblje.[3]

I u sjeveru Zagorja dalmatinskoga valjalo je jošte svaliti posljednji kamen smutnje turske za mletačku Dalmaciju. Grad Knin bio je jošte u turskim rukama na veliku napast primorskih gradova i sela puka hrvatskoga. U gradu je zapovijedao Ataglić paša bivši prije zapovjednik Stolnoga Biograda, a sada paša bosanski. Grad opasan sa više zidova na uzvišenom brdu mogao se je dugo držati, a došla mu je pomoć i od paše hercegovačkoga, koji je pošao na Drniš, da

[1] Röder II. 87—88.
[2] Röder II. str. 90. — Contarini II. 79.
[3] Boethius VI. sv. str. 438. — Contarini II. str. 120.

time od Knina odmakne našu vojsku. Ali ga Hrvati hametom pobiju. Sada stanu general mletački Cornaro i vojvoda Stojan Janković grad sve više opasavati i razvaljivati, dok ga na juriš ne oteše (11. septembra). Samoga pašu sa pet aga i do hiljadu i osam stotina turskih vojnika zarobiše. Sada padne i Vrlika i Zvonigrad. Zagorje dalmatinsko bude čisto od Turaka.

Već se približavalo vrijeme jesensko, kada više nije moguće ratovati. Ovoga ljeta pokušaju i Dubrovčani, da si osvoje Trebinje i Popovo, ali čini se bez uspjeha. Zato odluči Venecija, da te zemlje predobije i tako da Dubrovnik stisne sa svih strana. Vojske mletačke moradoše najprije da osvoje Norin i Ciklut, da mogu dospjeti do Trebinja. Dok su se mletačke vojske u zimsko doba prebijale, da dospiju do Trebinja i Popova polja, ova mjesta i još njekoliko susjednih obćina primaju pokroviteljstvo carsko i budu priznati za carske podanike.[1] Medjutim prisili zima na veliku žalost republike mletačku vojsku, da predje u zimske stanove.[2] Ovako se opet spasi Dubrovnik, da ga Venecija nije zadavila, za čim je išla cijele ove godine. Još je trebao jedan jači udarac, da Bosna i Hercegovina budu careve zemlje, a Dubrovnik da postane glavno mjesto trgovine za sve careve zemlje na veliku štetu republike.[3]

Republika mletačka pored svih pobjeda nije dakle ipak zadovoljna posvema. Na carskom opet dvoru bečkom vlada slava i veselje veliko. Turci poništeni spremaju se, da prose mir skromno i ponizno upravo onako, kako su ga Habsburgi prije stotinu i toliko godina znali prositi. Ali tko će ih sada u Beču ozbiljno poslušati, kada se već nije niti mislilo, da bi štogod bilo carskomu oružju ne-

---

[1] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1888 II. Bd. S. 18 na temelju Ragusana acta u c. k. tajnom arkivu god. 1688.

[2] Contarini II. str. 121. „convenisse ridurle alli quartieri d' Inverno con grave dispiacere della Republica, a cui rincresceva, che rimanessero annidatii Turchi in Trebigne e nelle Terre del circonstante Paese."

[3] Cornaro piše iz Beča skoro u svakoj svojoj depeši o Dubrovniku i o pogibelji napredka carskoga oružja. U depeši od 30. maja ove godine veli najjasnije, što su dobro razumjeli u Veneciji: „Devo in oltre riffletter alle moleste coseguenze, quando succedesse agl'Imperiali d'estender i confini sin ai stati contigui di V. E., mentre col commodo e dipendenza di Ragusi potendosi stabilir quella Città di negotio et à quella parte incaminarsi le mercantie della Bossina e delle stati Cesarei (che non lasciarebbero li Mercanti di promover con ogni studio) restarebbe aperta una gran porta al pregiudizio et al interesse essentialissimo della S. Republica".

moguće. Sada se ozbiljno bave car i ministri pitanjem, gdje bi imali odsjeći granice carstva: da li kod Trajanskih vrata ili u Carigradu. Sada se nije smjelo više dvojiti o tom, da će osvojiti staro grčko carstvo, da će careva neumrla zasluga biti sjegurno sjedinjenje obiju crkava. Sada se za stalno uzimalo, da će gospodstvu turskomu biti kraj za sve vijeke.[1]

Nije malo tomu opojnomu veselju doprinosilo, što su stizali glasovi i pisma od Srba i Bugara, da će se listom ustati za cara i njegove kršćanske vojske. Jedan od glavnih ljudi, koji se kao čudan pojav vija već kroz dvadeset godina izmed kršćanskih i turskih oblasti, jest Srbin Gjorgje Branković. On je glavni glasnik kršćana kod bečkoga dvora. Govori sve jezike, koji se govorahu tada u Podunavju. Već god. 1883 dade mu bečki dvor baronstvo. On dovede poslanstvo srpskih i vlaških ljudi pred Leopolda umah iza pada Biograda obećavajući, da će se sve listom dići na Balkanu, ako dodje carska vojska. Vele, da je Gjorgje obećavao do trideset hiljada ljudi, da će dići na oružje. Car Leopold povisi ga na grofovstvo sa naslovom Podgorički, a u diplomi dade mu to uvjerenje, da se potvrdjuje u nasljedstvu svojih djedova (20. septembra).[2] Sam Arsenije Černojević pećki, srpski patriarka obraćao se caru Leopoldu, neka pomogne njemu i njegovu narodu iza pada Biograda.[3] Svi glasovi i vijestnici govore o vrućoj želji kršćanskoga svijeta, da hoće kršćanski da žive. U samom našem narodu bila je živa vjera, da je sada Turcima odzvonilo. Naš narod pjeva ove godine:

Tebi slava i fala, Bože i blažena gospe,
Vi ste nas pomogli, pomozite i u napredak,
Vazda nam dajte dobiće suprema neprijatelju
Klete Turke da ćeramo i iz Evrope izagnamo.[4]

---

[1] Mailáth: Geschichte des österreichischen Kaiserstaates sv. IV. str. 230 ima izvadak iz spomenice grofa Quintina Jörgera ozbiljna državnika i savjetnika Leopoldova, koji ova pitanja raspravlja.

[2] Taloci: Lažni Brankovići u Ljetopisu Matice srpske sv. 159 str. 72.

[3] To pripovijeda Raić: Istorija IV. str. 128—131. Ilarion Ruvarac: O pećskim patriarsima str. 87 to pobija i navodi, da se je patriarka obraćao na careve ruske Ivana i Petra, od kojih je i odgovor dobio. Mogao se je patriarka obratiti i na ruskoga cara tražeći spasa svuda, gdje je mislio, da se naći može. I sam Ruvarac odmah za tim navodi, da se je Arsenije i na papu obratio. A da je tražio carsku zaštitu, svjedoči nam dobro upućen suvremenik: „wie dann der Bischof von Bulgarien und Servien einige Deputirte an die kaiserliche Generalität abgefertigt, den kaiserlichen Schutz verlangt". Boethius sv. IV. str. 204. Taj biskup „Bugarske i Srbije" nije mogao biti drugi, nego Arsenije Černojević.

[4] Bogišić: Narodne pjesme str. 177.

VI.

Ovakovo osjećanje vladalo je sada u svem narodu hrvatskom, a budilo se i u Srbima i u Bugarima. Od jadranskoga do crnoga mora po gorama i dolinama obasjava pritisnute kroz stoljeća kršćanske duše jedna bogoduha misao, kako je došao čas da stresu sa sebe teški jaram turskoga robovanja. Od vjekova nije bilo takove jednodušne misli u plemenima našega naroda. A kada se razabere tadanji politički položaj u Europi, koji je sada bečki dvor pritiskao i nagonio, da se odvrne od istoka i okrene svom snagom prema zapadu, a da ipak nije zapustio i vojne proti turskomu carstvu, tomu je veliki uzrok, što se je nadao sveobćemu ustanku našega naroda za svoju kršćansku slobodu.

Franceska nije rado gledala ovaj slavni napredak saveznika prema turskomu carstvu, nudjala je već prije dvije godine njeki savez katoličkih vlasti, na što u Beču nisu pristajali. Sada iza dobitka Biograda da presiječe njeke diplomatičke prijepore skoči na oružje, te već 25. septembra juri osamdeset hiljada vojske franceske u Falačku, da pale i uništuju. Njemačka se ovaj put oduševljeno odazove pozivu carskomu, da vojuje na neprijatelja Franceza. Na carsku stranu okrene sreća i time što je u Engleskoj nastao veliki prevrat, koji je bacio s prijestolja Jakoba II. saveznika franceskoga i doveo na prijestolje Vilima III. holandeskoga najodlučnijega protivnika premoći franceske (8. novembra). Vilim je odmah snovao o velikom savezu cara Leopolda, Španije, Engleske i Holandeske proti Franceskoj. Čim ga je parlamenat engleski priznao (22. januara 1679) za kralja, odmah stvori on taj savez.

U ovo vrijeme dolazili su u Beč turski poslanici, da prose mir. Vodi ih odlični starac Sulfikar, a duševna im je glava Grk Maurokordato. Poslanici su bili skoro očevidci pada Biograda, uz put dočuše pad Sigeta. Moradoše stati u Pottendorfu kraj Beča puna tri mjeseca, dok se odluči, kako će ih car primiti. Čameći u malenom ovom selcu mogoše ipak čuti i o provalama franceske vojske u Njemačku i o sjajnim pobjedama. Još je k tomu pridolazila neprilika, što car po ugovoru sa saveznicima nije smio činiti mira bez njih. Trebalo je njihove privole. Tek onda mogoše unići u Beč poslanici turski iza pretrpljena poniženja, upravo onako kako su u prvanja vremena carski poslanici ponizivani bili prije svoga ulaska u sjajnu portu. U brzo se je vidilo, da nisu ni Turci klonuli, već da traže i ono, što su im saveznici oteli, a saveznici da traže i više, nego što su do sada predobili. Već je mogao uzkliknuti Ljudevit XIV.: „Turci

čine čudesa. Oni neće mira. Sve vijesti iz Beča javljaju, da po tom Karlo Lotarinški neće ove godine dospjeti na Rajnu".[1]

Bečki dvor se ipak odvažio na dvostrani rat, premda veoma teško. Veliki dio carskih vojska kretao je na Rajnu, dok su još turski poslanici boravili u Beču. To je Turke i sklonulo, da ne popuštaju. Karlo Lotarinški imao je da bude na Rajni vojvoda. Ono malo vojske što je još preostajalo, imao je da vodi na Turke Ljudevit Badenski, koji se je u prošlom ratu toliko odlikovao. Sva njegova vojska, kada se sabere, nije se mogla veća računati da će biti, nego li kakovih dvadeset i pet hiljada ljudi.

Što je malo bilo carskih vojska, tomu su imali doskočiti kršćanski narodi ustajući na krvnoga svoga neprijatelja. Pribježište jadnoj raji imala je biti poglavito ravna i plodna Slavonija. Ali kako će da pribjegnu u Slavoniju, kada narod odanle bježi pred silovitim vojničkim upraviteljima. Digao se je grof Franjo Ivanović i obratio na kralja, neka zaštiti ovaj narod od nasilja njegovih vojnih oblasti, da ne bježi natrag u Tursku. Kralj izdade pravu privilegiju (11. juna) svemu narodu, katolicima i pravoslavnima poimence „Srbima (Rasciani) Hrvatima i Vlasima", da slobodno ulaze u sela i gradove. Koji su u vojničkim častima, potvrdjuje ih. Pozivlje i druge sposobne, da k tim vojnim službama pristupe. Za tri godine oprašta od svih podavanja i zemaljskih tereta one, koji sada sjede u Slavoniji, a tako isto i sve one, koji bi došli, od dana kada dodju. Od desetine su prve godine sasvim slobodni, druge godine plaćaju dvadeseti dio, treće petnajsti. Kralj se dakako nada, da će se pridružiti njegovim vojskama „složno i jedinstveno na obće dobro, pak da će pobiti i satrti strašnoga neprijatelja kršćanskoga imena, da će za njega, za kuću i ognjište, za žene i djecu svoju s Turcima junački vojevati." Ovaj privilegij proglašen je i na jeziku hrvatskom.[2]

---

[1] Ono Klopp: Das Jahr 1883 str. 442 i dalje. Pisac ima pojedinosti ob ovoj alijanciji, koje su nove i zanimive.

[2] Ovaj privilegij u konceptu u komorskom arkivu u Beču. Priobćuje se ratnomu vijeću i ugarskoj dvorskoj kancelariji. U dopisu se veli, da je zato izdan, da dodje više naroda u Slavoniju. Nalaže se, da se izda i u „ilirskom" jeziku. Štampan je i od Fiedlera u Archiv f. ö. Geschichte sv. XXXVII. str. 119 medju prinosima: Beiträge zur Union. Ovomu privilegiju nalazimo dobar komentar u Röder II. str. 27—33. Ljudevit Badenski piše caru Leopoldu 19. juna, kako bi dobro bilo, da se Slavonija kršćanskim narodom naseljuje, ali primjećuje: „allein Sie von denen jenigen, so bereits darüber gewohnt, widerumb ab geschröktt, indeme selbe lieber darvon und in Feindts landt lauffen wollen, alss weiters von denen Dreissigen, Inspektorn und Cameral bedienten so hart-

Sličnim načinom pozivlju narod i carski vojvoda Ljudevit Badenski, a i njegovi podvojvode. Medju katoličkim pukom bosanskim radili su pomno i brižno, ali i skromno častni oci franjevci. Medju Srbima osobito radi Gjorgje Branković sa znanjem dvora bečkoga, koji mu je u to ime i grofovstvo dao. Car Leopold znao je za sve ovo, zato prije nego što šalje Ljudevita Badenskoga opominje ga, „neka se trudi, kako će Bosnu i Hercegovinu spraviti pod moju vlast“ — veli car — „i moje gospodstvo proširiti do mora“.[1] U tome mislio je car da se sve vojske saberu pod vojvodstvom Badenskoga u Srbiji, dapače i ban hrvatski. Sam vojvoda to odbije priznavajući, da ban imade veliku zadaću, da brani Hrvatsku na Savi i Uni od provale neprijatelja.[2]

Naravno je, da je Ljudevit badenski bolje poznavao situaciju, nego li ljudi na bečkom dvoru. Još prije nego što je on skupio vojsku u Srbiji, zaišće paša bosanski od velikoga vezira, neka mu dade pomoći, da osvoji opet Zvornik i gradove na Savi i Uni. Turci popališe i u pepeo obratiše mjesto Zvornik, ali ga ne osvojiše, već budu suzbiti.[3] Medjutim su Turcima dolazili glasovi, kako slavno Francezi vojuju proti caru na Rajni. Vidili su i obaznavali njihovi poslanici, koliko je vojske odlazilo na bojno polje njemačko. Digne se paša bosanski opet sa velikom vojskom na Hrvate. Najprije se Turci razdijele na manje skupine, da poharaju svu zemlju izmed Une i Kupe, ali budu svuda suzbiti i od vojske i od naroda, koji se dizao na oružje. Zatim se opet sjedine i predju preko Une, da se sukobe s hrvatskom vojskom pod Zrinom gradom. Vojvoda hrvatski grof Ivan Drašković dočeka ih sa hiljadu i pet sto momaka i razbije bosanskih deset hiljada. Turaka je što palo što zarobljeno do sedam hiljada, dvije ih je hiljade Una pozobala, a do hiljadu konja izpliva na drugu stranu bez svojih konjanika. Dvadeset turskih zastava predade Ivan Drašković

---

wie bisshero geschehen sich strapaziren und anstrengen lassen“. Na to mu odgovara car Leopold 27. juna, hvali mu i priznaje, da pravo govori i dodaje: „indeme mir die öden Länder kheinen nuzen geben, und ich daraus, wann solche nit wider besetzt und bewohnt sein nit das geringste werde ziehen khönnen“.

[1] Röder II. Urkunden. Pismo carsko od 10. maja 1689: „Nicht ausser aeht zu lassen, wie man Bosnien und den Districtum Hercegovina völlig in meine Devotion bringen, mithin auch mein Dominium biss an dass Meer extendiren möge“.

[2] Ibidem str. 20 pismo Badenskoga na cara. Sr. Lopašić Acta Confiniaria ton. II. str. 393—4, gdje Ljudevit Badenski dne 24. maja pozivlje bana Erdeda, da posjedne Kostajnicu, Dubicu i Jasenovac, a to opet požuruje 7. juna

[3] Contarini II. str. 149.

svomu mladjahnomu sinu, da ih odnese caru Leopoldu.[1] Da su Hrvati zbog ove pobjede ponosno dizali glavu, to je naravno. Vitezović napisa ob ovom boju „novljančicu".[2] O nijednoj pobjedi u ovom dugom ratu nije progovorio i sabor hrvatski većim oduševljenjem. Gdje je bilo Hrvata i u stranom svijetu, radovali su se. Tako se na primjer sačuvao spomen, da su i Talijani slavili ovu pobjedu s usklicima: živio ban hrvatski, živili prehrabri Hrvati.[3]

Dok je ovdje banska vojska sretno vojevala, diže se krajiška hrvatska vojska pod generalom Herbersteinom, da osvoji Liku, na koju su u ovaj čas vrebali Mlečani. Glavni glasnik med narodom našim, da se diže na ovu vojnu bio je pop Marko Mesić. Pored njega spominju se Knežević i Došen, Jerko Rukavina i Dujam Kovačević.[4] Na Mesićev glas odazovu se Senjani, Podgorani, Brinjani i Otočani. Kao drugi Kapistran ide s krstom u ruci pred našom vojskom.[5] Da ih Mlečani ne preteku, kretala je vojna od Senja i Karlobaga najprije na Novi (15. juna), koji se odmah predade, a drugi dan predadu se Bilaj i Ribnik. Ovdje se nadjoše naši sa Stojanom Jankovićem, koji je bio u službi Venecije, zato ga Hrvati nisu u ovaj čas upravo rado gledali. Kada se je Ribnik predao, dodjoše odmah glasnici iz Vratna, Grebenice i Široke kule, da se predaju. Iza toga predadu se iza malo oklijevanja Bilaj i Budak pa i ljuti inače Perušić, gdje je Marko Mesić odpjevao zahvalnu misu i pokrstio mnoge Turke, jer su tamo Turci ostali ne hoteći ostaviti svoju staru postojbinu.[6] Za deset dana osvojena je Lika.

Trebalo je jošte osvojiti i Krbavu. Ona ima samo dva grada Bunić i Udbinu. Bunić sami Turci zapališe i slegoše se zajedno sa svojom braćom iz drugih gradova Like u Udbini, da je brane do posljednje

---

[1] Contarini II. str. 155—156. Boethius sv. IV. str. 918. Protocollum Regni u zem. arkivu g. 1889 str. 483 vele stališi: da je što palo što zarobljeno „septem millia" a dvadeset zastava da nosi u Beč mladi grof Petar Drašković.

[2] Vitezović: Kronika svega sveta vekov I. izdanje, kod god. 1689 kazujuć o tom boju da je izašla: „novljančica, ku ja spisah". To su prvi zametci novina hrvatskih, što do sada znademo.

[3] U rukopisu jugosl. akademije: Chronologia Collegii Illyrico-Hungarici od g. 1559—1752 ima kod god. 1689 str. 260—263 opis slavne pobjede hrvatske kod Zrina grada, koja završuje: „Itali per publicas plateas altissimis vocibus exclamabant: Viva il bano di Croatia, vivano li corragiosissimi Croati..."

[4] V. Czörnig: Ethnographie des Kais. Oesterreich sv. II. str. 175—6.

[5] Rukopis o Lici u jugosl. akademiji za god. 1689.

[6] Mesić sam piše: „Kada je vazeta Lika i Krbava došal je general karlovački z menom skupa u Perušić ... a Turci što su ostali u Perušiću da će se krstiti ..." Lopašić: Dva hrv. junaka str. 44.

kapi krvi. Počme obsijedanje grada (3. jula). Nije ga bilo tako lasno dobiti na juriš, van da se gladom izmori. Najprije im nestane vode, a naši im zatvoriše i zatrpaše sve studence izvan grada. Morali su već krv volovsku i konjsku piti, kojom su si i kruh mijesili, sve čekajući pomoći. Ta im nije stigla. Morali se predati, ali da slobodno prodju (21. jula). Uz put se povadili Turci i naši. Turci budu poklani svi do trideset ljudi.[1] Na Udbini ostane naša posada, a Mlečani sada opet utvrdjuju Zvonigrad i Strnicu, da si občuvaju zemlje od svojih saveznika. I Knin utvrdjuju, da ga občuvaju od saveznika svoga.[2]

Ova sumnjičavost Venecije prema bečkomu dvoru nije bila bez razloga. Bečki dvor htio je da se širi svojom vlasti do mora. Tomu je, tako smijemo reći, davao puno povoda i sam naš tužni narod, koji premda pogažen i satrt pod igom turskim, ipak nosi slutnju u srcu svome, da bi najbolje bilo, da bude zajedno s braćom svojom. S ovu i s onu stranu Velebita osjećaju, da su jedno. Za to Stojan Janković i Ilija Smiljanić vojuju na obadvije strane. Ne ima u ovom puku misli kakve političke. Sva mu je misao u pjesmi njegovoj, koja pjeva osjećanje njegovo, srce njegovo. Ovo osjećanje preobladalo je i mohamedance ličke, te se pokrstiše, da žive s braćom svojom. I Lika se evo oslobodi i pokrsti i napuči narodom iz susjednih mjesta. Nije više dospjela pod Tursku.

Treba da ogledamo i bojno polje glavne careve vojske u Srbiji. Carske vojske sabirahu se veoma sporo. Kada je Ljudevit Badenski 9. juna prispio u Biograd, nadje tamo tek dvije regimente. Novca bilo malo, a vode velike izašle. To je jedno i drugo sprečavalo sastanak vojske. Tekar polovicom jula mogao se krenuti Badenski na čelu od dvadeset i četiri hiljade. Prvi sukob bio sa Tököliem, koji je imao započeti boj. Ispadne mu tako nesretno, da su u Beču glavu izgubili bili i svjetovali, neka ostavi nješto pješadije pod zidinama Biograda, a sa konjaničtvom neka se povuče s ovu stranu Save i Dunava.[3]

Znalo se je u Beču, da je med Turcima izašla fetva, da za spas carstva sam sultan ima da izadje na bojno polje. Sultan Soliman krene s vojskom, ali se sustavi kod Sofije. Redžeb paša kao seraskir na čelu od četrdeset hiljada povede vojsku i utabori se kod Kru-

---

[1] Lopašić: Acta Conf. III. str. 449—458 ima veoma krasno originalno izvješće, koje se u glavnom slaže, ali donekle i popunjuje sa rukopisom naše akademije o Lici. U našem akad. rukopisu spominju se i poimence familije, koje su se pokrstile.

[2] Contarini II. str. 157 i 196.

[3] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 120.

ševca. Dugo vremena izmicao je carski vojvoda bitci, dok ne bude prisiljen na nju kod Batočina (30. augusta), gdje je Turke upravo hametom potukao. Samo silna kiša i nastajuća noć spasiše Turke od posvemašne propasti. Osim tri hiljade palih na bojnom polju ostaviše preko stotinu topova, do hiljadu deva i svake vrsti robe i živeža, što je carskoj vojsci veoma dobro došlo.

Upravo radi nestašice hrane i drugih sprema morao se Badenski siliti, da kreće napred i da što prije opet navali na neprijatelja. Kod Niša opet dodje do bitke (24. sept.). S mnogo manjom vojskom izvojevao presjajnu pobjedu. Deset hiljada Turaka ostane mrtvih na bojnom polju, a hrane za vojsku nadje, da ju je mogao time prehraniti puna četiri mjeseca. Vojske carske posjednu sve klance Balkana, a sam Badenski krene prema Vidimu, koji iza bitke osvoji. Prisili zatim i vlaškoga vojvodu Brankovana, da prizna protektorat carev i da uzdržava carsku vojsku. Pikolominiu dade jedan zbor, da udje u Staru Srbiju, što on i sjajno obavi. Narod ga pozdravljao kao svoga spasitelja.[1]

Ove pobjede imale su uspaliti Srbe i Bugare za cara i carsku bečku vladu. Medjutim u ove slavne i veličajne dane dolazilo i smutnje. Nije mala smutnja što je vojvoda dao uhvatiti Gjorgja Brankovića. Još nije niti započela vojna, već je Ljudevit Badenski izvijestio cara, kako Branković razašilje pisma po narodu, da se nazivlje despotom Srbije, Mizije, Bugarske, Tracije, Srijema i svih zemalja od Osijeka do Carigrada, a da je i u dogovoru sa vlaškim vojvodom. Car mu mudro odgovara, neka ga onako na lijepo u sigurno spremi.[2] Istina je bila, da se je Branković proglasivao nasljednikom starih despota srpskih i pozivao narod „radi snabdenija pravoslavnije naše vjere i radi izbavlenija naroda našego Serbo bosanno i bulgaroslavno slavenskago jazika“ da se kupe pod njegovu zastavu.[3] Sam patriarka Cernojević, svećenstvo i veliki dio naroda rado se odazvao ovakovu sladku glasu, da dobije gospodara svoje krvi i vjere. Kratko im bilo veselje. Na lijepe riječi namami Gjorgja k sebi Badenski, uhvati ga i dade ga odvesti u Beč (7. novembra),[4] odakle je poslije odveden u Eger, gdje je uz penziju živio do 1711 god. Da se je narod srpski time smutio, to je naravno, a da to nije bilo na korist carevoj politici, to je još naravnije.

---

[1] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 Bd. III. str. 119—126. Još detaljnije u Mitth. od g. 1888 II. Bd. str. 116—158 pod naslovom: Die Kaiserlichen in Albanien od kapetana Grbe.

[2] Röder II. Beilagen str. 74—78.

[3] Pismo u spomenutom Ljetopisu Matice srpske str. 74—75.

[4] Röder II. str. 176.

Bečki dvor mislio je iza sjajnih pobjeda Ljudevita Badenskoga, da će Turci satrveni teško dočekati, da dobiju mir, i to na temelju uti possidetis. Po tom bi car Leopold bio gospodar Srbije i svih zemalja do balkanskih gora. Prevariše se u svojim nadama. Turci su upravo ove godine bili sretni prema Poljacima, Rusima i Veneciji. Kako li se brecnuše u Beču, kada im na ponude o miru odgovori Sulfikar u ime svojih drugova: „Kako rekosmo ovoga proljeća, onako neka bude. Ako tako ne može biti, a vi nas pustite kući. Po koranu porta u obće ne odstupa zemlje.“[1]

„Ne ima dvojbe“ — veli Cornaro godinu dana kašnje u svojem konačnom izvještaju — „da se je u barbara promijenilo mnijenje radi provala Franceza u Njemačku. Oni spoznaju, da se sila carska razdijelila. Oni vide, kako se iz Ugarske odvode vojske u Njemačku, a time ostaje Ugarska bez obrane. Oni su ostajali u Beču, samo da vide konac rata od ove godine 1689, a prema tomu da se odluče.“[2] Po razgovoru s turskim poslanicima ne bi skoro car mira diktovao, nego Turci. Pogodbe se razbiju.

VII.

Dok su se ovi bezuspješni pregovori vodili, okrene se sreća i snaga u turskom carstvu proti kršćanskim saveznicima. Poraženi Redžeb paša bude smaknut, veliki vezir Mustafa bude skinut, a vezirski veliki pečat dobije Mustafa Koprili mladji brat slavnoga Ahmeda (7. nov.), čovjek strog i obrazovan po pojmovima turskim. On utiša odmah pobune, napuni blagajne novim daćama, popuni odmah vojsku, a blagoštju i pravednoštju pokuša ublažiti i predobiti i kršćansko pučanstvo. Prva mu je odluka bila, da baci carevce preko Balkana.

U to ime bude poslan kan tatarski sa velikom vojskom u Staru Srbiju. U kratko vrijeme zamrazi se careva vojska otimljući i robeći i kod Srba i kod Albaneza na toliko, da su se „skoro više bojali carskoga vojnika nego li Turčina“, jer ne ima opačine, koju ne bi bio počinio carski vojnik.[3] Ovako sama carska vojska pripravi dolazak Turaka u zimsko doba. Kan tatarski velikom vojskom poplavi Staru Srbiju, padne Skoplje. Na samu novu godinu 1690 uputi se pukovnik Strasser kod Kačanika sa četom od tri hiljade ljudi u bitku sa deset puta jačom tatarskom vojskom. Padne sam, a preko dvije hiljade vojske

[1] U tajnom c. k. arkivu pod Turcica. Protokol konferencije od 29. novembra 1689 kod One Kloppa str. 451.

[2] Fiedler: Relationem fontes rerum austriacorum XXVII. p. 337.

[3] Katona historia critica XXXV. str. 663.

izgubi na bojnom polju. Sva mjesta padnu preko Balkana. Bio bi i Niš pao, da nisu Tatari otišli i Veterani dospio Nišu na pomoć.[1]

Sa strahom i užasom pozdraviše novu godinu na bečkom dvoru. Car Leopold obrati se na Ljudevita Badenskoga, da mu savjetuje. Oprezni vojvoda predloži, da se sva vojska potegne preko Save i Dunava. Neka dobro dade osigurati Biograd, neka osvoji plodni Banat. Dunav je sam jaka obrana, a na Savi i Uni braniti će Hrvati, „kako su od uvijek činili."[2] Ovomu neutješnomu savjetu čovjeka pouzdana ali sada boravećega u Njemačkoj protivili su se savjeti generala Veterania, koji se nalazio na bojnom polju. On reče: „Macedonci i Albanezi obećaše mi, da će skočiti na oružje, a ja njihovim obećanjima vjerujem, pak ću njihovom pomoćju dospjeti do Carigrada i baciti Turke preko mora u Aziju."[3]

Bečki dvor pouzdavao se u kršćanske narode, a buduća vojna da se vodi pomoćju kršćanske raje. To su zagovarali osobito ministri Kinski i Stradtmann. Oni sklonuše cara Leopolda, da je izdao poznate „literas invitatorius" dne 6. aprila 1690 na narode Albanije, Srbije, Mizije, Bugarske, Silistrije, Ilirije, Macedonije i Rascije," gdje im car obećaje slobodu vjere i vojvodstva, ako se njegovoj zakonitoj vlasti pokore. „Radite dakle za Boga" — zaključuje proglas — „za vašu vjeru, za vaše dobro, za vašu slobodu, za vašu sigurnost. Pristupite neustrašivo na našu stranu, ne puštajte uza to vašega domaćega ognjišta niti obdjelavanja vaših polja, pozovite vaše drugove, da vas slijede. Prihvatite ovu od Boga i od nas vama pruženu priliku, koja vam se već nikada neće tako zgodna pružiti, ako hoćete, da se pobrinete za vaše sinove, za vašu dragu domovinu i za vaš spas." Isti dan ode pismo i patriarhi Černojeviću, gdje mu car zahvaljuje za njegove velike zasluge, pa da neka upotrijebi sav svoj upliv, koji ima, da strese sa sebe turski jaram. Narodi neka se sdruže s carskom vojskom, da zajednički protjeraju Turke.[4]

Jedva su ovi proglasi mogli stići u Staru Srbiju, a već su stizali crni glasi, da se ogromna sila turska na bojno polje valja. Nije bilo moguće

---

[1] Theatrum europaeum 1690 sv. XIV. str. 1013. — Hammer: Gesch. d. ö. R. VI. 549 meće ove pobjede turske već u novembar, što ne stoji. Dobro o tom u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1888 II. sv. od Grbe kapetana pod naslovom: Die Kaiserlichen in Albanien 1690 str. 175—178.

[2] Röder II. str. 204. Ljudevit Badenski boravio je tada u Njemačkoj.

[3] Veteranis Feldzüge in Ungarn und angrenzenden Ländern. Aus den italienischen. Dresden 1788 str. 85.

[4] Czörnig: Ethnographie Bd. III. 2 p. 69 i kod Katone XXXV. str. 655 i dalje.

patriarhi Černojeviću čekati Turke i Tatare, da njega i narod mu sasijeku, kada o carskom vojniku ne ima nigdje ni strvi na glase. On objavi caru o spremama turske vojske, ali i sam zamoli, da primi njega i njegov narod u svoje zemlje.[1] Kako će Srbi dočekati Turke, kada oni ove godine puštaju carske vojske, da slobodno iz gradova prodju, samo kršćane, koje stizahu, na komade rasijecahu. Patriarh se digne sa 37.000 familija. Ali se veli, da ih je „i toliko vo voenuju službu v'stupilo."[2] Dakle već na proljeće nalazi se srpski narod s one strane Balkana iz Stare Srbije s oružjem u ruci, uz carsku vojsku.

Ljudevit Badenski teško se odvažio, da primi vrhovno zapovjedničtvo na ovom jadnom bojnom polju. Napokon se odvažio i to dosta kasno. Tekar u augustu stigne na bojno polje (18. augusta). U ovaj čas stignu caru Leopoldu strašni glasi, da Tököli napreduje prema Erdelju, a vezir preko Balkana prema Biogradu. Car zapovijeda Badenskomu, neka se povuče preko Dunava, samo neka osigura Biograd. Sada je mogao Badenski kazati caru, kako je došlo na njegovo, kada je svjetovao umah poslije nove godine, da se carske vojske povuku preko Dunava i Save.

I Srbi moradoše sada preći Savu. Patriarka u ime naroda ugovara. Već mjeseca juna (18.) išće on slobodu vjere, da mogu zadržati stari koledar, da si slobodno biraju patriarka, koji će bditi nad crkvama i manastirima, a tako i vladike da slobodno vrše svoje zvanje, da paze crkve i crkvena dobra. Na ovu molbu izdade Leopold privilegij srpskomu narodu od 21. augusta 1690. potvrdjujuć ovo, što su Srbi molili. Daje vlast patriarki svagdje, gdje ima njegovih vjernika: „pa i u Ugarskoj i Hrvatskoj, koliko ih sada ima". Medjutim se nada car: „da će s božjom pomoćju ovaj narod njegova pobjedonosna vojska opet u njegovu otačbinu odvesti, a sada neka ostane pod svojim poglavarima i neka uživa svoje stare slobode. Glava im neka bude u svjetskim i vjerskim poslovima njihov metropolita".[3] Od Osijeka do Budima i Arada razbijahu se Srbi, naslanjajući se najviše na jake gradove, da u slučaju potrebe nadju što prije sigurnost. Njihova „mnogoplodna i mnogorodna zemlja srpska zapustje sva" — vapi suvremeni Srbin bolnom dušom — „i gradi svi i sela sva zapuštena

---

[1] Ruvarac Ilarion: O pećskim patriarcima str. 93.

[2] Ibidem p. 93. Ovdje „i toliko" ne znamenuje, da ih je toliko isto bilo u carskoj vojsci, već da ih je bilo „mnogo" u vojsci carevoj.

[3] Štampano u Czörniga III. 2 str. 70—71 i u Piko-Pavlovića, a sravni i Schwicker: Geschichte der Serben in Ungarn str. 10—14. Ocijenili su ovaj privilegij Szalay, Stojačković, Jireček itd.

i manastiri carski, velike i krasne crkve pisane zlatom, zapustješe i žrtvenici i oltari sveti. Gdje se je prinosila nekrvna žrtva, tamo se sada kote zvijeri nečiste i divlje".[1] Od kosovskoga strašnoga poraza nije srpski narod stigla veća nesreća, nego li ovaj prelaz na zemljište ugarsko i hrvatsko. Stara Srbija opustila je, da bude novom otačbinom Arnauta, ona postade spriječkom srpskomu plemenu, da ne uzmogne u buduće tako lasno segnuti prema egejskomu i jadranskomu moru. Ondje nestaje otačbine Srba, ovdje opet budu tako rasuti, da si ne mogu stvoriti „svoje" otačbine. Srbi se nadaju joste povratku u staru otačbinu, a nada se evo i bečki dvor. Koliko su te nade varave bile, to mi danas znamo. Onda nije mogao nitko toga znati, pa niti Arsenije Černojević pravi zlokobnik srpskoga naroda.

Iza Srba uzmicahu i carske vojske. Ljudevit Badenski uzmakne u Erdelj, da tjera odanle Tökölia. Niš padne, a Turci pod velikim vezirom vijaju se pod Biograd. Padne i Biograd, a strah od pada ovoga grada zaplaši i sam Beč, odakle se ljudi spremaju na bijeg, dok je vlada dala popravljati bedeme gradske.[2] Gradovi u Slavoniji bili su zapušteni, bez popravaka, bez spreme za obranu, sve u pustoj nadi, da više nikada neprijatelj neće ovamo provaliti. Medjutim nastane i jesensko doba, sve se nade saberu u jedno, da će kiše jesenske zapriječiti napredak neprijatelja u onim močvarnim mjestima. Napokon „bude svima nada volja svemogućega Boga", kako piše onih dana mletački poslanik.[3]

Sada odlučiše carevci, da će braniti samo Osijek, Siget i Budim, a sve će druge tvrdjave izmed Save i Drave razoriti i zapaliti, da se u njih neprijatelj ne ugnijezdi. U Osijeku zatvori se vojvoda de Croy, koji je iz razvalina Biograda sretno živu iznesao glavu sa jedva tri hiljade

[1] Atanasije djakon (1691—1699). Vtoroe zapuštenie izdano od Srećkovića. Spomenik V. srpske akademije str. 32.

[2] Ono Klopp: Das Jahr 1683 p. 468—469.

[3] Iza pada Niša a još za obrijedanja Biograda piše Cornaro republici: „Con riflesso lacrimevole devo humiliare, che la prosperità de successi passati inspirò una cosi dannosa confidenza negl'animi, che rimangono tutte le piazze di qua da Belgrado totalmente neglette senza riparationi e senza provedimenti. Queste considerationi rendono più intenso e dolore e timore di questa perdita, perche rappresenta con horrore della fantasia l'imagine degl' esagerati pericoli. Conosciuti dalla prudenza dell'Imperatore vien detto, ch'habbia rilasciato ordine a Comandanti di diffendersi fin all'estremità, mà nel Sistema infelice tutte le speranze sono poste nella avanzata staggione: che con la Pioggia in Paese paludoso potrebbe costringer l'inimico a ritirarsi o perire. Disppacci u tajnom arkivu u Beču od 8. oktobra, a 15. oktobra iza pada Biograda veli poslanik: „tutta la confidenza sta riposta nella omnipotente volontà".

ljudi.[1] Medjutim padne sva Slavonija i svi gradovi. Što su naroda sabrali fratri, pak da se med brdinama Velike obrane, to je bila sva obrana Slavonije.[2] A kada se pražalostna istina uzme, da se ovuda Vlasi sdružiše s Turcima na katolike, onda nam se time i povećava nesreća našega tužnoga naroda u Slavoniji.[3]

Osijek se je održao iza svih navala Turaka, iza duge i teške obsade.[4] Održala se i Verovitica, a sve drugo propalo. Koliko je naroda ovoga puta izginulo, kada je bježao iz Slavonije, kako je proživio on strašnu zimu. Toga svega nitko nam nije zapisao.

Pored ovih velikih nesreća, gdje je toliko našega naroda nastradalo, čisto nas želja mine pripovijedati junačtva otaca naših u ovoj godini. Što je sada pomagalo, da je Luka Jmbrišinović hoteći istodobno sa napredkom carske vojske u Srbiji napredovati u Bosni osvojio za čas Lešnju vrlo jaki grad kraj Banjaluke.[5] Što da pripovijedamo pojedine sretne provale hrvatske vojske. Samo to možemo iza ovih strašnih poraza s utjehom spomenuti, da hrvatska vojska nijednoga grada izgubila nije.[6] Isto su tako sretna bila naša braća u Dalmaciji. Pod Nikšićem razbili veću tursku vojsku i samoga pašu ulovili. Poslali ga u Mletke, gdje ga u verigama prikazali svemu puku.[7]

VIII.

Bečki dvor ne bi bio smio niti pomisliti na mir iza ovih teških i sramotnih poraza. I opet je mislio. Nagonili su ga na to saveznici na zapadu. Mi smo svi propali, govorahu oni, prema sili Franceske, ako se car s Turskom ne pomiri. Cijele prošle godine nije dvor turskih poslanika puštao iz Komorna. Sada ih opet dopreme u Pottendorf

---

[1] Quello s'e potuto unire delle reliquie della sfortunata Campagna, s'attrova verso Essek e Valkovar sotto il Commando duca di Croy, ma ciò non può ascendere a 3 mil. huomini. Si pensa d'abbandonare tutto ciò, ch'è tra Sava e la Drava fortificare Essek, Darda, Zighet e Buda e demolir molt'altre necessarie fortezze, per non ricader nel errore di voler troppo abbraciare e pocco rittenere. Cornaro republici. Dispacci 22. oktobra.

[2] Theatrum europaeum XIV. str. 1030.

[3] Lopašić: Dva hrvatska junaka str. 158.

[4] Contarini II. 248. Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 470—471.

[5] Theatrum europaeum l. c. Mletački poslanik piše o tom 30. jula: „aqui-stato Lismia stimata da Turchi la più forte di quella Provinzia et i Christiani con niuna perdita u'hanno fatto una considerabile preda". — A to potvrdjuje opet 10. augusta.

[6] Contarini II. str. 247—248. „Nella Croazia — veli on — intanto succeduti à que'Nazionali molti rimarcabili tentativi . . ."

[7] Ibidem.

u misli, da će ipak doći do mira. Posebni poslanik prodje u Carigrad. Pregovori se vuku kroz njekoliko mjeseci. Sustezala ih je Franceska. Činilo se napokon na sreću, da je umro sultan Soliman II. a naslijedio ga njegov mladji brat Ahmed (22. juna 1691) koji je kao i stariji mu brat mnoge godine sproveo iza zlatne rešetke. Hoće li on mir? Može li takav čovjek da podje novim putem? Naravno je da ne može.[1]

Dok su se ovi pregovori vodili, nisu Hrvati prestajali vojevati, već su se izkrvarili u samo zimsko doba u manjim i većim bojevima. U mjesecu januaru u pusto zimsko doba podje Topal paša bosanski prema Novomu sa šest hiljada ljudi, u kojem je bila mala posada. Iza dvodnevnoga juriša osvoji grad, a od naših vojnika samo trojica živi iznesu glavu. To prisili bana Nikolu Erdeda, da je podigao svu svoju vojsku i k sebi pritegao i krajišnike. Jedan odjel hrvatske vojske udari na Novi i zatvori Turke u tvrdjavi. Da spase Novi, digne se opet jaka turska vojska, ali ju ban (5. febr.) razbije.

Kada Turci ovdje nisu uspjeli pokušaju da osvoje onaj sjevero zapadni kut Slavonije, koji je bio u hrvatskim rukama. U Velikoj u onom lijepom sklopu brda saberu se požeški fratri, a jamačno njima na čelu Luka Imbrišinović s toliko naroda, da su se mogli braniti i od velike turske vojske. Više puta Turci navališe, ali svaki put ih fratri s pomoćju svoga naroda odbiju. Ovi opetovani porazi paše bosanskoga razjare portu. Svrgnu ga i postave Mustafu pašu vezirom bosanskim, a ovaj se nadje u brz čas sa dvadeset hiljada vojske kod Banjaluke. Ban Nikola Erdedi sabrao u svom gradu Zelini sabor hrvatski, da odredi najstrožije, kako će se u banov tabor sabirati vojska, kuko će se u to ime sabirati daće, kako svako tko je dužan na ustanak, valja da se spremi. Tko ne dodje, plaćat će silne globe. Vidi se u svima odredbama silna zabrinutost. Plemiće vezane valja dovesti pred bana, ako bi se sustezali poći.[2] Tko će zamjeriti bolnu banu Erdedu, kada u ovo gorko doba zimskoga vojevanja uzdiše: „Velike me nevolje taru zbog novca i hrane. Kada jednu stvar proskrbim, deset se drugih neprilika rodi. Vlasi u ovaj čas traže, neka im se proglase slobode, koje im kralj dade, da tri godine ne daju nikakovih daća. Sit sam već, rad bih se oslobodio ovih nevolja, krvi bih rado dao, da mogu pomoći, ali ne mogu, a starost me pritište i ište odmora, a ne naprezanja.[3] Ban je spasio

[1] Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 472—476.
[2] Protocollum Regni 1691 str. 496.
[3] Biskupu zagrebačkomu Mikuliću pismo 8. februara iz Zeline. Bisk. ark.

svoje pozicije na Uni, ali nije mogao spasiti Velike, odakle su fratri sa narodom uzmaći morali.[1] Ona velika turska vojska dobila je još pomoći, da dobro utvrdi gradove na Savi, pa da drži na uzdi Hrvatsku, dok velika turska vojska bude iz Biograda napredovala u ravnu Slavoniju i Ugarsku.[2]

Medjutim uzvrvio je naš narod osjećajući ovu veliku pogibelj od jadranskoga mora do Dunava, da svagdje pazi i uznemiruje neprijatelja. Turci uzmaknu za kratak čas iz Požege i iz požeškoga polja, uzmaknu iz svih gradova na obali Dunava, pak i iz Iloka i Petrovaradina, najviše pred oružjem našega naroda. Uzmaknu Turci i iz Šabca i Mitrovice, koja mjesta Srbi osvojiše. Osobito hvale Srbe na ovim stranama u Srijemu. Dan na dan dolaze hvale o njihovom junačtvu. Naš narod lijepo je evo pripravio zemljište velikoj carskoj vojsci, koja se sporo sabirala.[3]

Turci se sabirahu kod Biograda pod velikim vezirom Mustafom Köpriliem. Čim su uredjeni poslovi za novoga sultana, da se nije trebalo bojati više neprilika, krene on na bojno polje. Kod Biograda učiniše mu mostove francezki inžiniri, te je bez zaprijeke mogao prevesti svojih sto i trideset hiljada preko Save. Na čelu carske vojske stajao Ljudevit Badenski, koga su dugo trebali nagovarati, dok se je primio vojvodstva. Obadvije su vojske zakasnile na bojno polje. Istom u augustu sabere se carska vojska pri Petrovaradinu, naslanjajući se na ovu jaku trdjavu. Vojska je bilo do šestdeset hiljada, dakle je jedva za polovicu od turske vojske. Krene zatim prema Zemunu, da po mogućnosti navali na Biograd. Odmah se osvjedoči, da on sa svojom malom vojskom toga ne smije pokušati. Krene natrag (14. do 16. augusta), a veliki vezir za njim. Obišavši carevce u noći (od 17. do 18. aug.) prestravi ih pokazujući se kod Slankamena na jednoj

---

[1] Contarini II. str. 276. Theatrum europaeum XIV. str. 17—19.

[2] Mletački poslanik piše republici dne 11. marta: „. . . Belgrado rimesso in ottimo stato . . . Gradisca, Brood e Samandria si fossero rinforzati con solide guarnigioni . . . in Bossina si facciano grand apparati per distrahere forze imperiali; ch'l'altra diversione volessero tentar nella Croatia". — To potvrdjuje u pismu od 20. maja.

[3] Contarini i Theatrum europaeum l. c. i Boethius Bd. V. 784—785. To sve potvrdjuje mletački poslanik Venier. Iz Medlinga u depeši od 24. juna veli: „costernate le guarnigioni di Ilok e Peter Varadino havevano abbandonato qué posti e nel primavera di già entrato presidio Christiano . ." 8. jula opet piše o Šabcu te veli: „s'intende preso da Rasciani, ch'ogni giorno più segnalano il lor valor e la fede. Ben si scrive con sicurezza battuto da essi Rasciani Catina Bassa e abbandonati da Turchi Metrovizza e Sabatz . . ."

visini zaštićen s lijeve strane Dunavom, a s desne dosta jakom ponornom strminom. Carski vojvoda morade navaliti na Turke, da ne bude sasvim opasan. Tako dodje odmah slijedeći dan do znamenite bitke. U tri sata po podne započme, a jošte se nije noć hvatala, kada je bila dovršena. Sam veliki vezir, osamnaest paša, što većih što manjih zapovjednika i dvadeset hiljada turske vojske ostane na bojnom polju. I carska vojska imala je ranjenih i mrtvih preko sedam hiljada. Osim sto pedeset i četiri topa pao je carevcima u ruke sav bogati logor sa deset hiljada šatora. Ostanci turske vojske pobjegnu prema Biogradu. Mnogi se skupili u hajdučke čete, da uznemiruju svijet, samo da se prehrane. Sam Badenski pisao caru, da je ova bitka najkrvavija bila ne samo cijeloga ovoga rata, već i cijeloga onoga vijeka.[1]

Velike su posljedice bitke slankamenske za naš narod. Ljudevit Badenski prodje u Ugarsku, da osvoji Veliki Varadin, a vojvodi knezu Du Croyu i banu Erdedu ostavi bojno polje izmed Save i Drave. U one dane, kada se je spremala bitka slankamenska, osvoji hrvatska vojska Novi.[2] Sada je mogao ban Erdedi da napreduje uza Savu istim putem, kojim je prije četiri godine zajedno sa Ljudevitom Badenskim slavodobitno vojevao. Druge vojske hrvatske kretahu od Verovitice, koje je vodio smjeli i junački barun Makar. Turci uzmicahu, a Makar posjedne Požegu i sve okolne gradove bez ikakva gubitka, jer su Turci bježali glavom bez obzira. Turci se ipak sabirahu na Savi, da brane Brod i Gradišku, to u tako jakom broju, da su na carskom dvoru već o tom razmišljali, ne bi li najzgodnije bilo zapustiti Slavoniju, kada je nije moguće obraniti.[3]

Tekar u mjesecu oktobru baciše Hrvati Turke iz Broda i Gradiške. Jošte se je ipak držao Pakrac, kojega se posada nije htjela predati, nego samo na častan način, da slobodno prodje sa zastavama. To im ne dopustiše. Tekar iza juriša naše vojske predadu se na milost i nemilost dne 17. oktobra. Time je tekar Slavonija oslobodjena od Turaka tako, da više nisu u njoj zagospodovali.[4]

---

[1] Röder II. 386—390. Mittheil. d. Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 136—138.

[2] Depeša mletačkoga poslanika Veniera od 19. augusta veli: „Dalla parte della Croatia havevan le truppe del Paese espugnato Novi Castello di qualche rimarco nel Confine Ottomano".

[3] Mletački poslanik Venier piše republici dne 9. septembra: „E facile che s'abbandoni tutto il Paese trà la Sava e la Drava per la difficoltà di custodirlo dalle scorrerie de Tartari, che gia erano comparsi in numero di tre milla vicin all'essercito et havevan rapito qualche foraggiere".

[4] Theatrum europaeum sv. XIV. str. 19. Contarini II. 297—298. Dispacci Veniera iz Beča od 25. oktobra i 11. novembra to sve potvrdjuje.

Koliko su Hrvati zadovoljni bili s uspjehom banovim u ovoj vojni u Slavoniji iza sretnih njegovih pobjednih bojeva, vidi se po zadovoljstvu, hvali i slavi prema banu Nikoli Erdedu. Priznaju mu zakonskim članko̤m velike zasluge za domovinu, koje si je stekao podnoseći mnoge brige, muke i svakovrstne nevolje u najstrašnijim časovima za Hrvatsku. U znak priznanja daruju mu viteškoga konja, kakav dolikuje vojvodi hrvatskomu.[1] Koliko je opet zadovoljstvo bilo, kada se je grof Rićardi veliki župan Like dne 2. decembra predstavio zajedno sa podžupanom Pavlom Vitezovićem. Vesele se da je vraćena Hrvatskoj starodavna „od njekada pripadna ovomu kraljevstvu županija“ i veselo ih pozdravljaju.[2] Malomu odušku mogao se je veseliti i jadni puk hrvatski, koji je ove godine u Zagorju bunu digao, da se otme strašnim robotama, koje su mu namijetali ovi strašni i dugi ratovi.[3]

IX.

Godine 1692 počme jenjavati napredni i navalni rat na Tursku. Iznemogla je Turska od silnih udaraca prošlih ratnih godina. Poslije slankamenske bitke mislilo se, da će Turska biti pripravna na mir, jer je poginuo ratoborni Mustafa Köprili. Vilelmo engleski i holandeski preuzeo je da o miru posreduje. Zaboravio je krunjeni posrednik, da je upravo smrt vezirova velika nesreća za mir. Nijedan novi vezir nije smio započeti svoga vezirovanja time, da čini mir, po kojem bi Turska morala kršćanskimi vlastima ostaviti prostrane i bogate zemlje. Sto očiju zavidnika vrebajućih na ovo častno mjesto vidjao je svaki novi vezir i volio srtati u ratnu pogibio, nego li da podpiše kakov sramotni mir.

Nije medjutim niti carska bečka vlada ove godine mogla na bojno polje izaći sa velikom vojskom, jer su glavne vojske vojevale u Italiji i na Rajni. „Vojna u Ugarskoj — piše car Leopold 8. novembra Marku d' Avianu — prošla je bez veće radnje s ove i s one strane. Sava rijeka bila je medjašica. Turci nisu prošli prijeko. Ali niti naši ne mogoše se usuditi prijeko preći, da ne metnu vojsku na kocku. Briga je samo bila, da se vojska uzdrži u dobrom stanju. Nadajmo se, da ćemo vojnom slijedeće godine ranije započeti.“[4]

---

[1] Protocollum Regni 1691 str. 505.

[2] Protocollum Regni IV. p. 1: „Domini status et ordines grato animo et memorati Domini supremi Comitis in Patriam hanc affectuosam promptitudinet et mentionati vicecomitis praesentationem acceptaverunt“.

[3] Protocollum Regni 1691 p. 502.

[4] Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 488.

Hrvati vode ove godine tako zvani mali rat, ali sa velikom srećom. Velikom smjelosti zalijeće se u Bosnu zapovijednik Novoga Mihajlo Vidaković. On pohara sve do Majdana grada i njega osvoji, oplijeni i zapali. Sa sobom odvede sužanja Turaka i oslobodi mnogo zasužnjenih kršćana. Na to se je paša bosanski podigao sa šest hiljada ljudi. Dospio je, da bije Dubicu, koju je junački branio Nikola Škrlec kanonik zagrebački. Kada paša dočuje, da se Hrvati sabiru u veliku vojsku, pobjegne izpod Dubice. Hrvatske vojske udare na gradove na Uni, Krupu zapale, a Otok grad u sred rijeke Une — što mu i ime kazuje — osvoje. Prema zapadu spale sve do Bihača, i odvedu opet mnogo roblja. Ovi porazi toliko uznemire portu, da je skinula pašu bosanskoga i namjestila Topal Husein pašu za vezira bosanskoga. Ali nije niti njemu sreća prijala, jer su Hrvati prodrli do Ljube u srce Bosne.[1]

Iza ovoga tamnoga, burnoga i krvavoga haranja i paljenja sijeva nam ipak i lijepa slika. Svaki put odvode Hrvati kršćanskoga svijeta, samo toga strani vijestnici, iz kojih moramo crpsti, jer domaćih žali-bože ne imamo, svaki put ne bilježe. Ove godine ipak zabilježiše u Dalmaciji sjajni takav primjer izbavljenja braće ispod turskoga jarma. Diglo se je osam hiljada Hrvata ispod Šibenika (21. juna), prodru za četiri dana daleko u Tursku i dovedu do pet hiljada kršćana, da ih namjeste u Dalmaciji. Blaga zaplijene na osam hiljada i to razdijele oslobodjenoj braći, da se kućno urede i namjeste. Stari vijestnik odmah bilježi, da je hiljadu i tri sto ljudi izmed ovih kršćana bilo za pušku sposobnih. Ovaj narod prodro je ove godine u Tursku do Skoplja na jugu, a na istoku do Srbije.[2] Ovako se oslobodjenom braćom svojom jačao naš narod u svojoj obrani.

Osim ratne nevolje trle su kraljevstvo hrvatsko i druge velike unutarnje brige. Na bečkom dvoru prevladjivala je teorija, da su sve zemlje careve, koje je njegova vojska osvojila. Ovo brani i zagovara osobito vele uplivni kardinal Kolonić navodeći za to svih mogućih dokaza dapače i iz svetoga pisma.[3] Rado su to na dvoru prihvaćali i time smućivali stališe hrvatskoga kraljevstva. Po ovoj teoriji ne bi Hrvatskoj dopala Lika i Krbava, Slavonija niti Krajina na Uni, pa niti primorje, niti gorski kotar ne bi Hrvatskoj nikada dopali. Hrvatska bi morala ostati i nadalje reliquiae reliquiarum.

[1] Contarini II. str. 331—333. Theatrum europaeum XIV. str. 246. Mittheil. des Kriegsarchivs IV. Bd. 1889 str. 148.

[2] Contarini II. str. 356—357. Theatrum europaeum XIV. str. 250.

[3] Kolonitsch: Einrichtungswerk. Ruk. u dvorskoj biblioteci str. 65 i dalje.

Kratka je bila po tome radost sabora hrvatskoga, kada je pozdravio bio novoga velikoga župana ličkoga Petra Ricarda i podžupana Pavla Vitezovića, jer je ove godine (1692) prodala carska komora Liku i Krbavu za 80.000 for. grofu Adolfu Zinzendorfu.[1] Nije ipak niti on smatrao Liku inače, nego da je dio kraljevstva hrvatskoga. On dolazi slijedeće godine pred sabor hrvatski (22. juna 1693) i položi prisegu kao novi indigena kraljevstva.[2] Ali zato nije niti on u miru ostao od ratnoga vijeća, koje sada stalo navaljivati na cara, da je „pogibeljno takove dvije zemlje pustiti u rukama jednoga posebnoga čovjeka, da otvorene stoje prema glavnomu neprijatelju kršćanstva, pogibelj da prijeti i susjednim carskim zemljama".[3]

Zinzendorf smeten sa svih strana odustane od kupa, a time opet Lika i Krbava budu neposredno carske zemlje. Hrvatski stališi zabrinuti za svoje pravo pošalju svoga umnoga zemljaka Franju Galića Crnkovačkoga u Beč, da brani prava kraljevstva i na Liku i na druge novo osvojene stare hrvatske zemlje, da protestira pred kraljem u ime starodavnoga prava našega kraljevstva.

Dvije godine trebalo je dok je kralj Leopold priznao „nepobitno pravo" Hrvatske na Liku i Krbavu, koje je „njegova pobjedonosna vojska opet osvojila".[4] Ali kolika je uzrujanost vladala medju Hrvatima, svjedoči nam plemeniti Pavao Vitezović, koji svjetuje, neka bi Hrvatska učinila zajam u republike genovezke. da odkupi svoje nekadanje zemlje, da ne padnu u ruke Štajeraca. Oni da ih hoće od cara da kupe.

„Si enim in haec nunc pacifice admittantur Styri — veli on — pacis deinde tempore ad vasalitatem cogent, adigent Croatas, fidelissimos fortissimosque illorum propugnatores: ut olim reginale liberae Croatiae nomen in servile Styrorum provinciae transeat et Hecubae apud Senecam dictum de Slavna gente interpretetur sonasse: „„Si

---

[1] Lopašić: Acta Confiniaria Tom III. 7.

[2] U Protocollum Regni 1693 uz 22. juna ima ovo: „Anno et mense quibus supra die vero immediate sequenti praefatus Dominus Comes a Czinzendorf homagium deposuit attactasque Provincias Licam videlicet et Corbavam Regno huic unit eiusdemque Regni iuribus subjicit".

[3] Lopašić: Acta confiniaria III. p. 6 piše ratno vijeće caru Leopoldu: „wie gefährlich es seye einen solchen privato solliche zwey landschaften, so gegen erbfeind ganz offen stehen und mit keiner difension versehen seindt, wie ingleichen in was gefahr auf sollichen fall e. k. M. hinterligende lande stehen würden, zu überlassen" — —.

[4] Zemaljski arkiv. Acta 1693 br. 23.

quem miserum crederis Slavonem puta" " quod exitium a fideli sua Croatia Deus optimus maximus benignior avertat".[1]

Ovi patriotični uzdasi Vitezovićevi još su više vrijedili za njekadanja zrinsko-frankopanska imanja. Posljednji Zrinski Adam sin bana Nikole pade kod Slankamena. Sada nije bilo više nikoga, koji bi ma kakvo pravo imao na ova dobra. Ona su vrata Hrvatske na more i u svijet. U sabor hrvatski pukne ove godine glas, da carska komora prodaje ova dobra komori unutarnjo-ustrijskoj u Gradcu. Uzrujao se sabor.[2] Dolazili su medjutim glasovi, da su drugi i mnogi kupci, al najglavniji i najstrašniji je svakako komora gradačka.[3] I došla su u njihove ruke. Sada komora pozivljući se na privilegija Frankopana, koji da su bili samostalni i neodvisni od banske vlasti i striliša hrvatskih, učini državu u državi ne dajući niti vojnika pod bana niti daću u blagajnu kraljevstva. — Trebalo je tri godine dana, dok je kralj Leopold priznao saboru hrvatskomu, da „stoji čvrsto na pozitivnim zakonima kraljevstva", te je odredio svoga „rodjaka" kneza Fridrika Ditrichsteina, palatina Esterhaza i bana Baćana, da komoru saslušaju. Oni odluče po pravu kraljevstva, da daće imadu u blagajnu kraljevstva plaćati kao i drugi i da na zapovijed bansku imadu ustajati na vojsku — ali pod častnom zastavom rečene komore.[4]

Još gorkiju i grozniju nepravdu spremahu Hrvatskoj u pitanju glede novih osvojenih zemalja izmed Kupe i Une i dalje na istok izmed Drave i Save ili tako zvane Slavonije. Njihov poslanik Franjo Galić Crnkovački javljao im, da je na krajinu bansku zinula provincija Štajerska, a da ju pomažu politici bečkoga dvora. Sabor hrvatski vrši svoju dužnost otimljući se od kobne bečke politike. „Mi smo — vele oni iz sabora god. 1695 — našim vlastitim oružjem ove krajeve opet predobili, mi smo ih uzčuvali, naša vojska izvela je većinu onoga naroda iz Bosne pod kršćansku vlast, mi smo onaj narod i kruhom prehranili, da opet u Tursku ne pobjegne. One su zemlje od uvijeke spadale pod crkvu zagrebačku i pod kraljevstvo naše". Znameniti ovaj članak počimlje: „Da se striliši i redovi pred sobom i potomstvom opravdaju — to sve jedno-

[1] Biskupski zagr. arkiv. Pismo iz Beča biskupu Seliševiću.

[2] Protocollum Regni 1692 str. 7.

[3] Selišević piše Mikuliću iz Beča 1692 30. marta: „Nunquam credidisem tot competitores pro bonis Zrinianis. ... Graecensis Camera sex centum millia pro eisdem Bonis Maritimis offerrat, kaj nebi dobro bilo da bi tamo vu ruke došlo".

[4] Kraljevo pismo u Protocollum Regni 1693 str. 118—120.

glasno zaključuju". A da se ova strašna nepravda kraljevstvu ne učini, snose pisma i privilegiju gospode. Odvažnom obranom spasiše barem bansku krajinu, da ostane pod banom, kada kralju poručise: da na ovaj odstup nikada pristati neće.[1]

A kako je bilo u novo predobljenoj Slavoniji. Tamne su nam ove prve godine, a što znamo, tužno je o životu tamošnjega naroda. Da se je priznavalo, da pripada Hrvatskoj o tom nitko ne sumnja, odkada je veliki župan požeške i verovitičke županije grof Franjo Ivanović pred saborom hrvatskim prisegu položio. God. 1694 isto tako prisegne novi podžupan požeški i verovitički Ivan Dolenec. Ali uza to je uprava ipak bila vojnička, koja je narod davila. God. 1690 reče Ljudevit Badenski caru Leopoldu strašnu riječ o Slavoniji: „Ovaj će narod sav u Tursku pobjeći, da se od nameta carske komore spasi." Ovo reče o komori maršal carske vojske. A što veli o postupanju vojske predsjednik komore kardinal Kolonić: Zapovjednici polaze sa četama ili sami ili pošalju vojnike i upute ih, da idu od jednoga sirotnoga podanika do drugoga, ili da vlastelinstva sa bezbrojnim napastima i nasiljima muče, dokle im reć bi mozak iz kostiju neispiju. Kada im ne mogu sve u novcu dati, uzmu im sve, što nadju, vino iz pivnice, žito iz hambara ili iz jame, blago iz staje i bez najmanje brige, hoće li jadnomu podaniku sa ženom i djecom ostati kruha za ljutu zimu, hoće li mu ostati blaga i sjemena, da obradi svoja polja. Dapače hvataju i kućno orudje. Oni hvataju sve, što im može zavrijediti — tako robe jadnoga podanika."[2] I ova je spomenica predana caru Leopoldu. Ne smijemo jošte zaboraviti, da je vojska redovito bivala u zimskim stanovima u Slavoniji. Sjetimo se dakle onoga carskoga pisma od godine 1684, koje je bilo pročitano u saboru hrvatskom. Vojniku carskomu ide svaki dan osim slobodna stana za porciju svaki dan dva funta kruha, jedan funt mesa, pol vrča vina ili cijeli piva, za konja šest funti sijena, porciju zobi i slame, a na mjesec dva forinta u gotovom, kako već jednom spomenusmo.[3]

Hrvatski stališi naravno da se otimlju toj strašnoj daći, koju je još strašnijom činila razuzdanost soldateske. Oni se obraćaju opetovano na kralja, da kažu: „narod se buni, jer ne smaže više tolikih tereta, krv i imetak naroda već propadoše, a tegobe velikoga i dugotrajnoga rata već su gotovo ispile zemlju i narod. Na mnogim

---

[1] Protocollum Regni 1695 str. 141—145.

[2] Kolonitsch: Einrichtungswerk des Königreichs Ungarns. Rukopis u c. k. dvorskoj biblioteci u Beču.

[3] Zem. arkiv. Protocollum Regni g. 1684.

mjestima ostavlja narod selišta svoja, a mnoga gospoda ostaju bez podanika. Ima krajeva, gdje narod opljačkan od carske vojske od gladi umire". Stališi se sabiru u godini po više puta. Deputacije kralju vodi sam ban po više puta, ali sa slabim uspjehom.[1]

U sred ovih nevolja umre ban Nikola Erdedi, mjeseća juna 1693. Banovao je preko dvadeset godina, a iskreno je žalio za njim sabor i domovina.

„Qui summum sui desiderium universis dominis Regnicolis reliquit" — veli saborski zaključak.[2] Vitezović plače za njim, ali i nad domovinom, koja je sada tako pala, da ne ima svoga sina, koji bi bio i kralju mio i mogao koristiti domovini. „Jadna zemljo, što si dočekala" — veli on — „da ti, koja si prije vojvode i kraljeve drugim davala, sada biraš vodju i podkralja izvan domovine."[3] Hrvatski stališi sami ponudjaju banstvo grofu Adamu Baćanu i zato šalju kralju deputaciju. Kralj ga imenuje slaveći njegova junačka djela kod Budima i u mnogim bojevima proti najstrašnijemu imena kršćanskoga neprijatelju.[4] 26. augusta bude već sjajno uveden na bansku stolicu. Novi ban bio je vrijedan banske časti, koju je već jedan od njegovih pradjedova obnašao. Prijazni njegov karakter, požrtvovni rad i smjeli junački duh odsijeva iz svih djela njegovih.

Već za tri tjedna vidjamo ga na čelu hrvatske vojske, gdje provaljuje u Bosnu. 19. septembra nadje se pred Brončanim Mejdanom. Pozvavši zapovjednika tvrdjave na predaju bez uspjeha, udari na grad najprije topovima. Razvalivši nješto zidina učini juriš na grad. Hrvati uspeše se sabljom u ruci na zidine grada i provališe u grad, koji za dva sata osvojiše. Sedam stotina neprijatelja pade pod njihovim sabljama. Razvališe i rudnike željeza i vratiše se sa velikim plijenom. Paša bosanski prispije pred Majdan, da gleda pušeće se jošte razvaline i da popravi, koliko se popraviti može.[5]

I slijedeće godine (1694) osim maloga rata nije bilo znatnih velikih dogodjaja. Ban je morao da suzdrži bosansku vojsku, dok je velika osmanska vojska opasala Petrovaradin i kušala ga osvojiti. Tekar god. 1695 činilo se, da će se ovaj veliki i dugotrajni rat razviti na strašan način. U početku god. 1695 umre sultan Ahmed II., a njegov nasljednik Mustafa II. navijesti, da će sam, poput svoga

---

[1] U zem. ark. Protocollum Regni 1692 str. 12 i 1693 str. 22.
[2] Protocollum regni 1693 u sjednici od 22. juna.
[3] Ritter: Plorantis Croatiae saecula duo str. 80.
[4] Zem. ark. Acta 1693 sab. br. 35.
[5] Contarini II. 386.

pradjeda Sulejmana I. na čelu svojih vojska izaći na bojno polje i da je pripravan zajedno sa svojom vojskom trpiti i podnositi sve ratne nevolje. Ova odluka sultanova kao da je oživila i na staru slavu uzkrisila cijelo osmansko carstvo. Za kratko vrijeme sabere veliki vezir pod zastavu prorokovu veliku i jaku vojsku. Prema ovoj obnovljenoj sili osmanskoj imao je i carski dvor da sabere što jaču vojsku. Većina carske vojske i najbolji generali bili su prama Francezima na Rajni. Sretan je bio carski hečki dvor, da dobije iz vana pomoći. Ponudi se Fridrik August, vojvoda saksonski, da će dovesti osam hiljada vojske na bojno polje, ako mu car dade vojvodstvo. Bio je to čovjek tašt i pust u životu, a nesposoban za vojvodu jedne velike vojske. Turci osvojiše velikim gubitkom svojim Lipu, Titelj i Lugoš, te je sultan mogao kao obnovitelj slave carstva osmanskoga sa velikim slavljem uljezti u Carigrad.

X.

Slijedeće godine znalo se, da će opet sultan izaći na bojno polje. Znalo se i to, da je sadanji carski vojvoda čovjek nesposoban. Ali vojvoda Fridrik August poveća svoju pomoćnu vojsku na dvanaest hiljada ljudi, samo da opet bude vrhovni vojvoda. I budne dobivši uza se vrstne generale. Kušao je bez uspjeha, da osvoji Temešvar i upustio se u veliku bitku (24. augusta 1696), koja je bila veoma krvava i neodlučna. Sultanu je ipak bilo moguće, da bolje obskrbi Temešvar, te se povrati u Carigrad.[1]

Ban hrvatski odluči osvojiti njeke gradove na turskoj krajini. Javi to konferenciji sabora hrvatskoga, koja mu izreče svoje priznanje, a stališi hrvatski da će mu namiriti sve što je potrebno oko bojne spreme.[2] Hrvati provale do Vranograča i obsjednu ga. Istom kada su topovi prodrli zidine i neprijateljima ponestalo vode, odluče da se predadu. Zasužnjene kršćane ban oslobodi, a zarobjeni primiše sveti krst. Vranograč posjedne hrvatskom posadom. Zatim prodje prema Todorovu vodeći sa sobom petoricu najodličnijih Turaka iz Vranograča. Todorovo se preda. Stališi hrvatski odluče, da se Vranograč uzdrži, a Todorovo da se razvali.[3] Ali već koncem ove godine tuži se ban na zapovjednika svoje čete, da je ili nemarom ili izdajom

---

[1] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 IV. Bd. str. 157. Hammer G. d. o. R. VI. 598. Zinkeisein i Ono Klopp i t. d.

[2] 1696 Protocollum conferentiarum str. 192.

[3] Ibidem pag. 197.

pustio, da Turci unidju u Vranograč.[1] Tako je i pored junačtva banova Hrvatima ova godina takodjer ostala neplodna.

Slijedeće godine 1697 prije velikoga boja imali su Hrvati da osvoje Bihač, koji je bio najbolje utvrdjen, bio je glava gradova na turskoj krajini, prijetio s jedne strane Lici i Krbavi, a s druge osvojenim gradovima u banskoj krajini. Banska i krajiška vojska imale su zajedno da rade. Dalmatinski Hrvati pod Posedarskim i Jankovićem imali su da udare u Bosnu, da gradu ne uzmogne pomoć stići. Banovci i Varaždinci imali su udariti prema Grmeć planini, Bilaju i Kamengradu. Guido Starenberg iz Osijeka i pukovnik Kiba imali su u Posavini zabaviti bosanske vojske. Ovako bi se prije velikoga rata imala satrti Bosna. Prvi izadjoše krajišnici pod Auerspergom, a tek poslije njega dodje ban sa svojom vojskom. Njekoliko dana bili su Bihač zajednički iz topova i srtali na nj u bijesnim jurišima, ali bez uspjeha. Nesloga nastane medju vojvodama. Ban oboli i ostavi bojno polje. Za malo dana ostave i druge sjedinjene vojske Bihač (8. jula) bez ikakva uspjeha. Tko bi pobrojio sve obtužbe, koje su sada dizali jedni na druge. Nijemci obtužuju bana i njegovu vojsku, a ovaj opet njih. Bihač ostane i nadalje turski za veliku napast Hrvatskoj.[2]

Glavnu carsku vojsku imao je i ove godine da vodi nesretni vojvoda saksonski Fridrik August, a pridan mu je mlad maršal princ Eugen savojski. Na sreću bude vojvoda izabran za kralja poljskoga. Ostane sam kao glavni vojvoda princ Eugen, a prema njemu je opet sultan Mustafa II. vijajući se od Petrovaradina kroz južnu Ugarsku, dok se ne sukobiše 11. septembra kod Zente. Ovdje se udare vojske. Bitka počme o podne i svrši se o zapadu sunca podpunim porazom Turaka. Jošte sunce nije htjelo ostaviti dana, da svojim sjajnim okom vidi podpuni triumf kršćanskih vojska, pisa Eugen caru. Sinovi raznih naroda natjecahu se,, da čudesima hrabrosti proslave kršćansko oružje. Gubitci neprijatelja bili su neizmjerni. Preko dvadeset hiljada, a med njima i veliki vezir i većina paša ostade na bojnom polju. Deset hiljada od njih bude nagnano u močvare Tise, da se u njima zadave. Malo je Turaka uteklo, a mnogi u bijegu izgubiše glave od naših konjanika. Sultan sam stojeći blizu bojišta vidje podpuno rasulo svoje vojske i uzmače još iste noći

[1] Pismo banovo biskupu Seliševiću od 30. decembra o. g. veli: „quod loci commendans vel per inuigilantiam aut per interessentiam amandatos jam antea exinde Turcas sui in absentia intrare permiserit . .“ Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

[2] Lopašić: Bihać i bihaćka krajina. Zagr. 1690 str. 106—110.

prema Biogradu. Cijeli veliki tabor turski pade pobjediteljima u ruke. Svi šatori a med njima i sjajni šator sultanov na stotinu zastava, cijela ratna blagajna, na hiljade blaga pripravljena za tursku vojsku, med njima njekoliko hiljada deva i što se još nije dogodilo kod nijednoga poraza Turaka, isti veliki pečat osmanskoga carstva, koji veliki vezir na prsima nosi, pade u ruke carskoj vojsci.[1]

Pored svega sjaja slavne bitke zentske nije mogao princ Eugen niti pomišljati na to, da u ovo kasno jesensko doba krene prema Biogradu i da ga obsjedne. Drugu misao zamisli veliki carski vojvoda tako iz nenada, da si historici razbijaju glave, što ga je na tu misao navelo. Namisli provaliti u Bosnu. Nama podaje povijest hrvatska ključ do ove tajne. Hrvatskoj vojsci priznaje vriednost i važnost svaki vojskovodja ovoga velikoga rata. Opet je ta vojska bila sapeta sa susjednom turskom silom bosanskom tako, da je morala ostajati skoro svaki put izvan velike bojne linije. Kod Hrvata je stalna tradicija već od Ferdinanda I., da valja Bosnu osvojiti, tko hoće da osigura ne samo Hrvatsku, već i austrijske zemlje. Princ Eugen ako i ne bi mogao ove jeseni osvojiti Bosnu, opet je mogao misliti, da će porazom njezinim oslabiti neprijatelja za buduću proljetnu vojnu. Nije znao princ niti je mogao znati, da će na proljeće započeti ozbiljni i konačni pregovori o miru izmed saveznika i Turaka.

Četiri hiljade najboljih konjanika i dvije hiljade pet sto izabranih pješaka i nješto artilerije uzme princ Eugen sa sobom. U pratnji mu se nadju najodličniji ljudi maršal princ Comercy, grof Guido Starhemberg, princ Vandemont, grof Grünsfeld, grof Leopold Herbenstein, barun Truchsess sve generali iz vojske prinčeve. Desna mu ruka u ovom ratnom pohodu budne pukovnik slavonski junački Kiba, koji je digao svoje krajišnike. Druga vojska iz hrvatske krajine imala udariti prema Banjaluci, da turske krajišnike suzdrži na na obranu svoga domaćega ognjišta. Grof Rabutin imao zabaviti Temešvar i Pančevo i one tamo turske strane.

6. oktobra krene Eugen iz Osijeka s vojskom i za njekoliko dana predje Savu kod Broda. Kiba sa svojim Hrvatima tri stotine konjanika i do dvije hiljade pješaka išao kao prednja vojska čisteći šume i spremajući puteve. 16. oktobra uzme naša vojska grad Doboj sagradjen na visokoj strmoj pećini na Bosni rijeci. Sada već nalazili i naroda po selima i blaga i hrane za vojsku. Slijedeći dan preda

[1] Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 IV. Bd. str. 170. — Feldzüge des Prinzen Eugen Bd. II. str. 61. — Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 510—512.

se Maglaj. Idući uz Bosnu rijeku dodje vojska do Žepča. Ovo mjesto u dolini na Bosni nehtjede se predati, naši ga moradoše uzeti na juriš. 19. zauzme Kiba Vranduk, gdje je princ radi loših puteva ostavio artileriju, a s njome sedam stotina ljudi pod jednim podpukovnikom, komu su bile podane posade maglajske i dobojska, da budu u savezu s Brodom. Narod kršćanski grnuo je sa svih strana carskomu vojvodi ištući njegovu zaštitu i obećavajući, da će s njime ovu zemlju ostaviti. Turci se sa svih strana potegnu prema Sarajevu.

Princ Eugen pošalje u Sarajevo glasnika s jednim trubljačem. Premda je trubljač u znak mira bez prestanka trubio, a glasnik držeć u visu desnu ruku pismo pokazivao, Turci čim ih spaze sasijeku trubljača, a glasnik uteče sa pet rana. Eugen nadje ga dva sata pred Sarajevom ovako izranjena. Čini se, kao da je princ mislio, da će iza slavne bitke kod Zente Bosna pasti kao zrela jabuka u krilo carevo. Prevario se. Morade posjesti vrhunce nad Sarajevom s jednim dijelom vojske, dok je druga vojska provalila u grad, da ga hara i pali. I razbježale po okolici Turke progonila je prinčeva vojska. Lijepi i bogati grad, koji da je brojio do 6000 kuća i 120 mošea, propadne u plamenu. Kršćani bojeći se okrutne osvete Turske provrviše pod okrilje carske vojske. Mnogo naroda kršćanskoge predje sada u Slavoniju i preko Slavonije u Ugarsku. Princ je dapače želio sve kršćane izvući iz Bosne. Približuća se zima i loši putevi razbiju ovu osnovu prinčevu. Kako bi se Bosna bila hranila bez kršćana? Ali sve te osnove za dugo propadoše.[1]

Već u mjesecu januaru 1698 odluči divan visoke porte, da će na osnovu uti possidetis stupiti u pregovore o miru, koliko god to ne odgovara dostojanstvu porte. Za mir su posredovali Engleska i republika Nizozemska. Bečki dvor bio je pripravan na mir, tako i Venecija, ali treći drug njihov Poljska nije bila voljna, jer još nije bila onoliko predobila, koliko je za svoju sigurnost trebala. Car ruski Petar Veliki nije takodjer bio za mir, badava su se trudili u Engleskoj i Nizozemskoj, da ga za mir predobiju. Tekar u Beču sklonu ga na mir. Ratna daljna čarkanja nije vrijedno ni spominjati. Svaka je stranka gledala ovdje ondje, da na koji grad nahrupi, ne bi li tako po načelu uti possidetis predobiti im grad ostao.

Koliko je neznatno bilo ratovanje sada, vidi se po tom, što se zbilja uredjuje Slavonija. Kralj Leopold pisa već 15. nov. 1797 hrvatskim

[1] Arneth: Prinz Eugen von Savoyen I. Bd. str. 108. — Theatrum europaeum sv. XV. str. 123.

terapkan: „Od ovo četiri godine toliki je nered u županijama požeškoj, verovitičkoj i vukovarskoj i tolika nasilja, da se je preko tri hiljade naroda iselilo i drugdje si domovinu potražilo. Zato neka se napravi red. Neka se iztraže neredi i neka učine, da ne upravljaju vojnici i vojnički komisari, već veliki župani i županijski činovnici neka obavljaju upravne poslove, skupštine neka se sastaju, sudačke stolice neka se urede, da sude ili da se sudi u običnim zborovima, kako je uredjeno u Hrvatskoj." Stališi izaberu velike župane za županiju vukovarsku grofa Ivana Draškovića, a za požešku i verovitičku Davida Ivanovića i naredjuju im, neka učine sudove i neka si izaberu ljude sposobne izmedju státiša.[1] Kralj je medjutim izaslao i svoje komisare grofa Karaffu i Andriju Theobalda, pak i to javlja stališima.[2]

Komisari bečkoga dvora čini se da su imali druge inštrukcije, nego što su govorila ova pisma kralja Leopolda. Za malo bili su prisiljeni stališi hrvatski, da se izjave, da je Slavonija s Hrvatskom „uvijek bila jedno tijelo i tako ima s njome jedna prava i slobode" a sada kada su ove strane predobite „neka se opet u jedno tijelo sastave".[3] Malo dana iza toga imao se knez Livije Odeskelki već uvesti u kneževinu srijemsku, a da bi imao biti „izvan zakona domovine kraljevstva Hrvatske i Slavonije, niti da neće da bude njegova kneževina cjeloviti dio kraljevstva." Stališi izabiru poslanike, da na licu mjesta najsvečanije proti tomu prosvjeduju.[4]

Stališi hrvatski moraju da biraju takodjer svoje komisare uz spomenute velike župane, da se odijeli Krajina posebnom vojnom upravom odijeljenom od županije. Izabiru kapetana kraljevatva grofa Keglevića i podbana Petra Gotala, naglasuju im, da imadu pred očima prava kraljevstva hrvatskoga i da prosvjeduju proti svakomu krnjenju teritorija kraljevstva.[5] Ovako u smutnjama pripravljenim od dvorskoga vrhovnoga vojnoga vijeća dočeka Hrvatska sastanak komisara vojujućih država u Karlovcima, koji su imali ugovoriti konačni mir.

[1] Protocollum Regni. Conferentia Zagrabiae 15. nov. str. 247.
[2] Zem. arkiv. Acta 1697 br. 37.
[3] 1698 23. febr.: „semper in unum corpus compositum servatum atque sic unitim iisdem Juribus Privilegiis et Libertatibus dotatum .... et iterato in unum corpus reintegrentur".
[4] 1698 19. marta: „in forma et modo quo meliori possunt contradicunt et protestantur".
[5] Protocollum Regni 1689 str. 257—258 i str. 262.

Karlovci tečajem ratova razvaljeni nisu mogli primiti poslanike velikih država niti njihovih sjajnih pratnja. Izvan grada u barakama i šatorima namjeste se poslanici, a u sredini izmed njih sagradjena je vijećnica od drva. Glavno je načelo, da svaka od kršćanskih vlasti napose ugovara, a samo u prepornim pitanjima da drugi sudjeluju. Ljuta zima tiskala ih, da svoj posao pospješuju. 26. januara 1699 bude mir podpisan. U članku IV. odredjena je ravna linija od utoka Tise u Dunav pak na utok Bosuta u Savu, da bude granica izmed naše i turske zemlje. Dalje bi imala teći granica (čl. V.) rijekom Savom do utoka Une, a dalje uz Unu rijeku.[1] Po tome ostaje Turskoj veliki dio Srijema i njeki gradovi na Savi.

Ali čujmo hrvatskoga glasnika Pavla Vitezovića, koji nam javlja gorko čuvstvo Hrvatske. „Tamo je — veli on u ime Hrvatske — o meni a bez mene raspravljano. Moradosmo mi pobjeditelji naša mjesta i plodne zemlje neprijatelju ustupiti. Predadosmo tvrdju kraj grada Kostajnice, gdje je lasno prelaziti, jer je Una mala, a onda Dubicu njekada stolicu županije, Jasenovac sijelo staroga roda Zempčeja, gdje Una u Savu utiče. Dadosmo Gradišku, a Doboj slavni grad plemena Berislavića gubi našu posadu, Brod na Savi razvaljuju, a srijemska polja do Slankamena sasma oteše Hrvatskoj i barbarskom carstvu predaju". Poznati učeni grof Marsigli izlazi sa Ibrahim efendijom da uredi granice, a Vitezović mu dovikuje u ime Hrvatske: „Nisam vikla podavati svoje zemlje bez krvi, a sada tolika mjesta, tolike zemlje, skoro polovicu kraljevstva puštam neprijatelju. Ovaj mir ne može potrajati dugo. Hrvatskoj neka barem budu nade, da će joj Turska skoro morati predati ključe od Jajca grada".[2]

Već stotinu godina prije oslobodjenja ne miruju najplemenitiji sinovi našega naroda čamećega pod turskim jarmom. Oni obilaze papu i kraljeve evropske moleći i zaklinjući u ime razapetoga spasitelja, da oslobode narode balkanskoga poluotoka. Sami narodi nesmjedoše niti pomišljati na to, da će se vlastitom snagom ikada osloboditi. Kako da i pomišlja na to narod razoružan od vjekova, a jedini mu sinovi s oružjem u ruci hajduci njegovi prevrćući po pustim gorama cvile radi gorke sudbine svoje. Kako da pomišlja narod, kojega sela na

[1] Ghillany: Diplomatisches Handbuch. Noerdlingen 1855 II. Th. str. 203 do 204.

[2] Ritter: Plorantis Croatiae saecula duo str. 85—86 i 91—92. Sravni i Acta saborska 1703 4. jan. br. 2.

na jednom izčezavaju sa lica zemlje, kako mu se primaknu ljuti turski haračlije.

Istom pod konac sedamnajstoga vijeka kada je plemenitomu papi rimskomu Inocentu XI. pošlo za rukom uspaliti kršćanske narode za ideu kršćansku, s pomoćju svega kršćanstva oslobodi se veliki dio i hrvatskoga naroda ispod turskoga jarma. Naš se narod nije dakle sam svojom snagom oslobodio. Da se je sam oslobadjao, morala, bi ga prosinuti idea narodnoga jedinstva, kada je stajao sav pod oružjem od crnogorskih brda do ravnoga Podunavja. On ipak slavi jednodušno svoje Jankoviće i Smiljaniće, Mesiće i Imbrišimoviće, Iliće i Diviće, Marijance i Matijeviće, Erdede, Draškoviće, Kegleviće i Makare, a slavi ih isto tako jednodušno sva kršćanska Europa. Oni oslobadjahu braću svoju, da ne budu više stada turska, već da s njima zajedno uzmognu živjeti život kršćanski.

Gdje je što.

A. Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom.

B. Rat oslobodjenja (1683—1699).

— Knj. XIV. Scriptores. Vol. I. 1883. Ciena 3 for.
— Knj. XV. Spomenici hrvatske krajine. Vol. I. 1884. Ciena 3 for.
— Knj. XVI. Spomenici hrvatske krajine. Vol. II. 1885. Ciena 3 for.
— Knj. XVIII. Acta Bulgariae ecclesiastica. 1887. Ciena 3 for.
— Knjiga XIX. Acta coniurationem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Francisci Nadasdy illustrantia. Ciena 2 for. 80 novč.
— Knjiga XX. Spomenici hrvatske krajine. Vol. III. 1889. Ciena 4 for.

5. **Monumenta historico-juridica Slavorum meridion.** (Knj. 1—4.)
— Knj. I. Statuta et leges Curzulae. 1877. Ciena 3 for.
— Knj. II. Statuta et leges civitatis Spalati. 1878. Ciena 3 for.
— Knj. III. Statuta et leges civitatis Buduae, civitatis Scardonae et civitatis et insulae Lesinae 1882—3. Ciena 4 for. 50 novč.
— Knj. IV. Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: vinodolski, poljički, vrbanski a donekle i svega krčkoga otoka, kastavski, veprinački i trsatski. Ciena 3 for.

II. Posebna djela (knj. 1—28, sv. 37):

1. **Flora croatica.** Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. 1869. Ciena 6 fr.
2. **Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda.** Izdao Ivan Brčić. 1870. Ciena 1 for.
3. **Historija dubrovačke drame.** Napisao prof. A. Pavić. 1871. Ciena 1 for. 25 novč.
4. **Pisani zakoni na slovenskom jugu.** Bibliogratski nacrt dra. V. Bogišića. 1872. Ciena 1 for. 25 novč.
5. **Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana.** Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.
6. **Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena.** Osnovao, skupio, uredio V. Bogišić. Knjiga I 1874. Ciena 6 for.
7. **Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia.** Edidit A. Theiner (tomus I. Romae 1863.), tomus II. Zagabriae 1875. Ciena 10 for.
8. **Korijeni s riječima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku.** Napisao dr. Gj. Daničić. 1877. Cijena 4 for.
9. **Ljetopis jugoslavenske akademije.** 1877. 1887. 1888. Sv. I, II., III. i IV. Ciena I. i II. svezku 60 nč, III. i IV. 1 for.
10. **Sbirka slika Strosmajerove galerije.** 1885.
11. **Akademijska galerija Strosmajerova.** II. preradjeno izdanje 1891. Ciena 30 novč.
12. **Ogled rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Obradjuje Gj. Daničić. 1878.
13. **Fauna kornjaša trojedne kraljevine.** Od dra. J. K. Schlossera Klekovskoga. 1877—1879. Knj. I., II., III. Ciena svakoj knjizi 3 for., djelu 9 for.
14. **Figure u našem narodnom pjesničtvu s njihovom teorijom.** Napisao L. Zima. 1880. Ciena 2 for. 50 novč.
15. **Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Na svijet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Dio I. Obradio Đ. Daničić. Sv. 1—4. 1880—1882. Dio II. Obradili Đ. Daničić, M. Vaļavac, P. Budmani. Sv. 5—8. 1884—1886. Sv. 9—12 (1—4 trećega dijela) 1887—1891. Obrađuje P. Budmani. Cijena svesku 3 for.
16. **Djela jugoslavenske akademije** (knj. 1—11):
— Knj. I. **Izvješće o zagrebačkom potresu 9. studenoga 1880.** Sastavio J. Torbar. 1882. Ciena 2 for.
— Knj. II. **Euchologium, glagolski spomenik manastira Sinaibrda.** Izdao dr. Lavoslav Geitler. 1882. Ciena 2 for.

— Knj. III. **Psalterium, glagolski spomenik manastira Sinai-brda.** Izdao dr. L. Geitler. 1883. Ciena 3 for. 50 nč.

— Knj. IV. **Flora fossilis susedana. (Susedska fosilna flora. — Flore fossile de Sused.)** Auctore dr. Georgio Pilar. 1883. Ciena 8 for

— Knj. V. **Lekcionarij Bernardina Splječanina.** Po prvom izdanju od god. 1495. 1885. Ciena 1 for. 50 nč.

— Knjiga VI. **Nekoje većinom sintaktične razlike izmedju čakavštine, kajkavštine i štokavštine.** Napisao Luka Zima. 1887. Ciena 2 for. 50 novč.

— Knj. VIII. **Hrvatski spomenici u Kninskoj okolici uz ostale suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske dinastije.** Napisao Ivan Bulić. Ciena 2 for. 60 novč.

— Knjiga IX. **Istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima.** Napisao dr. T. Maretić. 1889. Ciena 3 for. 50 novč.

— Knjiga X. **Geografijske koordinate** ili položaji glavnijih tačaka Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i dielomice susjednih zemalja, imenito Bosne i Hercegovine, Istre, Kranjske itd. Sastavio dr. Gjuro Pilar. Ciena 4 for.

— Knjiga XI. **Dviestogodišnjica oslobodjenja Slavonije.** I. dio: Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom i rat oslobodjenja. Napisao Tade Smičiklas. Ciena 1 for. 50 novč. — II. dio: Spomenici o Slavoniji u XVII. vijeku (1640—1702). Skupio Tade Smičiklas. Ciena 3 for.

B. Knjige, koje su izašle troškom ili podporom akademije (knj. 1—8):

1. **Historija književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga.** Napisao V. Jagić. Knj. I. 1867. Ciena 1 for. 20 nč.
2. **Rččnik lččničkoga nazivlja.** Sastavio dr. Ivan Dežman. 1868. Ciena 1 for. 50 novč.
3. **Opis jugoslavenskih novaca** od prof. S. Ljubića. 1875. Ciena 10 i 15 fr.
4. **Bilinar. Flora excursoria.** Sastavili dr. J. C. Schlosser i Ljud. Vukotinović. 1876.
5. **Narodne pjesme o boju na Kosovu god. 1389.** Sastavio u cjelinu A. Pavić. 1877. Ciena 1 for.
6. **Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. B. Šulek. 1879. Ciena 2 fr.
7. **Podobe hrvatskih hrastova okoline zagrebačke.** Opisao Ljud. Vukotinović. 1883.
8. **Obća teoretička i fizikalna lučba.** Napisao dr. Gustav Janeček. I. knjiga. Tvar i atomistički nazor o njezinom sastavu. U Zagrebu 1890.

C. Knjige, koje su prešle u svojinu akademije (knj. 1—11, sv. 13):

1. **Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Izdao I. Kukuljević. Knj. I. (Acta croatica.) 1863. Ciena 3 for.
2. **Rječnik iz književnih starina srpskih.** Napisao Gj. Daničić. Knj. I—III. Ciena svakoj knj. 3 for., djelu 9 for.
3. **Nikoljsko jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 nč.
4. **Život sv. Save i Simeuna** od Domentijana. Na sviet i[illegible] Ciena 1 for. 30 novč.
5. **Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih** od [illegible] izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč.
6. **Poslovice.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 fo[illegible]
7. Fr. Kurelac: **Stope Hristove.** Ciena 50 novč.
8. „ „ **Jačke.** Ciena 1 for.
9. „ „ **Runje i pahuljice.** Ciena 1 for.
10. V. Utješenović: **Vila ostrožinska.** Ciena 30 n[illegible]
11. Drobnić: **Besednjak.** Ciena 80 novč.

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

DRUGI DIO:

SPOMENICI O SLAVONIJI U XVII. VIJEKU

(1640—1702).

SKUPIO

TADE SMIČIKLAS,

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U prilogu karta Slavonije u vrijeme požarevačkoga mira.

U ZAGREBU 1891

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

TISAK DIONIČKE TISKARE.

U knjižari jugoslavenske akademije (knjižari Dioničke tiskare) u Zagrebu

mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanostî i umjetnostî, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

A. Knjige, koje izdaje akademija.

I. Zbornici (knj. 1—172):

1. **Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti** (knj. 1—106):
— knjige I. do LIX. i LXXX. svima trima razredima zajedničke. Ciena knj. I—XIX, svakoj 1 fr. 25 nč. Knj. XX. do LIX. svakoj 1 fr. 50 nč. Knj. LXXX. 2 for.
— Filologičko-historičkoga i filosofičko-juridičkoga razreda. Knj. LX., LXII., LXIII., LXV., LXVII., LXVIII., LXX, LXXI., LXXIII, LXXIV., LXXVI., LXXVII., LXXIX., LXXXI., LXXXII., LXXXIV., LXXXV., LXXXVI., LXXXIX., XCI., XCIII., XCIV., XCVI., XCVII., XCVIII., XCIX., C., CI., CII., CIII. i CV. (I—XXXIII.) Ciena po 1 for. 50 nvč.
— Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Knj. LXI., LXIV., LXVI., LXIX., LXXII., LXXV., LXXVIII, LXXXIII., XCII., XCV, CIV. i CVI. (I—XII). Ciena svakoj knjizi 1 fr. 50 nvč. Svakoj svezci 75 nvč.
— Boškovićev. Knjiga LXXXVII., LXXXVIII., XC. Ciena 4 for. 50 novč.
2. **Stari pisci hrvatski** (knj. 1—18).
— Knj. I. Pjesme M. Marulića. U Zagrebu 1869. Ciena 2 fr. a. v.
— „ II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića 1870. Ciena 2 fr.
— „ III. i IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. 1871. i 1872. Ciena III. knj. 2 fr., knj. IV. 2 for. 50.
— „ V. Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića. 1873. Ciena 2 fr.
— „ VI. Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića. 1874. Ciena 2 fr.
— „ VII. Djela Marina Držića. 1875. Ciena 3 for.
— „ VIII. Pjesme Nik. Nalješkovića, A. Čubranovića, M. Pelegrinovića i S. Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika. 1876. Ciena 1 for. 70 nvč.
— „ IX. Djela Ivana Fr. Gundulića. 1877. Ciena 5 for.
— „ X. Djela Frana Lukarevića Burine. 1878. Ciena 2 fr. 50 nč.
— „ XI. Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracija Mažibradića i Marina Burešića. 1880. Ciena 1 for. 80 nč.
— „ XII., XIII. i XIV. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1882., 1883. i 1884. Ciena knj. XII. 3 for. XIII. 3 for. 50 nvč. XIV. 2 for.
— „ XV. Djela Antuna Gleđevića. 1886. Ciena 2 for.
— „ XVI. Djela Petra Zoranića, Antuna Sasina i Savka Gučetića Bendiševića. 1888. Ciena 2 for. 50 novč.
— „ XVII. Djela Jurja Barakovića. 1889. Ciena 3 for.
— „ XVIII. Pjesni razlike Dinka Raňine 1891. Ciena 2 for. 50 nč.
3. **Starine.** Knj. I—XXIII 1869—1890. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. Knj. VII., X., XXI., XXII. i XXIII. po 2 for., ostalim po 1 for. 50 novč.
4. **Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—21):
— Knj. I - V., IX, XII., XVII., XXI. 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. 1886. 1890. Listine o odnošajih izmedju južnoga Slavenstva i m' tačke republike. Ciena I., II., III. i IX. po 3 fr., IV. i XXI. po 4 fr. XII. po 2 fr. 50 nč., XVII. knj. 2 fr.
— Knj. VI., VIII., XI., 1876., 1877., 1880. Commissiones et relationes netae. Tom. I. II. III. Ciena VI. i XI. knj. 2 for. VIII. knj. 2 fr. 50
— Knj. VII. 1877. Documenta historiae chroaticae periodum antiquam strantia. Ciena 6 for.
— Knj. X. XIII. Monumenta ragusina. Tom. I. et II. 1882. Ciena 2 50 nvč. Knj XIII. 3 for.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM
SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XI.

II. DIO.

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1891.

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

DRUGI DIO:

SPOMENICI O SLAVONIJI U XVII. VIJEKU

(1640—1702).

SKUPIO

TADE SMIČIKLAS,

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U prilogu karta Slavonije u vrijeme požarevačkoga mira.

U ZAGREBU

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

1891.

PREDGOVOR.

Kada mi je akademija povjerila, da u slavu dvijestogodišnjice oslobodjenja Slavonije radnju izradim, znao sam, da o samom ratu neću moći mnogo nova reći. Sjetio sam se odmah, kako nam je tamna Slavonija u tursko doba, kako ne ima nikakovih spomenika. Da u tu tamu uzmognem donesti nješto svjetla, prodjoh gotovo svu Slavoniju od Iloka do Požege god. 1889. Žalibože ne nadjoh iz 17. vijeka niti jednoga listića. Tekar od početka 18. počimlju bilješke po samostanima u obliku starih anala, a od polovice vijeka idu i redovita akta u municipijama. Uvjerio sam se, da svatko u Slavoniji želi znati o toj tamnoj dobi, ali da nitko ne zna ništa.

Ovo me je još jače pobudilo, da tražim. Podjoh u Beč i potražih najprije u tajnom arkivu i ogledah spomenike koncem 17. vijeka, ne nadjoh gotovo ništa. Predjoh zatim u arkiv ratnoga ministarstva i nadjoh tek njeka ratna izvješća, od kojih evo donosim Dünewaldovo. Badava sam tražio izvještaje našega bana Nikole Erdeda. Tomu se nije niti čuditi, kada se uzme da arkiv ratnoga ministarstva upravo za veliki rat oslobodjenja Ugarske i Slavonije imade za najznatnije zgode tek prepise iz arkiva u Karlsruhe. Napokon prodjoh u c. k. komorski arkiv, sada arkiv zajedničkoga ministarstva financija. Komora je upravljala cijelom Slavonijom osim krajine. Ovdje nadjoh popise od god. 1697—1702. malo ne cijele komorske Slavonije, i to sve u originalu, te ih ovdje priobćujem.

Godine 1697. izdala je komora naputak, kako se ima popisivati. Pitanja su ustanovljena, zato evo svi popisi izlaze jednolični. Svi ovi popisi bili su tek kao prilog relaciji grofa Caraffe, koji je imao komori prikazati vrijednost novo osvojene zemlje i njezine prihode. Nije bila namjera komisarima opisati zemlju, već samo snagu njezinu gospodarsku, da se vidi, po što bi se mogla prodati. Vjerno se je ispitalo, kakova su podavanja bila pod Turcima, da se onda tako i nadalje pobire. Vjerno se pitalo, sjećaju li se ljudi njekadanjega kršćanskoga gospodara samo zato, da se dobije temelj, da ove zemlje mogu pripasti samo carsku komoru.

Naši popisi imadu zapisane glave obitelji po imence, a njihovu oženjenu braću ili sinove tek po broju. Zatim dolazi za svaku zadrugu koliko ima

zemlje, blaga i koliko i kakova rodi žita, voća i vina. Ja nisam štampao ovoga detalja, već samo „summu“ za sva sela. Za buduće ispitatelje neće biti niti ovaj potanji opis izgubljen, jer sam položio rukopis u knjižnicu naše akademije pod naslovom: „Slavonija koncem 17. vijeka“. Tko se bude time bavio naći će ono, što sam ja nalazio, da su brojevi o blagu, žitku, vinu velikim dijelom nepouzdani, da se je pred komisijom mnogo toga zatajivalo. Pored svega toga naći će se u ovim spomenicima za kulturnu sliku Slavonije poslije izgona Turaka više materijala nego li u svim spomenicima, što ih ima za ovu tada dosta pustu zemlju u našim arkivima.

Kako rekoh sve su ovo originalni opisi. Badava sam tražio opisa Virovitice, Našice i Vukovara a i Djakova. Tek u prievodu biskupa Bakića mogao sam podati popis Djakovštine i to po priepisu u našoj akademiji, koji je dosta loš. Kada se po originalu štampa, onda je naravno potrebno onako štampati, kako nalaziš. Mnogo puta je jedan te isti izvjestitelj jedno te isto ime na dva i na tri načina pisao. On je pisao po svojem njemačkom uhu, a ima i češki izvjestitelj, koji opet po svoju čuje i piše. Čitatelj naći će imena ispravljena u „Indexu“, gdje je po karti generalnoga štopa i po rječnicima svako ime ispravljeno,. a u zaporci naznačeno, kako dolazi u spomenicima ili na karti.

U „index“ nisu dospjela „nomina incolarum“. To je prvo zato, što je transkripcija mnogo puta nemoguća, jer ne ima upravo nikakvih pomagala. Da sam i dobio recimo pomoći iz statističkoga ureda, opet je toliko rodova izumrlo, a ovdje su tako krivo napisani, da bi tude jedva bilo moguće ustanoviti pravo ime i prezime. Da sam bio sretniji, pa da sam stigao popise sve ukupne Slavonije, bio bi se podvrgao i tomu trudu. Možda će poslije mene biti tkogod sretniji, a i ja neću prestajati prolazeći po arkivima zagledati za spomenicima Slavonije. Filolozi i etnolozi naći će u imenima krstnim i obitelji prekrasna gradiva. Mnoga i premnoga imena čisto narodna danas sasvim zaboravljena drže se osobito kod pravoslavnih. Mnoga prezimena kazuju nam, odakle se je tko u vrijeme popisa doselio. Ako i jeste izvjestitelj Nijemac zlo bilježio, opet se mogu razabrati u samim imenima na pr. Valpovštine, da su ondje sjedili kajkavci i u tursko doba.

Neka mi se ne smute čitatelji ovih spomenika bez razloga, zato spominjem ovdje da naši izvjestitelji redovito govore, da su prije Turaka bili ovuda gospodari „Hungari“ ili „antiqui Hungari“. Ovo se u samim spomenicima tumači, kada se veli „Hungari id est gauri“, a drugi put veli se samo gauri.

Komorski činovnici pitali su tadanje pučane, da im kažu, tko im je bio kršćanski gospodar. Oni gotovo nikada ne znadu niti se ne sjećaju da bi čuli bili od svojih starih, samo znadu kazati, da su Turci „Hungare“ od

ovuda bacili. Tko se sjeti mohamedanskih narodnih pjesama 17. vijeka, gdje se biju Turci i kršćani, a kršćane katolike redovito nazivlju „Madžari", taj će odmah znati, da ondašnji ljudi stoje sasvim na stanovištu vjerske, a ne kakve narodne razdiobe. Ovi „antiqui Hungari" to su jednostavno gospoda „kršćanska vjere katoličke", kako nam protumačiše oni u našim spomenicima, koji rekoše: „Hungari id est gauri". Ne treba dokazivati, da Turci pogrdno kršćane „gjauri ili kauri" nazivlju. Tko će i pomisliti, da bi se kršćani sami ovim stramotnim imenom nazivali? Naši kršćani kazaše samo tursku oznaku po vjeri. Ne stoji u našim spomenicima naročito rečeno, ali se ne bojimo reći, da su pučani odgovarajući na pitanja o dobi prije Turaka jamačno kazivali: tako su Turci kazivali.

Našemu djelu pridana je „karta Slavonije u vrijeme požarevačkoga mira". Ovu sam kartu našao u „Mappen-Archivu c. k. ratnoga ministarstva". Ima tamo jedna za koju godinu starija karta bez naznaka gospoština. Ja sam odabrao za tisak ovu po mojem mnijenju mladju, ali vjernu na vlas kopiju upravo radi naznake medja gospoština. Ova karta ne ima s gledišta kartografskoga puno vrijednosti, nije graduirana, tokovi potoka i rijeka pogrešni su, gore su slabo naznačene itd. Karta je ova izašla štampom 1720. i posvećena grofu Khevenhülleru, a štampana je i g. 1745. sa svima pogreškama. Za nas je zanimiva s gledišta topografijskoga. Istina mnoga su mjesta pogrešno pisana, ali čitatelj naći će ih ispravljena u „Indexu" u koliko su se do danas uzdržala. Tek ovom kartom dobivamo sliku cijele Slavonije, jer nam ona barem topografijski prikazuje i one krajeve, kojih ne ima u našim popisima.

Dužnost mi je zahvaliti se upraviteljima i činovnicima c. k. arkiva bečkih financijalnoga i ratnoga ministarstva, koji su me najprijaznije pomagali. Osobito se zahvaljujem momu prijatelju Radoslavu Lopašiću, koji mi je upravo bratinski pružio svoje prepise i njeke izvornike. Hvala i momu mladomu prijatelju Milanu Šenoi, koji mi je kod korekture i „indexa" pomagao.

U Zagrebu dne 22. jula 1891.

T. S.

I. 1640. maja 10. U Turbetu kod Sigeta.

Pop Fabian Vidoc izvješćuje biskupu zagrebačkomu Benediktu Vinkoviću o pohodu svome u ime biskupovo u Vašku sv. Martina i pripovijeda nevolje, koje su mu se dogodile od Turaka.

Illustrissime ac reverendissime praesul, domine domine patrone clementissime!

Sabo Balaš i Vincetić Mikula iz Vaške sent Martina a kmeta za sada Vašega gospoctva, list koteroga ste mi po ni pisali, jesta mi dala. Koteri list pročatavši na voljo i zapoved v. g. odišal sam u Vašku s. Martina i pohodil sam one kršćenike i nihova duhovna pastira. Onde so se bila skupila i vse ostale sel bratja kršćenici i iz sent Brlobaša apostata jedan koteri je negda frater bil reda svetoga Ferenca i sedam let je mešu služil imenom fra Filip, a sada oženivši se decu ima i u sent Brlobašu osmim slovenskim selom po kalvinski način služi, na zlo i navraća, a od vsake vere katoličanske i odvraća. Tako ravno čini i Georgius Petrović u Vaška s. Martina, koteri je imenem licentiatus catholicus, re autem totus Calvinista. Meše ne služi ale zlo čini, zakaj ljudi koteri bi bili dobri katolici po kalvinski način ispoveda i kruhom i pričešćuje i ostale sacramentome koteri se sameh popov dostoje administruje, a na to od niednoga biskupa blagoslova ni licentiae nema, niti se izpoveda; sedam let ima, kak se ne izpovedal. Sabo Balaš i Mikula Vincetić (kako ste mi u listu pisali) tako su pred v. g. govorili, da su Vaška sent Martinčani i s ostalemi na okolo selmi kršćenici stare vere katoličanske, dobro bi bilo gospodine dragi, da bi to istina bila. Istina je da po starom kalendariomu božić i vuzem drže kako i Vlahi, ale kada po širokomu svetu dobri katolici po naredbe svete matere cirkve posti poste i svetke svete, onda oni mrse i poslujo, orjo, kopajo etc. a ima i dosta, koteri ni petka ni sobote ne poste. Vse to na stran ostavivši, da su oni pravi kršćenici stare vere katoličanske, ne bi se po kalvinski način spovedali ni falatom kruha pričešćali. Sabo Balaš on je pravi katolik i dobri kršćenik, on se po kalvinski način ne spoveda, ni ne pričešća, ni posta ne mrsi, tako siromah misli, da so i ostali vsi ovakovi, kakov je i on. Bog vsemogući s jednem moim med nih došastkom takovu iskru duha svetoga jesam u serca vrgal i postavil, da su pri meše kotera im se od sto let (kako su mi oni sami povedali) v Vaška sent Martina nie služila i na prodeštvu skoro vsi zaplakali i podvezali so mi se, da se nigdar k drugome nego koteri bode prave rimske i katoličanske vere pravo posvećen pop spovedati nete. I nihov prodikator Georgius Petrović jest mi se podvezal i rekal, da neće nigar veće onako činiti, kak je do seh dob činil, ah gospodine milostivi nie mu kai verovati, ar quod nova testa capit inveterata non capit. On nigdar nie bil dobar i Boga bojeć, nego vazdar

scandalosus pianica i svadlivica, s kršćenici nigdar lepo ni veselo od dobra se ne dogovara, nego s Turci dan i noć prepia i s nimi se brati, a s kršćeniki se svadjuje i psuje, toga njegovoga takovoga posla radi vsem se je omrazil, i od teh dob, kad sam ja jošće pred fašenkom pri nih bil, nieso k nemu išli na predečtvo Vaška s. Martičani, ni dece nisu s nim krstili, nego so deco kalvinskomu predikatoru na krst nosili i tako su mu rekli, da ako ga kakva nevolja od Turak ili odkud drugud med nimi naide, da ga nehtu ničim pomoći ni za njega reči pregovoriti. Zato mili gospodine providete i za liubav božiu one siromahe u dušnomu poslu ne ostavete, i providite im jednoga bogoljubna licentiatuša, koteri bi duši a ne trbuhu služil. Petrović nie da bi na koje dobro, nego bolje na zlo da i okrene radi. Andreas licentiatus catholicus jest ovo po koterem šaljem v. g. ov moj siromaški list, njega sam nagovaral i prosil, da bi on med nih otišal, on bi dobar bil i nigdar, odkad je u onu zemljo došal, med kršćenici niedne smutnje nie učinil, ni zle pelde od sebe ljudem nie dal, s Turci kako Petrović nie se pajdašil, pianćuval, ni se je bratil, nego (kakti) od svetoga tamiana vrag jest od nih bežal i kršćenike na vsako dobro jest opominal i naučal i dobro im peldo daval. Prosim v. g. za ljubav Božjo ob tom bodete, da onoga dobra Boga bojećega i poštena licentiatuša u Vašku s. Martin postavite na to ga nagovarajte i znam da hoće prvo v. g. nego mene poslušati i na vašu reč hoće med ne bludne ovce otiti i s pomoćom Božjom hoće i opitomiti; od Boga miloga velik najam hoćete prieti i na ovom i na drugom svetu. Petrovića odpustete po koj goder način, ar znam, da nigdar neće onde ni drugde dobar biti, ne dobra činiti. Sent Berlobaški apostata i on mi se dobrem obeća, ale mu nemorem veruvati, ar je nevernik neveru učinil Bogu i svetom Francisku, netrpete ga onde gde je vezda vu sent Berlobašu, iztirajte ga nevernika Božjega, morete ga lahko listor, ako hoćete, neka smutnje ne čini med ovcami Božjemi nepriatel kršćanski, vnogo onde ljudi jest, koteri bi dobri kršćeniki bili, da njega nie med nimi. To ako učinite, ter ga van iztirate, Bog milostivni hoće vam vnogo dobra dati, a ja od ovud ob tom hoću biti, da ćo im se dobrem dušnem pastirom posuriti (!). Toliko vaše gospoctvo imati znati od svoi' kmetov nihovoga kršćanstva; činite i radite onih duš zveličenje, kako vas Bog naučal, a ja sam vse kako je istina iz moje duše conscientiae pravo popisal.

Hoću vašemu gospoctvu popisati i na znanje dati plaćo truda moga v Vaška s. Martin, kad sam hodil i kako so me sigecka gospoda Turci častili i kako so me daruvali domov vu Turbet došavši. Sigetvarski zahimi spahie i age kada to začuše, da sam ja v Vašku s. Martin hodil i da so se vsa okolo szela onda k mene skupila bila, moj tamo dohodak na veliko zlo razvrgoše i velikem zlom mene obnesoše, ter me neuernikom i izdajnikom Turskoga cara imenovaše, divan to je dogovor učiniše, ter kaimakama to je personališa Bašinoga, koteri e v Sigetu najveći poglavica na zlo navrkaše, koteri za menom vu Turbet nemilosrdno Turke posla, koteri pak hižo pritisnoše, ladice me razbiše, kaj sam gde malo dobra imel to mi vse uzeše, knige mi porazdrše, a listove pokupiše i mene (s) listmi zaiedno v Siget odpeljaše i kajmakamu me u ruke daše. Med ostalemi listmi i v. g. list najdoše, koterega kad pročatoše mnogo mi zla izgovoriše i na kolac me osudiše, i da sam ja Turske zemlje i čestitoga cara turskoga murtatan, to je izdajnik rekoše, a neveruvaše, da sam ja u Vašku s. Martin

hodil zaradi vere naše rimske katoličanske, nego da sam ja onamo hodil zaradi harača v. g. i da vseh oneh sel ljudi popišem i dvoje onoliko harača na nih navrgnem nego so do sada davali, rekoše. I s takovemi rečmi mene siromaha na teško i strašno smrt osudiše. Milostivni Bože, gospodin dragi, kada me prokleti Turki iz divana na dvor kajmakanov izpeljaše, tako strašno i nemilo na mene vikaše i kričaše, da mi od strašnoga kriča jezik zaneme, ter nemogah reči pregovoriti. Nie mi tako teško bilo smrt čekati, kojo su mi bili presudili, koliko mi je mučno bilo nih lajanja i psosti poslušati. Jedni so kričali: med led ga vrgnemo i tak ga umoremo, i jedni su vikali: v kulu ga zatvorimo, ter ga gladom i žedjom pogubimo na peldu i nauk vsem izdajnikom Turskoga orszaga. Gospodin Bog koteri u pravice pravoga svoga nigdar neće ostaviti, nego pravu i čistu Suzanu jest obranil od smrti onako i mene grešna i nedostojna slugu svoga od smrti teške očuva, taknu u srce duhom milosrdnosti po veliki molbi i prošnji kršćanski agu Bešlinskoga, koteri za bašom Sigetskim gradom vlada, koi pak utiša veliko viku i krič vnogi ljudi, ter nih zlu voljo i ljuto srce razblaži i kajmakama na milosrdnost obrati govoreći njemu i ostale gospode: V ovomu siromahu od sedam let kak med nami stoi, izvan onoga jednoga lista veće krivicze nenajdosmo, s koterim listom ako je v Podravino hodil, zla niednoga nie učinil, smrt mu oprostemo, s malom kaštigom ga odpustimo. I tako ga posluhne kajmakam i ostala gospoda, mene pustiše živa, ali uzeše sto i četrdeset i dva tvrda talera izvan vse moje prateži, kojo so mi odnesli, kada so mi bili hižo pritisnoli i ladice porazbiali, mene uhitivši v Siget odpeljali. Ove talerov ja imel niesam, nego so je kršćenici Sigecki od Turak pozaimali. Sad sam gospodine milostivni u velikom tešku i u velike tuge i žalosti, volil bi na jedno stran da me bodo onda na kolac nabili, kad so mi ga bili presudili, nego što su me živa pustili. Ondašni kršćenici jako su siromašni, ne mogu me čim pomoći, a ja onoliko blaga ne imam odkud dati, a zvrhu toga ne znam ni kuda otiti, ar sam na poroke i zapovedano mi je, da nikuda ne idem, ako mislim sebi i ostalim kršćenikom, koteri su za me poroki, život i stanak v ovoj zemli. Toga radi za liubav Božjo preporučam se vašemu svetlomu gospoctvu ne ostavete me i ne oglušite me se siromaha, bodete mi za Bogom pomoćnik, Bog mili on Vam hoće vratiti platiti ljubav, koje hoćete za mnom včiniti i ja doklam živ bodem v ovoj teškoj zemli med ovemi kršćeniki, hoćo za Vaše gospoctvo Boga moliti. Daj gospodin Bog, ako na ovom svetu nie, da se na drugom svetu pred licem Božim nagledam Vašega gospoctva. Datum . . .

P. S. To se je učinilo sa mnom ultima Januarij. Praesentium lator est Andreas Križan, da je v. g. vsakojako preporučen najveće ako imate kakovoga slovenskoga concionatora, da mu ga date, ako slovenskoga nie, dajte mu diačkoga, Bog vam hoće platiti, ar on siromah iz oneh knig vnogo hoće bludni duš na pravi put obratiti. Ako imate legendam sanctorum, ne skratete je od njega, iz nje hoće veće nego iz niednoga uthora med priprostmi ljudmi včiniti dobra. Liquores sacros ipsius anni non habemus, illustrissima dominatio mittat nobis rogo. Vašega svietloga gospoctva siromah nedostojan sluga i kapelan Vidoczi Fabian pop v Turetu poleg Sigeta stojeći.

Iz vana: Illm. et rev. dom. Benedicto Vinković episcopo Zagrabiensi etc.
Bisk. arkiv Epistolae sv. II.

*

Na posebnoj cedulji: Ono kai sam ja v. g. pisal ako iz Vaška s. Martina k Vami dojdo kmeti, vse im to naprvo donesete, ali im ne rečete, da sam ja v. g. pisal ili naročil za one stvari, ar bi oni taki Turkom povedali i mene bi Turki taki pogubili i nebi se nigdar, ako bi ne znam koliko blago za sebe obećal, mogal od smrti odkupiti. Ako bi oni od svoje volje k vašemu gosp. ne došli, po listu svomu morete i' k sebi dozvati naime Sabo Balaša i Vincetića Mikulu, oni vam hoćejo povedati pravo, kak je moje dugovanje bilo. Mikula Vincetić on vam hoće znati povedati, a mi se čini i kak sam čul od ljudi, da je predikatorovo delo koteri govori, da maša od nišća nie vredna nego da su to biskupi učinili za svoga dobitka i gospoctva radi, od onoga licentiatuša hoćete i bolje razumeti. Ne mojte gospodine s toga se požaliti, nego jako vigilaite u onom poslu, a od Boga hoćete plaćo uzeti koteri vam je u ruke dal oblast i moć svoju, koterom morete ovo opačanstvo obratiti na dobro.

II. 1642. junija 10. U Vaški.

Crkvena občina Vaška sv. Martin mole se biskupu zagrebačkomu, da ih počeka za podatke, jer ne mogoše roka obdržati radi turske sile i mnoge domaće nevolje.

Ponizna služba i poklon da je preporučen vaše milosti kako našemu dobromu gospodinu španu i pod Bogom patronušu dobromu milostivnomu i želimo od gospodina Boga v. m. vsaka duhovna i telovna dobra i na onom svetu ze vsemi k vaši milosti držećimi da vam se dadu.

Ovoliko smo hoteli v. m. poniznim zakonom po ovom malom listu našem pisati kako našemu dobromu i milostivnomu patronušu španu za oni posel, za koi smo bili kod vaše milosti i jesmo se obrekli v. m., da k rečenomu dnevu hoćemo dojti prinesti vse, s čem smo dužni. Ali gospodine dobri i milostivni molimo se v. m. za ime Božje i za muku zveličitela našega Jezusa Christuša i blažene device Marie poniznim zakonom, da nas imate razumeti i nemojte se na nas srditi, ar gospodin milostivni i dobri nesmo mogli dospeti siromasi. Jedan je zrok gospodine milostivni, ar smo kruto jako bili nemirni od Turske gospode i daćom nihovom, a drugi zrok gospodine milostivni, što smo bili vrlo jako smućeni i zburkani od našega prvoga nevernika predikatora. Ar zašto gospodine milostivni nevernik bil nas je vseh Turkom izdal, kako ga je občina odurila i odvrgla se, ter drugoga dopeljahmo dobroga kršćenika katolika papinska na mesto mu, po ovom nazlobu i zbog toga nas vseh včini s vojvodam v železo sputati i pak turskum silum što smo dužni i nedužni bili, nevernik vere kršćanske to nam opleni i opusti. Ovi su zroki milostivni gospodine, što smo ne mogli dojti na rok, ni nikud na pazare iziti kupovati, što bi nam bilo potrebno. Nego milostivi gospodine ovo ide Ilijno i onda hoćemo na osečkom pazaru vzeti i kupiti i hoćemo donesti lepo pošteno, dalje se ne molimo g. m. I ako onda ne donesemo, bar nek dalje nečakajte. S tem da ste nam zdravi i veseli na vnogo let v velikom zdravju za vsum vašum poštenom družinom koje se drži k vašoj milosti na vnogo let v vekšom poštenju i zdravju l. 1642. 10. juni Vašoj milosti ponizna družba i općina Vaška S. M. parochia i Videk.

P. S. Gospodine milostivni! A neveruik vere kršćanske ovako se nam grozi, da nas vseh požgati, selo opustiti, a popa nam, gde ga goder najde da ga Turskim zakonom vmori i vbie. Zato vas ponizno molimo za ime Božje, haka da mu dojdete, da nas ženum i s decom vseh nesokobi i većim robjem ne učini nego smo robje.

Ta list ima se dati na Sigete stojećemu milostivnomu i vnogo poštovanomu Natulje Tomas vojvode vu nigove vlastovite i poštene ruke eto našemu milostivnomu gospodinu patrunušu i španu.

Biskupski arkiv Epistolae.

III. 1650. septembra 4. U Beču.

Ferdinand III. car i kralj imenuje Marijana Maravića biskupom bosanskim ili djakovačkim.

Ferdinandus Tertius etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad singularem certorum fidelium nostrorum intercessionem et diligentem recommendationem pro parte religiosi fratris Mariani Maravics Provincialis Bosnae Argentinae apud episcopatum Bosnensem alias Diacoviensem per mortem et decessum reverendi Thomae Mernyavcsich ejusdem Episcopatus Bosnensis alias Diacoviensis ultimi veri et immediati possessoris de jure et facto vacantem authoritate juris patronatus nostri regii, quod in conferendis omnibus regni nostri Hungariae partiumque et regnorum ejusdem sacrae coronae subjectorum ecclesiis et beneficiis instar divorum quondam Hungariae Regum, Praedecessorum nostrorum felicissimae Reminiscentiae habere et exercere dignoscimus nominandum eligendum et praesentandum, eundemque episcopatum Bosnensem alias Diacoviensem simul cum omnibus castris, castellis, oppidis villis, possessionibus praediis, portionibus signanter vero civitate Diako territorioque ejusdem et aliis cunctis pertinentiis inter fluvios Savum et Dravum adjacentibus sub suis veris metis et limitibus existentibus ad eundem episcopatum Bosnensem alias Diakoviensem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus nec non cum omnibus ejusdem juribus, honoribus libertatibus, praerogativis proventibus obentionibus et emolumentis, praefato Mariano Maravich omni eo jure et jurisdictione qua antecessores sui dictum Episcopatum ab antiquo pacifice possederunt dandum duximus et conferendum nullum alium per quemlibet tandem quôquô modo in dictum episcopatum vel imponendum aut se qualitercumque ingerentem, agnituri vel in eodem tolleraturi, quin immo pro summa quâ ut rex Hungariae Apostolicus utimur facultate et authoritate memoratum episcopum Bosnensem alias Diacoviensem contra tales omnibus opportunis modis et mediis adhibitis defensuri et tutaluri. Concedentes insuper et conferentes idem jus patronatus quoque nostrum Regium in conferendis Personis idoneis et bene meritis cunctis ejusdem ecclesiae Bosnensis alias Diacoviensis beneficiis quovis tempore vacaturis. Immo nominamus, eligimus praesentamus, damusque et conferimus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris honorabilibus Capitulo dictae ecclesiae Bosnensis alias Diacoviensis harum serie firmiter committimus et mandanus, quatenus a modo in posterum praefatum Marianum Maravich pro vero et indubitato episcopo et praelato habere et tenere etc. Datum . . .

Ovjerovljen prepis u c. k. komorskom bečkom arkivu.

IV. 1653. julija 15. Kod sv. Barnabe u Vaškoj.

Crkvena općina sv. Barnabe u Podravju mole se biskupu zagrebačkomu Petru Petretiću da ih zaštiti od nasilja haramija legradskih.

Reverendissime domine etc.

Toliko sem hotel Vašemu gospoctvu na znanje dati kako našemu dragomu i milostivnomu patronušu i pastiru ovčic kristuševih, da smo budi Bogu dika sada v dobrom zdravju, koga zdravja i vašemu gospoctvu želimo od gospodina Boga. Ovo gospodine mili šaljemo v. gospoctvu dohodek daća, kum se držimo i jesmo njom podložni v. gospoctvu ovoga leta, zato v. g. primite jo za dobro od našega siromaštva pod Turskom rukom vnoga zla za ime Božje podnašajoćeh Mili gospodine patronuš dobri milo se tužimo v. g. kruto milo zdihavajući i suze točeći kako ovčice kristuševe k pastiru duš svoih, da nas brani v. g. od vnogih, koi nas na vse strani vuku i gule, biršaže i globe i ono od nas išću i traže, šta nigdar mi ni naši otci ni dedi ni šakundedi nesu davali ni plaćali. Od cirkvi nekakve velence peneze i da od Rapiskeh (sic!) cirkvi daću beru, ta nigdar nesmo ni čuli ne da bi bili naši starci davali, a to prose legradska haramija uskoci z ove zemlje, tak da im je to već dopustil Zrinski i oblast na to dal. Mi gospodine mili nesmo jošće dali prez v. g. glasa i dopušćenja doklem se ne oglasemo v. g , zato ponizno molimo i prosimo v. g., da v. g. kako ti patronuš dobri i glava na kristuševom mestu cirkve, da ove dve cirkve brani v. g. od tih takovih derac. Videka cirkve Vaška S. Martinski, videka svetoga Barnaba apostola na susectvu, koi smo pod oblastjum v. g. da i mi siromasi budemo mogli pod peruljum obrambe v. g. počinuti i verno Bogu služiti, kak se pristoi dobrih kršćenikov i papišti. Drugo takajše da je na znanje v. g. što prose od nas vu kiš komar dešinu; ku nesmo davali kak je ova zemlja pod Turske ruke dopala zvuna ove dani što v. g. dajemo i donašamo i za kraljevo delo i za kapuru (!) što prose od nas i groze se da nas hote vočiti (!) za nje, ako nas v. g. ne opravi i ne zagovori, zašto ufamo se v. g. kako v dobroga i milostivoga patronuša i pastira cirkve kršćanske katoličanske, da nas braniti hoće v. g. pod perutjum svoje desnice zakrivati kako ti ovčice sebe odlučene. A mi dokle budemo živeli na ovoj suznoj dolice, hoćemo Boga vsamogućega hvaliti i dičiti za dobar čin v. g. i za dušno zveličenje. i mi i naša detca. I tem Vas g. Bog . . . Datum . . . Andreas Križan licentiatus catholicus apud S. Barnabam in Podravje in districtu antiquo Zigeth.

P. S. Reverendissime domine patrone clementissime. Obnixe rogamus tamquam reverendissimum patrem ovium Christi, uidemus emisisse unam stellam in lucem nostrae patriae Croaticae sive Slavonicae, quam Deus ter optimus maximus persolvat Dom. Vestrae rev. tam in hoc quam in altero mundo, itaque rogamus obnixe, ut emittat iterum pro aeterna sui memoria vnum sol pulcrum, qui lucebit per totam Sclavoniam siue Croatiam, postillam pro rudis et indoctis, autorem paratus nomine vertendo in croaticam lingvam sicut evangelia, omnes patriae florent suae linguae et abundantur, tantum nostra patria caret. Sapienti pauca Benignum responsum expectans.

Izvana: R. d. Petro Petretić episc. Zagr.

Bisk. arkiv Epistolae.

V. 1657. U Biogradu.

Ferman Mohameda IV. u zaštitu kršćana katolika u Nijemcima u Srijemu

(„Tugra" znak imena sultana Muhameda IV.) Emir od emira poštovanih velmoža medju proslavljenim velmožama, zatočnik moći i gospodstva. Mnogocijenjeni množinom milosti vladaoca svevišnjega, koji držiš sandžak srijemski: Ahmede da budeš sretan. I vi dični medju sudcima izvor mudrosti i govorništva, da budete sve više uvidjavni. I ti gemi (!) (poreznik) kotara u Nijemcima, da tvoj ugled bude sve to veći. Kad vam ova uzvišena tugra prispije, neka vam bude znano:

Namjestnik sudca (naib) kotara njemačkoga poslao je mojoj carskoj državnoj pisari pismo, kojim javlja, da nevjernici kotara u Njemcima i njihov pop don Luka i ostali izmedju njih pred sud dodjoše i izjaviše, da je njima od starine pa sve do sada bilo prosto u crkvama i njihovim krivovjernim kućama bez buke i sablazni evangjelje čitati i budalaste njihove obrede vršiti. Sada pako da im njeki stanovnici kotara njemačkoga Mohamedovci prieče vršiti njihove budalaste obrede i običaje i nastoje da ih potlače i oglobe. Rečeni sudac javio je nadalje, da se je ponajviše radi toga siromašna raja rasula i razbježala, pa da moli od mene carski ferman za zaštitu.

Prema tomu izdajemo carsku zapovijed i odredjujem, da nitko ne smije zakon vrijedjati, pa te ljude smetati, da ne uzmogu vršiti svojih prostih običaja. Zato ovim fermanom nalažem tebi mutišarife, da revno na to paziš, da nitko proti tomu ne uzradi, već da bude po dosadanjem običaju njima prosto po pravu i pravici u crkvama i u krivovjernim njihovim kućama bez buke i sablazni evangjelje čitati i obrede obavljati.

Nikako se ne smije dopustiti, da se radi proti veličanstvu zakona i proti mojoj carskoj zapovijedi.

To da znate, a čim pročitate, uručite ovaj ferman raji. A mojemu carskomu znaku imate da vjerujete.

Pisano prvih dana mjeseca rebinachre godine 1068 po Hegyiri (1657). U dobro čuvanom zimskom stanu u Biogradu.

Iz zbirke g. Radoslava Lopašića po prijevodu g. E. Wickerhausera.

VI. 1660. 28. maja u Našicama.

Vizita kanonička Petra Nikolića kao vikara biskupa zagrebačkoga Petra Petretića po Slavoniji.

In Dei nomine cura, vigilantia et sollicitudine illustrissimi et reverendissimi domini domini Petri Petretich episcopi ecclesiae Zagrabiensis feliciter eandem regentis 1660 mense May Die 28. per me fratrem Petrum ordinis minorum Provinciae Bosnae Argentinae olim custodem et patrem inter provinciales suae provinciae, nec non eiusdemmet amplissimi praesulis spiritualibus vicarium, tunc temporis inter Szavum et Dravum sub Tur-a ditione ab eodem institutum parochias, parochos, ecclesias, caeteraque cessaria in his partibus Zagrabiensis dioecesis, fideliter, et sincere, uti praesens tempus existunt, scriptis annotata, atque ipsi illustrissimo re-rendissimo domino episcopo Zagrabiensi oblata.

Imprimis inter Szavum et Dravum adsunt saltem duo monasteria nostra fratrum minorum de observantia sancti Francisci Velicae, dictum sancti Augustini confessoris: et Nasicae dictum sancti Antonii Pataviensis, sub cura horum Conventuum sunt parochiae in villis et pagis, caeterisque locis fidelium inter predicta flumina, quibus parochiis praesunt et curam gerunt nostri patres sacerdotes ordinis fratres et sub obedientia suorum gvardianorum per trienium administrantes officium parochi in una, deinde ad aliam mutantur iuxta provincialis, aut discretorum, vel gvardianorum prudentiam, et ipsorum parochorum bonitatem et prudentiam in administrando circa salutem animarum fidelium tale officium parochi, et exceptis quatuor parochis presbyteris saecularibus in hac parte dioecesis supradictae, in omnibus aliis locis pro nunc cum Dei auxilio vineam Christi Domini cum optimo fructu salutis animarum excolunt nostri fratres sacerdotes.

Primo: prope Monasterium Velicae sunt quinque aut sex villae, quibus ex ipso monasterio administrantur omnia sacramenta cum sint contiguae.

In pago dicto Poglianskah est ecclesia dirruta, et Monasterium nostri ordinis, ut aiunt fuisse, et est sub monte prope Strasemanium, manent ibi Turcae, nec celebratur ibi.

In pago dicto Pleternicza sub Posega, est Ecclesia Sancti Nicolai integra antiqua et renovata a quodam Patre fratre Petro a Xerenta celebratur saepe ibi, sacerdos a Posega mittitur et sunt adhuc multae dirutae in Campo Posegiensi et circum circa.

Secundo: in pago Captol dicto Capto, ubi forsan capitulum celebrabat Episcopus Zagrabiensis, et est arx turcica, et intus ecclesia magna cum sua turri, foris autem in pago ecclesia ex lignis fabricata, pulchra satis cum suo ornatu et necessariis pro celebratione; et secunda ecclesia in eadem parochia sed in altera villa ex lapide, et antiqua titulo sanctae Catharinae, et est miraculosa, et Captolii Titulo Sancti Petri.

In Pago Straseman seu Strasemai est diruta ecclesia sancti Michaelis Archangeli, sed singulis mensibus una vice, et in festis sancti Michaelis archangeli celebrantur missae, manent ibidem muri capellae altaris maioris integri sed sine tecto.

Sunt etiam duae Ecclesiae Velicae dirutae una sub arce, quae manet deserta, altera similiter in campo ubi in festo sancti Marci celebratur, et fuit processio, concurrens ibidem multitudo Christi fidelium, et est titulus sancti Marci altera sancti Pauli.

In pago dicto Vehtih est ecclesia sub nomine sanctorum Cosmae et Damiani diruta ex lapide, celebratur in festo eorundum, et qualibet tertia dominica mensis.

In pago dicto Kuttievo, nescio alio nomine quo vocabatur, antiquitus fuit grande monasterium, fuit quasi oppidulum, erat abbatia, ignoratur cuius ordinis fuerat, manet desertum licet sit quasi in medio illius loci, cum sit dirutum magna ex parte, manent tamen muri intrinseci, turresque aliquae. Ibi Ecclesia ex ligno fabrefacta de facto manet supra praedictum monasterium, et est hospitium animarum, ubi ego fui pro Parocho per aliquo[illegible] tempus. Tam Kuttievae, quam Captolii tectum de novo ecclesiae Kutinen[illegible] ego restaurare curavi, imagines et calices caeteraque necessaria, praedict[illegible] que Ecclesias renovarunt, et denuo restauraverunt omnes in omnibus p[illegible] rochiis nostri fratres ordinis minorum sancti Francisci resque necessar[illegible]

pro celebratione missarum ac ornamenta altarium curaverunt habere; sed in praedictis 4 pagis diebus festivis, atque dominicis singulis ex monasterio fratres sacerdotes mittuntur celebrare fidelibusque in omni necessitate spirituali inservire curam gerunt.

Posega, quae olim civitas sat grandis fuerat, uti aparent vestigia murorum, sed ex magna parte diruta, manet tamen arx valde fortis, erat monasterium nostri ordinis antiquitus dictum sancti Francisci, quod funditus destructum luget, excepta ecclesia et alta turri, ubi hogia Turcarum clamat, et ecclesia mesquita Turcarum facta. Tertia quae erat matrix ecclesia prope januam civitatis funditus eversa, quam dicunt grandem et valde pulchram fuisse. Est ergo ibidem Posegae ecclesia nomine sancti spiritus ex ligno tota, sed sat magna et pulchra, ubi sunt tria altaria cum pulchris imaginibus et omnibus necessariis rebus ornata, quam ecclesiam meus patruus quidam reverendus pater frater Thomas Posegi a fundamentis sua industria, et labore elemosynisque piorum erigi curavit olim, ubi nostrum hospitium commodum pro fratribus manet, praeest pro nunc ibi reverendus pater frater Michael Klachich a Czernich, vir utique scientia ornatus, et moribus religiosis praeditus, pater provinciae, socium habens sacerdotem quendam fratrem Laurentium, sed aliquando et saepius plures sacerdotes celebrant usque ad decem, et plures in festis Pentecostes, et sanctorum Philipi et Jacobi, et multis aliis festis per annum.

In pago Chernik et in tota illa parochia est una sola ecclesia sub nomine sancti Nicolai antiqua ex lapidibus cum suo ornatu et necessariis rebus, sunt etiam aliae ecclesiae sed dirumptae, et celebratur apud unam quae est sancto Martino dedicata, et sancti Joannis altera, ac in ipso Chernik, est solum Capella parva, ubi duo nostri fratres sacerdotes manent, nomine Pater Bernardinus de Imota et Pater Georgius, et est hospitium parvum Nostri ordinis, nec ultra contra fluvium Szavae habemus nos Parochias, sed gradichki pagus maximus sub alio Bosnensis conventus cura manet, et ibi Bosnensis Episcopus administrat, et ultra versus Bosniam, et est Cherniki Arx.

In pago seu oppido Brod ecclesia antiqua facta Mesquita turcarum sub nomine olim sancti Marci, extra autem adest ecclesia antiqua ex lapidibus sub nomine sancti Antonii. Et ibi etiam Brodii est hospitium fratrum, est parochia sancti Joannis, curam cuius habent reverendi Patres Georgius a Captol, et frater Paulus Bosnensis. Ecclesia dicta omnibus necessariis rebus est dotata et ornata, fuere multae animae Christianorum.

In Parochia Gratkov Potok fuere multae animae Christianorum, sed ob praesentium bellorum angariam et molestiam iam ad alias partes sese retraxerunt et fugerunt, ex multis aliis parochiis etiam similiter fugam arripiunt versus alias regiones. In dicta parochia sunt 4 ecclesiae ex lapidibus in materia sub nomine B. V. M. in loco dicto Dubovacz, secunda sub nomine sancti Lucae in Oriavicza, tertia sancti Georgii Verbove, quarta sub nomine sancti Michaelis Gradko potochi; quas fratres nostri ordinis nostris temporibus duas a fundamentis erexerat quidam pater Petrus, duas quoque patres nostri olim erigi curarunt. Praedictae ecclesiae cum altaribus, et Imaginibus atque aliis necessariis pro celebratione sunt provisae, et parochi officio fungitur ibi reverendus pater frater Antonius a Roma.

In parochia Lusani una sola ecclesia sub titulo B. V. M. assumptae et curam animarum habet pater frater Jacobus a Posega.

In parochia Drinovacz sunt tres ecclesiae, una sub nomine sancti Martini quam renovavit reverendus pater Martinus a Posega, secunda sub nomine sancti Demetrii, et tertia sub titulo sancti Georgii, cuius tectum igne absumptum caeteraque intus evastata prima die May huius anni et forsan ab aliquo Turca vel Schismatico, et istae sunt suis debitis ornamentis ornatae, curam habet animarum reverendus pater frater Gabriel senex a Crescevo.

In parochia sancti Benedicti sunt tres ecclesiae bene ornatae, et quarta non habet tectum integrum, ista sub nomine sancti Petri, et illae tres, prima sub nomine sancti Benedicti, secunda sub nomine sancti Stephani et tertia sub nomine sancti Andreae. Parochi officio fungitur quidam pater frater Marcus a Modricza.

In parochia sancti Michaelis sunt duae ecclesiae sancti Michaelis Archangeli, et sancti Georgii, omnes supradictae ex lapidibus, ista autem partim ex lapide, partim ex ligno et secunda ex lapidibus sub nomine sancti Georgii, curam animarum habet reverendus pater frater Antonius a Posega Senex.

In parochia Garchina dicta sunt duae ecclesiae sub nomine sancti Nicolai prima, quam olim quidam presbyter saecularis don Joannes cooperire et erigere curavit, fuit antiqua ecclesia, et secunda nomine sancti Petri Apostoli. Curam animarum gerit quidam pater Matthaeus a Nasicza et ecclesiae ambae bene ornatae, et custoditae.

In parochia dicta Varcino, est vero Varcin Dol sunt duae ecclesiae, una ex ligno nomine sanctus Martinus, altera ex lapidibus dicta sanctae Mariae ad nives, cum omnibus necessariis pro celebratione missarum. Curam animarum gerit quidam pater Petrus a Brodo, sunt aliquae ecclesiae in eadem parochia dirutae, in una celebratur aliquando, in aliis minime.

In omnibus supradictis parochiis nullibi asservatur sanctum sacramentum, nec in tota Turcia propter pericula nec etiam continue in Monasteriis asservatur sanctum sacramentum Eucharistiae, nam Turcae saepissime intrant in ecclesias deambulationis causa, et ne aliquam iniuriam sancto sacramento inferant, ob id nullibi asservatur.

In praedictis parochiis et in aliis Nasiciensibus parochiis numerus Christianorum dispar manet, in aliquibus satis, et laudabilis numerus, in aliquibus autem mediocris, in aliis vero parvus numerus.

Brod et Lusani, et Gradkov Potok, nec non sancti Michaelis parochia in Garcino se extendunt circa flumen Szavae, nec non parochia Dragotino sub jurisdictione reverendissimi domini episcopi fratris Mathaei Benlich episcopi Belgradiensis data a Sacra congregatione eidem, et ista parochia prope locum Diacovo, ubi Bosnensis Episcopus fingit se habere titulum sui Episcopatus, quod toto coelo patet falsum esse. In dicta parochia Dragotino sunt tres ecclesiae sancti Marci lignea, sancti Blasii lignea, et sa[illegible]i Joannis integra lapidea, parochi pater Marcus et frater Lucas.

Nasiczensis conventus sancti Antonii Patavini, in cuius festo et [illegible]n assumptione Deiparae Christianorum multitudo maxima concurrit, ex [illegible]nibus hisce partibus ad celebrandas laudes divinas deiparae et illius sa[illegible]i Patroni dicti conventus, adest etiam alia ecclesia iuxta conventum ips[illegible],

et pulchra antiqua sub titulo sanctissimae Trinitatis, forsan erat olim parochialis, ubi quolibet festo celebratur missa, et fit Concio ad Populum, distat a conventu uno icto lapidis solummodo.

In pago dicto Motichna est ecclesia OO. St. pulchra et grandis antiqua denuo renovata a reverendo patre fratre Stephano Knezevich a Velica, et ibi curam animarum habet reverendus pater frater Martinus a Brodo definitor actualis provinciae theologus et praedicator.

In pago Koska seu Coska est Ecclesia similiter antiqua cooperta, et cum neçessariis ad celebrationem, pro parocho inservit quidam frater Marinus, ex conventu Nassiczensi mittitur Sacerdos.

In pago Zoglian circa monasterium est ecclesia distincta sub nomine sanctae Catharinae, in cujus festo solemnitas celebratur, propter quam (!) et monasterium et ecclesia sancti Martini cooperta antiqua cum sua Turri, celebratur certis festivitatibus ibidem: Etiam est ecclesia diruta quasi funditus prope dictum monasterium dicta Pekovicze.

In pago Poglianae et in illa parochia tres ecclesiae manent integrae, prima sub nomine sanctorum Fabiani et Sebastiani, secunda sub nomine decollationis sancti Joannis Baptistae, tertia sub nomine sancti Nicolai in pago dicto Podgoracz lignea ecclesia, et illa sanctorum Fabiani et Sebastiani est lignea, parochus pater frater Franciscus a Banialuka.

Circa monasterium Nasicae ex parte occidentali sunt vestigia murorum et vocatur Clara, distat solo ictu uno lapidis a conventu ipso, forsan Clarissarum monialium olim fuit monasterium, est etiam ibi parum distans una ecclesia integra cum sua turri et cooperta vocatur Martinus sancti Martini nomine, in dicta ecclesia celebratur saepissime, est indulgentia in festo Martini, ex conventu mittitur sacerdos.

In pago Dugo Szelo villae longae, est ecclesia lapidea integra sub nomine sancti Lucae, est indulgentia in festo eiusdem, et alia ecclesia diruta sancti Georgii titulus, parochus reverendus pater frater Martinus a Kuttieva.

In parochia dicta Szuha Mlaka sunt duae ecclesiae integrae una lapidea sub nomine beatissimae assumptionis Mariae, secunda lignea sub titulo sancti Joannis Baptistae. Parochus est pater frater Andreas a Dubochacz.

In pago Buchanczii est ecclesia sub titulo sancti Laurentii lapidea, quam dirutam ex fundamentis quasi erigi curavit quidam pater Marinus, etiam est ecclesia altera lignea sub titulo sanctae Helenae.

In parochia Szelcze sunt duae ecclesiae integrae, prima lapidea sub titulo sancti Francisci nostri patriarchae, secunda lignea sub nomine sanctae Catharinae virginis et martyris. Parochus pater frater Simon a Diacovo.

In parochia Verbicze in pago Michanovczi Bartholomaei Apostoli, et sunt tria loca ubi celebratur, aparent parva Vestigia murorum, ibi ignorantur nomina. Parochi officio fungitur pater Elias dictus Baievich cognomine In parochia Brogianczi sunt tres ecclesiae lapideae integrae sub nomine prima sanctae crucis, secunda sancti Joannis Baptistae, tertia sancti Georgii.

Ultra Montes Orechovicze versus Dravum in oppido dicto Vochino sub arce Turcarum, ubi manent ipsi, sunt numero parvo Christicolae comorantes ibidem, fuit olim grande monasterium forsan nostrum, dextrum manet et etiam prope eundem apparent Vestigia alterius, vel ordinis alterius, vel monacharum sanctae Clarae. Viroviticzae etiam fuit monasterium nostri ordinis, totum destructum apparet.

Circa cursum Dravae versus orientem vidi multa vestigia murorum ecclesiarum et Palatiorum, forsan uti in pago sancti Georgii luteraneismo infecti homines et praedicator, est ecclesia una integra, ex altera parte destructa, et in Campo Jugovopolie est ecclesia destructa.

In parochia et pago Sagavicza est ecclesia pulchra lapidea integra sub nomine sancti Petri, parochus praesbyter saecularis Don Thomas Glogoviensis senex.

In parochia Viglievo similiter praesbyter saecularis Don Thomas a Chesgliekovcze, habet ecclesiam sub titulo sancti Andreae — religiosus vir.

In parochia et pago dicto Goriani sunt duae ecclesiae integrae sub titulo sancti Petri prima et secunda sub nomine sancti Martini, pro parocho inservit pater frater Mathaeus a Sincza. Sunt aliae dirutae, in oppidis omnibus quasi factae Mesquitae Turcarum ecclesiae lugent, sicut Diaconii seu Diacovii oppidum situatum in medio quasi infra flumina Szavae et Dravae, ubi somnio deceptus forsan reverendissimus dominus episcopus Bosnensis titulum sui episcopatus fingit esse. Cum nunquam ibi episcopus per prius sedem habuisse legatur, nam ubi esset sua ipsius Diocoesis, est solummodo pagus habens arcem, et ecclesiam sancti Laurentii Mesquita Turcarum factam.

In parochia dicta Ivankovo et est pagus, fuit olim monasterium alicuius ordinis, diruta ex parte manent Moenia murorum, in dicta parochia sunt etiam duae ecclesiae, ipsamat praedicta forsan sub titulo sancti Joannis pulchra, muri integri, sed absque tecto, et secunda sub nomine sancti Eliae et haec etiam sine tecto, sed parum muri defluxerunt in terram ex parte superiori. Parochus quidam Peter Marinus. Ista est parochia ultima forsan verae Dioecesis Zagrabiensis, nam ibi Bichius flumen intrat in Bosut, dictus flumen hoc modo ex Szavo intumescit, ibi est ecclesia pergrandis situata in medio dictorum fluminum, integri muri absque tecto, in quo loco fuit etiam Arx sed nunc diruta et deserta, et est Cserna dictus ille pagus continuus cum parochia Ivankovo, quantum potui colligere, cum maxima diligentia collegi, et hoc ex parte fluminis Szavae, ultra Bosut, in quem Bichius influit, procidit, et influit in Szavum prope Marovich parochiam in Sirmio, et Bichius solus nequaquam statim influit in Szavum.

In praefatis monasteriis nostris ambobus sunt indulgentiae plenariae in festo patronorum conventuum, et certis anni festivitatibus, ac in festis nostri ordinis.

In ecclesiis quoque quasi in cunctis integris parochiarum adsunt indulgentiae plenariae impetratae a nostris patribus a summo Pontifice, et terminatae cum fuerint, iterum procurantur a summo Pontifice.

Sunt etiam duae parochiae circa flumen Szavae. In ambobus curam animarum habent domini praesbyteri saeculares, in prima dicta Kuszminczy est parochus Don Martinus a Captolio et sunt duae ecclesiae integrae ex lapidibus sub titulo sanctorum Cosmae et Damiani et secunda sanctae Mariae Virginis, et tertia ecclesia Sanctae Crucis.

In secunda parochia dicta Carascevo, est parochus reverendus dominus don Nicolaus Pizeg Stipanovich senex venerabilis, habet ecclesiam nomine sanctus Nicolaus, in ipsa parochia est opidum Oszik seu olim Oszek, ubi nundinarum est aggregatio tribus vicibus in anno, est in hac ipsa parochia pagus Sombotovacz, sub quo est pagus dictus Petrievci,

uti audivi lutherana deceptione habitantes infecti. Ibi Charaszicza flumen influit in Dravum, et aliqua murorum Vestigia extant, forsan fuere aliqua palatia, aut signa terminorum Dioecesis Zagrabiensis. Haec omnia Illustrissime et Reverendissime Domine labore ex ore parochorum omnium accersivi, excerpsi et conscripsi, prout loca et res in praesentiarum se habent.

Igitur libenti animo recipiat, et pro certo et certissimo omnes legentes, et audientes hisce firmam fidem adhibeant, et pro certitudine patris A. reverendi provincialis nostri dextera confirmari pradicta decrevi, et sigillo ipsius comuniri exoravi.

Datum Nasiczae diĕ 28 (Mai) 1660. Frater Petrus Nicolich a Posega, Scripsi omnia manu propria. Ita est ego frater Franciscus Ogranich a Posega minister provincialis manu propria, locus sigilli ab intro impressive.

Rukopis akademije.

VII. 1672. julija 10. U Koprivnici.

Mihajlo Šimoković izvješćuje o svetom Martinu u Vaški, preporuča novoga župnika i govori o prihodima one župe.

Illustrissime ac reverendissime domine praelate etc.

Adfuerunt istis praeteritis diebus deditii seu pugarones de St. Marton, coopertorium seu poplun debitum, quod omnes pro munere ill. ac rev. d. v. tulere, quod hic transmitto. Aliud quod pro anno praesente cedit ad autumnum pro certo se allaturos promiserunt, excusantes se pro nunc cum paupertate et paucitate domorum; septem scilicet domos incolunt locum, ante tres hebdomadas se noviter tres iis adjunxere. De sacerdote illo in partibus Turciae qui se insinuabat eo venturum retulerunt, non quia ubi manet de populo christiano habet 13 magnos pagos. Nisi post tot sollicitudines et indagationes ego offendi quendan de hoc archidiaconatu Jacobum videlicet Teszari, qui aliquot iam annis administrat et obit munia parochialia in Molyne prope Gjurgyevecz qui pollicetur et fidit sibi, quod in dicto loco Szent Marton hominibus illis doctrina, praedicatione, exemplo posset satisfacere. Et ego spero, exemplarius ibidem se gereret, non enim haberet occasionem malae conversationis, divagationis ex parochia, compotationis quia etsi se talis offereret saltem eundem retraheret timor pro pelle. Unde si illustrissima et reverendissima dominatio id placuerit, mihi dignetur mandare, dabo operam, ut a Turcis litera extra accipiatur pro salvo passu et reliquae occasiones eundem Tessari eo praeficiendi ut praeparari possent.

Prouentus autem parochiales in illo loco et commoditates sic ordinantur. Domus parochialis cum uno cubiculo, culina, stabulo, curia bene septa et horto. Secundo quotquot in domo personae utriuspue sexus tot parocho annuatim cedant grossi. Tertio quilibet uxoratus annuatim illius mensurae frumenti drevenkam unam. Quarto cum cruce in nativitate domini quaelibet domus denarium 1, scopulum suillem 1 cistrum, 1 panem. Qninto a baptismo si sit masculini sexus denarios 6, gallum gallinaceum 1, panes 2; si sit foeminei denarios 5, galinam unam, panes 2. Sexto a copulatione g. 1. si sponsa sit virgo ad hoc strophiolum. Septimo a funere si tantum in coemiterio benedicet den. 6., si a domo comitatur den 12. Octavo de foeno propriis expensis et laboribus comparant quantum indigetur. Nono

quaelibet domus annuatim 1 currum lignorum. Decimo de terra habet quantumcunque potest et vult inseminare sicut et de foenilibus. Praeterea propriis expensis quolibet anno inseminant ipsi tria iugera tritici, unum speltae, unum avenae, dat ipse semen, totum illi efficiunt, ille pura grana recipit. Ultimo praeter haec omnia tota parochia annuatim de parata pecunia 12 fl. hung. ad feliciora tempora subministrat. Datum . . . Michael Simokovich.

Izvana: Ill. et. rev. dm. M. Borkovich ep. Zagr.

Bisk. arkiv Epistolae.

VIII. 1687. 10. oktobra. U taboru kod Požege.

General Dünewald izvješćuje cara o osvojenju Požege.

„Allerdurchlauchtigster etc. Herr! Mein letztere, unterm 4ten. dieses E. K. Mts alleruntherth. erstattete Relation, verhoffe, werde durch meines unterhabenden Regiments-Rittmeistern Bon-“ (nečitljivo valjda „gard“ ili „gratz“) „zu dero Allergnäd. Handen inmittelst zue Recht kommen sein. Inzwischen habe E. K. Mayts. nachmaliges Allergnäd. Rescript, datirt Wien den 26. passti, als ich in dem Ruckmarsch von Osseck bei Valpo ankommen, durch den Courier in aller Unterthänigkeit auch zue Recht erhalten und Dero allergnäd Befelch in ein und anderem daraus gehors. vernomben. Zue alleruntherthän. Gefolg nun E. Kais. Mts. allergnäd. intention hab ich alsogleich meinen March gegen Oraowiza gewendet, und als ich inner etlichen Tagen daselbsthin angelanget, hat sich die darin verbliebene Besatzung des Feinds in Gegenwähr sich zue stellen angelassen; indeme sie aber mein Vorhaben, selbe zue berennen und ihnen den Pass zuer Flucht abzuschneiden, folgentlich sie mit Ernst zu attaquiren, vermerket, haben sie alsbalden in das daherum gelegene Gebirg sich mit der Flucht salviret und dasselbige Schloss Oraowiza (worinen sich nebst etwas wenigen Proviant an Artiglerie und munition, wie die alleruntherth. beigelegte specification weiset, befunden) verlassen, welches sodann ich mit einem Hauptmann und 100 Mann zu Fuess besetzet und mit noch einigen Proviant und munition weiters versehen lassen

Hiernach hab ich mein verner March gegen Posseckha fortgesetzt u als ich den 12. currtis. über das Gebirg in das flache zue anfang des Posseckher Velds angeruckhet, hatte sich der Bassa von Posseckha mit 1000 Mann, in Willen, uns den Pass aus dem Gebirg zue disputiren, ohnforn gesetzet; weilen er aber uns über das Gebirg bereits durchpassirt zue sein gesehen, hat er zwar gleich zue Posseckha, die Leut zu allarmiren, etliche Lärmenschuss thuen lassen, doch, als wir ihnen in die Eisen gangen, und die Zeit sich zue recolligiren vermittelst eifrigster Nachsetzung benomben, haben sie bei geschehener unserer avancirung ebenfalls Posseckha verlassen und seind theils in das hierumb auch befindliche Gebirg, thels aber über die Saw flüchtig worden.

Indeme nun folgends Nachricht einkommen, dass der Feind sowohl, als auch dessen beladene Wägen und Vieh, welche er in der Eil nit alsogleich hatte können über die Saw überschiffen lassen, noch auf dieser Seiten einzueholen wären, bin ich nach hinterlassener Infanterie und Bagage

allhier mit der Cavallerie in der Eil so viel möglich nachgesetzt bis an die Saw, aber nebst denen leeren Wägen allein einige Stuckh Vieh, (welche der guarnison alhier in Posseckha zue ihrer Notdurfft einhändigen lassen) angetroffen. Ich hatte zwar gesuecht über die Saw zueseczen; so waren aber die grössere Schiff von dem Feind bereits alle jenseits gebracht worden, auf den wenigen und kleinen noch diesseits vorhandenen Schifflein aber kundten auf einmal so viel Manschaft nicht überschifft werden, dass sie jenseits posto zue fassen bastant wären, dannenhero meinen Ruckmarch gestert wieder alhero genomben habe.

In Posseckha (dessen Schloss mit 4 Compagnien von dem Lesliesehen Regiment zue Fuess, die Stadt aber mit 5 Compagnien von dem Kissl. Dragoner-Rrgmt. u. 5 von dem Lodron'schen Croaten-Rgmt. indessen besetzt hab) sind nebst dem Proviant, so denen Commissarien bei diesem corpo zue vorkehrender ihrer dispositio darüber einantvorten lassen, von dem Feind hinderlassen worden, die in . . . hierbeigeschlossener consignation vorgemerkte Artiglerie und munition.

Dieses sehr schön gelegene Posseckher Feld begreift in sich ziemlich viel Dörfer, so theils von Christen theils von Türken bewohnet werden; die Türken haben die ihrige völlig verlassen, und denen anderen über die Saw nachgefolgt, di Christen aber, welche sih inzwischen in dem Gebirg verstecket gehabt, kommen nach und nach wieder herbei, sich höchstes erfreuend über ihre Erlösung von dem so langwierigen Türkischen Joch, inmassen dan h. Pater Lucas, ein Franciscaner in Possecka (welcher sowohl vorhero als auch in Zeit dieses mir anvertrauten Commando seinen grossen Eiffer und beständigste Trew zue befürderung E, K. Mts. Diensts röehmlich erwissen hat) Ew. Kais. Mts siegreichen Waffen, als ich obangeregter massen bei der Saw angelanget, mit Freuden gratuliret, dass inner 180 Jahren kein Teutsche soldatesca armata manu diese Ort so weit betreten hätte. Diese Christliche Unterthanen nun thue ih in Protection und Schucz nemmen, darbey auf alle Weis conserviren und amousiren, damit sie auch die verlassene Türkische Dörffer bewohnen, Posseckha zue fortificiren verhelffen, sich der Kundschafften von dem Feind, umb selbe jedesmal dem Commandanten in Posseckha beyzuebringen, sich befleissen, und endlich die Waffen wider all feindliches beginnen gegen der Orten mit denen Unserigen hier hinterlassenen, ergreifen möchten.

In ersterwähnt diesen Dörffern befindet sich viel Getraidt; denen Christen habe das ihrige zue ihren ausskommen und conservation gelassen, in denen Türkischen aber kann ich dermalen die eigentliche quantitaet desselbigen Getraidts nicht berichten, weilen die ausgeschickte Comissarien selbes zu inventiren noch im Werk begriffen seind; allein versichert mich obgedachter h. P. Lucas so viel in selbigen vorräthig zu sein, dass 3000 Mann darvon ihre notdürftigen Unterhalt diesen nächstkünftigen Winter hindurch haben können, u. wann also 3000 Mann aus diesen Orten, auch 3000 in Osseckh von der darein befundener Proviantirung und denen daselbst herumbliegend- zuegehörigen Dorfschaften den Winter hindurch halb in natura, welches sie in diese Orten zue ihrer Vnderhalt, halb aber in Geld, welches sie aus E. K. Mts. Erbländern zue empfangen hätten, subsistirend gemacht werden, wurden umb so viel Mannschaft die Winter Quartier hier hierdurch erweitert u. extendiret sein.

Hierumber befinden sich vnderschiedliche Mühlen, welche auch in ihrem brauchbaren Stand conserviret, u. die Müllner darauf sich wieder zue begeben gemacht, deren sich also die soldatesca dieser Orten wohl bedienen würdt können.

Weilen nun durch Eroberung Össekh, auch Oraowiza und Posseckha, die gegen die Drau liegendte Orth, alss Vutschin u. Valpo, in guete Sicherheit gesetzt worden, in diesem territorio zwischen der Saw und der Drau aber allein Gradiska, welches hiesiger und der Orten Össeckh zue incommodiren vermag, noch überig; alss habe bereits herrn Grafen v. Trautmanstorff wegen denen Carstadter — und anderen Croatischen Gränitzern (welche sich zum ersten von uns absentiret und denen Banal. auch Batthianyschen dardurch den Anfang und Anlass, ihnen auch nachzuefolgen, an die Hand geben), ingleichen dem Herrn Bano Croatiae, sich unverzüglich zueversamblen und gegen Gradiska, umb daselbsten sich mit mir zu coniungiren, ohne Zeitverliehrung sich zuebegeben, zuegeschrieben, bei Erfolg dessen mich befleissen werde, Gradiska zue emportiren; sollten aber gedachte Croatische Gränitzer ausbleiben und ich sodann mit diesem, vermittelst der detachirten unterschiedlichen besatzungen sehr geschwächten Corpo und der wenigen Artiglerie ein solches zue effectuiren nicht vermögen, so werde doch möglichsten sehen, wie ich selbes Orth, zuemalen es meistens von Holz erbauet sein solle, in so weit verbrennen könne, damit wenigst der Feind sich darinen in einer stärkeren Anzahl nit aufhalten und gegen derorten schädliche oxcursionen unternehmen möge."

(Sliedi zaključna fraza i podpis.)

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

IX. 1687. 9. novembra. U taboru kod Požege.

General Dünewald izvješćuje cara o osvojenju drugih gradova kraj Požege, kako ih je osigurao, a vojsku da će izvesti u zimske stanove.

„Allerdurchleuchtigst etc. Herr! Was E. Kais. Mts. nachmalen allergnst. mir befehlen vnd erinderen wollen, dass habe auss dero allegnädigstem durch den courrier abgeschickten rescript, datiert Wienn den 27. pass.i, (so ich den 8. diss allerunter.st. erhalten) in aller Unterthänigkeit umbständlichen u. wohl vernommen.

Die Praesidierung Possegga nun betreffend, dass selbe mit 3000 Mann zur Fuess u. etwas Reiteri stabilirt werden möchte, wollte E. Kaiserl. Mts. allergn. intention und befeleh hierinnfalls . . . gern vollziehen; allein hat sich die sambtliche Infanterie, welche über die vorhero in Votschin und Valpo, auch in Össeckh, zur notwendiger daselbstiger starker besatzung, nachgehends in Oraowiza verlegte guarnisonen überbliben, nit allein in so viel sich nit mehr erstrecket, wann auch die Regimenter in ihrem effectiven Stand wären, da sie doch durch die bisherige Strapazen sehr geschwächt worden seind, sondern es hat noch darvon nebst Possekha auch die ohnlängst weiters eroberte Türkische Gränizen Tzerneck u. Pakarz samt anderen zuegehörigen, gegen die Sau nächstgelegenen extrem-confinien (wie in meiner letzteren, aus dem Feldlager bei Tzerneck unterm 28. nächstverwichenen Monats Cctobris abgelassener verrer relation allerunterth. bei-

gebracht) notwendig besetzt werden müessen, dass also nur allein das Jung-Prinz Lothring Regiment zur Fuess übrig verblieben, welches noch etwan auf Össeckh verlegt werden könnte; und will es, diese Ort mit eben so wohl Cavallerie als Infanterie darumben zue besetzen zonnöthen sein, zuemalen die Infanterie ohne Cavallerie nit ein Fuess aus ihrem posto setzen dörffte, dass sie nit des Feinds Gefahr jedesmal exponirt wäre, dahingegen, wann die guarnison mit zuegleich Reitterei und Fuess-volkh versehen ist, die Cavallerie jede Zeiten gegen dem Feind partiren und selbem dort und da ein Abbruch thuen mag; wie dann meines unterhabenden Regiments Obristlieutnants Graf v. Hoffkirchen jungsthin und noch bei Tzerneck mit einig-Commandirten zue Pferdt gegen den Feind ein Parthei gethan mit so glücklichem success, dass er des Feinds 50 niedergemacht und die überige in die Flucht geschlagen hat.

Dass Kradiska, welches ich, umb damit diese Ort in besserer Sicherheit stehen und sonsten von den feindlichen excursionen daraus nit allsosehr incommodirt werden möchten, dem Feind abzuenehmen so wenig an meinem äussersten Fleiss und Möglichkeit ermanglet hatte, als ich in dem supposito war, dass es diesseits der Saw situiret, wie es dann auch die Landkarten zaigeten; weilen es aber jenseits der Saw gelegen und uns die Schiff und andere requisiten zue einer Pruchkhen, über die Saw zue setzen, abgiengen, dannenhero zue emportiren unmöglich, ich aber selbes wenigst von dieser Seiten durch feurige Kuglen und Bombardiren in Brand zue stecken intentioniret wäre, werden E. Kais. Mts aus obangeregter meiner letzteren allerunterth. relation allergnäd. vernommen haben. Es hat aber diese letztere gegen Kradiska vorgehabte impresa eben so wenig als die erstere bewerkstelliget werden können, weilen in Zeit 3 ganzer Wochen, als ich auf die Ankunft der zur assistenz von mir beschribenen Banal- u. Gräniz-Croaten bei Tzerneck zuewarten müessen, ein contienirliches starkes Regenwetter eingefallen, dass wir weder den Weg gegen Kradiska, wegen des tüeffen und grossen Morrastes, mit der Artiglerie practiciren können, viel weniger selbe nächst an den Ufer der Saw, aus ebenfalls verhindernden grossen Morrastes halber, aufzueführen u. vöstzuesetzen vermögt, ohne das die feindliche Besatzung in Kradiska inmittelst alles Heu, u. was das Feuer fomentiret, ausser der Stadt hinweggeraumet hat, wessentwegen ich dann verursachet worden bin, Possegga (welches ich mit denen übrigen 6 Souch. Compagnien sambt dessen Regiments-Obristl eut.t H.n Grafen v. Herberstein, weilen an Infanterie nur 4 Leslio. Compagnien zuvor darin waren, nachmalen verstarket) und Tzerneck (voraus ich ersterwähnte 6 Souch. Compagnien, weilen sie mit denen anderen vorhero zuer Besatzung zuegegebenen Compagnien zue Pferdt, nach eingereichtem ihrem Tabell, insoweit darin zue schwach zue sein befunden worden, nacher Possegga, wie oben vermeldt, gezogen, und hingegen das Heistersche Regt. hineingeworfen u. d ssen Obristlieut.t H r B.on von Amezaga das Commando über diese g nzliche Besatzung hierinn aufgetragen) mit so numerosen u. starken G iarnisonen zue versehen, auch mit retrenchement (welche ehestens volk det zue werden verhoffe) zue vmbgeben, damit ihnen von dem Feind k ne Ungelegenheiten oder Gefahr zuestehen möge; und hat es die hohe N twendigkeit, so starke Besatzungen in obberüerte beede Ort Possegga u. T rneck zuewerfen, noch umb so viel inzwischen vermehret, weilen gewiss

verlauten will, dass nach dem von den Venetianern verloren gegangenen Castelnuovo (geschrieben: Castellnovo) nunmehr der Bassa aus Bosnia sich stark versamble, muethmasslich des Willens, etwan die Saw zue passiren u. gegen der Orten was zue tentiren.

Damit nun beede diese guarnisonen in Possegga und Tzerneck inmittelst bis auf vernere von E. K. Mst. hochlobl. Hofkammer vorkehrende disposition an der Unterhaltung subsistirend gemacht werden, habe ich die Anstalt verfüeget, damit sowol in Possegga als auch in Tzerneck das in den herumgelegenen, von denen Türken verlassenen Dörfern noch befindliche Traidt eingeführt, darüber ein Magazin bestättiget u. selbe zuer notturft der alldasigen Besatzung verwendet werde, inmassen dann in Possegga 2000 u. in Tzerneck bereits 1200 Metzen in Vorrath vorhanden seind, ohne was noch weiters würd beigebracht werden können.

Aus denen christlichen Dörfern ist noch nichts an Traid herausgeführet worden, sondern habe selbes denen Christen, bis etwan E. Kaiserl. Mst. hochl. Holkammer einen Officier, umb hierüber sodann selbsten zue disponiren, alhero abfertigen wurde, zue ihrem Auskommen noch gelassen, möchten selbige wohl etwas Weniges an Getraid beeden Magazinen noch beitragen können, sonsten aber an Geld was zu contribuiren seind sie unvermöglich u. arme Leut.

So habe das Ober-Rhein Regiment zue Fuess in Pakarz, Ziracz, Kamigrad, Pilestina u. Kraylieva velika (welche, weilen es die extrem-Gränitzen, gegen der Saw u. dem Feind, auch in dem Gebirg gelegen, dahero mit Fuessvolk zue postiren für höchst notwendig befunden) aus der Ursach verlegt, indeme selbes seine Bezahlung vor sich schon hat, u. obbedeuter Orten Inwohner u. Wallachen nach praestirtem homagio sich verobligiret, diesem Regiment nit allein die Unterhaltung an Brod u. Fleisch den Winter übar nach Notdurft zue verschaffen, sondern auch, sambt selbigem wider den Feind auf begebenden Nothfall die Waffen zue ergreifen; und habe benebst all diesem sowol dieses Oberrheinische Regt. als auch die Besatzung in Tzerneck mit Artiglerie u. Munition nach befundener Notdurft versehen; diesemnach in ersterwähnt diesen gegen der Saw äussersten confinien, wie nit weniger in Possekha, Tzerneck, Oraowiza u. Putschie die Notwendigkeiten in so weit verfüeget, dass ich zue Gott glaube, selbe sich nit allein wider feindliches Beginnen mannteniren, sondern auch von der theils auf obangeregte Weis, denn weiter über schon veranstalteter (als zue Packarz, Ziracz, Kamigrad, Pilestina u. Kraylieva velika) theils bereits vorhandener (als in Possekha u. Tzerneck, auch in Oraowicza u. Putschin) Proviantirung wenigst auf etliche Monat, bis indessen weitere Veranstaltungen hierumben gemacht werden, subsistiren und auskommen mögen.

Ich habe dannenhero auf das Allergnäd. beigeschickte Eventual-proiect der quartier-repartion über dieses Corpo, soviel die Regimenter belangt, weilen befinde, dass, wann der Vollziehung dessen nachgelebt werden sollte, alle obbedeudte Ort, als Possegga, zur dessen Besatzung nicht einmal ein einzige Mannschaft in berührtem Proiect assignirt u. ausgesetzt ist, ingleichem Tzerneck, Pakarz u. andere mit portirten Gränitzen, folglich all die feindliche acquisten, so bishero mit so grosser Mühewalt erworben worden seind, auf diesem Territorio müessten wieder verlassen werden, es bei dem vorigen, umb mich hierinfalls nit zu übereilen, in so weit ver-

bleiben lassen wollen, bis E. K. Mat. mein vorangezogene letztere allerunterthän. Relation auch erhalten, u. sodann über selbe als auch diese allergnäd. weiters befehlen wurden.

Indessen thue ich mit denen 3 Regimentern, als: meinem unterhabenden, dem Prinz Neuburgs und dem Jung-Prinz Lothringens auf ihr heftiges Anhalten, ums zuem Proviant, welches ihnen schon von einigen Wuchen hero ermanglet, zur gelangen, auch die Subsistenz der diesortigen Besatzungen nit zue consumiren, meinen march über Verowitiza auf Leggrad (wie in mehrangeregten meiner letzteren allerunterth. relation schon gehors. berichtet) fortsetzen und daselbst E. K. Mts. allergnäd. befelch in aller Unterthän. erwarten. Gewiss ist es, wann der Quartierstand der in diesen Orten mit obverstandener allerseits gueter disposition und Einrichtung sowol zur manutenirung dieser Gränizen als conservation der besatzungen hier und dort füeglichst bereits verlegten Guarnisonen wieder verändert werden sollte, alsdann ein grosse confusion und ruin der Regimenter zur besorgen, weilen diese der Orten bereits bequartite sich schon bestes eingerichtet und viel auf etliche Monat mit Notdurften sich versehen haben.

Aus Fünfkirchen und Sicklos kundten endlich (doch ohne allerunterthän. Massgebung) einige Compagnien zue Fuess, weilen die Besatzungen daselbsten numehr so stark nit vonnöthen, heraus und nacher Össeckh gezogen, hingegen aber von den Batthyanyschen Gräniz-Hussaren und Heyduckhen dahin nacher Sicklos und Fünfkirchen verlegt werden.

Weilen bei dem jetzt Nordquermischen Regiment zue Pferd der Obrister noch abwesend, dessen Obrist-Lieut. Fürst von Hohenzollern hinauszuegehen von E. K. Mts. hochlöbl. Hof-Kriegs-Rath die Erlaubnus erhalten, der Obristwachtmeister aber ohne Erlaubnus sich bereits absentiret hat; als habe ein solches E. K. Maits. in aller Untherthän. hiemit beibringen wollen, umb die Allergnäd. Verordnung dahin ergehen zuelassen, damit doch der Obrister Herr Graf von Nordquerm zue seinem Regiment, umb sich dessen besser anzunehmen und zu dessen conservation selbst die notwendige Obsicht zue haben, ohnverzüglich herein sich verfüegen solle.

Ich bitte des überiges zue einer Gnad allerunterth., dass mein unterhabendes Regiment, in allergnäd. Ansehung selbes sowohl in heurig- als vorjährigen und jedesmaligen Campagne mit trew-eyferigster praestirung E. Kais. Maits. erspriesslichen Diensten niemalen ermanglet hat, zuer allergnäd. dessen recognition ohnseparirter und in N. Hungarn (weilen ohne dem Ihro Exz. dero H. General-Kriegscomissarius Graf von Rabatta mir hierumben schon die promessen gethan hat) den Winter über bequartiert werden möchte; und bedanke mich schlüesslichen gegen E. K. Mts. zue meiner Wenigkeit tragenden allergnäd. confidenz und dass dieselben mir das Commando in militaribus über dero an und über der Draw, auch zwischen derselben und der Saw, auf dem Land und in garnisonen stehende Miliz weiters den Winter hindurch noch anzuvertrauen allergnäd. geruhen wollen, bin auch sowohl in dieser als allen weiteron occasionen für. E. Kais. Maits. Dienst mein letzten bluetstropfen auf erforderenden Notfall darzuegeben so willigst als pflichtschuldigst; allein kann ich E. K. Mts. allerunterth. ohnverhalten, dass mein alter Zuestand durch die vielfältige strapazen in heuriger Campagne wieder auf ein Neues mir so heftig zuegestanden, dass ich wider meinen Willen necessitirt werde, mich anders-

*

wohin, umb vermittels einer cur wieder zur meiner Gesundheit desto ehender zue gelangen, zue begeben, und derowegen E. K. Mts. hiemit in aller Unterthänigkeit zue bitten, weilen bei allen Besatzungen in diesem district die meiste Notwendigkeiten schon veranstaltet und folgentlich dem Herrn General-Wachtmeister von Thüngen, dessen generose conduite, gueter Verstand und langwierige Kriegs-Experienz E. K. Maits. vorhin schon allergn. wissend ist, von dannenhero nit zweifle, selbiger E. K. Mts. Diensten derorten wohl vorstehen werde, das Commando hierüber, selbes in capite zue führen, doch auf E. K. Mts. allergnäd. approbation committirt habe, die selben geruehen allergnädigst nur zue erlauben, dass ich mich in Schlesien zue meinem daselbstigen ordinari-Doctern, welcher meines alten Zuestands schon vorherige Erkanntnus hat und mich um so viel ehender zue curiren waiss, verfüegen und mit notwendig erforderender Gelegenheit meiner Gesundheit abwarten könne, umb desto ehender restituirt und zue verrer befüerderung E. K. Mts erspriesslichen Diensten nach meiner Möglichkeit und äussersten Fleiss wieder mit nächstem kräftig zue werden; so bitte allerunterthän. E. K. Mts. weiters, dass mein Generals-Quartier in N. Hungarn bei meinem Regiment assignirt werden möchte, damit ich nach wiedererlangter meiner Gesundheit mich dahin gleich einfinden und sowol bei meinem Regiment als für mich zue verrers allergnäd. befehlender E. K. Mts. Dienstleistung mich umb so viel besser gefasst und fertig machen könnte.

Warmit . . . . . . treugehorsamster Knecht v. Dünnewaldt m. p

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

X. 1687. 10. novembra. U taboru kod Požege.

General Dünewald izvješćuje cara o neuspjeloj vojni grofa Aspremonta na Ilok.

Allerdurchleuchtigster etc. Herr! E. Kay. May. Allgst. verrers rescript datirt Wienn den 28. pass. hab ich in Allervnterthänigkeit, durch den courrier, auch zuerecht erhalten, vnd wass h. Generalwachtl. Graff von Aspermont wegen Illock, dass er selbes Orth, der gueten situation nach, besezt zue werden, vor E. Kay. May. Dienst zue sein, befunden, an dess Herrn Marggraffen zue Baaden, dero Hof-Kriegspraesidentens p. hochfrst. dhlt. gelangen lassen, vnd wass E. Kay. May. hierüber Allergst. in ein vnd anderem mir befehlen vnd erinderen wollen, hab ich alles Allerunterthänigst wohl vernommen.

Nun ist es zwar mit Illock, nit mehr res integra, zuemahlen der Feind selbes, mit anfänglich einem Bassa vnd 300 Mann besezt, vnd kürzlich hernach, mit noch 200 Mann weiters verstärket, auch mit sonst ein: vnd anderer Notthurft darbey versehen hat; ich hab aber gleich anfangs, als mir von der Verlassung Illock Nachricht einkommen, vnd ich folgentlich von der situation vnd Beschaffenheit selbiges Orths, die vmbständliche information eingezogen, befunden, dass bedeutes Illock nur 4 Meill von Bellgrad, hiengegen aber 7 starkher Meill von Össekh entlegen, anderens sowohl vorhero, die ganz feindliche Armee, bey heuriger Campagne, als auch hernach, vnd kürzlich die Tartaren, alles fourage in der flache ab

Illock, vnd sonst die Lebensmittel in den selbst herumbgelegenen Dörffern gänzlichen consumirt, vnd aufgezörth, dass deroweegen von selbiger Gegend alss verwüeste vnd öden Orthen wenig contribution zu hoffen, vnd da benebst eine, dahien in Illock geworffene Guarnison, vmb wie viel stärkher sie gewessen (wenig aber hienein zue verlegen wern es wegen allzuenahee Bellgrad nit wohl thunlich) iede grösere hazard man darmit begangen hette, zuemahlen sie auf begebende feindliche attaquen sich darinnen auss Ermanglung der subistenz nit lang hetten manuteniren können, selbe aber mit Prouiant auss Össekh mithien zue versehen wurde selbiger haubt posto (worann doch allein gelegen) auf solche weiss von seiner Prouiantirung nach vnd nach entblösset, sich aber zue reteriren, eben so wenig auf dem Wasser (weilen nit zu zweiflen, dass sich der Feind selbigen Vortheils, vmb ihnen vorzuekommen, auch wurde bedienen) alss auf dem Land wegen so weiter Entlegenheit, bey welcher sie der Feind abzuschneiten, Zeit vnd Gelegenheit genug gehabt hette, einiges Mittel gewessen were. Ich dannenhero bey diesen der Sachen Bewandnus, gesehen, dass die Besazung Illock mehr wider: alss vor E. Kay. May. Dienst seye, sonsten ich gewiss nit ermanglet hette bey befundener Notthurft Illock zue besezen, mein Pflicht-Schuldigkeit vnd inderzeit habende vigilanz zue E. Kay. May. Dienst Befurderung, wie iedesmahlen, alsso auch hierbey zu beobachten.

Es hat gedachter H. Gnalwacht. Graff von Aspermont einige noch näher gegen Össeckh gelegene Orth alss Walckowar, Erdöd, Palancka vnd Jackouo ohne mein Vorwüssen negsthien besezt, vnd mich darüber berichtet; weilen aber an Össeckh so gar viel gelegen, dass dannenhero zue besserer Behaubtung selbiges Posto die Guarnison alda ehender noch weiters zu verstärckhen, alss dass mann selbige durch die ein vnd andern detachirte vnnöthige Besazung schwäche, damit die von E. Kay. May. selbst Allergst anbefohleue fortificirung vmb Össeckh befurdert werde, immassen dann sowohl wegen dess hiezue benöthigten Gelts, alss eines Ingenieurs vnd anderer Nothwendigkeiten hierumben die Veranstaltung schon gemacht ist: hingegen aber an Walckowar vnd dergleichem obspecificirten Orthen, alss welche, da mann selbe recht praesidiiren wolte, in die 10.000 Mann erforderten, ohne wo mann die subsistanz vor selbe herzuenehmen musste, vnd solche der Feind, da er sie immitelst schon etwann wider besezen solte (woran ich doch zweifle) auf Ankunft E. Kay. May. Armée übers Jahr. Indess mahlen wider verlassen wurd, zuemahlen sie in keinem Stand, sich zu manuteniren seint: alss haben zwar H. Generalwacht. Graffen von Aspermont, dass er immitelst, biss dass in denn daselbst herumb gelegenen Dörffern sich befindete Heu vnd Crömöt mit desto besserer Befurderung vnd Sicherheit nacher Össeckh wurde eingeführt sein, diese aussgelegte Besazung so lang in denen obbenambsten Posta verbleiben lassen, nacherhants aber: oder da inzwischen ein feindlicher Anmarsch oder dissegno darauf vermerkhet werden solte, er alsogleich diese Besazung wider nacher Össeckh zuerückziehen solle: zwar selbsten schon bedeutet, doch wollen E. Kay. May. ihme H. Gnalwachtl. Graffen hierumben ebenfahls Allergst. anbefehlen zue lassen geruehen, damit er doch die Mannschaft in Össeckh mit vnnöthiger deren dort vnd hin" Verlegung nicht distrahiren vnd dardurch sich einer schädlichen

Gefahr exponiren, sondern selbe vielmehr beysamben behalten vnd darbey fleissigst gedacht sein solle, wie der ihme anvertraute, so sehr importante Posto Össeckh in sein nöthigen Stand vermitels der auf alle Weiss befurdernder darbey hochbedürftiger fortificirung mit ehisten gebracht werde, damit selbiger wider all feindliches etwann Begunen vnd Absehen, vmb so viel besser manutenirt werden E. Kay. May. Armée, auf zunkunftige Campags. übers Jahr denn vösten Ruckhen vnd hinderhuet halten, vnd zue weiteren progressen denn Weeg also vorbanen möge.

Wegen der bisherig grossen excessen in Raubereynn vnd Plünderungen, so von denen Croaten Gränitzern ganz libere gegen der Orthen verübet werden, habe mich ebenfahls höchst zue beschweren, vnd ob ich wohlen selbigen Croatischen Gräniz Obristen vnd Commendanten solche insolentien bey ihren vnterhabenden Gränizern ernstlichen zue verhüeten, öfters erindert vnd zuegeschriben, so hat es doch biss dato nich fruchten wollen, absonderlich bey H. Obrist Gall dessen Gränizer zue St. Georgen und Verovitiza ohngehindert aller Erinderung bey gedachtem ihrem Commendanten H. Baron Gall ein alss andern Weeg gegen der Orthen excurriren vnd allerhand exorbitantien ohne Schew frei attentiren, es muss sein, dass ihre Commendanten darbey mitinteressirt seiet, zuemahlen selbige von dergleichen Raub den dritten Theil haben vnd nemmen sollen; damit aber diese Landsinwohnern, alss welche nunmehr in E. Kay. May. devotion vnd Allergst. protection aufgenommen worden fürtersshien von dergleichen Raubgesindel unperturbirter sein, vnd auf nit erfolgente remedirung nit etwann zu einer Flucht gar necessitiret werden möchte, alss will vonnöthen sein, dass E. Kay. May. an die sambtliche Croat. Gräniz-Commendanten ein rigoroses vnd ernstliches Mandat vnd Verbott hierinfahls ergehen zuelassen, Allergst. geruehen wolten.

Warmit . . . . . treugehorsamster Knecht Dünnewald m. p.

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XI. 1687. 10. novembra. U Vukovaru.

Grof Aspermont opravdava se generalu Dünewalda radi svoga neuspjeha pred Ilokom.

„Aus diesen drey hiebey geschlossenen Briefen werden E. Exc. ersehen können, was vor ein Beschaffenheit es zu Illok hat, dass also unmöglich habe können eine Antwort erwartten auf die gegebne Commission des Haubtmann Runckels an E. Exc.; 1. dann erstlich weilen der Hof lauth meine Brief von Kriegs-Presidenten und Vice-Presidenten Inhalt seind (nečitljivo) mich Illok zu bemächtigen, so hab ich gedacht, dass kein ainzige Zeit zu verlieren ist einen Ritt gegen gedachtes Illok zu thuen, die wahrhafte Kundschaft einzuholen, welches ohne mich in Gefahr zu sezen habe th[illegible]n können, nachdem des Lands situation mir wohlbekannt ist, und m[illegible]h wielleicht in possession dessen sezen; als auch zum,

2. habe ich diese Gelegenheit nicht wollen fahren lassen, der 1[illegible]0 Heydukhen, so sich angeben bey mir um Illok einzunemben, welche g[illegible]r gesagt war, auch der Catina Mustaffa mit 1000 Mann darin seye, [illegible]ie stark genug wehren ohne der Teutschen Illok einzunemben, wie es [illegible]n

jetzo beschaffen ist; diese Heydukhen befundten sich: 300 Ungarische zu Walkovar, 400 Landts-Sirmiensen-Heydukhen und 500 andere ungarische Gränitz-Heydukhen, welche zu Niemze gestandten, so von mir ordre erwart, welche ich ihuen ertheilt und der Randevous zu Votschin oder in der Landkarten Attina genannt, gegeben; zum

3. haben alle diese obgedachte ungarische Heydukhen mich schon vorgestern bitten lassen, ich möchte sie lassen entweder auf Illok zu gehen, den Feindt aldorten auszujagen, oder über die Sau zu gehen, um aldorten Lebensmittel zu suchen, indem sie ganz kein Brodt mehr hätten; zum

4. Aber ist die vornehmbste Ursach, dass, wie die Bauern und Heydukhen aussagen, der Catina-Mustafa 1000 Mann zusamben samlet zu Semblin, um sich innerhalb 5 oder 6 Tagen in Illok zu sezen und darauss dem hiesigen ganzen Landt und den anjetzigen Walkouar-Inwohnern Schaden geschehe, ohne die Ungelegenheit, so di zukunftige Proviantirung auf der donau zu unser armee bekäme, also dan weilen es J. Kay. May. und des Hof intention ist Illok zu haben, so habe ich nicht wollen diese gute Gelegenheit (bey diesen obgemelten rationibus) fahren lassen und die Prob darüber thun wollen; also dann habe ich dreyhundert Teutsche mit diesen Heydukhen gehabt, es haben sich die Türken darin aber braf gewehrt, zwar aber haben sie uns nur 10 plessirt und von dragoner ein Tambour todtgeschossen; zwei Weiber aber so seint gefangen worden, haben ausgesagt, dass vorgestert ein Bassa mit dem Catina Mustafa hinein komben ist, also anjetzo kein apparents ist, mehr diesen Wundter dass Illok zu bekommen. Anjetzo aber habe ich doch Leut vonnöthen zu der Walkoner" (njekoliko nečitljivih riječi) „wohl besezt und verbauet muss werden, um den posto auf der donau zu behaubten. Also ich durch diesen expressen es E. Exc. berichten wollen auch zugleich das Haubtmann von Walpo Blag wieder berichten, dass der Vetscho per Fortse diesseits Wacht zu Ottowar hat, um ausdrücklich sagent die Marquitanter aufzuhalten und zu nehmen was sie beliebt auf Sicklos. Ich lasse mit meiner hier Gegenwart noch ein und andere Sach arbeiten zu machen geordnet durch alle hiesige Heydukhen und Bauern, und Morgen gehe ich wider auf Össeks. Man hat in der Nacht, nachdem man wieder hier war, drey mal Pulver in die Höhe sehen gehen, also hab ich geschickt zu sehen ob sie Illok gesprengt haben, dann indeme die unsere letzte sich retirirt hat der Feind selber die Vorstatt verbrand; mir ist leid, dass ich Illok diesmal nicht hab einnehmen können, wann aber der Feind nichts weiter drin arbeitt, so hoffe ich es mit Gottes Hülf wann ich hab mehrer Mannschaft, doch noch einehmen. Im übrigen erwarte in allen E. Exc. Befehl."

. . . . . Aspermont mp.

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XII. 1687. 20. novembra. U taboru kod Verovitice.

General Dünewald izvješćuje cara, kako je providio vojsku i gradove u Slavoniji.

„Allerdurchleuchtigst etc. Herr! Euer Käy. Mt. (verhoffe Allerunter.st) werden meine zwey letstere auss dem Feldlager bey Possegga, vnterm

9. vnd 10. disses datirte Allerunterst. relationes durch den Courrier immitelst zue Recht erhalten, vnd Allergnst. vernommen haben, wie ich Possega, auch noch folgents Tzerneck, sodann Pakarz, Ziracz vnd selbige Gräniz mehr besezt, auch wass sonsten für ein vnd andere nothwendige disposition sowohl weegen gueter manutenirung selber Posto, alss auch Prouiantirung deren Besatzungen veranstaltet: vnd diesemnach dass Commando, selbes vber diesen völligen district in capite zueführen, H. Gnalwachts. von Thüngen in Ansehung dessen guete Kriegs experienz vnd capacität, E. Kay. Mst. Diensten, sowohl bey dieser alss allen anderen occasionen wohl vorzuestehen, dero selbten Allergnst. selbsen bekhandt sein würdt (wie dann er H. Gnalwachts. von Thüngen erst vnterm gesterigen dato mich avisiret, dass er nach Innhalt meiner ihme hinderlassener Instruction bereits alles die Versehung der daselbstigen Orth vnd Guarnisonen betreffend in gueten Stand vnd Richtigkeit gebracht habe), auf Allergn. E. Kay. May. jedoch ratification committirt vnd aufgetragen: vnd wass ich sonsten weegen Illock in Allerunterthkeit berichtet habe, worauf mich dann gehorsst. beziehe.

Alss ich nun mit denen 3. Reggteren. nemblichen meinem unterhabenden, dem Prinz Neuburgs. beeden zue Pferd, vnd dem jungen Prinz Lothrings. zue Fuess, vmb denen Guarnisonen zu Possegga vnd selbiger Orthen, mit consumirung ihrer subsistenz nit zue schaden (wie in obangeregt meiner letsteren Allerunterst. relation, E. Kay. May. ich es schon beygebracht) meinen Heraussmarch vorgenomben, und gestert biss ein Stund von alhier angelangt bin, ist mir E. Kay. May. Ober Kriegs Commissarius H. Hartel in seiner vorhabenden expedition begegnet, welcher auch, nachdeme ich selben von dem Stand Possegga, Tzernec vnd selbiger Gränizen mehr aussführlichen informirt, vber mein (ohne Ruehm Allerunterst. zue melden) guete, in daselbstigen Orthen verfüngte Anstalten, wolvergnüegter, seine Reiss auf geds. Possegga, Tzerneck, vnnd selbige confinien vmb die Einrichtung wengen der Christlichen dörffern, auch sonst die etwan weiters befindliche Nothwendigkeiten, vorzukheren, heut in aller Fruehe fortgesezet, verhoffe, er wurde bey seiner zue Ruckhkerung von dem Befund meiner gueten dispositionen, E. Kay. May. selbst mundlich in Allerunterths. zum relationiren wüssen.

Nacher Össecks, damit daselbsten an soviel weniger ermanglen möchte, habe von Sopia auss noch 2 Böhler, auch einige Notturfft an Bomben, Carcassen vnd munition vorgestert zuegeschickt „dann bey selbigen Commendanten H: Gnalwachts: Graffen von Aspermont ernstlich erindert, dass er ihme selbes Fortifications-Weesen (vmb Össeks, weegen seine grossen importanz in bessere defension vndt Sicherheit zue bringen) damit selbiges auf alle weiss beschleiniget, vnd so bald möglich bewerkhstelliget vnd perfectionirt werde, eyferigst angelegen sein lasse, wie nit weniger dahien gedacht seye, damit das heu vnd Crömöt von Pallanck Jackowa, vnd anderen vmbligenden Örthern, mit ehestem nacher Össec vberführt werde.

Es hat geds. H. Gnnalwachts. Graff von Aspermont ohngehindert ic selben auch fleissigst ermahnet, er solte die Besazung in Össeckt wed mit anderwertig detachirenden guarnisonen, schwächen noch sonsten vr mitelst ein oder anderer vornemmender unnöthiger impresa hazardi-

sondern selbe beysamben behalten, vnd sich vmb deme ihme anuertrauten, so considerablen Orth Össecks wie selber wohl verwahrt vnnd manntenirt werden köndte, allein bekümmeren solle, gleich wohlen sich vnterstanden wider mein Verbott Illock (worvon E. Kay May. in oberwent meiner letstern relation, dass es der Feind, von neuem wider besezet, oder, wann es auch lähr verbliben were, ich es darumben nit zuebesezen für E. Kay. May. dienst zu sein befunden, weilen die Besazung darinn nit hette soutenirt werden können, in aller Unterthänigkeit schon berichtet, vnd alles aussführlich remonstrirt habe) neulichst zue attaquiren, worvon er aber, weilen er von dem Feind darinn übel empfangen worden, mit einigem Verlust vnd ohnverrichteter dingen wider ab vndt zuerukh weichen müessen, wordurch dann der Feind nur animirt vnd hiengegen die Unserigen discouragirt worden seint: vnd abwohlen ich hierüber ein ernstlichen Verweiss ihme H. Gnnalwachts. Graff von Aspermont bereits zugeschriben, so wurde doch zur weiterer seiner besserer Beobachtung, vmb der gleichen verrern hazard nit mehr zu begehen, von nöthen sein, dass E. Kay. May. durch dero hochlöbl. Hofkriegs Rath ihme dieses sein gefährliches Begünen mit Ernst auch verweissen lasseten.

Sicklos vnd Fünffkirchen seint mit Prouiantirung auf's newe versehen worden, denen zue Kaposwar aber seint die von Fünffkirchen auss zuegefertigte 12 Wägen mit Prouiant von denn Canisaner Türkhen hienweeg genomben worden, u. weilen es indesmahlen noch künftig dass Prouiant von Fünffkirchen nacher Kaposwar zue vberbringen weegen der Türckhen in Canisa gefährlich ist; alss haben die zue Kaposwar bey mir angehalten, vmb E. Kay. May. Allerunterst zu hinderbringen, dass die nothwendige Anstalt vorgekheret, vnd kunftig ihre Prouiantirung zue besserer Sicherheit von der Orthen Simotornia vnd dem Plattensee, nacher Kaposwar beschehe: damit aber in wischen Kaposwar mit andervertigem Prouiant versehen, auch sonsten selbes Orth Fünffkirchen vndt Trompa (?) in gueter Harmoni vnd Ordnung gehalten, vnd mit ihren iehweiligen Notturften beobachtet werden, habe H. Gnnalwacht. Conte Vecchia die inspection vnd incumbenz nebst Sicklos darüber aufgetragen mit Erinderung gute ordre darob zun halten, wnd hiengegen alle excess zue verhüten.

In consideration, dass die Besazung in Tzerneck ein mehrers Prouiant alss auss denen daselbst vmbligenden Turks dörffern hinein gebracht werden können, bedürftig ist, habe zwar an E. Kay. May. Hochlöbl. J. Ö. Hofkammer geschriben, vmb dass die weitere Notturft am Prouiant, denen in Tzerneck, von Agram, auf der Saw, biss gegen Pilestina von dar es von denen zuefuhren (So Croaten derentwegen zue verschafen schuldig ist, weilen E. Kay. May. selbes hierumben mit Quartieren verschont haben wollen, wie ich auss deroselbten Allergned. vorletstet rescript verstanden zu haben, mich Allerunter. erindern, vnd derentweegen E Kay. May. an H Banum Grafen v. Erdödy ein expressen Befelch ergehen zu lassen Allergnndst. geruehen wolten) nacher Tzerneck überbracht werden köndte, zugeführt werde: nichts destoweniger, damit es ein bessern Nachtruckh habe, vnd die Versehung hierinfahls vmb soviel zeitlicher beschehe, weilen zu besorgen, es möchte etwann mit negstem die Saw vberfrieren, alsdann nichts mehr zue vberschiffen were, wolten E. Kay. May an besagte dero

Hochlöbl. J. Ö. Hofkammer hierumben die Allergndst. weitere Verordnung ergehen lassen.

Ich bin, dess vbriges mit denen vorgedachten 3. Regntren. alss meinem vnterhabenden: dem Prinz Neuburgs. beeden zue Pferdt vnd dem jungen Princ Lothrings. zue Fuess, heut alhero angelangt, vmb mein weitern march vber Seruia auf Leggrad daselbsten zue dem bisshero ermangleten Prouiant zue gelangen, vnd sodann E. Kay. May. verrern Allergnst. Befehl, auch die Quartiers-Repartition für diese 3 Rngter. in aller Unterth. zue erwarten, zue continuiren, worbey E. Kay. May. nachmahlen Alleruntest. bitte, dieselbten geruehen, die Allergnst. Verordnung an dero löbl. Gnal. Kriegs-Commissariat ergehen zuelassen, damit diese 3. Reggter (worbey das meine particulairment, damit es mit gueten Quartieren, vmb kunftig verrere ersprusslichn dienst praestiren zue können, in Nider-hungarn versehen, auch mein Gnuals. postirung dahin, vnd bey selbigem angewissen werden. Ich sodann meine pagage dahinn abschickhen „vnd vbers Jahr in Zeitz, zun weiteren progressen E. Kay. May. diensten, verrers mein euserste Kräften beytragen, zue können, mich fertig vnd gefasst machen könne, E. Kay· May. Allerunterst. recommendire) in Ansehung, sie den ganzen Sommer bissherr sehr strapazirt gewessen, vnd vermitelst ihren geleisten gueten diensten sich vmb die recognition wohl meritirt gemacht haben, in Nider hungarn doch eheistes, weilen es schon zimblich spath im Jahr, vnd weegen bereits grosser Kälte zue campiren, sehr beschwehrlich ist, guet bequartiert werden.

So widerhohle mein vormahlig „Allerunterst. Bitten, in diesem, dass, weilen ich in heurigen starkhen strapazen die Vepässlichkeit meines alten zuestandts mir wider von newem zuegezogen, E. Kay. May. Allergnst. mir erlauben wolle, ds erstlich deroselbten die mundliche relation von meinen bissherigen Verrichtungen ich in aller Unterthänigkeit erstatten: nachfolgents aber mich in Schlessien, zue meinem ordinari-doctern, vmb zu meiner restitution desto ehender wider zue gelangen, nothwendiglichen begeben möge.

Warmit . . . . . . treugehorsamster Knecht v. Düunewald mp.

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XIII. 1687. 23. novembra. U Koprivnici.

General Dünewald opravdava pred carem, zašto je izveo svoja tri regimenta, Slavoniju da je dobro obskrbio, a on se sada sa svojom vojskom tamo vratiti ne može.

„Allerdurchleuchtigster etc. Herr! E. Kay. Mayts. an mich unterm 12. currentis durch gegenwärtigen Courrier Allergst. abgelassenes rescript, hab ich vorgestern bey Virovitiza mit dem Allerunterthste respect erhalten, uud wass E. Kay. Mayt. in demselben mir allergnst. befehlen wolle Allergehst. vernohmben.

Belangent nun der bey mir habenden 3 Rgmtr., alss dess meinige Neüburg. und Lottring. wider Zuruck-marsche und deren im Poseger-Ve oder sonsten wo ichs am vorträglichsten befinden möchte, über Winte beschehenden Verleg. und Eintheillung kan ich E. Kay. Mayt. allerunter

versicheren, das es eine wahre Ohnmöglichkeit die armen Leuthe bey der vorhin aussgestandenen grossen strappaz sampt ihrer fast ganz ruinirten Bagage widerumben durch ein so weith von Possega auss kaum in 8. Tagen vollenden grundflossen schlimmen und üblen Weeg, durch lauter öedtes und verwüestes Land, in deme kein fouragge weder Laub noch Gras mehr vorhanden, vihlweniger das geringste prouiant (man wolle es dan auss denen Besazungen und Orthen, welche selbsten knapp so zu leben haben, ziehen, sie aber verderben lassen) zuebekommen, wider zuruckh zuziehen und dieselben besorglich gar vollents zu uerderben und zu Grund zu richten. Zumahlen Posegga, Tschernickh und die Berg-Schlösser Bachras, Sieracz, Pallestina, Caminigrad und Krola Welka wahrhaftig albereith dergestalten beleget und vorhin schon mit so uihl Mannschaft versehen ist, dass ich nicht das geringste mehr (wan ich nicht einen mit dem anderen verderben wollen) dasselbst lassen können, und wan solches damahlen die Möglichkeit gestattet hatte, wolt ich gewiss solches nit unterlassen haben; zur dem so hab ich selbige Orthen, forderist Bosegga und Tschernek, dargestalten auss den Türk. Dörffern mit prouiant versehen lassen, das sie wenigstens biss zu dem neüen Jahr, theils aber noch länger subsistiren können. Tschernek aber muss vor allen anderen am ersten prouiantirt sein, wie ich dan albereit schon interims Anstalt gemacht, dass auf der Sau, so über 2 Stund dauon nit entlegen, ihnen entzwischen etwass prouiant zukommen soll. E. Kay. Mayt. aber werden ohne alleruntertbste Massuorschreibung durch ein allergste ordre, das Werkh secoundirn helfen, damit künftig das prouiant dahin, desto schleuniger erfolgen thue, so hat sich auch die Cavalleria mit fourrage dergestalten schon eingerichtet, dass in Sonderheit die zu Posegga den Winter durch damit fast auskommen werden.

Ess ist in jegl. von beeden Orthen ein zimbl. vöstes Schloss, so ich wohlbesezt und mit solchen retrenchemt verwahren lassen, dass die drinnen stehende Mannschaft, wie mir ihre eigene Officier selber gestehen müssen, vor dem Feindt anjezo, da selbiger auch 10000 starkh sein solte, sich gewisslich nichts zue förchten haben werden; allermassen ich mit Fleiss mich in solang daselbsten aufgehalten, biss obbesagte Anstalt allerseits vollendet gewesen. Nachgehents und weilen die christl. Vnterthanen mich so inständigst gebeten, dass ich doch mit diesen dreyen noch übrigen und nit unterzubringen gewesenen Regimenter meinen march weithers auss diesem Land herauss nehmben und sie nebst der drinnen stehenden milice nit vollents ausfressen und consumiren wolte, hab ich die Wahrheit dessen sehent, mich aufgemacht und wie ich E. Kay. Mayt durch meine vormahls hintereinander abgelassene zwey allerunterth. relationen schon allergehorsamst referirt, meinen Ruckmarch herausswerts (in der allerunterth. Hoffnung das angeregte Regmt. in Nider-Hungarn bequartiret werden dörften, weilen, wie abgedacht vor selbige kein Plaz mehr übrig gewessen) genohmben, von welchem allem bereits schon dem Herr Ober-Commissario Hartel per plenam informationem gegeben, welcher E. Kay. Mayt. auch das weithere und aussfürlichere alleruntertbst. zu hinterbringen wissen würdt.

Wegen dess von dem H. Grall.-Commissario gemachten und erhaltenen Euentual repartitions-project hab ich in selbtem nicht ein einzigen Mann in die acquirirte Örther Possega, Tschernek, Bachras, Siracz, Pallestina,

Camin Grad und Krola Welka repartirter gefunden, umb so uihl weniger diese district wider quittiren und dem Feindt überlassen können, sondern in allweegen die disposition macheu müssen, dass zue Bezäzung dessen so uihl Mannschaft, alss ich unterzubringen vermöcht, aldar verlegt und eingetheilt worden.

Wie aber auf dass H Grall.-Wachtm. Graff von Aspermont an E. Kay. Mayt. erlassenen allerunterth. Bericht Illok und andere dortherumb ligende Örther einzuenehmben und mit Mannschaft zu besezen gewesen, weisset nunmehro dessen an mich auss Walkouar v. 10. hujus geschickter und hierbeyligender Entschuldigungs-Brief über seinen nacher Illok verrichten Rith, auch daselbst empfangenen zimbl. Streich, den er aber ganz nicht so gross macht, wie er an sich selber mir wissent ist. Ich hab aber damahlen, alss noch bey Tschernek gestanden, durch einen wahrhaften Geistlichen nebst etlichen vom Landt die revier umb Illok und selbter Orthen recognosciren lassen, umb zu sehen, wass dan vor ein so gross Vorrath von fourrage daselbst vorhanden, welche mir nach ihrer Ruckkunft dan vor gewiss wider hinterbracht, dass zwar etwass fourrage, aber nit gar uihl dorthherum zufinden were, worauf ich besagten Herr Graff von Aspermont zugeschriben, dass er dieselbe nacher Össekh vor die alldortige Caualllerie bringen lassen sollte, und were zu wüntschen, dass von solcher bedeute Caualllerie (die keine so schlecht berittene wie sie mehrgemelter Gr Aspermont aussgeben, sondern gewiss von meinen best berittesten Leuthen sindt) hette bestehen können, welches ich aber nit glaube, weilen zue 16 Compagnien über Winters gar ein grosser Vorrath erfordert würdt, umb so uihl weniger hetten mehr Truppen oder Reüterey daruon unterhalten werden können. Wie schon aber auf dess H. Gf. v. Aspermont an E. Kay. Mayt. erstatteten allerunterth. Bericht ein mehrere Mannschaft selbter Orthen hetten subsistiren sollen, weisset der in hierueben beygelegten seinen an mich ergangenen Brief angeführte dritte punct, da er ihme und seinem gethanen Bericht selbsten contradiciret, sagend, seine hungarische Hayduken hetten ihme gebeten, dass er sie entweder auf Illok oder über die Sau zugehen erlauben wolte, damit sie Lebensmittel suchen könnten, weilen sie ganz kein Brod mehr hetten. Haben diese Leuth die darzue noch in so grosser Anzahl nit gewesen, schon nichts zu leben gehabt und sich umb Brodt beym Feindt umbsehen wollen, wie darf sich dann der Graff Aspermont unterstehen, Euer Kay Mayt. von so einem zimblichen Vorrath an fourrage und Lebensmittel zusagen. Gesezt auch, dass diese Orth besezet wurden und mit prouiant solten versehen werden, so ligen dieselbe (forderist Illok ganzer 7. grossen hungarischen Meillen) von Ossekh allzuweit entfernt und aussgenohmben Illok, von der Donau, Drau und Sau so weith ab, dergestalten, dass wann bey einfallender Gefröst, das Eyss beginnet zu rinnen und kein Schiff mit prouiant können fortgebracht werden; bevor man diese Orth verprouiantirt, können di guarnisonen wohl ehender von Hunger crepiren. Wann sich der G. Aspermont lieber angelegen sein liesse, den ihme anuertrauthen importanten posto Össekh (in welchem dem Verlaut nach noch eine gar schlechte Anstalt zue sehen) wider in eine gute defension zue bringen, alss umb dergleichen ohnnöthige Weithtäuffigkeiten zu bekümmern, umb E. Kay. Mayt allergst. intention zu erfüllen und meine nachdrucklichen repetirte instructio

zu vollziehen. Meines wenigen Orths vermeine ich rathsamber zu sein, dass, wass die Allmacht Gottes den siegreichen Waffen E. Kay. Mayt. verliehen und bescheret, so kurz man kan beysamen zu fassen, allermassen man gewisslich dieses, so man gewonnen, zu manuteniren zu thun gnug bekommen würdt, ehe man sich allzu weith exponiren und die Gefahr, eines mit dem anderen zu uerliehren haben dörfte, wie sich dann vor dissmahl wegen Illok ganz nicht mehr biss in das künfftige einiger Gedankhen zu machen ist.

Auss allen diesen meinen hier angezogenen allerunterst. motiven hab ich E. Kay. May. die wahre Unmöglichkeit dess Zurukh-marchs besagter 3 Regmmter allerg. zu consideriren allergehorsambst vorstellen und darbey allerunterthänigst bitten sollen, E. Kay. May. geruhen allergnädigst zu erlauben, dass selbigen die benöthigte Winter-Quartier in Nider-Hungarn assignirt, die repartition schleunigst anhero entgegen geschickhet und weilen sie ohne dem schon so tief im Landt, ihr march dahin eingerichtet werden dörfte, auf dass sie sich wider erhollen und auf die, geliebts Gott, nechstkünftig gar frueh erfordernde Campagne zue E. May. Kriegsdienste auf das neue wider gefast sein können; nicht weniger hab ich für E. Kay. May. hiermit aber mahlen allerunterst. wegen meines jungsthin schon allergehorsamst angeregten Generals-quartier zu bitten, dass dieselbte doch dem Gnrall. Commissario H. Gf. von Rabatta, allergn. anbefehlen lassen möchten, auf dass er mir daselbige ohnweith von meinem Regiment assignire, meine Bagage dahin zu schickhen und mich hinwider auf die beuorstehende zukünftige Campagne dergestalten gefast zu halten E. Kay. May. Kriegsdienste mit grössern Eyfer alss jemahlen allergehorsamst zu prosequiren.

Wass des Generalwachts. Graf von Veechy p. mit einigen Vornehmben Turks. Officiern in Sigeth habende geheime Correspondenz und Anschlag betrift, dass sich dieselben auf annäherenden Gewalt zuergeben anerboten, dauon het er mir bey 5 biss 6 Wochen her nit das geringste parté gegeben, ausser nach Eroberung Össecks berichtete er mich einmal etwass dauon, ich war aber damahlen mit andern occupationen embrasiret, dass ich dieses weeder probiren noch glauben können; nichtsdestoweniger hab ich die zue Toranowiz auf der drau gelegene Schiffbruck herunter auf Sopia, einem nur 2 Meillen disseits der drau grad gegen Sigeth über gelegenen doch ganz ruinirten und verbränten Orth bringen und daselbst auf bedörffenden Fall mit einem Haubtmann und 100 Mann zue Fuess bewachen lassen, weilen aber der Orth so schön situiret, uber das auch mit einen zimblichen dieffer Wasser-Graben versehen, hab ich solches, umb das es von Verovitiza und Valpowa gradt der halbe Weeg und recht in der Mitten liegt, zue Beförderung der nacher Össecks gehenden Correspondenz und prouiant-Schiff wider in etwass foritificiren, den Haubtmann mit seinen 100 Musquetirere daselbst den Winter über hinterlassen.

Alss ich nun vor einigen Tagen daselbst wider ankommen, hab ich 2 ;ehuldigte Bauern mit einem Türkischan Brief an den Commendanten ıach gedachten Sigeth geschickht dess Inhalts: Wass gestalten mich E. ſay. May. allergn. befehlt, mit diesem bey mir habenden corps Sigeth ı attaquiren, weilen ihme nun bekanndt, wie E. Kay. May sich aller-ɘrechteste Waffen von Gott gesegnet weren, nichts desto weniger hetten

E. Kay. May. sich allerg. resoluiret, wann er den Orth guthwillig übergeben wurde, ihne mit all den Seinigen sampt Sack und Pack abmarchiren, auch wohin er begehre convoyiren zu lassen, widrigenfalls aber, so er die extremitet erwarten thete, solte er auf die Arth wie di Wutschin und Valpovaer tractiret werden. Hierauf bin ich mit Fleiss einen Tag alda stillgelegen, der Antwort zu erwarten, wormit endlich auch der eine Bauer angezogen kam, klagent. das der Commendant in Sigeth nach ihrer dahinkunft sie beede jammerlich abprügeln, einen in die Thenniz schmeissen, den andere aber wider herauss lassen, umb zu sagen, wass ihnen widerfahren, gleich darauf der guarnison befohlen aufzuziehen, die Stuck frisch zu laden und die Schanzkörbe aufzusezen, darmit anzaigendt, dass sie diesen Orth nicht wie H. Gf. Vecchy p. berichtet, so schlechter dingen zu übergeben begehrten, forderist weilen sie noch keine so grosse Noth darinnen und nit einmal das magazin noch angegriffen haben; gedachter Bauer bracht ein zimblich grosses Brodt mit herauss, so er vor 3 Groschen gekauft, sagent, dass man dessen darinnen noch gar wohl zu bekommen hette, allein das Fleisch were wass theuer, doch auch noch zu haben, würdt also meiner allerunterths. Meinung nach wohl das beste sein, diesen Orth Sigeth (deme ohne das bey diesem Herbst-Wetter und den angeflossenen grossen Morasten, alwo die Vestung, als ob sie in lauter See stundte, anzufehen, mit der approchirung nichts anzuhaben) biss auf das künftig zu erspahren, damit sie sich noch besser consumiren und alsdann desto leichter ein zubekommen sein möchte.

Leztlichen hab ich mich nochmahlen gegen E. Kay. Mayt. wegen dess jenseits der Draa und disseiths zwischen der Sau, über die daselbst stehende samptliche milicè mir weither aufgetragen wordene allergst. Commando allerunterthl. bedankhen und vor solches in mein allerunterthl. Person gesetztes allergnst. Vertrauen mein allerlezten Blutstropfen ausszugiessen kein Scheu tragen sollen; Ich habe aber jüngsten vermittelst meiner allerunteth. relation E. Kay. Mayt. ohne dem schon allergehorsamst hinterbracht, wie dass ich wegen der in E. Kay. Mayt. diensten verwichene Campagne erdulteten grossen strappaza mich solcher gestalten wider verdorben, dass ich allbereit meinen alten Zustandt in mir widerumen sich zuerregen merkh, also dass die höchste Nothwendigkeit erfordern würdt' wann ich anderst nicht gar zu Grundt gehen will, eine Raiss in Schlesien zue meinem alten Medico, dem mein Zustandt bekannt, zu thun, und mich daselbsten curiren zu lassen. Dahero E. Kay. Mayt umb die allerg Licenz allerunterth. gebeten, zumahlen in Posegga und Tschernekh auch selbter refier die aldorth hinterlassene Offizier, Insonderheit aber der H. Gnallwachtm. von Thüngen dessen guete conduité und Kriegs-experienz ohne dem allergst. bekanndt schon solchergestalten mit aller hinterlassenen guten Anstalt instruiret, dass wan man sie nur darbey verbleiben und selbte Orth zu rechter Zeit prouiantiren löst, dass übrige daselbsten als an einer Schnur gehet.

Der Graff Aspermont wurdt auf mein admonition und jüngst übel al geloffene action, sich wohl ein Warunng sein lassen mit dergleichen Sache sich künftig nit mehr zu übereyllen, sondere besser vorzusehen, auch i Össeks an allerseiths machender guten Anstalt nichts erindern zu lassei

Siclos Fünffkirchen, Caposvar und Thombos hab ich biss auf E. Kay. Mayt. allergst. approbation des H. Graall Wachter. Gf. de Vecchy p. inspection übergeben, dass also und auf diese Veiss nit sehe, wass bey jeziger Zeit (da der Feindt keine Macht mehr zusammen bringen kann denen guarnisonen und meinen hinterlassenen Anstalten zu schaden) E. Kay. Mayt. hierinfalls mehr alleruntertb. zur dienen ferners von nöthen sein möchte; komme also hiermit abermahlen E. Kay. Mayt· alleruntert. zu bitten, dieselbe geruhrn mir doch die allergst. Llcenz zuertheillen, damit ich diese meine angeführt höchstnöthige Raiss in Schlesien zu Beförderung meiner weithere Gesundheit verrichten und E. Kay. Mayt. dienst in künftiger Campagne, geliebts Gott, mit bessern Eyfer versehen und abwarten, doch aber E. Kay. Mayt. zuuor en passant zu Pressburg allerunterthl. die Händt küssen und von meiner Verrichtung mundlich allergehorsambste relation abstatten möge."

. . . . . Dunewaldt mp.

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XIV. Popis Slavonij[e]

Inventatio Administratuum Eszekiensis,

	Administratus	Homines seu animas habent	Domus habitatas Nro.	Vineas ad fossores Nro.	Jumenta habent Nro.
Administratus Posegensis	Posega	1806	574	809	626
	Kamengrad	619	141	179	1181
	Capitulum	716	105	313	1091
	Velika	1319	172	2984	1174
	Szirach	2365	208	63	3233
	Pakarcz	863	111	135	1915
	Belasztena	438	44	5	830
	Czernik	715	—	—	—
	Kralieva Velica	—	—	—	—
	Vuchin	100	—	—	40
	Orahovicza	274	26	—	179
	Miklos	—	—	—	—
	Nasicza	700	—	—	1900
Administratus Eszekiensis	Eszekum Tarda habent	2819	296	—	1298
	Jakovo	298	13	558	34
	Erdoed	279	—	—	664
	Vukovar	106	44	—	48
	Valpovo	35	—	—	—
Praefectoratus Veroviticzensis	Veroviticza	—	85	—	—
	Brezovicza	—	—	—	—
	Szlatina	—	—	—	—
	Szopia	—	—	—	—
	Hum	—	—	—	—
	Miholcz	—	—	—	—

Kolonitsch Einrichtung des Königreichs Ungarn.
U dvorskoj bečkoj biblioteci Cod. man br. 8653.

godine 1688.

Posegensis, et Praefecturae Veroviticzensis.

Molas Turcicas Nro.	Molas Christianas Nro.	Terras arrabiles Nro.	Pagos inhabitatos Nro.	Pagos des rtos christ anos Nro	Pagos turcicos desertos Nro.	Frumenti metretos Nro.	Foenilia ad falcatores Nro,	Alvearia habent Nro.	Census pecun. annualis Rh. fl	Census in Decimis flo.	Buliri libras
54	5	168	4	33	61	1045	400	—	260	200	—
—	—	1181	10	—	—	504	—	—	49	—	—
9	—	1091	—	6	18	384	313	—	126	150	—
13	46	—	8	—	6	424	763	—	—	150	—
4	9	2022	16	—	—	—	737	145	252	—	—
2	16	1996	—	5	—	1575	223	43	163	—	—
2	—	985	—	11	—	—	—	16	45 55	—	—
26	—	—	—	41	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	33	—	—	—	379	42	—	—
—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	—	—	7	14	—	2399	—	—	208 165	1700	—
—	—	1998	25	86	—	1234	—	—	42	200	—
—	—	-	—	16	—	—	—	—	—	100	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	55	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
-	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

XV. 1691. 24. oktobra. U taboru kod Broda.

Vojvoda de Croy na dvorsko ratno vijeće o svojoj vojni na Savi.

„Hochlobl. Kay. Hofkriegs-Rath, insonders Hochgeehrte Herren . . . ! nachdem ich den 6. dieses mit meinem detachement von Darda aufgebrochen, bin ich mit selbiges den 11 vor Brodt ankommen, welches den 12. glücklich einbekommen hab. Die Türckhen, so in der auf hiesiger Seiten der Sau liegende Schantze waren, verliessen selbige des nachts umb 1 Uhr und retirirten sich in der auf der anderen Seiten befindende Schantze, woraus sie den ganzen folgenden Tag über die Sau hinüber auf die Unserige, doch ohne sonderlichen effect, herausfeuerten. Des Abends ungefähr um 7 Uhren liesse ich den Raitzen Hauptmann Percilie mit entliche Heyduckhen hinübersetzen, indessen aber die tambour allerlei Marsch schlagen, wordurch der Feind in der Meinung gerathen, dass ich mit die völlige trouppen hinübersetzete und die Schanze mit aller Macht angreifen wölte, worauf er auch, obwohlen 1500 Mann stark gewesen, solche alsobald verlassen und, in Meinung sich zu salviren, in die Büsch geflohen ist; es haben aber die Bauren sich in gemeldte Büsch mit ihrem Gewehr versteckt gehabt, und die Türckhen darin dergestalt empfangen, dass gar wenig davonkommen seyn. In gemeldter Schanzen seind 5 canon, wovon doch eins unbrauchbar, und etlich weniges Pulver gefunden worden. Dieser Ort nutzet bei diesen coniuncturen, wann auch die Friedens-tractaten vor sich gehen sollten, Ihro Köm. Kais. Mayt. nit wenig, zumalen man durch selbigen Sclavonien befreien kann Ich hab indessen heut die vollige Infanterye mit das Sachsen-Gothische Regiment auf Össeckh zuruckgeschickt, und werd morgen mit der Cavallereye auf Gradiska gehen, umb zu sehen, wie selbiger Ort bestellt seye; das Commando aber werd indessen dem Hn. Genal. Wachtmeistern Grafen von Hofkirchen übergeben. Es ist gewisslich besser, dass ich diese expedition vorgenommen habe, als dass zu Össecks oder in der Gegend verblieben wäre, massen wann der Feind derorten etwas hätte fürnehmen wollen, ich, der täglich alle Nachricht vom Feind und dessen Vorhaben einnehme, jederzeit ehender als derselb mit den trouppen alldahe hätte sein können. So bin auch hiesiger Orten viel sicherer als zu Illock, indem es alldahe viele defile giebt und vom Feind hätte abgeschnitten werden künnen; ich werd aber in kurzer Zeit mit der Cavallerie mich wiederumb auf Össeckh begeben und alldahe weitere allergnäd. Kaiserl. ordre abwarten . . . .
Carl Herzog von Croy mp.

U arhivu ratnoga ministarstva u Beču.

XVI. 1691. 24. oktobra. U taboru kod Broda.

Vojvoda de Croy izvješćuje cara o svojoj vojni na Savi.

Aller durchleuchtigster etc. Herr! Nachdeme, wie Ew. Kais. Mt.. er Expressum nach allen vorhin genugsamb eingezogenee Kundschaften id sonst nötigen allergehorsambst vorgekehrten Anstalten mein Aufb ch gegen Brodt an der Saua allerunterthän. berichtet, den 5-ten einstehen en Monats die Drau passiret und folgenden Tage als den 6-ten den m- ie

angetreten, bin ich endlich den 11-ten ohngefähr umb 2 Uhr nachmittag (wiewohln der Weg sehr übel und morastig gewesen) allhier ankhomben, und habe das Lager längs eines dahier sich befindlichen langen tiefen Graben schlagen lassen, über welchen anmarche, und indeme solcher dem Feind ganz ohnvermuethlich und ohne einiger vorhero gehabten Kundschaft auf den Hals khomben, man allsogleich eine grosse consternation von ihme abnehmben khönnen; dannoch diese nicht allsogleich scheinen zu lassen, wurde aus kleinen Stuckhen auf die Cavallerie von der diesseitigen Schanz sehr stark canoniret, zum Glück aber nicht mehr als ein einziger Dragoner von Saxen-Gothischen Regts. blehsirt worden. Als nun das Lager völlig gebauet und die Feldwachten ausgesetzet waren, habe ich den Ort selbsten recognosciret und selbigen in ein solchen ziemblichen guten Defensions-Stand befunden, dass darauf ohne weitere Arbeit anzulaufen ein hazard zu sein erachtet, und von E. Kais. Majts. Truppen keine Mannschaft auf solche Weise in Gefahr verlustiget zu werden, anzufahen nicht getrauet habe; dannenhero bei eingefallener Nacht den Obristen de Nehems mit 400 Mann die Arbeit anzufangen commandiret, eine Batterie verfertigen und ohnweit den Graben posto fassen lassen. Sobald der Feind unsere Arbeiter gehöret und verspüret, dass man seine wenige zur Überfuhr gehabte Schiff mit denen Raizischen Heyduggen abzuschneiden suchet, hat selbiger noch in dieser Nacht die retirada auf jenseit, die man sowohl in dem grossen Nebel nicht vermerken als sonsten nicht verhinderen können, der massen praecipitant vorgenomben, sie selbsten einer den anderen ins Wasser gestürzet und umb die obbenannte zur Überfuhr gehabte etliche Schiffe gerissen haben, welches umb so viel zu glauben, als man noch 2 Stückel nebst einer ganzen Thuen („Tonne“) Pulver darin gefunden, und solches wegzuführen sich nicht Zeit genomben haben. Folgenden Tage als dem 12ten habe gleich in der Fruhe diese Schanz mit ein Lieutenant und 40 Mann, uneracht vorhin die feindliche guarnison bis 300 Mann stark gewesen sein sollen, besezzet und auf Mittel und Weise gedacht, wie auch auf jenerseit den Feind aus seiner Schanze zu bringen und herauszutreiben wäre; alldieweilen aber in Ermanglung der genugsamen Schiffe, und bei gleichwohlen, nach Bekhantnuss der Gefangenen, bei 1500 Mann starkhen Feinde mit denen etlich wenigen bei den Bauren zusammgebrachten Czinaklen den Sau-Strom zu passiren und einige teutsche Mannschaft überzusetzen nicht vermögte, habe ich einen Raizischen Capitain von Pertschkha nambens Percinlia, so gar ein treuer und braver Mann ist, auch solches die Zeit über, alss in E. Kais. Mayts. devotion er getreten, in vielen Partheyen und actionen, forderist aber in diser erwiesen, dahin persuadiret, dass er mit den beiläufig 300 allhier befindlichen Raizen und Heyduggen überzusetzen, und ihme von teutscher Mannschaft souteniren zu lassen versichert, auf welchen gethanen Vorschlag er dieses über sich genomben, und damit den Erfolg von diesen Vorhaben umb so viel nachtrucklicher ehen könnte, habe noch ferrere Veranstaltung vorgekehrt, ein Haubtmann t 100 Mann commandirt und 2 Feldstückel ans Ufer ein kleine Viertel- ınd unter der Schanz pflanzen lassen, nach welcher gemachter disposition :h dieser vorhin gemeldte Raizische Capitain Percinllia gegen an- :kenden Abend der Erste in ein Czinakel begeben und mit dem blossen ›el in der Hand auf das andere Land hinter kleine Raizische Caluppen

*

zugefahren und ihme die übrige Heyduggen nach und nach in solchen kleinen Schiffen nachkomben lassen. Da nun etwo achtzig oder dergleichen Mannschaft von gedachten Raizischen Heyduggen am jenseitigen Uffer ausgestiegen waren, kombeu ohngefehr bis dritthalbhundert Pferde mit drei Fahnen vom Feinde mit ungeheuren Geschrei auf selbe los, umb sie wiederumb zu repoussiren und in die Saua zu jagen, welche aber alsobald mit denen beeden gepflanzten Veldt-Stückhlen canoniren, und ihnen die Sach änger vorzubilden, in der Tunkel einige tambours zu den noch immer hinüberfolgenden Raizischen Heyduggen auf die Schiffel setzen und allerhand marche, als ob viel teutsche Miliz nachkäme, schlagen lassen, wordurch der Feind in Wahn und Forcht gebracht worden, dass er in seiner erwiesenen furia stutzende zuruckgehalten, indessen entgegen sowohl den Raizen, sich ein wenig sicher zu stellen, als auch die 100 Commandirte nachzuschiken, Zeit genug gelassen. Nachdeme dann der Feind schon in so grosser consternation, auch einige Teutsche auf dem andern Land vermerket, seind gleich diese bemeldete dritthalbhundert feindliche Pferde im vollen Lauf nach der Schanz geeilet, ihr Sack und Pack, Weib und Kind, so schon zur Flucht bereit se n miessen, herausgenomben, und in grösster confusion auch die jenseitige Schanz verlassen; diese habe ebenfalls noch in selbiger Nacht mit etwas Raizen und denen eingangs erwähnten 100 Commandirten besetzet, darin aber nichts anderst als 4 zwei- und dreipfündige Stückel, worunter eines unbrauchbar, gefunden. Zu bedauren ware, dass man nicht etwas Cavallerie über den Flnss bringen und mit selbigen dem flüchtigen Feinde nachsetzen können, wiewohlen ohnangesehen dessen eine namhafte Anzahl, wo nicht alles, von denen anderer Orten verborgenerweise über oftgedachten Strom gegangenen Heyduggen niedergemacht und erleget worden, allermassen man auch bis nach Mitternacht in dem Gebirge sehr stark scaramuziren gehöret; und solchergestalt ist Brodt (brood) diess- und jenseit E. Kais. Mayts. deuotion wiederumben unterworfen worden.

Sonsten, und weil dann sehr dass derrselben Wafen einen so glücklichen Eingang hiesiger Enden gewunnen, habe zu Dero hohen Dienst, und umb jenseit der Donau desto fueglicher dem Feinde invigiliren zu können, resolviret, die sambtliche hier anwesende Infanterie, ausser dem löbl. Palffyschen Regiments-Bataillon und 100 Commandirten, so mit erstbesagtes Palffyschen Regts. Obristlieutts. alhiesigen Posto zu besetzen mit sufficianten instruction hinterlasse nebst dem Saxen-Gottischen Dragoner-Regiment, welches bis zu Verfertigung der bei Veres Marton angelegten Schiffbruggen mit mir anhero genomben, unter Commando des General-Wachts. Grafen Hoffkirchen zuruck nacher Essek zu schicken, mit der übrigen Cavallerie aber einen Ritt gegen Gradiska vorzunehmen, zu versuchen, ob nicht bei so favorabler Gelegenheit mit göttlichem Beistand auch diesen Ort in E. K. Mts. Gewalt bringen, mithin dieses völlige Land zwischen der Drau und Saua vom Feinde raumben und befreien oder wenigstens die rec eigentliche Beschaffenheit dessen Deroselben allerunterthän. berichten kön

Über dieses aber, und als mit dem Vollzug meines Vorhaben bearb bin, habe den von E. K. Mayts. mir unterm 6ten huius allergnäd. z schickten Befelch gleich diese Stund mit allerunterthän. respect behänd aus welchen mit höchster Bestürzung Dero Ungnad über diesen m

einzig und allein zu E. K. Mts. hohen Dienst angestellten Anhero-marche anstatt einer allergnäd. ratification ersehen miessen, indeme doch E. K. Mt. von selbsten allergnäd. ermessen können, dass niemahlen nichts vorzunehmen mich unterfangen werde, was nicht genugsamb und forderist da in loco überlege, wie solches einzig und allein zu dero hochsten glori gereichen möge, welches, und dass wie allemal meine treuverpflichtete devotion allerunterthän. observiret, dieselbe aus diesen allergnädigst zu ersehen geruhen, was anderst Nutzliches als dieses mouvement bei solchen coniuncturen vornemben sollen, zumalen des Feindes sich annähernde Macht nur ein lauteres spargement und nicht continuirt. Dero Truppen auss dem alten und S. R. ganz unsaubern Lager ohnedem auch notwendig, den Posto Essek zu bedecken, nicht zuruck gegen Mohacz, sondern fürwärts, allwo fourage und subsistenz zu finden, führen miesste, anbei dem consternirten Feinde mehrers zu diuertiren und eine gelosie zu geben Gelegenheit gehabt habe, da im Widrigen, und sofern mit Dero Truppen mich gegen Illock oder Peterwardein postiret, selbige nicht allein in gedachter Gegend wegen Mangel fourage und Holz ausserdem nicht allzeit mit der völligen Cavallerie die fouragirer vor diesem schnellen Feinde bedecket und solchergestalten in wenig Tagen alle Pferde ruiniret hätte, ohnmöglich subsistiren, und selbigen in Ermanglung des erforderlichen Fuhrwesen von Essek das Proviant über Land, zu Wasser aber wegen des feindlichen Schiff-armaments auf keine Weise hätte zugeführt werden können, sondern auch in völliger Gefahr, von dem Feinde, so mit ein starcken detachement die Sau bei Morauiz oder sonst anderer Orten passiren und sich zwischen Essek und diesem mir allergnäd. anvertrauten corpo postiren kunnte, ganz und gar abgeschnitten und in diesen vielen defileen aufgehebt zu werden gestanden, dann auch Peterwardein in der Gegend Illock zu bedecken nicht Gelegenheit, und sonst dem jenseitigen Land über der Donau auf begebenden Fall zu succurriren weiter als von hier zu der zu Vereczmarton angelegten Schiffbruggen gewesen wäre; inmassen, und da der Feind entweder etwas gegen Esseck wurde vorzunemben beginnet haben, ich allzeit mit der Cavallerie in 2 oder längst dritthalb Tagen besagten Ort vor dem Feinde erreichen und mich hineinwerfen, oder aber, da Peterwardein attaquirt wurde, gemeldt diese attaque gewiss mit einer solchen grossen Macht beschehete, welcher ausser allen Mittlen und Wegen mit dero unter mir habenden Corpo resistiren gekennt häte; derohalben E. K. Mts. allerunterthän. bitte, dieselbe geruhen alle diese hievor allergehors. recensirte motiven mit allergnäd. Augen anzusehen, und auf mich dero unwürdigsten doch treu-eifrigsten Diener keine Ungnad zu fassen, sondern je mehr und mehr zu glauben, dass in der Wahrheit alles meiner wenigen conduite gemäss reiflich erwäge, und sowohl zu E. K. Mts. hohen Dienst als Erweiterung dero siegreichen Waffen allerunterthän. vorkehre, auch so lang ein Athem in mir empfinde, kein anderen Gedanken einwurzeln lassen s[illegible]e, als wie deroselben in Unterthänigkeit meine Treu und Pflicht in allen B[illegible]ebenheiten erweisen und Leib und Leben zu dero auch geringsten D[illegible]nsten dargeben möge.

. . . . . Carl Herzog von Croy m. p.

[illegible] arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XVII. 1697. Popis kotara i grada Osijeka.

Pagus Ladimirovich.

1. Praefatus pagus ab antiquo eodem nomine vocitatus semperque erat laboribus colonicalibus subiectus, distans Eszekino miliaribus tribus.

2. Tempore Turcico et ad praesens inhabitatus colonis Sclavis fidei Catholicae.

3. Temporaneis domibus simplicibus hoc disturbiorum tempore extructis, sessiones ad praesens cultas continens tres, incultas vero circiter septem, spatium praefati pagi eiusque territorium in longitudine et latitudine eques unus circumire valeret horis duabus, cui ab una septemtrionali fluvius Karasicza, parte vero ab altera orientali pagus desertus Satnicza, districtus Jacoviensis dominii, demum a meridionali pagus desertus Balogovczi eiusdem districtus, porro ab occidente pagus populosus Ivanovecz metales proxima vicinitate iungerentur, parum remocius habitantes.

4. Jugera ad praesens culta erga relationem incolarum sequentis regestri nominatim inscripti Nro. 48., inculta vero ad 112. Una sessio integra constans ex jugeribus Nro. 16. Prata habebant incolae communis pascuationis in plaga terrarum arabilium, eo anno non culta, foenilia ad falcatores 15. Quibus foenilibus non contenti in locis covicinis desertis sibi plus foeni prospiciebant, plurimum indigentes eodem in passu publici itineris habitantes, vineis carentes, sylvas focales habentes in quantitate medii miliaris ex maiori parte defectas in usum fortaliciorum Eszekiensium quam et ad annonam eiusdem; situs eiusdem pagi campestris.

5. In eodem territorio celebri olim sumptus in ruderibus extans templum dicatum sanctorum Cosmae et Damiani ad praesens nullius cultui; locis piscatoriis etiam carentes proprii territorii praeter fluvium Karaschiza a latere penes defluentem, molendinis utentes fluvii Dravi.

6. Proventum nullum praeter colonicalem asserunt fuisse teloniorum aut trajectuum.

7. Privilegia alia nulla specialia habentes praeter communia piscationis liberae et traiectionis, captionis ferarum.

8. Proprietarius ab antiquo dominus terrestris christianus ignoratur, dicti pagi ordinarium mandatarium suum habentes dominum officialem cameraticum Eszekiensem.

9. Occasione metarum sui territorii dicti incolae tam sub dominio Turcico, quam ad praesens cum covicinis suis nullam habuerunt controversiam, nulla iurgia.

10. Dominus eorundem Turcicus Eszekiensis vocitatus Hagyomir, cui ab una sessione dabant annuatim in parata pecunia florenum unum d. 25 in terminis festivorum dierum sancti Michaelis archangeli et sancti Georgii militis et martyris, praeterea in nativitate domini unum caponem, vel galinam unam a domo.

11. Eidem exhibentos decimam omnis generis frumenti et apum natura, praeterea loco decimae caprarum et ovium ab unoquoque gr unum pecus, a suibus autem duobus per d. 5 et hoc sumentes in sort comunis pascuationis proventus travarina dictus, praeterea ab unaqua sessione in septima laboratorem unum.

12 Referentes iidem incolae nec hoc rerum statu, nec priori sub Turca ullam nonam praestitisse.

13. Porro tempore Turcarum imperatori Turcico seorsim dabant tributum carovina dictum, ad praesidium antea eorum Oanisiense ab unoquoque hospite domus melioris possesionis flor. 1 d. 20, a minus possesionato minus pendentes.

14. Augustissimo vero Christianorum imperatori nostro iam a tribus annis pendunt porciones interdum plus interdum minus, quietantiis carentes, et certam quotam oblivioni tradentes.

15. Summam porcionum per dominos commissarios bellicos impositam soli pagenses inter se exigentes praestiterunt iisdem, quorum incolarum nominatim conscriptorum et adjuratorum cum substantiarum suarum declaratione sequens tabula docet:

Nomina incolarum pagi Ladimirovacz: Marian Novachelicz, Simun Kuchinaz, Tomo Szobotichan, Ivan Kuchinacz. Martin Habianovicz, Paval Brachevach, Toma Kuchinacz, Ivan Babogredach, Stanko Jakowacz, Matte Radlovacz, Miko Ladimirecz, Ivan Radivach, Gvozdan Suakovich.

16. Erga praefatum punctum admoniti hi, quod si spirarent arma, ut castra praesidiaque bellica sequerentur, quod si vero colonicalia agere vellent, ut stabiles domus habitationis primaeve pagi sui struerent, responsi dantes, quod si in tantum laboribus intensissimis non frangerentur, non armigeri verum coloni, uti antea erant, manerent, minime negligentes sibi domos struere commoditatis primevae, quorum gravamina iniuriarum perpessarum in hoc regesto inserta punctatim aduntur. Ut sub Nro. 1mo.

Pagus Ivanovecz.

1. Ab antiquo hic pagus eodem nomine gaudebat distans Eszekino tribus miliaribus.

2. Tempore turcico et ad praesens locus colonicalis pridem in desolationem deveniens, his recenter evolutis temporibus ob metum Turcicum uti in loco remoto et silvestri nonnullorum hominum habitatione captus, religionis catholicae.

3. Domus populosae de praesenti quatuor anhelantes pacaciora, ut possent ad sua primeva habitacula redire, cuius pagi longitudo et latitudo ad summum circuitus medii miliaris, cui a septemtrione territorium Walpovo extat, ab oriente pagus populosus Ladimirowicz, a meridie desertus pagus Poznanovacz, ab occidente quidam pagus Harkanowacz, et hic territorii Jakoviensis metales vicinarentur proxime.

4. Quae adhuc jugera vepribus concreta non essent, utilia forent pro aratro ad 60. Sylvas habens mixtas dumetis concretas, interdum glandiferas, prata communis pascuationis alia non habens, ob concretionem praeter ipsas sylvas vineis carens, foenilia nulla, nisi si quae falcatio exq[illegible]ri posset inter sylvas, situs campestris, possentque esse tam cultae q[illegible]m incultae sessiones quinque in toto.

[illegible]. Fundamenta in eodem loco extarent diruti templi ab olim, cuius a[illegible]ficium Valpovienses Turcae ad usum suum deduxerunt, molendinis et fl[illegible]io Dravi utentes, ubi nullus traiectus, nec vada ulla.

Proventus nullus, praeter Colonicalia pendebatur.

7. Cum veterani inhabitatores eiusdem loci vita cessissent, hi noviter illuc habitatum venientes nihil jurisdictionis ullius domini terrestris norunt.
8. Proprietarius dominus christianus modo ordinarius mandatarius provisor Eszekiensis.
9. Occasione metarum sui territorii dicti incolae tam sub dominio turcico (prioribus ut praefertur incolis vita functis), quam ad praesens cum covicinis suis nullam scirent habuisse controversiam.
10. Dominus eorundem turcicus degens in Valpo erat nomine Halibek, cui decimis animatis ac inanimatis ad instar reliquorum erant subiecti.
11. Cum ideotae loci fuissent, non nisi praeterito anno decimam frumenti domino provisori Eszekiensi in pecunia praestitissent a cruce una manipulorum 20 pendentes d. 28.
12. Referentes iidem incolae nec hoc rerum statu nec pro priori sub turca ullam nonam praestitisse.
13. A qualibet sessione tributi turcico imperatori praestabant Canisam annuatim fl. 1 d. 20.
14 Modo autem Augustissimo imperatori nostro in sortem portionum hibernalium iuxta qualitatem hominum magis possesionati quilibet a sua domo fl. 2, minus possesionati fl. medium d. 25 praestant.
15. Unico praestantes ispano in Petrowacz mandatario eorum, ad complendam eorum summam pro iuvamine erga imposicionem eiusdem administrant.
Nomina incolarum: Blas Lukacicz, Paval Zkokich, Francz Tibinacz, Giurko Herkanowacz.
Erga praefatum punctum admoniti hi, quod si spirarent arma, ut mature castra praesidiaque bellica sequerentur, quod si vero colonicalia agere vellent, ut stabiles domus habitationis commodioris sibi struerent, responsi dantes ut supra, quod ex Sirmio et Baccka fugam dantes ad tutiora haec sese reposuissent, desiderio desiderantes pacaciora tempora, illico reduces futuri ad sua primeva, ubi habituri unum mandatarium suum melioris momenti hominem, quam unum salvaguardiam pagi Petrovecz, et ispanum, tantum exposcentem pro se porcionalis pecuniae, quantum pro commissario bellico, quae haec et plura alia in expositis eorundem gravaminibus hisce inserta conspiciuntur desumpta punctatim, ut sub Nro. 2do.

Pagus Szent Laszlo.

1. Hic Pagus ab antiquo fuit ruralis rurariumque personarum inhabitatus, ex duobus covicinis pagis constans hominum insimul convenientium utpote Uifalu et Bellefalva, in una parva insula degentes, distantia eorundem Eszekino duorum milliarium.
2. Tempore turcico uti et ad praesens inhabitatus dictus pagus colonis Hungaris religionis calvinisticae.
3. Hoc disturbiorum tempore non plures quam in universum de[illegible] domus ibidem locatae, antea sub dominio turcico non nisi bini colon[illegible] eodem territorio persistentes, ob paucitatem terrarun arabilium quil[illegible] existens unius sessionis jugerum 15, distantque ad praesens jugera u[illegible] Nr. 30, in concessis habentes pro meliori persistentia irui desertis t[illegible] covicinis territorii sui, quorum territorium exundatio fluvii Vuka pro[illegible]

pessumdat unde, persaepe incultae terrae manent et loco illarum trans fluvium eundem exstantes jugera ad 16 Miklosfalva vocitata, ab antiquo iisdem hoc in passu appropriata, penes quas terras sylvis etiam utentes, focalibus loci eiusdem omnia beneficio navium sibi comparantes, quorum territorium cingit lacus originis dicti fluvii Vuka, quantitas autem sylvarum et terrarum arabilium Miklosfalva, ut praefertur, dictarum colliniari potest ad unius quadrantis miliaris, subinde iisdem sylvis fructuosis existentibus in glaudinatione et structione domuum utilibus. Cui ab una septemtrionali desertus pagus Sziilus, parte vero ab altera orientali pagus populosus Koroggy, a meridionali populosus pagus Ontin, ab occidentali porro populosus pagus Kaporna proxima vicinitate iungerentur.

4. Terrae arabiles in universum ab antiquo spectantes tam cultae quam incultae una cum Miklosfalvensibus terris ad jugera 61, foenilia erga iuramentum suum plura non dicunt esse, quam ad falcatores decem, essentque plura ad falcandum, si ut praefertur exundatio fluvii non absorberet, sylvas, ut dicunt, habent trans fluvium Vuka tam focales, glandiferas et aedificiales.

5 Ecclesia extat muralis sancto regi Ladislao dicata, ultimae iam ruinae ob tecti vetustatem, suplicantes incolae ut iisdem coniventia fieret in intensis laboribus peragendis, loco illorum idem templum commoda tectione repararent, commoditas alias nulla molendini, nec piscationis ob concretionem arundinum.

6. Proventus nullus praeter colonicalis, vineas habentes in situ campestri ad fossores 18.

7. Privilegia specialia nulla, nisi comunia piscationis liberae, et trajectionis, captionis ferarum.

8. Proprietarius dominus christianorum modo ordinarius mandatarius dominus provisor Eszekiensis.

9. Occasione metarum sui territorii dicti incolae tam sub dominio turcico quam ad praesens cum covicinis suis nullam habebant controversiam nullaque jurgia.

10. Dominus eorundem Turca Jacovae habitans antea nomine Kurbek, cui decimam praestantes frumentum in natura, et loco pecorum in parata pacunia praestabant. Decimam uti a maiori sue d. 2, a minori unum denarium, decimamque in natura alveariorum praestantes, oves et capras ob praefatam rationem aquarum minime intertenentes, laboribus vero subiecti erant colonicalibus tempore falcationis, cumulationis foeni et invectionis, item arationis, demessionis et in granum conversionis non plus, quam in quolibet labore impendentes annuatim dies tres et hoc in esu et potu Turcici domini, et si interea temporis perfecissent labores, supra esum ordinarium et potum poculum mercipotus illis gratificans. Item in binis terminis festivorum dierum sancti Michaelis et Georgii a quolibet hospite p[illegible] estabant in toto d. 60 Et quod non inserviebant eidem lignis focalibus, p[illegible] se unaquaeque domus dabat florenum medium, praeterea ab unaquaque fa[illegible]e dabat colonus d. 30. Inquilinus d. 25, demum vini decimam in n[illegible]ra praestans.

[illegible]1. Ut praefertur de omnibus decimam praestabant, de hortensibus vero e[illegible] libitum discretionis.

12. Referentes iidem incolae nec harum rerum statu nec pro priori sub Turca nonam praestitisse.

13. Turcico imperatori quilibet hospes a domo bene possesionatus dabat unum florenum annuatim, inquilini vero et minoris conditionis secundum possibilitatem, subinde dabant in frumento unam killam loco pecuniae Canisam.

14. Nostro imperatori Augustissimo portionalem pecuniam anno praeterito praestiterunt manibus assignantes domino Lebenau f. 180., reliquis binis annis dederunt subinde plus subinde minus, carentes quietantia.

15. Quorum intererat impositio, horum et exactio utpote commissario bellicorum.

Nomina incolarum pagi szent Laszlo: Petrus Tott, Ivan Benche, Matt Giuke, Ivan Borbas, Piliis Miklos, Stephanus Giuke, Georgius Szabo, Elias Giuke, Stephanus Ivo, Nicolaus Kovacz, Ivan Varga, Ivan Bochka, Ivan Gechi.

16. Erga praefatum punctum cerciorari desiderantes, quod siquidem perpetui status et conditionis ruralis fuissent homines, ob id in unum ex proximis vicinis pagis confluentes, uti faterentur, ut virtus unita esset forcior, cum robore maiori unitatis covicinae exequi exequendos labores valerent, an in eodem loco semper constantes futuri habitatione, responsi dantes minime arma praeter ruralia cepere, ad quae nati essent, perlubentes ex loco paludoso ad vacuitatem tantorum pagorum multo fertiliorum condescendere in proximo vicino circaiacentium; sed siquidem obruerentur perpetuis et continuis gravissimis laboribus, et nunquam proprii in propriis laboribus coniventiam extremitatum habendo loca alia non exquirerent, quorum gravamina adnotatio inserta enararet sub nr. 3.

Pagus Kaporna.

1. Dictus pagus ab antiquo locatus erat personis ruralibus distans Eszekino miliaribus . . .

2. Inhabitatores ibidem existentes fidei calvinisticae natione Hungari.

3. Tempore Turcarum memorant idem pagenses fuisse domus populosas bonorum hospitum ad septem, aliorum vero uti inquilinorum ad decem, territorium ipsum eiusdem pagi referentes incolae unus pedestris homo intra spatium unius et mediae horae circuire posset. Sessiones habens ad 9, illasque etiam fluvius Vuka subinde in exundatione sua diluit, cuius pagi limites a septemtrione desertus pagus Pazuan, a meridie autem desertus pagus Obsenicza, ab occidente porro desertus pagus Karikna et hi tres deserti pagi in districtu Jacoviensi existentes proximi vicinarentur eiusdem, pagum praescindens fluvius Vuka.

4. Secundum juramentum incolarum relationem non plus in toto utilium cultarum et incultarum arabilium terrarum ad jugera 60. Foenilia habentes in sylvis nec plura, quam ad falcatores 20, sylvas habentes commixtas focales et aliquando glandiferas, nec non aedificiales, quarum longitudo et latitudo ad jugera 20 partem eiusdem sylvae extirpantes pro foenilibus, vineas nonnullas campestres.

5. Extat in dicto pago templum aedificatum tectumque cuius vero sancto dicatum ignoratur, situs alias campestris.

6. Proventus nullus praeter colonicalem.

7. Privilegia nulla praeter communia pascuationis, piscationis et captionis ferarum.

8. Dominus proprietarius Christianorum modo ordinarius mandatarius provisor Eszekiensis.

9. Controversiae occasione metarum nullae.

10. Dominus eorundem sub iugo turcico erat nomine Becher agga Eszekiensis, cui annuales robotas praestabant nimirum in falcatura annuatim duobus diebus, praeterea quilibet hospes aratro gaudens inseminabat eidem duo jugera frumenti cuiuscunque tandem generis, quod frumentum convertentes in granum demetendo devehebant eidem domum et hoc in ipsius pane et sale, finitisque laboribus in signum cuiusdam gratitudinis mercipotum eisdem exhibebat, si quae pecasset iisdem in mala et nulla tractatione, appelassent causam ad Cadiam.

11. Suo praefato domino Becher Agga subiecti erant cum omnibus decimis praestandis tam frumenti, quam hortensium in natura, ac alveariorum, et si quis gavisus fuisset cum animalibus ovium et caprarum, ab iis etiam praestabant decimam, praeter sues, de quibus pendebant a quolibet capite maiori d. duos, in minori unum, praeterea in festo sancti Michaelis archangeli d. 25 totidem ad festum sancti Georgii.

12. Sub moderno vero dominio camerali domino provisori simul et tricesimatori Eszekiensi pro anno 1696. loco decimae in parata pecunia praestiterunt de toto pago fl. 100. Anno autem 1697 ibidem loco decimarum in parata praestiterunt fl. 70, ac praeterea in natura turcici frumenti kukuruza dicti killas 11, nonas autem nemini dabant tam sub iure turcico quam moderno camerali.

13. Turcarum imperatori quilibet a sua domo praestabat aureum unum annuatim magis possesionatus, minus vero in medietate praestabat, et hoc confiniariis Canisiensibus subinde etiam loco pecuniae in frumento dabant pro annona eorundem.

14. Augustissimo imperatori nostro erga imposicionem dominorum bellicorum comissariorum porciones exhibent, ac praeterea decimas in natura vel pecunia laborum gratuitorum continue intensi.

15. Domino comissario bellico Libenau pro 1697 praesbiterunt pecuniae portionalis fl. 130, reliquis vero anni praecedentibus nihil eidem exhibentes, quietantia carentes, cuius imposicionem inter se soli pagenses exhibebant.

Nomina incolarum pagi Kaporna: Georgius Vidos, Michael Vidos, Stephanus Antal, Ivan Markicz, Franciscus Balent, Aleksander Batuna, Nikolaus Istoka.

16. Erga praefatum punctum admoniti hi, quod si spirarent arma, ut ca ra sequeruntur, quod si vero colonicalia agere vellent, ut stabiles domus h bitationis primevae pagi sui struerent. Responsi dantes, quod ruri essent n i vellentque colonicalia agere, anhelantes a loco remoto a pago ex palu ribus redire, si pacaciora consequi possent tempora metus nulli turcici, ni etiam praegrauarentur intensissimis gratuitis laboribus, quorum gravam in hoc regesto inserta punctatim aduntur sub Nro. 4.

Pagus Korogy seu Korut.

1. Ab antiquo semper in rurali statu extabat, cuius distantia Eszekino duorum miliarium.

2. Moderni inhabitatores nativi Hungari fidei calvinisticae a pagi territorio ob metum turcicum inter palustria in tuguriolis habitantes in remoto parvum inde loco.

3. Sub populoso priori loco domus erant antea 15, modo autem de praesenti non inveniuntur plures quam 10 hospites patres familias, qui secundum juramentum relationem referunt, non plures sessiones quam 15, idem locus desertus habitatione hominum ab annis 15, cuius pagi territorium longitudinem et latitudinem simul unus eques circumire posset hora una, metales eiusdem a septemtrione pagus desertus Besencz, ab oriente populosus pagus Babota, a meridie populosus pagus Turdincz, ab occidente populosus pagus Sent Laszlo.

4. Jugera terrarum arabilium referunt esse ad 225, quae tempore exundationis fluvii Vuka inania in medietate manent, foenilia suficientia etiam exundationi obnoxia, promonthoria gaudentia situs campestris fossorum circiter 13. Sylvas pure focales habentes ad 6 jugera.

5. In eodem pago erat olim templum ligneae structurae, quod a Turcis combustum, situm habens campestrum.

6. Proventus nullus, praeter colonicalis.

7. Privilegia specialia nulla nisi communia.

8. Proprietarius dominus Christianorum modo ordinarius mandatarius provisor Eszekiensis.

9. Contradicentes coram nobis de libera desectione sylvarum suarum pagensibus incolis Ontin vicinis.

10. Dominus eorum erat antea Turca nomine Mahut begh Eszekionsis cui loco lignationis domus praestabant a qualibet sessione fl. 1 praeterea ad festum s. Mich. d. 30, totidem ad festum sancti Georgii, decimis subiecti omnis generis frumenti et alveariorum in natura et loco pascuationis pecorum suorum a capite uno d. 1½ et a harido parato d. 5, robotam pro exigentia temporis tempore falcationis, araturae in laboribus impendentes dies duos cum demessione et in granum conversione.

11. Decimis ibidem subiecti hortensium et frugum praestantes, etiam decimam occam vini enati.

12. Referentes idem incolae nullas nonas dedisse.

13. Turcico imperatori annuale tributum Canisam praestantes melioris possesionis aureum unum, inquilini in medietate.

Neima broja 14.

15. Nostro Augustissimo imperatori gratuitos labores et hibernales porciones iuxta imposicionem dominorum comissariorum bellicorum praestantes uti in anno 1697 domino Libenau fl. 90 et hoc uno anno dedere. Quietantia carentes.

Nomina incolarum pagi Korogy seu Korut: Ivan Deso, Thomas Har[illegible], Franciscus Jonas, Nicolaus Palco, Joannes Abraham, Ivanas Tott P[illegible], Franciscus Peter, Franciscus Uüszy, Stephanus Benche, Petrus L[illegible], Gergel Janchi, Michael Ferenz.

16. Erga praefatum punctum cerciorari desiderantes, an spirarent [illegible] castra sequentes vel ut nati ruri ad primeva colonicalia se conferrent [illegible]

structione domorum commodae habitationis, qui quia et eorum praedecessores non armigeri verum ruralis conditionis semper erant, minime negligentes imo anhelantes domos prioris habitationis sibi struere et licet pacata tempora forent metus turcici, attamen ob intensos gratuitos labores nec tempus haberent eosdem struendi, quorum gravamina in regesto hocce inserta punctatim aduntur sub Nro. 5.

Pagus Kis Ontin.

1. Hi pagenses in proprio loco degentes, qui locus distans Eszekino miliaribus tribus.

2. Conditionis nullius alterius quam colonicalis, professionis vero tempore Turcarum partim Lutherani, Calvini, partim vero Catholici inhabitabant, ad praesens vero meri catholici.

3. Memores esse incolas tempore Turcarum populosas domus extitisse colonicales et inquilinorum ad 30, quod eorum territorium ad relationem ipsorum vix eques unus quatuor horis circumire valeret, cuius territorii jugera culta et inculta ad 630, unam plagam terrae antea incolae inseminabant jugerum 210, secundo anno secundam jugerum totidem, tertiam plagam consimilem tertio anno pro pratis et comuni pascuatione utentes ociosis terris. Cuius territorii metales cometanei a septemtrione populosus pagus Korogy, ab oriente itidem populosus pagus Tordincz, ad meridiem populosus pagus Gabos, ad occidentem pagus desertus Markusevecz, quem praefatum pagum fluvius Vuka circumfluit absque notabili damno.

4. Sessiones terrarum uti iam dictum est sufficientes habentes in aperto campo, nonnullae iam vepribus concrescentes, foenilia tempore siccitatis copiosa ad falcatores 60, pluraque possent habere, ni easdem immergeret praefatus fluvius Vuka; sylvis abundantes focalibus copiosis, intermixtis terris arabilibus, quarum sylvarum quantitas aequiparatur terrarum arabilium cultarum et incultarum. Noviter erigentes vineas prioris olim promonthorii campestris fossorum ad praenses 26.

5. In quo territorio extant rudera in fundamento templi alicuius sancti dicata, cuius templi parietes Turcae Vukavarienses diruerant et abduxerant ad suum usum, in hoc eodem territorio cum permissu turcico monasterium struxerant graece fidei Valachi ligneae structurae, quod antiquitate intectum coruit, praeterea in eodem territorio extat etiam in ruderibus castellum olim habitum dictumque Herman, referentes familiam quandam Stephani Baan illud inhabitasse, totumque modo dirutum, ad quod castellum propriae curiales spectabant terrae, singilatim censum de illis pendentes Turcis Eszekiensibus satrapis portarum, quae terrae una simul cum prioribus in computum sumptae.

6. Telonia nulla, nec ullus extraordinarius proventus quam colonicalis ab[illegible]de cedens.

Privilegia nulla praeter communia.

Proprietarium christianum dominum dicunt fuisse de familia quondam pr[illegible]fati baan, attamen nullum a memoria sua dicunt praestitisse censum di[illegible]e familiae.

Cum ambiret dictum teritorium fluvius Vuka, ex eo nullas referunt se [illegible]huisse cum covicinis occasione metarum controversias nec iurgia ulla.

10. Turcicus eorundem dominus antea erat nominis Hagydindar agga habitans Eszek, cui annuatim decimas omnis generis pendebant frumenti in natura et ab unaquaque grege caprarum et ovium unum animal anni illius, de pascuatione vero loco decimae suum a quolibet capite d. unum. Praeterea a domo unius hospitis possesionati annuatim in duobus terminis festivorum dierum sancti Michaelis et Georgii praestabant d. 50, a vilioribus vero uti inquilinis sumebant in medietate. Labores vero praestabant erga oeconomicam necessitatem falcationis, messis, perarantes quilibet aratro gaudens unum jugerum inseminando, demetentes et in granum convertendo, temporeque similiumque laborum a qualibet domo dabant laboratorem unum, insumentem dies duos in laboribus et non plures in turcici domini esu et potu.

11. Hortensibus dationibus et fructibus subiecti etiam.

12. Nonarum decimas tam sub hoc dominio, quam priori nullas dedere.

13. Tributum turcico imperatori Canisam praestabant a toto pago aureos duos.

14. Nostro vero augustissimo imperatori decimam pendentes frumenti, gratuitos labores, porcionesque militares, in summa data fl. 120 incerti habentes hi minoris Ontin ad maioris Ontin incolis manibus, exhibentes praeterito anno Ioani Jacobo Hozlavar erga quietantiam eiusdem.

15. Intra se exigentes praefatam porcionalem pecuniam erga qualitatem possesionum quae eliciuntur ex subsequenti tabula.

Nomina incolarum Kis Ontin: Stephanus Moyskis, Marcus Miklosevicz, Joanes Martinovicz, Mattaeus Kukunicz, Andreas Bocosevicz, Marcus Mitrovicz, Stephanus Benachuz, Vidus Martissevicz, Lucas Golubovicz.

16. Erga praefatum punctum medio examinis cerciorati, quod hi pagenses non ad arma nati, sed ad ruralia fuissent, perpetui subditi futuri, persistentes in eodem loco, si quoquomodo iuvare se possent pro iumentis aratri unico ferme ligone viventes, toties vastati igne et ferro a turcis ad praesens deflentes uxores, proles familiamque suam in captivitate turcica existentes, his non obstantibus onerosis tam dationibus quam laboribus gratuitis praegravati, unde ex suis paucissimis comparatis iumentis ad dationes censuum divendere coguntur, satisfaciendo imposicionibus dominorum officialium, quorum gravamina in hocce Regesto imposita manent sub. nr. 6.

Pagus Nagy Ontin.

In territorio praefati pagi Ontin venerunt inhabitatum inter palustria spe freti tutioris permansionis gratia congestus populus ex pagis antea populosis savanis utpote Ivankovo, Adriasevecz, Papresse, Ratkovczy, Perkovczy, Vinkovczy, locis alias situatis ad Savum versus Bosniam, inde ob metum turcicum fugam datam, qua fuga necdum salvati bis terrae hic etiam ab imani Turca, ferro, igne vastati: deductique ad diram cap[illegible]vitatem turcicam nr. animarum 78, uti priores pagenses cometanei de [illegible]to lugentes et deplorantes in eadem captivitate existentes proles, uxores [illegible]o-gnatosque suos, qui ex sylvis hic existentibus pro tempore inhab[illegible]tis quotidiana prece implorantes, ut repulso Turca, primeva sua loca hi [illegible]n-nulli superstites capere possent. Quare in habitatione temporanea perp[illegible]ui dicunt se non futuros in territorio priorum habitantes, ex eo dicti [illegible]ris

Ontin incolae, quia pluralitas hominum praevaleret. Quorum quaerimonia per omnia et in omnibus conformis priorum. Hoc adito, quod idem incolae etiam cum prius conscriptis de facto penderent tributum Turcis, et imperatori nostro deducentes tributum Albam Graecam priori suo domino Turcae, qui in eodem fundo nihil inseminarent, verum in priori fundo eorum, attamen ductu oboedientiae Deo caesari, debitae ad demandationem excelentissimi comissarii nomina sua cum facultatibus suis (valjda: professi), catholicae professionis omnes.

Praefatorum in sylvis habitantium hominum nomina: Thomas Balaschevicz, Boso Kelich, Paul Setovich, Georgius Milanicz, Marian Setovich, Petrus Galovicz, Stephanus Garovicz, Vitus Jucich, Mattaeus Ztankovich, Mattaeus Tomicz, Petrus Bosniak, Georgius Petretich, Gregorius Vordin, Boso Malevicz, Marcus Tomich, Georgius Abrinacz, Simon Benkovicz, Philipus Sunich, Blas Janich.

Pagus Gabos.

1. In passu nostrae conscriptionis adinvenimus penes fluvium Vuka confugientes intra palustria nonnullos Valachos ex Bosnia advenas, nomen tamen sumpserunt suae habitationis a pago ab olim deserto Gabos, existens trans fluvium Vuka.

2. Justiciam iisdem administravit commendans Eszekiendis nullum birsagium ab iisdem summens, cum absque notabili crimine pacifici vixissent.

3. De sessionibus suis nihil scirent referre, ligone excolentes trans fluvium Vuka praefatum ab olim desertum pagum pertinentem alias ad districtum Jacova, in quo vix reperitur terrarum arabilium ob concrescentiam sylvarum sessio una, quorum habitatio inter metas a septemtrione fluvius Vuka ab oriente pagus populosus Turdincz, ab occindente pagus Ontin.

4. Terras alias sufficientes haberent ad excolendum tam in deserto pago praefato quam in amplo teritorio incolarum Turdincz, ubi modo residerent, si perseverabiles loci essent.

5. Nudus angulus terrarum desertorum conspicitur ubi habitarent, absque ullo ab olim facto aedificio, praeter tuguriola eorum ad 10.

6. Et licent essent ideotae fundi, attamen proventum laborum et censum praestarent.

7. Si quam controversiam huc usque locationes hae habuissent cum impedimento aliorum, pridem de eodem loco emigrassent.

10. Supervacaneum indicantes Turcae Bosnensis prioris domini eorundem dationem, censum, coeterasque obventiones declarantes, cum aperto vero ex rationibus iniuriarum suarum perpessarum alio emigrare contenderent.

11. Decimis attamen subiecti tam hic, quam in sua patria Turcis fuissent, ad instar reliquorum incolarum.

2. Nonas nullibi in decimis pendentes.

13. Referuntque quod Bosnenses Turcae pro imperatore suo nihil singil m exposcerent, sed solum domino suo terestri obligati fuere.

4. Exponentes in dificultatibus suis seorsim in hocce regesto insertis q antumve praestiterint, quietantia eorum docente. Ultimatim hoc refer tes, quod si quam coniventiam laborum et dationum suarum non hab rint, et si via eis tam cito redeundi in patriam non sternetur, malunt

omnes arma sumere, castraque sequi, ad alios Haidones se suasque proles et uxores conferendo. Quorum gravamina punctatim adnotata sub praemissis extant.

Opidum Daly.

1. Hoc oppidum ab antiquo eodem nomine gaudebat distans ab Eszekino miliaribus tribus.

2. Inhabitatores eiusdem loci antea tempore Turcarum erant variarum sectarum partim Lutherani, partim Valachi et Turcae.

3. In eodem oppidi territorio ob metum turcicum domus populosae nullae verum incolae eiusdem loci Valachi tutioris permansionis gratia in remoto abinde loco in ripa Dravi partis Hungariae, in suis exiguis domibus temporalibus degunt: Extendit se idem territorium Daly in latitudine et longitudine circuitus unius equestris hominis horarum 4. Cui a septemtrione covicinus pagus desertus Ternovecz, ab oriente arx Erdöd, a meridie desertus pagus Kechine, ab occidente desertus pagus Ferat.

4· Terrae arabiles eiusdem oppidi cultae et incultae cum iis quas incolae Almas pro usu suo vendicant, violenter extarent coli mature ad jugera ad 800, prata pascuationis communis sufficientia, foenilia intermixta terris arabilibus extant sufficientia, novorum incolarum Valachorum ignoti computus. Sylvae focales interdum glandiferae sufficientes usui communes cum incolis arcis Erdöd, promonthoria vinearum habentes situs colis demissi, quae partim culta partim inculta, manent ad praesens cultae ad 33, fluvius parvus decurens subtus oppidum per medium Campi usui vix alio quam adaquationis animalium.

5. Eodem in territorio erat aliquando templum ignoti nominis, cuius fundamenta defacto in terra conspiciuntur, parietes eiusdem templi Turcae ruinantes suam gamiam in eodem loco aedificaverant, quod ad praesens extaret in ruderibus, dicuntque loci homines in eodem territorio tezaurum effossum fuisse, effossores eiusdem in ratis sibi condivisis porcionibus rixantes causam appelaverunt recti fiscationis ad commendantem Eszekiensem, extans ad praesens ingens fovea effossa, Molendinis alias utentes Dravanis. Eiusdem territorii proprius lacus extat Jama dictus trans Danubium originis eiusdem utilis piscatiorius in exundatione Danubii.

6. Proventus territorii eiusdem ad praesens nullus praeter colonicalia, primevum sub Turca habitum ignorant recentes advenae.

7. Privilegia ibidem nulla specialia praeter communia piscationis, venationis et pascuationis

8. Dominus Christianorum nullus continuans dominium tam sub Turca, quam ad praesens adinvenitur proprietarius. Sub turcico vero dominio unus Turca residens cum suis fratribus in arce Erdöd arcem una cum oppido possidebat

9. Praefati oppidi incolae Valachi extra territorium ut praefertur h[illegible]tantes, controversias habent occasione terrarum arabilium cum covi[illegible]s pagi Almas incolis pertinentibus alias ad patres societatis Jesu Eszekie[illegible], qui ob fertiliorem terram fundi oppidani ocupant easdem terras subi[illegible]e etiam peraratas a Dalensibus. Sub hoc praetextu, quod ad praesens q[illegible]i vagae terrae existerent unicuique licitum fore easdem excolere, praeiudic[illegible]e hoc ferentes Dalenses, ne sub simili praetextu easdem etiam approp[illegible],

de quibus incolae laboribus et dationibus aliis subiacerent, et nullus loco ipsorum Dalensium onera suportaret, si quam hoc in passu rectificationem senserunt, minime desiderant Turca remoto in eodem oppidi territorio habitationem sibi figere certam. Praeterea nonnulli etiam covicini vi illis adimunt lacum piscatorium supra fatum Jama dictum, ex qua controversia homicidium etiam evenit trucidantes Vukovarienses unum Dalensem hominem.

10. Dominus eiusdem oppidi erat Turca in arce covicina Erdöd habitans nomine Hasan begh, qui tempore belli turcici cum banderio suo exibat equitum 40, Dalenses Turcae et nonnulli Valachi armigeri cum eodem. Cui decimas frumenti et alveariorum praestabant in natura, animalibus vero uti suibus a quolibet capite de 5, ab agnis et capris a quolibet capite de 2, et hoc pro pascuatione comuni. Praeterea unus quisque hospitum animalia habens annuatim dabat butiri occam unam. In festis sanctorum Michaelis et Georgii a domo de 50, inquilini in medietate, aratro gaudens una die arabat eidem, demetendo, in granumque convertendo illud.

11. Officialibus vero cameraticis Eszekiensibus decimas frumenti praestant in natura, dum frumentum precium haberet et dum copiosum esset, sumunt loco frumenti pecuniam a killa tritici flor. $2^1/_2$, ab hordeo fl. $1^1/_2$, hoc pergrave tolentes conqueruntur.

12. Quantum vero ad nonas praestantes, illas nunquam dedere.

13. Turcico imperatori a domo dabant fl. 3, inquilini vero erga possibilitatem confiniariis Canisae.

14. Imperatori nostro decimas partim in natura partim in pecunia ut dictum, labores etiam intensissimos.

15. Quoad enumerationem porcionum primo anno dederunt domino Tricesimatori, vel porcionis vel obtentionis qua fl. 300. Secundo anno devenientes Petervaradino galerae navium metu turcico ad Dravum, ibidem eosdem nautas et armigeros sustentos in vino et carnibus sumptuoso. Praeterea in parata iisdem praeterito anno erga quietantiam fl. 500.

Nomina incolarum oppidi Daly: Jovan Lachmanin, Radovicza Pech, Boroia Ternovchanin, Radoicha Sarvasanin, Giuro Gerk, Vukoman Szmarinovecz, Henko Teinacz, Sztoiacz Vlaskovacz, Plausa Vukoaracz, Dobressa Bachuanin, Peio Tisinacz, Radovicza Markusevecz, Marcus Marinouchanin, Branko Bachvanin, Radivoi Marinovacz, Stanko Zterpinacz, Nanko Zterpinacz, Relia Lezkouchanin, Radivoi Mocharecz, Ivan Ternouchan, Putnik Mochuarech, Radovan Machuanin, Mihalilo Dalacz, Vuicha Markolovich, Mergan Haimassan, Vuk Bosniak, Georgius Verlecich, Ztoiak Bosniak, Miat Voinovicz, Negovan Prichevicz, Gvozdan Herchegin, Vuk Marinouchanin, Miloss Lezkovacz, Radivoi Kovachevich, Tatomir Teinacz, Vuk Klisanin, Giuro Klaycz, Vuk Terpinacz, Georgius Verach, Petrus Bachuanin, Paulus Sarras, Nicolaus Haimassi, Zavissa Perich, Milita Zrimacz, Dobrovolj Bosniak, Giuro Ivanovicz, Gurgo Dudarowicz, Vukadin Herschegoracz, Vuk Bachuanin.

6. Hi oppidani siquidem ex diversis partibus dominii utpote Sirmio, B ka, Bosnia hoc disturbiorum tempore ob metum turcicum per diversa lo tutioris permansionis gratia saepe saepius iactati fuissent, hincque etiam di essum propinarent ob exactionem numerosorum centenorum florenorum a intensissimos labores, jurgiaque inter covicinos tam ratione terrarum, q m lacus, si quo scirent se vertere ad pacatiora, unde ex illis nonnulli

arma capientes haidones facti. Fors in oppidum consessuri justitia habita, quorum gravamina sub Nro. 7mo.

Pagus Almas.

1. Ab antiquo hic locus fuit colonicalis eodem nomine gaudens, distans Eszekino miliaribus tribus.

2. Uti antea sub Turca nunc etiam loci eiusdem inhabitatores partim catholici partim Valachi, a priori loco parvum remocius nunc habitantes ob publicum obiectum itinerantium.

3. Domus antea erant populosae ad 25, de praesenti tuguriola extant ferme totidem, ex quibus pars sumit arma haidonicalia; quod territorium unus pedestris homo mane surgens longitudinem et latitudinem ad meridiem circumire valeret, a septemtrione ipse fluvius Danubius penes decurens, ab oriente arx Erdöd, a meridie vero oppidum Dal ab occidente desertus pagus Kestenche dictus, cuius pagi deserti territorium pociori ex parte fluvius Danubius absorsit.

4. Secundum iuramentalem relationem proprii sui territorii non referunt plures esse in toto sessiones integras quam septem terrarum arabilium possesas tempore etiam Turcarum, situs eorum circumferentiae collium submissorum, prata pascuationis discomoda. Foenilibus copiosis gauderent, si easdem exundatio Danubii non dilueret, idem fluvius recte cum Dravo concursum habens. Sylvas exquirunt sibi focales in terris suis comixtis dumetis, subinde utentes alienis arcis Erdöd et Dal comunibus. Promonthoria vinearum ad fossores 27 habentes.

5. Templum in ruderibus nullum sed Valachorum extabat ligneum, quod etiam igne tempore belli corruit. Molendinis utentes Danubialibus, locos piscatorios referunt se habere territorii sui quatuor, quos exundatio Danubialis utiles reddit, primum lacum Bogacz vocitatum, secundum Dunavacz, tertium Velika Bara, quartum Tissina sic dictos, qui lacus origine Danubio. Ex iisdem lacubus patribus jesovitis Eszekiensibus decimam piscium praestant, tempore vero Turcarum nautae traiectus arcis Erdöd ex arenda dabant in contentationem sui salarii iisdem incolis, per hoc proprietarios eorundem lacuum se esse asserunt, cum etiam curam idem incolae habebant eorundem lacuum tempore occlusionis aquarum et sepimentorum factione.

6 Proventus ibidem nullus extraordinarius praeter colonicalem.

7. Privilegia nulla specialia nisi communia piscationis, venationis et trajectionis ferarum.

8. Proprietarius dominus Christianorum modo ordinarii mandatarii patres societatis Jesu residentiae Eszekiensis, ab antiquo dominus eorum ignoratur.

9. Hi pagenses in valvato situ suo habentes terras arabiles minus fructuosas fimatione continua egentes, controversias et iurgia habent cum Dalensibus covicinis eorundem, terras inseminant subinde a Dalensibus peraratas, fiduciam habentes in protectores suos dominos, per suas con- versias hoc inde inferentes, quod Dalenses cedent locis suis, advocato carentes, quilibetque sorte sua deberet esse contentus.

10. Turcicus dominus eorundem erat Eszekini inhabitans nomine B... agga, cui annuatim decimas frumenti et alveariorum in natura exhibet a quolibet pecude, ove, capra et sue denarium unum, aratrum

quilibet subditorum habens annuatim unum jugerum perarare debuerunt, inseminare, demetere, et in granum converso inducere Eszek. Praeterea in festis sanctorum Michaelis et Georgii a qualibet sessione praestabant denarios 40. Inquilini vero in medietate exhibebant. Item unus quisque hospitum eidem Turcae de parato foeno inducere debuit Eszekinum unum currum foeni et hoc in ipsius esu et potu.

11. De hortensibus etiam decimam certam praestantes per modum liberi arbitrii, modo autem praestant decimas omnis generis reverendis patribus jesovitis Eszekiensibus in natura totum. Praeterea a quolibet hospite aratrum suum habente jubent perarare jugera ad 40 interdum et plura, et hoc in territorio Eszekiensi, quae inseminare, demetere et in granum convertere debent, hoc non obstante, quod in suo territorio quasdam terras pro dominio praefato etiam perarare cogerentur. Demum hospitum quilibet iumenta habens de parato foeno unum currum iisdem patribus inducere debet, ubicumque tandem conquirendum etiam in territorio alieno; praemissa lignatione, etiam et hoc in suo pane.

12. Nonas nullas exhibent tam de praesenti, quam etiam et antea, quam unicas decimas vini et frumenti omnis generis frugum et hortensium.

13. Turcico imperatori a toto pago insimul congerentes certam taxam fl. 40 praestabant confiniariis Canisiensibus.

14. Augustissimo imperatori nostro circa reparationem fortaliciorum pro comuni bono, urgente necessitate metus turcici gratuitos labores praestare debuerunt inducendo palos dictos palasatos, eadem etiam necessitate adurgente competuntur pro deductione secundo et adverso Danubio navium Caesareanorum. In anno 1697 cum executione horenda, uti in gravaminibus eorum elici potest exhibuerunt loco ipsorum patres Jesovitae fl. 450 porcionalis pecuniae, quae defacto ab iisdem patribus repetitur, per modum mutui illis dati.

Nomina dictorum pagensium Almas: Stephanus Radilovicz, Petrus Hercegovacz, Maxin Czuetko, Lucas Bosniak, Martinus Tusekovicz, Blasius Dalacz, Paulus Zuinarovicz, Martinus Ritkovacz, Martinus Baffich, Andreas Bodgaiacz, Andreas Ritkovacz, Martinus Milleticz, Georgius Varga, Paulus Machuanin, Peio Margeticz, Stephanus Marinoucan, Siuko Markovicz, Matteus Nikulicz, Andreas Kralevicz, Mihat Babicz, Simon Greginacz, Petrus Gregaricz, Matto Sovakovicz, Embrak Levako.

16. Hi praefati ad instar reliquorum responsi dantes, quod nimis onerarentur dationibus et laboribus ambigui de sua ibidem perpetua perseverantia cathegoricam referrentes gravaminum suorum adnotatam insertam consignationem, nisi si nullibi meliora consequi valerent, necessario perferri ista deberent, unde ex Valachis plurimi Haidones facti dificulter verum sub Nro. 8vo.

Pagus Borovo.

Ab antiquo vocabatur locus iste eodem nomine et uti moderni incolae re: .runt tempore adhuc Christianorum fuisse oppidum, distans Eszekino mi 'iaribus $3^1/_2$.

Tempore Turcarum inhabitatores erant professionis graece Valachi su ᵈiti.

*

3. Domus de praesenti ibidem in deserto loco nulla, locum eundem excolentes transdanubiales Valachi, a latere territorii in rippa Danubii ob metum turcicum in tuguriolis habitantes, tempore Turcarum ibidem populosae domus erant subinde ac 50, interdum et 60. Cuius territorium in longitudine et latitudine circumire posset unus pedestris homo duobus et summum tribus horis. A septemtrione decurens penes Danubius, ab oriente populosus pagus transdanubialis Vaiszka, a meridie ipsum praesidium Valkovar, ab occidente desertus pagus Cericz.

4. Idem incolae referunt territorii illius habuisse campum apertum arabilium terrarum ad unam partem uno anno arantes aliam campi partem ociosam pro pascuis habuisse, e converso vero alio anno similiter fecisse, ubi examinati certum numerum terrarum nec sessionum scivissent. Foenilibus parvis gavisi in ipso territorio, nisi trans Danubium habebant tantam partem avulsam a fluvio Danubio, quantam priorem in quantitate, extendentem se usque ad lacum Siva vocitatum, quam partem avulsam pro pascuo foenilibus et piscatione lacum usui habebant, sylvas nullas penitus habentes, nisi si quae populus arbor inter palustria excrescens pro foco frondibus detruncetur.

5. Fundamenta in eodem sicco loco inveniuntur eminentia lapideae structurae, an fuissent templorum, monasteriorum, aut castelorum bina eadem fundamenta ignoratur, inter coetera conspicitur ibidem quadringularis fossio ad rippam Danubii ad instar sancz efossum, ubi fors alicuius curiae ligneae erat locus, vel tempore ab olim propugnaculum; praeter transdanubiales lacus habet etiam ad partem alteram penes teritorium lacum alterum perutilem etiam captionis piscium, si quis tempore exundationis Danubii curam lacuum occlusionis et sepimentorum haberet retiis adhibitis, de quibus lacubus nullum dominio ullo praestiterunt annualem censum.

6. Traiectuum nec vadorum proventus inde nullus.

7. Privilegia ab antiquo praeter comunia nulla.

8. Proprietarius eiusdem teritorii dominus christianus ignoratur, ad praesens existens mandatarius dominus provisor Eszekiensis cameraticus.

9. Controversias habuerunt huc usque ratione lacuum transdanubialium, quam partem uti praefertur Danubius ademerat, cum postarum magistro in Backa degente, ita etiam cum coeteris covicinis, quorum lacuum praefati incolae etiam sub Turca jurisdictionem in usu eorundem habebant, quin et modo tempore christianorum de jure habere deberent.

10. Eiusdem loci fuit Turcicus dominus nomine Haszanbegovich degens Eszekini, cui praestabant labores vel maxime in eo, quod quantumcunque in area curiae suae habebat foeni eo usque educebant, quousque totam aream evacuassent, praeterea quaecunque domus iumenta possidebat, unaquaeque duos currus lignorum aducere debuit, idem cum iumentis dabant butiri occam unam, inquilini $^1/_2$ oeconomica praestantes tempore falcationis, messis, una alteraque die in turcico esu et potu, unum jugr unusquisque perarabat inseminando etc.

11. Decimam praestantes eidem omnis generis frumenti et alveariorum ac hortensia, nihil ab animalibus uti agnis, capris accipiebat, a quolibet capite denarium 1 et a grege uno unum pecus, quod ibidem cum iis consumebat, a suibus vero tam habens quam non habens annuatim

domo loco assumebatur denarios 12, moderno vero domino provisori in natura praestant decimam tam frumenti quam pecorum, solumodo eam praeterito anno in pecunia exolventes.

12. De nonis praestitis ullis scirent referre.

13. Tributum Turcico imperatori erga possibilitatem suam praestabant Canisam.

14. Augustissimo imperatori nostro erga imposicionem domini Kessler in anno 1696 fl. 30 in anno vero 1697 fl. 60 exhibebant censum porcionis.

15. Quantum ad conscriptionem attineret et substantiarum eorundem haec anteponunt, quod quicunque sanus habebatur omnes se dederunt armis castra sequentes, consequenter et nonnulli decrepiti eosdem sequentes, conscripti manentes apud suos capitaneos, nr. 9 gravamina eorundem.

Pagus Pachetin.

1. Tempore priori christianorum hic pagus nominis erat trifarii ipsum Pahetin, Jordan et Ivanin, in hisque omnibus locis homines degebant, ex eo signo potissimum, quod in his tribus locis fundamenta templorum noscerentur, sed sub Turca solumodo in Pachetin degebant homines, omnium horum locorum terras possidentes, distans locus Eszekino milliaribus quatuor.

2. Dictorum locorum incolae meri Valachi.

3. Domus populosae sub dominio turcico erant ad centum, primevis temporibus inde exibant aratra 50, quodlibet aratrum vendicant sibi iugera terrarum arabilium 30 essentque perarata jugera 1500 totidem ociosa pro altero anno remanentia, in universum in aperto campo dicerentur 3000, cuius territorium referentes incolae in longitudine et latitudine circumire una die pedestrem hominem. Metales eiusdem a septemtrione desertus pagus Barfalu, ab occidente populosus pagus Turdincz, ab oriente ab antiquo desertus pagus Liget, a meridie desertus pagus Bersadin.

4. Terrae arabiles ut praefertur ab olim arant in nr. 3000, ex quibus terris sensim concrescunt vepribus per paucitatem hominum excolentium, hi moderni habitatores non in ipso loco pagi, sed in sylvis degunt, parum remocius tuguriola habitationis eorundem ad 17 et hi omnes conditionis haidonalis facti, praeter duos decrepitos homines. Promonthoriis vinearum carentes, prata comunis pascuationis plurima, foenilia sufficientia etiam ignoti computus. Sylvas habens intermixtas campo utiles pro solo foco, quarum quantitas etiam ignoratur.

5. In tribus locis ut praefertur Pachetin, Jordan, et Ivanin rudera fundamentorum templi conspiciuntur, nominis ignoti, quorum parietes a Turcis diruti abductique pro usu suo extant, lacus piscatorius nullus, situs alias campestris.

Vada et traiectuum proventus nullus.

Privilegia ibidem nulla praeter comunia.

Dominus proprietarius Christianorum ignoratur, modernus mandatarius eorundem dominus provisor Eszekiensis.

Inter metas contraversiae nullae, praeter unicam coincidentem tempore Turcarum ex eo, quod covicini pagi Terpina Turca potentiae erat

magnae, ex quo avulsit nonnullas terras pro suo teritorio vendicando eas, sed ad praesens nulla iurgia extarent.

10. Dominus eorundem Turcicus erat nomine Gemin Budae inhabitans, cui decimas omnis generis uti frumenti, apium, agnorum et caprarum praestabant in natura, a suibus vero a quolibet capite denarios 2, de reliquo pecuniarum censum nullum, praeter arendalem pecuniam laborum et obventionum erga conventionem.

11. Moderno vero rerum statu infinitos se dicerent labores peregisse, iam in desectione lignorum, ad rippamque Dravi deducendo, ad navim componendo, et deducendo ad praesidium Petervar, sancz etiam fodebant in praesidio Nemczii, praeterea tempore falcationis paratum foenum deducere deb... ukavarinum, fluvium Vuka exundantem aggeribus impedire, quo labore vel plurimum desudati, sub defectu foeni in Vukovar ex suo domi composito pro excubantibus ibidem Rascianis convehere debuerunt et hoc in suo pane, et siquidem ligone sibi coaquisivissent sustentationem sub carentia animalium ad hoc usque tempus decimis imunes remanenentes, nullusque loci eius nativus existens, sed aliunde ex metu turcico eo se ponens.

12. Nonas nullas unquam se praestitisse assererent.

13. Tributum Turcico imperatori erga imposicionem de eo loco dabant Carovina dictum, certam summam ignorantes.

14. Augustissimo imperatori nostro unica vice uti praeterito anno dederunt porciones f. 18, plusque erat iisdem impositum, sed ex respectu inopiae et laborum, praeceque dominus commissarius bellicus mitigatus.

15. Quas praefatas porciones soli inter se exegerant, iuxta qualitatem substantiarum earundem, plurimi multo adacti petere.

16. Omnes ex iisdem armigeri haidones facti castra et non aratra sequentes, qui nec inseri nominatim regesto suorum voluerunt, cum in regesto capitaneorum Rascianorum haberentur, duo ex iisdem seniores remanentes, eosdem haidones sequentur, parans eorundem capitanens omnibus circumvicinis haidonibus alium habitationis locum penes Danubium, sub hoc praetextu, quod inauditum extaret congregari aliquos latrones sub descedentibus navibus praedam facturos, hisque invigilans, qui praeteriti anni ceperat hos 18, etiam capere contenderet, quorum perpessorum gravaminum dificultates insertae sub Nro. 10.

Pagus Babotha.

1. Pagus iste nominabatur aequali nomine distans Eszekino duobus miliaribus.

2. Ab antiquo tempore Turcarum eundem pagum inhabitabant ritus graeci Valachi.

3. Tempore Turcarum populosae domus erant ibidem ad summum 30, modo vero ex recentium advenarum etiam Valachorum in suis tu...riolis parum remocius a veteri habitatione inter sylvas conspiciuntur colae ad 14 et hi meri haidones praeter aliquos patres familias senio fectos. Cuius territorium in longitudine et latitudine circumire valeret eques duabus horis, a septemtriane via regia Valkovariensis Eszekino eu ab oriente desertus pagus Terpina, a meridie desertus pagus Barfal... occidente desertus pagus Klisza.

4. Et siquidem veteres loci homines deessent hi novi convenientes ex diversis partibus numerum tam sessionum quam terrarum arabilium ignorant, hoc referentes interea, quod quolibet anno non arabant universas terras arabiles, sed alternatim plagam unam anno uno alteram alio anno, in quibus terris ociosis prata pro pascuatione comuni habebant, foenilia sat copiosa, si exundatio fluvii Vuka eas non pesumdedisset, sylvas etiam focales habebant copiosas intermixtas terris arabilibus. Vineis penitus carentes, lacubus etiam piscatoriis praeter aliqua loca lutosa pro captu parvae quantitatis piscium, uti lampredarum et testitudinum, situs alias campestris.

5. Aliud aedificium nullum reperitur praeter aliquod ligneae structurae templum Valachorum.

6. Proventus nullus praeter colonicalia.

7. Privilegia nulla praeter communia.

8. Proprietarius eorundem dominus Christianorum ignoratur.

9. Nullas habentes controversias occasione teritorii.

10. Turcicus dominus eorundem erat nomine Belum begh Eszekini degens, cui in decima erant subiecti, cuius oeconomiae studentes tempore inseminationis avenae una die arantes demetentes, et in granum convertentes, occam butiri de domo praestantes magis possesionati, minus vero mediam. Animalium etiam praestantes decimam ovium caprarum et suum, censum pecuniarium exhibentes annuum a domo denarios 20.

11. Praeterea hortensia etiam exhibentes ut linum, cêpas, fructus.

12. Nonis nullis subiecti et antea.

13. Turcico imperatori Canisam praestantes a domo aureum.

14. Nostro autem Augustissimo imperatori uno anno praestiterant porciones fl. 24 bellico commissario.

15. Easdem porciones erga imposicionem praefati commissarii soli inter se exigentes magna cum dificultate.

16. Ut praefertur ex iisdem modernis inhabitatoribus omnes haidones facti praeter nonnullos decrepitos conscriptionem ad instar reliquorum recusantes, attamen inseminant terras, quorum dificultates sub Nro. 11mo.

Jam sequuntur certa loca deserta in districtu Eszekiensi existentia, pro hic et nunc a nemine inhabitata.

Et imprimis pagus desertus Szankovo.

Hoc nomine idem pagus appelatus ab antiquo, distans Eszekino uno miliari et medio, contiguus vicinitate populoso pago Petrovecz, in eodem pago deserto antea tempore Turcarum degebant nativi Hungari calvinistae ad rippam Dravi situato. Hi vero ferme omnes molitores erant, cuius pagi deserti maximam partem fluvius Dravus consumsit, quem praedictum pagum dominus eorundem Turca aliquot annis dabat in arendam, ubi saepe fa s pagus desertas terras arabiles, quas vorago Dravi pociori ex parte n insumsisset, extarent ad praesens adhuc utiles jug. 24, quibus utuntur c ura incolae Refalvenses, lapsas autem in Dravum referunt ad 50, resid rum pratorum et foenilium loci utentes covicini pagi, uti incolae Petrocz et Refalu falcatorum ad 20. Sylvas ibidem idem locus habebat glandiferas et ocales ad longitudinem et latitudinem medii circiter miliaris, quae sylvae

desectae manent pro usu necessitateque annonae Eszekiensis et palissatarum, referentes incolae tempore exundationis fluvii Carasicza foenilia pesumdare. Vineas nullas possidebant, molendinis utebantur Dravanis, lacus piscatorius praeter fluvium Dravum nullus, aedificia nulla visui extant. Cuius pagi deserti proximi covicinarentur a septemtrione fluvius Dravus, ab oriente desertus pagus Illiasevecz concretus sylvis, a meridie itidem desertus pagus Krisevecz penes fluvium Carasicza situatus.

Desertus pagus Madovincz.

Idem pagus ab antiquo hoc nomine vocitatus, distans Eszekino uno et medio miliari, a memoria hominum idem desertus pagus propriis inhabitatoribus carens. Terras arabiles sylvis intermixtas cultas et incultas possidet locus ad jugera 50, ex quibus terris partem aliquam usui habebant incolae pagi Petrocz, de quibus terris usitatis provisori Eszekiensi in decima subiecti erant. Idem locus desertus inter sylvas foenilia aliqua habebat ad falcatores 10, praemissorum usui etiam habita. Cuius pagi deserti metales covicinarentur a septemtrione incolae pagi Petrocz, ab oriente desertus pagus Szankovo, a meridie desertus pagus Illiassevecz, ab occindente itidem desertus Krisevecz, vineis nullis habitis, piscaturis etiam nullis, aedificia etiam nulla ibidem extantia in quo vestigia templi ad minus fuissent alicuius, prouti neque castelli.

Pagus desertus Vyfalu.

Idem pagus ruralium antea personarum inhabitatus, distans Eszekino miliarium duorum, loci eiusdem incolae natione Hungari, fidei calvinisticae. Domus ibidem erant tempore Turcarum populosae 7. Territorium loci ad latitudinem et longitudinem ad jugera 100 sese extendens. Similium metalium uti populosus pagus covicinus szent Laszlo, cum iisdem inhabitatus in una parva insula cincta lacu originis fluvii Vuka. Terras habens arabiles cultas et incultas ad jugera 15, foenilia, prata, sylvas et vineas insimul habent et cum pagensibus szent Laszlo, cuius loci incolae nonnulli ob robur maius suportandorum onerum cum iisdem cohabitant, absque ulla controversia metarum.

Pagus itidem desertus in eadem parva insula Bellefalva vocitatus.

Qui desertus pagus per omnia priori consimilis praeter id, quod utebantur transfluvianis terris dictis Pazmaniensibus, inde et lignationem sumebant beneficio navis fluvii Vuka, quarum jugera terrarum arabilium ad summum erant utilia sui territorii et transfluviani Nro. 20, cohabitatores eiusdem populoso tempore domorum antea Nro 5. Sylvae focales transfluvianae extendebantur ad quantitatem jugerum 30 interdum glandiferae.

Pagus desertus Marinovecz.

Ex Sirmio noviter advenientes bini Valachi patres familias ob me[illegible] turcicum locantes se ad partem Hungariae transdravanam in ipsa [illegible] dicti fluvii, ligone excolentes pagi praefati particulas aliquas terr[illegible]

dicti nomine Giuka Milinacz et Gabrilo Sivkoviez cum fratre suo Jeremia Bellinacz, qui dicti deserti nulla metalia scirent referre, alias situs eiusdem campestris penes Dravum, nonnulli lacus influentes in eundem locum perniciosi originis Dravi, vineis carens, terris etiam concretis, dicuntque ex eo vel potissimum extitisse ab antiquo desertum, quia in publico obiecto itinerantium extitisset, aedificiorum rudera nulla conspicua ibidem.

Pagus desertus Kechina.

Hic pagus ab antiquo fuit colonicalis distans Eszekino miliaribus quatuor, cuius inhabitatores antea graeci ritus Valachi ibidem tempore Turcarum extantes, domus populosae ad decem. Metales eiusdem a septemtrione desertus pagus Lovasz ab oriente fluvius Danubius, a meridie populosus pagus Borovo, ab occidente desertus pagus Vera terras arabiles habens sufficientes, uti in aperto campo, sylvas paucas focales, foenilia modica. promonthoria modica etiam, aedificium nullum, situs campestris.

Pagus desertus Keszench.

Qui pagus habitationis discomodae ob recte concursum ibidem Dravi et Danubii paucissimis habitis terris arabilibus, prouti et foenilibus, attamen utilis cum piscatione lacuum ibidem extantium.

Pagus desertus Lovasz.

Ab antiquo habitatus colonis, distans Eszekino miliaribus tribus et medio, degentibus ibidem Valachis. Tempore Turcarum populosae domus ad summum decem, infestatus per publicum iter viatorum, alias situ campi aperti, limitibus ignotis, terras alias habens sufficientes, sed colicolis subinde parvis insertus, sylvas nonnullas focales habens, foenilia pauca, aedificiorum vestigia nulla.

Pagus desertus Vera.

Hic pagus ab antiquo erat colonicalis, distans Eszekino . . . Inhabitatus antea Valachis, tempore Turcarum domus antea populosae erant ad 30. Circuitus eiusdem territorii unus eques mediae diei. A septemtrione desertus pagus Marinovacz, ab oriente apertus campus Mochar dictus, a meridie desertus pagus Lezkovecz, ab occidente fluvius Vuka, idem pagus possidens incertum numerum terrarum, aperti campus, foenilia sufficientia, sylvas commodas sufficientes ibidem, focales, vineae ibidem nullae, prouti nec aedificia nulla.

Pagus desertus Lezkovacs.

Ab antiquo erat locus colonicalis degentibus ibidem Valachis, distans Eszekino miliaribus duobus, antea tempore Turcarum domus erant populosae ad 30. Cuius metales a septemtrione desertus pagus Lovasz, ab oriente de ertus pagus Terpiniae, a meridie desertus pagus Barfalla, ab occidente pr nunc populosus pagus Babota, terras habens sufficientes numeri ignoti, in perto campo, foenilia itidem sufficientia sylvas paucas dumiferas, vineas nu as, in fundamento lapideo extat vestigium templi ab olim sancti ignoti er tum, piscinas nullas.

Pagus desertus Barfalva.

Ab olim locus colonicalis incolis ibidem existentibus Valachis, distans Eszekino miliaribus duobus, domus antea tempore Turcarum erant populosae Nr. 15. Territorium eiusdem pagi unus Eques circuire posset una et media hora. Cuius metales a semptemtrione pro nunc populosus pagus Pachetin, ab oriente desertus pagus Terpina, a meridie populosus pagus Turdincz, ab occidente populosus pagus Ontin et Korugy, terras arabiles commodas in aperto campo nominis ignoti possidens, sylvas dumiferas modicas, foenilia sufficientia, vineas nullas, aedificium nullum, nec lacum piscatorium ullum, situs alias campestris.

Pagus desertus Tehinija.

Idem locus habitatione colonicalis inhabitatus a Valachis, prius tempore Turcarum populosae domus erant ad 30. Circuitum qualitatis metarum unus eques eiusdem pagi ambire posset passu horis duabus et media, distantiam Eszekino habens medii miliaris. A septemtrione metalis loci civitas Eszekiensis. Ab oriente desertus pagus Chabalak, a meridie pagus desertus Klisza, ab occidente ibidem desertus Bechenicza, situs ignoti, terras arabiles sufficientes, ignoti computus alias aperti campi, foenilia sufficientia, sylvas focales etiam sufficientes, vineis carens, aedificium nullum.

Pagus desertus Czabalak.

Hic locus ab antiquo colonicalis cum degentibus antea ibidem Valachis, domus antea existentes populosae ad decem, distantiae medii miliaris Eszekino, cuius territorii longitudinem et latitudinem ambire passu suo posset unus pedester horis duabus. Metales eiusdem a septemtrione desertus pagus Mochari, ab oriente desertus pagus Vera, a meridie desertus pagus Klisza, ab occidente desertus pagus Tehinya, terras arabiles habens sufficientes pro inhabitatoribus, foenilia sufficientia, etiam vineis carens, sylvae nullae, aedificium ibidem nullum, lacus nullius utilitatis ibidem extans nomine Krivaia.

Pagus desertus Klisza.

Ibidem locus existens colonicalis cum inhabitatione Valachorum, eiusdem distantia Eszekino miliari uno, domus ibidem existentes populosae viginti, omnesque limites metarum unus pedester homo circumire posset de mane surgens ad meridiem dicti pagi longitudinem et latitudinem, eiusdem pagi metales a semptemtrione desertus pagus Chabalak, ab oriente desertus pagus Mochari, a meridie desertus pagus Babota, ab occidente desertus pagus Tehinya, terras habens sufficientes aperti campi, vineis carens, foenilia commoda, sylvas paucas focales, lacus piscatorios ullos, in hocce terri manufacti extant bini coliculi in vicinio e regione, circum unumquem estans lacus fossorius, in uno coliculo extat in ruderibus fundament templi ab olim habiti nominis ignoti, in alio vero coliculo nullum vestig extat, incolae perarantes illum, asserentes in uno coliculo signum de stratum fuisse infossi cuiusdam tesauri. Situs alias campestris.

Pagus desertus Piszina.

Ibidem etiam degentes Valachi status ruralis, distans Eszekino media hora, tempore Turcarum domus ibidem extantes ad 20. Territorium eiusdem circumveniens unus equester ad meridiem. a septemtrione desertus pagus Nemetin, ab oriente desertus pagus Mochar, a meridie desertus pagus Chabalak, ab occidente desertus pagus Theinya. Terras habens sufficientes aperti campi, foenilia nulla, sylvas focales sufficientes, aedificium nullum, lacus itidem nulli.

Pagus desertus Nemetin.

Denominatus pagus inhabitatus armigeris Turcis distans Eszekino medii miliaris. Domus ibidem erant ad decem, alias in longitudine et latitudine territorii modici, a septemtrione metales eiusdem decurrens fluvius Dravus, ab oriente desertus pagus Szarvas, a meridie desertus pagus Tisina, ab occidente ipsa civitas Eszekiensis, terras arabiles habens sat paucas, foenilia nihilominus sufficientia, quibus foenilibus utuntur Eszekienses officiales, sylvas focales sufficientes, vineis idem territorium carens, fundamenta in ruderibus ibidem ignotorum aedificiorum, lacus praeterea ibidem extat, qui curam adhiberet tempore exundationis Dravi occlusionis dicti lacus, perutilem haberet piscationem.

Pagus desertus Szarvas.

Ab olim inhabitantes ibidem ritus graeci Valachi, cum distantia Eszekino medii miliaris, tempore Turcarum ibidem extantes domus populosae ad 20, cuius territorium unus equester duabus horis gressu suo circumambire posset. Cuius territorii metales covicinarentur a septemtrione proxime defluens fluvius Dravus, ab oriente desertus pagus Ternovacz, a meridie desertus pagus Mochary, ab occidente pagus desertus Tisina, in rippa Dravi territorii eiusdem extat quadringularis coliculus manibus hominum extructus, qui vel tempore ab olim fuit pro structura curiae alicuius adaptatus, vel ad inimici defensam erectus ignoratur.

Pagus desertus Ternovacz.

Hic pagus ab antiquo ruralis status inhabitatus Valachis distans Eszekino miliaribus duobus, antea tempore Turcarum domus populosae erant ad 12, latitudinis et longitudinis ignoti limites. A septemtrione decurens fluvius Dravus, ab oriente desertus pagus Keztinecz, a meridie desertus pagus Vera, ab occidente desertus pagus Mochary terras alias habens sufficientes, foenilia pauca, sylvas focales aliquas. vineis carens, aedificium nullum, lacus piscatorius nomine halasicza, alias suo tempore perutilis in captura piscium.

Pagus desertus Mochary.

.ntea idem pagus inhabitatus ruralium personarum Valachorum, distans E[illegible] .ekino tribus miliaris quadrantibus id est $^{3}/_{4}$ miliaris. Antea sub Turca pc ulosae domus erant decem, cuius territorii limites unus eques una et m lia hora circuire valeret. Limites metarum eiusdem a septemtrione dese us pagus Szarvas, ab oriente desertus pagus Ternovacz, a meridie de-

sertus pagus Vera, ab occidente desertus pagus Tehinya, terras ibidem arabiles in aperto campo computus ignoti, foenilia valde pauca, sylvas focales quoque paucas, vineis carens, aedificium nullum, lacus piscatorii nulli, fructus uncum copiosus.

Pagus desertus Cherich.

Hic locus ruralis antea etiam erat condicionis, Valachis itidem inhabitatus, distans Eszekino miliaribus quatuor, domus ibidem extantes sex ea propter tam paucae, quia situs eiusdem publicae viae Vukavariensi extabat, cuius territorium unus eques horis duabus circuire valeret, cuius territorii metales iuugerentur a septemtrione desertus pagus Kechina, ab oriente pro nunc populosus pagus Borovo, a meridie insula Liget, ab occidente desertus pagus Terpinia, idem territorium terras habens arabiles sufficientes alias situs eiusdem aperti campi, foenilia non adeo multa, sylvae erant sufficientes et aliquando glandiferae, quae hoc rerum statu bellicorum pro usu necessitateque castrensium desecuerunt, vineis nullis habitis, prouti nec aedificiis veteranis, lacus piscatorius praeter Danubium nullus, uti nec singularis ab antiquo proventus reperitur.

Pagus desertus Dobsza.

Hunc pagum referentes incolae a 20 annis extitisse desertum, et dum inhabitatus erat, persistebant rurales personae Hungarorum sectae calvinisticae. Distans Eszekino miliarium duorum et 1/2, de domibus in numero priori tempore quot erant non recordantur, territorii eius exiguam partem esse asserunt, quam partem lacus penes adiacens originis fluvii Vuka penes Korogy adiacens exundatione sua corumpit. a septemtrione desertus pagus Chapa, ab oriente dirutum castellum Korogyvar, a meridie populosus pagus Kaporna, ab occidente desertus pagus Mosson, in quo loco meras concretas sylvas extare referrent, ubi nullus usus aratri, ibidem extans in ruderibus templum ignoti nominis, sylvis abundans copiosis glandiferis, in eodem loco memorant homines situs campestris vineas, lacus piscatorius praeter fluvium Vukam nullus. In districtu itidem Eszekiensi distantiae Eszekino uno et medio miliari extat intra mera palustria in ruderibus quoddam dirutum castellum nominis Korogy Var, ad quod nullus aditus ob palustria, nisi hiberno gelido tempore. cuius castelli dominus ignoratur tam Turcicus, quam Christianorum, circa quod castellum aliud videre non est quam arundineta et copiosa undique foenilia et prata pascuationis, a parte Eszekiensi ad septemtrionem meras sylvas, incolam nullum in covicinio habitatorem adinvenientes, relationem nobis uberiorem facientem. Porro in districtu ibidem Eszekiensi reperitur dominium arcis Erdöd distans Eszekino miliaribus tribus et 1/2, ubi meri armigeri equites et haido-variarum nationum partim Hungari, partim Valachi ad praesens inhabit commandae capitanei Rascianorum in Vukavar degentis, penes se haber Germanum militem dictae arcis pro meliori ordine commendantem, q arx ab olim erat tempore christianorum celebris, in rippa Danubii situ cuius una pars in Danubium corruit, turris extans quadriangularis, tri contiguationum ad instar propugnaculi, a parte ingressus per por

circumdata muro et fossato, a latere binae turres extantes, dominus eiusdem arcis christianorum ignoratur, nisi si fors esset familia Palfy, quae ab Erdöd scribitur, vel familia Erdödi, ubi telonium tempore Turcico erat in traiectu Danubiali, campum habens oeconomiae apertum, sylvas copiosas ut praefertur cum oppidanis Dal comunes.

Demum ex districtu praefato Eszekiensi in transitu suo ad districtum diacoviensem conscribendum dominus Franciscus Balogh cum associato sibi domino Georgio Habs exmissi conscripserunt idem oppidi Nustor, et pagi Turdincz incolas et inhabitatores, quorum relatio penes illos manet. Prouti apud dominum Labos extabit etiam de eodem districtu binorum pagorum conscriptio Petrocz et Refallu, et ipsa civitas Eszekiensis.

Per me Martinum Millekovicz in praemissis exmissum.

Per me Michaelem Csernovich in praemissis eidem consociato

(locus sig.) (locus sig.)

Sequuntur insutae conscriptiones pagorum Refalo, seu Retfalu et Petrocz seu Petrovacz.

Retfalu pagus.

Conscriptio pagi Retfalo. Nomina incolarum: Derman Jancsy, Kardo István, Hángo Illés, Nagypál Sándor, Thot Peter Mathe, David Bali, Faber Ferarius, Lapis Dani, Gyurko Illés, Szabo István. Philipp András, Vactara István, Adány Jancsy, Bodi Mihály, Jobbagy Istok, Tossa Jannos, Lapis Miklos, Cap Lukács, Kovács Illés, Kovács Márton, Kalya Miklos, Györko Iszák, Turczon András, Sifko Marton, Bencze Miklos, Bak Josa, Szovid David, Szabo Jannos, Csordas Miklos Biro, Kelemen Mathe, Tuczák Mihály, Thot Máthe, Polgár András, Franjo Szábo, Bako András, István Varga, Pap Illés, Némes Bálint, Szacsi István.

Summa: Sessiones 39, filii 29, filiae 17, equi 4, boves 38, vaccae 22, vituli 18, porci 37, alvearia 189, vineae fossor. diei $17^1/_2$, frumenti $71^1/_2$, hordei 8, avenae 1, mily 4, currus foeni 90, inquilini 32.

Praescriptus pagus Retfalo est in insula situatus, distat media hora Eszekino, colonis Hungaricis fidei calvinisticae et quibusdam Rascianis fidei catholicae inhabitatus, sessiones eorundem sunt 39, domus ligno et lutho extructae. Terrae appertinentis spatium in sicco est in circuitu duarum horarum, et in aquoso unius horae. Confinia sunt ad orientem ubi et metales reperiuntur Eszekinum, ad meridiem Petres, ad occidentem Csapa, et ad septemtrionem Szánk et fluvius Dravi. Terras arabiles habent circiter centum jugera, quorum maxima pars exculta, vineas nullas, prata sufficientia et foenilia, si aqua non exundat 300 curruum, sylvam partim glandiferam mediae horae. Incolae huius loci habent 4 mollendina in fluvio Dravi, de quibus centum domino tricesimatori Gerold anno 1693. praestiterunt 83 fl. Anno 1694. et 1695. in simul 144 fl. et anno 1696. et 1697. 86 fl. Pro decimarum proventu omnis generis dederunt anno 1[illegible]5. sumariter 1000 fl. tricesimae, telonium aut vada ibidem nunquam fu[illegible]t. Privilegia ab antiquo et moderno tempore nulla habent. Est locus re[illegible] fiscalis ab anno 1696. Excellentissimo domino generali a Stahrnberg pr[illegible] sublevamine culinae assiguatus, cui annuatim 1000 fl. et labores gratu[illegible]s ad exigentiam contribuunt. Tempore Turcarum regebatur per official[illegible] imperatoris Turcici ad pontem Eszekiensem ob excipiendos proventus

constitutum, cui annuatim quaevis sessio 6 fl. quos Canisam deportare debuit contribuerunt, praeterea nihil, erant ad pontem Eszekiensem cum labore et custodia ordinati. Nullas dabant decimas neque ius montanum aut nonas, ratione metalium nullas habent controversias, cum confiniarii pagi sint deserti. Augustissimo imperatori nostro praestiterunt portiones militares ad manus domini supremi commissarii Kessler anno 1694 in paratis 140 fl. cum intertentione duobus et medio mense 6 equitum, 1695. 241 fl. et anno 1697. 400 fl. ad manus excellentissimi domini generalis a Stahrnberg habent duas piscinas unde domino Gerold anno 1695. ac etiam pro educilio 200 fl. censum persolverunt. Prosequuntur confiniaria deserta ad pagum Retfalo.

Desertum Petres.

Distat Eszekino $^1/_2$ hora, erant tempore Turcarum sex sessiones, colonis hungaricis fidei calvinisticae inhabitatae. Terrae appertinentis spatium et circuitu $^1/_2$ horae. Confinia sunt ad orientem Eszekinum, ad meridiem Jacabfalva et Oroz, ad occidentem Retfalo. Habet terras arrabiles 50 jugera, vineas nullas, foenilia, prata et sylvam exiguam. Nullum habet aedificium neque vada. Est locus regio fiscalis, habebant spaiam Eszekini nomine Muztafa Csaus, janicarum Aga, cui omnis generis decimas, et in paratis 1 fl. 75 den. contribuerunt, et quaelibet sessio circiter 12 dierum labore, tributum persolverunt. Canisam secundum propositionem bonorum ab una sessione 4 et 5 fl. laborem caesareum exiguum.

Desertum Csapa.

Distat uno milliari Eszekino. Erant tempore Turcarum 50 sessiones colonicales Hungaris fidei calvinisticae inhabitatae. Terrae appertinentis spatium in longitudine est unius horae ac etiam in latitudine. Habet terras arabiles 960 jugera, foenilia 200 curruum, prata pro pecoribus sufficientia, sylvam partim glandiferam et pro aedificiis aptam in longitudine cum foeniliis mixtam duarum horarum in latitudine identidem; habet desertam lapidibus exstructam ecclesiam, nullum mollendinum, vadam, piscinas nec tellonium, privilegia, ius montanum aut nonas. Confinia sunt ad orientem Oroz, ad meridiem Dobsza, ad occidentem Markocz, et ad septemtrionem Vörösed. Est locus pure fiscalis, tempore Turcico dependebant ab officiale caesareo Buda, contribuerunt ei omnis generis decimas, et a sessione annuatim 1 f. 50 d. et Inquilni 25 d. tributum caesareum solverunt Canisam ab una sessione $4^1/_2$ f., gratuitum laborem nullum alium praestiterunt, quam subinde dum officiales extranei Eszekinum venissent, portabant ipsis ligna focalia et foenum. De foeniliis debuerunt Spaia ab uno curru sibimet ipsis comparato 12 denarios persolvere.

Desertum Vörösed.

Distat uno milliario Eszekino. Erant tempore Turcarum septem sessiones, colonis Hungaricis fidei calvinisticae inhabitatae. Nullum h[illegible] aedificium exstructum, neque privilegia, vadam, tellonium, piscinas mollendina. Confinia sunt ad orientem Réthfalo, ad meridiem Papa, occidentem Kepcsin, et ad septemtrionem Szánk. Terrae appertin[illegible]

spatium in circuitu unius horae, habet terras arabiles 120 jugera, iam maxima ex parte sylva circumdata. Sylvam partim glandiferam cum foenilis mixtam mediae horae in circuitu. Turcicus spaia eorum erat Mechmet Aga, cui contribuerunt annuatim a sessione 1 fl. 25 d. et duodecim dierum laborem cum omnium generum decimis. Nullum erat ius montanum aut nonae. Est locus regio fiscalis. Solverunt tributum Canisam ab una sessione 4 ac etiam 5 florenos, laborem gratuitum ex parte caesaris secundum exigentiam.

Desertum Szánk.

Distat una hora Eszekino. Erant sex sessiones colonicales Hungaris fidei calvinisticae inhabitatae. Confinia sunt ad orientem Réthfalo, ad meridiem Vörössed, ad occidentem Petrovicza, ad septemtrionem fluvius Dravi. Terrae appertinentis spatium est in longitudine mediae horae ac etiam in latitudine. Habet terras arabiles 40 jugera, nullam sylvam neque prata aut foenilia. Est locus pure fiscalis. Ipsorum spaia erat Durak begh Eszekini. Cui contribuerunt 1 florenum 75 denarios omnis generis decimas ac etiam 12 dierum laborem. Tributum caesareum praestiterunt ut reliqui Canisam, sic etiam laborem gratuitum. Nulla habuit privilegia, aedificia, tellonia aut piscinas.

Pagus Petrovicz.

Nomina incolarum: Thomo Harombássa, Marco Spán, Nicola Javolcsich, Jurko Csona, Kerszta Spaja, Jurko Letia, Thomas Bizofcsán, Kerszta Kokán, Kolár Ivos, Illia Golya, Vidak Szalaski, Illia Misegya, Pavo Kovács, Mathia Borbér, Nikola Blasnikovics, Jurko Lagyof, Gluhi Martin, Franin Csarupcsia, Simin Schelmán, Miho Silkovich, Thomas Barbéro, Perisra Szomotovácz, Vidak Furlics, Pennifrak Luka, Mihocsán Memics, Thomas Gerliczof, Andras Babrinacz, Miho Czizobressa, Janis Szucsevácz, Marko Szatnicski, Thomas Arnaut, Bala Czeránácz, Antol Kislegin, Jurko Herics, Brojanczán Peter, Vid Capitány, Antol Bukovárácz, Juricza Maistor, Lukács Kramarics, Mihok Maistor, Perokof Simeta, Ivanics Petnarics, Voszcsárácz Petár, Matos Iváncsán, Jurko Dorin, Scarics Martin, Lukács Krakesovacz, Scarics Kerszta, Thomas Vodencsár, Simo Mali, Bircs Vucsevácz, Andria Boryánácz, Jurko Brodjánácz, Martin Voinovacz, Vidak Scrisevácz, Blass Brodjánácz, Márián Gabor, Jurko Dorin, Thoma Illiasevics, Nicola Pauk, Sifko Czeránácz, Ivan Barjaktár, Miat Sussa, Martin Brisánácz, Antol Varga, Czerveni Stanko, Mali Stanko, Petar Brojanacz, Gergos Martinacz, Petar Domanovacz, Gergos Bologovacz, Colar Martin, Gergos Thomasevacz, Kovács Petár, Stivo Brojanczki, Lukács Thomasevácz, Janos Mácsár, Satorovics Miho, Miát Bokocsef, Petar Bokofcsef, Pa-dur Gergo, Jurko Topoljánácz, Andris Topoljánácz, Jurko Bizofcsán, Pe ir Buzinácski, Blass Mali, Petar Brodjanczki, Ibis Matos, Istvan Kisz ki, Haszo Miklos, Antol Stuporovácz, Mihály Herich, Bosa Bosnak.

ımma: Sessiones 93, filii 94, filiae 66, equi 14, boves 87, vaccae 90, vi i 88, oves et caprae 26, porci 98, alvearia 25, seminaturae frumenti 1($^1/_4$, seminaturae hordei 35, currus foeni 169, inquilini 46.

Mercatores in Petrovicz: Marczinko Szolánin, Miho Szolánin, Stephan Szolánin, Ivan Csurcsia, Gergo Szolaniu, Dominiko Szolanin, Gergo Csiprofscán, Mihailo Csiprofcsán, Marco Csiprofcsán, Berko Petár.

Praescripti incolae sedent in fundo Jacovensi. Confugerunt in insulam ex aliis pagis ob metum Turcarum. Distat locus iste duobus miliariis Eszekino, colonicalibus Rascianis et quibusdam mercatoribus fidei catholicae inhabitatus. Tempore Turcarum erant in pago Petrovicz 30 sessiones, defacto autem 100 sessiones. Terrae appertinentis spatium in circuitu est duarum horarum. Confinia ad orientem ubi et metales reperiuntur, desertum Illisfalva. Ad meridiem Kupchinovacz et Szomotofczi. Ad occidentem Krackcsevacz, ad septemtrionem fluvius Dravi. Habet terras arabiles circiter 80 jugera quarum medietas exculta. Vineas nullas neque prata aut foenilia, nec piscinas aut sylvam. Habent unum mollendinum in fluvio Dravi, solvunt annuatim centum 12 f. Erat pons trans fluvium Karasicza nullum tamen tellonium. Ecclesiam habent ligno viliter exstructam. Nulla habent privilegia. Est locus regio fiscalis eorundem turcicus spaia erat Hászán Bassa in Jakova, cui contribuerunt a qualibet sessione annuatim 1 fl. et exiguum gratuitum laborem, praeterea decimas. Tributum caesareum praestiterunt Canisam a qualibet sessione 4 fl., inquilini autem 1 fl. 20 d. quandoque compellebantur ad caesareos gratuitos labores. Ratione fundorum lites nullas habent, cum confiniarii pagi sint deserti. Nullum erat ius montanum turcico et moderno tempore Augustissimo Imperatori nostro praestiterunt portiones militares primo anno 1693 300 fl. Et anno 1697 identidem, anno 1694. habebant sex equites in quartirio, reliquis duobus annis defalcati sunt ipsis 1800 fl. per dominum supremum commissarium Kestler qui ipsis pro praestito labore restabant. Decimarum proventum praestiberunt anno 1693. Episcopo Jacovaiensi et anno 1694. Valpovam in natura, quantitatem ignorant cum quietantias non habent. Anno 1695. persolverunt domino Tricesimatori Gerold pro decimarum proventu omnis generis 1456 fl. Anno 1696 quantitatem eidem domino Gerold in natura praestitatam nesciunt. Anno vero 1697. debebant ab una cruce tritici puri 25 d. a siligine 20 d. et a hordeo 15 d. Summariter 682 fl. Exceptis alterius generis decimis, de quibus summam praestitam ignorant. Arhicoelario deponunt annualem censum 100 f. Cupiunt quidem constantes coloni permanere, sed rediendo tempore pacis quivis ad priores suas sessiones.

Conscriptio civilium Eszekiensium. Nomina civium: H. Dan. Ferdinand Vezendin Stadtrichter, H. Nedoweczki Rathsver., H. Jacob Hann Rathsver. et Postm., H. Jacob Walter Rathsver., H. Heinrich Mayr Balbierer Rathsver, H. Johann Christoph Hirsch Rathsver., H. Vrban Moster Rimmer Rathsver., H. Marian Goldschmidt Rathsver., H. Georgius Knezovics Rathsver., H. Mathias Voglschmidt Rathsver., H. Thomas Ottnobir Rathsver., H Johann Szlámál Rathver., H. Heinrich Reinberg Rathsver., H. Hanus Georg Bleifuess Rathsver., H. Har Gaspar Hastlezelterär, Andreas Skaliczki, Virithlang Zimmerman, Step Heñberg, Mathias Copisius, Martin Konoczi, Stephanus Koszari, Wolfgang Schiechi, Carl Weissenburg Schneidermeister, Nicolaus Ad v. Champagne, Hauss Geörg, Nicola Catascauer, Radoicza Jurkovics, Ma Radovanovich, Marián Colunsia, Surio Knesevics, Jacob Kerznar, G

Szlátár, Mathias Goldtschmidt, Ivan Pecsulia, Thomo Kerznar, Ferdinand Schladerer, Martin Kerznar, Ilia Abrahamovics, Jacob Veregin, Nicola Colunsia, Stipan Mihin, Simon Petro, Stipan Stegicz, Istvan Lakatos, Abat Istok, Marczi Kitonicz, Horvath Janchy, Peter Bolond, Ivan Goldtschmidt, Reichhardt Brandner, Antoni Lesier, Frantz Corneth, Georg Fekete, Wolf Kienberger, Herr Appodecker, Johan Somobor, Mathias Ferd. Shauer, Michael Wetter, Gaspar Nastal Wittib, Georg Doni bürger.

Summa: Sessiones 53½, filii 28, filiae 50, equi 67, boves 39, vaccae 67, vituli 59, oves et caprae 74, porci 133, alvearia 19; seminaturae: frum. 20½, hordei 3½, avena 1½; currus foeni 216, inquilini 13, capitali in paratis 2708, capitale in quaesturis 7140.

Cives hi deorsum specificati sunt omnes fidei catholicae. Sessiones eorundem civium sunt 53½, (domus) ex meris lignis extructae. Terrae appertinentis spatium in longitudine et latitudine, ac etiam limites, jugera terrae arabilis, pratorum et sylvarum in conscriptione suburbii Eszekiensis reperienda sunt. Musceae reperiuntur duae, unam possident et formarunt pro ecclesia religiosi societatis Jesu, in alia servantur munitiones civitatenses, nulla habent molendina neque piscinas sed fluvium Dravi. Privilegia ab antiquo nulla habent. Erat tempore Turcarum civitas regia, et moderno tempore. Controversias ratione limitum nullas habent, cum confinia sint deserta. Civitas regebatur ex parte imperatoris turcici per officiales, qui frequenter mutabantur, dabant secundum proportionem bonorum annuatim a quavis sessione 2, 3 et quattuor florenos tributi Canisam. De cetero nihil. Nullum ius montanum seu nonas Turcarum et moderno tempore praestiterunt. Decimas dabant in fundo Eszekiensi turcicis ecclesiasticis a vinea unius diei fossionis 10 d. et ab uno jugero terrae 4 d. Augustissimo imperatori nostro solverunt portiones anno 1697 ad manus domini Kestler 250 fl. sumariter impositos. Decimas et accisas dederunt pro parte Caesaris ad manus domini Gerold.

Conscriptio suburbii Eszekiensis vulgo varos.

Nomina incolarum: Luka Jacobich, Stipan Radoiscich, Simo Marcovich, Juro Iliich, Andria Illocsán, Ivan Caticsich, Terzia Ivan, Thomo Szomboracz, Matho Csurcsia, Gergo Tatarin, Lovro Csarupcsia, Matho Illocsán, Ivan Sego, Martin Modricsanin, Frano Budinlia, Pavo Csarupcsia, Vidak Csarupcsia, Jacob Medár, Illia Papratich, Marian Csuntafcsia, Guozden Csuntafcsia, Rizto Terzia, Jacob Csarupcsia, Jacob Terzia, Frano Modricsanin, Miat Csarupcsia, Matyas Csarupcsia, Marco Hallof, Blass Paicza, Thomo Modricanin, Ivan Vrumin, Sain Vrumin, Stipan Vrumin, Ivan Mutafcsia, Matho Gracsantich, Balo Gracsantich, Lovák Busacsia, Jacob Csezlar.

Summa: Sessiones 38, filii 31, filiae 26, equi 54, boves 28, vaccae 54, .li 59, alvearia 86; seminaturae frumenti 75, hordei 12½, avenae 1, ıy 4, kukuruz 9½, currus foeni 155, inquilini 17.

Ex suburbio Eszekiensi vulgo varos comparuerunt inter reliquos quat-r seniores Luca Jacobics aetatis suae 90. Stipan Radoicsics 40. Simo rcovics 70 et Juro Illics 50 annorum, qui deposito iuramento re-erunt praedictum suburbium tempore turcico propius ad civitatem

situatum fuisse, nunc autem propter fortificationem aliquantulum removeri debuit. Incolae erant tempore turcico ac defacto civiles. Sunt omnes catholicae fidei, pro priori stabant mixtim cum Turcis et accatholicis Rascianis. Sessiones eorum sunt 38, (domus) ligno et lutho extructae tempore Turcarum erant ultro duo millia. Longitudinis et latitudinis terrae appertinentis spatium circumequitando est duarum horarum. Reperiuntur metales et quidem ad orientem nuncupatur Szuvacz, ad meridiem et occidentem metae nomen ignorant, ad septemtrionem fluvius Dravi. Confinia sunt haec: ad orientem Tiszina, ad meridiem Orozin et Jakofalva, ad occidentem Petruch, terrae arabiles sunt 500 jugera quorum 100 exculta. Vineae desertae sunt fossorum diei circiter 100 et prata in longitudine et latitudine mediae horae. Antecedenter erant foenilia 500 et ultra nunc vero vix 200 currum, quia iam aqua et dumetis sunt obducta. Sylvam propriam non habent, priori et moderno tempore utuntur lignis pagensium. Molendinum nullum habent proprium neque piscinas, sed pro piscatione fluvium Dravi, ubi pons Eszekino usque Tardam extructus erat. Transeuntes dabant ab uno onerato curru 12 d. et a vaccuo 6 d., unde proventus pro exolvendis militaribus Canisam administrari debuit. Eszekienses fuerant a tali solutione exempti, nullaque habebatur alia tricesima aut tellonium. Hactenus debebant domino tricesimatori Gerold tricesimam a valore unius floreni novem ac etiam 10 denarios persolvere. Privilegia nulla habent, ab antecedenti excelsa caesarea commissione habent quaedam documenta apud judicem Vesentin, quod in cives assumpti sint. Asserunt regium fuisse suburbium, pro priori et moderno tempore difficultates ratione fundorum et metalium nullas habent. Dabant secundum proportionem bonorum a quavis sessione quattuor, tres ac etiam duos florenos tributi annualis Canisam ad manus bassa aga, quantum insimul iam nesciunt. De cetero neque gratuitos labores, aut contributiones, nec decimas cuiuscunque generis ex fundo Eszekiensi ulli praestiterunt, saltem ab uno iugero terrae arabilis 4 d. et vinea unius diei fossionis 10 d. dare erant obligati, si quis vero in fundo pagi alicuius domini terrestris inseminaverat vel vineam habuerat extunc solitas decimas pendebant. Tempore a quo in suburbio existunt, dabant domino tricesimatori Gerold loco decimarum proventus anni 1695 insimul nonaginta unum imperialem, anni 1696 et 1697. quantitatem ignorant, nullum erat tempore turcico ius montanum neque nonae. A capite vel domo nullum aliud dederunt imperatori turcico tributum quam praedictos florenos a sessionibus; Augustissimo autem imperatori nostro solverunt pro portionibus anno elapso ad manus domini Kestler 480 fl., quos ipsis idem dominus summariter imposuit et exegit. Cupiunt omnes quam civiles permanere excepto uno militari nomine Paval Jurich, qui ob absentiam axaminari non potuit. Habetur ibidem unum brazatorium, a quo annuatim pro parte caesareo domino tricesimatori Gerold 100 fl. persolvuntur.

Concsriptio incolarum in insula ex altera parte Dravi prope Eszekinum.

Nomina incolarum: Johan Canhats Stürgraümaister, Stipan Mitrofc[illegible] Márián Ivanics, Ivan Mitrofcsan, Maxim Oztoich, Franjes Milivoich, B[illegible] doicza Mihalyovics, Luca Mitrofcsán, Juro Thomich, Pavo Mathevi[illegible]

Stipan Paflovich, Andria Mitrofcsán, Mathia Illich, Miát Vukovaracz, Stipan Sarich, Jancsica Bukovarácz, Gergo Martinich, Mihály Gergich, Martin Sifkovich, Marco Kovácsevich, Bartol Vidakovich, Marinko Bosin, Ivan Gyippan, Illia Mitrofcsanin, Anton Felicsanin, Stipan Jambegia, Thomo Forgo, Stivo Forgo, Paval Bunyevácz, Juro Dugacski.

Summa: Sessiones 30, filii 24, filiae 28, equi 15, boves 5, vaccae 28, vituli 26, oves et caprae 2, porci 17, alvearia 137; seminatura frum. 16, currus foeni 35, inquilini 9.

Incolae prope pontem navalem existentes. Nicola Busachia, Török Nicola, Abraham Nicola, Gergo Nicola, Milován Nicola, Franifzáf Nicola, Petar Ballant, Johann Pfosterle, Wolf Peürle, Sifko Passa.

Summa: Sessiones 10, filii 9, filiae 8, equi 4, boves 2, vaccae 6, vituli 5, inquilini 5.

Praeatactus anno 1692. neo errectus pagus est in insula non procul a praesidio Eszekiensi ex altera parte Dravi situatus, colonicali gente fidei catholicae inhabitatus. Sessiones eorundem sunt 30, ligno et lutho exstructae in fundis pagi Belyae et Copacs. Molendina nulla habent, neque privilegia aut piscinas, sed fluvium Dravi. Difficultates eorum sunt deffectus fundorum. Tempore Turcico ibidem nullus erat pagus, idcirco nec contributio, ius montanum aut nonae illo et moderno tempore. Augustissimo imperatori nostro persolverunt anno 1697. ex decimarum proventu duas killas tritici, et tres et medium killam kukurucz, accisam vero a macello et educillio una cum incolis penes pontem summavit eo 57 fl. 25 d. excepta tricesima. Quantum prioribus annis de accisa persolverunt, ob defectum schedarum quietantionalium ignorant. Portiones militares erant ipsis anno 1694. summariter 140 fl. impositae, et anno 1697. 35 fl. Cupiunt quidem coloni permanere, sed in commodiori loco, ubi sufficientes pro rurali oeconomia peragenda habuerint fundos. Incolae prope pontem navalem existentes fidei catholicae et accatholicae, gaudent privilegiis et iurisdictione civitatensium, praestiterunt anno elapso 1697. ad manus iudicis portiones 33 fl. et praeterea 13 fl. quovis mense pro expensis in sortem vigiliarum praefecti vulgo Wachtmaisterleuthenandt et provos. De reliquis omnibus est cum insulanis eadem constitutionum relatio. In praementionata insula est ex 1695 die 13. mensis augusti baxatorium quoddam cum licentia domini tricesimatoris Gerold errectum, solvebatur eidem domino tricesimatori inde anno 1696. centum quinquaginta florenorum et anno 1697. 100 florenos. census, elapso anno vicibus 56. quavis vice 24 urnas cerevisiae confecit.

U c. kr. komorskom arkivu sada zajedničkoga financijalnoga ministarstva u Beču.

XVIII. 1698. Sumarni popis Slavonije, koliko je podpadao pod komoru.

Districtus Essekiensis.

Essekinum et suburbium: Varosch 3000 fl., insula penes Essekin. 75, etrovicz 1200, Daly oppidum 800, Nagy et Kis Ontin 400, Ivanovcz 20, adimirovcz 100, Tordincz 400, Kapornak 130, Borovo 50, Szentlaszlo

200, Korut 100, Noster 220, Babotcha 50, Gabos 200, Patschetin 25. Summa 6970 fl.

Sunt praeterea sub hoc districtu Eszekiensi pagi deserti et loca sequentia: Zankovo, Marinovcz, Vera, Csabalak. Zarvach, Madorincz, Kechina, Lezkovach, Klissa, Ternovacz, Rütfalu, Keszenk, Barfalva, Tiszina, Mochary, Bellefalva, Lovasz, Tehinia, Nemetin, Cherich, Doboza etc.

Rütfalu, quem titulo adjutae 600 fl. Rh. culinariae possidet dominus generalis Sclavoniae commendans com. Guidobaldus a Starenberg ab eodem annuatim percipit loco arendae in paratis florenos 1200 fl.

Et Almas, quem RR. PP. Soc. Jesu Essekienses pro 95 fl. arenda usu fruuntur in flor. annuis 600.

Districtus Valpoviensis.

Valpo cum accisis, educilio et macello 1700 fl, Kuchanczi 210, Kapellna 150, Benichanczy 150, Csernkovczy 75, Kuniskunczy et Marianczy 120, Nard 75, Perychyc 45, Gad 110, Staklentczy 30, Ratikovczy 50, Villiövo 100, Csamagerszcy 50. Summa 2885 fl.

Kupanovczy 130 fl., Maroslavczy 30, Gyurgyanczy 75, Varos S. Georgii 175, Lassiczy 75, Boczkinczy 25, Ratkitovaczy 50, Moslavina 500, oppidum Miholzinum 750. Summa huius districtus 4695 fl.

Loca in districtu Valpoviensi adiacentia populosa, cum quibus in quanto pecuniario hic connotato accordandum.

Scilicet: Vinogradczy in 24 fl., Merchinczy in 56 fl., Klivosevczy in 60 fl., Gulenczy in 175 fl., Zagaiczy in 24 fl Summa 339 fl.

NB. Loca quoad inhabitatorum facultates adhuc conscribenda, quatenus cum iisdem quoque de anno pecuniariae contributionis quanto accordari possit.

Tiberianczy, Veliskovczy, praedium Saagh, Radikovczy, Kenyevo cum praedio Petroszelo, Janusinczy una cum lacu.

Districtus iste Valpoviensis habet etiam pagos et loca deserta sequentia.

Praedium Medlinczy, Veliskovacz pop: pagus Czakanczy, Bossanyevczy, Novazkela, Bochinczy, Midlak, Draksinczy, Marianscheczi, Tivanovczy, Obres, s Gregorianczy, Tibovianczy pop: Bratsevczi, Strugacsevo, Merchinczy, Jezenkovczi.

Alia loca deserta ibidem adiacentia listam universalem haud ingressa videlicet: Brezovicza, Falkasenovczy, Zonas, Ternovczy, Bachinczy, Simonovczy, Draxinbrod, Podgaiczy, Vodovrata, Janyenczy, Veszelovczy, Podkovczy, Csakovecz, Peschena, Radinovczy, Bucsie.

Districtus Veroviticzensis.

Veroviticza 3150 fl, Bazie 225, Szabona 170, Radoslavczy seu Radoszevczy 50, Turnassicza 260, Szladevczy 45, Bressovicza 170, Virovi [illegible], Rechina 75. Summa 4255 fl.

Novoszello 230 fl., Miliani 120 fl., Bachevacz seu Bachevczy 4[illegible], Medinczy 55 fl., Budanicza 190 fl.

NB. Dugoszello decem hospitibus incolatus pagus communitati Ver[illegible]ticzensi pariter inarendatus est, cum Busetina deserto et Resovacz sep[illegible] hospitibus populato Veroviticensibus quoque inarendato.

Item Gradina ex hospitibus inhabitatus pagus in eodem districtu adiacens et conscriptus hic non reperitur, qui tamen adhuc foret astrigendus ad solutionem. Item Kapinczy pagus olim sat amplus iam uno saltem hospite incolatus.

Novaczi 30 fl., Kuszonyc (!) 300, Kusani 125, Gacsische 200, Szopie 300, Borovo 525, Peslich 140, Sclatina 525, Zagyavicza 125, Nahodovcz 50, Bukovicza sup. et inferior 200, Lippovacz 35, Bistricze 130, Starina 125, Bakizy 35, Kozicz 45, Turanovacz 270, Vylevo 120, Vranischlevczi 155, Waska 90, Orescz 30, Vukosavlevicza 130, Cseskovczi 20. Summa huius districtus 8600 fl.

Habet iste districtus Verovitizensis etiam pagos et loca deserta sequentia. Pag. Budrovacz, Lovink, Pradrevo, Noskovczy, Obres, Vidovczy, Terstounick, Jassen.

Maior et minor Myholyczy et Stenkauski pagi deserti cum pagello populato Oresecz domino comiti a Keglevich inarendati sunt.

Districtus Vuchiniensis.

Vuchin 340 fl., Szekulinacz 285, Meliani 120, Gyurisich 75, Niemczi 68, Drenovacz 50, Maczoty 140, Szmude 65, Bokany 60, Lukavacz 140, Golenich 30, Chatalija 16, Martin Potok 50, Popovczi 80, Krivay 63, Kometnik 130, Kuszma 130, Liszichina 75, Hum 85, Dungerovczi 55. Summa huius districtus 2077 fl.

Et etiam in hoc districtu Vuchiniensi unus pagus desertus qui vocatur Nangoreffczi.

Districtus Orahovicensis.

Orahovicza 1150 fl., Gaz 100, Moticzna 130, Jalsova 150, Saptinovacz 150, Brezovlani 20, Rainovopole 43, Dolinczi 123, Baszye 96, Milevczi 100, Bredrevo et Pestanovczy 48, Balinczi 60, Csachinczi 130, Kusczevecz 142, Kokoschak 100, Potoshany 45.

NB. Pagus Szdeneczy sex inhabitatoribus populatus in eodem districtu conscriptus et proxime Orahoviczam iacens hic non reperitur.

Mikloss 100, Semerdich seu Pussina 155, Pistania 120, Krakovicza 50, Mikichna 40. Summa huius districtus 3052 fl.

Habet praeterea hic districtus Orahoviczensis deserta loca sequentia pag: Drek, Magadinovczi, Bara, Kutovi, Szumeschicza, Metevo, Zokovoszello, Pritisnicza, Boxich, Poiatnek, Ostenchina, Jaczvanzy, Dobrovich, Gyurginovacz, Szuhamlaka, Czernacz, Rascze, Szuhaza, Szusina, Krayna, Szumlany.

Possegiensis districtus.

Possega civitas cum eidem commissionaliter inarendatis 4 pagis Vidouczy 2 hosp. populato Arzlanovczy 10, hosp. incolato, Tenskovczy et Hemovczy ›sertis 2500 fl., Bertholoffzi 100, Thekich 70, Thurnich 110, Scovczi)0, Allginzi 65, Treschinovaczi 150, Mihalevczi 190, Eminovczi 130; ımma 3415 fl.

Loca sequentia quoque reperiuntur in conscriptionis serie comprehensa, ılla tamen facta mentione, an populata, num vero deserta sint? Galesich, olilovczy, Dersagnio, Derisagniovczy.

Districtus Nassiczensis.

Olim arx et oppidum: Naschicza 200 fl., Vukoieffczi 120, Gradacz 40, Czermosniak 120, Zeona 110, Badoraz 110, Zollian 150, Klokoczevacz 40, Ribniak 140. Summa 1030 fl.

Vaivodatus Pleternicensis.

Pleternicza 550 fl., Veresendol 60, Viskovacz 75, Plazki 90, Verklievczy 150, Kesnik 75, Katanoffzi 85, Szeredniczelo 75, Zwillno 100, Michalievczi 95, Gradacz 200, Tervissaga 100, Orliavczi 60, Wuk 125, Bilacz 45, Tulinczi 100. Summa 1985 fl.

Loca sequentia num deserta sint an populosa, iam resciri nequeunt; in serie conscriptionis adhuc reperta: Szulhovczy, Bresnicza, Odvorczy, Scagradie, Vicse, Szulkovczy.

Voivodatus Gradische.

Gradische 170 fl., Paka 110, Duboka 150, Granicze 90, Kuszeva 170, Sztoiczinovacz 90, Latinzi 100, Mihalocz 105, Bielacz 70, Immerovacz 50, Szolzkidol 185, Dobrograd 50, Szybokoffczi 50. Summa 1390 fl.

Et praeterea in hoc vaivodatu Gradischensi unus pagus desertur nomine Liskovicza.

Voivodatus Kutieviensis.

Kutieva 550 fl., Mitrovacz 150, Szueti Gyorgy 40, Kneszi 55, Cziglenik 50, Begtessi 70, Szarilacz 40, Szezvete 75, Lakutia 55, Grabarie 150, Assikovacz 60, Csozinczi 55, Velito 145, Luckaczy 50, Hernye 50, Tominovczi 90, Venie 85, Sumanovczi 35, Csakatics et Jacksiczi 150, Biliseveczi 40, Granije 35, Czerovacz 80, Novoszello 30, Trapari 40. Summa huius vaivodatus 2170 fl.

Sunt etiam in hoc vaivodatu sequentes pagi deserti: Illiasevczi, Porisch, Nensevczy.

Vaivodatus Brestovacz.

Brestovacz 130 fl., Csecsevacz 70, Orlyavacz 200, Koprivnicza 50, Paulovczi 100, Vilischi et Scheuderoffzy 250, Desevczi 95, Vucsiak 150, Dolacz 70, Murkovczi 80, Novoszello 100, Kugyani 75, Ivandol 50, Daranovczi 65, Szakorönye 65, Jaguplia 70, Berdgyani 70, Küppa 65, Kunovczi 70, Vgarzi 50, Goloberdzi 60, Szarversie 70, Derskovczi - , Szverzigadcz 50, Stittnyak 60, Hemovczi 55, Sznigovczi 75, Pazkovczi 60, Razna 60, Kunyk 85, Pernacz 25. Summa huius vaivodatus 2475 fl.

Vaivodatus Kamenzko.

Sztrisevicza 60, Merkopie 90, Szassia 180, Vranich 70, Vucsiak t Katyuniza 300, Szlobostina et Czerliencza 100, Podserdgye 70, Mer. - flazi cum Nyesci et Dedinakliza 90, Bratulievczi 43, Lucinczy 25, Oly i 70, Verhovczy 75, Szmolyanovczi 96, Kantorovczi 50, Schovczi 65, Sz - csevo 160. Summa 1543 fl.

Vaivodatus Kaptol.

Kaptol 415 fl., Komarevacz 60, Dolyanovczi 150, Besinczi 90, Podgorie 170, Gyurak 50, Goloberdo 100, Halilovczi 95, Radmonovczi 80, Cszeshliakoffczi 60. Summa 1270 fl.

Galchich desert.

Vaivodatus Velikensis.

Velika 650 fl., Mitrovacz 200, Radovanzi 440. Potock 160, Draga 120, Schomnik 45, Bankoffzi 45, Pobjanka 135, Biskupczi 80, Toran —, Straseman 350, Szavinyak 60. Summa 2285 fl.

Districtus Diakovariensis.

Mikanoffzy 60 fl., Bisania 43, Budrovacz 250, Keffenczi 85, Lopossanczi 50, Szatniza 40, Drenye 80, Presnotinz 50, Vucheffczi 85, Pitinczi 35, Viskoffczi 40, Goryan olim oppidum 85, Pridvorie 40, Bresniza 175, Podogorie 35, Szlatinik 85, Borovik 90, Panke olim arx Polanczy 95, Nabergye 90, Varos 85, Czenkovacz 33, Rathkoudol 24, Szelzan 30, Gazinacz 55, Radinovacz 40, Laczanzi 55, Thomas sanczi 21, Jurianz 40, Husaroviczy 35, Ivanovczy olim Ivanzy 32, Divosevczi 40, Bratsevzi 30.

Summa huius districtus Diakovariensis 1983 fl.

Item pagus desertus Dobrovecz nuncupatus, in quo duae turres et rudera pulcherrimae quondam Ecclesiae ad S. Nicolaum vocatae exstant. Loca populata conscriptionem quidem ingressa, quorum incolae tamen coram delegata commisione haud comparuere minus accordam pecuniariam contributionis iniverunt.

1. Diakova civitas nec conscriptionem nec conventionem est ingressa.
2. Verbicza pagus 16 hospitibus incolatus.
3. Podgaicze 7 hospitibus et 2 inquilinis habitatus.
4. Bisskovecz 14 hospitibus et 4 inquilinis.
5. Sztrisanyai seu Strisinyo 11 hospit.
6. Verpolye 8 hosp. et 2 inquilinis.
7. Perkoucz 8 hosp. et 5 inquilinis.
8. Saykoucz 13 hosp. et 4 inquilinis.
9. Androvacz Haydon.
10. Tyrnava Haydon.
11. Laporvacz Haydon.
12. Herkenovcz Haydon.
13. Mussicz Haydon.
14. Szlobodnavlast Haydon.
15. Majar Haydon.
16. Junakovczy Haydon.

Reliquorum inhabitatores circa facultates et numerum conscripti non sunt. Praeterea ob ultimam nunc factam lineae confiniariae determinationem occurrunt denno difficultates cum Csernickiensi districtu eo, quod potissima illius pars pro confiniariis retinebitur, et proinde residuis pro camera remanentibus magna pars sui teritorii adempta fuerit, alias iuxta factam accordam praedictus districtus ad dandum annuatim 1790 florenorum quantidem iam pervenerat. Ceterum ex parva Valachia et reliquis circa Gradischam extra lineam remanentibus vaivodatibus, nec non ex

pagis in Prodiensi, Kopatcsiensi, aliisque ad Szavum iacentibus districtibus extra eandem lineam pro Camera venientibus excepto quoque toto Vukovariensi districtu, utpote in faucibus Turcarum existente adhuc saltem speranda est circiter summa 2200 florenorum. Summa accordae iam factae 44 790 fl. Summa accordae fiendae 22.000 fl. Summa summarum salvis et exceptis proventibus decimalibus, tricesimalibus atque telonialibus in hocce regno pro sua Maiestati Sacratissima permanentibus.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XIX. 1698. Popis kotara vučinskoga.

Conscriptio oppidi Vuchin.

Nomina incolarum et subditorum: Vitus Martinovich, Illia Loncharevich, Joannes Zaietich, Vimak Veliki, Markus Kovach', Mathias Zaietich, Nicolaus Martinovich, Nicolaus Paulovich, Georgius Krakovich, Georgius Dachich, Martinus Lonchar, Mathias Dorich, Thomas Millich, Thomas Dorich, Theodor Czirka, Radoie Gruichich, Illia Radiovich, Stanko Radoich, Radovan Desputovich, Radovan Novakovich, Jovicza Ivanovich, Petko Komlenovich, Radoicza Radossovich, Dragoievich Stomir, Radan Szabo.

Conscriptio terreni et facultatum loci Vuchin.

Locus iste erat oppidum, sub dominio turcico a praesidio Eszekiensi intra meridiem et occidentem distans milliaribus germanicis 18. Ab arce Posegiensi intra occidentem et septemtrionem miliaribus germanicis circiter sex. Ab arce Veroviticzensi intra orientem et meridiem miliaribus germanicis quinque. Sub dominio turcico locum hunc inhabitabant maiori in parte valachi graeci-rithús ex pagis vicinis huc confluxi, quorum quidam iterato ad pristinas suas habitationes redire volunt, ideoque nec conscribendi sunt sed in pagis ubi prius habitabant, cum eo sint reversuri. Domus turcicae hic loci in parte per militiam suae maiestatis sacrae, in parte autem per ipsos Turcas combustae sunt, de praesenti aedes exiguas more harum partium ex sepibus confectas habent; sessiones quot poterant esse sub dominio turcico non potest sciri, nunc si ad sessiones hoc territorium distribueretur ultra integras 10 non possent esse. Spatium terreni extendit se in longitudine horae $^1/_2$. Latitudine horae unius. Metales eius sunt ad orientem Dulgerovczy usque ad metam fontis Leskovacz vocati. Ex parte meridionali mons unus magnus protendens se Orahoviczam versus usque metam Billo. Ex parte occidentali pagus Kuzma usque ad metam Blaszevacz vocatam, ex parte septemtrionali Popovczy et Liszichina usque ad metam Kopchavicza et Bukva. Terrarum arabilium fertilium in locis similioribus vallium situatorum ad jugera circiter 70. Steriliorum montosarum ad jugera 130, vineas cultas ad fossores circiter 10., incultas, qu sub dominio turcico excolebantur, jam totaliter desertae, quae non ni per novam implantationem in pristinum statum reduci possent ad fossoı circiter 300.

Prata falcabilia ad falcatores circiter 100. Sylvas glandinales nullas, cales ad spatium horae $^1/_2$ circiter extendentes in longitudine, latitud

tatidem; intermixtas passim arboribus glandinalibus. — Monasterium dirutum unum cum ecclesia contigua omnium sanctorum honoridicata, muris extantibus, et circum circa lapidibus quibusdam excissis per Turcas evulsis et pro arcis reparatione conversis; fornice diruto ad partem meridionalem capellae tres annexae, omnes tres per Turcas perforatae, turris praetarea una alta, omnia intecta existentia. Monasterium hoc dicitur, spectasse ad reverendos patres ordinis sancti Francisci seraphici observantiae minoris cum terris arabilibus et pratis ad jugera circiter 10. Se extendens ad idem monasterium spectantibus in loco Megvoge dicto. — Item aliud unum monasterium monialium St. Clarae cum contigua ecclesia totaliter dirutis ruderibus quibusdam dumtaxat extans. Praeterea adhuc tertia ecclesia honori sanctae Annae dicta, etiam diruta pariformiter ruderibus quibusdam extans, quae parochialis fuisse dicitur. Tandem arx in alto monte totaliter destructa et diruta exterioribus muris etiam ruinosis extans, nisi quod portam intrando sub fornice locus quidam reperiatur in inferiori contiguatione, supra se in secunda contiguatione quatuor minora cubicula seu cameras sub fornice existentes continet, et in medio arcis ad latus septemtrionale carcer unus sub fornice existens omnia sine tecto cum puteo ad frontem praeattacti carceris profundo murato reperibili, aquam de praesenti in se habente, area alias angusta, oblonga. Molendina in fluvio Vuchinczka vocato per oppidum medium defluente errecta dantur tria, quorum singulum per diem ac noctem non ultra cubulum $^{1}/_{2}$ commolire valens. Census annualis abinde terrestri domino turcico pendi solitus erant 12 d. In territorio hoc referunt incolae 4 lapides molares crassos adorgiam(!) $^{1}/_{2}$ latos, ad unam integram in monte penes fluvium decurente haberi, pro quonam autem usu adaptati fuerint notitia certa non habetur; qui lapides adhuc a christianis remansere, suspicantes aliquando fodinam ibidem fuisse, quod tamen pro certo non scirent.

Locus isto nunc regio fiscalis est, dominum terrestrem Christianum ex certis relationibus nullum noverunt, nisi quod adhuc sub dominio turcico a senioribus suis audiverint ad familiam Battyanam pertinuisse recognitionem tamen dominii nunquam alicui dabant a memorla hominum. Dominum terrestrem turcicum nullum certum habebant, sed praesidiariis sopiensibus Turcis tam Christiani, quam ipsi Turcae inhabitatores huius loci decimas omnis generis frumenti et stipendia dabant, de caetero nihil prorsus, uti et nonam nullam. Post recuperationem autem harum partium sub praetextu militarium servitiorum hactenus praestitorum nullas dabant decimas. Annuale ordinarium tributum turcico imperatori cedens a singula sessione per f. 7 d 60 contribuebant.

Conscriptio pagi Szekulinacz.

Nomina subditorum et incolarum: Radovan Radilovich (kneszius), Stipan N[illegible]nadovich, Vuchich Thomasevich, Gyurach Gvoszdenovich, Radovan R[illegible]dkovich, Radovan Millanovich, Novak Vuchich, Jovan Radoszavich, Rad[illegible]zan Millosich, Gyricza Illia, Panthelia Nenadovich, Radan Radovanich, R[illegible]dovan Ninkovich, Vukovoy Sivkovich, Radon Thomasevich, Deva Vidua, B[illegible]idana Vidua.

[illegible]umma 14: Sessiones N 14, filii N 18, filiae N 8, equi N 9, boves N 27, v[illegible]ae N 21, vituli N 24, oves et capae N 38, porci N 66, vineae fos-

sorum $20^1/_2$; Seminaturae: frumenti 41, avenae $20^1/_2$, currus foeni 38, inquilini 2, 1697 portiones 51 f.

Conscriptio terreni Szekulinacz.

Distat ex Vuchin hora una et gente militari fidei acatholicae sessionibus 14 inhabitatus. Terreni appertinentis spatium in circuitu unius horae. Confinia cum metalibus sunt ad orientem pagus Mellyani, meta obscinszky potok, ad orientem trans sylvam et montes Vuchiak meta Bielo, ad occidentem Kometnik, meta Vuchia jama, ad septemtrionem Szmude, meta Put Veliki. Terrae arabilis habent exculta et inculta 250 jugera. Vineas excultas $20^1/_2$ diei fossorum. Foenilia 38 falcatorum, hortos fructiferos sylvam focalem, glandinalem et pro aedificiis aptam in longitudine mediae horae, et in latitudine unius horae. Nulla ibidem rudera alicuius ecclesiae aut castelli neque piscinae, sed rivolus Budanicza super quo 2 habent molas nullo hactenus persoluto censu. Nullum ibidem tellonium, jus montanum aut nonae turcico vel moderno tempore erant exactae. Nulla habent ab autiquo vel moderno tempore privilegia De nullo sciunt ex christianis domino terrestri. — Tempore Turcarum erant sub bassa Posegae, cui annuatim ab una sessione 1 f. 60 d. contribuerunt. De caetero neque decimas aut labores gratuitos, stabant qua confiniarii habendo vigilias ad fluviolum Illovo. Imperatori turcico pro tributo attactum florenum 60 d. contribuerunt. Augustissimo imperatori nostro persolverunt pro anno 1697. Rh. f. 51 de reliquis vero annis quantum ignorant.

Conscriptio loci Mellyani.

Nomina incolarum et subditorum: Szava Szmolyanich Kneszius, Janko Kuiavich, Prodan Milloszan, Marko Radiovich, Osztoia Vukovich, Radivoi Tuczak, Radovan Philipovich, Milos Vukasin.

Summa incolarum absque tribus profugis — 8: Sessiones 8, filii 2, filiae 4, equi 5, boves 9, vaccae 8, vituli 9, oves et caprae 40, porci 29, alvearia 1, vineae fossorum 9; seminaturae: frumenti 16, hordei $5^1/_2$, avenae 6, currus foeni 33, 1697 portiones 8 f. 80.

NB. Radonya, Gyurissa et Pantelia bosnenses profugerunt.

Conscriptio terreni Mellyani.

Distat a Vuchin $1^1/_2$ hora, est gente militari, fidei accatholicae sessionibus 8 inhabitatus. Terreni apertinentis spatium absque sylva est in circuitu 1 horae. Confinia sunt ad orientem pagus Drienovacz meta Lipovaczky potok, ad meridiem trans montes Straseman, meta Bielo, ad occidentem Szekulinczy meta Obczinczky potok ad septemtrionem desertum Nankovczy, meta potok Marosevacz. Terrae arabilis habent 100 jugera exculta et inculta. Vineas 9 fossorum. Hortos fructiferos, sylvam foc m glandiferam, et pro aedificiis aptam in latitudine $1^1/_2$ horae in longitu ne $^1/_2$; nulla ibidem rudera ecclesiae aut castelli neque piscinae, sed riv us Voilovicza. Unam habent molam, in alio fluviolo Dolasnicza. Nullum le persolverunt hactenus censum, nullum ibidem tellonium, jus monta m aut nonae turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent i-

vilegia ab antiquo aut noviter acquisita; quisnam Christianus dominus terrestris fuerit, ignorant. Turcicus eorum spahia erat Posege Bassa cui annuatim 1 f. 60 d. ab una sessione persolverunt, de caetero nulli quidquam praestiterunt, stabant qua militares habendo vigilias in Illova. Nullas kabent lites, sunt ab antiquo ibidem collocati. Augustissimo Nostro Imperatori persolverunt pro anno 1697 Rh. f. 8 d. 8 de reliquis annis quantum praestiterint ignorant.

Conscriptio pagi Gyuriszich.

Nomina incolarum et subditorum: Stipan Vuchkovich, Stanko Prodanovich, Luka Kokich, Janko Vuchkovich, Osztoia Vlau.

Summa incolarum = 5: Sessiones 5, filii 3, filiae 4, boves 6, vaccae 5, vituli 5, oves et caprae 20, porci 14, vineae fossorum 3, equi 3; Seminaturae: frumenti 8, hordei $2^1/_2$, avenae $4/_2$, currus foeni 14, 1697 portionum 5.

Conscriptio terreni pagi Gyuriszich.

Distat Vuchinio $1^1/_2$ hora, est gente militari, fidei accatholicae sessionibus 5 inhabitatus. Terrae apertinentis spatium in circuitu est $^1/_2$ hora excepta sylva. Confinia cum metalibus ab oriente est pagus Riemczy; meta Marosevacz, ad meridiem Drienovacz, meta Orasich; ad occidentem Mellyani, meta Dugi potok; ad septemtrionem Bokani, meta Vochinszka. Terrae arabilis habent exculta et inculta 80 jugera; vineas excultas 2 fossorum. Foenilia falcatorum 14, hortos fructiferos, sylvam focalem et pro aedificiis aptam glandiferam in latitudine $^1/_2$ horae in longitudine $^1/_4$. Nulla ibidem ecclesiae aut castelli rudera neque piscinae sed rivolus Violovicza vocatus, ubi 1 habent molam nullo inde soluto censu. Nullum ibidem tellonium, jus montanum, aut nonae, turcarum vel moderno tempere sunt exactae. Nulla habent privilegia. Quis ibidem Christianus dominus terrestris fuerit, ignorant. Turcicus eorum spaja erat Posegae Bassa, cui annuatim 1 f. 60 d. a sessione persolverunt, de caetero nulli quidquam. Nullas habent lites.

Augustissimo Imperatori Nostro persolverunt pro anno 1697 R. f. 5 de reliquis annis quantum, ignorant.

Conscriptio pagi Riemczy.

Nomina incolarum et subditorum: Jakob Sokichich, Neda Koikovich, Radinko Vlasich, Mirko Dusich, Stepan Boszanacz.

Summa incolarum = 5: Sessiones 5, filii 2, filiae 1, equi 2, boves 5, vaccae 2, vituli 2, oves et caprae 10, porci 5, alvearia 2; seminaturae: frumenti 5, hordei $2^1/_2$, avenae 2; currus foeni 8, 1697 portiones f. 4.

Conscriptio terreni pagi Riemczy.

Distat a Vuchin 1 hora, est gente militari, fidei accatholicae sessionibus 5 inhabitatus. Terrae apertinentis spatium in circuitu est $^1/_2$ horae. Confinia sunt ad orientem Kraszkovich, meta Kuinak, ad meridiem Juriszich meta Marossevacz, ad occidentem Nangouffczy, de nulla meta sciunt, ad septemtriouem Bokani, meta Reka Vochinszka. Terrae arabilis habent ex-

culta $9^1/_2$, inculta in dimidio tantum jugera. Vineas 2 fossorum, foenilia 8 falcatorum, sylvam exiguam focalem. Hortos fructiferos. Nulla ibidem rudera alicuius ecclesiae, aut castelli neque piscinae sed rivolus Szlavinacs, unam habent molam in fluviole Bundinova, nullo inde persoluto censu, nullum ibi tellonium, jus montanum aut nonae sunt exactae. Nula habent privilegia. Christianus dominus terrestris quisnam fuerit, ignorant. Nullas habent lites cum vicinis. Turcicus eorum spaia erat Posegae Bassa, cui 1 f. 60 d. a sessione annuatim persolverunt pro tributo Imperaturis, de caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii milites in vigiliis ad Illovam. Augustissimo Imperatori Nostro persolverunt in anno 1697 portiones 4 f. Aliis annis quantum, ignorant.

Conscriptio pagi Drenovacz.

Nomina incolarum et subditorum; Szerdia Vukichevich, Juro Marnikovich, Radosza Prodanovich, Kresztovij Bosnyak.

Summa incolarum = 4: Sessiones 4, filii 1, equi 1, boves 3, vaccae 3, vituli 3, oves et caprae 19, porci 10, alvearia 2, vineae fossorum diei 3; seminaturae: frumenti $3^1/_2$, hordei 1, avenae 1; currus foeni 9, portiones 1697 f. 3 d. 50.

Distat Vuchinio 2 horis, est gente militari, fidei accatholicae, sessionibus 4 inhabitatus. Terrae apertinentis spatium absque sylva est in circuitu 1 horae. Confinia sunt cum metalibus ad orientem Semerdich, meta Radetina potok; ad meridiem Velika, meta Bielo; ad occidentem Mellyani, meta Lypovachky potok: ad septemtrionem Jurisich, meta Voiloviczа. Terrae arabilis habent exculta $5^1/_2$ et inculta 50 jugera, vineas 3 fossorum diei. Hortos fructiferos, sylvam focalem glandiferam et pro aedificiis aptam $1^1/_9$ horae in latitudine, in longitudine $^1/_4$ horae; exstant rudera alicuius ecclesiae, nulla ibi piscina, sed rivulus Sumesicza, ubi unam habent molam nullo soluto desuper censu. Nullum ibidem tellonium, jus montanum aut nonae Turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia ab antiquo aut noviter acquisita; neque lites ratione fundorum. De nullo sciunt Christianorum domino terrestri. Turcicus eorum spaia erat Posegae Bassa, cui tributum imperatoris turcici 1 f. 60 d. a sessione annuatim ad manus assignaverunt. De caetero nulli quidquam persolverunt, stabant qua milisares in vigiliis in Illovo. Augustissimo Imperatori nostro contribuerunt portiones ad instar inquisitionis nimiruum in anno 1697 Rh. fl. 3 d. 50 praecedentibus annis quantum, ignorant.

Consriptio pagi Maczoty.

Nomina incolarum et subditorum: Dobrovii Osztoich Decurio, Despot Czetkovich, Radoicza Millenovich, Gruicza Grabich, Sivko Marinovich, Mihat Millischevich.

Summa = 6.: Sessiones 6, filii 6, filiae 2, equi 6, boves 13, vaccae [illegible], vituli 13, oves et caprae 43, porci 29, alvearia 8, vineae fossorum [illegible]; seminaturae frumenti 30, hordei 2, avenae 8; currus foen. 33, [illegible] portiones 8 fl. 60 d.

Vuchic Millenovich et Novak Boszanac, binae hae sessiones nihil ha[illegible]t. Jovana et Stonija pari modo istae duae viduae poenitus nihil.

Conscriptio terreni pagi Maczoty.

Distat Vuchinio 1½ hora, est gente pro nunc militari, fidei accatholicae sessionibus 6 inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu 1½ hora. Confinia sunt cum metalibus ad orientem Bokani, meta popou Gaj; ad meridiem Szmude, meta Vuchinczka; ad occidentem desertum Dungerovczy, nulla meta; ad septemtrionem Martin potok, Dimischa doll.

Terrae arabilis habent exculta 40 et inculta 100 jugera. Vineas 14 fossorum. Hortos fructiferos, sylvam focalem et glandiferam 80 jugera, foenilia 33 falcatorum.

Nullum ibidem aedificium ecclesiae, aut castelli neque piscinae, sed fluviolus Vuchinczka, ubi duas habent molas, nullo inde persolvendo censu. Nullum ibi tellonium, jus montanum, aut nonae turcico vel moderno tempore erant exactae. Nulla habent privilegia neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christianorum domino terrestri. Turcicus eorum spaia erat Posegae bassa, cui tributum imperatoris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt. De caetero nulli quidquam; stabant qua confiniarii milites in vigiliis ad fluvium Illovo. Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones in anno 1697. Rh. 8 fl. 60 d., quod et quantum praecedentibus, ignorant.

Conscriptio pagi Szmude.

Nomina incolarum et subditorum: Vukadin Voinovich, Stipan Sivkovich, Blagoi Vukosavich, Szerdie Marich, Milloszav Boszanacz, Szava Romacz, Vidua Milicza, omnibus rebus destituti. Summa = 4. Sessiones 4, filii 3, filiae 3, equi 1, boves 4, vaccae 5, vituli 8, oves et caprae 15, porci 10, alvearia 2, vineae 7; seminaturae frumenti 11, hordei 2, avenae 3, currus foeni 23, 1697 portiones, 2 fl. 25 d.

Conscriptio terreni pagi Szmude.

Distat Vuchinio 1½ hora, et Rascianis fidei accatholicae, sessionibus inhabitatus 4. Terrae apertinentis spatium in circuitu unius horae. Confinia sunt cum metalibus ad orientem Nangouczy meta Nangovichka voda, ad meridiem Szekulinczy, Klobisinaczko Potok; occidentem Szekulinczky meta nulla, ad septemtrionem Maczoti, meta Vuchinczka. Terrae arabilis habent exculta 16 et inculta 50 jugera. Vineas 7 fossorum, foenilia 23 falcatorum. Hortos fructiferos, sylvae focalis habent 50 jugera; nullum aedificium ibidem ecclesiae aut castelli neque piscinae, sed fluviolus Vuchinczka, ubi nullas molas habent. Nullum Tellonium ibi, jus montanum, aut Nonae turcico vel moderno tempore erant exactae. Nulla habent privilegia neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christianorum domino rrestri. Turcicus eorum Spaia erat Posegae bassa; cui tributum imperaris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt, de cetero ılli quidquam praestiterunt, stabant qua confiniarii milites ad fluvium vigiliis Illovo. Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones anno 1697. Flor. rhenens 2 d. 25 reliquis annis quantum ignorant.

Conscriptio pagi Bokány.

Nomina incolarum et subditorum: Jovan Matich, Osztoia Chákálij, Ignatio Vukomanovich, Tatomir Jovanovich, Stipan Ivanovich, Mihalyo Máttkovich.

Summa incolarum Bokaniensium sex: Sessiones 6, filii 4, equi 2, boves 7, vaccae 6, vituli 10, oves es caprae 16, porci 8; seminaturae: frumenti 16, avenae 6; currum foeni 22, 1697 portionum fl. 11 d. 10.

Janos Boszanacz, Todor Boszanacz, vidua Stonia profugerunt.

Conscriptio terreni pagi Bokány.

Distat Vuchino 2 horis, est gente pro nunc militari fidei accatholicae sessionibus 6. inhabitatus Terrae appertinentis spatium in circuitu est 1½ hora, confinia cum metalibus sunt ab oriente Cheralija, meta Kovanik, ad meridiem Nangoufferzij, meta Vochinczka, ad occidentem Maczoti, meta popov gai, ad septentrionem Golenich, meta Duboki Potok. Terrae arabilis habent exculta 24, et inculta 50 jugera, vineas nullas, sylvae focalis 50 jugera, foenilia 22 falcatores. Nullum ibidem aedificium ecclesiae aut castelli, neque piscinae sed rivulus Duboky potok, ubi unam habent molam, nullo desuper soluto censu annuali, nullum ibi Tellonium, jus montanum, aut nonae turcico vel moderno tempore sunt exactae; nulla habent privilegia, neque lites cum vicinis. De nullo sciunt domino terrestri christiano, Turcicus eorum Spaia erat Posegae Bassa, cui pro parte imperatoris Turcici 1 fl. 60 d. a sessione anuatim persolverunt. De caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii penes fluvium Illova. Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones in anno 1697: Rh. fl. 11 d. 10 quantum aliis annis ignorant.

Conscriptio pagi Lukávácz.

Nomina incolarum et subditorum: Mirko Gijurgevich, Vukomán Pranovich, Radoicza Brisanácz, Millosav Davidovich, Tatomir Radossévich, Sivko Grubachévich.

Summa incolarum Lukavaczen. sex: Sessiones 6, filii 7, equi 6, boves 13, vaccae 7, vituli 12, oves et caprae 42, porci 19, alvearia 2, vineae fossorum 7; seminaturae: frumenti 17, hordei 6 avenae 7; currum foen. 16, 1697 portionum fl. 8 d. 50.

Jovana et Jvana viduae nihil prorsus habent.

Conscriptio terreni pagi Lukavacz.

Distat Vuchinio 2 horis, est gente pro nunc militari sessionibus 6, fidei accatholicae inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu est unius horae, confinia cum metalibus sunt ad orientem Jaszén meta Szlatniczky put, ad meridiem Golenich, metam ignorant, ad occidentem Martin pot meta Munihravovo Berdo, ad septentrionem Rodossovczy, meta Voda C gijavicza, terrae arabilis habent universim 100. jugera, vineas 7. foss silvam focalem glandiferam et pro aedificiis aptam, habent 70. jugera f nilia 17 falcatorum. Hortos fructiferos. Nullum ibi ecclesiae, aut cast aedificium, neque piscinae, sed rivulus Lukavacz, habent unam molam Cagyevicza nullo soluto censu; nullum ibidem tellonium, jus montan

aut nonae turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Turcicus eorum spaia erat Posegae Bassa; cui tributum imperatoris turcicum persolverunt ab una sessione annuatim fl. 1 d. 60 de caetero nulli quidquam, stabant qua confinniarij milites in vigiliis penes fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones in anno 1697 F. Rh. 8 d. 50, quantum aliis annis ignorant.

Conscriptio pagi Golenich.

Nomina incolarum et subditorum: Vuiál Radoiévich, Millovál Vuichich.

Summa incolarum Golenichens. 2: Sessiones 2, filii 1, filiae 2, equi 2, boves 2, vaccae 3, vituli 5, oves et caprae 7, porci 7, alvearia 1, frumenti 5, hordei 2, avenae 2, curum foeni 6, vineae fossor. diei 2, portiones 1697 fl. 2.

Conscriptio pagi terreni Golenich.

Distat Vuchinio duabus horis, est Rascianis fidei accatholicae sessionibus 2 inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu unius et mediae horae, confinia sunt cum metalibus ad orientem Bokány, meta Drum ad viam magnam, ad meridiem Maczoty, meta Duboky potok, occidentem Martin potok, meta Duboki potok, septentrionem Lukavacz, meta Szlatinszky put, terrae arabilis habent exculta 1 et inculta 12 jugera, vineas 2 fossores, foenilia 6 falcatorum, hortos fructiferos, sylvae focalis habent 50 jugera, nullum aedificium ibidem ecclesiae, aut castelli, neque piscinae, sed rivulus Duboki potok ubi, nullas molas habent, nullum tellonium ibi, aut jus montanum, aut nonae Turcico vel moderno tempore erant exactae; nulla habent privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis, de nullo sciunt christianorum domino terrestri, turcicus eorum Spaia erat Possegae Bassa, cui tributum imperatoris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt, de caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii milites ad fluvium in vigiliis Illova. Augustissimo imperatori nostro solverunt in anno 1697. Rh. fl. 2 quantum aliis annis ignorant.

Conscriptio pagi Charalya.

Nomina incolarum et subditorum: Radoicza Vuchichevich. Sessio 1, filii 1, vaccae 1, vituli 1, vineae fossor. diei 1, curum foeni 4, portiones 1697 fl. 2.

Iconia quaedam vidua omnibus destituta.

Conscriptio pagi terreni Charalya.

Distat Vuchinio 2 horis est Rascianis fidei accatholicae sessionibus 1 habitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu $1^1/_2$ hora. Confinia sunt occidentem cum metalibus Balinczy, meta Raszversina, ad meridiem emczy, meta Vuchinczka, occidentem Bokany, meta Kainik potok, septrionem Szlatina, meta Lusnakovcze. Terrae arabilis habet exculta — inculta 46, vineas nullas, foenilia falcatorum 4, hortos fructiferos, sylvae

focalis jugera 40. nullum ibidem aedificium ecclesiae aut castelli neque piscinae, sed fluviolus Kainik potok, ubi nullas molas habent, nullum tellonium, aut jus montanum, neque nonae Turcico vel moderno tempore erant exactae nulla privilegia habent; nec lites ratione fundorum cum vicinis, de nullo sciunt christianorum domino terrestri; turcicus spaia erat Posegae Bassa, cui tributum imperatoris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt, de caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii milites ad fluvium in vigilliis Illova. Augustissimo imperatori nostro solverunt portiones in anno 1697 fl. Rh. 2 d. quantum reliquis annis ignoratur.

Conscriptio pagi Martin potok.

Nomina incolarum et subditorum: Luka Vuchich, Stanisav Buzanovich, Vuicza Milinkovich, Sibin Vidua.

Summa incolarum Martin-Potokensium quatvor: Sessiones 4, filii 1, filiae 4, equi 2, boves 4, vaccae 3, vituli 5, oves et caprae 12, porci 5, alvearia 2, vinea fossor. diei 2; seminaturae: frumenti 4½, hordei 1½, avenae 1; currum foeni 5, portionum 1697 fl. 2 d. 50.

Conscriptio terreni pagi Martin potok.

Distat Vuchinio 1. hora, est Rascianis fidei accatholicae sessionibus 4. inhabitatus, terrae appertinentis spatium in circuitu unius horae. Confinia sunt ad orientem cum metalibus Maczoty, meta Kaurinovácz, ad meridiem Dungerouczy, meta Petrogrob, occidentem Rádmánovácz, meta quoque Radmánovacz, septentrionem Lukavacz, meta Bukávácz terrae arabilis habent exculta 7, inculta 16 jugera. Vineas 2 fossorum, foenilia 5 falcatorum, hortos fructiferos. Sylvae focalis habent jugera 30. Nullum aedificium ibidem ecclesiae, castelli, aut piscinae, sed rivulus Martin potok, ubi nullas molas habent. Nullum tellonium, aut jus montanum, neque nonae turcico, vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Turcicus eorum spaia erat Posegae Bassa; cui tributum imperatoris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt, de cetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii milites in vigiliis ad fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro portiones in anno 1697: Rh. 2 fl. 50 d. persolverunt, quantum de aliis ignorant.

Conscriptio pagi Popovczy.

Nomina incolarum et subditorum: Radosza Joichich, Luca Vuchatich, Jovan Nicolich, Petko Trabich.

Summa incolarum Popovczens. quatuor: Sessio 4, filii 3, filiae 4, equi 4, boves 8, vaccae 9, vituli 16, oves et caprae 29, porci 22, alvearia 13, vineae fossor. diei 8; seminaturae: frumenti 18, hordei 4½, avenae 3; currus foëni 17, portiones 1697 fl. 8.

Conscriptio terreni pagi Popovczy.

Distat Vuchino ½ hora, est gente pro nunc militari fidei accatholicae sessionibus 4 inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu

1 horae. Confinia sunt ad orientem Dungerovczy, meta Gaij, ad meridiem Kometnik, meta Stagenicza Gaij, ad occidentem Kuszma, meta Knezovo Szeliché, ad septentrionem Kuszanija, meta Berda humich. Terrae arabilis habent exculta 26: et inculta jugera 100, vineas 8, fossor. foenilia 17; falcatorum, sylvae focalis glandiferae, et pro aedificiis aptae in longitudine $^1/_2$ horae, in latitudine $^1/_4$ horae. Habent hortos fructiferos. Nullum ibi aedificium, ecclesiae, aut castelli, neque piscina, sed riuolus quidam, in fluvio Chagijevicza habent molam nullo inde ad huc soluto censu annuali. Nullum ibi jus montanum tellonium, aut nonae turcico vel moderno tempore erant exactae. Nullas habent litês ratione fundorum, cum vicinis, neque privilegia ab antiquo, aut noviter acquisita. De nullo sciunt christianorum domino terrestri. Turcicus eorum Spaia erat Posegae bassa, cui annuatim a sessione fl. 1 d. 60 pro tributo imperatoris persolverunt, alias nulli quidquam, stabant qua confiniarij ad fluvium Illova in vigiliis. Augustissimo imperatori nostro portiones in anno 1697 persolverunt Rh. fl. 8 quantum aliis annis ignorant.

Conscriptio pagi Krivay.

Nomina incolarum et subditorum: Ivicza Jovichich, Todor Markovich, Paia Krokanich, Boso Kovachevich.

Summa incolarum Krivaiensium. Quatuor: Sessiones 4, filii 1, filiae 2, equi 3, boves 5, vaccae 3, vituli 6, oves et caprae 30, porci 17, vineae fossor. diei 1; seminaturae: frumenti 11, avenae $3^1/_2$; currus foeni 8, portiones 1697 fl. 6.

Conscriptio pagi terreni Krivay.

Distat Vuchino 1 hora. Est gente pro nunc militari fidei accatholicae sessionibus 4 inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu 1 horae. Confinia sunt cum metalibus ab oriente Liszichich, meta Bresznicza ad meridiem Kuszma, meta Koturich, ad occidentem Chepilak, meta Chepilachko Grobie, ad occidentem Chelich, meta Vischalo Terrae arabilis habent 40 jugera exculta, et inculta tantum. Vineas 1 fossorum, hortos fructiferos, foenilia falcatorum 8, sylvam focalem glandiferam et pro aedificiis aptam in longitudine, et latitudine 1 horae. Nullum ibi ecclesiae, aut castelli aedificium, neque piscinae, sed rivulus Krivay, ubi unam habent molam, nullo desuper soluto censu hactenus. Nullum ibi tellonium, jus montanum, aut nonae, vel decimae Turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis Tempore Turcarum erant sub directione bassae Posegiensis, cui pro tributo imperatoris annuatim a singula sessione persolverunt fl. 1 d. 60. De caetero nihil, stabant qua confiniarii milites in vigiliis ad fluvium Illova. Augustissimo imperatori nostro portiones solverunt in anno 1697 Rh. fl. 6. ‑uantum praecedentibus annis ignorant.

Conscriptio pagi Kometnik.

Nomina incolarum et subditorum: Millorad Radoichich, Osztoia Vuka‑ovich, Radoszav Milloradovich, Pantelia Kazimirovich, Stipan Vukoma‑vich, Dragoszav Voichich, Vuka Szubich, Radoszav Kosztalyevich, Juro ‑koievich.

Summa incolarum Kometnikiensium novem: Sessiones 9, filii 4, filiae 6, equi 5, boves 7, vaccae 7, vituli 14, oves et caprae 22, porci 15, vineae fossor. diei 1; seminaturae: frumenti 21, hordei 2, avenae 7; currus foeni 20, portiones 1697 fl. 11 d. 80.

Zvetko Petković, Rosicza et Manda sunt desertae, nihil habentes.

Conscriptio pagi terreni Kometnik.

Distat Vuchinio ½ hora. Est gente pro nunc militari fidei accatholicae sessionibus 9: populosis et tribus desertis inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu absque sylva est unius horae.

Confinia sunt ab oriente Szekulinczy, meta Grobie, ad meridiem trans montes Kamenszko meta Bello, ad occidentem Vuchin, meta Sztarareka, et Topoly, ad septentrionem Maczoty, meta Velika Reka, terrae arabilis habent 30 jugera exculta et 70 inculta, vineas excultas 1 fossor, foenilia 20 falcatorum, sylvam focalem glandiferam et pro aedificiis aptam in longitudine ½ et in latitudine unius horae. Hortos habent fructiferos, nullum ibidem aedificium ecclesiae aut castelli, neque piscinae, sed rivulus Haivotovicza, et fluviolus Vuchinchka, super quo unam molam habent, nullo inde soluto censu. Nullum ibidem tellonium, jus montanum, aut nonae Turcico vel moderno tempore sunt exactae; nulla habent ab antiquo aut noviter acquisita privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis, de nullo christiano domino terrestri habent cognitionem; Turcicus eorum spaia erat Posegae Begh, cui tributum imperatoris annuatim ab una sessione duos florenos assignarunt. De caetero nihil, stabant qua confiniarii habendo vigilias ad fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones anno 1697. Rh. fl. 11 d. 80. Reliquis annis quantum ignorant.

Conscriptio loci Kuszma.

Nomina incolarum et subditorum: Petar Vuich vaivoda, Szerdia Radiszavlevich, Simo Rachich, Stanko Pavlovich, Jovan Peachich.

Summa incolarum Kuszmaiensium quinque: Sessiones 5, filii 13, filiae 1, equi 6, boves 13, vaccae 5, vituli 8, oves et caprae 115, porci 28, alvearia 18, vineae fossor. diei 11½; seminaturae: frumenti 20, hordei 2½, avenae 7, currus foeni 25, portiones fl 8.

Vuina cum 2 viduis nihil habent.

Conscriptio terreni.

Distat Vuchinio ½ hora. Est gente pro nunc militari, fidei accatholicae, sessionibus populosis 5 et 3 desertis inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu est 1¼ horae: Confinia sunt ad orientem Liszichich, meta Szmahevacz, ad meridiem trans monses Boreży, meta Velebitt. Ad occidentem Krivay, meta Katurich, ad septentrionem sylvae, meta Kaperlii Terrae arabilis habent triginta exculta, et centum inculta jugera. Vineas excultas 11½ fossor. Foenilia 25 falcatorum. Hortos fructiferos. Sylvam focalem glandiferam et pro aedificiis aptam in latitudine 1 et in longitudine unius horae. Extant rudera alicujus ecclesiae nomine Kuzma, nullae piscinae, sed rivulus Chagyevicza, ubi duas habent molas nullo desuper soluto censu annuali. Nullum ibidem tellonium, jus montanum, aut nonae

vel decimae turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia neque lites cum vicinis ratione fundorum. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Turcico tempore erant sub bassa Posegae cui tributum imperatoris annuatim ab una sessione unum fl. 60 d. assignarunt. De caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii habendo vigilias ad fluvium Illova. Augustissimo imperatori nostro persolverunt anno 1697 portiones fl 8. Reliquis annis intertenuerunt milites in quarterio existentes naturalibus.

Conscriptio pagi Liszichina.

Nomina incolarum et subditorum: Dobrovoy Millinovich, Maxim Millinovich, Stanivuk Manule, Despot Domianovich.

Summa incolarum Lisichiniensium quatuor: Sessiones 4, filii 10, filiae 6, equi 2, boves 7, vaccae 7, vituli 13, oves et caprae 26, porci 9, alvearia 12, vineae fossorum 2; seminaturae: frumenti 11, hordei 2, avenae 4; currus foeni 20, portienes 1697 fl. 8.

Dragoia Boszanacz et Simo Boszanacz omnibus destituti.

Conscriptio terreni Liszichina.

Distat Vuchinio media hora. Est gente pro nunc militari, fidei accatholicae, sessionibus 4 populosis et duabus desertis inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu est $1^1/_2$ horae. Confinia ad orientem pagum Hum et meta Vranovo, ad meridiem Vochin, meta Topoll, ad occidentem Krivay, meta Bresnicza, ad septentrionem Kovanluk, terae arabilis habent exculta 17 et inculta 50 jugera; vineas excultas 2 et incultas 12 fossor., foenilia 20 falcator., hortos fructiferos, sylvam focalem, glandiferam, et pro aedificiis aptam in circuitu 1 horae. Nullum ibidem aedificium ecclesiae, aut castelli, neque piscinae, sed rivulus Chagyevicza, quo super unam habent molam, nullo hactenus censu (inde) soluto. Nullum ibidem tellonium, jus montanum, nonae, vel decimae turcico vel moderno tempore sunt exactae; nulla habent privilegia neque lites ratione fundorum cum vicinis; de nullo habent christiano domino terrestri cognitionem. Tempore Turcarum erant sub bassa Posegae, cui tributum imperatoris annuatim ab una sessione fl. 1 d. 60 assignarunt, de caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii habendo vigilias ad fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt tributum portionalem anno 1697 Rh. fl. 8, reliquis intertenuerunt milites caesareos in quartirio existentes naturalibus.

Conscriptio pagi Hum.

Nomina incolarum et subditorum: Radimir Gruisich, Diomir Illich, Iachim Gochich, Szerdich Goszdanovich.

Summa incolarum humensium quatuor: Sessiones 4, filii 5, filiae 1, equi 2, ves 8, vaccae 4, vituli 5, oves et caprae 16, porci 12, alvearia 15, neae fossorum diei $7^1/_2$; seminaturae: frumenti 9, hordei $5^1/_2$, avenae 1; rrus foeni 32, portiones 1697 fl. 8.

Luka et Radivoy Bosnenses una cum vidua Vuiana nihil poenitus bent.

*

Conscriptio pagi terreni Hum.

Distat Vuchinio 1 hora. Est pro nunc gente militari, fidei accatholicae, sessionibus populosis 4, desertis 3 inhabitatus, terrae appertinentis spatium in circuitu est 2 horarum. Confinia ad orientem pagus Popovczy, meta Put pover' Klenovicze, ad meridiem Liszichich, meta Potok et Verba, ad occidentem Bresznicza, ad septentrionem Kuszma, meta Belo. Terrae arabilis habent exculta 15½ et inculta 100 jugera. Vineas excultas 7½ fossor, foenilia 32 falcator. Hortos fructiferos: sylvam focalem, glandiferam et pro aedificiis aptam in longitudine et latitudine unius horae. Extant ibidem rudera alicuius ecclesiae, nullae piscinae, sed rivulus Chagyevicza, ubi unam habent molam, nullo hactenus desuper soluto censu annuali, nullum ibi tellonium, jus montanum, nonae, vel decimae, turcico, et moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Tempore Turcarum erant sub bassa Posegiensi, cui tributum imperatoris annuatim et singula sessione flor unum d. 60 assignarunt, de caetero nulli quidquam, stabant qua confiniarii in vigiliis ad fluvium Illova. Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones anno 1697 Rh. fl. 8, reliquis annis intertenuerunt milites caesareos in quartirio existentes naturalibus.

Conscriptio pagi Dungerovczy.

Nomina incolarum et subditorum: Radan Antelich, Todor Milanovich. Summa incolarum Dungerovczensium 2. Sessiones 2, filii 4, filiae 3, equi 4, boves 6, vaccae 4, vituli 4, oves et caprae 10, alvearia 2, vineae fossor. diei 1; seminaturae: frumenti 15; currus foeni 15, inquilini 1, portiones 1697 fl. 4.

Conscriptio terreni pagi Dungerovczy.

Distat Vuchinio ½ hora, est gente militari, fidei accatholicae, 2 sessionibus populosis et duabus desertis inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu ½ horae. Confinia sunt ad orientem Maczoty, meta incognita, ad meridiem Vuchin, meta Voda Leszkovczy, ad occidentem Popovczy, meta Suma, ad septemtrionem Martin Potok, meta Diminich Doll; terrae arabilis habent exculta 15 et inculta 40 jugera. Vineas desertas 8 fossor, excultas unius fossor., foenilia 15 falcatorum, hortos fructiferos; sylvae focalis 30 jugera. Nullum ibidem aedificium ecclesiae, aut castelli, neque piscinae, sed rivulus quidam, nullam habent molam, nullum ibidem tellonium, jus montanum, nonae, vel decimae turcico aut moderno tempore erant exactae. Nulla habent privilegia, neque lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Tempore Turcarum erant sub Bassa Posegiensi, cui tributum imperatoris annuatim a singula sessione florenum 1 d. 60: praeterea nulli quidquam, stabant qua confiniarii in vigiliis ad fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones in anno 1697 fl. 4 reliquis annis intertenuerunt milites caesareos in quartiriis existentes naturalibus.

Conscriptio deserti pagi Nangouffezy.

Distat Vuchinio duobus horis. Tempore Turcarum erant ibidem tres sessiones. Terrae appertinentis spatium in circuitu est mediae horae. Confinia sunt ad orientem Riemczy, ad meridiem Mellyani, ad occidentem Szmude, ad septentrionem Suma. Terrae arabiles sunt 50 jugera, vineae nullae, sylva focalis exigua, foenilia 20 falcatorum, nullum ibidem aedificium ecclesiae aut castelli; neque piscinae, sed rivulus Vuchinczka Nullum jus montanum, tellonium, nonae vel decimae tempore Turcarum erant excatae. De nullo scitur christiano domino terrestri. Turcicus hujus loci spaia erat Posegae Bassa, cui tributum annuatim imperatoris turcicum a singula sessione fl. 1 d. 60 assignatum est. Stabant qua confiniarii milites habendo vigilias in fluvio Illova.

Andreas Zabot m. p. tricesimator Vörösmartonien. Petrus Antonius Walter m. p.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XX. 1702. Popis grada Osijeka gornje varoši.

Nomina incolarum: Stephan Radowizy, Simon Markoviz, Guro Kosky, Simon Petroviz, Elias Pollak, Mathes Segedinz, Ivan Goldschmidt, Stephan Matriszlie, Martin Gregoviz, Frano Budinlie, Ivan Stipanoviz, Frano Thomaschoviz, Matho Samboraz, Mihat Batschlie, Ivan Bugarin, Paul Mukoviz, Ballasch Wudakoviz, Thomas Gregoroviz, Lucas Tersie, Ivan Matitz, Jacob Illiz, Marian Markoviz, Marco Matitsch, Christo Bulgar, Illia Ivanoviz, Andre Franoviz, Jacob Samboraz, Joseph Matkoviz, Mathes Juhani, Ivan Petzuly, Gregor Tartar, Mihal Bogdanoviz, Niclas Ziprian, Andreas Jacob, Schipko Czordasch, Simon Czora, Nicola Kublitz, Lovack Busaslie, Ballo Ballasch, Vidack Budsaklie, Matho Miholzan, Caspar Sabol, Sabol v. Jesuviteru, Stanko Mohazlie, Jancko Pallatinaz, Nicola Pallatinaz, Martin Segetlie, Greger Kischprimez, Istock Krischaniz, Ulrich Obrecht, Fridrich Ertl, Miche Sattler, Janko Horwat, Andres Wenzl, Martin Bietter, Matho Franitz, Matho Medarovitz, Luca Jackovitz, Johann Weingarth, Gergo Lukazovitz, Marian Czordasch, Ermener Schanzik, Gerg Grumbauer, Mihal Schalorovitz, Hans Gerg Prinzer, Matho Tschert, Christoph Armenier, Quostan Milloviz.

Summa: Sessiones integrae 2, mediae 5, et 4 talitiae 39½, filii 63, equi 82, hinnuli 9, boves 60, juvenci 90, vaccae 304, vituli 63, oves 2, caprae 1, maiales 26, porcelli 20, alvearia 92, vineae foss. 9, frum. jug. insem. 102, vacua 59, hordei jug. 12½, avenae jug. 18, mily et kuk 43, srata 84, ii uxor 2, sroles 3, fratres 12, filii eorum 4, inquilini 15, filii 5.

Actum in facie loci anno 1702.

Per me Maximilianum Henricum Gerold.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXI. 1702. Popis grada Osijeka tvrdjave.

Beschreibung der in Esseg befindlichen Bürgerschaft auch ihres treibenden Gewerbs und andern vor der Stadt habenden Würtschaft.

Nahmen der Bürger: Franz Medowezky, Fleischhackher; Daniel Vessentin, Kauffman; Jacob Waldter, Weissbäcker; Johann Hiersch, Wierth; Vrbani Mohl, Riemer; Mathias Vogl, Schmidt; Jacob Lenhardt, Wierth; Caspar Hass, Lezeldter; Maritsch Bartolovich, Goldschmidt; Reichard Prandtner, Handlsman; Geörg Hartl, Wagner; Franz Corneth, Kaufman; Antoni Cegier, Kaufman; Stephan Criack, Schlosser; Paul Rohl, Wierth; Martin Suban, Goldschmidt; Stephan Michitsch, Handlsman; Ernest Mayer, Veldscherer; Martin Topaul, Kirschner; Thomas Momanin, Handlsman; Thomas Wudamlia, Kirschner; Nicola Kossoianer, Kirschner; Mathias Stipanich, Goldschmidt; Marian Schimonovich, Goldschmidt; Schimo Knesovich, Handlsman; Gregor Knesovich, Handlsman; Jacob Cerigin, Handlsman; Jacob Philipovich, Kirschner; Veidt Lang, Zimmerman; Gregor Stephanoviz, Goldschmidt; Marci Horvath, Fuhrman; Just Bantalie, Wagner; Andreas Sckalizky, Fuhrman; Radoicza Jurkovich, Fuhrman; Abel Istock, Fuhrman; Stephan Hayberger, Weissbäcker; Mihael Wetterporger, Weissbäcker; Johann Pleyffuss, Satler; Wolff Kinberger, Zimmerman; Nicola Adamy, Koch; Johann Zlamal, Saifensieder; Stephan Steckitz, Kauffman; Mathias Cobisius, Wierth; Schiebachische Wittib, Wierthin; Thomas Rossner, Wierth; Eberhard Roberd, Eberhardt Himmer, beide Fleischhacker; Jacob Morbeikh. Schneider; Jacob Glotz, Wierth; Johann Buchman, Weissbäcker; Bernharz Bezel, Schneider; Gregor Rath, Schuster; Simon Sunck, Schuhmacher; Wolffböltl und Casper Rauch, beide Fleischhacker; Franz Mosser, Glasser; Johan Paderhheisen, Sattler; Johan Tanzer, Tischler; Hanns Casper Amon, Bader; Hanns Hoffman, Schuster; Zacharias Fridrich, Schmidt; Andreas Geleschiz, Fleischhacker; Fraino Petzulio, Kauffman; Melichior Waldter, Schindter; Wolff Kallbruner, Wierth

Summa: Häusser in der Stadt 59, Häusser äusser der Stadt 26, Pferde 66, Ochsen 26, Kühe 52, Kälber 37, Gaiss 22, Schoffe 53, Schweine 54, Bienst. 21, Grundstück 19, Wissmadter 16, Inwohner 20.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXII. 1702. Popis grada Osijeka dolnji varoš.

Nomina incolarum: Mathias Holtzleithner, Wolfgang Geschickhl, Johann Adam Wanther, Johann Heinrich Beittler, Hanss Georg Kuritzky, Matho Bersinack, Georg Kirchmayer, Paul Oberdorfer, Andreas Heuler, Peter Bosniack, Czika Istock, Dureck Nicola, Michl Nassal, Johann Pfefferle, Niclas Dirrendorfer, Hanss Georg Mayer, Mathias Dauner, Thomas Adi[illegible] Simon Schaidtberg, Jacob Beckh, Johann Frommwald, Wolff Schöni[illegible] Peter Slankh, Georg Carovitz, Johann Letving Barthlme Senekoviz, Geo[illegible] Stitzl, Thomas Clemens, Daniel Furmaneck, Michl Saursky, Niclas Lautr[illegible] heimb, Hanss Dimmer, Paul Fuchs, Hanss Wessely, Abraham Philip[illegible] Mathias Brunner, Caspar Joch, Mathias Kunss, Andres Lang, Mathi[illegible] Petschenka, Georg Rudolfsberg, Johann Würst, Jean la Roche, Jac[illegible]

Weyner, Hanss Jung, Jacob Croath, Georg Braun, Lorentz Lantz, Albert Nupsky, Thomas Anthoni, Mathias Ponze, Conrad Fugl, Wenzel Roel, Martin Lukazoviz, Franz Zech, Hanss Georg Reiss, Lehnhardt Mandlweser Janosch Dory, Gergo Sabo, Nicola Gagal Mihat Gabriel, Frano Bosnak, Nicola Busazia, Ivan Petroviz Nikola Nikliz Stippan Mariz, Pavo Maly, Peter Nicopolez, Peter Arnauth, Wuk Bosnack. Johannes Wallner, Nicola Osezanin, Peter Schantor, Andria Bosnak, Gerg Thune, Ranisan Heraz. Matthias Pollezek, Mischko Mollnar, Philipp Preliz, Guro Mihaloviz, Gurko Laschkovaz, Martin Petritz, Nagy Istock, Guriza Mathoschoviz, Gurko Mathiaschoviz. Mathias Mihaloviz Marian Persy. Stippan Janpegly, Stippan Mittrofzanin, Franosch Mihaloviz, Ivaniko Mathioviz, Thomasch Czurzia, Illia Samboraz, Matho Illozanin, Anthon Kowatz, Gerko Kolar, Thoma Worko. Martin Woikoviz, Anthol Pazivanin, Mihal Pelivanoviz, Radoiza Vianoviz, Franio Petroviz, Ivan Kowaz, Schilko BarthＯlo, Matthia Illitz, Marian Bartholoviz, Matho Monostoroz, Marko Kowazovitz, Marko Tapitz, Guro Czaruzia Matko Illozanin, Guro Maly, Peter Hatzia, Milosch Christin, Nicola Pazwan, Jovan Pratitz, Andria Workin, Jovan Flaschkoviz, Luca Mitrofzan, Stippan Themeswaraz. Franio Bossavaz, Martin Monostoraz, Maxim Ostoiz Gerg Mitry, Nenath Matzan, Stippan Srimaz.

Summa: Sessiones integrae 2, mediae 7, et 4 talitiae 38½, filii 62. equi 68, hinnuli 9, boves 52, iuvenci 43, vaccae 107, vituli 100, caprae 18, caprelli 9, maiales 83, porcelli 51, alvearia 83, frum jug. ins. 80, vacua 43, hordei jug. 8, avenae jug. 10, milly jug. 18, prata 2, fratres 8, fily eorum 3, inquilini 25, fily 8.

Actum in facie loci anno 1702. Ser. Me. Maximilianum Henricum Gerold m. p. Locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXIII. 1702. Popis mjesta Ritfallo kraj Osijeka.

Nomina incolarum: Wescha Istvan, Marcit Istock, Bab Schummo, Doth Mathij, Geykok Jantzy, Sabij David, Lappisch Andrasch, Lappisch Jantzy, Pab Istock, Palko Schummo, Luco Istvan, Doth Thomasch, Balock Miklusch, Sobitz Peter, Balko Görky, Lappisch Danny, Lappisch Istock, Philipp Andro, Wentze Mathiasch, Perhan Istvan, Matho Gallovitz, Turtzo Andrasch, Illiasch Benze, Gaspar Peter, Sobith Thomasch, Nemmesch Ballicka, Nemmesch Janczika, Hancko Illiasch, David Miklusch, Pab Lukatz, Lappisch Gurko, Czigain Ballika, Czuromo Janosch, Benze Andrasch, Gurko Illisch, Hambo Petty, Cartho Istvan, Hossoy Jonasch, Kardo Ivan, Schummo Diack, Adam Janosch, Bertho Miklusch, Grego Mihal, Pautz Janosch, Nagy Paul Sandor, Philipp Janosch, Koruth Istvan, Huszo Jantzy, Dörmo Martin, Dörmo Janczika, Body Mihal, Gondo Janczika, Potosch Jantzy, Kowatz Mathe, Farkasch Janosch, Kellemen Mathi, Köresch Istock, Jositz Ivo, Kennes Lukatz, Balko Jonasch, Doth Janosch, Palock Istock, Poscho Kowatz, Mihal Kowatz, Lappisch Istok, Czordasch Miklusch, Gano Jonasch, Baschim Andrasch, Wöreschet Illisch, Manno Istvan, Görgy Bakiusch, Kellemen Miklusch, Nemmösch Peter, Gaspar Istvan, Dobor Balij, Varek Istvan, Kapzosch Janosch, Genisch Miklusch Duzak Mihal, Gurko

Illiasch, Mikoza Ferenz, Ferenz Augustin. Korschusch Andrasch, Kalle Istvan, Gaspar Ferenz, Schilko Marthon, Kossa Janosch, Görgül Pollokor, Gurko Istvan, Lappisch Mihal, Backo Andrasch, Wida Peter, Mihal Diak, Kuskur Balick, Borbasch Petika, Jonasch Dömöther, Ferko Petty, Kowatz Illisch, Koruth Gurko, Warka Istvan, Pab Illisch, Tusch Illisch, David Srima(cz), Sankovo Illiasch, Jobath Istock, Radovizitz Luko, Szandor Gaspar.

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 24, et 4 talitiae 39$^{3}/_{4}$, filij 64, equi 21, hinnuli 3, boves 158, juvenci 60, vaccae 90, vituli 99, maiales 104, porcelli 60, alvearia 401, vineae fossores 23$^{1}/_{2}$, frum. jug. insem 233$^{1}/_{2}$, vacua 214, hordei jugera 32, avenae jugera 72, milij et kuk. 80, prata 24, filij uxor. 6, proles 2, fratres 13, filii eorum 2, inquilini 27, filios inquil. 14.

Pagus iste olim Petruscha vocabatur, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus viginti inhabitabant, nunc autem eiusdem nationis et religionis Calvinisticae in numero 105 ibidem existunt et quoniam locus ille 18 annis desertus remansisset, a tribus annis vero ab incolis ex insula Ritvallo reinhabitatus fuisset, idcirco etiam hodierna die pagum hunc Ritvallo vocant, et distat una hora supra Essekinum penes viam regiam non procul a Dravo occidentem versus.

Antiqui limites huius pagi sunt 5 praedia nomine Szankovo, Illiaschevo, Vöröschöth, Czepin et Jakofallo.

Spatium terrae a fluvio Kravicza usque ad Essekiense territorium in longitudine 1 horae et latitudine totidem se extendit in circuito vero 4 horis.

Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 894 jugera; vineae cultae sunt sunt 24, . incultae vero 50 fossores.

Foenilium ad 24 falcatores. Pascuatio pro comunitate non datur ibidem, sed ad sylvas (ubi gramen crescit) illorum animalia pellere solent, glandinalium, focalium et edificalium jugera 100.

Piscationes in Dravo et lacubus duo vulgo Kriva et Lanka Bara vocitatis exercent.

Trajectum in Dravo pro necessitate communitatis incolae hujus loci solummodo tenent. Molendina propria in Dravo habent 10.

Educillum tota communitas simul tenet, macellum vero nullum.

Officina cum diversis mercimonijs una ibidem reperitur.

De reliiquo pagus regio-fiscalis est.

Excellentissimus dominus generales Quidobaldus a Starenberg pro culina 5 annis habuit, cui annuatim 1400 fl. solverunt et preterea labores gratuitos praestiterunt.

Dominus terestris christianus a memoria hominum nescitur, Turcicus vero aliquis Hussain Basa ilorum dominus erat, qui Essekini trajectum habebat, cui nullas decimas nec alios labores gratuitos quam penes trajectum praestabant. Imperatori turcico vero tota communitas 150 pro tributo annuatim solvere debebat.

Actum in facie loci anno 1702. Per. M. Maximilianum Henricum Gerol

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXIV. 1702. Popis sela Kaporne, Szent-Laszlo, Koruta i Bezenca s pripadajućih 10 sela.

Conscriptio pagi Kaporna.

Nomina incolarum: Vidosch Mihal, Vidosch Gurko, Marziz Istuan, Anthol Miklusch, Janczika Istuan, Istock Miklusch, Kowaz Schandor, Philip Istuan, Ferenz David, Ferenz Baly, Maziz Mirko, Ivanoschoviz Luca, Mazaroviz Ivo, Bertaritz Mittar, Philip Thomasch, Ballasch Mathiasch, Balko Schummo, Agmaschitz Matho, Maziz Janczika, Maziz Mihal, Battono Schantor, Sülesch Balko, Magtua Mihal.

Summa: Sessiones integrae 2, mediae 5, et 4 talitiae 18½, filii 24, equi 10, hinnuli 6, boves 50, juvenci 72, vaccae 54, vituli 39, oves 2, maiales 114, porcelli 3, alvearia 90, vineae fossor 55½ frum. jug. insem. 60½, vacua 60½, hordei jug. 3½, avenae jug 4, mily et kuk. 11, prata 64, filii uxor. 4, proles 1, fratres 3, filii eorum 2.

Locus iste distat 4½ horae Eszekino meridiem versus non procul a fluvio Wuka, ubi ecclesia sancti Georgii in sat bono statu adhuc extat.

Tempore Turcarum Hungari in 20 domibus ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem nationis Calvini in numero 29 ibi existunt.

Metales sunt 5 praedia nomine Harasdin et Lamka ad orientem, Dopsin et Dolman ad meridiem et Moschon ad occidentem.

Territorium huius pagi in longitudine ½ et latitudine ¾ horae se extendit.

Terrarum arabilium fertilium reperiuntur ibi 164 jugera sterilium vero ad 200 et foenilium falcabilium 65 falcatores vinearum noviter excultarum 55½ fossorum sylvae, glandinales, focales et aedificiales in longitudine ¾ et latitudine ¼ horae sunt.

Piscationes in fluvio Wuka exercere possunt. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Bezcer Saim fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, ac labores gratuitos praestabant, imperatori vero turcico pro tributo annuatim 3 fl. solvere debebant.

Conscriptio pagi Szent Laslo.

Nomina incolarum: Miho Janosch, Jöke Mathy, Göze Janosch, Benze Janosch, Philip Miklusch, Philip Janczika, Doth Janczika, Doth Istuan, Kellemen Mihal, Doth Petick. Borbasch Janzy, Saboth Guro, Warga Janosch, Janzika Illisch, Göcky Elliasch, Högöth Mihal, Kowaz Thomasch, Göze Mattika, Istock Popo, Ambrosch Janosch, Fabian Mathy, Pous Istuan, Baly Miklousch, Bozko Schandor, Warga Mathiasch, Mihal Bolandt, Edjüt [illegible]ammo, Göcky Istock, Borbasch Mihal, Bozko Janosch, Bozko David, [illegible]schii Janosch, Kellemen Janosch, Döschii Istock, Kellemen Janzy, [illegible]rbasch Mathy, Ballisch Istuan, Borbasch Miklusch, Döschü Musch, [illegible]zga Istock.

[S]umma: Sessiones integrae 4, mediae 10, et 4 talitiae 32½, filii 33, [illegible]i 33, hinnuli 13, boves 94, juvenci 68, vaccae 87, vituli 78, maiales [illegible]9, porcelli 117, alvearia 43, vineae fossorum 81, frum. jug. ins 112½,

vacua 106, hordei jug. 7, avenae jug. 12, mily et kuk. 21½, prata 87, filii uxor. 4, proles 3, fratres 15, filii eorum 9, inquilini 3.

Locus iste est circumdatus aquis et habet ex una parte fluvium Wukam ex altera lacum Palaz et unum alveum ex Wuka vulgo Divusch nuncupatum, distantia ejus versus 3½ horae Eszekino meridiem versus est, ubi olim rex Ladislaus in honorem sancti Ladisllai muratam ecclesiam pro consolatione christianorum ibidem tunc temporis habitantium aedificare curavit, quae in mediocri statu adhuc extat.

Sub dominio turcico Hungari in domibus 19 ibi inhabitarunt, nunc autem ejusdem nationis et religionis calvinisticae 40 familiae ibidem existunt.

Antiqui limites huius pagi sunt Neboiso penes fluvium Wukam et Zerowaz, trans Wukam, ad meridiem Novosello et Bellefallo ad occidentem. Territorium hocce non est adeo magnum, ideoque terras arabiles incolae huiates nec haberent sufficientes, nisi in praementionatis 4 desertis pagis ararent; quoniam propter exundationem aquarum vix 90 bona jugera ibi reperiuntur et foenilium falcabilium 40 falcatores; vinearum excultarum in Novosello habent 81 fossores, ligna focalia vero ex aliis sylvis in fluvio Wuka adducere debent; in quo etiam piscationes exercere possunt. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Kurri-Beg fuit, cui omnis generis X-mas et a sessione 1 fl. dabant ac labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero sicuti alii 3 florenos annuatim solvere adstricti erant.

Conscriptio pagi Koruth.

Nomina incolarum: Ferenz Jonasch, Hanza Thomasch, Gergül Janosch, Derenz Janzy, Matho Mihal, Derenz Petty, Benze Istuan, Fanny Petty, Abraham Janczika, Luza Petty, Ferenz David, Toby Peter, Ferenz Ferenz, Ambrosch Miklusch, Baliko Miklusch Gainock Janosch, Kowatz Istuan, Watzar Istuan, Benedek Mihal.

Summa: Sessiones integrae 0, mediae 4, et 4 talitiae 15½, filii 14, equi 5, hinnuli 3, boves40, juvenci 36, vaccae 34, vituli 32, maiales 37, porcelli 46, alvearia 34, vineae fossor. 27½, frum. jugera insem 57, vacua 57, hordei jug. 6½, avenae jug. 2, mily et kuk. 5½, prata 45, fratres 6, filii eorum 6, inquilinus 1.

Pagus iste distat 2½ hor. Essekino meridiem versus intra paludes non procul a fluvio Wuka.

Tempore Turcarum Hungari in domibus 20 ibi inhabitabant, nunc etiam ejusdem nationis Calvini in numeris 19 ibidem existunt.

Limites hujus loci sunt Bezenz ex una parte et sanctus Lasslo ab altera parte trans lacum vulgo Palaz vocatum. Terrarum excultarum habet 124 incultarum vero ad 130 jugera. Vinearum noviter cultarum 21½ fossores, foenilium falcabilium 45 falcatores, ibidem sunt sylvae parvae focales pro necessitate incolarum in hocce territorio reperiuntur. Caeterum pagus [illegible] regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum [illegible] scitur, turcicus Mamuth begg fuit, cui omnis generis decimas et a [illegible] 1 florenum dabant, labores gratuitos etiam praestabant, imperatori turcico vero pro tributo tota communitas dare debebat annuatim 80 florenos.

Conscriptio pagi Bezenz.

Nomina incolarum: Andro Jonasch, Desche Janosch, Kerest Moisesch, Benze Eliasch, Kowaz Miklusch, Descho Jonasch.

Summa: Sessio integra 0 mediee 1, et 4 talitiae 5, filii 7. boves 14, juvenci 7, vaccae 8, vituli 6, maiales 9, porcelli 28, alvearia 19, vineae fossores 6, frum. jug. insemin. 11, vaccui 14, hordei jug. 3, mily et kuk. 6, srata 13, fratres 2, filii eorum 2.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a medio anno inhabitatus est et distat una et media hora Essekino meridiem versus in planitie.

Sub dominio turcico Hungari in domibus 15 ibi inhabitabant, nunc autem ejusdem nationis et religionis calvinisticae 6 familiae ibidem existunt.

Metales sunt Thenia ad orientem. Oresin ad meridiem et Zölösch ad occidentem. Terrarum arabilium fertilium 34 jugera et sterilium ad 150 ibi reperiuntur. Foenilium falcabilium 40 falcatores.

Sylvae sunt ita parvae ut vix ligna focalia pro illorum necessitate ex iisdem habere possunt.

De domino terrestri incolae huiates nihil revelare sciunt. Turcicus vero aliquis Saim begg erat, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant.

Imperatori vero turcico tota communitas 70 florenos solvere debebat pro tributo.

Conscriptio praedii Harasdin.

Desertum hoc 1/4 a pago Kaporna penes fluvium Wukam orientem versus jacet. Sub dominio turcico Hungari in domibus 7 ibi habitabant. Terrarum arabilium ad 100 jugera ibidem reperiuntur, et foenilium falcabilium 30 falcatores. Vinearum incultarum vero 10 fossores et sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium 40 jugera. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Czeffer aga fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, et imperatori turcico 3 florenos solvebant.

Conscriptio deserti pagi Lamka.

Praedium hoc e regione Harasdin trans Wukam meridiem versus in campis jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 4 habitabant. Terrarum arabilium 30 jugera sunt et foenilium falcabilium 15 falcatores. Sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium 20 jugera. Caeterum locus iste regio fiscalis est. De domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Kurry beg fuit, cui omnis generis decimas et 1 florenum a sessione dabant, etiam praeterea labores gratuitos praestabant et imperatori turcico 3 florenos solvere adstricti erant.

Conscriptio praedii Dopsin.

Locus iste distat una hora a pago Kaporna meridiem versus penes pades. Sub dominio turcico Hungari in domibus 20 ibi habitabant. Terrarum abilium ad 200 jugera ibidem reperiuntur et foenilium falcabilium 50 lcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine et latitudine totidem. Dominus terrestris christianus a memoria hominum

nescitur, turcicus Hazomer aga fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, labores gratuitos praestabant, praeterea etiam pro tributo turcico imperatori 3 florenos persolvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Dolman.

Praedium hoc ½ hora a deserto pago Dopsin intra paludes occidentem versus jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 6 inhabitarunt. Spatium terrae arabilis est exiguum, ideoque non ultra 30 jugera ibi reperiuntur, de reliquo in hocce territorio nec prata neque sylvae sed merae paludes sunt. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Hassan aga fuit, cui omnis generis decimas et a domo unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant et pro tributo imperatori turcico 3 florenos solverunt.

Conscriptio praedii Moschon.

Locus iste 1½ hora a pago Kaporna occidentem versus in sylvis est. Sub dominio turcico Hungari in domibus 8 ibi inhabitabant. Terrarum arabilium 60 jugera ibidem reperiuntur, et foenilium falcabilium 25 falcatores. Sylvae autem focales et aedificiales sunt in longitudine ½ horae et latitudine totidem. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus aliquis Osman aga fuit, cui omnis generis decimas, ac ab una sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et pro tributo imperatori turcico 3 florenos solverunt.

Conscriptio praedii Neboisso.

Desertum hoc ¼ horae a pago Szen-Lasslo penes Wukam jacet, ubi tempore turcarum 4 domus Hungarorum erant. Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 40 jugera, foenilium falcabilium 12 falcatores. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mamuth-Aga fuit, cui omnis generis decimas, ac ab una sessione 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et pro tributo imperatori Turcico 3 fl. solverunt.

Conscriptio deserti pagi Zerovaz.

Locus iste trans Wukam meridiem versus distat ¼ horae a pago Lasslo in campo. Sub dominio turcico catholici in domibus 7 ibi inhabitabant. Terrarum arabilium reperiuntur 150 jugera ibidem, et foenilium falcabilium 35 falcatores, sylvae autem sunt glandinales, aedificiales et focales in longitudine ½ et latitudine ¼ horae. De domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Abdola Hoscha fuit, cui omnis generis decimas, ac a domo 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico pro tributo 3 florenos solvere adstricti erant.

Conscriptio praedii Novosello.

Dessertum hocce occidentem versus in planitie penes paludes ½ ho
a pago Szen-Laslo jacet, ubi tempore turcarum Hungari in domibus
inhabitabant. Terrarum arabilium sunt ibi 100 jugera, sterilium pro
exundationem Divusch ad 150 jugera, foenilium falcabilium 50 falcato

De reliquo incolae ex Lasslo vinearum excultarum fossores . ., incultarum vero ad 20 ibi habent. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Aly-Bassa ex Diakowar, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico pro tributo 3 fl. solvere debebant.

Conscriptio deserti pagi Bellefallo.

Locus iste ex hac parte fluvii Wuka ¼ horae a pago Szen-Lasslo occidentem versus in campo jacet. Sub dominio turcico religionis calvinisticae 10 familiae ibi inhabitabant. Terrarum arabilium sunt 150 jugera, foenilium falcabilium 25 falcatores, de reliquo nec sylvae neque piscationes in hocce territorio reperiuntur. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mamuth Aga fuit, cui omnis generis decimas diabant et 1 fl. annuatim, praeterea labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero 3 fl. pro tributo solverunt.

Conscriptio praedy Zöllösch.

Desertum hoc ¼ horae a pago Bezenz occidentem versus non procul a Divusch jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 15 inhabitabant. Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 100, sterilium vero 150 jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, sylvae sunt ibidem exiguae pro lignis focalibus. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Mamuth Begg, cui omnis generis decimas et a domo 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico 3 fl. pro tributo annuatim solvere debuerunt.

Actum in facie locorum anno 1702. Per Me. Maximilianum Henricum Gerold. Locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXV. 1702. Popis kotara Valpovačkoga.

Conscriptio oppidi Valpo.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jurko Kovasch, Andrischka Koschka, Stipo Obriczanecz, Grego Paulinecz, Andro Baloschiz, Blass Schpolar, Stipan Kundagschie, Matto Kopia, Andrischa Timericz, Martin Temericz, Mihal Fischta, Wuk Petrovscha, Birta Brezovacz, Mihal Ermanitsch, Mihal Darianschan, Mihal Pomrtschina, Vidak Sekelecz, Mikola Velischkovcz, Thomasch Miloschoviz, Philip Jesenkovacz. Stoian Mihal, Joseph Zorich, Jurko Bereczicz, Thomas Bereczicz, Ostinak Perosch, Blass Jugovicz, Vidak Tchakanecz, Miat Miloschovicz, Miat Braczovecz, Jurko Sitaricz, Kovatsch Blass, Luccas Miloschovicz, Marian Desetnik, Schimo Buzimecz, Nikoia Bunivecz, Miok Skelecz, Andrass Skelecz, Andrass Businecz, Stephan ›liskovecz, Simon Agatschiz, Blass Vinogradez. Thomasch Jesenkovacz, ›ccas Vinogradecz, Mikola Zakanicz, Benischa, Ivan Jakovecz, Marco ›povitz, Ivan Ischbegovicz, Mattusch Filoschović, Jurko Lazid, Mihal etlinaz, Marianz Peter, Peter Wereschkovecz, Mihal Radkovicz, Isak Ba›tisch, Horvat Ivan, Mirczinecz Peter, Pavosch Golinecz, Blass Mirczinecz, ›ano Busadschie, Peter Toczak, Ballasz Paulinecz, Marko Zordasch,

Blass Koskanin, Peter Istvanczi, Ivan Skelecz, Blass Skelecz, Gregor Mirtschinaz, Mattusch Tschakanaz, Ivan Balkoviz, Ivan Bodgayaz, Marco Brateschovaz, Blass Horvat, Mato Novaczan, Jurko Staniz, Matthias Kovatschoviz, Nikola Ziprovzan, Anton Babogredaz, Ivosch Kovasch, Gregor Novachanin, Mittok Slovachanin, Pavel Procurator, Andrasch Juraniz, Lucas Juraniz, Stanko Viczicz, Marko Viczicz, Luccas Sabo, Ivan Kolunschia, Caspar Isak, Ivan Jegnivecz, Miat Braczevecz, Stipan Fracatur, Stanko Lasid, Andreas Isabianovacz, Jurko Tschakaniz, Mihael Lovadinez, Janko Medzinez, Matt Tschakaniz, Andras Begoviz. Benczin Lucas, Stipan Kovacziz, Pavel Mariussi, Stanko Bratuschovecz, Mihal Lonzar.

Summa summarum: Sessiones 39, inquilini 1, fratres uxorati 15, filii uxorati 19, equi 44, hinuli 12, boves 170, juvenci 87, vaccae 206, vituli 181; oves. caprae, agnelli 39, majales 505. alvearia 34, vineae fossores 40; inseminata jugera: tritici et siliginis 369$^1/_2$, hordei avenae 88, kukuruz 42: prata falcator. 360$^1/_2$.

Primo arx et oppidum Valpo distat Essekino 4 horis orientem et a Dravo media hora septentrionem versus. Karaschicza penes arcem per oppidum fluit, arx magna sed totaliter diruta et lata fossa circumdata est continens in se decem magnas fornices, sub terra quoque magnae fornices ac celaria pulchra, sed totaliter terris et lateritijs impleta sunt, in angulo Dravum versus turris fortis, alta et scandulis tecta extat, in qua carcer subterraneus ingens Temniz nuncupatus, sub dominio turcico in hac arce commendans Tizdar Ahmet cum 40 neferis qui vigilabant, in oppido vero 25 spaij in domibus suis (hi autem tempore belli castra sequebantur) caeteri Turcae agriculturam mercaturamque exercebant, quorum ultra ducenti, et catholici in decem domibus existebant nunc in 104 domibus omnes catholicae religionis, ecclesia quoque reperitur, curam animarum vero Franciscanus habet.

2. Limites oppidi huius sunt, desertum Metlincze pagi Maly Mariancsez, Zakanze, Dragosciu Brod meridiem, Jesinkovze, Welickovze, Stragaschov, Vinogradez, Tyborianze Occidentem. Nova Szkela septentrionem, Midlak, Medzimze et Marianze orientem versus, terrarum spatium in longitudine incipiendo a Tyborianze usque ad paludem Donabrisch, duabus horis in latitudine a Dravo, usque ad Karaschicza dimidium horae se extendit.

3. Terrarum arabilium 1000, inarabilium. (quae tamen arari possunt ob defectum incolarum et jumentorum incultae permanserunt) 600 jugera, prata 360$^1/_2$ falcatores, vineas a tribus annis cultas 40$^1/_2$ fossores, pascua bona in abundantia, sylvas focales Luzez 100 jugera, horti circa circum cum arboribus fructiferis in copia reperiuntur.

4. Piscationes illorum antea in paludibus sequentibus erant Midlazka Bara, Narazka Bara et Dolni Obrisch de facto dominus viceinspector Gerolt pro parte camerae piscari curat, traiectus nullus datur, tellonium oppidani habent.

5. Molendina in Dravo 3 et in Karaschiza unum, macellum nullu reperitur, quisque pro necessitate sua domi mactat.

6. Educillum unum a quo annuatim ad cassam inspectionis 100 solverunt, 3 tabernae mercimoniales quoque dantur.

7. De domino terrestri christiano nemo informationem dare pote attamen dicitur, ante ducentos annos fuisse dominus huius arcis et opp

Valpo comes Petrus Kerebi, qui palatinus regni Hungariae et simul banus Croatiae erat, familia vero haec expiravit, quisnam deinde succesisset, ignorant, tandem hanc arcem Turcae expugnarunt inquorum possessione tamdiu mansit, donec eam in nuperno bello arma caesarea recuperassent, de caetero arx et oppidum hoc regio-fiscale est.

8. Anno 1698 secundum accordam commissionis illustrissimi domini comitis Caraffa annuatim fl. 1700 et sic consequenter tribus annis et de novo a conto quarti anni fl. 200 persolverunt, in posterum longe tantum contribuere nequeunt, quoniam 55 familiae alio se contulerunt, quidam etiam mortui sunt, allii qui tunc cum oppidanis contribuebant, nimirum 27 familiae ad sua antecedentia sequentia deserta se collocarunt sibique domus extruxerunt et ibi praestanda praestare volunt: Maly (Mali) Marianczez Velischkovez, Tyborianeze, Vinogradez et Strugazov.

Item pro educillo a parte 100 fl. inspectioni Essekinum annuatim persolverunt.

Conscriptio pagi Marianczecz.

Nomina incolarum: Peter Marianczez, Thomas Marianczes, Jurko Tomischel, Miok Matakoviz, Perok Maly, Gregosch Matanko, Matko Tomischin, Jurko Perekov, Mioz Bioklie.

Summa: Sessiones 4, equi 2, boves 18, iuvenci 12, vaccae 17, vituli 24, majales 38, vineae fossores 2, jugera tritici siliginis 34, kukuruz $6^1/_2$, hordei $7^1/_2$, prata falcatores 43.

1. Pagus Maly Marianczez inter paludes penes fluviolum Vucziza situatus, distat ab arce et oppido Valpo dimidium horae meridiem versus, limites eius sunt pagus Ivanovze meridiem Czakanze occidentem, Karaschiza et desertum praedium Metlincze septentrionem, Ladomirovcze orientem versus, terrarum spatium in longitudine, incipiendo a Ladimirovez usq. Czakanze media hora in latitudine, a Metlinze usque Ivanovze uno quadrante horae, terrarum arabilium 200 jugera, vineas cultas 2 fossores, foenilia falcabilia 43 falcatores, pascua in abundantia, arbores fructiferas in hortis, sylvas, glandinales, focales, et aedificiales 100 jugera habet.

2. Unum molendinum erat penes praefertum fluviolum Vucziza, quando Germani arcem Valpo expugnarunt, tunc illud molendinum combusserunt, potest autem in hocce loco extrui et usum fructum importare, incolae illud aedificare volunt, sub dominio turcico decem domus catholicae religionis ibidem erant, ecclesia catholica adhuc extat, quando Turcae Valpovenses expulsi fuissent, ab hoc tempore desertus mansit, incolae in oppido Valpo habitabant et cum oppidanis contribuebant, modo vero se iterum in suo pago collocarunt et suum contigens ipsimet solvere volunt.

3. De christiano domino terrestri nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpovensis Hadin Islan erat, cui decimam ab omni generis fru-mento, quotiescunque robotham demandavit, a 2 porcis 5 hungaricos et uno, quem mactarunt a parte 5 Hungaricos, in magnis festis agnellum, llos, placentam, Turcarum imperatori haraz Kaniszam ab uno aratro orum 4 erant 8 fl annuatim persolverunt, de facto pagus iste regio-calis est.

4. Cum oppido Valpo secundum accordam, illos 1700 fl. tribus annis con-quenter solvere juverunt.

Conscriptio pagi Velischkovaz.

Nomina incolarum: Ivan Varga, Ivan Zetova, Ivan Kokitsch, Marco Balintitsch, Peros Jagoditsch, Golos Gokit, Juriza Jokitsch, Mattias Jakitsch, Nikola Kokitsch.

Summa: Sessiones 3⅛, fratres 2, equi 2, hinnuli 2, boves 12, iuvenci 9, vaccae 15, vituli 11, oves et caprae 1, majales 45, jugera trit. silig. 33, kukuriz 2½, prata falcatores 27.

Pagus Velischkovaz in planitie penes sylvas situatus distat ab arce et oppido tribus quadrantibus horae orientem, a Karaschiza ad unam explosionem sclopeti septentrionem versus; limites eius sunt terrae oppidi Valpo, Maly Marianczez et Gad, ab hoc tempore desertus mansit, dum turcicus exercitus apud Harsan profligatus fuisset, incolae hinc inde dispersi, ultimatim in oppido Valpo habitabant, et cum iliis tributum praestabant duobus annis in deserto suo Velischkovaz domus aedificare et se collocare inceperant; terrarum arabilium 300 jugera, foenilia falcabilia falcatores..., pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales ac aedificiales 25 jugera habent, sub dominio turcico 12 domus catholicae religionis erant, nunc in 9 domibus eiusdem religionis existunt, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus illorum Turca Valpovensis, Ameth Spay erat, cui decimam ab omni generis frumento, laboresque gratuitos pro aratura, falcatura, messe et vectura lignorum, a duo porcis 2 Hungaricos et a quovis quem mactarunt a parte 5 Hungaricos, a una grege agnellum vel capreolam, Turcarum imperatori Harass a qualibet domo 3 florenos persolvere debebant; de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

NB. Cum oppido Valpo secundum accordam illos 1700 fl. tribus annis consequenter persolvere juverunt.

Conscriptio pagi Tyborianze.

Nomina incolarum: Matto Sucziz, Marco Galiczin, Vidak Jugo, Peter Jugo, Thomas Mihal.

Summa: Sessiones 2⅝, fratres uxorati 1, filii uxorati 1, equi 3, hinnuli 2, boves 10, juvenci 6, vaccae 7, vituli 8, majales 36; jugera inseminata: tritici siliginis 24, hordei avenae 4; pratorum falcatores 10.

Pagus Tyborianze in planitie situatus distat ab arce et oppido tribus quadrantibus horae, orientem a fluviolo Karaschiza ad unam explosionem sclopi, septentrionem versus limites eius sunt terrae oppidi Valpo, pagi Velischkovaz et Vinogradez. terrarum arabilium 250 jugera, prata falcatores.. pascua pulchra in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 fugera et in hortis arbores fructiferas habet. Dum Turcicus exercitus apud Harsan a Germanis profligatus fuisset, incolae hinc inde dispersi ultimatim in oppido Valpo habitabant, et onera cum solutione accordae commissionis Caraffaianae supportabant. Anno 1699 inceperunt se in deserto suo Tyborianeze collocare, sub dominio turcico 8 domus religionis catholicae ibidem erant, defacto eiusdem religionis in 5 domibus existunt, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potest, ultimus dominus illorum Turca Valpovensis Hassan Spay erat, huic decimam ab omni generis frumento, a 2 porcis 5 hungaricos Robotham, seu labores quo-

cunque demandavit, praestare, Turcarum imperatori harasz Kaniszam a quovis aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant; pagus hic de facto regio fiscalis est. Cum oppido Valpo juxta accordam illos 1700 fl. tribus annis consequenter persolvere juverunt.

Conscriptio pagi Vinogradez.

Nomina hospitum seu incolarum: Galoss Jacob, Peter Winogradez.

Summa: Sessiones 1⅛, fratres uxorati 1, equi 1, hinuli 1, boves 4 juvenci 3, vaccae 3, vituli 2, majales 12, alvearia 2, vineae fossores ½; jugera inseminata: tritici siliginis 7, hordei avenae 2, kukur. 1½; prator. falcatores 13.

Pagus Vinogradez in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo dimidium horae, orientem a Karaschiza uno quadrante horae, septentrionem versus limites eius sunt terrae oppidi Valpo, Tyborianze et Strugazova. Dum Turcae penes Harsan profligati fuissent, incolae hinc inde dispersi, tandem in oppido Valpo habitabant et accorda commissionis Caraffianae oppidanos persolvere juveraut anno 1699 se in deserto suo collocarunt, sub dominio turcico in 5 domibus catholicae religionis erant, de facto hi duo eiusdem religionis in una domo habitant, terrarum arabilium 25 jugera, vineas ½ fossorem, prata 13 falcatores, pascua in abundantia et pomarium pulchrum habent, quis nam dominus terrestris christianus fuisset ignorant. Ultimus dominus huius loci Turca Valpoviensis, spay Caralia erat, huic decimam ab omni generis fromento laboresque gratuitos quotiescunque demandavit, et a 2 porcis 5 Hungaricos. Turcarum imperatori haraz a quolibet aratro 8 fl. Kaniszam persolvebant, de facto autem pagus hic regio fiscalis est. Cum oppido Valpo juxta accordam Caraffianam summam 1700 fl. tribus annis consequenter persolvere juvabant.

Conscriptio pagi Strugaczovo.

Nomina incolarum seu habitatorum: Janko Semigia, Marco Stogazoviz.

Summa: Sessiones 1, equi 1, hinuli 1, boves 2, juvenci 4, vaccae 4, vituli 3, majales 11; jugera inseminata: tritici siliginis 7, hordei avenae 1; pratorum falcatores 7.

Pagus iste in planitie penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo uno quadrante horae orientem versus. Limites eius sunt terrae pagi Vinogradez, Jesenkovze, Velischovze et Boczonovcze, terrarum arabilium 150 jugera, prata 1 falcatores, pascua bena in abundantia, arbores in hortis fructiferas, sylvas glandinales, focales ac aedificales 50 jugera habet, dum Turcicus exercitus prope Harsan profligatus fuisset, desertus mansit, incolae in oppido Valpo habitabant, nunc in deserto suo aedificare et se collocare volunt, de christiano domino terrestri nemo quidquam revelare scit, ultimus dominus Turca Aslam beg Jakovarini habitans erat. Huic decimas a fro-mento omnis generis, labores gratuitus cum aratro, vectura, falcatura, messe -agere, a 2 porcis 5 hungaricos, Turcarum imperatori harass, a quolibet -atro 8 fl. annuatim persolvere debebant. De caetero pagus iste regio -calis est. Sub dominio Turcico catholici in 9 domibus, nunc in 2 eiusdem -igionis habitant Cum oppido Valpo juxta accordam Caraffianam 1700 fl. -bus annis persolvere consequenter juvabant.

Conscriptio pagi Schak.

Nomina habitatorum: Miyo Dugallia, Andria Ivanovicz, Thomas Tscholak, Bosza Blassovsin, Ilia Gojovicz, Thoma Scharz, Nicola Pessisch, Marco Illicz, Peter Obratovicz est inquilinus, Matto Schimonovicz, Lucca Tscharapoviz.

Summa: Sessiones $2^3/_4$, inquilini 2, fratres uxorati 2, equi 2, hinuli 1, boves 11, juvenci 8, vaccae 13, vituli 14, majales 6, oves caprae agneli 14; jugera inseminata: tritici siliginis $16^1/_2$, kukuruz 12; prat. falcat. 18.

Pagus Schak penes Karaschizam inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem, a pago Petroviz una hora orientem versus, alias in hoc loco pagus numquam stetit, sed territorium et prata ad desertum Mezinzi spectat, quaedam antiqua ecclesia penes Karaschiza Schak nuncupata extat, inde sibi nomen Schak attribuerunt, jam sunt 6 anni a quo ex Bosnia venerunt sibique domus aedificarunt, sunt catholicae religionis, tam diu a quo se collocarunt nihil imperatori contribuerunt, verum loco tributi provisori Valpovensi in horto laborarunt vice inspectori Gerold et controlori Virgulta, pro sepibus extruendis Essekinum vexerunt nec non ligna Caesarca secuerunt, solutionem nunquam acceperunt, decimam vero in natura quovis anno etiam in pecunia 1699 24 fl. 31 d. Hungaricales solverunt, de cetero pagus iste regio fiscalis est. — Pagus iste 6 annis inhabitatus tributum imperatori numquam solvit, solummodo labores gratuitos ac decimas praestare debebant, etiam 7 familiae ob nimios labores in districtum Jakovar se contulerunt.

Conscriptio pagi Nard.

Nomina habitatorum: Iviza, Peter Bugsaniz, Miat Medaritsch, Jurko Obravitsch, Matto Bunivez, Peter Jugiz, Blass Mihokoviz, Jacob Zueziz, Nicolaus Malij, Stipan Panduriz, Blass Markovschin.

Summa: sessiones $3^1/_4$, fratres uxorati 1, equi 2, hinuli 1, boves 16, juvenci 7, vaccae 19, vituli 15, majales 36, oves, caprae, agnelli 4, vineae fossores $6^1/_4$; jugera inseminata: tritici, siliginis $32^1/_2$, hordei, avenae $3^1/_2$, kukuruz 3; pratorum falcatores 36.

1. Pagus Nard in rippa Dravi situatus distat Essekino 4 horis meridiem, ab arce et oppido Valpo 1 hora occidentem versus, tribus annis desertus mansit et jam quindecim annis inhabitatus est. Sub dominio turcico 15 domus catholicae religionis erant, nunc in 11 domibus quoque catholici habitant. Limites eius sunt desertum Midlak, Mecziuze et Obrez.

2. Piscationes habent in Dravo ac in paludibus Midlaska Bara, Mrtviza Bara, Obrizka Bara quantum de piscibus vendunt, mediam partem viceinspectori Gerold jam 3 annis consequenter solvunt, terrarum arabilium habent 130 jugera, vineas cultas $6^1/_4$ fossores, prata 36 falcatores, pascua penes paludes et Dravum sufficientia in deserto Midlak, terras quo[...] arant, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potuit, [...]timus dominus huius pagi Turca Ibraim aga Essekiensis erat, deciman[...] frumento omnis generis (vineae tunc nullae erant), robotham quotiescun[...] jussit, a 2 porcis 5 hungaricos praestare, Turcarum imperatori vero [...] ab unoquoque aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero p[...] iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam Caraffianam debebant solvere annuatim 75 fl.
Pro primo anno solverunt . . . . 75 fl.
„ secundo . . . . 40 fl.
„ tertio . . . . 40 fl.
„ quarto . . . . 40 fl.

Quod illos 75 secundam accordam solvere non potuerint, allegant, quod 4 familiae domus suas ibidem deseruerint et se alio contulerint.

Conscriptio pagi Zagaize.

Nomina incolarum: Wuk Jovitziz, Jura Kosdomir, Zaneta Maslovare, Ristovoij Nenadicz, Mitter Maximovicz, Jovan Nenadicz, Gruiza Radoiza.

Summa: sessiones $^7/_8$, juvenci 5, vaccae 8, vituli 7, majales 3, alvearia 1; jugera inseminata: tritici siliginis $4^3/_4$, kukuruzi 4; pratorum falcatores $3^1/_2$.

Pagus Zagaize penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo una hora orientem et ad unam explosionem sclopi a Dravo septentrionem versus, incolae graeci ritus ez Bosnia huc advenerunt, dum commissio Caraffiana prima vice in Valpo fuisset, tunc antenominati inhabitatores in 4 de facto in 7 domibus eiusdem religionis habitant, a quo in hoc pago collocati pro portionibus nihil solverunt, solummodo praecedenti provisori Valpoviensi Juriza in suo horto et campis manuales labores praestabant et aliquoties in anno ligna caesarea Essekinum in navibus vexerunt. Limites huius loci sunt terrae Valpovienses et Hllaschize, sub dominio turcico locus iste desertus erat, moderni incolae de domino terrestri christiano nihil sciunt, de caetero pagus hic modo regio-fiscalis est. Terras arabiles 100 jugera, foenilia falcabilia $3^1/_2$ falcatores, pascua pro necessitate habet.

Conscriptio pagi Janoschinzy.

Nomina habitatorum: Milinko Gosdin, Jurko Milete, Radonia Vuk, Barthol Babogredez, Illia Radovan.

Summa: sessiones 1, filii uxorati 1, fratres uxorati 2, boves 7, juvenei 1, vaccae 6, vituli 8, oves, caprae, agnelli 16, majales 26; jugera inseminata: tritici, siliginis $10^1/_2$, kukuruzi 4.

Pagus Janoschinzy penes Dravum inter arbusta et rubeta situatus distat ab arce et oppido Valpo dimidium horrae orientem et medio quadrante horae a Karaschiza meridiem versus, sex anni sunt a quo ex Bosnia venerunt et in hoc deserto se collocarunt, quando turcicus exercitus Viennam ivisset, inhabitatores dissipati, nec unicus amplius vivit. Limites cum terris Valpo, Zagaize et Tyboriancze, terrarum arabilium 120 jugera, prata 4 falcatores, pascua pro necessitate, sylvas nullas habet, 6 annis hic habitant et pro portionibus nihil solverunt, in authumno Essekinum ligna caesarea in Dravo vexerunt, in aestate vero provisori Valpoviensi in horto et agris nanuales labores, quotiescunque demandavit, praestare debebant. Septem amiliae illinc abiverunt, de facto in 5 domibus Graeci ritus habitant. De lomino terrestri christiano, aut qui ultimus dominus Turca fuisset nihil sciunt referre, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Pagus iste de facto imperatori pro contributione multo minus pro censu uidquam solvit.

Conscriptio pagi Staklinez.

Nomina habitatorum: Filak Ivankovaz, Pavo Ivankovaz, Ballass Jankovicz, Matto Goranicz, Martin Retkovaz, Luk(a) Ivankovaz, Mihal Odluzaz.

Summa: sessiones 2, equi 4, boves 9, juvenci 3, vaccae 10, vituli 11, oves, caprae, agnelli 7, majales 27, alvearia 2; jugera inseminata: tritici, siliginis 14, hordei avenae 2, kukuruzi $^1/_2$.

Pagus Staklinez in rippa Dravi inter rubeta situatus distat ab arce et oppido Valpo duabus horis orientem versus, metales eius sunt cum pago Czernikovce meridiem et Varos occidentem versus, in hortis arbores fructiferas, terrarum arabilium 100 jugera, foenilia falcabilia nulla, pascua autem penes Dravum bona, rubeta et arbusta 15 jugera, piscationes in Dravo possent institui, si in pago hoc retia haberent, de facto incolae non piscantur, a memoria hominum hic pagus nunquam inhabitatus erat. Moderni inhabitatores catholicae religionis a Savo ante 10 annos advenerunt et se in hoc deserto collocarunt. De domino christiano nihil sciunt, sub dominio turcico desertum fuit.

Pagus iste juxta accordam commissionis Cacraffianae quovis anno 30 fl. solvere tenebatur et ita tribus annis 90 à conto quarti anni 10 florenos persolverunt.

Conscriptio pagi Podgaicze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Luccas Schimeniz, Peter Milakoviz, Ivaniz Perokoviz, Peter Petroviz, Juro Petrovaz, Pavel Dolanczіz, Andreas Bogdaniz, Juriza Dolaczi, Maria defuncti Petri uxor.

Summa: Sessiones $2^5/_8$, equi 4, hinuli 1, boves 11, juvenci 5, vaccae 12, vituli 14, majales 26, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 19, hordei avenae 2, kukuruzi $1^1/_2$; pratorum falcatores 16.

Pagus Podgaicze inter sylvas prope Dravum situatus distat ab arce et oppido Valpo $2^1/_2$ hora orientem versus et uno quadrante horae a Varos ad occidentem, quando turcicus exercitus se Viennam moverat, desertus mansit, incolae aliqui mortui, qui remanserunt in pago Varos habitabant et secundum accordam Caraffianam persolvere juvebant, etiam in defalcationem quarti anni cum pago Varos aliquid solverunt, sub dominio turcico 8 domus calvinae religionis erant de facto in 9 domibus calvini et catholici habitant. Metales eius sunt terrae pagi Varos sancti Georgij meridiem et Staklinez septentrionem versus, terrarum arabilium 100 jugera, foenilia falcabilia 16 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificales 50 jugera habet Piscationes in Dravo institui possent, inhabitatores retia non habent, in palude huius pagi Legenska Bara piscari non possunt, mollendinum nullum. De domino terrestri Christiano nullus quidquam scit, ultimus dominus Turca Hassan Bassa erat et Jakovarini h[illegible]tabat, cui decimam a fromento, a 2 porcis 2 hungaricos, labores gratu[illegible] quoties demandavit praestare. Turcarum imperatori autem harasz Kanis[illegible] a qualibet domo 3 fl. annuatim persolvere debebant, alias locus iste n[illegible] fiscalis est.

Pagus iste secundum accordam commissionis Caraffianae cum pago V[illegible] sancti Georgii tribus annis persolvere juvabant.

Conscriptio pagi Varos sancti Georgy.

Nomina incolarum seu hospitum: Ivan Popovicz, Andreas Balokovicz, Ivok Habianov, Thomass Jakoviz, Peter Strizkovix, Jurko Binoviz, Jurko Torit, Pein Ivan, Pein Gregor, Peter Balokoviz, Ivan Brussoviz, Andrass Strizkoviz.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati 1, equi 7, hinuli 2, boves 21, juvenci 10, vaccae 17, vituli 18, majales 19, alvearia 7; jugera inseminata: tritici siliginis 34, hordei avenae 5½, kukuruzi 7½; pratorum falcatores 20.

Pagus Varos sancti Georgij in planitie 600 passibus a Dravo ad septentrionem situatus, distat ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem et una hora Miholzino occidentem versus. Limites huius pagi sunt terrae Bodgaiz orientem, Veselovcze meridiem, Rakitovcze, Moroslavcze et Miholzinum occidentem versus, antiquitus locus iste vocabatur Czakovaz et ante 50 annos incolae in 2 domibus existebant. De facto pagus Varos sancti Georgij ideo vocatur quoniam tempore antiquorum Hungarorum prope civitas sancti Gaorgij erat, et rudera cuiusdam monasterii extant, sub dominio turcico in ecclesia sancti Georgij calvini, in hoc deserto monasterio catholici sacra exercebant, modo vero parochus Miholzensis franciscanus templum sancti Georgi pro catholicis accepit, et intus sacra celebrat; terrarum arabilium 250 jugera, prata 20 falcatores, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera; molendinum 1 in Dravo Miholczinum pertinens, piscationes in Dravo, pascua etiam pulchra habent, palus Wolowo ad hunc pagum pertinet, sed intus propter lutum non piscantur, retia non habent. Sub dominio turcico prope templi sancti Georgii trajectum solummodo pro hominibus peditibus trans Dravum et ab uno homine 1 hungaricum solvebant. Dum turcicus exercitus Viennam tendisset, desolati et plerumpue fame mortui sunt, ultimatim in palude Swati Jursky Ritt 6 annis habitabant, a quator annis autem in moderno loco domus aedificarunt, in 6 domibus calvini et in 6 catholici habitant. De domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Zerny Caralis erat, decimam a frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, robotham pro necessitate praestabant. Turcarum imperatori harasz Kaniszam ab uno aratro (quorum 4 erant) 8 florenos annuatim persolvere tenebantur.

Alias pagus Varos sancti Georgij cum modernis incolis pagi Podgaicze qui cum illis habitabant secundum accordam Caraffianam annuatim 150 fl. solvebant. Primo anno solverunt 112 fl. 30 d. et pro sectione lignorum 34 fl. 30 d. inspectio illis condescendit. Pro secundo anno quoque 112 fl. 30 d. solverunt et 34 fl. 30 pro lignis pro aedificio domus, ubi princeps de Lichtenstein habitabat vexerunt, defalcari debent pro tertio anno in paratis 110 for. solverunt a vectura et a sectione lignorum, praetendunt 40 fl. in defalcationem, quarti anni actu solverunt 75 fl.

Conscriptio oppidi Miholzensis.

Nomina incolarum seu habitatorum: Miat Brusit, Peter Zulik, Juriza linek, Thomas Strizkoviz, Jurko Chorwat, Petar Andraschiz, Ivan Mattiez, Ivan Golin, Petar Merkonizet, Jantschika Lukosche, Thomas Lisza, Pavel Starzovicz, Andrass Mattassiz, Jurko Kovaczoviz, Andrass Janiz, Peter Stari Biro, Peter Balinez, Jurko Lissize, Andrass Maistr,

Thomas Kolinez, Jurka Brussiz, Pavo Golin, Jurko Bratuschovez, Detel Martin, Peter Steklenez, Martin Dudasch, Ivan Jurkoviz, Matto Ivanian Peter Debeliz, Mihal Janisch Farkaschoviz, Jura Boczkovaz, Nikola Sladkoviz, Jura Chorvat, Pavel Bekschin, Mato Varga, Peter Starczoviz, Jura Katina, Peter Mrkonia, Anna Marianez, Marko Podgaicz, Philip Rasczoviz, Andrass Jelenicz, Matto Torianecz, Peter Desetnik, Jacob Gondelo, Andrass Atvalia, Jurka Forgatschova, Palko Torianecz, Miat Kendelovisestriz, Thomas Maderczíz, Miok Keheivolovicz, Lucas Gulinecz, Warga Miha, Mihal Schivko, Fabian Peczalin, Jurko Maly, Jakob Peitschinzet.

Summa summarum: Sessiones $21^7/_8$, inquilini 2, fratres uxorati 24, equi 60, hinuli 9, boves 78, juvenci 28, vaccae 86, vituli 99, oves et caprae 27, majales 257, vineae fossores 4; jugera inseminata: tritici siliginis 191, hordei avenae $44^1/_2$, kukuruzi 39; pratorum falcatores 101.

Oppidum Miholiz penes Dravum in planitie situatum distat ab arce et oppido Valpo tribus miliaribus germanicis orientem versus, inhabitatores erant Turcae in viginti et catholici in quattor domibus, praeterito bello Turcae a Germanis expulsi sunt, de facto inhabitatores ex variis nationibus se collocarunt et jam tredecim annis in 51 domibus catholici habitant; ecclesia ad sanctum Michaelem dicitur ab antiquis hungaris catholicis erecta, muri ac turris alta, fossa circumdata extat, parochus sancti Francisci ordinis sacra administrat. In hac ecclesia habitabat turcicus Tesdar Miholiz nuncupatus, alias circa domus arbores fructiferae in hortis reperiuntur. Incolae in circum jacentibus desertis Palischte, Boikovcze et Janevczy terras arant, falcant.

2. Limites huius oppidi sunt deserti Pischtan septentrionem et Jahnievczy orientem, Moroslavczy meridiem, Jurjanze occidentem versus. Terrarum spatium in circuitu a Dravo usque ad Dravum una hora in circuitu se extendit, attamen ultra 200 jugera agrorum, quos Turcae arabant, foenilia falcabilia — — falcatores, pascua bona, vineas noviter cultas — — fossores habet.

3. Piscationes sunt in Dravo et in palude, quando Dravus exundat Netetscha Ritt.

4. Trajectus trans Dravum datur et Paliba Skela vocatur, dominus comes fulcra pro aedificio ecclesiae Miholcensis unius anni proventus ex inde contulit, jam autem unus annus elapsus est et parochus Franciscanus adhuc proventus trahit ab uno onerato curru cum 4 bobus 15 cruciferos, ab uno homine 1 cruc., ab equo cum homine 3 cruc., solvitur. Sub dominio turcico Miholcenses Turcae hunc trajectum tenebant, importabat 150 fl. De facto oppidum hoc regio-fiscale est.

5 Molendinum in Dravo extitit.

6. Macellum nullum, educillium communitas tenet, taberna mercimonialis una reperitur. Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebant annuatim una cum accisis 750 fl. solvere, sicuti etiam tribus annis solverunt, attamen inspectio illis hoc contingens pro sectione lignorum et ab his alio se contulerunt aut mortui sunt bonificavit. In defalcationem qu[illegible] anni 120 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Moroslavze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Thomas Gregorovicz, Peter Peyvitsch, Thomas Benitsch, Stanko Pavoschiz, Ivan Islatine, Stanko Ivanisch, Blass Markovicz, Andrass Raizovicz, Mihal Farkaschovez, Mato Kovaczoviz.

Summa: Sessiones $2^3/_4$, equi 7, hinuli 1, boves 10, iuvenci 4, vaccae 12, vituli 6, majales 34, alvearia 12, jug. ins. trit. siliginis 28, jug. ins. hordei avenae $3^1/_2$, kukuruz 5, prata falcatores 17.

Pagus Moroslavcze in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, Miholzino dimidium horae septentrionem, media hora a Karaschiza meridiem versus, terrarum arabilium 250 jugera, prata 11 falcatores, pascua sufficientia, sylvas focales et aedificiales 25 jugera. Sub dominio turcico 15 domus calvinae religionis erant, de facto in 10 domibus catholici existunt. Metales eius sunt terrae Miholz, Pischtin, Jahnize septentrionem, Varos orientem, Rakitoviz meridiem, desertum Fargascho occidentem versus, dum Turcae penes Viennam profligatti sunt, incolae hinc inde dissipati, ante 8 annos rediverunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Verovitizensis Mustaffa Aga erat, cui decimam a frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, labores pro aratura, falcatura et messe praestabant. Turcarum imperatori harasz Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Caraffianae 30 fl. annuatim persolvere tenebantur, sed tantum 20 fl. 30 cru. paratae pecuniae solverunt 7 fl. 30 cru. a sectione et vectura lignorum Essekinum inspectioni defalcarunt.

Conscriptio pagi Vesselovcze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Peter Matok, Juro Pissaloviz, Bocza Staraz, Andrass Pissaliz.

Summa: Sessiones 1, boves 5, iuvenci 3, vaccae 6, vituli 6, majales 8, alvearia 2, jug. ins. trit. siliginis 8, jug. ins. hordei avenae 3, kukuruz $^1/_2$, prata falcatores 9.

Pagus Weseloweze penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem et una hora Miholzino septentrionem versus. Limites eius sunt terrae Varos ad septentrionem, Boczkovzcy orientem, Rakitovcze meridiem. Terrarum arabilium 100 jugera, prata 9 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. Dum turcicus exercitus se Viennam movisset desertus mansit, tunc una domus catholicae religionis erat, modo in 4 domibus catholici a tribus annis se collocarunt. De domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Mustaffa spaia Orahovicensis fuit. Decimam a frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, labores quovis anno tribus diebus, Turcarum imperatori harass Kanischam 2 fl. et bis in anno persolvere debebant. Caeterum hic pagus regio-fiscalis est. Hic pagus imperatori adhuc nihil solvit, solummodo decimam praestitit, ligna caesarea Essekinum 3 vicibus in anno in Dravo vexerunt.

Conscriptio pagi Rakitovicze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jurko Gregorovicz, Nikola Joviczicz, Andrass Starczoviz, Peter Ivan, Zivko Adamovsin, Thomass Schimeniz,

Strizko Vidak, Peter Jovicz, Nikola Miloschoviz, Peter Matkovicz, Peter Schigmonovicz, Ivok Matkovicz.

Summa: Sessiones 4³/₄, fratres 4, equi 7, hinuli 5, boves 18, iuvenci 8, vaccae 17, vituli 17, oves caprae agnelli 9, majales 65, alvearia 9, jug. inseminata trit. siliginis 47, hordei avenae 11¹/₂, kukuruz 10, pratorum falcatores 44.

Pagus Rakitovicze penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, Miholzino una hora septentrionem versus. Limites eius sunt per Karaschiza quidam antiquus pons turcicus czupria nuncupatus ad orientem, et terra varos quae vocatur Topolska et deserti Janevecz Duga media Moroslavez septentrionem, desertum Fargaschovez, Palischte, Boczkovcze occidentem, dum turcicus exercitus Viennam se movisset, desertus mansit. Incolae quidam ad Savum alii in Croatiam se receperunt, ante 5 annos de novo collocati, sub dominio turcico in 15 domibus catholici existebant, de facto in 12 domibus eiusdem religionis reperiuntur. Terrarum arabilium 500, incultarum 400 jugera, prata 44 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 100 jugera, hortos pulchros cum arboribus fructiferis habet. De domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, ultimus dominus turca Valpovensis Aslam Begovicz erat, cui decimam ab omnis generis frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham 3 diebus a quavis domo annuatim praestabant; Turcarum imperatori harasz Kanischam ab uno aratro 6 et 8 fl. persolvere debebant. De caetero locus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae annuatim 50 persolvere tenebantur etiam pro tribus annis in paratis 150 fl. et in defalcationem quarti anni 22 fl. 30 cru. persolverunt. Quamquam Caesarea ligna veluti alii pagi secuerunt, ad Dravum et inde Essekinum vexerint, attamen ipsis nihil bonificatum aut solutum est.

Conscriptio pagi Poritsche.

Nomina incolarum seu habitatorum: Matto Prussicz, Juriza Miliz, Ivan Mattinsin, Lucas Ivankusin, Matto Stephanusin, Peter Kovacz, Mihal Ivanusin.

Summa: Sessiones 2¹/₄, boves 11, juvenci 7, vaccae 12, vituli 15, majales 12, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 19, hordei avenae 1, kukuruz 7; prata falcatores 20.

Pagus Poritsche in rippa Karaschizae inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem versus. Metales illius sunt terra pagi Golincze, Radikovcze ad occidentem, desertum Bratuschovze meridiem, terrarum arabilium 200 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. Dum turcicus exercitus Viennam ivisset desertus mansit. Sub dominio turcico in 10 domibus ca[illegible]licae religionis existebant, ante 7 annos denuo domus extruxerunt et i[illegible] 7 catholici habitant. De domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus [illegible]minus Turca Jakovariensis Hassam beg erat, cui decimam ab omni frume[illegible] a 2 porcis 5 hungaricos, labores paucos praestabant. Turcarum imper[illegible] harasz Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo etiam 8 fl. annuatim [illegible]solvere debebant. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae 45 fl. annuatim persolvere tenebantur, pro 3 annis in paratis 135 fl. In defalcationem quarti anni 29 fl. solverunt, alias etiam ligna caesarea secuerunt ad ripam Dravicam, suis jumentis tandem in Dravo Essekinum vexerunt et a parte magnas trabes pro aedificio secueruntet vexerunt, inde nullam solucionem acceperunt.

Conscriptio pagi Giurgancze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Vidak Tonczoviz, Mattusch Selasch, Miokovluga Petraschin, Durok Salasch, Gregor Perokusin, Jurina Brlobaschez, Gergo Strarizoviz, Bartol Sossovaz.

Summa: Sessiones $2^1/_2$, inquilini 2, fratres uxorati 2, equi 2, boves 12, juvenci 4, vaccae 7, vituli 6, majales 17, alvearia 4; jugera inseminata: tritici siliginis 32, hordei avenae 1, kukuruz 4; prata falcatores 9.

Pagus Giurgancze penes Dravum inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo 6 horis orientem, Miholzino media hora quoque orientem versus, limites eius sunt terrae oppidi Miholz orientem et pagi Vilovo et Kopanicze occidentem versus; dum exercitus turcicus Viennam se movisset, homines dissipati et mortui, solummodo unus de illis restat, sub dominio turcico in 8 domibus catholici existebant, ante quatuor annos ex variis locis se collocarunt et in 8 domibus catholicae religionis habitant. Terrarum arabilium 150 et a 20 annis incultarum 100 jugera, prata 9 falcatores, pascua in abundantia, in hortis arbores fructiferas, piscationes in Dravo, sylvas glandinales, focales et aedificiales 200 jugera habet, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Hussan Spay erat, cui decimam ab omni frumento, labores quoties demandavit praestare, Turcarum imperatori harasz Kanischam ab uno aratro 6 etiam 8 fl. annuatim solvere debebant. De facto pagus iste regio-fiscalis est.

De accorda commissionis Caraffianae nihil sciunt, sed Zemliak demandavit, ut in trajectu Miholzensi laborent, inde illis pro uno anno et a sectione lignorum 25 fl. defalcati sunt. Alias 1698 Zemliak solverunt 15 fl. Anno 1699 controlori 15 fl. Praecedenti provisori Valpovensi sine quitantia 8 fl. Anno 1701 Stephano 8 fl.

Districtus pagi Kopanovcze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jacob Mikovicz, Pavel Petrovicz, Mattiz Winczevicz, Lucas Martinovicz, Pero Czadoviczan, Grgo Pavlovicz, Blass Barakter, Marco Blassa Mikicz, Mihal Vinzeticz, Vidak Vinczeticz, Matto Vinczeticz.

Summa: Sessiones $5^1/_4$, equi 3, boves 26, juvenci 13, vaccae 20, vituli 21, majales 34, alvearia 14; jugera inseminata: tritici siliginis 37, hordei avenae $2^1/_2$, kukuruz $10^1/_2$, prata falcatores 42.

Pagus Kopanovcze inter paludes et sylvas prope Dravum situatus distat Miholzino 2 horis orientem et una hora Moslavina occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Giuriancze ad orientem, Vilovo meridiem, Moslavina occidentem versus, dum Germani Essekinum expugnassent, incolae pagum hunc deseruerunt et se in Croatiam contulerunt, ante 1 annos denuo inhabitare incoeperant, sub dominio turcico 12 domus catholicae religionis existebant, de facto eiusdem religionis in 11 domibus habitant. Terrarum

arabilium 100, incultarum 150 jugera, prata 42 falcatores, pascua sufficientia, piscationes in Dravo et paludibus Netecza et Baricz, sylvas glandinales, focales et aedificiales 200 jugera habet. De domino terrestri christiano positive nihil dicere sciunt, ultimus dominus Turca Jakovariensis Alay beg erat, cui decimam ab omni frumento et a 2 porcis 5 hungaricos ab uno alveario 10 hungaricos, labores quidem paucos praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam a qualibet domo persolvere debebant. Nunc pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae 130 fl. persolvere tenebantur pro primo anno 97 fl. 30 cru. in paratis solverunt, et pro sectione et vectura lignorum 32 fl. 30 cru. defalcati.

Pro secundo anno 25 fl. in paratis deposuerunt, pro sectione et vectura lignorum 25 fl defalcati sunt, pro tertio anno in simili.

Ideo ultimis 2 annis 130 fl. persolvere non potuerunt, quoniam 3 incolae Moslavinam se contulissent.

Conscriptio pagi Vilovo.

Nomina incolarum seu habitatorum: Blass Vilovaz, Thomass Srdiniz, Adrass Knezovicz, Vidak Ivanusin, Bartha Sudaroviz, Peter Istvanusin, Peter Pandurusin, Matto Perosicz, Schimo Kovacziz, Matok Kovacziz, Miat Kanicz, Janko Debelicz, Nicola Kosinicz, Martin Janicz, Ivan Zrlinz, Pavel Starczusin, Marco Brussoviz, Ivan Stephanusin.

Summa: Sessiones 6, fratres 2, equi 5, hinuli 2, boves 31, juvenci 10, vaccae 36, vituli 47, majales 83, alvearia 31; jugera inseminata: tritici siliginis $58^{1}/_{2}$, hordei avenae 8, kukuriz $5^{1}/_{2}$; prata falcatores 62.

Pagus Vilovo inter sylvas et in planitie situatus distat $1^{1}/_{2}$ hora Miholzino orientem et $1^{1}/_{2}$ hora Mosslavina occidentem, media hora a Dravo septentrionem versus, limites eius sunt terrae pagi Giuriancze, Boskovcze ad orientem, desertum Dolinovcze, Kopanovcze occidentem, dum caesareus exercitus ad expugnandum Essekinum se movisset, incolae in Croatiam iverunt, ante quinque annos ex variis locis moderni inhabitatores collocati, sub dominio turcico 12 domus catholicae religionis existebant, nunc in 18 domibus eiusdem religionis habitant, templum magnum olim a catholicis ex lateritiis extructum et sancto Andreae dedicatum, nec non rudera cuiusdam curiae nobilitaris, in qua antiqui Hungari ante 300 annos habitabant, extant Terrarum arabilium 150, incultarum 100 jugera, prata 62 falcatores, pascua in abundantia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Cara sain erat, cui decimam ab omni frumento et a quovis porco 3 hungaricos, labores gratuitos cum quolibet aratro tribus diebus arare, inseminare, tandem metere, triturare et Valpovium vehere, foenilia falcare, Turcarum imperatori harass Kanischan a quovis aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero pagus ist regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae annuatim 100 fl. perso vere tenebantur, et iam 3 annis et pro quovis 45 fl. in paratis deposuerun a sectione et a vectura lignorum quovis anno inspectio 25 defalcavit. I defalcationem quarti anni 38 fl. persolverunt.

Consriptio pagi Kapelna.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jovan Radoschoviz, Milosch Radianoviz, Peter Mikoliz, Stephan Illiz, Ugrin Jovanovicz, Thodor Radoschoviz, Gabrila Radonisch, Milovan Wukovicz, Radosch Wuleticz, Milovoy Cetkovicz, Wuk Czivkovicz, Puttnik Ostoy, Pantelie Wukomanovicz, Panno Stoyczovicz, Nikola Dianovicz, Nikovoy Mislinovicz, Simo Czivkovicz, Radossa Zavicz, Jovan Stanko, Savo Jovanovicz, Vuin Illia, Stanissa Jovan, Zvio Trivanoviz, Milko Joko, Savo Radoiza, Vuk Mrkovicz, Radossa Janko, Miliz Jovitschiz, Milosch Wukovicz, Milinko Zvinsin.

Summa: Sessiones $10^{5}/_{8}$, inquilin 1, fratres 7, equi 14, hinuli 6, boves 51, iuvenci 28, vaccae 52, vituli 51, oves 10, majales 89, jug. insem. tritici siliginis 54, hordei avenae $11^{1}/_{2}$, kukuruz $30^{1}/_{2}$, prata falcatores 98.

Pagus Kapelna in rippa Karaschiza inter sylvas in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 5 horis meridiem, Miholzino 1 hora septentrionem, Mosslavina $1^{1}/_{2}$ hora occidentem versus, limites huius pagi sunt terrae pagi Kuczancze meridiem, desertum Stredancze occidentem et Karaschiza septentrionem versus, terrarum arabilium 300, inarabilium 400 jugera, prata 98 falcatores, pascua in abundantia, in hortis arbores fructiferas, sylvas focales et aedificiales Begova horra extendunt se usque Jakovarinum et Orahoviza, ad hunc pagum circiter 2000 jugerum pertinent. Dum caesareus exercitus Werovitizam expugnasset, incolae hunc pagum deseruerunt et se in Croatiam contulerunt, ante 9 annos denuo collocati, sub dominio Turcico 36 domus graeci ritus existebant, de facto in 27 domibus eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam audivit, ultimus dominus Turca Jakovariensis Memi beg erat decimam ipsi non dederunt, sed a sessione 2 fl. persolverunt, robotham numquam peregerunt. Turcarum imperatori harras Kanischam ab uno aratro 10 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regiofiscalis est.

Secundum accordam commisionis Caraffianae 150 fl. annuatim persolvere tenebantur. Pro primo anno 150 fl. persolverunt, praeterea ligna caesarea secuerunt usque ad Karaschiza etiam in curribus Essekinum vexerunt, inde nihil ipsis bonificatum.

Pro secundo anno 120 fl. in paratis deposuerunt, pro sectione lignorum inspectio 30 fl. bonificavit et hos 150 fl. complevit.

Pro tertio anno 125 in paratis et 25 fl. loco vecturae lognorum praestiterunt.

In defalcationem quarti anni ab ipsis Stephanus Sirgl 68 fl. accepit et quitantiam dedit, praecedens provisor Juriza 12 fl. exegit, quitantiam non dedit.

Conscriptio pagi Golienczy.

Nomina incolarum seu habitatorum; Branko Boranicz, Peter Czuturczia, Grgo Pankovicz, Janko Alexicz, Andrea Bussaczicz, Andrea Davinicz, Prano Czuturczia.

Summa: Sessiones $1^{6}/_{8}$, fratres 2, equi 2, hinuli 1, boves 8, iuvenci 2, vaccae 10, vituli 12, majales 13, alvearia 6; jugera inseminata: tritici siliginis 14, hordei avenae $1^{1}/_{2}$, kukuruz $6^{1}/_{2}$; prata falcatores 10, oves caprae agneli 6.

Pagus Golienczy inter sylvas prope Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo $3^1/_2$ horis orientem, Miholzino $1^1/_2$ hora septentrionem versus, limites eius sunt terrae pagi Beniczaucze ad meridiem et Kapelna occidentem, Karaschiza septentrionem, dum exercitus caesareus Essekinum se movisset, incolae huius loci in Croatiam iverunt, tandem rediverunt et Miholzini existunt. Moderni incolae a Savo et Moroviczino ante quinque annos advenerunt, sub dominio Turcico in 10 domibus calvini erant, de facto in 7 domibus catholici habitant. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit, quisnam ultimus dominus Turca fuisset, moderni incolae ignorant, quoniam ex antecedentibus inhabitatoribus nullus adsit, terrarum arabilium 60, incultarum 70 jugera, prata 10 falcatores pascua sufficientia, sylvas cum pago Poricze quas jam annotavi habet, de reliquo pagus hic regio-fiscalis est. Molendinum unum in Karaschiza jam ante 3 annos extructum quae ad Kuschanez et Miholcz pertinet.

Ante quinque annos se collocarunt, de facto nec portiones nec decimam solverunt, sollummodo servitia Haidonicalia in domo camerali Valpoviensi praestiterunt.

Conscriptio pagi Kuczancze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Lassa Miliczovsin, Peter Illinsin, Gruicza Mariicz, Mitter Markovicz, Vukovoy Stankovicz, Wukasin Ognanovicz, Tadamir Schugicz, Wukowan Jovanovicz, Mihal Jugovicz, Radossa Lekicz, Wukovan Dragovoliz, Wukoman Radmanoviz Milissa Novkoviz, Secula Nogicz, Wukoman Wuiczinsin, Marco Savicz.

Summa: Sessiones $9^1/_4$, inquilinus 1, fratres 6, filii 4, equi 21, hinuli 5, boves 37, iuvenci 15, vaccae 25, vituli 37, majales 113; jugera insem.: tritici siliginis 47, hordei avenae 14, kukuruz 11; prata falcatores 56.

Pagus Kucziancze inter sylvas in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, 2 horis Orahoviza occidentem, dimidium horae a Karaschiza et 2 horis Miholzino septentrionem versus, metales eius sunt terrae pagi Kapelna ad septentrionem, Golincze, Beniczanze, orientem et Schaptinovacz occidentem, dum turcicus exercitus Viennam inivisset incolae hunc pagum deseruent et se in Croatiam receperunt ante 14 annos denuo rediverunt, sub dominio turcico in 20 domibus graeci ritus existebant, de facto in 16 domibus eiusdem religionis habitant, terrarum arabilium 300, incultarum 400 jugera, prata 56 falcatores, pascua suffitientia sylvas glandinales focales et aedificiales Orahovizky Luk quantum ex his magnis sylvis ad hunc pagum pertinet, sunt ad minimum 1000 jugera. De domino terrestri christiano a suis parentibus et avis nihil audiverunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Haslan beg erat, huic loco decimae ab una domo 1 fl. solvebant, robothas numquam peragebant, tantum servitia haidonicalia praestare et persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Caraffianae 210 fl. persolvere tenebantur, ideoque tribus annis consequenter in paratis 630 [illegible] et in defalcationem quarti anni 105 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Tyvanovczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Miat Selenicz, Lucass Grabus Miat Kolessaricz, Andrass Belanicz, Marco Ivanovicz, Miat Matuschus Eremia Matuschusin.

Summa: Sessiones 3, fratres uxorati 2, equi 4, hinuli 3, boves 9, iuvenci 8, vaccae 10, vituli 17, oves caprae agnelli 5, majales 20, jugera inseminata tritici siliginis 17, pratorum falcatores 32½.

Pagus Tyvanoveczy inter sylvas penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis orientem, 2 horis Miholzino septentrionem versus. Limites eius sunt terrae pagi Beniczanczy ad occidentem, Laczize orientem, Slivoschevze septentrionem. Dum caesareus exercitus Werowitiza ex pugnasset, Turcae hos incolas Belgradum pepulerunt, sub dominio turcico 10 domus calvinae religionis existebant, nunc in 6 domibus catholici habitant et ante 3 annos ibidem collocati, terrarum arabilium 150 jugera, prata 32½ falcatores, pascua sufficientia habet, de domino christiano terrestri nihil referre possunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Schay spaia erat. decimam ab omni frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, robothas a quavis domo ter in anno praestabant, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro prima vice 3 fl. deinde 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim solvere debebant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Pro tribus annis cum pago Benischanze 150 fl. solverunt, nunc se in desertum suum contulerunt et separatim praestanda praestare volunt. In defalcationem quarti anni Stephano et praecedenti provisori Valpoviensi 45 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Benischanczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Ivan Vidakovicz, Juriza Vidakovicz, Mikola Tomschiz, Blass Bukovicz, Abrischko Birkovicz, Vidak Wukoviz, Vidak Brkaniz, Wuk Stephanoviz, Thomas Vidakoviz.

Summa: Sessiones 4⁴/₈, fratres 2, filii 2, equi 10, hinuli 5, boves 14, iuvenci 10, vaccae 19, vituli 25, oves caprae agnelli 8, majales 71, alvearia 10; jugera inseminata: tritici siliginis 24, hordei avenae 6, kukuruz ½, pratorum falcatores 57.

Pagus Benischanczy inter silvas penes Vuczicza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2½ hora occidentem, 2 horis Miholzino et a Karaschiza 1 hora occidentem versus, limites huius loci sunt terrae pagi Kuczianczy ad occidentem, Golinczy et desertum Bratoschoveczy, Slivoscheveczy septentrionem, Tyvanoveczy orientem, dum prima vice caesareus exercitus Essekinum expugnasset, incolae hinc inde dispersi sunt et mansit 7 annis desertus, ante 8 annos de novo reversi. Sub dominio turcico 18 domus calvinae religionis, de facto in 9 domibus catholici habitant, terrarum arabilium 160 incultarum 300 jugera, prata 51 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales Mirkovacz Schuma 150 jugera, de domino christiano terrestri nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpovensis Haslambeg erat, cui decimam frumenti, robotham a qualibet domo unus vir tribus diebus annue praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. solvere debebant. Etiam in Vuczicza unum molendinum prope pagum est vocatur Kluczar, illud denuo incole aedificare volunt. Alias pagus iste regio fiscalis est.

Pagus hic una cum modernis incolis in Tyvanoveczy, quoniam simul habitassent secundum accordam commissionis Caraffianae annuatim 150 fl.

persolvere tenebantur, ideoque prioribus pro tribus annis 337 fl. 30 d. et pro sectione lignorum 112 fl. 30 d. illis inspectio condescendit. In defalcationem quarti anni Stephano 45 fl., altera vice eidem 28 fl., in summa 73 fl. in paratis deposuerunt.

Conscriptio pagi Sliwoschewczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Andrass Stanko, Stanko Hasiniz, Thomas Jurikovicz, Jurko Peter, Josip Nikolaicz, Matto Vidakovicz, Miklos Pischir.

Summa: Sessines 1½, equi 1, boves 7, juvenci 4, vaccae 11, vituli 15, majales 44, alvearia 6; jugera inseminata; tritici siliginis 10, hordei avenae 2, kukuruzi 5; prata falcatores 30.

Pagus Sliwoschewczy in medio sylvarum inter Karaschiza et Vutschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 3½ hora orientem, Miholzino 3 horis septentrionem versus, limites eius desertum Radikovcze et pagus Poritsche septentrionem, Beniczanczy, Tyvanovczy, Bratischovczy meridiem, terrarum arabilium 100, incultarum 150 jugera prata 30 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et adificiales 25 jugera habet. Dum caesarei Belgradum expugnassent, incolae dispersi. Sub dominio turcico in 4 domibus calvini existebant, nunc in 7 domibus, dominum terrestrem christianum nemo revelare poterat, ultimus dominus Turca Valpoviensis Hasan erat, cui decimam a frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham a quavis domo unus homo ter in anno praestiterunt. Turcarum imperatori harass annuatim ab uno aratro solvere 8 fl. debebantur.

De caetero pagus hic regio fiscalis est.

Conscriptio pagi Lassiczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Thomass Lassicz, Stanko Ivokusin, Matto Wrbanicz, Andrass Drassinez, Matte Wenzuviz, Mattusch Koprivaniz, Pavel Wrbanez, Mattusch Ferenze, Mattusch Staraz.

Summa: Sessiones 4¼, inquilini 1, filii uxorati 1, equi 5, hinuli 3, boves 16, juvenci 10, vaccae 20, vituli 26, oves, caprae et agnelli 8, majales 85, alvearia 13; jugera inseminata: tritici siliginis 42, hordei avenae 13; prata falcatores 42.

Pagus Lassiczy inter paludes penes sylvas in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis orientem versus. Limites eius sunt desertum Dragschinczy pagus Mariancz ad orientem, Vuczicza meridiem, desertum Gregoriancy et Tyvanovczy occidentem. Dum turcicus exercitus se Viennam movisset, desertus mansit, quidam trans Savum, alii Belgradum et in Croatiam se contulerunt, redeundo 5 annis in Valpo habitabant, ante quatuor annos denuo collocati. Sub dominio Turcarum in 7 domibus calvini erant, de facto in 9 domibus catholici habitant. Terrarum arabilium 200, incultarum 250 jugera, prata 43 falcatores, pascua sufficientia, piscationes in paludibus nullas, sylvas glandinales focales et aedificiales Luk nuncupatas 100 jugera habet, de domino terrestri christiano moderni incolae nil sciunt, ultimus dominus Turca Mehmet Spaij Valpoviensis erat, huic decimam ab omni frumento a 2 porcis 5 hungaricos, ab una grege caprarum

unum capreolum. Robotham a qualibet domo unus vir tribus diebus praestare, Turcarum imperatori harass Kanischam prima vice ab uno aratro 3 fl. deinde 6 fl. ultimo 8 fl. solvere debebant. Pagus iste de facto regio fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur solvere 75 fl. etiam tribus annis continuarunt, pro sectione lignorum ipsis quovis anno 18 fl. 45 d. bonificati sunt.

In defalcationem quarti anni 22 fl. deposuerunt.

Conscriptio pagi Mariancz.

Nomina incolarum seu habitatorum: Ivak Petrovicz, Widak Alschiz, Matto Dorkicz, Vinko Gregorovicz, Jacob Alschiz, Stipha Babicz, Peter Pavschiz, Peter Marianecz, Stephan Pavlicz, Mattok Pavczokovicz, Peter Telakuk, Jurko Gregoricz, Miat Orschikicz, Peter Berisch, Mattey Popovicz, Stanko Kupczericz, Jurko Popovisch, Mihal Widakovicz.

Summa: Sessiones 7, fratres uxorati 2, filii uxorati 1, equi 11, hinuli 5, boves 25, juvenci 15, vaccae 30, vituli 45, majales 61, alvearia 5; jugera inseminata: tritici siliginis $40^1/_2$, hordei avenae 6, kukuruzi 16; pratorum falcatores 56.

Pagus Mariancz inter sylvas prope Vuczicza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus. Limites eius sunt desertum Dragschinzy, Brezoviza ad occidentem, Konischnizy, Velischkovczy septentrionem Boczanzy et alterum desertum Brezoviza, fluviolus Skramicza et magnae sylvae Luk nuncupatae meridiem, dum exercitus Turcarum penes Viennam profligatus fuisset, incolae hunc pagum deseruerunt, quidam trans Savum alij in Croatiam iverunt et mansit 12 annis desertus, ante 7 annos inceperunt denuo inhabitare. Sub dominio turcico 30 domus calvinae religionis erant, nunc in 16 catholici habitant, ecclesia magna ex lateritiis extructa media hora ab hinc extat, olim penes hanc ecclesiam pagus erat, terrarum 300, incultarum utra 600 jugera, prata 56 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 150 habet. De domino terestri christiano nemo quidquam scit unius incolae Vidak Alschiz parens 150 annis vixit tamen de domino terrestri christiano nihil audivit. Ultimus dominus Turca Valpoviensis Ali spaia erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham quoties demandavit praestare, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant. De reliquo pagus iste regio fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffiane tenebantur annuatim 125 fl. solvere, etiam tribus annis nimirum quovis anno 95 fl. in paratis deposuerunt et 30 fl. quovis anno illis anno a sectione et vectura lignorum bonificati sunt. In defalcationem quarti anni Stephano 45 fl. et provisori Valpoviensi 60 fl. persolverunt, iste ultimus quitantiam dare noluit.

Conscriptio pagi Boczaineveczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Gall Vidoschiz, Pavosch Vidoschiz, Ilak Wuksaniz, Gurko Wuksaniz, Andrass Wuksaniz, Abian Baricz, Ivan Baricz, Pavel Baricz, Matto Waicziz, Stanko Baricz, Schimon Baricz.

Summa: Sessiones 3½, fratres uxorati 3, equi 2, hinuli 2, boves 20, juvenci 4, vaccae 25, vituli 38, oves, caprae et agnelli 4, majales 74, alvearia 17; jugera inseminata: tritici siliginis 26½, hordei avenae 6½, kukuruzi 7; prata falcatores 54.

Pagus Boczaineveczy inter sylvas in planitie penes Vucziza situatus distat ab arce et oppide Valpo 1½ hora orientem versus. Limites huius loci sunt terre pagi Mariancz ad occidentom, Vinogradecz Strugaczovo septentionem, Selczino meridiem, dum Turcarum exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolas in reditu secum Belgradum accepit, quidam iterum, reversi, sub dominio turcico in 5 domibus catholici subsistebant, nunc in 6 domibus catholici habitant, terrarum arabilium 250 jugera, prata 54 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. De domino terrestri christiano nullus quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Hassan Spay Valpoviensis erat, cui decimam ab omni omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham a qualibet domo unus vir quatuor diebus prestare, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim persolvere debebant. De reliquo pagus hic regio fiscalis et.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim 70 fl. persolvere. Pro his tribus annis in paratis deposuerunt 112 fl. Pro sectiona lignorum sunt illis bonificati 45 fl. Pro 3000 scandulorum praecedens provisor Valpovensis pro illis solvere debet 45 fl. In defalcationem quarti anni solverunt 20 fl.

Conscriptio pagi Kunischinczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Matto Pavacziz, Stanko Balikicz, Matto Balikicz, Vinko Kunischniz, Baricz Vidak, Jakob Baricz, Mattey Dukmenicz, Zivko Markovicz, Andrass Balikicz, Stanko Petrovicz, Matto Bossnak, Pavel Maczenovicz, Martin Dukmenicz.

Summa: Sessiones 6⅛ filij uxorati 2, equi 6, hinuli 8, boves 24, juvenci 11, vaccae 29, vituli 44, oves, caprae et agnelli 2, majales 58, alvearia 16; jugera inseminata: tritici siliginis 51, hordei avenae 8, kukuruzi 7½; pratorum falcatores 38.

Pagus Kunischinczy inter sylvas in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis orientem et a Karaschiza una hora septentrionem versus. Limites eius sunt terrae pagi Czamagaiczy, Czernekovcy ad septentrionem, Marianz meridiem, desertum Brezovicza occidentem, terras arabiles 250, incultas 150 jugera, prata 38 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales ot aedificiales 25 jugera, vineam noviter cultam 1 fossorem habet, alias numquam vineas colebant. Dum Turcicus exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae in Croatiam iverunt, tandem reversi in oppido Valpo 6 annis habitabant, anno 1698. denuo inceperunt hunc pagum inhabitare. Sub dominio turcico calvinae religionis in 7 domibus erant, nunc in 9 domibus catholici habitant, de domino terr[illegible] christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpoviensis Sch[illegible] Spai erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 7 hungaricos a qu[illegible] capra 1 hungaricum, robotham a qualibet domo unus homo (tres dies) in a[illegible] praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. [illegible]timo 8 fl. annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio fiscalis

Anno 1698. a 1. aprilis obligarunt se coram commissione Caraffiana annuatim 55 fl. persolvere, etiam quovis anno illud contingens deposuerunt Praeterea ligna caesarea secuerunt, haec usque ad Dravum illinc Essekinum vexerunt, inde nullam bonificationem obtinere potuerunt. In defalcationem quarti anni 26 fl. 25 hungaricos solverunt.

Conscriptio pagi Czamagevczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Peter Marco, Jurko Blassiz, Stanko Jacob, Peter Matakovsin, Peter Pokaczicz, Andrass Vidak, Andrass Bilo, Mihal Vidakusin, Ivan Matokusin, Ivan Thomass, Matto Kovaczusin.

Summa: Sessiones $5^2/_3$, fratres uxorati 1, equi 11, hinuli 7, boves 14, juvenci 12, vaccae 26, vituli 44, majales 49, alvearia 12; jugera inseminata: tritici siliginis 27, hordei avenae $3^1/_2$, kukuruzi 7; pratorum falcatores 28.

Pagus Czamagevczy in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem, a Karaschiza $^1/_4$ horae occidentem versus. Limites eius sunt terrae pagi Kunischinzy ad orientem, desertum Radikovczy occidentem, Boczkinczy et Czernikovczy septentrionem. Dum Turcarum exercitus se Viennam movisset, incolae hunc pagum deseruerunt hinc inde dispersi, tandem rediverunt, Valpoviae 4 annis habitantes, ultimo in deserto duo domus extruere inceperant, sub dominio Turcico in 5 domibus calvini existebant, de facto in 8 domibus Catholici habitant. Terras arabiles 100, incultas 200 jugera, prata 28 falcatores, pascua in abundantia habet, syvlas nullas, quisnam olim dominus terrestris christianus fuisset, nemo incolarum quidquam revelare scivit. Ultimus dominus Turca Keri Bassa Valpoviensis erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 et a duabus capris quoque 5 hungaricos et decimum alvearium, robotham quoties demandavit praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro unum aureum ultimo 8 fl. annuatim persolvere debebant. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Carafflianae tenebantur annuatim 70 fl. persolvere et quovis anno 52 fl. 30 cru. praestiterunt, a sectione et vectura lignorum 17 fl. 30 cru. quolibet anno illis bonificati sunt.

In defalcationem quarti anni 35 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Bochkinczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Petar Vargin, Mihal Vargin, Peter Holadinz, Andro Vargin, Andrass Livotisch.

Summa: Sessiones $1^1/_2$, equi 2, boves 5, iuvenci 5, vaccae 6, vituli 12, oves caprae agnelli 2, majales 2, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 4 hordei avenae 1, milly 1, kukuruz $^1/_2$; prata falcatores $11^1/_2$.

Pagus Bochkinczy in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus. Limites eius sunt terra pagi Bodgaczy ad occidentem, Czernikovczy orientem, Czamagaiczy meridiem, terras arabiles 75, incultas 150 jugera, prata $11^1/_2$ facatores, pascua in abundantia, hortos cum arboribus fructiferis, sylvas et piscationes nullas habet, dum Turcarum exercitus se Viennam movisset, incolae locum hunc deseruerunt et Valpoviae habitabant, ante 7 annos inhabitare inceperant, sub dominio

turcico 2 domus calvinae religionis erant, de facto in 5 domibus catholici habitant. De domino terestri christiano nemo quidquam referre scivit. Ultimus dominus Turca Brodensis Ali Spaya erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, labores seu robotham in aratura tritoratura peragere triticum Brodam vehere, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. etiam 8 fl. annuatim praestare debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim 25 fl. persolvere, primo anno 25 fl pro secundo 19 fl. et pro lignorum sectione 6 fl. bonificati pro tertio in simili solverunt.

Conscriptio pagi Chernikovczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jurco Vargin, Matto Marianecz, Martin Maderiz, Miok Jacbovsin, Stanco Mihaluv, Peter Guriczin, Miat Winkovicz, Winku Stepha, Ivan Ivanicz, Ivan Lukaschusin.

Summa: Sessiones 5, equi 4, hinuli 4, boves 18, iuvenci 14, vaccae 19, vituli 32, oves caprae agneli 12, majales 62, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 35, hordei avenae 7, kukuruz 6, prata falcatores 40.

Pagus Chernikovczy inter sylvas penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Gad Velisckovczy ad orientem, Marianecz meridiem, Boczkinczy occidentem, terras arabiles trans Karaschiza in antiquo schanz penes Dravum 100, incultas 100 jugera, prata 40 facaltores, pascua penes Karaschiza ac inter sylvas sufficientia, hortos in quibus arbores fructiferas, sylvas glandinales focales et aedificiales Legauska schuma 25 jugera habet, dum prima vice banus Croatiae cum Croatica militia Essekinum se movisset, incolae hunc locum deseruerunt, a 10 annis denuo inhabitare inceporunt, sub dominio turcico in 6 domibus calvinae religionis familiae erant, nunc in 10 domibus catholici habitant, de domino terrestri christiano nihil revelare sciverunt.

Ultimus dominus Turca Hassan Spay Valpoviensis erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, ab una grege caprarum unum capreolum, robotham a quavis domo unus vir 6 diebus praestare, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim 75 fl. persolvere. Sed quovis anno 61 fl. 15 cru. in paratis solverunt et 13 fl 45 cru. a vectura et sectione lignorum illis bonificati sunt.

Conscriptio pagi Gad.

Nomina incolarum seu habitatorum: Mihal Ivanicz, Ioanicz Czamagaicz, Miat Severicz, Gregor Kovacz, Stepho Ivanicz, Schandor Tordiczan, Ad Czamagaicz, Jurko Ivanicz, Abrichko Isakovicz, Mihal Hegeduschi, Matti Lovricz, Miatt Vuczicz, Stephan Lovricz, Thomicz Matulicz, Thomas Perc Juricza Perczíz, Lucass Czelebicz, Obrizko Perencziz.

Summa: Sessiones $8^1/_4$, fratres uxorati 6, equi 11, hinuli 6, boves iuvenci 22, vaccae 37, vituli 47, majales 92, alvearia 9; jugera insemin tritici silignis, hordei avenae, kukuriz $^1/_2$; prata falcatores 44.

Pagus Gad in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo $1^1/_2$ hora orientem versus. Limites eius sunt trans Karaschiza Dravus ad septentrionem, terrae pagi Janoschinzy, Tyborianczy orientem, Velischkovczy meridiem, Czernikovczy occidentem, terras arabiles trans Karaschiza penes Dravum 180, incultas 160 jugera, prata 44 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, unum molendinum in Dravo habet. Piscationes quoque in Dravo institui possent, ante 20 annos incolae pagum hunc deseruerunt hinc inde dissipati, ante 9 annos denuo inceperunt inhabitare, sub dominio turcico in 8 domibus calvinae religionis et de facto in 9 domibus calvini existunt, pastor calvinus illis non admittitur. De domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus illorum Turca Valpoviensis Haslan Beg erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos a una grege caprarum unam capreolam, robotham ex quavis domo quatuor diebus annuatim praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annue persolvere debebant. De reliquo pagus hic regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur 110 fl. 30 cru. illis bonificati sunt.

Conscriptio deserti pagi Metzinczy.

Desertum hoc inter sylvas situatum distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem versus. Dum Turcarum exercitus penes Harsan et Szikloss a Germanis profligatus fuisset, incolae pagum hunc deseruerunt hinc inde dissipati, quidam ex illis in Valpo collocati, sed in hoc deserto agros colunt, terras arabiles 250, sylvas glandinales, focales et aedificiales 500 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in abundantia habet, sub dominio turcico in 12 domibus catholici habitabant, quisnam dominus terrestris christianus fuisset, incolae qui de facto Valpoviae habitant, nullam informationem dare sciunt. Ultimus dominus illorum Turca Valpoviensis Zyrny Spaia erat, huic decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robothas quoties demandavit Turcarum imperatori vero tributum seu harass Kanischam a quolibet aratro 8 fl. annuatim praestare debebant. De facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti Marianczy.

Desertum Marianczy inter sylvas in colliculo situatum distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem versus, erat olim ecclesia et sepultura Valpoviensium, a memoria hominum semper desertum manet, terras quidam turcicus sacerdos Valpoviensis hozza colebat, habet terras arabiles cum arbustis 25 jugera, nunc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Midlak.

Desertum Midlak in rippa paludis Midlazka Barra prope Dravum in planitie situatum distat ab arce et oppido Valpo una hora occidentem et a pago Nard medio quadrante horae septentrionem versus, a 50 annis pagus iste desertus manet, incolae pagi Nard agros colunt, terras arabiles

*

150; sylvas focales Midlaska nuncupatas 25 jugera, prata et pascua communia penes Dravum habet, quisnam dominus terrestris christianus huius loci fuisset, aut cui Turcae ultimo contribuisset, nemo informationem dare potuit, de caetero locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Nova Skella.

Desertum Nova Skella in rippa Dravi situatum distat ab arce et oppido Valpo media hora meridiem versus, a quo Germani Valpo expugnassent, hic pagus desertus manet, sub dominio Turcico Valpovienses Turcae trajectum trans Dravum hic tenebant et erat via regia Cziklosinum et ad alias partes cis Dravum, ab uno curru 8, ab uno homine 2 hungaricos solvebant, erant tunc 10 domus catholicae religionis, aliqui adhuc Valpoviae habitant, terras arabiles 250 jugera, pascua communia in abundantia habet, vineas huius deserti Valpovienses noviter fodunt. De christiano domino terrestri nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpoviensis Ibraim Spaia erat, cui decimam a frumento, omnis generis robothas et Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim praestare debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Jesenkovczy.

Desertum Jesenkovczy in planitie penes paludes prope Vuczicza situatum distat ab arce et oppido Valpo uno quadrante horae septentrionem versus. A quo turcicus exercitus penes Harsan et Sziklos profligatus fuisset, pagus hic desertus manet, quatuor incolae in Valpo habitant et agros suos colunt terras arabiles, 100 sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, prata 20 falcatores, pascua communia pro necessitate habet, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit. De reliquo desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Metlinczy.

Desertum Metlinczy inter Karacsbiza et Vuczicza situatum distat ab arce et oppido Valpo media hora septentrionem versus. Dum Germani Valpo expugnassent, inhabitatores qui in 5 domibus catholicae religionis habitabant dispersi, tres ex illis in Valpo existunt, terras in suo deserto colunt, foenilia falcant, terras arabiles 100 jugera, prata 25 falcatores, pascua in abundantia, sylvas nullas habet, metales eius sunt terrae opidi Valpo ad septenirionem, Marianczy meridiem et Jesenkovczy ad occidentem. De domino terrestri christiano informationem nemo dare scit, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Janievczy.

Desertum Janievczy in planitie situatum distat ab arce et oppido Va[illegible] 5 horis occidentem, a page Varos sancti Georgii uno quadrante h[illegible] septentrionem, Miholzino $^{3}/_{4}$ horae occidentem versus, terras arabiles [illegible] sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, prata 30 falcato[illegible] pascua communia sufficientia habet, terras oppidani Miholzenses colunt foenilia falcant, a quo turcicus exercitus se Viennam movisset, dese[illegible]

manet, metales eius sunt terrae pagi Vaross sancti Georgii ad occidentem. sub dominio Turcarum in 17 domibus calvini habitabant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit. De facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Pischtena.

Pagus desertus Pischtena inter arbusta situatus distat Miholzino $^1/_4$ horae meridiem, a Dravo $^1/_2$ horae septentrionem versus, dum turcicus exercitus se Viennam movisset desertus mansit, nunc duo incolae sibi ibi domus extruxerant et cum Miholzensibus contribuunt, metales eius sunt terrae Miholzenses ad meridiem et desertum Janievczy orientem. Tempore Turcarum 10 domus Catholicorum erant, terras arabiles 120 jugera, prata et pascua communia inter Dravum et paludes Rith habet. De domino terrest i christiano nemo quidquam scit. De facto hic locus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Palischte.

Pagus desertus Palischte inter sylvas prope Karaschiza situatus distat Miholzino media hora occidentem versus, teras huius deserti inhabitatores Miholzenses colunt, foenilia falcant, metales eius sunt terrae deserti Farkaschovczy ad orientem, Miholcz occidentem, terras arabiles 75 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia habet, a quadragintea annis desertus manet, tunc in 4 domibus Catholici habitabant, omnes mortui sunt. De domino terrestri christiano nemo informationem dare scivit. De reliquo desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Farkaschovczy.

Desertus pagus Farkaschovczy in planitie penes sylvas situatus distat Miholzino $^1/_2$ hora septentrionem, ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem versus, a quo Turcicus exercitus Viennam se movisset desertus manet, tunc in 6 domibus catholici habitabant, 3 familiae ex illis in pago Moroslavczy extant. Metales eius sunt terrae oppidi Valpo, Moroslavczy ad septentrionem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, prata 30 falcatores, pascua in abundantia habet, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit ultimus dominus illorum Turca Brodae habitans Ali Spai erat, cui decimam ab omni frumento. a 2 porcis 5 hungaricos robotham vero praestabant, Turcarum imperatori harras Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvebant, de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Baczkovczy.

Desertus pagus Baczkovczy inter sylvas prope Karaschiza situatus distat Miholzino $^1/_2$ hora occidentem versus, a 19 annis desertus mansit, 2 incolae Miholzini habitant, agros suos colunt ac foenilia falcant. Metales eius sunt terrae Palischte orientem, Miholz ad septentrionem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 200 jugera, prata 25 falcatores pascua sufficientia habet, de domino terrestri christiano nihil scitur, ultimus dominus Turca Jakovariensis Aslam Beg erat, cui decimam ab frumento robothas et harass Kanischam sicut in aliis pagis praestabant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Dolinovczy.

Desertum Dolinovczy inter sylvas et paludes situatum distat Miholzino duabus horis orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Vilovo ad orientem, Kupanovczy septentrionem, Moslavine occidentem, terras arabiles 200, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, prata 60 falcatores, pascua suffitientia, in hortis arbores fructiferas habet, dum germani Essekiuum expugnassent, incolae hunc pagum deseruerunt, ante 5 annos ex Bosnia aliqui advenerunt in hoc deserto se collocarunt, etiam ibi incolae ex pago Kopanovczy habitabant, ante duos annos Bosniaci iterum se alio contulerunt, caeteri in pago Kopanovczy collocati, de domino terrestri christiano nihil sciunt, de caetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Brod.

Desertus pagus Brod inter sylvas penes Karaschiza situatus iam a 30 annis desertus manet, incolae omnes mortui, qui in 3 domibus catholicae religionis habitabant, terras huius deserti inhabitatores pagi Kapelna arant, foenilia falcant, metales eius sunt Karaschiza ad meridiem, Vilovo septentrionem, habet terras arabiles 50 jugera, prata 20 falcatores, sylvas nullas, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, alias desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Stredanczy.

Desertus pagus Stredanczy in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem, Miholzino una hora septentrionem versus, dum caesareus exercitus Essekinum se movisset, incolae dissipati et in Bossniam iverunt, ante 6 annos 3 ex illis graeci ritus collocati et cum pago Kapelna contribuunt, sub dominio turcico sub inde 6—8 domus eiusdem religionis ibidem erant, metales eius sunt terrae pagi Kapelna ad orientem, Karaschiza septentrionem, terras arabiles 120 jugera, prata 25 falcatores, pascua bona et in abundantia, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Bratoschovczy.

Desertus pagus Bratoschovczy in medio sylvarum inter Karaschiza et Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, Miholzino $^1/_4$ hora septentrionem, limites eius pagi Slivoschevczy ad meridiem Golinczy orientem. A quo Germani Belgradum expugnassent incolae discesserunt, quonam devenerint nescitur, sed in 6 domibus calvini habitabant, pulchros hortos cum arboribus, terras arabiles 50 jugera, prata 20 falcatores habet, terras ex pago Golinczy et Boriczy arant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, pascua communia sufficientia, de caetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Radinkovczy.

Desertum hoc inter sylvas uno quadrante horae a Karaschiza situa[tum] distat 2 horis Miholzino septentrionem versus, limites eius sunt Slivosche[vczy] ad meridiem, desertum Gregorianczy orientem, terras arabiles 75, sy[lvas]

focales et aedificiales 25 jugera habet, prata et pascua communia habet quoque, sed arbusta excreverunt, sub dominio turcico 4 domus calvinae religionis erant, de domino terrestri nullus quidquam scivit, desertum regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Gregorianczy.

Desertum Gregorianczy in planitie situatum distat 4 horis a Valpo orientem, una hora a Karaschiza septentrionem versus, templum magnum ex lateritiis extructum sancti Georgy nuncupatum extat, Franciscanus Miholzensis sacra administrat, tempore antiquorum Hungarorum ecclesia parochialis erat et est jam antiquitus hic pagus desertus, habent terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 100 jugera, pascua communia in abundantia, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de caetero locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Dragschinczy.

Desertus pagus Dragschinczy inter paludes penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis occidentem versus, a quo turcicus exercitus se Viennam movisset, desertus manet, sub dominio turcico in 3 domibus calvini habitabant, agros huius deserti inhabitatores ex pago Lassynczy arant, prataque falcant, terras arabiles cultas et incultas 150 jugera, prata 20 falcatores, pascua bona, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera habet. Quisnam dominus terrestris christianus huius deserti fuisset, nemo referre scit, alias desertum hoc regio-fiscale est

Conscriptio deserti pagi Brezovaz.

Desertum Brezovaz penes Vucziza situatum distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus, antequam Turcae Viennam se movissent, jam desertus pagus iste erat, limites eius sunt Boczanovczy ad orientem et Marianecz occidentem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, prata 15 falcatores, pascua sufficientia habet. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio alterius pagi Brezovaz.

Desertus pagus Brezovaz inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo 3½ hora orientem, a Vucziza media hora meridiem versus. Limites eius sunt pagus Slivoschevczy ad occidentem et Kunischinczy orientem, terras arabiles 75, sylvas focales, aedificiales 25 jugera, pascua in abundantia prata 20 falcatores habet, jam a annis 25 desertus manet. De domino terrestri nemo quidquam scit, de caetero pagus iste regio fiscalis est.

Alexander Joannes de Kallanek locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXVI. 1702. Popis nove gospoštine Karaševo.

Nomina incolarum: Joseph Mireck, Mihal Schifkovitz, Gergo Karban, Martin Skaritz, Blasch Paulincy, Nikola Plaschinkoviz, Schimo Koschitz, Stephan Warcka, Illia Mischoja, Matho Maisch, Chresta Scharitz, Andrasch Kliwal, Thomasch Dugazky, Peter Furlitz, Thomasch Harnauth, Chresta Spaja, Franio Czaruckzia, Martin Wuinowacz, Miho Sindo, Ivan Wetschker, Miho Mischeta, Mihat Ivantzan, Peter Serschitz, Matosch Gutschinzan, Gurko Lethia, Lucaz Diauliziz, Anthon Koschhan, Michok Maister, Nikola Paulowiz, Peter Ivanovicz, Gergo Banthur, Blasch Boritz, Marko Karaschewaz, Peter Kopzinzan. Jakob Loschicz, Thomo Gorianaz, Cresta Pressrel, Janosch Wutzewaz, Matosch Latzko, Peter Czausch, Androsch Serschiz, Mihoz Schareny, Miho Warcko, Martin Kluhy, Grego Thomaschewaz, Guriza Maister, Marco Krischofzan, Blasch Broschianaz, Chresta Stobolianaz, Thomasch Topolzanaz, Matho Loscho, Stanko Mikloschiz, Nicola Andrisch, Matischa Bollokovaz, Lukaz Bollokofzan, Matisch Bollokofzan, Widak Sallascky, Nikola Diauloziz, Gurko Pawischa, Nikola Lethia, Damian Bornaschowiz, Mihal Czordasch, Chresta Szvilar, Gergo Kupzinowaz, Mihaz Salatz, Matho Lepodrawaz, Anthon Gergitz, Gergo Mitritz, Miha Kakasch, Martin Filakowitz, Illia Karaschowaz, Matho Luzinziz, Lucaz Karaschowiz, Martin Tersia, Philip Walpofzan, Thomo Kobiliz, Lucatz Schudaritz, Mihaz Memiz, Lucas Ossman Schimo Bollokofzan, Gurko Dobolzan, Gregosch Bollokowaz, Nicola Arnauth, Peter Karaschowaz, Gurko Schiffea, Thomasch Metaritz, Peter Obrischanaz, Anthol Stupare, Marko Subotizan, Guro Jackunitz, Martin Wuinowaz, Widack Goritschanaz, Blasch Berko, Peter Businaz. Mihat Kattuschitz, Matho Marianaz, Nicola Kness, Peter Buckowaraz, Peter Ballicka, Simon Maly, Martin Kupzinofza, Andrasch Kupzinofza, Nikola Jakunitz.

Summa: Sessiones integrae 3, mediae 12, et 4, talitiae 68, filii 107, equi 29, hinuli 1, boves 182, iuvenci 151, vaccae 178, vituli 142, oves 2, caprae 13, caprelli 2, majales 165, porcelli 111, alvearia 37, vineae foss. 19, frum. jug. ins. 257, vaccua 253, hordei jug 28, avenae jug. 31, mily et kuk. 39½, prata 180, filii uxor. 12, proles 9, fratres 12, filii eor. 4, inquilini 22, filii 3.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem ex proxima insula (quae intra fluvium Karaschizam et Dravum est) plurimi incolae religionis catholicae se illuc transfere ac domus aedificare, et imposterum ibi inhabitare volunt, propter meliorem situationem penes fluvium Karaschizam, non procul a via regia eundo Naschizam, et Walpowam distantia lique Essekino horis quatuor occidentem versus est, ubi olim magnum erat oppidum, in quo christiani inhabitarunt, et in honorem sancti Nicolai Ecclesiam aedificarunt, que ad huc estat. Metales eius sunt Petrowiz ad orientem, Kubschinofzi et Sumotofzy ad meridiem, Crischefzy et Pernofzy ad occidentem Gornia Obresch ac Dollnia Obresch ad septemtrione territorium hocce in circuitu 4 in longitudine 1½ et latitudine 1 horae extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperentur ibi 591 jugera, sterilis vero ed 400, vinearum incultarum 50 foss. (et foenilium facalbilit 150 falc.). Pascuatio pro jumentis est in sylvis, que non adeo magnae, n glandinales, sed solummodo aediffciales et focales sunt. Molendina

Dravo quinque habent. Educillum tota communitas simul exercet. De reliquo locus iste regio-fiscalis est, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Budensis Emin Effendy fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione unum florenum dabant, ac labores gratuitos praestabant, pro tributo vero imperatori Turcico a parte 3 florenos ab una sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Petrowicz.

Nomina incolarum: Miho Hero, Thomasch Hoschky, Mihat Hero, Gurko Poplasch, Zanosch Matzar, Peter Pauloschowitz, Istuan Czery, Stanko Czerveny, Widack Schutkitz, Peter Ivankofzan, Gurko Broschianacz, Mihat Kowazowiz, Miklosch Korschusch, Ivan Novigradzan, Pavosch Kowaziz, Blasch Kowatz, Gurko Kowazoviz, Martin Habrauiz, Peter Kowatz, Nowack Maly, Peter Kollar, Stephan Warcka, Ivan Barjactar, Anthol Brodianzan, Blasch Kovatzowiz, Widack Bosniak, Thomas Bendure, Marian Gabor, Stanko Breschanaz, Lukatz Czerweny, Gurko Kosariz, Widak Konzapreze, Blash Ballika, Thoma Bosniak, Nicola Pauck, Lovack Bosniak.

Summa: Mediae 4, latitiae 18, filii 33, equi 3, hinuli 4, boves 39, iuvenci 40, vaccae 43, vituli 31, caprae 29, caprelli 6. maiales 30, porcelli 16, alvearia 44, vineae foss. 6, frum. jug. ins. 70, vacua 62, horti jug. $3^1/_2$, avenae jug. $8^1/_2$, mily et kuk. 22, prata 98, filii uxorati 2, fratres 3, filii eorum 1, inquilini 9, filii 2.

Pagus iste $^1/_4$ horae infra Karaschewo prope Dravum est, ubi Karashiza orientem versus ad Dravum influit, et nomen perdit. Sub dominio turcico partim catholici et accatholici in domibus 24 ibi inhabitabant, nunc autem 36 familiae religionis catholicae se illic elocare volunt. Limites huius loci sunt tria predia, Zankowo ad orientem, Illiaschewo et Kubschinofzy ad meridiem, Karaschewo autem ad occidentem. Spatium terrae extendit se in longitudine 1, in latitudine $^1/_2$ et in circuitu 2 horae. Terrarum excultarum habet pagus iste 164 jugerum, incultarum vero ad 250 vinearum 6 foss. Sylvarum aedificialium et focalium in longitudine $^1/_2$ horae et latitudine totidem. Molendina propria in Dravo habent tria. De domino terrestri Christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero aliquis Hassam begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant. Imperatori turcico autem 3 fl. a sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Martinzy.

Nomina incolarum: Gregosch Martinaz, Mihat Domanofzan, Schifko Bosniak, Peter Ivanzan, Stephan Ivanzan, Ivan Domanofzan, Chresta Boganzan, Peter Ivanzan, Lukaz Ledeniz, Andrasch Boganzan, Matho Ivanzan, F asch Gutschinzan, Grego Gutschinzan, Guro Bodnianoz, Jacob Gutschinzan, I osh Gutschinaz, Ivan Domanofzan, Martin Mattakowiz.

Summa: Mediae 1, talitiae $14^1/_2$, filii 13, equi 6, hinuli 3, boves 27, iuvenci 22, vaccae 29, vituli 24, caprae 4, caprelli 1, maiales 55, porcelli 9, alvearia 10, frum. jug. ins. 38, vacua 35, hordei jug 5, avenae jug, 2, mily et kuk. 16, prata 43, fratres 6, inquilini 2.

Pagus iste multis annis desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et jacet 3 horis supra Karaschewo penes sylvas meridiem versus, ubi olim murata ecclesia Sancto Martino dedicata erat, quam Turcae totaliter destruxerunt et lapides ad castellum Diakowo adducere curarunt. Metales eius sunt 3 deserti pagi nomine Ivancy ad occidentem, Czukatinzy ad meridiem, et Kutschinzy ad orientem. Sub dominio turcico catholici in domibus 12 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis in Nro. 19 ibidem existunt. Spatium terrae in longitudine 1 horae et latitudine totidem se extendit. Terrarum excultarum habet locus iste 100 jugerum, incultarum vero ad 160, vineas nullas, sed sylvas glandinales aedificiales et focales $^1/_2$ horae in longitudine et latitudine. Foenilium falcabilium reperiuntur ad 100 falcatores ibidem. De reliquo locus iste regio fiscalis est, dominus terrestris Christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus vero Mehmet begg fuit, cui omnis generis decimas dabant ac labores gratuitos praestabant, praeterea etiam a sessione 1 fl. et imperatori turcico pro tributo a parte tres florenos solverunt.

Conscriptio pagi Brodianzy.

Nomina incolarum: Chrezta Kockan, Ivan Wuinowaz Peter Schuack, Illia Lazkowiz, Mattosch Timoschoviz, Luco Immerischiz, Gregosh Immerischiz, Thomasch Maly, Androsch Immerischiz, Peter Illanitz, Peter Latzkowiz, Nicola Latzkowiz, Blasch Kockanitz, Jakob Budinaz, Czwetko Brodianaz, Gurko Brodianaz, Chresta Latzkowiz, Blasch Brodianaz, Mihaz Wutzkofzan, Widack Dugatzky, Chresta Paulinzan.

Summa: Mediae 7, latitiae 15, filii 23, equi 11, hinuli 10, boves 45, iuvenci 56, vaccae 39, vituli 33, caprae 10, majales 56, porcelli 35, frum. jug. ins. 65, vacua 66, hordei jug. 11, avenae jug 7, mily et kuk. 15, prata 69, filii uxorati 2, proles 2, fratres 8, filii eorum 2, inquilini 1.

Pagus iste a 17 annis desertus remansit, nunc autem a $1^1/_2$ anno inhabitatus est, et distat 3 horis a Karaschewo meridiem versus in planitie penes paludes ubi ecclesia Sanctae Crucis olim a Christianis aedificata extat. Sub dominio turcico Catholici in domibus 15 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis in Nro. 21 ibidem existunt. Limites huius loci sunt Kutschinzy ad orientem, Martinzy et Ivanzan ad meridiem, Habianofcy ad occidentem. Spatium terrae in longitudine mediae horae et latitudine totidem se extendit. Terrarum arabilium fertilium habet 156 jugera et sterilium 100, vinearum cultarum 6 foss., foenilium falcabilium ad 69 falcatores sylvarum parvarum focalium et partim aedificialium ad 30 jugera ibi reperiuntur. De domino terrestri christiano incolae eiusdem loci nihil revelare sciunt. Tempore Turcarum autem Aly begh illorum dominus erat cui omnis generis decimas, et a sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero a parte 3 fl. a sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Habianofzy.

Nomina incolarum: Marian Novaselliz, Thomo Caluthier, Anthol Srei[illegible], Matho Novaselliz, Guro Bantzo, Chresta Billianaz, Martin Klowaz, Stip[illegible] Kness, Blasch Koschkan, Anthol Domianitz, Matho Reschetar, L[illegible] Kramaritz.

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 3, talitiae 10, filii 9, equi 12, hinuli 8, boves 27, juvenci 24, vaccae 24, vituli 18, caprae 15, majales 51, porceli 53, alvearia 1, frum. jug. ins. 34, vacua 34, hordei jug. 6½, avenae jug. 4 mily et kuk. 10, prata 52, filii uxorati 1, fratres 3, filii eorum 6, inquilini 3, filii 2.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et distat 3 horis a Karaschewo meridiem versus in campo. Tempore Turcarum Christiani in domibus 4 ibi inhabitabant, nunc autem 12 familiae religionis catholicae ibidem existunt. Antiqui limites huius pagi sunt 5 praedia Billiancy ad orientem, Domanofzy et Woinofzy ad meridiem, Paulinzy et Sobottiza ad occidentem. Territorium hocce in longitudine 2 et in latitudine 1½ horae se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 100 jug, sterilium vero ad 150, foenilium falcabilium 100 falcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine 1½ et latitudine ¾ horae. Caeterum pagus iste regio fiscalis est. De domino terrestri Christiano incolae hujus loci nihil revelare sciunt, turcicus vero Czanisu begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, etiam labores gratuitos praestabant, ac praeterea pro tributo imperatori Turcico annuatim 3 florenos solvebant.

Conscriptio pagi Koska.

Nomina incolarum: Ivan Kowatzewiz, Peter Bartholoviz, Stanko Molwanaz, Peter Semihalaz, Guro Kowazowiz, Guro Semihalaz, Thomasch Mihaloviz, Luca Kowazowiz, Andrasch Czordasch, Simon Kowazowiz.

Summa: Talitiae 9½, filii 10, equi 2, hinuli 1, boves 17, iuvenci 13, vaccae 18, vituli 18, majales 41, porcelli 37, alvearia 56, frum. jug. ins. 14½, vacua 15, hordei jug 3, avenae jug. 1, mily et kuk. 9, prata 40, filii uxor. 1, fratres 1, filii eorum 1, inquilini 1.

Pagus isto 19 annis desertus remansit, nunc autem a ½ anuo inhabitatus est, et distat 3 horis de Karaschewo penes viam regiam eundo Naschizam meridiem versus in sylvis, non procul a fluvio Bresniza, ubi murata ecclesia Sancti Petri (per Tartaros combusta) adhuc absque tecto extat. Sub dominio turcico catholici in domibus 30 ibi inhabitarunt, nunc vero eiusdem religionis novem ibidem existunt, metales huius loci sunt Tibinzy et Wutschkofzy ad orientem, et Sobottiza ad meridiem. Territorium hocce in longitudine 3½ et latitudine 2½ horarum se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiunter ibi ad 100 jugerum, foenilium autem cum arboribsu fructiferis 120 falcatorum. Pascuatio pro animalibus in sylvis pulcherrima est, quoniam sylvae glandinales, aedificiales et focales in longitudine 3 et latitudine 2 horae sunt. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Hassan Bassa fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, ac abores gratuitos praestabant, praeterea pro tributo imperatori turcico 3 fl. olvere debuerunt.

Conscriptio pagi Harkanofzy.

Nomina incolarum: Mihok Suscha, Franio Stiffowiz, Peter Dugalin, ricola Harkanofzan.

Summa: Mediae 1, talitiae 5, filii 8, equi 3, hinuli 1, boves 11, iuvenci 7, vaccae 6, vituli 5, caprae 5, majales 42, porcelli 10, alvearia 3, frum. jug. ins. 10, vacua 10, hordei jug. 1, avenae jug. 3, mily et kuk. 3, prata 16, fratres 4, filii eorum 3.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a medio anno inhabitatus est et distat $^3/_4$ horae a praedio Bosnanofzy meridiem versus in sylvis non procul a fluvio Wutschiza, sub dominio turcico Catholici in domibus 3 ibi inhabitarunt, nunc vero eiusdem religionis in nr. 4 ibi existunt. Antiqui limites sunt Bosnanofzy ad orientem, Tibinzy et Koska ad meridiem. Spatium terrae arabilis non est adeo magnum ideoque 60 jugerum solummodo ibi reperiuntur, et foenilium falcabilium ad 20 falcatores, sylvae in hocce territorio sunt pulcherrimae in longitudine unius et latitudine $^1/_2$ horae. Piscationes in aqua Wutschiza exercent. Coeterum nihil revelare sciunt incolae huius loci de aliquo domino terrestri Christiano, turcicus vero Mehmet Bassa fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 2 florenos dabent, praeterea etiam labores gratuitos extabant. Imperatori turcico vero pro tributo sicuti alii 3 florenos annuatim persolvere debuerunt.

Conscriptio pagi Seltschin.

Nomina incolarum: Nicola Magitz, Marco Warschiz, Gregosch Warschiz, Matho Schutitz, Nicola Soffitz, Lucaz Soffitz.

Summa: Mediae 2, talitiae $2^1/_2$, filii 4, boves 12, iuvenci 16, vaccae 12, vituli 6, majales 34, porcelli 31, alvearia 10, frum. jug ins. 18, vacua 18, avenae jug. 2, mily et kuk. $2^1/_2$, prata 29, filii uxorati 1.

Locus iste a 12 annis desertus remansit, nunc autem secundus annus agitur in quo inhabitatus est, distantia eius $^1/_4$ horae a pago Ivanofzy meridiem versus in sylvis penes Wutschizam est. Tempore Turcarum 10 familiae ibi inhabitarunt, nunc autem 6 religionis catholicae ibidem existunt. Antiqui limites sunt Ivanofzy ad orientem, Harkanofzy ad meridiem, et Bozanefzy ad occidentem. Territorium huius loci est exiguum, ideoque non ultra 80 jugera. Terrarum arabilium, foenilium, falcabilium 30 falcatores ibi reperiuntur. Sylvae sunt glandinales, aedificiales et focales in circuitu 1 horae. De domino terrestri christiano incolae revelare nihil sciunt, turcicus vero Aslan Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant praeterea etiam labores gratuitos praestabant. Pro tributo autem 3 fl. annuatim solverunt.

Conscriptio pagi Ivanovczy.

Nomina incolarum: Nicola Matitsch, Ivan Knesitz, Guriza Bosantzi (Bosancsich), Schimo Lonzaritz, Pavosch Skokitz, Chresta Skokitz, Gurko Kowatz, Blasch Oresschkowiz, Janko Skokiz, Nicola Schifkowiz, Gurko Oreschkowiz, Blasch Jankowiz

Summa: Mediae 4, talitiae 10, filii 8, equi 6, hinuli 4, boves [illegible] iuvenci 29, vaccae 33, vituli 24, majales 66, porcelli 31, alvearia [illegible] frum. jug. ins. 52, vacua 52, hordei jug. 1, avenae jug. 4, mily et kuk. prata 46, fratres 1.

Locus iste 3 horis supra Karaschewo occidentem versus non procul fluvio Wutschiza distat. Sub dominio Turcico Catholici in domibus 6 i

inhabitarunt, nunc autem eiusdem religionis 12 familiae ibidem existunt, metales huius loci sunt Ladimirefzy ad orientem, Czelkofzy et Bosnanofzy ad meridiem et Seltzin ad occidentem. Spatium terrae extendit se in longitudine unius et in latitudine $^3/_4$ horae terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 120 jug., sterilium vero ad centum, foenilium falcabilium arboribus fructiferis 50 falcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in circuitu 4 horarum. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus Hassan Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem a parte 3 florenos pro tributo annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Ladimirefzy.

Nomina incolarum: Mihal Pretschiz, Mihat Schuhakowiz, Domian Ladimirez, Mihoz Kutschinaz, Widack Kutschinaz, Mattosch Wuinowaz, Mihoz Budalo, Martin Beckariz, Marian Bosniak, Anthon Ivanowiz, Ivan Bosniak, Miho Bosniak, Nicola Bosniak, Stiphan Bosniak, Thomas Kutschinzan.

Summa: Mediae 4, talitiae 11, filii 16, equi 2, hinuli 2, boves 32, iuvenci 31, vaccae 25, vituli 21, caprae 14, caprelli 7, majales 50, porcelli 16, frum. jug. ins. 44, vacua 44, hordei jug. 3, avenae jug. 1, mily et kuk. 13, prata 51, fratres 4, filii eorum 2, inquilini 2, filii 1.

Pagus iste una hora supra Karaschewo occidentem versus penes paludes non procul a fluvio Karaschiza distat. Sub dominio Turcico Catholici in domibus 8 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis 16 familiae imposterum ibidem inhabitare volunt. Antiqui limites huius loci sunt Kusmincy ad orientem, Breslatinzy ad meridiem, et Czelkofzy ad occidentem. Territorium hocce in longitudine $^1/_2$ horae et latitudine totidem se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 100 jugerum et sterilium ad 120, foenilium falcabilium 60 falcatores sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium 250 jugerum. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris Christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus vero Hazy Omety fuit, cui omnis generis decimas, et unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl annuatim persolvere debuerunt.

Conscriptio pagi Goritschany.

Nomina incolarum: Pejo Tordinzan, Widack Gorizanaz, Gurko Satnizan, Marko Satnizan, Mihat Beschlia, Grego Dolianaz, Gurka Gorizanin, Peter Wutzkofzan, Ivanisch Petnaritz, Schimo Goritzanaz, Stanko Petnaritz, Blasch Batinitz, Widack Krischofzan, Widack Barnavall, Ivanisch Satnizan. Chresta Harnauth, Peter Skakowitz.

Summa: Mediae 1, talitiae 15, filii 14, boves 33, iuvenci 47, vaccae 32, vituli 30, maiales 16, frum. jug. ins. 56, vacua 56, hordei jug. 5, avenae jug. 10, mily et kuk. 5, prata 46, fratres 2, inquilini 4.

Locus iste a 19 annis desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et distat $^3/_4$ horae supra Karaschewo occidentem versus, prope fluvium Karaschizam, metales huius pagi sunt, Satniza et Dolianzy.

Tempore Turcarum Catholici in domibus 6 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis 16 familiae ibi existunt. Spatium terrae in longitudine ³/₄ et latitudine ¹/₂ horae se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 130 jugerum, sterilium vero ad 200, vinearum incultarum 40 fossores, pratorum 46 falcatorum. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium ad 200 jugerum. De reliquo pagus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Hassan Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico pro tributo 3 fl. annuatim adsolvere adstricti erant.

Conscriptio pagi Nowacky.

Nomina incolarum: Blasch Maly, Peter Domanofzan, Gurko Skaritz, Nicola Klawaschiz, Andria Byro, Peter Andraschewiz, Nikola Schowack, Mato Naschizer, Blasch Byroschiz, Ivan Lesizitz, Janisch Lesizitz, Nikola Martinzan, Martho Bosniak, Thomasch Czreth.

Summa: Mediae 3, talitiae 9 /₂, filii 14, boves 29, iuvenci 29, vaccae 26, vituli 23, caprae 2, caprelli 2, maiales 23, porcelli 71, alvearia 2, frum. jug. ins. 41, vacua 40, hordei jug. 3, avenae jug. 6, mily et kuk. 4, prata 39, fratres 4, inquilini 3.

Pagus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a medio anno inhabitatus est, et jacet tribus horis a Karaschevo meridiem versus in campo. Limites sunt duo praedia Paulofzy, et Czred. Sub dominio turcico catholici in domibus 9 ibi inhabitabant, nunc vero eiusdem religionis in nr. 14 ibidem existunt. Territorium huius loci extendit se in longitudine 1¹/₂ horae et latitudine totidem. Terrarum arabilium sunt ibidem 100 jugerum, desertarum vero ad 130, Vineae nunquam fuerunt nec piscationes, foenilium falcabilium 39 falcatores, sylvarum glandinalium, aedificialium ad 200 jugera. De reliquo pagus iste regio fiscalis est. De domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, Turcicus fuit Reschy Begg, cui omnis generis decimas, et ab una sessione 1 fl. dobant, ac labores gratuitos praestabant, pro tributo autem imperatori turcico 3 fl. solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Businzy.

Nomina incolarum: Marco Luzinka, Gurko Heritz, Thomasch Heritz, Nikola Cattawitz, Mattosch Cattawitz, Miho Czerkeschiz, Bertho Wutrofzan, Chresta Lepodrewatz, Stanko Glawurka, Miho Skaritz, Schimo Skaritz, Thomasch Gerrlitza, Martin Babin, Schimo Mazy, Ivan Busniatz, Mihot Woschzazaz.

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 3, talitiae 13, filii 17, equi 6, hinuli 1, boves 38, juvenci 34, vaccae 28, vituli 22, caprae 1, maiales 42, porcelli 24, alvearia 4, frum. jug. ins. 54. vacua 54, hordei jug. 6, avenae jug. 6, mily et kuk. 7, prata 52, filii uxorati 1. proles 1. frat... 5, filii eorum 2.

Pagus iste a 17 annis desertus fuit nunc autem ab uno anno inha... tatus est et distat 1½ hora a Karaschewo meridiem versus penes ... ludes. Confinia sunt Bisofzy, et Nowacky ad orientem Lepodrefzy

meridiem et Bologofzy ad occidentem. Tempore Turcarum octo sessiones ibi erant nunc autem 14 ibidem existunt religionis catholicae Territorium hocce in longitudine 1½ et latitudine 1 horae se extendit. Terrae excultae sunt 124 jugerum. Desertae vero ad 150. Pratorum 60 falcatores. Sylvae glandinales aedificiales et focales in longitudine 1½ horae et latitudine totidem. Piscatio ibi est nulla nec mola, neque educillum. Csetorum pagus iste regio fiscalis est, de domino terrestri christiano incolae nihil revelare sciunt. Turcicus Ibrahim begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, ac labores gratuitos praestabant, pro tributo vero a parte 3 fl. solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Czankovo.

Desertum hoc distat una hora supra pagum Retvallo, penes unum locum vulgo Mertva Bara nuncupatum. Sub dominio turcico 12 sessiones nationis Hungaricae molitores et piscatores ibi inhabitabant, quoniam locus iste nullas plane terras arabiles neque vineas aut sylvas, sed solummodo exiguam pascuationem pro jumentis habet de domino terrestri christiano plane nihil revelare sciunt, tempore Turcarum vero Musta beg illorum dominus erat, cui labores gratuitos, imperatori turcico autem pro tributo triginta florenos annuatim praestabant.

Conscriptio praedii Kubschinofzy.

Desertum hocce distat a dominio Karaschevo ½ horae meridiem versus in campo, ubi tempore Turcarum Christiani in domibus 20 inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 300 jugera, foenilium falcabilium 50 falcatores. Pascuationes pro jumentis autem in sylvis sunt, quae non adeo magnae, sed tamen glandinales, aedificiales et focales in longitudine ½ horae, et in latitudine totidem inveniuntur, piscationes in certo lacu (vulgo Blatna Bara nuncupato), incolae ex aliis pagis aliquando exercere, et testudines capere solent, dominus terresstris christianus a memoria hominum nescitur. turcicus vero Hassan begg fuit, cui bmnis generis decimas et a sessione unum fl. dabant, labores gratuitos etiam praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl. a parte solvere adstricti erant.

Conscriptio deserti pagi Illiaschovo.

Locus iste a quadraginta annis desertus remansit, et jacet penes fluvium Kravizam intra sylvas, olim Hungari in domibus 10 ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet ad 60 jugera, vineas nullas, foenilium falcabilium 30 falcatores, sylvas glandinales, aedificiales et focales in longitudine mediae horae, et latitudine totidem, piscatio ibi est nulla, de domino terrestri christiano a memoria hominum nihil scitur, Turcicus aliquis Hassan-Aga fuisse dicitur, cui omnis generis decimas ac labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero ordinarium tributum annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Summotofzy.

Locus iste ¼ horae a deserto pago Kubschinofzy meridiem versus in campo jacet, sub dominio turcico 7 domus catholicorum ibi erant, terrarum

arabilium 100 jugera ibidem sunt, foenilium falcabilium ad 30 falcatores de reliquo vero parvae sylvae (pro lignis focalibus solummodo aptae) ibi reperiuntur, dominus terrestris christianus nescitur, Turcicus Hassan-Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl. a parte solverunt.

Conscriptio deserti pagi Kutschinzy.

Locus iste distat ½ hora a pago Brodianzy meridiem versus in sylvis, sub dominio turcico christiani in domibus octo ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ad 200 jugera ibidem, foenilium falcabilium falcatores 40. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine ½ horae et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Omir-Aga fuit, cui omnis generis decimas, et 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac pro tributo 3 florenos imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Boganofzy.

Desertum hoc occidentem versus in campo ½ horae a praedio Czukadinzy distat, ubi tempore Turcarum, 7 domus catholicarum erant, terrarum arabilium habet locus iste ad 200 jugera, pratorum 40 falcatores sylvae autem sunt in longitudine 1 horae et latitudine totidem, glandinales, aedificiales et focales. De domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus vero Haschia-Arslan fuit, cui omnis generis decimas, ac a domo 1 fl. dabant, labores gratuitos praestabant, praeterea etiam pro tributo 3 flor. imperatori turcico annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Czukatinzy.

Locus iste ¼ horae a deserto pago Ivanzy meridiem versus intra paludes jacet, sub dominio turcico christiani in domibus 3 ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibidem ad centum jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores silvarum autem glandinalium aedificialium et focalium in longitudine ½ horae et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus vero Ally-Agga fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, praetersa etiam labores gratuitos praestabant, ac pro tributo 3 fl. imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Ivanzy.

Desertum hocce a praedio Kutschinzy ½ horae penes paludes meridiem versus jacet, ubi ecclesia Sancti Francisci (per Turcas combusta) ruinata est, tempore Turcarum 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitaba-⁴, terrarum arabilium habet locus iste 150 jugerum, pratorum sunt ad falcatores ibidem, sylvae magnae glandinales, aedificiales et focales longitudine unius horae et latitudine totidem ibi reperiuntur, domii terrestris christianus nescitur, turcicus Ally-Agga fuit, cui omnis genei decimas, ac a domo 1 fl. dabant, labores gratuitos praestabant, praetei etiam pro tributo 3 florenos imperatori turcico annuatim solvere debuerii

Conscriptio praedii Billianzy.

Desertum hoc $1/2$ horae a pago Habianofzy penes viam eundo Gorian in sylvis orientem versus jacet, ubi sub dominio turcico 3 domus religionis catholicae erant. Terrarum arabilium habent ad 50 jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores, sylvae sunt glandinales, aedificiales et focales in longitudine 1 et latitudine $1/2$ horae, dominus terrestris christianus a memoria nescitur, turcicus Mehmet-Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos etiam praestabant et tributum a parte sicuti alii imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Domanofzy.

Locus iste $3/4$ horae a praedio Billianzy penes paludes meridiem versus jacet, tempore Turcarum christiani in domibus 4 ibi inhabitabant, pro agricultura reperiuntur 80 jugera ibidem, et foenilium falcabilium ad 50 falcatores, sylvarum vero glandinalium, aedificialium, et focalium 40 jugera. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit aliquis Arslan-Begg, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos praestabant, et tributum a parte imperatori turcico annuatim persolvebant ordinarium.

Conscriptio praedii Thomaschefzy.

Locus iste $1/4$ horae a pago Habianofzy in campo meridiem versus distat, sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet ad centum jugera, pratorum 60 falcatores, sylvae sunt aedificiales et focales 1 horae longitudine et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Chara Mehmet Begg cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos etiam praestabant, et tributum a parte sicuti alii imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Woinofzy.

Praedium hocce $1/2$ hora a deserto pago Domanofzy meridiem versus in sylvis jacet, ubi sub dominio turcico 10 familiae religionis catholicae inhabitabant, terrarum arabilium habet ad centum jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, sylvas bonas glandinales, aedificiales et focales in longitudine 1 horae et latitudine totidem, de reliquo locus iste etiam regio fiscalis est, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Chara-Mehmeth Begg, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico annuatim 3 fl. pro tributo solvebant.

Conscriptio deserti pagi Paulinzy.

Desertum hoc $1/4$ horae a praedio Woinofzy in campo occidentem versus distat, Tempore Turcarum christiani in domibus 5 ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibidem ad 200 jugera foenilium falcabilium 50 falcatores, sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine

$^{1}/_{2}$ horae et latitudine totidem, de domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Hassain Scelebia fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos praestabant, a sessione 1 flor. et imperatori turcico pro tributo annuatim 3 fl. persolvebant.

Conscriptio praedii Sobottiza.

Praedium hocce $^{1}/_{2}$ hora a deserto pago Paulinzy in sylvis occidentem versus jacet, ubi ecclesia omnium sanctorum olim a christianis aedificata absque tecto extat, sub dominio turcico 10 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet locus isto 250 jugera, pratorum sunt 40 falcatores ibidem, sylvae etiam magnae glandinales, aedificiales et focales in longitudine $1^{1}/_{2}$ et latitudine 1 horae ibi reperiuntur, de domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Hassia-Arslan fuit, cui omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Budinzy.

Locus iste $^{1}/_{4}$ horae a deserto pago Sobottiza occidentem versus intra magnas sylvas jacet, tempore Turcarum christiani in domibus 6 ibi inhabitabant, terrarum arabilium ad 80 jugera ibidem reperiuntur, foenilium falcabilium 40 falcatores, sylvae sunt glandinales, aedificiales et focales in longitudine $2^{1}/_{2}$ et latitudine 2 horarum, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Chara Saim fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac pro tributo imperatori turcico 3 fl. solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Wutsckofzy.

Desertum hoc $^{1}/_{2}$ horae a pago Habianofzy occidentem versus in campo penes paludes jacet, ubi tempore Turcarum catholici in domibus 6 inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 150 jugerum, foenilium folcabilium 50 falcatores, sylvas glandinales, aedificiales et focales in longitudine $1^{1}/_{2}$ et latitudine $^{1}/_{2}$ horae habet, dominus terrestris nescitur, turcicus Hasslan-Begg fuit, cui omnis generis decimas dabant, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio deserti pagi Bosnanofzy.

Desertum hoc infra pagum Ivanofzy $^{1}/_{2}$ hora meridiem versus distat in sylvis, ubi sub dominio turcico christiani in domibus sex inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 100 jugera, foenilium falcabilium vero 40 falcatores sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium 100 . . metales autem huius loci sunt praementionati duo pagi dominus terre. . christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Czain Spahia fuit, . omnis generis decimas, a sessione 1 florenum, et labores gratuitos p- stabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Tibinzy.

Praedium hocce a pago Harkanofzy $^1/_2$ horae intra sylvas meridiem versus jacet, et habet quidem foenilium falcabilium cum multis arboribus fructiferis ad 40 falcatores, sed agros paucos, quapropter tempore Turcarum non nisi, 3 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, sylvae autem glandinales, aedificiales et focales in longitudine $^3/_4$ et latitudine $^1/_2$ horae sunt, limites huius loci usque ad Harkanofzy, Bosnanofzi et Koska se extendunt, de reliquo dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Czain-Spaia fuit, cui omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum persolvebant.

Conscriptio praedii Czelkofzy.

Locus iste distat $^1/_4$ horae a Kusminci occidentem versus, sub dominio turcico Hassan-Begg allodium suum ibi habuisse spargitur, terrarum arabiluim reperiuntur ibidem ad 24 jugera, foenilium falcabilium 10 falcatores, metales huius deserti sunt Kusminzy ad orientem, et Ivanofzi ad occidentem, de reliquo vero nescitur: quisnam dominus terrestris christianus ibi fuerit, tempore Turcarum autem Hassan Begg fuit, qui per suos homines oeconomiam ibidem exercere curabat.

Conscriptio praedii Kusminczy.

Locus iste $^1/_4$ a pago Ladimirefzy meridiem versus in campo jacet, ubi murata ecclesia sanctorum Cosmae et Damiani (olim a christianis aedificata) adhuc exstat, de reliquo vero a memoria hominum nescitur, quotnam domus ibi fuerint, quoniam territorium hocce valde exiguum est, et vix 20 jugera in se comprehendit.

Conscriptio praedii Breslatinzy.

Desertum hoc $^1/_2$ hora a praedio Kusminzy penes fluvium Karaschizam orientem versus jacet, tempore Turcarum molitores et piscatores ibi habitabant, qui certum censum a piscatione et molendinis solvebant, coeterum autem ab omnibus oneribus exempti erant.

Conscriptio praedii Satniza.

Desertum hoc $^1/_4$ horae a pago Goritschany meridiem versus in sylvis est, ubi sub dominio turcico 4 sessiones religionis catholicae erant. Terrarum arabilium habet ad 40 jugera, vineas autem nullas, nec piscationes, sed sy vas glandinales, aedificiales et focales in longitudine $^1/_2$ horae et latitudine to idem, foenilium falcabilium ad 12 falcatores ibi reperiuntur. De domino te estri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero aliquis Memmet S] ia fuit, cui omnis generis decimas dabant, et labores gratuitos praeta ant, praeterea etiam a sessione unum florenum et imperatori turcico 3 olvere debuerunt.

*

Conscriptio praedii Paulofzy.

Desortum hoc prope pagum Nowacky in sylvis est, sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, agrorum jugera habet ad 80, vineas autem nullas, nec piscationes, sed sylvas glandinales aedificiales et focales in longitudine $^{3}/_{4}$ et latitudine $^{1}/_{2}$ hora. Pratorum falcatores ibi ad 30 reperiuntur, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero Durmy Spaia erat, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos et a sessione 1 fl. praestabant, imperatori turcico autem 3 fl. annuatim pro tributo persolvebant.

Conscriptio praedii Czred.

Locus iste prope desertum Paulofzy penes sylvas non procul a via regia eundo Naschizam meridiem versus jacet, ubi tempore Turcarum una curia erat, quae ad aliquem turcicum officialem nominae Reschy-Begg specctabat, et ab omnibus oneribus exempta erat, terrarum arabilium reperiuntur ibi 50 jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores, sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium ad 60 jugera, de reliquo nescitur quisnam dominus terrestris ibi fuerit.

Conscriptio deserti pagi Bisofzy.

Desertum hoc ad latus pagi Businzy orientem versus intra paludes jacet, ubi sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae inhabitabant. Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 100 jugera, foenilium falcabilium 30 falcatores, sylvae autem sunt exiguae, nec glandinales, sed aedificiales et focales, de reliquo locus iste regio-fiscalis est, dominus terestris christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus autem Ibrahim-begg fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos praestabant, a sessione unum florenum et imperatori turcico pro tributo annuatim 3 fl. solvebant.

Conscriptio praedii Lepodrefzy.

Locus iste $^{1}/_{4}$ horae infra Bisofzy versus orientem penes paludes jacet, tempore Turcarum catholici in domibus 6 ibi inhabitabant, terarum arabilium habet centum et quinquaginta jugera, vineas autem nullas, neque piscationes neque sylvas, sed foenilium falcabilium 24 jugera, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero Aly Bassa fuisse fertur, cui omnis generis decimas dabant, et labores gratuitos praestabant, a sessione etiam 1 fl., imperatori turcico pro tribute annuatim 3 fl. persolvebant.

Conscriptio deserti pagi Bollogofzy.

Distantia huius loci est $^{1}/_{4}$ horae a Lepodrefzy non procul a via regia eundo Naschizam meridiem versus im campo aperto, ubi olim christiani in domibus 20 inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 500 jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, de reliquo autem in hoc territorio sylvae exiguae pro lignis focalibus solummodo inveniuntur. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero

disdar Essekiensis nomine fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos et a sessione 1 fl. praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Dolianzy.

Locus iste penes fluvium Karaschizam infra Satnizam orientem versus situatus est in campo, et habet quidem agros pulcherrimos, sed vineas nullas, neque sylvas, tempore Turcarum catholici in domibus 5 ibi inhabitabant, et piscationes in Karaschiza exercebant, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Memmet Spaia fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos, et a sessione 1 flor. praestebant, imperatori turcico vero 3 fl. annuatim pro tributo contribuebant.

Conscriptio deserti pagi Krischefzy.

Praedium hocce penes fluvium Karaschizam $^1/_2$ hora a deserto Summotofzy occidentem versus est, ubi tempore Turcarum 8 familiae religionis catholicae inhabitabant, terarum arabilium reperiuntur ibi ad 200 jugera, foenilium falcabilium 40 falcatores, sylvae autem sunt exiguae et solummodo focales, piscatio datur in Karaschiza, coeterum locus iste cum aliis regio fisca is est. dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Hassan Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum annuatim persolvebant.

Conscriptio praedii Ternofzy.

Locus iste $^1/_4$ horae a deserto pago Krischefzy trans fluvium Karaschizam in sylvis jacet, ubi tempore Turcarum una curia erat, quae ad aliquem Osman Aga spectabat. Territorium vero huius loci est in longitudine $^1/_2$ horae et latitudine totidem, terrarum arabilium sunt 20 jugera, foenilium falcabilium 10 falcatores, sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium ad 30 jugerum, de reliquo locus nunc regio-fiscalis est, tempore Turcarum autem praementionatus Osman Aga oeconominam suam ibi exercere curabat, et ab omnibus oneribus exemptus erat.

Conscriptio deserti Gornia Obresch.

Praedium hoc trans fluvium Karaschizam penes Dravum septemtrionem versus $^3/_4$ horae a Karaschevo distat, sub dominio turcico christiani in domibus 7 ibi inhabitabant, terrarum arabilium 50 jugera ibi reperiuntur, prata quidem nulla sunt, sed pascuationes in sylvis inveniuntur, quae non adeo magnae, sed tamen pro lignis focalibus deserviunt, de reliquo vero locus iste etiam piscationes in Dravo habet, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mustafa Bassa fuit, cui omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum persolvebant.

Conscriptio praedii Dollnia-Obresch.

Desertum hoc intra fluvium Karaschizam et Dravum penes locum (Mertuascha vulgo vocitatum) occidentem versus $^{1}/_{2}$ horae a Karaschevo jacet, ubi tempore Turcarum 6 familiae religionis catholicae piscatores et molitores inhabitabant, territorium hocce est valde exiguum, ideoque spatium huius terrae pro implantandis caulibus in hortis deservire potuit, prata sunt nulla ibidem, sed pascuatio in sylvis est. Coeterum dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mustapha Bassa fuit, cui annuatim 80 nummos dabant, et labores praetabant, praeterea vero a piscatione mediam partem piscium dare adstricti erant, pro tributo imperatori turcico 2 fl. solvebant.

Actum in facie locorum anno 1702. Per me Maximilianum Henricum Gerold.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXVII. 1702. Popis grada Požege.

Nomina civium seu hospitum: Gregorius Radielovich judex, Mato Kotz pellio, Mathias Bellich faber Michael Backak faber, Georgius Marchin coriarius, Michael Dolacz coriarius, Elias Barchalich sartor, Gregorius Szaralia sartor, Vidak Ostrokapa operarius, Marinus Tuczich coriarius, Stephanus Biskupich nodifex, Ivan Brodlia operarius, Joannes Bobo sartor, Elias Ticza coriarius, Joannes Saralia faber lignarius, Marcho Barchalich sartor, Stephanus Vranchevich pellio, Michael Tonih aurifaber, Nicolaus Tonih aurifaber, Georgius Matanovich operarius ruralis, Antonius Mrakovich quaestor, Marcho Martinovich, Damian Vrebecz, Vuk Kobaslia, Mato Zuafilo sartor, Michael Matkovich aurifaber, Paulus Isakovich sartor, Augustinus Bertolovich coriarius, Mato Deskovich pellio, Nicolaus Bosnyak faber lignarius, Marinus Petkovich, Petrus Gindich, Nicola Zkertich pellio, Gyurka Karaszinovich pellio, Petrus Popchonich, Jacobus Katanich, Matusina Czura vidua, Mato Reso, Marcus Csoropa qaestor, Marcus Kobas faber, Bernardus Jvanovich sartor, Janich Miko pellio, Manda Buzanicha vidua, Grego Berber chyrurgus, Michael Bosnyak fossor, Franyo Meszar lanio, Georgius Szaralia operarius ruralis, Bartholomaeus Bekteslich, Martinus Kazaz, Vid Nosar, Elias Mutaschia, Janko Csismasia cothurnarius, Steph. Dulger faber lignarius, Georgius Czulinovich pellio, Petrus Kovach, Joanes Bosnyak lanio, Andreas Kasianach, Joannes Kanislich pellio, Joannes Angelich pellio, Franciscus Martinich, Andreas Kosutich lanio, Simo Dervenchanin, Kovach Zakorenye, Marcus Szedlar, Michael Velichanin operarius, Marko Anichich aurifaber, Franciscus Pribenich fossor, Nicola Kendro, Ivan Ivandolyanin, Nikola Ungarchanin faber, Elias Bosnyak, Miho Kalagjsiich, Petrus Zkendrlya operarius, Jacobus Zkendrlya quaes[illegible] Josephus Faliszovich, Naszamet Gergo, Petrus Koro operarius, Mari[illegible] Mlinarovich coriarius, Antonius Serich, Simo Franekich, Josephus Me[illegible] lanio, Martinus Tarakchia pectinarius, Michael Taskaranovich operar[illegible] Mariau Bosnyak coriarius Petrus Kreso coriarius, Franciscus Tarak[illegible] pectinarius, Stephanus Vukovich, Petrus Perviz faber, Joannes Spol[illegible] Thomas Mutavcsich operarius, Stephanus Horvath, Ivan Mutavchich

rarius, Joannes Kovach, Joannes Dujanovich, Jvan Zoran, Ivan Bosnyak, Mato Horvath, Andreas Vitrovchich operar., Martinus Pinotich pellio, Petrus Rudonich operarius, Nikola Kajo operarius, Stephanus Szirchetlich sartor, Franciscus Kanisliich pellio, Franyo Batina, Bartolomaeus Maronich sartor, Gergo Kengyelovich, Franyo Budimlia pellio, Michael Dokszanovich pellio, Philippus Dabar pellio, Georgius Bellobrek, Mato Burnazovich pellio, Simo Szremchevich aurifaber, Jvan Hormenlia lanio, Gergo Nolbuntich, Marco Szarachovich coriarius, Paulus Garich sartor, Michael Guardian sartor, Lucas Pinotih pellio, Joannes Vrenchevich sartor, Thomas Sain pellio, Mato Illich aurifaber, Franciscus Liszichich pellio, Michael Lyszichich, Thomas Sztukich pellio, Simon Sztukich pellio, Pavo Kovingjsibashih, Nicolaus Dardalia quaestor, Martinus Turchibashich pellio, Mara Burnazovich vidua, Mato Mutavchia, Gyurka Malkanich, Gyurka Szakach, Georgius Hunalich aurifaber, Andreas Ambragyikovich, Stephanus Paulovich pellio, Mara Petkovicsa vidua, Mathias Lovrenchich, Antonius Philipchevich sartor, Mara vidua, Georgius Meczich operarius, Mathias Orlyovich pellio, Lucas Simunchevich pellio et quaestor, Michael Csurchibahsich pellio, Andreas Horvat cothurnarius, Mathias Churchibashich pellio et quaestor, Stipan Lakovich, Petrus Misen pistor, Martinus Kovach faber, Nicolaus Musza operarius, Mara Gyurendinicza vidua, Martin Czizmasia, Simon Pek pistor, Zrako Marin aurifaber, Marin Baich operarius, Georgius Karakatich, Michael Legyanovich, Jacobus Gerchich operarius, Martinus Legyanovich, Lovro Dugachky fossor, Joannes Persin, Nicolaus Masznicza operarius, Martinus Bekteslia operarius, Petrus Markovich, Simon Oszeklia coriarius, Marko Kalagysia, Jvica Demich, Michael Odvorchanin, Michael Vidovchanin, Golub Bosnyak fossor, Gyuro Szaralia faber, Gyurka Haiduk.

Summa facit: fratres uxorati 8, filii 1, inquilini 5, equi 140, boves 83, vaccae 191, juvenci vituli 124, oves caprae 55, porci 4, alvearia 7, vineae fossores $313^{1}/_{2}$, jugera inseminata tritico hordeo avena 173, jugera inseminata milyo panico kukur. 11, pratorum falcatores 261, officinae 38.

Sequentes incolae et viduae mulieres praeter unam domunculam nihil possidentes qui cum aliis mendo, laborando aut fodendo sustentandae vitae suae media procurarent, sunt nominatim solummodo modo sequenti annotati.

Manda vidua mulier mendo vel suendo vivit, Franicza vidua similiter mendo vel suendo vivit, Marco aliis fodendo vivit et sic consequenter Ana Budimcza vidua, Frenkinicza vidua, Michael Klajo, Anna vidua, Catharina Derlukina vidua, Jvanna Paninicza vidua, Angelia vidua, Catharina Csechanenicza vidua, Petrusza Szaralka vidua, Dora Damjanicza vidua, Jvan Dohatich, Lucas Bosnyak, Petrus Franetich, Luczia Sinkovicza vidua, Jvan Gyurisich, Josephus Zkenderlich, Paulus Radivojevich, Franciscus Vukovarecz, Oricza Barbicza vidua, Gignicza Cziprochanin vidua, Mara vidua, Sztoich Topo, Mato Krisan, Petrus Keszo, Ivan Popovich, Marian Maravich, Sztriko Pirotich, Milos Ivan, Mihael Dermich, Martinus Bosnyak, Marko Kanisliich, Simo Bosnyak, Mara Zebchanka vidua, Mato Jzanovich, Mara Verichka vidua, Gyurk Kisvanter, Marin Lakusanacz, Jela vidua, Luczia vidua.

Posega.

Locus iste sub dominio turcico erat civitas, qui et nunc pro civitate reputatur. Sub dominio turcico eam majori in parte Turcae, parte autem aliqua catholici inhabitabant, iam omnes catholici inhabitant.

Terreni huius pars montosa, pars planities est extendens se in longitudinem praescissis pagis infrascriptis antehac eidem civitati incorporatis ad spatium horae $^3/_8$ latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagi Vidoievczy et Arszlanovczi ad certas arbores Pyrorum Gruske dictas, penes sylvam Pades habitas inde erant trans fluvium Orlyava ad fonticulum Csesma vocatum, exclusis tamen foenilibus poenes fluvium Orlyava habitis et pro incolis pagi Vidoievczy relictis alias antehac etiam per eosdem possessis, hinc ad viam Komuszinsky put et fluvium eodem nomine vocitatum. Et tandem ad arbores nucum penes foenile Michaelis Csuchibashich civis Posegensis habitarum, meridiem versus ad monticulum Hunalichevo Vinogradische et ad locum Jagodnyak ac crucem Sanctae Helenae nuncupatam, inde directe ad pagum Derskovchy occidentem versus ad arbores Gruske et montem Crepino berdo dictum, inde ad viam regiam. qua pergendo ad locum Zakopany kamen et per medium prati Lucae Simunichevich civis Posegensis transeundo Orlyavam fluvium ad locum Slivik sic-dictum, hinc in fluviolum Szuhi Potok et locum Haszanagin Grob

Septentrionali parte pagus Mihalievchy ad foenile Hadsimehmedova Csaira et arbores caerasorum, inde ad certas pinos et tandem in sylvam Pades.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 350, jugera steriliora 250, jugera pratorum 192. Summa jugera facit 729.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras 33. Ex quibus juxta numerum jumentorum in praescripta conscriptionis tabella annotatorum ad sessiones dividendo reperiuntur pro cultis sessiones $24^1/_4$, remanent pro desertis sessiones $8^3/_4$, inquilini in aliis domibus degentes 5, incolae seu cives 171, item incolae praeter nudam domunculam nihil habentes. quarum viriles personae fodendo et laborando aliis, viduae autem et mendo et suendo provident de sustentatione vitae reperiuntur 42.

Pro pascuatione circa civitatem spatium relictum ad jugera 80, vinearum cultarum fossoros $313^1/_2$, sunt hic loca montosa deserta, ubi adhuc implantari possent vineae ad fossores 300, sylvarum exiguarum plus virgultis concretarum focalium ad jugera 50. molendina commoda duarum rotarum, ecclesiae muratae una RR. patrum societatis Jesu altera Franciscanorum simul et parochialis 2, arx antiqua erecta adhuc reparabilis 1, sub dominio turcico dominum terrestrem Turcam nullum habuerunt, sed judicem Turcam.

Christianum dominum terrestrem etiam nullum noverunt neque audierunt de illo, sed per traditionem dicunt liberam fuisse civitatem. Turcico imperatori a singula domo de tributo nonnisi den. 80 annuatim dabant, cetero nihil. Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turc nihil contribuebant, jam vero in sortem contributionis portionum militarii et aliarum excelsae camerae aulicae cedendarum pensionum solvunt annua fl. 2300. Item pro accissa 200, facientes in simul 2500.

Villa Derskovczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Marin Pavich, Philip Gyurich, Nicola Bosnyak, Ivan Bosnyak.

Summa facit: sessio 1 $^1/_8$, filii uxorati 1, equi 1, boves 5, vaccae 5, juvenci vituli 6, vineae fossorum 4, jugera inseminata tritico, hordeo, avena 7, jugera inseminata milio panico kukur. 1, jugera terrarum in toto 27, pratorum falcatores 7.

Locus hic dicitur in territorio civitatis Posegensis esse situatus et quod sub dominio turcico dominus terrestris Turca allodium sollummodo ibidem habuerit, tandem incolis ibidem degentibus terras distribuit, qui ipsi servitia et decimas ab ea praestabant, distans Posega occidentem versus ad spatium horae $^1/_8$. Latitudo territorii huius extendit se ad spatium horae $^1/_8$ longitudo horae $^1/_4$, alias campus eius planicies, sylva montosa est.

Metales eius ad orientem sunt Posegensis civitas, ad locum et arbores priorum Gruske dictas et alium locum Csrepino brdo. Ex parte meridionali pagus Verhovchy ad viam Klanachky put vocatam.

Occidentali pagus Novoszelo ad arbores nucum et viam Poseski put, quae via ex septentrionali etiam parte claudit terrenum hoc.

Terrarum arabilium nonnisi fertiliora jugera 10, steriliora jugera 13, pratorum jugera 4. Summa facit jugera 27.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quae omnes inhabitatae sunt 1 $^1/_8$. pro desertis nullae remanent —, incolae in his reperiuntur 4, inquilini nulli, sylvarum focalium montosarum jugera 40, sylvarum glandinalium nullae, vinearum cultarum fossores 4.

Sunt hic et plura loca pro implantatione nova apta, quae intra terras arabiles et sylvas sunt connumerata.

De caetero nullas habet appertinentias, terrestris turcicus dominus vocabatur Mustaffa Csemmanovich in eodem loco habitans, cui decimas omnis generis dabant et laboratores tres annuatim.

Contributio portionum militarium et loco aliarum domino terrestri cedendarum obventionum pensio in summa civitatis Posegensis comprehensa est, ad quam solvendam et hic pagus concurrebat.

De christiano domino terestri nulla habetur notitia

Villa Komusina.

Nomina incolarum seu hospitum: Draso Vukadinovich, Vuicza Mergyenovich, Mihailo Szkoroszavlevich, Osztoia Dobroszavlevich, Vukadin Lakosevich, Jovan Csoszo.

Summa facit: Sessiones 1 $^5/_8$, equi 2. boves 5, vaccae 5, oves caprae 8, alvearia 1, vineae fossorum 4 $^1/_2$; inseminata jugera: tritico hordeo avena 4 $^1/_2$, pratorum falcatores 2 $^1/_2$.

Locus iste distat Posega meridiem versus ad spatium horae $^1/_2$. Territorium eius tolaliter montosum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_3$, latitudine $^1/_4$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Lasciani graeci ritus, quem et ad praesens iidem inhabitant.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Vidoievchy ad montem Vi-oenachko berdo vocatum

Meridionali pagus Laze ad dumetum quoddam Laszanszka megya.

Occidentali territorium Posegense ad fluviolum Komusinacbky Potok dictum.
Septentrionali territorium Posegense ad locum Bellikamenovi nuncupatum.
Terrarum arabilium continet jugera montosa fertiliora 16, steriliora 30, pratorum 5 Summa facit jugera 51.
Quae praemissa jugera reducendo facient sessiones integras, quarum inhabitatae sunt $1^{3}/_{8}$, desertae $^{1}/_{2}$, incolae 6, inquilini, sylvarum focalium jugera 50, vinearum cultarum fossores $4^{1}/_{2}$, molendinum nullum. De cetero nullae sunt appertinentiae.
De christiano terestri domino nulla est notitia.
Turcico domino terestri praestabant uti praecedens pagus.
Imperatori turcico a singula domo solvebant tributi annuatim den. 80.
Circa portionum militarium contributionem uti praecedens.
Pagus in computum quanti solvebat civitatis Posegensis.

Villa Szeoczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Mato Peich, Franio Peich, Pavo Gyurich, Mihally Mitrovich, Luko Lukacsevich, Marko Pavich, Thomo Mathievich, Franyo Besliich, Bartol Bosnyak, Philipp Thomich, Gyuro Pavich, Martin Pavich, Marin Dehanovich.
Summa facit: Sessiones 3, filii 2, equi 7, boves 19, vaccae 14, iuvenci vituli 15, oves caprae 16, alvearia 20, vineae fossorum 23; inseminata jugera: tritico hordeo avena 24, pratorum falcatores 31.
Locus hic pagus est, dicunt eundem ad territorium civitatis Posegensis spectasse, cum sit aliunde vicissimus, hic allodium solummodo alicuius Turcae fertur pro priori fuisse, distat ab arce et civitate Posegensi ad spatium horae $^{1}/_{2}$.
Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant.
Territorium eius totaliter montosum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{4}$, latitudine totidem.
Metales eius sunt ad orientem pagus Lazy ad viam Bukova gora.
Ex parte meridionali meta Dolyani.
Ex occidentali pagus Verhovchy ad certam arborem piri hrana gruska vocatam, inde penes foenile Vranchevicha csaira in vallem Vuchyak.
Septentrionali civitas Posegensis usque ad vineam Hunalicha vinograd inde ad foenile Badinicha csaira, hinc ad monticulum ubi crux lignea erecta est per mediam vineam Lucae Simunichevich civis Posegensis.
Terrarum arabilium continet fertiliora jugera, sed omnia montosa jugera 16, steriliora etiam montosa jugera 40, pratorum jugera 6. Summa facit jugera 72.
Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quarum inhabitatae sunt 3, desertae nullae, incolae 3, inquilini ni vinearum cultarum fossores 23.
Sunt et alia loca sufficientia montosa pro implantatione nova vineai apta, quae intra terras arabiles et sylvas sunt connumerata.
Sylvarum focalium continent jugera 35.

De cetero nullae sunt appertinentiae. Dominus terrestris turcicus erat Ibraim Szpahia, cui praeter decimas omnis generis nihil se dedisse (asserunt).

De christiano domino terrestri nihil sciunt. Quoad tributum turcici imperatoris uti praecedens pagus.

Quoad contributionem portionum militarium uti praecedens pagus, solvebant in civitate Posegensi et ad illorum quantum solvendum concurrebant

Pagus seu villa Vidoievczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Pavo Belloberkich, Niko Maisztor, Marin Golobovich, Marin Michich, Nikola Baich, Gyuro Krisztich, Pavo Andriasevich. Luko Jakovovich, Grego Nikolich, Marco Kovachevich, Gergo Gyurich. Mato Andriasevich.

Summa facit: Sessiones $3^{5}/_{12}$, filii 2, equi 7, boves 8, vaccae 8, iuvenci vituli 2, vineae fossorum $6^{1}/_{2}$; ius jug.: trit. hordei avenae $14^{1}/_{2}$, mil. kuk. 6, pratorum falcatores 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Posega orientem versus ad spatium horae $^{1}/_{4}$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc idem inhabitant.

Terreni huius pars maior et quidem terrarum arabilium tota planities est, sylva montosa extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$. Metalles eius sunt ex parte orientali pagus Dervisaga usque ad arborem dud et vallis Turszanov dol.

Meridionali pagus Laze et mons Verh Vidoievachky

Occidentali Posegensis civitas et Fons Proschak. Septentrionali pagus Eminovczy usque ad fluviolum Ossanyak vocatus.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 138, steriliora jugera 50, pratorum jugera 12. Summa facit jugera 200.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $8^{1}/_{3}$, quarum inhabitatae sunt $3^{5}/_{12}$, desertae sunt quarum $4^{11}/_{12}$, incolae 12, inquilini nulli, vinearum cultarum fossores $6^{1}/_{2}$, sylvarum focalium jugera 60, glandinalium nihil.

Sunt et hic plura montosa loca pro implantatione nova vinearum apta, sed cum pars aratro excolatur, pars partim autem sylva excrevit, sunt intra terras arabiles et sylvas connumerata.

Molendinum habent minus 1. De cetero nullae sunt appertinentiae. Christianum dominum terrestrem nullum noverunt.

Turcicus erat Hodsa Szofal Posegensis, cui praeter decimam frumenti nihil se praestitisse asserunt.

Turcarum imperatori a singula sessione integra dabant annuatim de tributo per fl. 5. Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico hil dabant, jam autem ad quantum pecuniarium civitatis Posegensis oncurrunt persolvendum.

Pagus Arszlanovczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Illia Glavach, Illia Serich, Marko ·yeko, Petar Bosnyak, Marin Bosniak, Martin Boczkovich, Vid Bosniak,

Mato Andrasevich, Matia Bosnyak, Marin Nikolich, Marin Bosnyak, Luko Boczkovich.

Summa: Sessiones 3, equi 3, boves 12, vaccae 12, iuvenci vituli 11, alvearia 1; inseminata jugera: trit. hordei avenae 12, mily et kukur. 2; pratorum falcatores 12.

Locus hic distat Posega orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{4}$.

Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc idem inhabitant.

Territorium eius planum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali territorium pagi Vidoievczy usque ad metam Raszulye.

Meridionali pagi eiusdem Vidoievczy et civitatis Posegensis teritoria usque ad fluvium Orlyava.

Occidentali etiam territorium civitatis cuius metales sunt sylva Pades.

Septentrionali etiam sylva Pades:

Terrarum arabilium continent fertiliora jugera 40, steriliora jugera 22, pratorum jugera 10. Summa facit jugera 72.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo, constituent integras quarum inhabitatae sunt 3, desertae nullae, incolae 12, inquilini nulli, vinearum nullae, sylvarum focalium ad jugera 15, glandinales nullas.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt. Turcicus dominus terrestris vocabatur Ibraim Szpaia Posegensis, quoad pensionem uti praecedens pagus. Quoad tributum turcici imperatoris etiam uti praecedens pagus.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil pendebant, jam autem ad quantum pecuniarium civitatis Posegensis concurrunt persolvendum.

Pagus Emovczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Jakov Andriasevich, Gaspar Ribich, Ivo Feris, Marin Abramovich, Mato Foemich, Anton Markesich, Franjo Mikosich, Martin Mitrovich.

Summa: Sessiones 2, equi 10, boves 7, vaccae 9, iuvenci vituli 4; jug. ins. trit hordei avenae $11\frac{1}{2}$, prata falcatores 11.

Locus iste distat Posega occidentem versus ad spatium horae $\frac{1}{4}$.

Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant.

Territorium eius planities est in parte, in parte autem montosum minoribus colliculis situatum.

Metales eius sunt ex parte orientali territorium Posegensis civitatis usq ad fluviolum Szuhi potok.

Meridionali pagus Novoszelo usque ad dumetum Topolik.

Occidentali pagus Lippa ad fluviolum Liplyanszky potok.

Septentrionali pagus Kunovchy ad fonticulum Bunarich et ad via Preky put.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 83, steriliora jugera 4 pratorum jug. 3. Summa facit jugera 126.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quarum inhabitatae sunt 2, desertae 3¼, incolae 8, jug. sylvarum focalium 40.
Ceterum appertinentiae nullae hic dantur.
Christianum dominum terrestrem nullum noverunt.
Turcicus dominus terrestris vocabatur Begich Szpahia Posegensis, cui quoad praestationem uti praecedentes pagi.
Turcarum imperatori sub dominio turcico a singula sessione per fl. 1, den. 50 dicunt se contribuisse tributi. Portionale quantum contributionis militaris solvunt cum civitate Posegensi.
Ceterum hanc suprascriptam Posegensem civitatem dicunt antiquo tempore christianorum liberam fuisse, sub dominio etiam turcico nullum terrestrem dominum turcicum habebant, sed judicem civitatis Turcam, quos et Turcae in civica libertate conservabant et nec solvebant plus de contributione aliqua a fundis suis, quam ipsi Turcae ibidem commorantes
Quod autem praescriptos sex pagellos attinet, dicunt aliquando illos non fuisse pagos, sed Turcae potentiores ab aliis coemendo terras arabiles ad praerepetitam civitatem spectantes prima vice allodia instituerunt, tandem rusticis adinventis easdem ipsis distribuebant.
Et ideo toties fatae civitatis Posegensis cives praeattactorum pagellorum vel potius villarum territoria supplicarent territorio civitatis incorporanda, alias his non habitis ubi jumentis plus provisi fuerint.
Appert nentias pro civitate necessarias non haberent sufficientes, nam pagorum etiam quorundam territoria in majus se extendunt et plus de terris arabilibus, pratis et sylvis possident. Aliunde hactenus quoque ad unum et idem quantum pecuniarium suae Majestati sacrae, cesareae ac regiae cedens persolvendum concurrebant.
De reliquo haec praescripta loca hic et nunc omnia sunt caesario-regiofiscalia, dominum terrestrem christianum etiam nullum noverunt, imo nec per traditionem de aliquo audierunt, multo minus recognitionem dominii alicui dabant. De praesenti etiam nullus dominorum terrestrium se insinuavit apud provisoratum posegensem circa haec bona praescripta.
Actum Posegae die ultima juni 1702.
Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor cameralis.
U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXVII. 1702. (1701.). Popis gospoštine Velika kraj Požege.

Nomina incolarum: Petrus Kozich, Martinus Mihalyevich, Laurentius Magyarich, Martinus Vinkovich, Petrus Vinkovich inquilinus, Georgius Blasevich, Marianus Gyurekovich, Marcus Jurchevich, Augustinus Ivanchevich inquilinus, Michael Philipchevich inquilinus, Thomas Philipchevich inquilinus, Andreas Marchetich, Franciscus Bosmanich, Markus Bosnyaovich Elias Zvekich, Vincentius Szepanich, Michael Szepanich, Stephanus Blasevich, Marcus Tomisevich, Marcus alter Tomisevich, Damianus Tomisevich inquilinus, Simon Jurchevich, Thomas Ivanchevich, Franciscus, ..oztevich, Vincentius Knezevich, Stephanus Perich, Michael Krisetich, Mathaeus Gyckanich inquilinus, Georgius Szlepchevich, Mathaeus Szosztich, Blasius Banovich, Jacobus Bosnyak, Josephus Michich, Marinus Bosnyak,

Lucas Michich, Antonius Komuugisia, Jacobus Magyar, Nikolaus Kovachevich, Marich Szubich inquilinus, Martinus Kovachevich, Stephanus Kovachevich, Joannes Bosnyak, Stephanus Berich, Marcus Matich, Michael Csardaklich, Marthaeus Sbanich, Michael Kassapich. Antonius Kovachevich, Thomas Kovachevich, Thomas Bosnyak, Martinus Terziich, Franciscus Sarkovich, Paulus Sarkovich, Petrus Sarkovich, Blasius Cvetich, Sivko Cvetich inquilinus, Georgius Janich, Petrus Bedenikovich, Nikolaus Janich, Antonius Besliich, Michael Bosnyak inquilinus.

Summa: Sessiones 20$^1/_2$, viri 75, filii 73, filiae 44, equi 22, boves 86, vaccae 83, iuvenci 94, oves et caprae 275, porci 340, alvearia 23, vineae fossor. 146, ins. jug. trit. hordei avenae 298, prata falcatores 160, molae totius pagi 10.

Locus iste semper pagus erat, territorium eius ad semptentrionem montosum sylvis glandinalibus et arboribus pro aedificiis extruendis reperibilibus refertum, ad meridiem planities, terris arabilibus et pratis situatum, distans ab arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horarum 2. Locum hunc moderno et tempore dominatus turcici rustici catholici inhabitabant, erant semper coloni, post recuperationem harum partium aliquot annis, usque ad annum 1698 id est adventum excelsae commissionis caesarea Carafianae militaria exercebant servitia, jam autem denuo rustici aedes more harum partium ex sepibus confectas tectas stramine, possident Sessiones quot ab antiquo poterant esse integrae nescitur, rusticus enim harum partium etiam juramentali depositione mediante non fatetur veritatem, et ideo facta oculari revisione territorii et respectu facultatum molarum limitatum est totum territorium huius pagi ad sessiones integras 20$^1/_2$, ubi et inquilini novem reperiuntur domus suas habentes.

Terras arabiles pro tot sessionibus habent sufficientes, sed im pratis non abundarent. Territorii eius planities seu campus arabilis cum pratis extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem ad meridiem, ad septemtrionem vero montosum territorium extendit se usque ad apicem montis ad spatium horae 1 integrae longitudine, latitudine horae $^1/_3$. Metales eius hinc ad orientem fluvius Kisselyeva in monte, in campo vero Mostecz dicto, quae ab oriente et meridie claudit territorium, inde a parte meridionali occidentem versus pergendo usque ad fontem Jehovacz, et tandem ad kruge sic dictas metas. Hinc ex parte occidentali septentrionem versus sunt commixtae terrae cum territorio pagi vicini Radovanchy et ideo commode non poterant limites describi, sed cum ad idem dominium pertineant ambo pagi, dominio nullum praejudicium per hoc causatur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 600, steriliora jugera etiam 200, vineas cultas fossorum 146, incultae nullae dantur, situs tamen montosus sufficiens aptus pro implantandis vineis reperitur.

Prata falcabilia falcatorum 160, sylvas montosas glandinales sufficiei ut in primo puncto annotatum est.

Arx una deserta in monte alto, parietibus in parte extans, parte au aliqua dirruta, quae a memoria hominum inhabitata non est

Item monasterium unum, seu conventus reverendorum patrum Fran canorum cum contigna ecclesia sancti Augustini.

Praeterea extra pagum ad meridiem altera ecclesia sancti Marci totaliter dirruta. Item tertia adhuc ecclesia sancti Pauli, non scitur tamen, an Pauli apostoli vel Eremitae, quae etiam totaliter dirruta est. Molendına in fluvio Velika vocato minora unius rotae decem, quarum singula per diem et noctem ultra centenanos 2$^1/_2$ commolire non potest.

In hoc loco a memoria hominum neque tricesima, neque telonium habebatur.

Privilegia neque antiqua, neque recentiora habent.

Locus iste nunc cameralis est, christianum dominum terrestrem nullum habuerunt, neque aliquem noverunt tempore dominatus turcici, dicunt tamen, a senioribus suis se audivisse per traditionem ad quemdam Stephanum Velikay pertinuisse; recognitionem dominii nulli dabant.

Controversias circa metales cum dominio Captoliensi dicunt se habere.

Terrestres domini turcici erant Passae Posegenses, quibus omnis generis decimas dabant frugum. Nonam nullam. Praetereaque nihil, nisi ad festa nativitatis domini unum caponem a singula sessione, de laboratoribus etiam nihil, nisi quod unum, foenile pro Passa defalcare, congregare et convehere debuerint.

Jus montanum et nonam de vino non dabant. Turcicò imperatori de tributo prioribus temporibus ab una sessione dabant per fl. 4, quas sessiones illi bastenas vocant, expost autem tempore belli tributum ascendit ad fl. 6. Augustissimo Romanorum Imperatori nullum tributum dabant. De contributionali portionum militarium quanto de praesenti integer pagus solvit annuatim fl. 650.

Sequitur conscriptio pagi Radovanchy.

Nomina incolarum: Martinus Popich, Thomas Popich, Martinus Kovachevich, Blasius Mickerich, Marcus Rossich, Nicolaus Zlururich. Stephanus Vidakovich, Michuel Sztanich, Joanes Plesich, Lucas Plesich inquilinus. Petrus Thomasich, Stephanus Hegediis inquilinus, Marcus Koszich inquilinus, Simon Koszich, Georgius Grabanach, Andreas Grabanach, Gregorius Kopiarenich, Nicolaus Kopiarenich, Matheus Kopiarenich, Petrus Perasinovich, Mihael Kara-Ivanovich, Mathaeus Kara-Ivanovich, Stephanus Milicsich, Franciscus Jakovovich, Gregorius Jakovovich, Georgius Perachich, Stephanus Kaisich Ioannes Perachich, Lucas Jurchevich, Gregorius Zvekevich, Michael Jurhevich, Marcus Bosnyak, Marcus Stojchevich, Martinus Petrenich, Matheus Plessich, Stephanus Plessich, Petrus Jakovovich.

Summa facit: Sessiones 13$^1/_4$, viri 49, fillii 50, filiae 57, equi 11, boves 55, vaccae 51, iuvenci 69, oves caprae 231, porci 357, alvearia 28, vineae foss. 110; insemin. jug.: trit. hordei avenae 228$^1/_2$, prata falcatorum 99.

1. Locus iste semper pagus erat, distans ab arce posegensi septentrionem v sus ad spatium horrarum 2.

2. Quoad hoc punctum concordat cum conscriptione pagi Velika.

3 Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, l tudine horae $^1/_4$, ex parte meridionali in planitie, ad septentrionem a tem montosusque ad apicem suum ad spatium horae unius integrae sylvis r fertum.

Metales eius sunt ad occidentem locus Dolovy, meridiem Luke meta dicta. Occidentem nescitur, cum terris aliorium vicinorum pagorum sint comixtae. Ad septentrionem vertex montis Bilo dictus. Caetera quoad hoc punctum, uti pagus Velika. Sessiones integrae reperiuntur 13¹/₄, quas inhabitant incolae 34 et inquilini tres.

4. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 400, steriliora jugera 112, prata falcatorum 99, vineas cultas fossorum 110.

Desertae nullae dantur. Situs autem montosus sufficiens pro implatatione vinearum reperitur, sylvas montosas glandinales, focales et pro aedificiis sufficientes habet.

5. Quoad hoc punctum nihil reperitur.

6. 7. Punctum nihil continent.

Quo ad reliqua etiam puncta nichil specialis occurrit annotandum, cum in omnibus ferme conveniat cum conscriptione pagi Velika. Contributionalem portionum militarium pecuniam anuatim solvit. fl. 440.

Pagus Potochany.

Nomina incolarum: Thomas Tucho, Marcus Gyurenovich, Martinus Domianovich, Matheus Rodich, Matheus Ramo, Josephus Tomasevich, Relicta Bartolovich inquilina, Petrus Tomasevich, Lucas Tomasevich, Marinus Haimanich, Franciscus Petrovich, Michael Petrovich, Paulus Petrovich, Bartholomaeus Margetich, Josephus Paulichevich. Nicolaus Terzia, Joannes Tomasevich, Petrus Kovach. Martinus Dertulich, Nicolaus Haimanich.

Summa facit: Sessiones 5⁷/₈, viri 27, filii 14, filiae 14, equi 3, boves 27, vaccae 14, iuvenci 9, oves caprae 45, porci 57, alvearia 1, vineae foss. 40, ins. jug. terr.: trit. hordei avenae 65¹/₂, prata falcatores 40.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi septemtrionem versus od spatium horarum 2¹/₄.

Territorium campi pars planities, pars aliqua montosa, sessiones integrae inhabitatae reperiuntur 5⁷/₈, quas inhabitant incolae 19 et inquilina 1. Territorii longitudo neque latitudo scitur, cum sint terrae commixtae cum vicinorum pagorum territoriis.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliora jugera 70, prata falcator. 40.

Sylvas sufficientes montosas uti alii pagi praecedentes, commixtas in uno tractu montoso. Terrestris dominus turcicus erat Turbich Posegensis. Quoad reliqua autem puncta uti pagus Velika de portione annuatim fl. 160 solvunt.

Pagus Draga.

Nomina incolarum: Joannes Kralyevich, Joannes Svilikuvich, Ma... Svilikuvich, Michael Guzanovich, Lucas Svilikuvich, Michael Bertulovi... Blasius Bertulovich, Georgius Seklich, Michael Seklich.

Summa: Sessiones 3⁷/₈, viri 12, filii 15, filiae 5, equi 20, boves ... vaccae 11, iuvenci 9, oves et caprae 114, porci 118, alvearia 15, vine... fossor. 22, insem. jug. trit. hordei kuk. 50, terr. in toto jug. 50, pr... falcator. 30¹/₂.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum $2^1/_2$. Sessiones integrae reperiuntur $3^7/_8$, quas incolunt novem incolae.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80, steriliora jugera 60, vineas cultas fossorum 22.

Incultas nullas, situs tamen montosus sufficiens pro implantatione nova reperitur, ut pagi praecedentes. Terrestris dominus turcicus erat Turbich nomine Posegensis. Quoad reliqua puncta uti pagus Velika. De contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum annuatim solvit fl. 120.

Sztraseman cum villa Dollanchy.

Nomina incolarum: Mato Kopiar, Nicolaus Gergin, Mathaeus Mandich, Michael Mandich, Marcus Galoilo, Vinko Gerbich, Josephus Gerbich, Georgius Sztepanovich, Mathaeus Paninkovich, Mathaeus Ivanessich, Gregorius Ivanessich, Michael Dabo, Marianus Jakovich, Joannes Paukovich, Philippus Varga, Mathaeus Vargas, Joannes Antolovich, Elias Guozdar, Damianus Pavosich, Mathaeus Pavosich, Michael Csakalich, Pejo Marchinkovich, Stephanus Marinchevich, Joannes Odabassich, relicta vidua Marich, Vinok Vinkovich, Lucas Mandich, Michael Benich, Mathaeus Dorich, Georgius Jugovich, Michael Skenderlich, Laurentius Katichich, Peio Skenderlich, Antonius Ivchevich, Franciscus Bojevichich, Mathaeus Skenderlich, Michael Skenderlich.

Summa: Sessiones $12^1/_2$, viri 47, filii 45, filiae 28, equi 14, boves 56, vaccae 41, iuvenci 44, oves et caprae 156, porci 164, alvearia 19, vineae fossor. $74^1/_2$, insem. jug. trit. hordei avenae 170, terr. in toto jug. 118, prata falcat. 99.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum $2^1/_2$. Sessiones integrae $12^1/_2$, quas incolunt incolae 36, inquilinus 1. Territorii huius terrae arabiles etiam sunt commixtae cum vicinorum pagorum territoriis, ideoque metales sciri non possunt.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 200, steriliora pariter 200, prata falcator. 99.

Sylvas commixtas cum aliis pagis vicinis montosas habent.

Ecclesia murata scandulis tecta Sancti Michaelis Archangeli. Item arx una murata in monte alto Straseman vocato, sed totaliter dirruta. Molendina minora duo, turcici domini terrestres erant Chirkin Ahmed Agich et Husein Aga Posegae degentes. Quoad reliqua autem puncta uti pagus Velika. De contributionalis militis quanto annuatim solvunt fl. 350.

Pagus Biskupchy.

Nomina incolarum: Mathias Kernyakovich, Mathias Slerich, Thomas Hernyakovich, Michael Seger, Michael Gyukich, Mathaeus Tustomrak, Jakobus Barich, Nicolaus Lachmanovich, Michael Berzich, Joannes Kukauicza, Thomas Kukauicza, Gyuro Bosnyak, Marcus Kovach, Marich Slerich, Georgius Gyukich, Josephus Karamarkovich.

Summa: Sessiones $5^3/_4$, viri 20, filii 20, filiae 12, equi 8, boves 24, vaccae 21, iuvenci 22, oves et caprae 32, porci 69, alvearia 2, vineae fossor. 29, insemin. jug. trit. hordei avenae $79^3/_4$, terr. in toto jug. $116^1/_2$, prata falc. 24.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum $2^1/_2$. Territorii eius pars major planities, sessiones integrae reperiuntur $5^3/_4$. quas inhabitant incolae sedecim, metales nec hic sciri possunt, cum sint territoria vicinorum pagorum commixta. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 200, steriliora jugera 72, prata falcatorum 24.

Sylvas cum reliquis pagis commixtas montosas, vineas cultas fossorum 29. Desertas nullas situs tamen montosus pro nova implantatione reperitur. Molendina minora 4 habet. Terrestris dominus turcicus erat passa Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus Velika. De contributione portionum militarium solvunt annuatim fl. 100.

Pagus Kantarovczy.

Nomina incolarum: Ristovoi Dorontich, Doko Milovchich, Vuk Csvetich, Radoszav Csvetich, Radoicza Radomich, Ristovoi Illich, Stanko Mitrovich inquilin., Vaszil inquilinus Millivoj Vukojevich.

Summa: Sessiones 3, viri 14, filii 8, filiae 4, equi 3, boves 11, vaccae 17, iuvenci 19, oves et caprae 16, porci 63, alvearia 13, vineae fos. 5, inseminata jug. trit. hordei avenae 30, milii et kuk. 8, terr. in toto jug. 52, prata falcator. 32.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum $2^3/_4$.

Territorium eius est montosum. Hunc locum inhabitabant Valachi graeci ritus sub dominio turcico, nunc etiam iidem inhabitant. Metales territorii neque hic sciri possunt, cum etiam terrae arabiles sint commixtae cum vicinorum pagorum territoriis. Sessiones integrae reperiuntur 3, quas inhabitant incolae 7 et inquilini 2. Terrestris dominus turcicus erat Jenich Zaiem, cui dicunt se absolute nihil praestitisse, nisi quod in arce Sztraseman vigilias intertenuissent et militaria servitia exercuissent, jam autem rustici sunt.

Terrarum arabilium fertiliora jugera habent 50, steriliora 50, prata falcator. 32, vineas cultas fossor. 5.

Desertas nullas, locus tamen sufficiens montosus pro nova implantatione reperitur. Sylvas montosas cum aliis pagis commixtas habet.

Molam 1 minorem. De portionali contributionis quanto annuatim solvunt flor. 50.

Pagus Pollyanszka.

Nomina incolarum: Michael Besha, Thomas Gluich, Michael Gluich Risztovoi, Boso Horvachanin, Michael Horvachanin, Stipan Horvachanin Petrus Horvachanin, Thomas Horvachanin Nicolaus Szernar, Jakobu Horvachanin, Marcus Petrov zet inquil., Franciscus Podravach, Antoniu Haimanich inquil., Joannes Illiich, Blasius Bosnyak, Gregorius Matievic inquilinus.

Summa: Sessiones 5³/₈, viri 20, filii 19, filiae 21, equi 11, boves 21, vaccae 30, iuvenci 40, oves et caprae 112, porci 158, alvearia 12, vineae fossor. 10, ins. jug. trit. hordei avenae 87, mily et kuk. 14¹/₂, terr. in toto jug. 98, prata falcat. 57.

Locus iste distat ab arce Posegensi ad spatium horarum 3 intra occidentem et septentrionem. Locum hunc inhabitabant Turcae tempore dominatus turcici, nunc autem rustici catholici inhabitant.

Sessiones integrae 5³/₈, quas inhabitant incolae 13, inquilini 4. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, steriliora 156, prata falcat. 57, vineas cultas fossorum 10.

Desertas nullas habent, situs sufficiens montosus pro nova implantatione reperitur. Territorium ejus maiori ex parte montosum est, sylvas etiam montosas cum aliis pagis commixtas sufficientes habet. Item monasterium unum amplum habetur muratum, sed totaliter ferme ruinatum, praeter ecclesiam cuius muri adhuc extant.

Molendina viliora 3.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Ozeri bassa Posegensis, quidnam autem eidem pendebatur nescitur, cum moderni incolae sint advenae. De contributione portionum militarium annuatim solvit fl. 135. Notandum quod incipiendo a pago Velika, et transeundo omnes praespecificatos pagos usque ad pagum Pollyanszka ad septentrionem detur mons ingens sylvis focalibus glandinalibus, uti et arboribus pro aedificiis exstruendis gaudentibus, nec non pinis crassioribus pro scandulis et asseribus scindendis refertus, quae sylva montosa facile potest se extendere ad terrarum jugera 400.

Pagus Torann.

Nomina incolarum: Thomas Bosnyak, Franciscus Bosnyak, Elias Bosnyak, Stephanus Sztoichovich, Sztoiak Bosnyak, Elias Bosnyak, Paulus Csekegysia, Joannes Maisztor, Petrus Ternianin, Ambrosia Ivanovich, Marcus Tomasevich, Jacob Maisztor, Marchinko Kovach.

Summa: Sessiones 3¹/₂, viri 20, filii 20, filiae 13, equi 3, boves 11, vaccae 15, iuvenci 22, oves et caprae 16, porci 17, alvearia 17, insem. jug. hord. avenae 44, ins. jug. mily et kuk. 9¹/₄, terr. in toto jug. 39, prata falcat. 26.

Locus iste semper pagus erat distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 2. in planitie colliculis minoribus situatus.

Locum hunc inhabitabant Turcae, jam autem advenae Bosnenses catholici inhabitant. Metales ejus sunt ad orientem via currulis Ugarachky put dicta, per quam meridiem versus descendendo in sylvam ad arborem vulgo Brikinya vocatam, inde septemtrionem versus ascendendo donec perveniatur ad certam vallem intra pagos Toran et Ollassy habitam, territorium pagi Ugarchy separans.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 200, steriliora 112.

Quae comprehendunt de praesenti respectu facultatum rusticorum integras inhabitatas sessiones 3¹/₂, in iisdem 13 incolas degentes ex his remanent pro libera dispositione domini terrestris jugera 200, prata falcatorum continet 26. Sylvas focales autem ad jugera 40 pro usu domestico necessarias.

*

Ecclesia hic una murata ruinosa turriculo adhuc exstante reperitur. Item locus unus curiae alicuius muratae totaliter dirrutae fossa circumdatus. Tandem exigua duo molendina. Quoad reliqua nullam habent notitiam, cum sint advenae. De contributionali portionum militarium quanto solvunt annuatim fl. 80.

Pagus Szovinyak.

Nomina incolarum: Martinus Nikullich, Stephanus Maglasia, Petrus Blasevich, Blasius Blasevich, Franciscus Bosnyak, Simon Dorakovich, Marin Matich, Marcus Maglasia, Mathaeus Dorakovich.

Summa: Sessiones 3, viri 12, filii 6, filiae 6, equi 1, boves 7, vaccae 10, iuvenci 10, oves caprae 2, porci 8, alvearia 8; ins. jug.: trit. avenae hordei 21, jugera kuk. $4^1/_2$, in toto jug. 30, prata falc. 20.

Locus iste semper pagus erat, in planitie situatus, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1^1/_2$ occidentem versus. Locum hunc inhabitabant catholici duo, reliqui autem Turcae. Metales ejus sunt separantes dominium hoc ab alio, via currulis ex pago Torann Posegam versus descendens, cum reliquis autem vicinis pagis ad hoc dominium Velikense spectantibus sunt terrae commixtae.

Sessiones inhabitatae dantur de praesenti 3. In quibus incolae sunt 9. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 150. Prata falcatorum 20. Sylvas focales pro usu domestico jugera 10. Dominus terestris turcicus erat Alaibegh Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus Velika. De contributione portionum militarium solvit annuatim fl. 60.

Pagus Skomnik.

Nomina incolarum: Marcus Lukich, Gregorius Kelbich, Matos Lukich, Elias Lukich, Marcus Marchich.

Summa: Sessiones $1^5/_8$, viri 8, filii 6, filiae 5, equi 4, boves 7, vaccae 7, iuvenci 6, oves caprae 27, porci 19, alvearia 8, vineae foss. 6; ins. jug.: trit. avenae hordei 31, terr. in tota jug. 28, prata falc. 11.

Locus iste distat ab arce Posegensi septemtrionem versus ad spatium horae $1^1/_4$, semper pagus erat, quem catholici incolae inhabitabant. Metales sunt, dominium hoc distinguentes pagus Schitnyak ex parte meridionali et Bankovchy lapidibus infossis, metales distinctae ad orientem Goloberchy et Mitrovicza, metalis est fluvius Glogonicza. Ad septemtrionem Radovanchy usque ad fluvium Glogonicza.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 60, steriliora continet 100, prata falcatorum 11, vineas cultas fossorum 6, sylvam focalem exiguam ad jugera 20.

Turcicus dominus terrestris erat Zaim Cseribassich Posegensis. Sessiones inhabitatae $1^5/_8$, quas excolunt incolae 5. Quoad reliqua puncta, uti pag Velika. De portione solvit annuatim fl. 45.

Pagus Bankovczy.

Nomina incolarum: Abrahamus Kovach, Mathias Antonov, Stepha Krallecz, Mathias Maglasia, Andreas Dugachky.

Summa: Sesiones $1^5/_8$, viri 8, filii 8, filiae 2, equi 2, boves 9, vaccae 11, iuvenci 13, oves caprae 27, porci 19, alvearia 6; ins. jug.: trit. avenae hordei 27, terr. in toto jug. 24, prata falc. 15.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi occidentem versus ad spatium horae $1^1/_3$ in planitie situatus. Locum hunc inhabitabant catholici. Sessio inhabitata de praesenti reperitur $1^5/_8$.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, prata falcatorum 15, sylvas focales pro usu domestico ad jugera 20.

Metales ejus sunt ad meridiem dominium hoc Velikense separans ab aliis dominiis.

Ad orientem Szkomnik ad metas certas lapidibus notatas intra hunc pagum Bankovchy et Skomnik positas. Occidentem et septentrionem via quae pergit a prato Babainicza vocato in pagum Szkomnik.

Terrestris dominus turcicus erat Alaibegh Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus Velika. De contributione portionum militarium solvit annuatim fl. 45.

Pagus Mitrovicza.

Nomina incolarum: Andreas Bosnyak, Joanes Rossich, Matheus Szakarich, Martinus Petrovich, Michael Potochanach, Petrus Maisztorovich, Thomas Rossich, Joannes Kunovchanin, Georgius Csvetkovich, Michael Petrasich, Paulus Loncharovich, Thomas Matich, Jakobus Bosnyak, Joannes Groso, Franciscus Mussich, Matich Jossich, Nicolaus Jurievchan, Jakobus Gyurkovich, Marcus Ivich.

Summa: Sessiones 6, viri 23, fili 25, filiae 27, equi 10, boves 27, vaccae 28, iuvenci 35, oves caprae 13, alvearia 9, vineae foss. 15; ins. jug.: trit. avenae hordei 84, jugera kuk. $8^1/_2$, terr. in toto jug. 82, prata falc. 118.

Locus iste distat ab arce Posegensi septemtrionem versus ad spatium horae 1 semper pagus erat, inhabitatus per Turcas sub dominio turcico, jam inhabitant Croatae cahtolici ex superioribus croaticis partibus advenae. Sessiones inhabitatae quas excolunt, sunt integrae sex., in his sunt incolae 19. Metales eius sunt ad orientem territorium pagi Mihalyevchy ad fluvium Liszicza aliter Voikovicza. Ad meridiem Goloberchy ad metam Luke. Occidentem Skomnik ad fluvium Glogovnicza. Septemtrionem Velika usque ad metam Jelovach, aliter Resznicha et Duge megye. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 400, prata falcatorum 118, vineas nullas habent antiquas, nisi quas nunc recenter implatarunt fossorum 15, sylvas focales ad jugera 30, ecclesia murata minor sancti Demetrii ruinata 1.

Item turris una murata proxima ruinae per medium jam ruptae et quasi ad duas partes jam divisa, in qua turcicus dominus terrestris habitabat. Molendinum unum reperitur unius rotae. Quoad reliqua nullam habent notitiam, cum sint advenae. De contributione portionum militarium annuatim solvunt fl. 200.

Notandum. Quod in hac conscriptione bonorum nec unicus pagus noverit christianum dominum terrestrem, neque recognitionem aliquam dominii dabant. Praetendentes etiam nulli hactenus circa haec bona iusinuarunt. Curialistae pariter nulli, uti nec armalistae reperiuntur, praeter unicum Jonnem Kralyevich cum tribus suis fratribus uterinis nondum divisis,

alias in pago Draga degentibus, qui habent quidem armales nobilitares, a sacratissima caesarea ac regia majestate quoad personas, sessionem tamen cum appertinentiis ad eam spectantibus, quam posident, liberam non habent. Ibi supplicarent illam apud excelsam cameram aulicam ab onere colonicali libertare, et pretium illud, quod alter dominus terrestris emptor bonorum deponeret, etiam deponere essent parati. De reliquo nihil occurrit in hac conscriptione annotandum.

Actum Posegae die 19. novembris 1701. Gabriel Hapsz, cameralis provisor.

Excellentissime ac illustrissime sacri Romani imperii comes, domine mihi gratiosissime

Humillimorum servitiorum meorum demissa subjectione praemisa. Gratiosum excellentissime dominationis vestrae mandatum occasione transmittendae conscriptionis bonorum Velika, et dandae relationis status et constitutionis Parvae Valachiae mihi transmissum plane in conscriptione reliquorum pagorum existens humillime percipiens immediate movi Posegam mihi commissa effectui mancipaturus. Quapropter tam conscriptionem Velikensem, quam et relationem Parvae Valachiae hic humillime transmitto excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae, cras denuo ratione continuandae conscriptionis ad pagos rediturus: sed humillime veniam peto, quod conscriptio haec tardius finem tanti districtus sortiatur, cuiuslibet enim pagi territorium mensurare debeo, et invenio in aliqibus locis ultra mille jugera terrarum, ubi in priori conscriptione juxta relationem rusticorum facta forsitan nec quadringenta adscripta essent et nec unicus pagus reperietur, qui juste conscribi curassent omnes appertinencias territorii sui, incolae etiam multo plures erunt, quam in priori conscriptione. Quod id ipsum excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae demississime perscribere volui. Qualesnam autem excessus commiserit praescitus jam Alexa cum suis haidonibus, etiam hic humillime transmitto, et nisi ipsi praevenissem, et ab incoepta nequitia ipsum praepedivissem, multo maiora commisisset.

Dominus commendans Pakarzensis etiam incipt se ingerere in negotia cameralia, venerunt enim rustici ex Parva Valachia ad me conquerentes, quod septem ipsorum graviter concuti curaret, et tandem incarcerari ipsisque per noctem unam et una ac media die nec panem nec haustum aquae admisisset, cui circa haec quidnam scripserim, excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae pro gratiosa sua informatione demisse transmitto copiam literarum mearum, sub litera A. Scripsi etiam, ut acceptos ab illis septem imperiales restituat, sed nullum adhuc ab eo habeo responsum, si non restituerit, cogar ad excellentissimam ac illustrissimam dominationem vestram recurrere, ne et in posterum similia aut graviora attentet.

Celsissimus etiam ipse dominus princeps a Lichtenstain, statim in adventu suo Eszekinum qualesnam mihi scripserit literas, ubi plane et terra[illegible]m revisionem sibi vendicare voluit in districtu Camerali, quarum etiam [illegible]ar pro gratiosa excellentissimae ac illustrussimae dominationis vestrae i[illegible]r-matione humillime transmitto sub B. Suplicans humillime dignetur gr[illegible]io-sissime providere circa iurisdictionem cameralem, ut sciant et offic[illegible]les camerales, quamnam possint in functione sua habere iurisdictionem et quam non, alias status cameralis nunquam quietus permanebit.

Ego apud excellentissimum dominum generalem Liudobaldum a Starembergh effeceram etiam circa facultatem juris gladii, ut hic in domo Camerali administrata fuisset, ita tamen ut ex parte militari quoque praesentes adesse debuerint, prouti et factum est, et una die novem ipsorum ad mortem adjudicati sunt malefactores, quidam impellati, quidam patibulo appensi, quos ego capi curavi, ante adventum enim huc meum nullum simile exemplum statutum est hic Posegae, sed domini militares omnes pro pecunia dimittebant, et ideo hac spe freti numerus malefactorum acretus erat, ipsi enim anno praeterito iustificati fassi sunt, se nunquam eo devenisse, si capitis sui redemptionem pecuniam liberandam non sperassent. Et quamvis durante hac cesarea regia commissione statum cameralem harum partium in meliorem redacturum ordinem, interim tamen praemissa pro gratiosa sua notitia demisse presentare volui. Ceterum in gratiam et patrocinium excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae me demisse subjiciens maneo.

Excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae.

Posegae die 7. decembris 1701. Humillimus servus Gabriel Hapsz.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

Excellentissimo ac illustrissimo domino don Ferdinando Caralo, sacri Romani imperiy comiti Carafa de Stigliano, sacrae caesareae, nec Romanorum et Hungariae regiae maiestatum camerario, excelsae camerae aulicae consiliario, et ad regulanda stabiliendaque in partibus regni Sclavoniae limitanea confinia pro parte eiusdem excelsae camerae aulicae delegato caesareo, regio commissario, domino domino mihi gratiosissimo.

XXIX. 1702. Popis gospoštine Kaptol kraj Požege.

Nomina incolarum: Nicolaus Vlah, Marinus Kranarin (!), Gyuro Tutakovich, Marko Bosnyak, Martin Kovach, Bernyo Philippovich, Marich Bollyagin, Gyuro Poszavacz, Mihat Mikich, Mato Tatarovich, Mihaly Kollarich, Mihat Doichinovich, Petar Doichinovich, Franyo Bosnich, Gyuro Golich, Martin Pauletich inquilinus, Thomas Bebek inquilinus, Martin Bosnich, Martin Dudokovich, Gyuro Sztopergyia, Mato Dollyanacz, Philo Sivkovich, Martin Pengyra inquilinus, Miho Pauletich, Luka Missich inquilinus, Franyo Blassich, Illia Trabich, Thomas Szekerich, Petar Benkovich, Franyo Resetar, Bartho Kovach, Matto Jaksich, Beno Kollar, Gergo Jaksiich, Miho Eliassevich, Franyo Kalagysevich, Magich Antol, Gyuro Gabidan, Gyuro Cselebiich, Luko Taslich, Illia Kovachevich, Gergo Dupan, Nikola Katichevich, Thomo Magich, Mato Tomanovich, Miko Mikossich, Mihallio Plassich, Nikola Kovachevich, Petar Jugovich, Vidak Pismis, Vidna Mara inquilina, vidua Jela inquilina, vidua Maracha inquilina, vidua Joanna inquilina.

Summa: Sessiones $15^3/_4$, viri 65, filii 40, filiae 36, equi 25, boves 63, vaccae 61, iuvenci 44, oves et caprae 125, porci 147, alvearia 1, vineae fossores $121^1/_2$, inseminata jug. trit. hordei avenae $202^1/_2$, terr. arabilium jug. in toto 300, prata falcatorum 126.

Locus iste dicitur aliquando oppidum fuisse, jam pagus est, distat ab arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$. Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant Turcae stipendiarii maiori ex parte, reliqui autem rustici catholici, nunc autem omnes catholici habitant, terrarum arabilium fertiliora in plano situatarum continet jugera 400, montosa sterilia 400, prata jugera 100. Summa 1200.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo pro una 24 computando facit integras sessiones 50, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam repériuntur inhabitatae sessiones integrae $15\frac{3}{4}$, remanent pro desertis $34\frac{1}{4}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 46, inquilini domus suas habentes 8, sylvas focales continet ad jugera et quidem montosa 300.

De reliquo praeter sylvas et vineas situs huius territorii est in planitie.

Vinearum cultarum reperiuntur fossores $121\frac{1}{2}$. Dantur et plura montosa loca pro pluribus implantandis vineis, quae sunt cum terris arabilibus computata.

Molendina hic reperiuntur minora 5.

Ecclesia praepositualis Sancti Petri parietibus et turri muratis extans muro circumdata per modum alicuius arcis minoris, quam ecclesiam reverendissimus dominus Petrus Csernkovich incepit tegi curare, aedificia hic nulla sunt praeter duo cubicula trium contignationum, id est in secunda unum et in tertia unum, quae etiam idem reverendissimus dominus praepositus Petrus Csernkovich noviter reparari curavit.

Terrestris dominus turcicus Dizdar Aga vocabatur in loco eodem degens, territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ab oriente pagus Komarovchy ad viam in Tekich tendentem. Ad meridiem Rahmanovchy ad dumetum Germak dictum. Occidentem Golo berdo ad fluvium Braknyak, septentrionem usque ad apicem mons Orahoviczensis.

Quoad reliqua vero in fine huius conscriptionis praepositualis videndum erit.

De contributionali portionum militarium quanto solvunt annuatim 415 fl.

Pagus Goloberdo.

Nomina incolarum: Gyuro Churchiich, Mihat Jurich, Ivo Kovachovich, Mikula Paranchich, Ivo Tomich, Petar Zembiich, Miho Gyurich, Gyuro Loncharovich, Joseph Antolovich, Ivan Blasin, relicta Domiani Terziich inquilina.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 13, filii 4, filiae 13, equi 4, boves 12, vaccae 12, iuvenci 9, oves et caprae 26, porci 26, alvearia 6, vineae fossores $17\frac{1}{2}$, ins. jug. hordei avenae 39, terr. jug. in toto 84, prata falcat. 17.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1\frac{1}{2}$, cuius pars territorii in plano pars montoso situatus.

Locum hunc sub dominio Turcico inhabitabant rustici catholici, qui et nunc inhabitant.

Domus exiguas ex sepibus confectas tectas stramine habet.

Terrarum arabilium continet fertiliora in plano situata jugera [illegible], steriliora montosa 54, pratorum jugera 10. Summa 264.

Quae praemissa jugera modo praemisso in sessiones distribuendo constituent integras 11, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae $3^1/_2$, remanent pro desertis sessiones integrae $7^1/_2$, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 10, inquilinus domum habens 1, sylvas focales ad jugera 20, vinearum cultarum continet fossores $17^1/_2$, sunt et hic loca pro implantantione vinearum, sed et illa intra terras arabiles sunt computata, molendina exigna 2, de caetero appertinentias nullas habet.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium solvunt annuatim 100 fl.

Terrestris dominus turcicus Habich Mehmed Aga vocabatur, qui pro priori ibidem in loco habitabat, tandem transtulit se in Captol.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ad orientem oppidum vel pagus Captol usque ad fluvium Vlaski potok. Ad meridiem pagus Halilovchy ad metam Orasak dictam. Ad occidentem pagus Cseslyakovchy ad fluvium Kisselyeva. Ad septentrionem Mons Orahoviczensis usque ad apicem eius Billo vocatum.

Pagus Cseslyakovacz.

Nomina incolarum: Matos Daktorich, Marko Kovachevich, Martin Gyuranich, Vidak Kovach, Pavo Bosnyak, Matos Simonovich, Mathias Berkassich, Ivan Matich, Gergo Dugi, Ivan Janesevich, Luka Csachich, Gyuro Boschich.

Summa: Sessiones $3^5/_8$, viri 15, filii 7, filiae 7, equi 4, boves 15, vaccae 13, iuvenci 10, oves et caprae 37, porci 12, vineae fossores $6^1/_2$, ins. jug. trit. hordei 34 terr. jug. in toto 120, prata falcatores $21^1/_2$.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horae $1^1/_2$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, dominus terrestris ipsorum erat Lakich Halibegh in pago Lakusie habitans, cui praeter decimas nihil dabant, jam inhabitant omnes catholici rustici.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_8$. Metales eius sunt ad orientem pagus Goloberdo ad fluvium Cseslyakovacz, meridiem pagus Mihalyevchy ad dumetum Oputina megya dictum, occidentem pagus Velika ad fluvium Szkerbicza, septentrionem mons Orahovicensis dictus usque ad metam Sehov grob. Terrarum arabilium fertiliora jugera in planitie situata continet 200, montosa steriliora 54, pratorum jugera 10. Summa 264.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras 11 quarum inhabitatae sunt $3^5/_8$, remanent pro desertis $7^3/_8$, incolae de praesenti in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 12, sylvae focales ad jugera 20.

De glandinalibus infra in fine huius conscriptionis. Turcico imperatori dabant annuatim a singula domo per fl. 1 x. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium solvunt annuatim fl. 60.

De reliquis in fine huius conscriptionis, vineas praeterea habet cultas ad fossores $6^1/_2$.

Sunt loca montosa et alia pro implantandis vineis apta, quae etiam intra terras arabiles sunt computata.

Pagus Gallesich et Halilovczy.

Nomina incolarum: Gyuro Gradich, Jakob Lukachevich, Simo Kovar, Stipan Terziich inquilinus, Gergo Mattossevich, Thomo Nikolich, Mikola Tomisevich, Marin Martinovich, Bartol Martinovich, Gergo Gerbich, Jakob Matich, Luko Sztivanovich, Simo Bogdanovich, Jakob Sztarchich.

Summa: Sessiones $4^3/_4$, viri 20, filii 13, filiae 8, equi 19, boves 10, vaccae 17, iuvenci 15, oves et caprae 25, porci 24, alvearia 4, vineae fossores 29, insem. jugera trit. hordei avena 71, terr. arabilium jugera in toto 180, prata falcatores 75.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horae $1^1/_2$.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$, in plano situatum, metales eius sunt ad orientem pagus Rahmanovchy ad fluvium Sztubao (!), meridiem Turnich ad fluvium Gusztak et ad viam in medio terrarum transeuntem, occidentem pagus Mihalyevchy ad fluvium Kisselyeva, septentrionem Kaptol et ad dumetum Ternik Magyaria vocatum. Terrarum arabilium in planitie situatorum continet fertiliora jugera 138, steriliora 50, pratorum jug. 28. Summa 216.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras 9 quarum inhabitatae sunt $4^3/_4$, remanent pro desertis integris sessiones $4^1/_4$, incolae reperiuntur 13, inquilinus domum suam habens 1, sylvarum focalium exiguarum jugera 40, vineas quasi in plano implantatas ad fossores 29, molas exiguas minores habet 2.

De caetero appertinentias nullas habet.

Turcico imperatori dabant annuatim tributi a singula domo per fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, jam de contributione portionum militarium solvunt annuatim fl. 95.

Isti duo pagelli, quia sunt vicinissimi, terras et alias appertinentias etiam, quia commixtas haberent, ideo simul scripti sunt.

Pagus Rahmanovczy.

Nomina incolarum: Martin Milletich, Andria Bossnyak, Sztipan Simich, Luka Nikulich, Andria Horvachich, Petrus Markovich, Martin Csoszo, Nikola Kovach, Mato Jozich, Matos Poszavacz, Bartol Kervarovich.

Summa: Sessiones $3^7/_8$, viri 17, filii 7, filiae 13, equi 11, boves 14, vaccae 14, iuvenci 17, oves et caprae 35, alvearia 3, porci 7, jug. insem. trit. hordei avenae 31, terr. arabilium jug. in toto 102, prata falcat. 22.

Locus iste semper pagus erat, distat a praepositura capitolensi meridi[illegible] versus ad spatium horae $^1/_2$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitab[illegible] Turcae, nunc vero catholici rustici. Territorium eius in plano. Extendit [illegible] territorium in longitudine ad spatium horae $^1/_4$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali territorium pagi Treschanovac[illegible] viam currulem Captol versus tendentem Prekiput dictam.

Meridionali eiusdem pagi Treschanovach territorium ad cerasum certam territoria horum duorum pagorum separantem. Occidentali pagi Gallesich et Halilovchy usque ad fluvium Gusztak, septentrionali pagus Captol usque ad metam Glok et viam in Captol tendentem.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 180, steriliora jugera 36, pratorum jug. 20. Summa 236.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $9^3/_4$, quarum inhabitae sunt $3^7/_8$, pro desertis remanent $5^7/_8$, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 11, sylvarum focalium virgultis solummodo concretarum pro communi usu incolarum jugera 30, vineas nullas habent neque locus datur pro implantatione. Molam exiguam minorem 1.

De caetero nullas habent appertinentias.

Turcico imperatori a singula domo annuatim dicunt se praestitisse non nisi per d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam solvunt annuatim de contributione portionum militarium fl. 80.

Pagus Dollyanczy et Komarovczy.

Nomina incolarum: Anton Csakallich, Nikola Usorovich, Ivan Csakallich, Matto Kragullich, Jakob Csakallich, Ivan Gyurvissich inquilinus, Simon Pismich. Nikola Loncharovich. Ivan Cselikovich, Gergo Csatich, Martin Blasevich, Nikola Jusich, Ivan Bosnich, Cserich Marko, Matto Benakovich, Lovrencz Csakallich, Franyo Perich, Sztipan Perich inquilinus, Mihat Odolyevich, Ivan Ivanchich, Martin Tuczo inquilinus, Angelia Kovich inquilina, Matto Penkich. Anton Petrich, Martin Petrich, Sztipan Bosnyakovich, Gergo Bosnyakovich.

Summa: Sessiones $9^1/_4$, viri 34, filii 13, filiae 25, equi 11, boves 34, vaccae 27, iuvenci 26, oves et caprae 45, porci 56, alvearia 4, vineae fossores $69^1/_2$, inseminata jugera trit. hordei avenae $99^1/_2$, terr. in toto 264, prata falcatores $46^1/_2$.

Locus iste semper pagus erat distans a praepositura Captol ad spatium horae $^1/_2$ orientem versus.

Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant, campus eius in planitie est, vineae montosae, pagus immediate sub monte, territorium huius pagi extendit se in longitudine ad spatium $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$, metales eius sunt ad orientem pagus Dolyanovchy usque ad fossam Szuhodol per medium campi pagum se extendentem, ex parte meridionali pagi Tekich et Rahmanovchy usque ad fontem Sztudenchy viamque currulem per campum transeuntem. Ex parte occidentali pagus Captol usque ad fluvium Sivacz ex monte defluentem. Ex septentrionali mons Orahoviczensis ad metas Kamen et Mracza ac Tersztenik. Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, steriliora montosa 200, pratorum jugera 30. Summa 530.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 22, quarum inhabitatae sunt $9^1/_4$, pro desertis remanent $12^3/_4$, incolae in praemissis sessionibus sunt 23, inquilini domus habentes 4, sylvam praeter montosam glandinalem nullam habet, de qua in fine huius conscriptionis, vineas habent ad fossores $69^1/_2$, sunt et alia loca montosa pro implan-

tatione sed cum vacuus tantum existat campus, est computatus intra terras arabiles, molas minores exiguas 4.

Terrestris dominus Turca vocabatur Ibraim Spahia in Captol degens. Turcico imperatori annuatim a singula domo dicunt se contribuisse per fl. 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam solvunt de contributione portionum militarium fl. 150.

Hic etiam pagus Komarovchy ideo est adjunctus pago Dollyanczy, quia sunt territoria commixta et nonnisi ex domibus 4 consistit.

Pagus Bessinczy et Gyurakovacz.

Nomina incolarum: Petar Hagyich, Miho Maisztorovich, Damian Maisztorovich, Blass Koleszarich, Sztipan Koleszarich, Grego Koleszarich, Franyo Maisztorovich, Tomo Panich, Martin Panich, Blass Kalagysia, Mato Mihochevich, Anton Koleszarich, Grego Mihochevich, Gyuro Thomich, Matto Sztepanovich, Matos Gyurich, Marko Kovachevich, Sztepan Gyurich.

Summa: Sessiones $6^{5}/_{8}$, viri 28, filii 21, filiae 20, equi 5, boves 28, vaccae 25, iuvenci 23, oves et caprae 43, porci 45, alvearia 4, vineae fossores 45, inseminata jug. trit. hordei avenae 86, terr. jug. in toto 192, prata falcatores $32^{1}/_{2}$.

Locus iste semper pagus erat, distat a prepositura Captol ad spatium horae $^{1}/_{2}$ orientem versus.

Sub dominio turcico habitabant rustici catholici, qui et nunc inhabitant.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium $^{1}/_{2}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$, et est montosum pars, pars vero planum. Metales eius sunt ad orientem pagus Podgorie usque ad fluvium Kernicza. Ex parte meridionali pagus Tekich usque ad viam regiam Czesta vocatam et fontem Zdenchacz. Ab occidente pagus Dolyanovchy usque ad fossam et fluvium Szuhodol. Ex parte septentrionali mons Orahovicensis usque ad apicem Bilo vocatum.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 146, steriliora montosa 200, pratorum jugera 28. Summa 374.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facient integras $15^{1}/_{2}$, quarum inhabitatae sunt $6^{5}/_{8}$, desertae autem sunt $8^{1}/_{2}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 18, sylvam uti praecedens pagus, vineas cultas continet fossorum 45.

Sunt et hic loca montosa vacua, ubi possent vineae implantari, sed cum nec vestigia sint vinearum, sunt intra terras arabiles connumerata.

De caetero appertinentias nullas habet.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Hassan-Aga Zaimovich. Turcico imperatori a singula domo dicunt se praestitisse per fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium solvunt annuatim fl. 90.

Pagus Podgorie.

Nomina incolarum: Luko Vinkovich, Ivan Vinkovich, Gyuro Vinkovich, Sztepho Illich, Martin Gyurisich, Matto Bugarovich, Gyuro Kovachevich, Ivan Kovachevich, Ivan Deakovich, Matto Lukachevich, Marko Illich,

Vinko Perkovich, Mattan Legyanovich, Gyuro Barich, Ivan Alexa, Grego Blasevich, Nikola Hamigich, Gyuro Hamigich, Miho Hamigich, Gyuro alter Hamigich inquilinus, Mato Jaksich, Peio Hamigich, Ivan Varageta, Ivo Nezderovich, Martin Nezderovich, Mato Luchachevich, Jacob Ivichich, Ivan Maisztorovich, Gyuro Varglich, Matto Andrassevich, Josko Nezderovich, Gyuro Nezderovich, Ivo Hamigich, Sztipan Lukachevich.

Summa: Sessiones $9^7/_8$, viri 37, filii 24, filiae 26, equi 7, boves 37, vaccae 34, iuvenci 37, oves et caprae 106, porci 45, alvearia 2, vineae fossorum 66, inseminata jugera trit. hordei avenae 118, terr. jug. in toto 276, prata falcatores 73.

Locus iste semper pagus erat distans a praepositura Captoliensi orientem versus ad spatium horae $^3/_4$.

Tempore dominatus Turcici inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant iidem.

Territorium eius plus montosum est, quam planum, extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ad orientem pagus Vehto usque ad fluvium Glohach ex monte ad campum defluentem. Ex parte meridionali pagus Tekich et Jaksich ad fontem Zdenchach[?] vocatum. Occidentali pagus Bessinchy et Gyurak ad metam Luke nuncupatam et fluvium Kernicza. Septentrionali parte mons Orahovicensis usque ad apicem eius Bilo vocatum.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 100, steriliora montosa jugera 400, pratorum jugera 24. Summa 524.

Quae praemissa jugera in sessiones dividendo facient integras $21^3/_4$, quarum inhabitatae sunt $9^7/_8$, remanent pro desertis sessiones integrae $11^7/_8$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 33, inquilinus domum habens unus, sylvas uti praecedens pagus, vineas cultas fossorum continet 66, sunt et hic loca montosa, ubi sufficientes vineae implantari possent, sed cum sint totaliter vacua, intra terras arabiles sunt connumerata, molendinum habet exiguum 1.

Terrestris dominus turcicus erat Hassan-aga Captoliensis. Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo fl. 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem annuatim solvunt fl. 170.

Notandum. Quod supra pagos dominii huius Captoliensis ad septentrionem detur mons unus altus, qui aliter Orahoviczensis vocatur, cujus pars media ad septentrionem remanet pro dominio Orahoviczensi usque ad apicem ejus vulgo Bilo, ab inde autem ad latus meridionale remanet pro dominio Captoliensi, longitudo eius extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudo totidem. Hic pro toto hoc dominio ultra necessitatem suam reperiuntur sylvae focales, aedificiales, mixtae glandinalibus, ubi solae glandinales facile conjecturantur ad jugera 2000.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dominii dabant alicui et nec sciunt incolae huius dominii, an praespecificati omnes pagi pertinuerint ad hoc dominium Capitoliense antiquo christianorum tempore. Quos nunc omnes reverendissimus dominus Petrus Csernkovich in arendam habet pro fl. 350. Huic omnis generis decimas praestant. Debuissent quidem a singula domo juxta contractum suum hebdomadatim dare per unum laboratorem, sed usque ad praesentem

annum, nonnisi annúatim a singula domo per laboratorem dabant ob obstinaciam suam et manutentionem domini Gerold inspectoris, hoc anno assistentia militari compulsi sunt, quod ligneamenta quaedam necessaria pro ecclesia tegenda Captoliensi adduxerint, de reliquo nec hoc anno juxta contractum praestiterunt laboratores suos.

Terrestri domino turcico non plus quam laboratores per tres dicunt se dedisse annuatim ab una domo, unum currum lignorum ad festa nativitatis domini, et unum caponem ac praeterea decimas omnis generis. Nonam autem nullam.

Actum Posegae 3. Marty 1702.

Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor cameralis. Locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXX. 1702. Popis gospoštine Kutjevo.

Pagus Kutyeva cum deserto Illyasevczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Stipan Slinahich, Janko Mikich, Vinko Mikich, Marko Bosnyak, Martin Aksamovich, Martin Kalaikovich, Grego Ivich, Marich Aksamovich, Blas Matiasevich, Thomas Besliich, Simo Biskup, Philip Kokanovich, Persa Gardian, Mato Zvekich, Mihaly Csoszich inquilinus, Marco Csozich, Sztoich Maisztor, Luko Farbassich, Mihaly Farbassich, Marich Beganovich, Gyuro Bosnyakovich, Gergo Bosnyak, Sztanko Jaksich, Ivan Kopiarich, Stipan Gyurgyevih, Mato Sivkovich, Janchika Magyar, Gyuro Bosnyak, Luko Vidakovich inquilinus, Anton Karbassich, Joso Hermanovich, Mihat Surkich, Marin Angelich, Gyuro Marussich, Sztipan Bogdanovich, Gyuro Rusovich, Gyuro Tubich, Ivan Beganovich, Vinko Pavichich, Mato Friskich, Mihat Millosevich, Miska Lovasich, Paulo Lovasich, Illia Jandrich, Mato Kovachevich, Vuk Millosevich, Ivan Gyukanovich, Gyuro Pandrich, Jakob Kovachevich, Martin Bosnyak, Franyo Bartolovich, Simo Boich, Andria Papuchovich, Mihat Mihoilovich, Grega Josich, Pavo Bosnyak, Miko Kersznar Ivan Millosevich, Boso Franich.

Summa: Sessiones $23^3/_8$, fratres et filii uxorati 24, inquilini 2, equi 46, boves 87, vaccae 78, iuvenci et vituli 70, oves caprae 260, porci 132, alvearia 15, vinaee fossores 137; ins. jug.: trit. hordeo avenae 246, milio pannico kuk. $3^1/_2$, terrarum in toto 600, pratorum falcatores 203.

Locus iste nunc pagus, dicunt aliquando oppidum fuisse, distat ab arce Posegensi ad spatium horarum 4 orientem versus. Locum hunc sub dominio turcico partim Turcae, partim catholici inhabitabant, jam omnes catholici inhabitant.

Territorium eius campi planites est vineae et sylvae sunt montosae. Longitudo eius extendit se ad spatium horae 1, latitudo $^1/_2$. Metales eius sunt ex orientali pagus Bektese usque ad fluvium Haidarovach vocatum. Meridionali vero partibus pagus sancti Georgy aliter Kula dictus, usque ad metam Grabie et dumetum Duga megya nuncupatum. Occidentali pagus Billisevchy ad limites Haszan-Agina megya, directe per viam currulem a limite Fericha megya usque ad aliam viam a Kutyeva in Kaptol tendentem et ad fluvium Zarilach.

Septentrionali mons Orahoviczensis usque ad verticem eius Bilo vocatum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera in plano situata 805, jugera steriliora montosa in aliquantum 300, pratorum jugera 134. Summa facit jugera 1 239.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facit integras 51$^{5}/_{8}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones 23$^{3}/_{8}$, desertae remanebunt integrae sesiones 28$^{1}/_{4}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 57. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 137. Dantur et plura montosa loca pro implantatione vinearum, sed cum vacua sint, intra terras arabiles sunt connumerata. Sylvarum focalium montosarum praeter glandinales ad jugera 300. De sylvis glandinalibus, cum sit ingens mons in fine consriptionis annectatur, qui toti districtui servit. Molendina minora continet 7.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Mehmeth Alay-begh Agy Sagich Posegae degens, cui praeter decimas omnis generis nihil se dedisse asserunt.

Tributi turcico imperatori a domo annuatim dabant fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonicalium ac aliarum obventionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim 500 fl.

De reliquo praeter unam ecclesiam et aedificium unum muratum totaliter dirutum, quae residentia aliquando fuit abbatialis, nihil reperitur.

Educillia, macella, officinae quaestorum, piscaturae, trajectus nulla dantur.

Pagus Mitrovacz cum deserto pago Tomascheva.

Nomina incolarum seu hospitum: Thhomas Vuichich, Petar Odabassich, Ivan Janich, Franyo Thomich, Miho Sztoichevich, Miho Csubich, Joso Benich, Ivan Berlek, Ivan Halilovich, Mato Margetich, Miko Murich, Petar Antonovich, Vukszan Vlah, Gyuro Klarich, Joseph Vuchich, Luko Razumovich, Gyurko Chirkinovich, Mato Novakovich, Blas Krisztichevich, Ivan Margetich.

Summa: Sessiones 7$^{1}/_{4}$, fratres et filii uxorati 5, equi 14, boves 27, vaccae 22, iuvenci vituli 20, oves caprae 29, porci 15, alvearia 2, vineae fossorum 30; trit. hordeo avena 69, terrarum jugera in toto 174, prata falcatores 48, molae totius pagi 2.

Locus iste distat ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum 3$^{1}/_{2}$. Ab abbatia Kutyeviensi occidentem versus ad spatium horae $^{1}/_{2}$.

Sub dominio turcico inhabitabant hunc pagum partim catholici, partim schismatici, nunc praeter unicum schismaticum Valachum omnes catholici inhabitant.

Teritorium eius pars montosum pars planum in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine $^{1}/_{4}$ se extendens.

Metales eius sunt ad orientem pagus Kuttyeva usque ad locum Marchin Dolacz dictum, inde meridiem versus eundo ad viam ex Kuttyeva in Captol tendentem, et inde ad dumetum Magyarassa ac fluvium Mihovachky potok. Ad meridiem pagus Tominoveczy usque ad locum cuiusdam antiquae ecclesiae Klisza nuncupatum et ad fontem Jehovacz, a quo per locum Bagovicza eundo ad fluvium Venszky potok. Ex parte septentrionali mons usque ad locum Budanecz et Lipova.

Terrarum arabilium in plano situata continet jugera 210, montosa et totaliter sterilia jugera 240, pratorum jugera 30. Summa facit jugera 480.
Quae praemissa jugera ad sessiones distribuendo facit integras 20. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae sesiones $12^3/_4$, vinearum cultarum fossores 30. Dantur et hic plurima loca montosa, quae plane vacua sunt, ideo intra terras arabiles sunt connumerata. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 20. Inquilini nulli. Sylvas focales sub monte glandinali (de quo in fine conscriptionis) continet jugera 50. Molas exiguas 2.
Dominum terrestrem turcicum nullum alium habuerunt praeter imperatorem turcicum, cui annuatim omnis generis decimam et a singula domo per fl. 2 dicunt se contribuisse.
Christianum dominum terrestrem tempore dominatus turcici nullum habebant, neque alicui recognitionem dominii dabant.
Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil pendebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonicalium ac aliarum obventionum domino terrestri cedendarum annuatim solvunt fl. 150.

Pagus Vehnye.

. Nomina incolarum seu hospitum: Stipan Csurchiich, Ivan Karangysia, Ivan Sztipanovich, Lukach Millenovich, Gergo Pavich, Thomas Szekula, Gyuro Sztipanovich, Petar Markovich, Gyuro Poszavacz.
Summa: Sessiones $4^3/_8$, fratres et filii uxorati 4, equi 13, boves 14, vaccae 14, iuvenci et vituli 13, oves caprae 128, porci 62, alvearia 1, vineae fossorum 18; ins. jug.: trit hordeo avena 43, milly et kuk. 1, terrarum in toto jugera 108, prata falcatores 30.
Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horarum $3^1/_4$ a Kuttyeviensi autem abbatia occidentem versus ad spatium horae $^3/_4$.
Pagum hunc sub dominio Turcico pars Turcarum pars catholicorum inhabitabat, jam autem ommes rustici catholici inhabitant.
Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$ et est pars montosum pars in planitie situatum.
Metales eius sunt ab orientali pagus Mitrovacz ad fluvium Draszicza vocatum. Partibus vero meridionali pagus Tominovacz ad fontem Jela. Occidentali autem Hernyevczy usque ad certam arborem nucis et fluvium Babozdenacz. Tandem septentrionali mons glandinalis (de quo etiam in fine conscriptionis) usque ad verticem eius Bilo nuncupatum.
Terrarum arabilium in plano situatarum fertiliora jugera continet 140, montosa, steriliora jugera 100, pratorum jugera 15. Summa facit jugera 255.
Quae praemissa jugera ad sessiones distribuendo faciunt integras 1[illegible]/$_8$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $3^3/_8$. Remanent pro desertis itaque integrae sessiones $6^1/_4$. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 9. Inquilini nulli. Vinearum cultarum fossores 18. Dantur et hic loca alia sufficientia pro implantatione nova vinearum, sed cum totaliter vacua sint, ideo intra terras arrabiles sunt connummerata. Sylvas focales montosas ad juger 40

De caetere neque molendinum, neque alias aliquas apertinentias habet. Turcicus dominus terrestris Turca Prich vocabatur in pago Resznik degens cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt. Turcico imperatori de tributo nihil se dedisse asserunt, sed militaria servitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum obventionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 85.

Pagus Hernyevczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Ninko Szarich, Ivan Vuchichevich, Illia Szamargisia, Sivko Bosnyak, Zakarias Milchich, Janko Puhallovich, Rados Lazirich, Milloszav Alexich.

Summa: Sessiones 3½, fratres filii uxorati 3, equi 9, boves 18, vaccae 14, iuvenci vituli 15, oves caprae 81, porci 35, vineae fossores 15; ins. jug.: trit. hordeo avena 35, terrarum jugera in toto 102, prata falcatorum 22, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 3. A Kuttyevensi abbatia occidentem versus ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici (?), quem et nunc inhabitant. Territorium eius est pars montosum pars in planitie situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae mediae, latitudine horae ¼.

Metales eius sunt ad orientem pagus Vehnye ad loca Vanessa et Babozdenacz. Meridiem vero pagus Tominovchy usque ad viam regiam Posesky put dictam. Occidentem pagus Lukach ad locum Berdo tribus arboribus signatum et fluvium Partosevacz. Septentrionali autem ad verticem montis Bilo dictum.

Terrarum arabilium in plano situatorum continet fertiliora jugera 105, montosa sterilia 200, pratorum jugera 13. Summa facit jugera 318.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 13½. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones 3½. Remanent itaque pro desertis integrae sessiones 10. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 8. Inquilini nulli. Vinearum cultarum fossores 15. Hic pariter reperiuntur loca sufficientia montosa pro nova implantatione vinearum, sed cum sint totaliter vacua, sunt etiam intra terras arabiles connumerata. Sylvas focales habent montosas ad jugera 50. De glandinalibus infra in fine huius conscriptionis annotabitur. Molam exiguam in fluvio parvo 1. De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Zvechich Posegensis, cui praeter decimas omnis generis nihil se dicunt contribuisse, uti nec turcico imperatori aliquid praestitisse, sed armis dumtaxat servivise. Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium, et laborum colonicalium, uti et aliarum pensionum loco domino terestri cedendarum solvunt annuatim flor. 50.

Pagus Lukach cum deserto pago Dolacz.

Nomina incolarum seu hospitum: Marich Gregich, Maros Kontar, Nikola Gyipanovich, Ivan Pavich, Mihaillo Milankovich, Szava Vlah inquilinus, Vukoman Bosnyak inquilinus, Bogoszav Puhallovich.

Summa: Sessiones 4¼, fratres et filii uxorati 3, inquilini 2, equi 12, boves 21, vaccae 19, iuvenci seu vituli 20, oves caprae 76, porci 27, alvearia 17, vineae fossores 11; ins. jug.: trit. hordeo avena 36, terrarum in toto jugera 114, prata falcatores 38, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 2½ intra occidentem et septentrionem, a Kuttyeviensi autem autem abbatia occidentem versus ad spatium horae 1¼.

Hunc pagum inhabitabant Turcae mixtim catholici, nunc omnes catholici rustici inhabitant.

Territorium eius pars montosum, pars in plano situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine horae ¼.

Metales eius sunt ad orientem pagus Hernyevczy usque ad fluvium Szarachicza. Ad meridiem pagus Tominovczy ad viam regalem Posega Kutyevo tendentem. Ex occidentall pagus Vehto ad fluvium Verbova. Ex parte septentrionali autem mons ad fluvium Bukvicza, qui dividit dominium Orahoviczense a dominio Kutyeviensi.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 200, steriliora montosa jugera 100, pratorum jugera 18. Summa facit jugera 318.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 13¾. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae sessiones inhabitatae 4¼. Remanent itaque pro desertis integrae sessiones 9. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 6. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 11. Hic quoque dantur montosa loca pro implantandis vineis, sed cum omnia sint vacua, intra terras arabiles sunt connumerata. Sylvarum focalium montosarum continet jugera 50. (De sylvis glandinalibus in fine conscriptionis). Molas exiguas habet 2.

De caetero nullas appertinentias habet. Turcicus dominus terrestris erat Oszman in eodem pago degens cui a singula domo nonnisi tres laboratores annuatim dicunt se praestitisse et decimas omnis generis, de cetero nihil Turcico imperatori a singula domo dabant annuatim per fl. 1 d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio Turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Tominovczy cum deserto pago Viszache.

Nomina incolarum seu hospitum: Vukszan Radmanovich, Radosz[illegible] Milienovich, Sivko Hodich, Simon Maisztor, Gyerman Dragoszevich, Rad[illegible] Markovich, Petar Milichevich, Ivan Jovichich inquilinus, Jovan Alexic[illegible] Illia Millichevich, Triffun Cziganovich, Maxim Sztoichevich, Stoich Ni[illegible]kovich, Janko Radovanovich, Radoszav Bogojevich, Millos Gyurgyevic[illegible] Millinko Jakovchich, Radosza Sztanivuk, Millak Vranessevich, Radoic Bogojevich, Millin Planchich.

Summa: Sessiones 7, fratres et filii uxorati 5, inquilini 1, equi 17, boves 29, vaccae 34, iuvenci et vituli 31, oves caprae 190, porci 4, alvearia 2; ins. jug.: trit. hordeo avena 65½, milii et kuk. 6½, jugera in toto 252, prata falc. 67, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans a Kutyeviensi abbatia intra meridiem et occidentem ad spatium horae 1.

Sub dominio turcico inhabitabant hunc pagum Turcae, jam autem Rasciani graeci ritus et quidem schismatici.

Territorium eius totum in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine horee ¼.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Bilissevchy ad fluvium Billissevachky potok. Meridionali pagus Sumanovczy ad dumetum Kovacheva megya vocatum, et arborem quandam piri ad marginem dumeti habitam. Occidentali pagus Czerovacz ad fluvium Budimnacz et semita ad locum Szuha dolina vocatum ducens Septentrionali oppidum seu pagus Vehto ad locum cuiusdam ecclesiae antiquitus ibidem habitae.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, steriliora jugera 122, pratorum jugera 34. Summa facit jugera 456.

Quae praemissa jugera ad sessiones distribuendo faciunt integras 19, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones 7. Remanent itaque pro desertis integrae sessiones 12. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 20. Inquilinus 1. Vineas nullas, neque locus pro implantatione datur. Sylvae nullae dantur, molendina exigua 2. De caetero nullas habet appertinentias.

Terrestrem dominum turcicum non noverunt, cum nullus sit nativus incolarum modernorum, sed omnes post recuperationem harum partium ex Bosnae regno advenerint, ideo etiam quidnam domino terrestri vel imperatori turcico annuatim solutum sit, notitiam nullam habent.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil solutum est ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium, uti et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 90.

Pagus Czerovacz.

Nomina incolarum: Joseph Blasevich, Tomo Banichich, Gaspar Salamon, Sztipan Mihallovich, Andria Paulovich, Martin Matich, Marin Benichich, Martin Paulovich Niko Benichich, Philip Kovachevih, Ivan Jurkovich, Franich Jakob, Mato Philipich, Miho Preradovich, Sivko Bossanacz, Marianovich Anton, Sztiparevich Paval.

Summa: Sessiones 7¾, fratres et filii uxorati 7, equi 16, boves 39, vaccae 36, iuvenci et vituli 45, oves et caprae 106, alvearia 5, vineae fossores 8½, ins. jug. trit. hordeo avenae 59, mileo panico kuk. 11, terr. jugera in toto 220, prata falcator. 18, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distat a Kuttyeviensi abbatia intra meridiem et occidentem ad spatium horae 1½.

Sub dominio Turcico inhabitabant hunc locum Turcae, jam catholici rustici inhabitant.

Territorium ejus planum est, minoribus colliculis in parte situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Sumanovichy ad dumetum Sikara vocatum et fluvium Sumanovachky potok, ex parte meridionali pagus Granye ad viam Dollach nuncupatam, et ad certam arborem caerasi in medio campi existentem. Occidentali pagus Raiszavczy ad arborem nucis Szkendin Orah dictam et tandem hinc ad ce.tam pirum in loco Raunicza nuncupatum existentem. Septentrionali pagus Vehto ad arborem nucis Krakas Orah dictam et dumetum Preka megya, tandem via Gallessichky put vocitatam.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 414, steriliora jugera 100, pratorum jugera 3. Summa 517.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras $21^{1}/_{2}$. Quarum juxta praemisssam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $7^{3}/_{4}$, remanent itaque pro desertis sessiones $13^{3}/_{4}$, incolae in praemisis inhabitatis sessionibus sunt 17, vineas de novo implantatas in loco sat demisso habent fossorum $8^{1}/_{2}$, sylvarum focalium jugera 40, molam exiguam 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

Quoad dominum terrestrem turcicum et imperatoris tributum uti proxime praecedens pagus.

Augustissimo Romanorum imperatori nihil ab hoc pago tempore dominatus turcici pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonicalium ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt annuatim fl. 80.

Pagus Raiszavczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Miho Gergurevich, Ivan Sztepanovich, Miho Szinalyevich, Petar Sebchanin, Miho Lonchareviech, Mato Bartolovich, Nikola Oseszlarovich, Luka Miksich, Petar Paulovich, Gyuro Marianovich, Miho Terzia.

Summa: Sessiones $3^{1}/_{4}$, fratres et filii uxorati 3, equi 5, boves 13, vaccae 14, iuvenci et vituli 15, oves et caprae 3, alvearia 2, inseminata jugera trit. hordeo avena 29, milio pannico kuk. $3^{1}/_{2}$, terrarum jugera in toto 96, molae totius pagi 1.

Locus iste pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horae $^{3}/_{4}$. A Kuttyeviensi abbatia intra meridiem et occidentem $1^{3}/_{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae inhabitabant, jam vero catholici rustici inhabitant.

Territorium eius est planities extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Czerovacz ad nucem Szkendin Orah vocatam meridionali pagus Lacusia, usque ad sylvam Korca. Occidentali pagus Jaksich ad viam versus pagum Vehto tendentem. Septentrionali pagus Vehto ad locum Sonicza.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 300, steriliora jugera co tinet 60. Prata 0. Summa 360.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 1[illegible] Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitata

integrae sessiones $3^1/_4$, remanent itaque pro desertis sessiones $11^3/_4$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11, vineae nullae, neque locus montosus datur pro implantatione, sylvarum focalium jugera 40.

Quoad dominum terrestrem christianum et imperatorem turcicum uti praecedens pagus

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedentium solvunt annuatim nihil, a quo sunt reverendis patribus societatis Jesu resignati, antea apud domum cameralem Posegensem vigiliam intertenebant pro exmittendis vel citandis rusticis in servitio camerali.

Pagus Novoszelczy.

Nomina incolarum: Osztoia Millinovich, Raniszav Mihallovich, Franyo Gyurich, Damnyan Trehich, Sivko Kostadinovich, Martin Andriich, Sztanko Petrovich.

Summa: Sessiones 2, equi 3, boves 8, vaccae 7, iuvenci et vituli 9, insem. jug. trit. hordeo avena $7^1/_2$, terr. jug. in toto 48, prata falcat. 11, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horae 1. Ab abbatia Kuttyeviensi intra meridiem et occidentem ad spatium horarum 3. Pagum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici schismatici, qui et nunc inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt a parte orientali pagus Trapary usque ad aquam Korlatac et viam Jaksichky put. Hinc pergendo ad arborem caerasum; ex meridionali ad fluvium Berzulya. Ab occidentali Csakutich ad certas arbores Verbie vocatas, alias Okruglya megya et sylvam Sylkovacz ad viam Jaksichky put dictam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, steriliora jugera 12, pratorum jugera 14. Summa 96.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 4. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones 2, remanent pro desertis itaque integrae 2, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7, inquilini nulli, vineae nullae, neque situs pro implantatione nova. Sylvarum focalium virgultis majori in parte concretarum 68.

De caetero nullas habent appertinentias praeter molam 1.

Terrestris dominus erat turcicus Mehmed chehaia Posegensis, cui annuatim a singula domo laboratores 3 et decimas omnis generis dabant.

Turcarum imperatori a singula domo annuatim dabant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, ja[m] autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum co[l]onicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedentium annuatim so[l]vunt fl. 30.

Pagus Trapary.

Nomina incolarum seu hospitum: Franyo Andriich, Sztoich Jablanovich, Sztipan Illiich, Marco Osztoich, Gruicza Jankovich, Damnyan Drasetich, Mirko Beriszavlevich, Radoszav Radivoiev, Pavo Jakovcich.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, equi 9, boves 18, vaccae 19, iuvenci 11, oves et caprae 62, alvearia 1, insem. jug. hordeo tritico 29, terr. arabilium jug. in toto 108, prata falcator. 18, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbatia Kuttyeviensi intra meridiem et occidentem ad spatium horarum $2^3/_4$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam autem rustici catholici inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ad orientem pagus Lakusia usque ad locum Szaptene Kerchevine et aqua Korlatta sic dicta et caerasum Sztara Csresnya vocatam ac cimeterium catholicorum. A parte meridionali Pleternicza pagus usque ad fluvium Berzulya Reka vocatum. Occidentali Novoszelchy pagus ad quandam caerasum et arbores pyrorum ad viam Jaksichky put, tandem aquam Korlattam dictam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 160, steriliora jug. 196, pratorum jugera 28. Summa 384.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras 16.

Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $3^1/_2$, remanent autem pro desertis integrae sessiones $12^1/_2$, incolae vero in praemissis inhabitatis sunt 9; vineae nullae, neque situs pro implantatione datur; sylvarum focalium virgultis majori in parte et vepribus concretarum jugera 80, molendinum exiguum 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestrem dominum nullum noverunt, ideoquo nec scitur, quantum illi, aut turcico imperatori de tributo annuatim praestiterunt cum omnes sint advenae Bosnenses.

Augustissimo Romanorum imperatori de tributo sub dominio turcico nihil praestitum est de hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum obventionum domino terrestri cedendarum pendunt annuatim fl. 40.

Pagus Lakusia.

Nomina incolarum: Gyuro Mattich, Franyo Perichich, Marian Matich, Illia Kersztetich, Marian Damyanovich, Gyuro Kopunich, Marco Prinagich, Luko Jazavac, Miho Gergurich.

Summa: Sessiones $4^1/_8$, fratres et filii uxorati 6, equi 8, boves 19, vaccae 17, iuvenci et vituli 12, oves et caprae 41, porci 27, jug. ins[illegible] n. trit. hordei avenae 37, mily panici kuk. 8, terr. jug. in toto 108, p[illegible]ta falcatorum 33, molae totius pagi 1.

Locus hic semper pagus erat, distans ab abbatia Kuttyeviensi ad spat[illegible]m horae $2^1/_2$.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, [illegible]n etiam iidem inhabitant.

Territorium eius planities est minoribus colliculis situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Szeszvete ad fluvium Sztara Verbova vocatum, inde arborem Oskorus dictum, et inde ad viam Dervaszky put nuncupatam, ac tandem arborem Teszna verba. Meridionali pagus Gradach, ad fontem Rasztovacz ac dumetum Koricza, inde ad locum Szaptinc Kerchevine. Occidentali pagus Trapary. A praeattacto loco Szaptina Kerchevina ad aquam Korlatta appellatam et certam cerasum Sztara Cresnya dictam et cimeterium catholicorum. Septentrionali pagus Granye a praemissa caeraso penes quoddam dumetum ad pontem Granszka czupria et aqua Sztara brana fluviumque Sztara Verbova.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 250, steriliora jugera 20, pratorum jug. 44. Summa 314.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facit integras 13. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $4^1/_8$, remanent pro desertis integrae sessiones $8^7/_8$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 9, vineas nullas. ubi tamen sunt loca demissiora in colliculis situata apta pro implantatione nova, quae etiam cum sint vacua intra terras arabiles sunt conumerata, sylvarum focalium 35, item sylvarum glandinalium arboribus etiam pro aedificiis exstruendis gaudentium ad jugera 35, molam exiguam minorem habet 1. De caetero nullas habet appertinentias.

Terrestris dominus Turca in eodem pago degens vocabatur Alaga, cui annuatim a singula domo per laboratores 3 et decimas omnis generis dabant.

Imperatori Turcarum de tributo annuatim a singula domo fl. 1 d 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum domino terrestri ac aliarum pensionum cedendarum solvunt annuatim flor. 55.

Pagus Granye.

Nomina incolarum seu habitatorum: Radivoi Knesevich, Szava Erakovich, Radoszav Radovanovich. Miszav Bosnyak, Jovan Paulovich, Milloe Raniszavlevich, Gruicza Vukszavlevich, Ivan Bartolovich, Novak Bosnyak.

Summa: Sessiones $3^3/_8$, fratres et filii uxorati 3, equi 11, boves 13, vaccae 12, iuvenci vituli 12, oves et caprae 44 porci 5, jug. insem. trit. hordei avenae 28, mily pannici kuk. $2^3/_4$, jug. in toto 90, prata falc. 21, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbatia Kuttyeviensi ad spatium horarum 2.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium ejus planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt: ex parte orientali pagus Sumanoveczy et Csoszinczy usque ad fluvium Verbova reka. Meridionali pagus Lakusia ad fluvium et ponticulum Szlatina, dumetumque Korlat. Occidentali pagus Raiszavczy ad dumetum Dolacz. Septentrionali pagus Czerovacz ad certam cerasum medio

campi existentem, hinc penes pirum etiam in campo habitam transeundo usque ad fluvium Verbova reka.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 150, steriliora jugera 64, pratorum jug. 32. Summa 246.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $10\frac{1}{4}$. Quarum juxta conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones $3\frac{3}{8}$, remanent itaque pro desertis sessiones $6\frac{7}{8}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus 9, vineae nullae, uti nec situs pro implantatione vinearum, sylvarum focalium continet jugera 36, molendinum exiguum habet 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

De domino terrestri turcico et quidnam ipsi aut imperatori turcico datum sit annuatim, cum omnes moderni incolae sint Bosnenses, notitiam nullam habent.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil datum est ab hoc pago. Jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonicalium, uti et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum annuatim solvunt fl. 35.

Pagus Sumanovczy.

Nomina incolarum: Lovro Sztipanovich, Mathia Andriich, Simo Voinovich, Maxim Grubissich, Vaszo Bosnyak, Mathia Vidovich, Pavo Bosnyak, Nikola Bosnyak.

Summa: Sessiones $3\frac{5}{8}$, fratres et filii uxorati 7, equi 6, boves 16, vaccae 13, iuvenci 12, oves et caprae 44, alvearia 2, inseminata jug. trit. hordeo avena 39, milio pannico kuk. 2, terr. jug. in toto 108, prata falcator. 36, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva ad spatium horarum $1\frac{3}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae inhabitabant, jam vero rustici catholici mixtim Valachis graeci ritus inhabitant.

Territorium in plano situatum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$ horae.

Metales eius sunt ad orientem pagus Billisevczy, ad locum certum in medio campi habitum Zgon dictum in eundo ad certam pirum etiam in medio campi habitam.

Ex parte meridionali pagus Granye ad limites Sztari put. Occidentali pagus Czerovacz ad dumetum et limites Sikara nominatos, unde directe penes fluviolum Sumanovachky potok dictum, septentrionem versus pergendo; donec perveniatur ad originem seu scaturiginem huius fluvii Zdenacz appellatum, inde ad dumetum Sivichiza territorium huius pagi a territorio pagi Czerovacz dividens. Septentrionali pagi Vehto et Tominovchy ad dumetum Vinogradische, inde ad fluviolum Jaz dictum, inde per medium campi ad metam Kovacheva megya.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliorum jug. [illegible], pratorum jug. 22 Summa 222.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras [illegible]. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integ[illegible] inhabitatae sessiones $3\frac{5}{8}$, remanent itaque pro desertis integrae $5\frac{5}{8}$, in[illegible]

in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 8, vineae nullae, neque locus pro implantatione reperitur in hoc territorio, sylvarum focalium vilissimarum jugera 15, molendinum exiguum 1.

De caetero nullae hic dantur appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem et imperatoris turcici tributum uti proxime praecedens pagus.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonicalium dominio terrestri uti et aliarum pensionum loco cedendarum solvunt annuatim fl. 35.

Pagus Bilisseveczy.

Nomina incolarum: Simon Jankovich, Sztaniszav Davidich, Sztoian Sztipanovich, Franyo Ostoich, Millovuk Vukovich, Sivko Simich, Szava Babich, Radoicza Posznanovich, Sztoich Radoikovich, Csiro Bossich, Vukaillo Vukovanovich, Ivan Peiakovich.

Summa: Sessiones 3$^3/_4$, fratres, filii uxorati 1, inquilini 1, equi 8, boves 12, vaccae 13, iuvenci et vituli 20, oves caprae 25; ins jug.: trit. hordeo avena 26$^1/_2$, terrarum jugera in toto 108, prata falcatores 6, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kutyeva occidentem versus ad spatium horae 1$^1/_4$.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant Turcae, jam autem Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Kutyevo ad viam regiam penes sylvulam Perov gay dictam transeuntem, usque ad iam fatam sylvam gay inclusive et locum quemdam Praeszaocza. Meridionali pagus Grabarie usque ad viam regiam Posega Kutyevam tendentem. Occidentali pagus Tominovchy ad locum Zgon dictum ex parte inferiori, superiori autem ad fluvium penes hunc pagum Biliseveczy defluentem. Septentrionali pagi Mitrovacz et Kutyevo usque ad palludem quandam Preszaocza.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 200, steriliora jugera continet 72, pratorum jugera continet 27. Summa facit jugera 299.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras sessiones 12$^1/_4$. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae 3$^3/_4$. Remanent autem pro desertis integrae sessiones 8$^1/_2$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 12. Inquilini nulli. Vineae nullae, neque locus pro implantatione aptus datur. Sylvarum focalium jugera 4. Mola exigua 1. De caetero nullae appertinentiae sunt.

Quoad dominum terrestrem et imperatorem turcicum uti praecedentes pagi.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico ab hoc pago nihil pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laboratorum colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Csosinczy.

Nomina incolarum: Jovan Kukovich, Stoian Damianovich, Gyuricza Abrahamovich, Todor Dragassich, Miliszav Goikovich, Zoran Damianovich, Veszelin Vukmanovich.

Summa: Sessiones $2^5/_8$, fratres filii, uxorati 4, equi 9, boves 10, vaccae 11, iuvenci et vituti 11, oves caprae 51, alvearia 1: ins. jug.: trit hordeo avena 26, milio et huk. 2, terr. in toto jugera 74, prata falcatorum 17, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kutyeviensci abbatia intra meridiem et ocidentem ad spatium horae $1^1/_2$.

Inhabitabant eum antehac Turcae, jam vero Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_4$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Grabarie ad locum et dumetum Szerdan, inde transeundo per viam antiquam, donec perveniatur ad metam Duga megya et cerasum penes eandem viam excretam. Meridionali territorium pagi Szeszvete, a praeattacta ceraso transendo penes quasdam arbores pirorum donec perveniatur usque ad fluvium Verbova. Occidentali pagus Granye ad quasdam tilias Lippe dictas et penes quamdam pirum transeundo ad metam Duga megya.

Septentrionali Billiseveczy a praeattacta piro infra dumetum Duga megya fluvium Billisevacska reka transeundo usque ad viam antiquam intra huius et pagi Grabarie terrenum habitam.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 200, steriliora 70, pratorum 12. Summa facit jugera 282.

Quae praemissa jugera ad sessiones reducendo, constituunt integras $11^3/_4$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $2^6/_8$, remanent itaque pro desertis integrae sessiones $9^1/_8$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7. Inquilini nulli. Vineae nullae, neque situs pro implantantione datur. Sylvarum focalium nihil. Molam exiguam continet 1. De caetero in territorio huius pagi nullae appertinentiae dantur.

Quoad dominum terrestrem turcicum et tributum turcici imperatoris, cum meri Turcae inhabitaverint hunc pagum, nullam habent notitiam, moderni enim incolae essent advenae Bosnenses.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio Turcico nullum pendebatur tributum, jam vero in sortem contributionis portionum militarium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum loco juxta excelsae commissionis Caraffianae anno 1698. factam dispositionem solvunt annuatim fl. 55.

Pagus Grabarie cum deserto pago Nereseveczy.

Nomina incolarum: Ivan Vidakovich, Sztipo Pakraiacz, Tadia Bellokap h, Marco Bosnyak inquilinus, Luka Anchich, Marco Milladinovich, Miho Csi k, Illia Simich, Ivan Marich, Nikola Sztoichevich inquil., Augustin Dragichev h, Tomo Matich, Tomo Abrahamovich, Franyo Bosich, Andria Thomich, Ma n Gergich, Ivan Tomich, Marco Jakovovich, Mihaillo Paulovich inquil., i a Lovrichevich, Joso Sztanchevich, Augustin Pranich, Marko Amigl h,

Simon Ternokopovich, Blas Bertolovich, Thoma Kovachevich, Miho Ternokopovich, Martin Philipovich, Pavo Prauda, Jakob Markovich, Sztipan Marianovich, Savo Billisinovich, Joso Luchiich, Sztoich Pripuzovich, Gyuro Milladinovich, Marin Markovich, Andria Bartolovich, Ivan Petrovich, Mathia Ivanessevich.

Summa facit: Sessiones 12, fratres, filii uxorati 13, inquil. 3, equi 21, boves 53, vaccae 50, iuvenci et vituli 54, oves caprae 40, porci 14, alvearia 1; inseminata jug.: tritici hordei avenae 128, milii pannici, kukur. 15; terrarum in toto jugera 342, prata falcator. 43, molae totius pagi 4.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia meridiem versus ad spatium horae 1¼.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam advenae Bosnenses catholici.

Territorium ejus planum est minoribus colliculis situatum extendens se in longitudine ad spatium horae ¾, latitudine horae ¼. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Zarilacz usque ad fluvium Ribnyak et ad certum dumetum Megyiczam dictam, ubi est semita in pagum Grabarie ducens, tandem ad fontem Sarina voda et ad viam Grabachky put, demum ad fluvium Jazy et truncum quendam klada. Meridionali pagus ad arborem Brest et dumetum Verbik inde ad locum Tersztik et fontem Bunarich. Occidentali pagus — — ad fossam Hendek et arborem cerasum et alteram fossam Vrachay transeundo ad viam regiam Osechky drum dictam. Septentrionali pagus — — ad ponticulum Perovachka Czupria et fossam Ribnyak.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 584, steriliora jugera 200, pratorum jugera 53. Summa facit jugera 837. Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 36⅛, harum inhabitatae sunt 12. Deserta autem reperiuntur 24⅛. Incolae in his praeattactis sessionibus sunt 36. Inquilini domus habentes 3. Vineas nullas. Sylvarum focalium spinis et virgultis intermixtarum jugera 125. De caetero appertinentias nullas habent praeter molas exiguas 4.

Quoad dominum terrestrem et tributum turcici imperatoris, cum sint omnes advenae, nullam habent notitiam.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nullum tributum pendebatur ab hoc pago, jam vero in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum loco juxta factam dispositionem excelsae caesareo-regiae commissionis Caraffianae anni 1698 solvunt annuatim — fl.

Pagus Szeszvete.

Nomina incolarum: Simon Citarich, Damian Kovach, Illia Bosnyak, Gyuro Novak, Thomo Perak, Pavo Lumbarich, Blas Thoroman, Martin Bosnyak, Marin Lukachevich, Nikola Vidakovich, Anton Bosnyak, Gabro Bosnyak.

Summa facit: Sessiones 5⅛, fratres filii uxorati 6, equi 15, boves 20, vaccae 20, juvenci et vituli 20, oves caprae 31, porci 5, vineae foss. 4; inseminata jug.: tritici hordei avenae 36; terrarum in toto jugera 138, prata falcator. 28, molae totius pagi 1.

Locus iiste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia meridiem versus ad spatium horae $1^1/_2$. Inhabitabant sub dominio turcico Turcae, jam catholici rustici inhabitant.

Territorium ejus planities est minoribus colliculis situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_4$, latitudine totidem. Metales ejus sunt ad orientem territorium pagi Grabarie, transeundo per foenilia fluvium Longisam versus ad arborem Breszt, ad aquam Rigyan voda, unde directe penes fluvium eundo et penes limites Gay usque ad arbores cerasi et piri in campo existentes, inde ad viam quae metatur cum pago Csoszinczy. Meridionali parte fluvius Longisa ad certas duas arbores quercinas et locum Mala Koricza vocatum, hinc ad arborem quendam cerasi in campo habitam, a qua directe transeundo campum tendendo in sylvam Lakusinchky gay. Occidentali pagus Lakusia ad fluvium Sztara Verbova. Septentrionali pagus Csosinczy ad metam duga megya et Szerdan vocatam, inde ad arbores cerasi et piri in campo existentes, territorium hujus et pagi Grabarie segregantes.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 260. steriliora jugera 58, pratorum 24. Summa facit jugera 342. Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $14^1/_4$. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt $5^1/_8$. Desertae sessiones $9^1/_8$. Incolae in his praeattactis inhabitatis sessionibus sunt 12. Vineas cultas habet ad fossores 4. De caetero nec datur locus pro aliis implantandis. Sylvarum in medietate glandinalium et reliquarum focalium jugera 46. Molendinum exiguum 1. Ecclesia omnium sanctorum minor 1. De caetero nullae sunt aliae appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem et turcicum imperatorem et tributum imperatoris, uti praecedentes pagi.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et aliarium pensionum loco domino terrestri cedendarum juxta dispositionem excelsao cesareo-regiae commissionis Caraffiane solvunt annuatim fl. 75.

Pagus Assikovich.

Nomina incolarum: Matko Markovich, Miho Jurich, Sztipan Cserianin, Joseph Sztoichevich Ivan Gergich. Pavo Markovich, Milloszav Vlah, Nikola Phillich, Matko Phillich, Luko Jakovchich, Jakob Jurich, Sztipan Benich.

Summa facit: Sessiones $3^3/_4$, fratres et filii uxorati 3, inquilini 1, equi 6, boves 18, vaccae 13 juvenci et vituli 9, oves caprae 17; inseminata jugera: tritici hordei avenae 32, milii pannici, kukur. $8^1/_2$; terrarum in toto jugera 114, prata falcatores 33 molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia ad spatium horae $1^1/_2$ meridiem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant partim Turcae, partim rustici catholici, jam vero omnes catholici inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est extendens se in longitudine spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Szeszvete ad sylvam Szeszvechky gay, arborem querciuam in medio itineris excretam inde directe pergendo fluvium Longisam versus ad meridiem, qui et claudit territorium huius pagi. Ex occidentali pagus Lakusia ad viam Dervachky put usque ad arborem oszkorus, inde directe proficiendo ad fluvium Verbova et ad metam Kruschik. Septentrionali pagus Szeszvete ad dictum jam locum Kruschik, inde directe per campum ad arborem cerasum supra pagum habitam, tandem redditur ad sylvam Seszvechky gay. Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 146, steriliora jugera 256, pratorum jugera 32. Summa facit jugera 434.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 18, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones $3^{3}/_{4}$. Remanent pro desertis integrae sessiones $14^{1}/_{4}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 12. Inquilinus 1. Vineas nullas habent Sylvarum focalium glandinalibus aedificialibusque arboribus intermixtarum jugera 60. Molendinum exiguum 1. De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus erat Turca Ali spahia in pago Szeszvete degens, cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt. Turcarum imperatori de annuali tributo a singula domo pendebatur fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium ac aliarum pensionum terrestri domino cedendarum solvunt annuatim fl. 60.

Pagus Gradacz.

Nomina incolarum: Blas Penich, Mathia Bosnyak, Martin Bosnyak, Sztipan Bosnyak, Mihally Hagyudovich, Matho Bogdanovich, Philo Ogyudovich, Nicola Ogyudovich, Philip Berchanach, Petar Machkovich, Nikola Machkovich, Sztipan Radoichevich, Marko Radoichevich, Marin Radoichevich, Gyura Radoichevich, Pavo Radoichevich, Marko Ogyudovich, Ivan Klarich, Luko Valletich, Marko Gyuranovich, Sztipan Andakovich, Gyura Knezich, Marich Jakobovich, Ivan Blaskovich, Gyoro Blaskovich, Marin Deszetnik, Ivan Bosnyak.

Summa facit: Sessiones $7^{5}/_{8}$, fratres, filii uxorati 10, equi 8, boves 32, vaccae 39, vituli juvenci 28, porci 10, vineae fossor. 30; jugera inseminata; tritico hordeo avena 77, milyo pannico kukur. 10; terrarum in toto jugera 218, prata falcator. 33, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbatia Kuttyeviensi meridiem versus ad spatium horarum $2^{1}/_{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Territorium eius in planitie situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$.

Notandum. Quod juxta inquisitionem circa abbatiam Kuttyeviensem per regium et capitulares homines pro parte reverendissimi quondam domini praepositi Babich ante aliquot annos factam concluderetur territorium totum ad orientem et meridiem fluvii Longisa et Berzulya. Et ideo qui

trans has aquas haberent aliquod terrenum, nihil prorsus spectaret ad dominium Kuttyeviense et ideo hic occurit difficultas, quod pagus iste Gradacz maiori in parte habet suum terrenum trans fluvium Berzulya in camerali parte, ob causam hanc, quia tempore dominatus turcici habitabant trans jam fatum fluvium Berzulya, sed propter continuas Turcarum transitus in via constituti trans hunc fluvium se receperunt, et ideo de jure et juxta praeattactam inquisitionem deberet hic pagus pro parte excelsae camerae remanere, nisi reverendi patres societatis Jesu Posegenses eundem in donationalibus suae majestatis cesareae ac regiae expressum haberent unde si terrae trans fluvium Berzulya ex parte Pleternicensi pro excelsa camera reservabuntur, pagus hic subsistere non poterit.

Cuius itaque metales modo jam supra praescripto nonnisi ad fluvios Longisa et Berzulya se extenderent et non ultra. Juxta autem antiquas territorii huius metas ex parte orientali ad viam currulem Koleszar dictam, inde ad locum Hrasztovacz et ad arborem kriva verba et locum Maglina mekota et tandem ad fluvium Longisa, inde ad locum Sztara Orlyava seu Jarak, ubi antiquitus fluvius Orlyava defluebat, inde ad fluvium nunc decurrentem Orlyava ad portum Gradacky Brod et inde ad locum veliki Jarak, hinc circumeundo montem et vineas cum territorio Pleterniczensi vicinantes, pervenitur ad metas lapidibus in fossas notatas in campo existentes alias Zakopani Kamenovi vocatas. Abhinc ad dumetum Verbicze, donec ex occidentali quasi parte perveniatur iterum ad fluvium supra nominatum Berzulya, quod autem terrenum incipiendo a fluvio Longisa, ubi a loco Maglina mekota transiretur, totaliter a dominio Kutyeviensi excluderetur, occidentali vero pagus Trapary ad dumetum Verbicze et fluvium Paulovacz voda, septentrionali Lakusia pagus supra jam fata via Koleszar.

Terrarum arabilium continet praeter pro parte excelsae camerae remansum territorium fertiliora jugera 60, steriliora jugera nulla, pratorum jugera 6. Summa facit jugera 66.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt sessiones integras $2^{3}/_{4}$, quarum inhabitatae reperiuntur sesiones omnes, immo nec sufficerent. Si autem integer districtus territorii huius computetur, reperientur terrarum arabilium fertiliora jugera 208, steriliora jugera nulla, pratorum jugera 29. Summa facit jugera 237.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras $9^{7}/_{8}$, quarum inhabitatae sunt $7^{6}/_{8}$ Desertae autem $2^{1}/_{4}$. Incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 27. Inquilini nulli. Sylvarum focalium ex parte abbatiali 120. Sylvarum glandinalium ex parte abbatiali jugera nulla. Vinearum in territorio camerali fossores 30. Molendina maiora in fluvio Berzulya 2. Caeterum nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus Hally passa degens Brodi erat, cui annuatim laboratores tres et decimas omnis generis dabant.

Turcico imperatori a singula domo annuatim pendebant tributi per fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborationum colonicalium et aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvit pagus hic juxta dispositionem excelsae commissionis Caraffianae anno 1698 annuatim fl. 200.

Pagus Zarilacz.

Nomina incolarum: Mato Oserianin, Mato Ivanovich, Illia Ivanovich, Ivan Jelaschanin, Vinko Novakovich, Sztoian Janossevich, Pavo Markovich, Marko Andrievich, Pavo Marianovich, Luko Kovachevich Marin Kovachich, Sztanko Jerkovich, Sztipan Bernyakovich, Sztoich Marianovich.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, fratres et filii uxorati 1, inquilini 2, boves 13, equi 1, vaccae 13, iuvenci et vituli 9, insem. jugera trit. hordei avenae 24, terr. jug. in toto 78, prata falcatores 19, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia ad spatium horae 1 meridiem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero rustici catholici inhabitant. Territorium eius in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali pagi Csiglenik et Kneschy ad viam Osechky put dictam et ad fossam Verbicza. tandem aquam Zarilacz. Meridionali pagus Longisa. Occidentali pagus Grabarie ad dumetum Duga megya, inde ad fontem Sarina voda et dumetum Vitromeni et ad semitam ducentem Grabarie, septentrionali pagus Kutyeva ad certas arbores piri Gruske dictas.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 143, steriliora jug. 140, pratorum jug. 20. Summa 303.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras $12^5/_8$. Quarum sunt inhabitatae $3^3/_4$, desertae sessiones $8^7/_8$, silvarum focalium virgultis concretarum jugera 8, molendina exigua 2, incolae in praescriptis inhabititas sessionibus 12, inquilini 2.

Quoad dominos terrestres christianum et turcicum in fine conscriptionis annotabitur quidnam praestiterint, quoniam omnes ferme aequaliter referrunt, quidnam praestiterint, ideoque in singulorum pagorum conscriptione annotandum, esset supervacaneum. Nomen turcici domini terrestris non scitur, cum sint advenae.

Imperatori turcico quidnam praestitum sit, etiam notitiam non habent, cum sint advenae.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil pendebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et colonicalium laborum ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Kneseczy.

Nomina incolarum: Sivko Gyurgyevich, Ivan Kovach, Franyo Sivkovich, Andria Ivanovich, Mihat Kovachevich, Joseph Illinich, Ivo Csurich.

Summa: Sessiones $2^1/_2$, boves 10, vaccae 12, iuvenci et vituli 16, equi 10, alvearia 7, vineae fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae 29, terr. jugera in toto 96, prata falcator. 29, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva intra orientem et meridiem ad spatium horae $1^1/_4$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, iam rustici catholici inhabitant.

Terrenum eius planum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Osiglenik

ad viam currulem in campo transeuntem ad certam arborem cerasi. Inde per viam pergendo orientem versus ad arborem piri, et tandem metam Oballa. Meridionali fluvius Longisa. Occidentali pagus Zarilacz ad fossam Verbicze. Septentrionali Duga megya dicta meta.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliora jugera 20, pratorum jug. 18. Summa 188.

Sessiones integrae in toto sunt $7^{3}/_{4}$, quarum inhabitatae reperiuntur $2^{1}/_{2}$, desertae sessiones $5^{1}/_{4}$, incolae inhabitantes sunt 7, sylvarum focalium jugera 15, vinearum cultarum fossores 3, molam exiguam minorem 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Hic etiam notitiam nullam habent domini terrestris turcici, vel etiam quid ipsi aut imperatori datum est, cum sint advenae.

Augustissimo Romanorum imperatori nihil datum est ab hoc pago sub dominio turcico. jam vero in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum juxta excelsae commissionis Caraffianae factam dispositionem solvit annuatim integer pagus fl. 55.

Pagus Poreche.

Nomina incolarum: Sztanivuk Radanovich, Jovan Markovich, Gyuro Bossanacz, Millivoi Gerdanovich.

Summa: Sessiones $1^{1}/_{2}$, fratres et filii uxorati 3, equi 2, boves 4, vaccae 4, vituli 5, oves et caprae 17, insem. jug. trit. hordeo avena 8, milio pannico kuk. 5, terr. in toto jug. 36, prata falcator. 4.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva meridiem versus ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, jam autem advenae Bosnenses Valachi graeci ritus inhabitant.

Terrenum eius in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine $^{1}/_{4}$.

Metales et vicini pagi sunt ex parte orientali Vukchevczy usque ad fontem Sztubao. Meridionali pagus Csiglenik ad fluvium Drenovik et locum Kamenik. Occidentali etiam pagus Csiglenik ad tiliam unam Lippa dictam, et locum vulgo Grabie, septentrionali pagus Bektese et Kulla aliter Sanctus Georgius ad viam Sztari drum et locum Begluk Csayre.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 150, steriliora jug. 33, pratorum 17. Summa 200.

Sessiones integrae sunt in toto $8^{1}/_{2}$, quarum inhabitatae reperiuntur $1^{1}/_{2}$, desertae $6^{3}/_{4}$, incolae domus habentes 4, sylvarum focalium jug. 3.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Turcicus dominus terrestris erat Zaim Szpaia Orahoviczae degens.

Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo per fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dab t, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum lonicalium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum j dispositionem excelsae commissionis Caraffianae solvunt annuatim — nihil, cum primum eo venerint habitatum, hactenus autem erat dese pagus.

Pagus Oziglenik.

Nomina incolarum: Sztanko Radovanovich, Vukoszav Millovukovich, Milliszav Radoichich, Radovan Vukmanovich, Szava Radoichich, Petar Kuzminovich, Boso Millovanovich, Vuicza Mirovukovich, Millia Radoichich, Mihich Vukmanovich.

Summa: Sessiones 3½, fratres et filii uxorati 3, equi 12, boves 12, vaccae 8, iuvenci et vituli 14, oves et caprae 77, alvearia 2, insem. jug. trit. hordei avenae 36, pannici milii kuk. 8, terr. jug. in toto 120, prata falcator. 25, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva meridiem versus ad spatium horae 1½.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero rustici graeci ritus inhabitant.

Territorium eius est planities monticulis et minoribus colliculis situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae ¾, latitudine horae ¼.

Metales eius sunt ad orientem pagus Poreche ad arborem tiliam Lippa dictam in medio terrarum arabilium habitam, inde pergendo ad pirum sylvestre Divja Gruska vocatam et tandem ad viam currulem vulgo Drum et Kamenik. Meridionali parte eadem via Kamenik et Drum. Occidentali pagus Zarilacz incipiendo a certa arbore piri penes foenilia ascendendo ad viam Kuttyevachky put vocatam, inde ad certam cerasum et fossam Verbicza septentrionali pagus Sancti Georgii aliter Kula usque ad dumetum Lippe, hinc directe transeundo campum ad alium dumetum Glosik.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 156, steriliora jugera 50, pratorum jugera 17. Summa 223.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 9¼. Quarum juxta praemissam inhabitatae reperiuntur 3½, desertae sessiones 5¾, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 10, inquilini nulli, molam minorem exiguam 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus turcicus Thebudar Szpahia erat in Kobas degens.

Imperatori turcico nullum tributum dicunt se dedisse.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Vukcheveczy.

Nomina incolarum: Jovan Kovachevich, Radoicza Sztoichich, Nikola Bosnyak, Jovan Bosnyak inquilinus, Boso Bosnyak, Maxim Deianovacz, Vuk Kovachevich inquilinus, Vuk Zechevacz.

Summa: Sessiones 2½, fratres et filii uxorati 1, equi 3, boves 10, vaccae 7, iuvenci 8, oves et caprae 50, insem. jug. trit. hordei avenae 20, milii pannici kuk. 5½, terr. jug. in toto 54, prata falcator. 10.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva intra orientem et septentrionem ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant partim rustici catholici, partim Turcae, jam autem meri Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae 1/2, latitudine horae 1/4. Metales sunt ex parte orientali pagus Latinovacz usque ad fluvium Vuchiak et virgultas Ive vocatas.

Ex parte meridionali fluvius Longjsa usque ad locum Drenovacz. Occidentali pagus Poreche ad fluvium Drenovacz, eundo hinc usque ad pirum Okrugla Gruska dictam in campo habitam, unde penes foenilia pagi Bektesse eundo ad viam, quae ducit in pagum Gradische et tandem ad metam Ternovi potok. Septentrionali territorium pagi Gradische ad fluvium Ternovi potok jam supra dictum, hinc pergendo antiqua via Sztari drum vocata ad aliam viam in medio campi habitam alias Gradisky put nuncupatam, et tandem ad locum Ive.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliora jugera 150, pratorum jug. 24. Summa 324.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras 13 1/2. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae 2 1/2, desertae sessiones 11, incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 6, inquilini domus habentes 2, sylvarum glandinalium nullae, sylvarum focalium jugera 50, molendinum exiguum 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris Posegae commorans vocabatur Szaribaba.

Imperatori Turcarum de annuali tributo dabant a singula domo fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco colonicalium laborum ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim fl. 26 d. 40.

Pagus sancti Georgii aliter Kula.

Nomina incolarum: Mihall Knez, Sztivo Csipchia, Gyuro Kudasovich, Martin Mlinar, Gyuro Martinovich, Mihall Herin, Nikola Vargiich, Filo Blasevich, Janko Konich, Luka Markovich, Simun Michich, Marin Markovich.

Summa: Sessiones 3 3/4, fratres et filii uxorati 4, equi 2, boves 11, vaccae 15, iuvenci et vituli 13, porci 43, alvearia 17; ins. jug.: trit. hordei avenae 37, millii et kuk. 4 1/2, terrarum in toto jugera 114, prata falcatorum 44, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva meridiem versus ad spatium horae 3/4.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, qui et ad praesens inhabitant.

Territorium eius in planitie situatum est, extendens se in longitudine ad spatium horae 1/2, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Bektesse usque ad flu[illegible]m Bektesky potok, unde directe septentrionem versus pergendo ad syl[illegible]m gay inclusive pro parte huius pagi sancti Georgii remanentem. Meridi[illegible]ali pagus Cziglenik et Poreche usque ad dumetum Glosik, inde ad c[illegible]as tilias et locum Lippe vocatum. Occidentali Zarilacz pagus usque ad [illegible]m Grabarszky et Zarilszky put sive Drum vocatum, inde ud alteram [illegible]m Oszechky drum. Septentrionali oppidum Kutyeva ad certum dumetum [illegible]at

appellatum inde ad locum Grobie et ultimatim redeundo ad locum Bekteszki put.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 330, steriliora jugera 100, pratorum jugera 44. Summa facit jugera 474.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras 19 $^{3}/_{4}$, quarum inhabitatae sunt $3^{3}/_{4}$. Desertae sessiones sunt 16. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus dantur 1?. Sylvarum focalium arboribus glandinalibus in medietate intermixtarum, jugera 27. Sylvarum pure focalium jugera 30. Molendinum minus 1.

Ecclesia hic antiquitus erat murata sancti Georgii quam dominus terrestris Turca destruxit funditus, ex cuius lapidibus aedificavit aedificium, seu turrim latam unam trium contignationum, in quarum singula cubiculum unum et camera una datur ad praesens extans.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Szaro Passa Banyelukae degens. Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Bektesse.

Nomina incolarum: Gyuro Hegedussich, Gyuro Mandich, Nikola Porichanacz, Luka Sztipchevish, Vuk Mandich, Franyo Simich, Sivko Marianovich, Vidak Blasevich, Gyuro Sztipchevich, Tomo Abrahamovich Nikola Csurchiich, Luka Martinovich, Tomo Peich.

Summa: Sessiones 4, fratres filii uxorati 3, equi 3, boves 18, vaccae 20, iuvenci et vituli 26, porci 8, alvearia 13, vineae fossorum 10, ins. jug.: trit. hordeo avenae $40^{1}/_{2}$, milii panici kuk. $7^{1}/_{2}$, terrarum in toto jugera 126, prata falc. $48^{1}/_{2}$, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva orientem versus ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant rustici catholici.

Territorium eius in plano situatum est, pars tamen aliqua septentrionem versus montosum, extendens se in logitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Gradische ad certam arborem piri cum ceraso concretam, et inde quamdam populum, tandem ad locum Szuhi pany vocatum, demum penes foenilia Praeszadi dicta pro pago Bektesse inclusive transeundo ad metam Krussik. Meridionali foenilia pagi sancti Georgii seu Kula usque ad metam Krussik, et fontem Desputovacz vocatum. Occidentali territoria pagorum sancti Georgii et Kutyeva ad fluvium Sztudenacz potok appelatum, unde penes sylvam Kluszky gay eundo usque ad metam Vlaszke bare et tandem ad montem Kutyevachka gora. Septentrionali mons Orahoviczensis usque ad verticem eius Bilo vocatum. Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 210, steriliora jugera 60, pratorum jugera 38. Summa facit jugera 308.

*

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 12³/₄, quarum inhabitatae 4. Desertae autem 8³/₄. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 13. Sylvarum focalium in campo habent jugera 7. Item sub monte sylvarum focalium habent ad jugera 100. De sylvis glandinalibus in fine conscriptionis huius. Vinearum cultarum habet fossores 10 Sunt et hic loca montosa pro nova vinearum implantatione, quae sunt intra terras arabiles connumerata, cum sint vacua. Molendina minora 2.

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Mehmed Szpahia in eodem pago degens. Turcico imperatori a singula domo dabant annuatim fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt anuatim fl. 70.

Pagus Gradische.

Nomina incolarum: Vukovoi Radoszav, Jovan Bullich, Osztoia Milivojevich, Vucheta Bossanacz, Vuk Bosnyak, Teomir Bosnyak, Vuk Bosnyak alter, Miloicza Bossanacz, Radivoi Millasinovich, Illia Bossnyak, Radoicza Angyelich, Doko Morichanin, Vuicza Dragoszavlevich, Damyan Sivkovich, Ostoia Jovanovich, Bogich Bosnyak, Stoiak Abrahamovic, Glisso Bosnyak, Bogoe Teovanovich, Stoian Bosnyak inquilinus, Sztoian Siuanich, Szubotha Szekullich, Milloszav Millovukovich, Radoje Bosnyak, Sztoian Cserlenko, Petko Todorich, Voin Bosnyak, Jovan Vuklesich, Radoia Deianovich, Gyuro Bosnyak, Maxim Bosnyak, Miszav Bosnyak.

Summa: Sessiones 12¹/₂, fratres filii uxorati 17, equi 34, boves 45, vaccae 63, iuvenci et vituli 75, oves caprae 106, porci 64, alvearia 3; ins. jug.: trit. hordei avenae 89, millii panici kuk. 3, terrarum in toto jugera 336, prata falcatores 77¹/₂, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva orientem versus ad spatium horae 1¹/₄.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae stipendiarii, jam autem rustici Valachi graeci ritus inhabitant.

Territori huius pars maior planities est, pars autem aliqua montosa, quoad campum extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudo horae ¹/₂.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Duboka usque ad fluvium Kruskovacz ex montibus a parte septentrionali meridiem versus in fluvium Longjsa defluentem, ex meridionali pagus Latinovchy ad certum locum Bara nuncupatum et ad viam Sztari put, ac tandem fluvium Ternovi potok dictum. Occidentati pagus Bektesse ad eundem Ternovi potok fluvium et arborem piri Okruglicza Gruska dictam, inde ad truncum quendam Szuhi pany et aliam arborem Velika Topola ab hinc ad viam currulem, ubi arbor cerasea cum piro concreta est et tandem Sztaro Vinogradisch septentrionali autem parte ad montem Kuttyevachka et Orahovichka p nina dictum ad locum Bilo sic dictum.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 350, steriliora 200, p torum 50. Summa facit jugera 600.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras quarum inhabitatae sunt 12¹/₂. Remanent pro desertis integrae sessio

$12^1/_2$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 31. Inquilinus 1. Sylvarum focalium jugera 300. De glandinalibus in fine conscriptionis videndum. Vineas cultas nullas habent, ubi tamen loca sufficientia reperiuntur pro implantatione, quae intra terras arabiles sunt computata. Molas exignas habet 2. Item arx una minor ruderibus solum ex muris exterioribus et turri adhuc extans 1. Ecclesia erecta nulla, sed locus solummodo totaliter dirutae, cuius tantum vestigia extant 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Jeny Zaim Posegae residens, cui praeter decimas omnis generis nihil datum fuisse asserunt, sed militaria servitia exercebant. Christianum dominum terrestrem nullum noverunt. Imperatori turcico a singula domo dicunt contribuisse annuatim fl. — d. 32. Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 170.

Pagus Duboka cum deserto Gyurakovacz.

Nomina incolarum: Marco Ivkovich, Ugrin Szavich, Bosnyak Branchacz, Jovicza Szavich, Radoe Bosnyak, Ostoia Gyukich, Jovan Bosnyak inquilinus, Ivan Dubokalia, Damnyan Bosnyak, Petar Bosnyak, Ostoia Buzagiich, Sztipan Tuchnyevich, Stanoe Bosnyak, Janko Harambassich, Sztaniszav Bosnyak.

Summa: Sessiones $4^7/_8$, fratres filii uxorati 7, equi 10, boves 20, vaccae 21, iuvenci et vituli 21, oves caprae 57, porci 7, alvearia 17; ins. jug.: trit. hordeo avenae 25, millii pannici kuk. 4, terrarum in toto jugera 120, prata falcatorum 51, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva orientem versus ad spatium horae $1^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam autem rustici rasciani graeci ritus inhabitant.

Territorii eius pars montosa pars planities est extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine $^3/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Longysicza usque ad fluvium Kraina. Ex meridionali pagus Csaglin ad viam Szaplinacky drum et alteram viam Sztari drum, hinc ad sylvam Latinovachky lugh. Occidentali pagus Gradische ad fluvium Gruschkovacz. Septentrionali parte mons Kutyevachky et Orahovachky vocatus usque ad verticem eius Bilo dictum. Signanter autem ad loca Brazda et Kamenita voda.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 135, steriliora jugera 55, pratorum jugera 32. Summa facit jugera 222.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt intergras $9^1/_2$, ,uarum inhabitatae sunt $4^7/_8$. Desertae manent $4^3/_8$. Incolae in praemissis nhabitatis sessionibus sunt 13. Inquilini 2. Sylvarum focalium jugera 500.)e glandinalibus infra in fine conscriptionis. Vineas cultas nullas habent, oca tamen sunt sufficientia pro implantatione instituenda, quae partim ylvis concreta partim intra terras arabiles sunt connumerata. Molam mi-.orem exiguam 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Cseribassich Posegae commorans, cui praeter decimas nihil datum fuisse asserunt.

Christianum dominum terresrem nullum noverunt. Turcico imperatori nihil dabant, sed militaria exertitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem in sortem contributionis portionum militarium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 70.

Pagus Longysicza.

Nomina incolarum: Janko Matessevich, Gyuro Bosnyak, Marko Marinovich, Radovan Ninkovich, Osztoia Derpich, Mirko Vukovich, Mihaillo Buzagyich, Jachim Lalich, Sztoian Buzagyich, Jovicza Herakovich, Dragoe Szimich, Jovan Harambassich, Sivko Bugyich, Vukoszav Sivkovich.

Summa: Sessiones 4½, fratres et filii uxorati 10, equi 12, boves 16, vaccae 20, iuvenci et vituli 26, oves caprae 45, porci 26, alvearia 2, vineae fossores; ins. jug.: trit. hordeo 30, millii et kuk. 5, terrarum in toto jugera 106, prata falcatorum 37, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva ad spatium horarum 2½ orientem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici rasciani graeci ritus, quem et nunc inhabitant.

Territorii eius pars montosa pars planities est extendens se in longitudine ad spatium horae ¾, latitudine ½.

Metales eius sunt ex parte orientali pagi Stoichinovchy territorium usque ad locum Cserna klada, inde septentrionem versus per decursum aquae directe ascendendo, donec perveniatur ad viam currulem Poszezky drum dictam Meridionali etiam pagus Stoichinovczy ad eandem viam Poszezky drum usque ad locum Tochak. Occidentali desertus pagus Leszkovicza ad metam Tochak, aliter Cseszma dictam, et tandem ad aquam Draganovacz. Septentrionali mons Orahoviczensis et Kutyeviensis vocatus usque ad verticem eius Billo nuncupatum et locum Braszda.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 100, steriliora jugera 230, pratorum jugera 30. Summa facit jugera 360.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras 15, quarum inhabitatae sunt 4½. Desertae integrae sessiones sunt 10½. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 16. Sylvarum focalium jugera 300. De glandinalibus infra. Vinearum cultarum fossores 5 Sunt et hic sufficientia loca montosa pro implantatione vinearum, quae etiam intra terras arabiles sunt connumerata, cum sint vacua. Molendina minora exigua 2. Ecclesia erecta nulla, sed totaliter diruta est 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Haszan aga in Captol degens cui fl. 3 annuatim solvebant et tres libras butyri et haec loco decimalium [illegible] ventuum, praeterea nihil, nisi quod militaria servitia debebant praes[illegible]

De christiano domino terrestri nihil sciunt. Imperatori turcico nu[illegible] tributum dabant.

Agustissimo Romanorum imperatori etiam nihil sub dominio turcico, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 62.

Pagus Stoichinovacz cum deserto Leszkovicza.

Nomina incolarum: Kosztadin Vukomanovich, Mihailo Millissevich, Osztoia Jellich Simo Gersich, Jovan Szamargsich, Vukoszav Dabich, Millos Berkich, Gyuka Novoszelacz, Gruicza Vukomanovich, Sztanko Sztoianovich, Jovicza Siuanich.

Summa: Sessiones $4^1/_4$, fratres et filii uxorati 5, equi 15, boves 21, vaccae 28, iuvenci et vituli 30, oves caprae 99, porci 49, alvearia 15, ius. jug.: trit. hordeo avena 26, millii panici kuk. 9, terrarum jugera in toto 102, prata falcatores 42, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva orientem versus ad spatium horarum 2.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant rustici rasciani, quem et nunc inhabitant.

Territorium eius vix aliqua pars est planities, sed totum montosum, distans in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine horae $^1/_2$.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 82, steriliora jugera 100, pratorum jugera 40. Summa facit jugera 222.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $9^1/_2$, quarum inhabitatae sunt $4^1/_4$. Desertae integrae sunt $5^1/_4$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11. Sylvarum focalium intermixtarum glandinalibus aedificialibusque in medietate jugera 300. Vineas cultas nullas habent, loca tamen montosa sufficientia dantur apta pro nova implantatione vinearum, quae intra terras arabiles computata sunt. Molendinum exiguum minus 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

De christiano domino terrestri sub dominio turcico nihil sciebant, nec aliquid audierunt de illo.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Izaia begh Szpahia Posegae degens, a quarum singula domo annuatim pedenbatur fl. 3.

De caetero nihil, immo nec decimas dabant, sed militaria servitia dumtaxat exercebant sumptibus propriis.

Turcarum imperatori nihil penitus dabant de tributo annuali, sed uti supra dictum est militaria exercebant servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil contribuebant, jam vero in sortem contributionis portionum militarium ac laborum colonicalium et aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim fl. 56.

Pagus Szibokovacz.

Nomina incolarum: Zaharia Merkojevich, Jovan Martich, Simo Prodavich aliter Merkojevich, Vuchich Miroszavlevich, Sivko Maisztor, Todor lagyenovich, Savo Mirkovich, Gruicza Zechevich, Gruicza Vasich, Mihailo erkojevich inquilinus, Szekula Vukmanovich inquil., Millivuk Radanovich.

Summa facit: sessiones 4¼, fratres et filii uxorati 6, inquilini 2, equi 14, boves 17, vaccae 23, juvenci et vituli 31, oves caprae 185, porci 45, alvearia 3; inseminata jugera: tritici hordei avenae 36½, milii pannici kukur. 15½; terrarum jugera in toto 114, prata falcatores 35, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva orientem versus ad spatium horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant.

Terrenum ejus in plano minoribus colliculis situatum est distans in longitudine ad spatium horae ½, latitudine ¼. Metales habet ex parte orientali pagum Stoichinovacz. Meridionali pagum Szuhovszky dol usque ad fluvium Longjsa. Occidentali pagum desertum Szapna ad fluvium Barnyak per medium pratorum defluentem, inde ad metam Obseche dictam et tandem alterum fluvium Vukoszavov potok nuncupatum. Territorium pagi Stoichinovacz a septentrionali, ad certum locum Vuianov grob in medio sylvarum existentem et viam Leszkovachky drum dictam.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 104, steriliora jugera 100, pratorum 26. Summa facit jugera 230.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras 9½. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae 4¼. Desertae autem 5¼.

Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus 10. Inquilini domus habentes 2. Sylvarum focalium jugera 150. Sylvarum glandinalium jugera 50. Molam exiguam minorem 1.

De caetero nullas habent appertinentias.

Quoad dominum terrestrem christianum uti praecedens pagus.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Halli-passa Diakoviensis, cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt. Turcico imperatori a singula domo dabant annuatim fl. 2 d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarium pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Osaglin.

Nomina incolarum: Gyuricza Fillich, Matich Tomichevich, Grega Milyanovich, Marko Pechulia, Illia Benich, Tomich Ivanessevich, Gyura Damnyanovich, Radoszav Millovukovich, Boso Knesevich, Verszak Budimirovich, Maxim Prodanovich inquilinus, Osztoia Bosnyak.

Summa facit: Sessiones 4¾, fratres filii uxorati 8, equi 15, boves 17, vaccae 20, iuvenci et vituli 20, oves et caprae 12, porci 27, alvearia 15, insem. jug. trit. hordei avenae 34½, milii pannici kukur. 9½ terrar[illegible] in toto jugera 132, prata falcat. 41, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva intra orientem et m[illegible]diem ad spatium horarum 2.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, q[illegible] et ad praesens iidem inhabitant.

Territorium ejus in planitie est situatum, distans in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali desertus pagus Szapna usque ad locum Blasevo kuchische et campum Duplevacz Meridionali pagus Migalyevchy, dividens territorium pagi huius fluvius Longjsa. Occidentali pagus Latinovczy usque ad fluvium Baricze in medio sylvae defluentem. Septentrionali pagus Duboka usque ad viam regiam Poseski drum vocatam, per medium campi in fluvium tendentem Kraina, inde ad viam Szapszky drum dictam.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 110, steriliora 100, pratorum jugera 24. Summa facit jugera 234.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras $9^3/_4$, quarum inhabitatae sunt $4^3/_4$. Remanent pro desertis 5. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11. Inquilinus domum habens 1. Sylvarum glandinalium jugera 30. Sylvarum focalium jugera 200. Mola exigua reperitur 1.

Ecclesia aliquando erat murata, quae jam totaliter est diruta, cuius vestigia solum extant. De caetero nullae sunt appertinentiae.

Ouoad dominum terrestrem christianum, uti pracedens pagus.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Lakich szpaia in pago Lakusia degens, cui decimas omnis generis et a singula domo per laboratores 9 dicunt se dedisse.

Imperatori turcico annuatim a singula domo pendebant fl. 4.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum millitarium et laborum colonicalium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim per fl. 43 d. 60.

Pagus Latinovczy aliter Kernyakovczy.

Nomina incolarum: Bogich Berich, Vukadin Obucha, Simo Bosnyak, Raniszav Szaracz, Gyuragy Peich, Sivko Prekodravacz, Mihat Atlagich, Bogoszav Bosnyak, Gyuragy Bosnyak, Sztanivuk Kahurin, Deszpot Jovichich, Jovan Saracz, Millak Jamich, Petar Oselauy, Sztanivuk Bosnyak, Millos Gyurichich, Mihailo Diak.

Summa facit: Sessiones $5^3/_4$, fratres filii uxorati 8, equi 16, boves 22, vaccae 25, iuvenci et vituli 28, oves et caprae 54, porci 23, jugera inseminata trit. hordei avenae $38^1/_2$, milii pannici et kukur. 21, terr. in toto jug. 156, prata falcator. $62^1/_2$, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva intra orientem et meridiem ad spatium horae $1^3/_4$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant catholici rustici mixtim rascianis graeci ritus, jam autem soli rasciani inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales sunt ex parte orientali pagus Osaglin ad fluvium Baricze. Meridionali fluvius Longjsa. Occidentali pagus Vukcheveczy usque ad fluvium Vuchiak, inde penes sylvam Lipovicza vocatam eundo, donec perveniatur ad cimeterium Vlasko grobje nuncupatum, et tandem ad dumetum. Septentrionali pagus Gradische, a praeattacto dumeto pergendo ad fluvium

Gradischky et Latinovachky potok appelatum ad arborem Breszt dictum in foenilibus exeretum, hinc penes dumetum medio campi existens, pergendo ad arborem oszkorus, unde tandem pervenitur ad fluvium Barieze.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, steriliora jugera 40, pratorum jugera 56. Summa facit jugera 396. Quae praemissa jugera in sessiones reducendo facient integras 16½. quarum inhabitatae sunt 5¾. Remanent pro desertis 10¾. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 17. Inquilini nulli. Sylvarum focalium jugera 100. Sylvarum glandinalium nullae. Molendinum exiguum minus 1. Vineae nullae. De caetero nullae sunt appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem christianum uti praecedentes pagi.

Turcicus dominus terrestris Husszein-Cseribassa vocabatur Posegae degens, cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt.

Imperatori Turcarum nullum solvebant tributum, sed propriis sumptibus militaria debebant praestare servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laboratorum colonicalium uti et aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt annuatim fl. 100.

Pagus Szapna desertus.

Hic pagus desertus Szapna intra territoria praescriptorum pagorum Sibokovacz et Csaglin situatus est distans Kutyeva ad spatium horarum 2.

Territorium ejus in minoribus colliculis situatum in parte, partim autem planum est, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine horae ½.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 120 steriliora jugera 200, pratorum jugera 30. Summa facit jugera 350.

Quae in sessiones reducendo constituunt integras 14½. Desertas 14½. Sylvarum glandinalium jugera 50. Sylvarum focalium jugera 150. Vineas cultas nullas habet, tandem dantur loca, ubi possent implantari, quae cum totaliter essent deserta, intra terras arabilos sunt connumerata.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Hos praespecificatos pagos possident reverendi patres societatis Jesu residentiae Posegensis tamquam ad abbatiam Kuttyeviensem de Gotho praetense spectantes, alias per dominum Maximilianum Gerold una cum decimis resignatos, quos omnes dominus Martinus Zemlyak inclusive adhuc cum pagis Vehto et Jaksich nonnisi fl. 10 m. aestimaverat, ubi solus mons glandinalis excederet summam hanc in aestimatione, cujus mensuratio propter varios colles et montes mensurari non poterat, ideo conjecturaliter limitatus est ad jugera 4000. Hinc non solum glandinales sed aedificiales arbores sufficientes dantur, ex quibus quamvis valde parum in hac patria divendi posset glandinatio tamen multum inferre potest, c[illegible] ego proventus glandinales scire non possum, cum a tempore provisoratus huius Posegensis functioni meae concrediti, usque ad annum proxime praeteritum non fuisset fertilitas glandium, quantum autem iidem reverendi patres de simili glandinatione perceperint, mihi non constat.

Et maximum etiam dubium est, an hi praespecificati pagi omnes pertinuerint ad praeattactam abbatiam Kuttyeviensem, cum nulla hactenus authentica adhuc sint producta documenta. Verum est quod tempore inspectionis domini Zemlyak per regium et capitularem homines sit juridica peracta inquisitio, sed in illa nullum fundamentale repertum est documentum, pagos hos omnes ad praescriptam abbatiam spectasse ab antiquo: in illa enim inquisitione saltem insertum est, quod tempore dominatus turcici dominis terrestribus turcicis Kuttyeviensibus servitia praestiterint, quae proba non sufficit, et hoc etiam non est verum· nam uti in praemissa hac conscriptione annotatum est, non solum Kuttyevienses, sed et alios dominos terrestres turcicos habebant aliqui pagi. Aliunde in regni Hungariae tripartito Mathiae Corvini regis decreto in certo articulo pagum Knesczy ad quendam Huszar spectasse expressum inveni et non ad abbatiam Kuttyeviensem, hinc luculenter apparet, alios etiam dominos terrestres habuisse hos pagos praeter abbatiam Kuttyeviensem. Quod id etiam pro gratiosa excelsae huius commisionis notitia de homagiali obligamine meo humillime detegere volui.

Actum Posegae die ultima Februarii Anno 1702.

Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXI. 1702. Popis gospoštine Gradišća.

Pagus Vraniche.

Nomina incolarum: Szellak Havramovich. Gaurillo Vuinovich, Mihailo Markovich. Szekula Ivanovich, Utessen Jankovich, Vukadin Nemchevich, Dragich Millosevich, Petar Bosnyak, Mihailo Bosnyak, Gyuro Bosnyak, Mislen Nikakovich inquilinus, Prerad Nemchevich, Vukoszav Mitrovich inquilinus.

Summa: Sessiones 3, fratres uxor. 1, filii uxor. 2, equi 4, boves 14, vaccae 11, iuvenci 19, oves et caprae 74, porci 37 alvearia 2, insem. jug. trit. hordeo avena 25½, prata falcatorum 25½, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, inhabitatus incolis graeci ritus distans Pleternicha intra occidentem et septentrionem ad spatium horarum 10. Territorum ejus totaliter montosum extendens se in longitudine horae ½, latitudine totidem, metales eius sunt ab oriente territorium Diakoviense usque ad viam regiam Kersztov put dictam. Inde meridiem versus per apicem montis Bilo vocatum ad fontem Sztupan.

Inde versus occidentem ad fluvium Longysa appellatum. Inde ad septentrionem ad metam Cherna Klada dictam, usque ad Batina, inde ad viam regiam, que ducit ad viam Kersztov put dictam.

Terrarum fertiliorum arabilium habet jugera 20, steriliorum jugera 226, pratorum falcatores 30, sylvarum focalium jug. 400, molam 1.

Terrestrem dominum neque christianum neque turcicum noverunt, cum sint advenae.

Pagus Dobrogoscha.

Nomina incolarum: Kuzman Lukich, Gyuricha Vrachevich, Vidoie Kojich, Petar Lazarevich, Szavo Lazarevich, Vuk Markovich, Szava Kojich, Ognyan

Lazarevich, Janko Lakich, Rados Lakich, Jovicha Lazarevich, Plasa Mohachanin.

Summa: Sessiones $3^{5}/_{8}$, fratres uxor. 1, filii uxor. 2, inquilini 2, equi 5, boves 13, vaccae 16, iuvenci 16, oves et caprae 55, porci 4, alvearia 3, vineae cultae fossor 8, jug. insem. tritici 30, jugera terrarum in toto 48, prata falcatorum 30, molae tot. pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, situs eius totaliter montosus, distans ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum octo. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Valachi schismatici, quem et nunc inhabitant. Territorium eius montosum est meris sylvis circumdatum, longitudo eius extendit se ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudo ad spatium horae $^{1}/_{4}$. Metales eius sunt ad orientem districtus Diakoviensis, pagus Csenkovo usque ad fluvium Pachicza. Hunc pagum sub dominio turcico dicunt pertinuisse Posegam, post recuperationem autem harum partium aliquomodo attraxerunt Diakovam, qui ad praesens est sub dominio Diakovensi Ad meridiem vicinus pagus est Paka usque ad viam Kersztoputina. Ex parte occidentali Szoszkidool, ad certum locum Hendek vocatum. Ex parte septentrionali fluvius Longisa qui dominium reverendorum patrum societatis Jesu Posegensium a dominio camerali segregat.

Terrarum arabilium fertiliorum sed etiam montosarum continet jug. 22, sterilium pariformiter montosarum jug. 48, pratorum in vallibus existentium jug. 12. Summa: 82.

Quae praemissa jugera terrarum ad sessiones distribuende constituent integras sessiones $3^{5}/_{8}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabelam inhabitatae sunt sessiones integrae $3^{5}/_{8}$, desertae sessiones nullae, incolae in praeattactis inhabitatis sessionibus sunt 12, vinearum cultarum reperiuntur fossores 6, sylvarum focalium jugera 10, sylvarum glandinalium jugera 50, molam unam minorem habet, id est 1.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dominii alicui dabant. Turcicus dominus terrestris erat unus: Atibuhich Mehmetaga Essekini, alter autem Hatip Turca Posegae degens, quibus praeter decimas prorsus nihil se praestitisse asserunt.

Turcico imperatori de annuali tributo ab integro pago solvebant fl. 10. Praeterea cum pago Chenkovo Posegensi Passe pro vigilia per hominem unum continuanter intertenebant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus, uti et loco laboratorum colonicalium obveniente praestatione solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Imrehovacz.

Nomina incolarum seu hospitum: Martin Erdelich, Gyerko Kovachevich, Franyo Kovachevich, Anton Erdelich, Philla Erdelich, Gyura Gallovich, Janko Bosnyak, Mihat Bosnyak, Pero Bosnyak, Miliszav Bosnyak, Radoszav Vuchkovich, Miloszav Bosnyak.

Summa: Sessiones $3^{7}/_{8}$, fratres uxor. 3, filii uxor. 3, equi 10, boves 14, vaccae 15, iuvenci 27, oves et caprae 27, porci 86, alvearia 12, vineae fossorum 6, jugera insem. trit. hordei avenae 39, pratorum falcatorum 8, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum 8. Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant catholici rustici, jam autem mixti Valachis. Territorium eius montosum est, intra sylvas existens, longitudo eius extendit se ad spatium horae $^1/_2$ latitudo nero horae $^1/_4$.

Metales eius sunt pagus Slobodnavlaszt ad dominium Diakoviense spectans usque ad locum Mitrov grob ex parte orientali. Meridionali Borjenouz pagus, ad montem Hergaly vocatum. Item pagus Paka usque ad metam Brazdicza. Occidentali Szoszkydool usque locum Kersztu put. Septentrionali Dobrogoscha pagus, ad locum praeattactum Kersztu put.

Terrarum arabilium continet jugera in vallibus fertiliora 55, steriliora montosa arenosa jugera 68, pratorum jugera 18. Summa 135.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $5^7/_8$ quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae $3^7/_8$, desertae sessiones 2, incolae in his inhabitatis sessionibus 12, inquilini in alienis domibus commorantes 2, vinearum cultarum fossorum 6, sylvarum focalium jugera 50, sylvarum glandinalium jugera 100, mola in fluviolo aliquo exigua 1.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Mehmed-Begh Brodii degens, huic decimas omnis generis dabant, de caetero nihil se dedisse dicunt. — Turcico imperatori de tributo solvebant annuatim ab integro pago fl. 15.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laboratorum colonicalium ac aliarum domino terrestri cedendarum abventionum solvunt annuatim f. 50.

De caetero nullas apertinentias praeter praemissas habent.

Pagus Paka.

Nomina incolarum seu hospitum: Dragoie Manoilovich, Ivan Baikovich, Sivko Baikovich, Radivoi Dabich, Luka Baikovich, Osztoia Dragojevich, Millovan Bosnyak, Gruicha Bosnyak, Nikola Bosnyak, Osztoia Dragoilovich, Mittar Nikollich, Nikola Bredar, Komlen Bosnyak, Vuicha Baikovich, Illia Bosnyak, Gvozden Ognyanovich, Sivko Ognyanovich, Mittar Bosnyak, Sztipan Melidovich, Gyuro Habianovich, Illia Habianovich, Gyuro Borovach, Gyuricha Habianovich, Nikola Habianovich.

Summa: Sessiones 8, fratres uxor. 12, filii uxorati 1, equi 21, boves 27, vaccae 35, vituli et iuvenci 38, oves et caprae 172, porci 47, alvearia 12, vineae fossor. 26 jug. tritici hordei avenae 68, inseminata milii, pannici et kuk. 1, terrarum jugera in toto 166, prata falcatores 60, molae totius pagi 3.

Locus iste semper pagus erat, situs eius totaliter montosus, distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 7.

Locum hunc sub dominio turcico partim Valachi schismatici partim rustici catholici inhabitabant, qui et ad praesens inhabitant. Territorium eius montosum est meris sylvis circumdatum, longitudo eius extendit se ad spatium horae 1, latitudo totidem. Metales eius sunt ad orientem pagus Imrehovacz districtusque Diakoviensis locusque Kersztoputina, Hendek et Braszdicza Sidovszka sic dictum, arboresque piri et querci penes fluvium

Paschicza, inde in lignum Carev orah, ex parte meridionali in lignum Glosak, unde in locum Deszpotova Bulena(!), ex Pasaristi hinc ex parte occidentali in aquam Malo jezero et locum Szmet et Czer, ab inde septentrionem versus idem locus Czer et Szmet esset Kereztepat simul, ubi finiuntur metales hujus terreni.

Terrarum arabilium fertiliorum sed et montosarum continet jugera 88, sterilium etiam montosarum jugera 76, pratorum in vallibus existentium jug. 28. Summa 192.

Quae praemissa jugera terrarum ad sessiones distribuendo constituent integras sessiones octo, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae integrae 8, desertae nullae, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 24, inquilinus nullus, vinearum cultarum reperiuntur fossores 26, sylvarum focalium jugera 30, glandinalium jugera 90, molas exiguas in fluviolo habent 3.

Terrestrem dominum christianum nullum noverant, neque aliquam recognitionem alicui dabant. Terrestris dominus turcicus erat Jerkochevich Alli Szpaja Brodii degens, cui praeter decimas nihil praestabant. Turcico imperatori de tributo totus pagus dabat annuatim fl 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant. Jam autem de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus, uti etiam loco laborum colonicalium obvenieate praestatione annuatim solvit fl. 110.

Pagus Szehovszkidol.

Nomina incolarum seu hospitum: Mihat Gyuretich, Luka Jakobovich, Sztivan Kovachevich, Mato Lovrichev, Dmitar Japarich, Petar Komarich, Franyo Komarich, Mikola Komarich, Gyurissa Kovachev, Vuk Kovachevich, Mato Gyuretich, Mihaly Lepopojevich, Fillak Szimich, Sztipan Szimich, Jakob Szimich, Thomas Matanovich, Gyura Matanovich, Luko Szimich. Peter Matanovich, Ivan Szimich, Lukach Kovachevich, Lovro Radojevich, Mato Igarich, Illia Anakovich, Simon Kovachevich inquilinus, Jakob Kenezevich, Gyura Jakobovich, Anton Komarich, Radivoi Bosnyak inquil.

Summa: Sessiones 6, fratres 17, inquilinus 1, equi 29, boves 59, vaccae 65, iuvenci 73, oves et caprae 86, porci 137, alvearia 6, vineae fossorum 30, insem. jug. trit. hordei avenae $87^1/_2$, milii pannici kuk. 7, jug. terr. in toto 139, prata falcatores $69^1/_2$, molae totius pagi 4.

Locus iste semper pagus erat distans Posega ad spatium horarum 8 orientem versus. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem etiam ad praesens inhabitant. Territorium eius est montosum, longitudo eius extendit se ad spatium horae $^3/_4$, latitudo horae $^1/_2$.

Metales eius sunt ad orientem fossa Klanyacz et Hendek sic dicta. Ad meridiem in monticulo Arbor Czerich ibidem excreta, inde in locum Dellovy, hinc occidentem versus monticulus Veicha Berdo, unde in fluv... Longisa, qui a parte septentrionali ab aliis hoc terrenum segregat, ... in dumetum Mednyak, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium montosarum fertiliora continet jug. 60, steril... pariter montosa jug. 66, pratorum jug. 18. Summa 144.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constit... integras sessiones sex, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam o...

sunt inhabitatae, id est 6, desertae manent nullae, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 28, inquilinus 1, vinearum cultarum fossorum 30, sylvarum focalium jugera 35, glandinalium jugera 56, molas exiguas, quae tempore aestivo tantum moliunt in exiguo fluvio 4.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant.

Terrestris dominus turcicus erata Katalovich Szpaja Brodii degens, cui praeter decimas frumenti annuatim nullos proventus dabant.

Turcico imperatori annuatim singula domus fl. 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium pecunia solvunt fl. 185.

Pagus Migalevchy.

Nomina incolarum seu hospitum: Mihallio Petkovich, Radivoi Radonich, Krguli Jovichich, Radonya Radoichich, Milliszav Ivanovich inquilinus, Radoszav Millivojevich, Mirko Vukmanovich, Gyuragy Raschevich, Marko Vuszkokovich Ivan Radoichich, Millivoi Vaida, Millivuk Raschevich, Mirko Raschevich, Czvetko Jovanovich, Radoszav Bosichich, Millutin Bosanech inquilinus, Millich Raschevich.

Summa: Sessiones $5^{5}/_{8}$, fratres uxor. 13, equi 19, boves 37, vaccae 31, iuvenci 45, oves et caprae 210, porci 42, alvearia 6, ins. jug. trit. hordei avenae 42, terr. in toto jug. 126, prata falcator. 37.

Locus iste semper pagus erat distans Posega ad spatium horarum 9 orientem versus Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, quem iam rasciani schismatici inhabitant. Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$ latitudine totidem in loco montoso situatum. Metales eius sunt ad orientem terrae arabiles Csifluk fluviusque Longisa. Ad meridiem pagus Szuhodol et in monticulo locus Veicza sic dictum. Ad occidentem monticulus Goloberdo arborque grabor penes fluvium Longisa qui fluvius Longisa a parte septentrionali hoc terrenum includit.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 66, steriliora jugera 34, pratorum jug. 35. Summa 135.

Quae terrarum jugera distribuendo in sessiones constituent $5^{1}/_{4}$, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitate $5^{5}/_{8}$, desertae manent nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 15, inquilini 2, sylvarum focalium jugera 12, glandinalium jugera 70, molas habet exiguas 2.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt. Terrestrem dominum Turcam moderni incolae Bosnenses advenae etiam non noverunt. Qui etiam imperatori Turcarum, quale nam tributum dederunt, non sciunt. Romanorum imperatori in sortem portionis militaris integer pagus solvit fl. 105.

Pagus Hruseva.

Nomina incolarum seu hospitum: Gergo Prichich, Joseph Prichich, Sztivo Prichich, Nikola Veich, Marin Illibassich inquilinus, Gyura Jellich, Marin Jellich, Boso Kralich inquilinus, Marin Emengiich, Matich Berkanovich, Jakob Veich, Matich Emengiich, Vuk Jellich, Vuk Berkanovich,

Blas Emengiich, Martin Havanicza, Bernye Kovach, Martin Vitnich, Ivan Veich.

Summa: Sessiones 4½, fratres 15, equi 9, boves 30, vaccae 22, iuvenci 33, oves et caprae 79, porci 81, alvearia 13, vineae fossorum 23, insem. jugera trit. hordei avenae 65, terr. in toto jugera 108, prata falcatores 27, molae totius pagi 3.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 7 orientem versus.

Locum hunc subdominio turcico rustici catholici inhabitabant, qui et ad praesens inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae ½.

Metales eius sunt ad orientem pagus Szehovsky dol et monticulus Veicha Berdo sic dictus, unde meridiem versus beneficio terrarum montosarum Orlyavach Berdo dictarum eo, quousque veniatur in viam Raztovczy nuncupatam, quae via cum sylva Oszonye a parte occidentali hoc terrenum ab aliis segregat, hinc in sylva Topolye et ad aquam Longisa versus septentrionem, et lignum Grabb ibidem excretam, unde medio viae in locum Klanczy et monticulum Golloberdo seu Gallesichy, unde directe in Veicha berdo ubi terminantur metales.

Terrarum arabilium montosarum fertiliora jugera continet 40, steriliora montosa jugera 46, pratorum in vallibus situatorum jug. 22. Summa 108.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo constituent integras sessiones 4½, quae juxta praemissae conscriptionis tabellam sunt omnes inhabitatae idest 4½, desertae sessiones nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 17, inquilini domos suas habentes 2, vinearum cultarum fossores 23, silvarum focalium jugera 67, glandinalium jugera 50, molendina exigua 3.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, turcicus dominus terrestris erat Csarso Szpaja, cui decimas frumenti annuatim et a singulis domo laboratores tres dabant.

Turcico imperatori annuatim a singula intregra sessione tributi dabant 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero annuatim integer pagus in sortem portionis solvit fl. 170.

Pagus Dedina reka et Ivanovczi.

Nomina incolarum seu hospitum: Franyo Radichevich, Vinko Psichich, Mia Psichich inquilinus, Bero Belchanin inquilinus, Osztoia Vuichich, Vuk Dragisevich, Vuk Dabich, Blagoe Latinovchanin.

Summa: Sessiones 2¾, fratres ux. 3, equi 7, boves 12, vaccae 6, iuvenci 7, oves et caprae 38, porci 7, vineae fossorum 3, insem. jug. tritici hordei avenae 22, jugera milii panici et kuk. 1, terr. in toto jugera 66, prata falcator. 26.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spat[illegible] horae 7.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae rustici q[illegible] nunc rustici catholici inhabitant. Territorium eius est montosum extend[illegible] se in longitudine ad spatiem horae ½ latitudine horae ¼. Metales [illegible] sunt ad orientem monticulus Detellovazc fluviusque Racha Lovachka R[illegible]

sylvaque Oszonye et Topolye, eo quousque veniatur in viam Raztovczy, qua pergendo in montem Dollovy ubi esset terra arabilis Hogyna Kerchevina sic dicta, hinc in locum Berchinszka mekoticha, unde ex parte occidentali in locum Kliukache, in locum et viam Usziveczi, inde medio monticuli Maroievach in viam Dedovichky put, eo in fluvium Longisa, directe ubi pons seu transitus most vocatus esset, qui fluvius Longisa a parte septentrionali hoc terrenum circumflueret.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 60, sterilia montosa jug. 72, pratorum jug. in planitie situatorum 24. Summa 156.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent sessiones integras 2³/₄, id est inhabitatas 2³/₄, desertas 3³/₄, in his sessionibus inhabitatis incolae sunt 6, inquilini 2, vinearum cultarum fossores 3, sylvarum focalium jugera 56, glandinalium jugera 75, molam in exigus plane fluviolo 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant. Terrestris dominus turcicus erat Hagy Nasztup in eodem pago degens, cui annuatim decimas frumenti, aliud nihil dabant. Turcico imperatori nihil etiam

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominatu turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus uti etiam locó laboratorum colonicalium obveniente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 38.

Pagus superior Byellach.

Nomina incolarum seu hospitum: Kraguly Illich, Kraguly Negomirovich, Sztipan Sztankovich, Radoszav Raiakovich, Jakob Martinovich, Gyura Lukachevich Philip Bosnyakovich, Vuk Mihallovich, Ivan Andrievich. Radoicha Millovanovich, Marchinko Simunovich, Vuk Millichevich.

Summa: Sessiones 4, fratres 5, equi 9, boves 19, vaccae 18, iuvenci 19, oves et caprae 36, porci 20, alvearia 2, vineae fossorum 10; insem. jug.: trit. hordei avenae 30½, jugera milii panici kuk. 7, terr. in toto jug. 114, pratorum falcatores 30, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum 5. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim rasciani rustici inhabitabant, quem ad praesens inhabitant. Territorium eius im medietate montosum est, extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae ½. Metales eius sunt ad orientem pagus Ivanovchy et Dedina reka, incipiendo a fluvio Longisa et ponte ibidem extructo immediate medio viae in sylvam focalem et monticulum Maroievacz, quo monticulo in viam et terram Usziveczy sic dictam, qua via in sylvam et locum Kliukache, unde a meridie in montibus Dollovy locus Czinkovo Berdo sic dictus, hinc medio monticulli Villovanyachka eo ad aquam Markovacz appelatam, quod ex parte occidentali esset, hinc directe in fluvium Longisa, ubi locus Pralla et Gyechit esset, qui fluvius Longisa a terreno patrum societatis Jesu Posegensium hoc terrenum segregat, quo fluvio pergendo ad pontem, ubi et finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 42, steriliora jugera 40, pratorum in planitie situatorum jugera 32. Summa facit jugera 114.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras 4, quae secundum praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est 4. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Vinearum cultarum fossores 10. Sylvarum focalium jugera 76. Sylvarum glandinalium jugera 97. Molendina exigna 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem alicui dabant. Terrestris dominus turcicus erat Alle Effendich Posegae degens, cui annuatim decimae frumenti tantum praestabantur. Aliud nihil.

Imperatori Turcarum tributi totus pagus solvebat fl. 6 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus et loco colonicalium laborum obveniente praestatione annuatim totus pagus solvit fl. 70.

Pagus Byellach inferior.

Nomina incolarum: Gyuro Begovich, Luko Ribichich, Marich Zubchevich, Ivan Bossanacz, Luko Bosnyak.

Summa: $1^{3}/_{4}$, fratres filii uxorati 3, equi 4, boves 7, vaccae 13, iuvenci 16, porci 30, alvearia 4, vineae fossores $3^{1}/_{2}$, ins. trit. hordei avenae 13, ins. jug. milii panici kuk. 3, terrarum in toto jugera 54, prata falcatorum 10, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 4. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, quem et nunc catholici inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine horae $^{1}/_{2}$, latitudine $^{1}/_{4}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Byellach Superior, locus que in fluvio Longjisa, Prala et Gyechit sic vocatus, usque ad aquam Markovach ad meridiem beneficio viae in vertice montis, quae ducit in locum Praedolii, procedendo autem exinde ab occidente in locum Patanovo, Igralische et Pasine vocitatum tendendo in locum knesachka Vinogradischa, lignum que penes viam Tulnichki put Lusky raszt appellatum, et directe in aliud lignum Krosnyati raszt penes fluvium Longisa, qui fluvius etiam a septentrione hoc terrenum ab aliis segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, steriliora montosa 34, pratorum falcatores 12. Summa facit jugera 66.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $2^{3}/_{4}$, quarum juxta inhabitatorum tabellam reperiuntur inhabitatae $1^{3}/_{4}$. Remanent pro desertis 1. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 5. Vinearum cultarum fossores $3^{1}/_{2}$. Sylvarum focalium jugera 36. Glandinalium jugera 54.

Christianum dominum nullum noverunt. Turcicus dominus terrestris erat Durmischevich, cui annuatim tantum decimas frumenti dabant, nihil aliud. Turcarum imperatori singula domus dabat per d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium integer pagus solvit fl. 45.

Pagus Tulniczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Marko Kovachevich, Ivan Tul[illegible], Mihaly Vukisanovich, Ivan Kovachevich, Miho Villovovich, Nikola Kovachevich, Pavo Kovachevich, Martin Kovachevich, Gergo Villovovich.

Summa: Sessiones 3, fratres uxorati 2, filii 1, equi 7, boves 15, vaccae 17, iuvenci 24, porci 16. alvearia 7, vineae fossorum 8, ins. jug.: trit. hordei avenae 38, milii panici kuk. 3, terr. in toto jugera 84, pratorum falcatores 14, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 3. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, quem et nunc inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales ejus sunt ad orientem pagus inferior Billach et lignum penes fluvium Longjsa Krosnyachky rast sic dictum, ac aliud penes viam Tulnichky put excretum lusky rast nominatum, unde in locum Igralische Vinogradischka, directeque in Passine et Patanovo loca vocitata, hinc in locum Praedolly. A meridie sylva Kosztaly vocata, hinc occidentem versus sylva focalis Vuchak et Gay bukov in fossam Kozyak, unde in dumetum Perkovicza megya, quo directe in fluvium Longisa, qui Longisa ex parte septentrionali hoc terrenum occludit.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem alicui dabant.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, steriliora montosa 50, pratorum jugera 14. Summa facit 84.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo, constituunt integras sessiones 3, quae omnes tres juxta praemissam conscriptionis tabellam sunt inhabitatae id est 3. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9. Vinearum cultarum fossores 8. Sylvarum focalium jugera 45. Glandinalium jugera 30. Molendinum in fluvio Longisa 1.

Turcicus dominus terrestris erat Karalovich Szpaia Brodii degens cui annuatim decimam frumenti, praeterea a singula domo laboratores 3 dabant. Imperatori turcico annuatim tributi a sessione integra fl. 1 d. 60.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum obveniente solutione annuatim integer pagus solvit fl. 100.

Pagus Mihalyevchy.

Nomina incolarum seu hospitum: Ivan Jeletich, Franyo Lumbarich, Gergo Chochich, Mikola Jakovovich, Jakob Perkovich, Joseph Perkovich, Marich Csochich, Sztivo Perkovich, Illia Perkovich, Antol Perkovich, Mikola Valetich, Jakob Perkovich.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, boves 10, vaccae 15, vituli 18, oves caprae 4, porci 9, alvearia 2, vineae fossorum 6, ins. trit hordei 29; ins. jug.: mili panici kuk. 3, pratorum falc. 31, equi 11, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 4. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici uti et in praesens inhabitant. Terrenum eius in medietate est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine ad spatium horae $^1/_4$. Metales eius sunt ad orientem terrae arabiles Zarilach et dumetum Duga megya sic dictum, quo directe pergendo in fluvium Longisa, unde penes dumetum Perkovicha megya vocatum, hinc penes monticulum in fossam Kozyak, Bukov gay, Vuchak, unde in sylvam Kosztally nominatam. Ad meridiem fluvius Szechanszky potok. Ad occidentem sylva Czvetkovac, exinde

*

in locum ubi fluvius Csernyach cum Longisa confluit, unde in fluviolum Lazy qui in foenilibus est, trans Longisam, et directe medio viae penes fluvium Grabarszky potok, eo ad ponticulum Jablanovich et viam drum et czesta sic dictam, quae a septemtrione hoc terrenum occludit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 38, steriliora et montosa jugera 40, pratorum jugera 12. Summa facit 90.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $4^{1}/_{4}$, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt $3^{3}/_{4}$. Desertae sessiones $^{1}/_{2}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Vinearum cultarum fossores 6. Sylvarum focalium jugera 36 Glandinales nullae. Molendinum in fluvio Longisa 1

Terrestrem christianum dominum nullum noverunt, neque recognitionem dabant. Terrestris dominus Turca erat Karalovich Brodii degens, cui decimas frumenti et a singula domo laboratores 3 annuatim cedebant. Turcarum imperatori tributi annuatim solvebant a singula sessione fl. 1 d. 50. Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem de contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium terrestri domino cedentium obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl. 95.

Pagus Szvilna cum Villis Wuk et Resznik.

Nomina incolarum seu hospitum: Nikola Barich, Lukach Barich, Jaksa Szugich, Blas Szugich, Sztivo Iussich, Mato Szagich. Mato Benich inq., Simon Iussich, Martin Iussich, Sztivo Iussich, Mikola Basnich, Martin Kalinich inq., Luko Kalinich inq., Miko Kallinich inquilinus, Gyuro Kallinich inquilinus, Ivo Kerstilovich inq., Martin Kovachich, Pavo Gyanich Miho Klapsich, Nikola Kovach, Mato Kovach, Gyuro Sztipanovich, Pavo Ognienchich, Joso Ognienchich, Ivo Ognienchich, Jakob Gyursich, Marko Dellich. Ivan Kavegia, Andria Dolchich, Franyo Perachich, Karla Bosnyak, Peio Szimich, Pavo Szimich, Philippus Dellich, Mihat Lazarich.

Summa: Sessiones $10^{1}/_{2}$, fratres uxorati 2, filii 2, equi 17, boves 41. vaccae 40, iuvenci 41, oves caprae 20, porci 32. alvearia 3, vineae foss. 54, ins. trit. hordei 88, jug. milii panici kuk. $2^{1}/_{2}$, terr. in toto jug. 144, pratorum falcatores 96, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, qui ab antiquo Szvilna tantum vocabatur, jam autem in duas vilas Wuk et Resznik vocatas in eodem territorio comprehensas tamen divisus est, cuius situs est in valle distans ab arce Posegiensi orientem versus ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti et nunc inhabitant. Territorium eius in medietate montosum est extendens se in longitudine ad spatium horae $^{3}/_{4}$, latitudine totidem Metales sunt ad orientem, ubi Czernacz in Longisam fluit, locusque prope est Sztari-Mosztowi sic dictus, unde immediate medio fluvii Fiknichinczy nuncupati eo in sylvam Czvetkovae et in sylvam Poradanoviczae, hinc in locum Szkoichinovacz et in Praed a media via communi Delszky put, quae ducit in Sztermi-Bregh locum vocatum et in fluvium Longisa, qui fluvius ab occidentali et septentrio partibus hoc terrenum circumflueret

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, steriliora mon jugera 100, pratorum in paludosis locis jugera 112. Summa facit jugera

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituent integras sessiones 13, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt 10½. Remanent desertae sessiones 2½. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 29. Inquilini 6. Vinearum cultarum sunt fossores 54. Sylvarum focalium jugera 79. Glandinalium jugera 200. Molendinum in fluvio Longisa 1, ubi etiam ecclesia sancti Georgii dirruta invenitur.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt neque recognitionem dabant, dominus terrestris turcicus erat Ibraim Ahga Posegae degens, cui annuatim decimas frumenti tantum ot a singula domo laboratores 3 cedebant. Imperatori turcico tributi annuatim a singula sessione fl. 6.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominatu turcico nihil, jam vero de contributione portionem militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedentium obveniente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 290.

Pagus Kadanovczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Miho Levakovich, Damjan Levakovich, Vidak Ivich, Ivan Paulovich inquilinus, Anton Mikollich, Gyuro Antololovich, Fillak Gabrich, Damian Knesevich, Damian Makar inquilinus, Ivan Illich, Jakob Blasich, Ivan Andrich.

Summa: Sessiones 3¼, fratres uxorati 1, filii 2, equi 4, boves 11, vaccae 14, iuvenci 14, oves caprae 37, porci 19, vineae fossorum 14, ins. trit hordei avenae 20, pratorum falcatores 19, molae totius pagi 1

Locus iste semper pagus erat, distans a Pleternicha orientem versus ad spatium horae ½. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti et nunc inhabitant Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae ¾, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem Szterma Baka sic dictus Ad meridiem Dubrovachky put, qui in fiuvium Gnoynicza, ad occidentem dumetum obszek, ad septentrionem fossa Vertacza nominnata. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 16, steriliora montosa jugera 22, pratorum jugera 10. Summa 48.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras 3¼, quae juxta praemisam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est 3¼. Desertae sessiones nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 14. Sylvarum focalium jugera 28. Glandinalium sylvarium jugera 66. Molendinum exiguum in exiguo fluviolo 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem aliquam dabant, terrestris dominus turcicus vocabatur Karalich Mehmed Ahga Brodii degens, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores 3 dabant. Turcico imperatori tributi annuatim a sessione singu'a integra dabant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedentium obveniente pensione totus pagus annuatim solvit fl. 85.

NB. Pagi huius terrae sunt sub confinio quaedam, quae non sunt mensuratae.

Pagus Verchindool.

Nomina incolarum seu hospitum: Luko Lachkovich, Andreas Szivkovich, Peter Karamatich, Mikola Szivkovich, Mihaly Lachkovich, Mikola Karamatich, Mato Karamatich, Illia Bosnyak inquilinus, Thomas Szivkovich, Matich Szivkovich.

Summa: Sessiones 3, equi 7, boves 11, vaccae 11, iuvenci 12, oves caprae 43, alvearia 2, vineae fossorum 13, ins. trit. hordei avenae 17, jugera milii panici kuk. 1, terr. in toto jugera 30, prata falcatorum 15.

Locus iste semper pagus erat, distans a pago Pleternicha orientem versus ad spatium horae ½. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, qui et nunc inhabitant. Territorium eius est totum montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine horae ¼. Metales eius sunt ud orientem terra arabilis Valkovacz, unde medio dumeti et fossis Zerna Mlaka vocatis, eo in locum Ribnyacza, hinc in et ad partem meridionalem in arbores Verbe fluviumque Verchinszka voda, quo fluvio in aquam Zalosna voda sic dictam. Ad occidentem locus Kerszty dictus. Ad septentrionem etiam hic locus Kerszty hoc terrenum includit.

Terrarum arabilium montosa continet jugera 24, pratorum in valle jugera 6. Summa 30.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras sessiones, quae sunt inhabitatae 1¼. Desertae nullae. Aliae terrae sub confinio remanserunt, quas tamen possident. Sed non sunt mensuratae, unde ad hic addendae essent pro sessionibus 1¾. In hoc pago incolae reperiuntur juxta praemissam conscriptionis tabellam 9. Inquilinus 1. Vineas cultas fossorum 14 Sylvarum focalium jugera 55. Glandinales nullae sint. Molendinum nullum.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem dominii alicui dabant. Terrestris dominus turcicus erat Cheribassich Hassan Posegae degens, cui annuatim frumenti decimas caeterum nihil dabant. imperatori turcico annuatim tributi a singula sessione integra solvebant fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus, uti loco laboratorum colonicalium obveniente praestatione annuatim totus pagus solvit fl. 60.

Pagus Ferklevczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Ivan Banovich, Luko Koszovich, Martin Koszovich, Franyo Babich, Vinko Szestakovich, Gyuro Zetovich, Gyuro Kovach, Gyuro Kosrovich inquilinus, Simun Katich, Miho [illegible]novich, Mihat Captolacz, Gergo Maisztor, Franyo Szusztich inquili[illegible], Luko Dejanovich.

Summa: Sessiones 4⅛, fratres uxorati 8, filii 2, equi 2, boves [illegible], vaccae 19, iuvenci 22, oves caprae 8, porci 18, alvearia 4, vineae fosso[illegible] 10, ins. trit. hordei avenae 37½, jug. milii panici kuk. ½, pratorum [illegible]catores 27, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagns erat distans Pleternicza orientem versus ad spatium horae $^{1}/_{2}$. Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitabant, uti ad praesens inhabitant. Terrenum eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^{3}/_{4}$, latitudine horae $^{1}/_{2}$. Metales eius sunt ad orientem dumetum Obszeg et fossa Vertacha nominata. Ad meridiem fluvius Gnoinicza. Ad occidentem fluvius Longisa, qui fluvius ad partem septentrionalem circumfluendo ab aliis hoc terrenum segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100 steriliora montosa 66, pratorum jugera 18. Summa 184.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras sessiones $7^{1}/_{4}$. Quarum inhabitatae sunt juxta praemissam consriptionis tabellam $4^{1}/_{8}$. Desertae sessiones sunt $3^{1}/_{8}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 10. Sylvarum focalium jugera 80. Glandinales nullae. Molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant.

Turcicus dominus terrestris erat Hagy Kazafarovich Posegao degens, cui annuatim decimas frumenti et a singula domo laboratores 3 praestabant.

Imperatori turcico totus pagus annuatim dedit fl. 9.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem de contributione portionum militarium et domino terrestri obvenire solitorum proventuum et loco laboratorum colonicalium obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl. 150.

Pagus Pleternicza.

Nomina incolarum seu hospitum: Sztipan Szmilyanich, Marin Bogich, Miko Sztanich, Gyuro Momich, Simon Illich, Sztipan Magich, Szekula Vujanich, Nikolas Kernich, Marko Hagich, Mihat Frankovich, Philip Bosnyak, Peio Karoblasovich, Gyurka Kolungich, Ivan Katusich, Gyuro Kolungia, Pero Frankovich, Luka Orsulin, Gyuro Vlah, Sztanoe Vlah, Marinko Kovachevich, Ivan Schetich, Baba Chativa, Mikola Horvachanin, Mathie Horvachanin, Franyo Bibergia, Joseph Zecz, Petar Gergich, Sztipan Odobassich, Gyura Gergich, Petar Dugalia, Franyo Damnianovich, Gyuro Bosnyak, Matich Sztankovich, Phillo Szmolyanovich, Mato Szmolyanovich, Radonya Mitrovich, Miho Mihich, Miko Mitrovich, Marin Marchinovich, Gyuro Marichich, Franyo Matichevich, Sztipo Ninkovich, Miho Tuczakovich, Sztivo Tuczakovich, Blaso Blasevich, Miho Karablasovich, Ivo Tomich, Matos Pavich, Ivo Vuichich, Marin Germlyevich, Ivan Klarich, Anto Antolovich, Gyuro Millosevich, Miko Kurtovich, Miho Petrinich, Marin Ivanovich, Mikola Mitrovich, Marin Vidakovich, Luko Tumanich, Miko Berich, Franyo Berich, Marko Balukchevich, Ivo Lukachevich, Gyuro Mitrovich, Joso Babich, Pavo Posavchich, Mato Babich, Ivo Mihalyevich, Anto Berich, Mikola Filipovich, Miho Balukchich, Vuk Simunovich, Vinko Damnianovich.

Summa: Sessiones 20, fratres 4, filii 5, equi 28, boves 73, vaccae 67, iuvenci 47, oves et caprae 53, porci 33, alvearia 7, vineae fossorum 74,

insemin. tritici hordei avenae 111, terr. in toto jug. 468, prata falcat. 61, molae 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico, partim catholici et rasciani partim Turcae inhabitabant, quem in praesenti potiori ex parte catholici, aliquot vero Valachi inhabitant Terrenum eius majori ex parte planum extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem fluvius Longisa influens Orlyavam, ad arborem Gerbavi Hraszt, quae ex parte meridionali est, unde ad arbores Breszti et Kleny vocatas directeque in viam Kobasky put, qua via ad sylvam Fuzina glava dictam in Vlasko grebie, ab inde in locum Derkanova Kerchevina et hoc est ab occidente. Ad septemtrionem Zamirkovicze veliki dol locus sic vocatus, hinc monticulo veliki doll eo in transitum Gradacky brod in fluvio Orlyava existente, qui fluvius Orlyava, Sztara Orlyava dictus, pergit fluendo in fluvium Berzulya, quo immediate in Longisam, ubi trans sylvam per semitam Resnichka Sztara, quousque veniatur, ubi finiuntur metales terreni huius

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 324, steriliora montosa 100, pratorum in planitie situatorum 8). Summa 504.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras sessiones 20, quae omnes sunt inhabitatae juxta praemisam conscriptionis tabellam 20, desertae nullae. in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 67, inquilini nulli, vinearum cultarum fossores 74, sylvarum focalium jugera 110, molendina 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt neque, aliquam recognitionem dabant. Terrestris dominus Turca erat Muhamed Aga, seu Hagyagich Posegae degens, cui annuatim decimas tantum et a singula domo laboratores 3 dabant. Turcarum imperatori tributi a singula sessione fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem de contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl. 550.

Pagus Blaczky.

Nomina incolarum seu hospitum: Marko Vidakovich, Jakob Ruszevlanin, Mato Leto, Sztipan Leto inquilinus, Peio Matich, Gergo Vukovich, Philip Blachanin, Ivo Lovrich, Ivan Lovrich, Jakob Russich, Ivan Pechanin, Illia Imrehovich, Marko Marketan, Simo Buchlyanin inquilinus, relicta Ralichich inquilina.

Summa: Sessiones $3^{3}/_{1}$, fratres 5, equi 6, boves 19, vaccae 24, iuvenci 19, vineae foss 31, ins. trit. hordei avenae 41, jug. milii et kuk. 2, terr. in toto jug. 90, prata falcat. 11, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horae $^{3}/_{4}$.

Hunc locum sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, u[illegible] et nunc illi inhabitant. Terrenum eius est in aliqua parte montosum ex[illegible] dens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{3}$, latitudine horae $^{1}/_{4}$. Me[illegible]

eius sunt ad orientem pagus Gradach et meta Kamenoveczy lapides infossi, unde in Gradchky Brod, unde in aquam Mlake et in fluvium Dragyavach; ad meridiem pagus Lase et via Raszkrisy, ubi arbores quercinae signatae sunt Kriszny Hrasztovy. Ad occidentem pagus Viskovach et supra eundem pagum arbores Gastanearum Poszredy Gostanye, unde in Orah lignum penes aquam Grabrovach excretum, unde in locum ubi esset crux erecta ad viam Drum, qua via in aliam viam Kalderma vocatam, unde in fluvium Berzulia et Sztara Jaz. Ad septentrionem pagus Novoszelczy et idem dictus fluvius Berzulia a terreno admodum reverendorum patrum societatis Jesu Posegensium pagi Novoszelchy hoc terrenum segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, stertliora jugera 10, pratorum jug. 10. Summa 90.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo integras constituent $3^{3}/_{4}$, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est $3^{3}/_{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12, inquilini 3, vinearum cultarum fossores 31, sylvarum focalium jug. 54, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem dabant.

Terrestris dominus turcicus Chono vocabatur Posegae degens, cui annuatim decimas frumenti et a singula domo 3 laboratores dabantur.

Imperatori turcico annuatim a singula sessione fl. 2 d. 50.

Romanorum imperatori nunc de contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium annuatim totus pagus pendit fl. 90.

Pagus Viskovchy cum villis Szredniszello et Orlyavacz.

Nomina incolarum seu hospitum: Blas Stuplyanin, Marin Stuplyanin, Andria Banovich, Ivan Benich, Stipan Chelikovich inquilinus, Mathias Chelikovich, Sztipan Berko, Thomo Meszarich, Luko Meszarich inquilinus, Mato Meszarich, Marich Bilmech, Matan Katich, Ivanlia Bilvolicza. Illia inquilinus, Martin Hurta inquilinus, Blas Halovanya, Mihat Bollachin, Luka Turszun, Illia Turszun inquilinus, Mathe Merso. Hogya Miho, Mivil Chalyo, Petar Hussum inquilinus. Marko Anichich inquilinus, Sztipo Zeba, Anton Jakovovich, Andrie Guscherevich, Ivan Csurchiich, Marin Brogyanin inquilinus, Gyuro Tarrana, Jakob Csurchiich inquilinus, Blas Bosnyak, Berko Billichich, Jakob Kovachevich.

Summa: Sessiones 8, fratres 2, filii 1, equi 6. boves 27, vaccae 26, iuvenci 29, oves et caprae 2, alvearia 2, vineae fossorum 26, inseminata trit. hordei avenae 39, milii pannici 3, terr. in toto jug 88, prata falcat. 34, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Posega orientem versus ad spatium horae $^{1}/_{2}$. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant partim Turcae partim catholici, nunc soli catholici inhabitant. Terrenum eius est montuosum, in aliqua parte extendens se in longitudine ad spatium horae $^{3}/_{4}$, latitudine vero horae $^{1}/_{2}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Blachky et transitus in Orlava Sztara Chupria, unde in viam Kalderma, in aliam viam Poseszky drum, qua in locum, ubi crux erecta fuisset, hinc in lignum Orah penes aquam

Grabrovach et per medium sylvae Poszredi Kesztenya supra pagum Viskovchy; ad meridiem pagus Lase et via publica put na Billu sic dicta. Ad occidentem pagus Tervisaga et fonticulus Sztipanova vodicza seu Verbicha directe in fluvium Orlyavicza medio dumeti Verbie. Ad septemtrionem pagus Csakutich et lignum hraszt Szaszranczy Jaksichy et Chakutich, unde in fossam Mulovy et Stara Chupria, ubi metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 130, steriliora jug. 42, pratorum 36. Summa 208.

Quae terrarum jugera in sessiones dividendo constituent integras 8. Quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est 8, desertae nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 25, inquilini 9, vinearum cultarum fossores 24, sylvarum focalium jugera 160, glandinalium 80, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant, dominus autem terrestris turcicus erat Teptedarovich in Canisa habitans, cui annuatim decimae frumenti, ac a singula domo laboratores tres dabantur. Imperatori turcico a singula sessione fl. 1 d. 50

Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terresti cedentibus proventibus loco colonicalium laborum totus pagus solvit annuatim fl. 210

Pagus Dervisaga.

Nomina incolarum seu hospitum: Mathe Hergovich, Gergo Kapitanovich, Mathe Bogdanovich, Damian Maisztor, Gyuro Ruszevachich, Stoich Dorich, Luko Knesevich inquilinus, Thomo Ferkich, Damian Katich, Gyuro Jakobovich inquilinus, Ivan Vukovich, Sztivan Mitrovich, Mathia Visochanich, Sztipan Bosnyak, Millin Bosnyak.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati 5, filii uxor. 3, equi 10, boves 15, vaccae 13, iuvenci 14, oves et caprae 15, porci 5, alvearia 3, vineae fossorum 27, insem. jug trit. hordei avenae 43, terr. in toto jug. 114, prata falcat. 41, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horae $^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti ad praesens inhabitant. Terrenum eius est in planitie extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Orlyavacz, Dellimanova voda fluvius sic dictus, unde trans Orlyavam ad fontem Verbicza, hinc montem ascendendo ubi in apice locus Bilo vocatur, qui locus Bilo ad partem meridionalem a pago Lase hoc terrenum separat. Ad occidentem pagus Vidovchy et monticulus penes viam Tursunov gay, unde arborem Dudh dictam penes fluvium Orlyava excretam, unde in dumetum Lipogled, et viam Posze... drum, eo in fluvium Dellina voda, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora continet jug. 200, steriliora jug. 85, p... torum jug. 54. Summa 339.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras ... quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae reperiun... integrae 5, remanent pro desertis 9, in his inhabitatis sessionibus inco...

sunt 13. inquilini 2, vinearum cultarum fossores 27, sylvarum focalium jugera 50, sylvarum glandinalium jug. 80, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem dominii alicui dabant. Dominus terrestris Turca erat Dervisaga Posegae degens, cui annuatim decimae frumenti ac etiam a singula domo laboratores tres praestabantur.

Imperatori turcico tributi annuatim a singula sessione dabant fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt annuatim fl. 100.

Actum Posegae die ultima Martii 1702.

Locus sigili. Gabriel Hapsz provisor n. p.

XXXII. 1702. Popis sela spadajućih gradu i gospoštini Vrhovci.

Nomina incolarum seu hospitum: Miroslav Buzagiich, Petar Annasura, Petko Buzagiich, Mihallio Gyurichich, Mara Relicta Annasurae, Petko Popovich, Sztoin Raduszinović, Petar Lazich, Petar Markovich, Nikola Bosnyak, Lukach Marich, Millivoi Pantelich, Praedoje Maisztor, Pejo Gvozdenovich, Boso Kosztadinovich, Vuk Boszanach, Radovan Vukovich, Osztoya Radovanovich, Ivan Szamargiich.

Summa: Sessiones $6^1/_4$, fratres filii, uxorati 9, inquilinus 1, equi 16, boves 31, vaccae 20, vituli iuvenci 18, oves caprae 72, porci 21, alvearia 2, vineae foss. 33; jug. insem.: trit. hordei avenae 50, milii panici kuk. 1, terr. in toto 183, prata falcatores $25^1/_2$.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae 1 ad meridiem situatus. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Rasciani rustici inhabitabant prouti in praesens inhabitant. Terrenum eius est montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1, in latitudine horae $^1/_2$. Metales eius sunt ad orientem pagus Laze et fluvius Orlyavachky potok et Dollovi dumetum sic dictum. Ad meridiem in vertice montis Billo et Szkamsia metae nuncupatae, quae signa praefata etiam ad partem occidentalem ab alio hoc terrenum segregant. Ad septentrionem pagus Novoszello et fluvius Benyanach et Dollach simul confluentes in supra dictum fluvium Orlyavicha. Terrarum arabilium continet montosa omnia mediocris fertilitatis 183. Prata nulla habent, sed sub arboribus fructiferis aliquid falcant, quae intra terras arabiles sunt computata. Summa 183.

Sessiones integrae in toto sunt $7^5/_8$. Quarum inhabitatae reperiuntur $6^1/_4$. Desertae sessiones $1^3/_8$. In his inhabitatis incolae sunt 18. Inquilinus 1. Sylvarum focalium jugera 90. Sylvarum glandinalium jugera 120. Molendinum 1. Vinearum cultarum fossores 33.

Terrestris domini christiani nullam memoriam habent. Terrestris dominus Turca Ibraim Spaich erat, cui annuatim decimas frumenti tantum, et a singula domo laboratores tres cedebant. Turcarum imperatori annuatim de tributo dabant a singula sessione fl. 4.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium, et loco

laborum colonicalium aliarumque pensionum domino terrestri obvenientium totus pagus annuatim solvit fl. 165.

Arx praeterea in altissimo monte Verhovach vocata, ruinata muris quadriangularibus orgiarum circiter 4 exterioribus, solummodo interioribus dirrutis exstans.

Item ecclesia S. Joannis etiam dirruta, ruderibus saltem in aliqua parte extans murata

Pagus Laze.

Nomina incolarum seu hospitum: Miliszav Gruichich, Szimo Milliszavlevich, Vucheta Jovanovich, Janko Milliszavlevich, Sztojan Vukovich, Sztoich Radovanovich, Vaszil Millakovich, Jovan Sztaniszavlevich, Radoicha Vulichich, Millutin Bosnyak, Mihallio Markovich, Radovan Osztoich, Nikola Bosnyak, Millovan Antich. Millin Szivkovich, Dragich Damianovich, Szivko Railiich, Radivoi Chossich, Radoicha Bogoevich, Szivko Illich, Gyuro Csvetkovich, Novak Szamich, Vaszil Jelich.

Summa: Sessiones 5$^{3}/_{8}$, fratres uxorati 5, filii 6, inquilini 2, equi 8, boves 30, vaccae 21, iuvenci vituli 19, oves caprae 133, porci 18, vineae foss. 36; jug. insem : trit. hordei avenae 53, milii et kuk. 3, prata falcatores 18. molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $^{3}/_{4}$ ad meridiem situatus Locum hunc sub dominio turcico semper Rasciani rustici inhabitabant, uti et ad praesens inhabitant. Terrenum eius est pure montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^{3}/_{4}$, latitudine totidem. Metales huius pagi sunt ad orientem pagus Breszuicha, et locus Billalev grob et Darakich Mahmuta Kerchevina. Ad meridiem pagus Koprivna, viaque publica in vertice montis put Veliki na Billu sic dicta. Ad occidentem pagus Verhovchy et meta Dollovi et Orlyavicki potok fluvius sic nominatus. Ad septentrionem locus Szamargyino jezero Kurtina niva et locus Revno jezero sic nuncupatus, unde circumeundo in locum Billalev grob, ubi finiuntur metales terreni. Terrarum arabilium continet mediocris sterilitatis omnia montosa jugera 350. Pratorum in valle situatorum jugera 10. Summa 360.

Sessiones integrae in hoc pago sunt 12. Quarum inhabitatae reperiuntur 5$^{3}/_{8}$. Desertae sessiones sunt 6$^{5}/_{8}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 23. Inquilini 2. Sylvarum focalium jugera 95. Sylvarum glandinalium jugera 160. Vinearum fossores cultarum 35. Item extranei praeter domesticos habent vinearum fossorum cultarum 30. Molendina 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, terrestris turcicus dominus Ibraim Ahga vocabatur Posegae degens, cui annuatim a singula sessione fl. 2 d. 80 et laboratores 3 praestabant.

Turcico imperatori de tributo dabant nihil, sed in propriis sumptibus vigilias in certis locis intertenere tenebantur. Romanorum imperatori [illegible] dominio turcico nihil dabant. Cui nunc in sortem contributionis portio[illegible] militarium et loco laborum colonicalium domino terrestri obvenien[illegible] annuatim integer pagus solvit fl. 140.

Pagus Bzenicza.

Nomina incolarum seu hospitum: Sztanivuk Szladojevich, Dragoszav Janosevich, Ivan Horvachanin, Sztanko Markovich, Petar Vuinovich, Gyuro Guchich, Szimon Praikovich, Millos Janosovich, Osztoja Janosovich, Radoszav Vojnovich, Sztoin Vojnovich, Despot Bossanach inquilinus, Milloe Bossanach inquilinus, Martin Bossanach inquilinus, Radinko Bossanach inquilinus, Sztanko Bossanach inquilinus, Gyuro Praikovich.

Summa: Sessiones $4^{3}/_{8}$, fratres uxorati 3, filii 1, inquilini 1, equi 8, boves 15, vaccae 11, iuvenci 16, oves caprae 35, porci 4, alvearia 1, vineae foss. 19; insem. jug.: trit. hordei avenae 34, milii panici turc. trit. 4, terr. in toto 120, prata falcatores $23^{1}/_{2}$, molendina pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 2 meridiem versus. Locum hunc sub dominio turcico partim cathoci Rasciani inhabitabant, prouti in praesens inhabitant.

Terrenum eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae — latitudine —.

Metales eius sunt ad orientem pagus Szulkovchy, viaque publica Horvachki put vocata. Ad meridiem pagus Koprivnicza et mons Bogledi Berdo nominatus, ad occidentem terrenum pagi Laze, Braholye, Derkanova Kerchevina, hinc septentrionem versus immediate pergendo in suprafatam viam horvachki put, ubi terreni metales finiuntur. Terrarum arabilium fertiliora jugera coutinet 166 steriliora montosa 70, pratorum 16. Summa 252.

Sessiones integrae in hoc pago sunt decem $^{1}/_{,}$, quarum inhabitatae sunt $4^{3}/_{8}$, desertae manent $6^{1}/_{8}$. In his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 12. Inquilini domus suas habentes 5, inquilinus in aliena domo 1. Sylvarum focalium continet jugera 50. Sylvarum glandinalium 200. Vineas cultas ad fossores 19. Molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, turcicus autem terrestris dominus erat Ahmet Begh Murkiich Brodi degens, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores tres praestabant.

Turcico imperatori annuatim a singula sessione tributi debebant florenos 4 d. 50, sub huius dominio Romanorum imperatori nihil dabant, iam autem de contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium uti etiam domino terrestri obveniente annuali pensione annuatim totus pagus solvit fl. 82 d. 50.

Pagus Koprivna.

Nomina incolarum seu hospitum: Luko Milosevich, Mathe Tuchakovich, Nikola Harambaschich, Boso Dragich, Sztoin Gvozdanovich, Petar Kovich, Matok Horvat, Mato Lazich, Luka Szamargiich, Mato Csvetkovich, Vuicha Kc iakchia, Tomo Matich, Ivan Mirkovich, Gyuro Lusanach, Jacob Miku ich, Dmitar Radonich, Martin Karso, Osztoia Ruraichich, Bartol Vidovich, Sz oin Mirkovich, Tado Vaivoda, Marko Tomich.

umma: Sessiones $7^{1}/_{8}$, fratres uxorati 6, filii uxor. 2, equi 21, boves 30 vaccae 26, iuvenci 32, oves et caprae 69, porci 7, vineae fossor. 20, jugera insem. trit. hordei avenae 80, milii et kuk. 2, terr. in toto 228, pr ta falcat. 38, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega meridiem versus ad spatium horae $^1/_2$. Locum hunc sub dominio turcico catholici mixti Raschianis inhabitabant, uti etiam nunc inhabitant. Terrenum eius media in parte est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine horae $^1/_2$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Bzenicha, et arbor Ozkorusa, unde dirrecte in locum Bzenicha fluviumque Orlyava rendendo. Ad meridiem idem dictus fluvius Orlyava. Ad occidentem pagus Komoricza et transitus Maszlinicza, unde in locum Szarachev grob, et in locum Baszie. Ad septemtrionem pagus Laze, viaque Poszeszki put, et in monticulum Klikun, ubi terminantur metales.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 100, steriliora montosa 225, in valle pratorum jugera 11. Summa 336.

Sessiones integrae in hoc pago reperiuntur quatuordecim, quarum inhabitatae sunt $7^1/_8$, desertae sessiones $6^7/_8$, in his inhabitatis sessionibus juxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 22, sylvarum focalium continet jugera 60, glandinalium vero 100, vinearum cultarum fossores 20, molendinum exiguum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Halli Begh Tuschievich, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores 3 praestabant.

Turcico imperatori annuatim pendebant a singula sessione fl. 2 d. 50.

Sub cuius dominio imperatori Romanorum nihil dabant.

Jam autem de contributione portionum militarium, et loco laborum colonicalium domino terrestri cedentium annuatim totus pagus solvit flor. 153.

Pagus Komoricza.

Nomina incolarum seu hospitum: Mihallio Sztarach, Marin Gyurich, Ivan Bosnyak, Mihallio Kovachevich, Martin Poszavacz, Ivan Kovachevich, Sztipan Bosnyak inquilinus, Gyuro Bzenichanin inquilinus, Ivan Csvetich, Jaxa Gojanin, Gyuro Tucho inquilinus.

Summa: Sessiones $1^7/_8$, inquilini 3, equi 4, boves 4, vaccae 6, iuvenci 3, oves et caprae 18, alvearia 1, vineae foss. 4, jug. insem. trit. hordei avenae 13, terr. in toto jug. 53, prata falcat. 15, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi meridiem versus ad spatium horarum 3.

Sub dominio turcico catholici inhabitabant, uti et nunc.

Terrenum eius in medietate est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_4$, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem sylva Maszlinicze sic vocata. Ad meridiem publica via Drum dicta, ubi ponticulus Komorichka Csupria positus est. Ad occidentem arbores [illegible]sechane Kruszke, unde in locum Bilisicha et in Szlatina. Ad septemtrio[illegible]n pagus Koprivna, viaque Poszesky Drum et Szaraczev grob nominata.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 44, steriliora jugera [illegible], pratorum jug. 4. Summa 60.

Sessiones integrae sunt $2^1/_2$, quarum inhabitatae sunt $1^7/_8$, dese[illegible]e sessiones manent $^5/_8$, in his inhabitatis sessionibus juxta praemissam c[illegible]-

scriptionis tabellam incolae sunt 7, inquilini 4, sylvarum focalium continet jugera 66, glandinalium jug. 78, vineas cultas fossorum jugera 4, molendinum 1.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque recognitionem aliquam dederunt.

Turcicus dominus terrestris Halli Begh Szpaja in pago Bechich degens, cui decimas frumenti praeterea a singula domo laboratores annuatim cedebant.

Imperatori Turcarum annuatim tributi dabant per fl. 2 d. 50.

Sub cuius dominio imperatori Romanorum nihil dabant. Nunc autem augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco laborum colonicalium domino terrestri cedentium annuatim solvit integer pagus fl. 40.

Pagus Szulkovchy.

Nomina incolarum seu hospitum: Matos Slivich, Mate Matokich, Thado Kallich, Marin Ribich, Illia Bosnyak, Sztipan Krisztich, Gyuro Dorich, Nicola Peich, Martin Peich, Miho Lischevich, Miho Lischevich, Sztipan Lischevich, Sztoich Kalich, Mathe Blasevich, Illia Bosnyak, Philip Armagich, Anton Kovachevich, Vinko Kallich, Luko Markovich, Ivo Markovich, Gergo Szamargiich, Pavo Bosnyak, Sztivo Gyurkovich, Marin Bachich, Blas Drenovchanin, Damian Krisztich, Philip Atoichich, Gyuro Kresztich, Thomo Kellich, Vinko Bosnyak, Lukas Markovich alter, Mathias Dorich.

Summa: Sessiones 10, fratres uxorati 14, filii uxor. 4, equi 29, boves 46, vaccae 46, vituli 59, oves et caprae 79, porci 74, alvearia 14, vineae fossor. 51, jugera insem. tritici hordei avenae 100, prata falcatores 126, molae pagi 3.

Locus iste semper pagus erat distans Posega intra orientem et meridiem ad spatium horarum 2½.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici. Territorii eius pars maior, planities, pars aliqua montosa, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine totidem. Metales eius sunt ex orientali parte territorium pagi Buchie usque ad fossam Gnoinicza, per eam descendendo, donec perveniatur ad fluvium Orlyava. Meridiem territorium pagi Koprivna ad locum Drake. Occidentem Bzenicza pagus, ad metam etiam locus Drake et Ternak. Septemtrionem Bresnicha ad limites Horvaczky put. Item pagi Pleternicza territorium a limite Horvaczky put ad fluvium Bresnicha et ad ponticulum Mahmutova csupria.

Terrarum arabilium fertiliora continet jug. 300, steriliora jug. 76, pratorum jug. 68. Summa 448.

Sessiones inhabitatae 10, desertae 8½, incolae 32, inquillini nulli, vinearum cultarum fossores 51, sylvarum focalium jug. 56, molam in fluvio Orlyava meliorem duarum rotarum 1, item in fluvio altero Bzenichky potok dicto exigua duo, insimul 3.

De cetero nullae appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus Bechil Begovich Posegensis erat. Turcico imperatori dabant a singula sessione annuatim per fl. 4.

Romanorum imperatori solvunt iam annuatim fl. 165.

Pagus Breznicza.

Nomina incolarum seu hospitum: Maxin Pavichich, Radovan Dratich, Kosztadin Millinovich, Risztovoi Gvozdenovich, Stoich Sztivanovich, Raniszav Todorevich, Jovan Jaukovich Szava Mlagyenovich, Radoicza Raoszavlevich, Millich Ognyanovich, Jovan Bosnyak, Dragoilo Prodanovich, Szubotha Prodanovich, Sztanivuk Vukovich.

Summa: Sessiones 3¾, filii uxorati 3, equi 4, boves 10, vaccae 12, iuvenci 11, oves et caprae 68, porci 5, vineae fossor. 25, jug. ins. trit. hordei avenae 28, prata falcat. 15.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum duarum orientem versus.

Locum hunc sub dominio turcico Raschiani inhabitabant, uti et nunc iidem inhabitant.

Terrenum eius est montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem publica via Pleterniczky put vocata. Ad meridiem via etiam quae Horvaczky put vocatur Occidentem in sylva terra arabilis Mirkovicha nuncupata. Ad septemtrionem via Pleternichky et Vinograchky put in terram Hagyudavichs Mekota appellata, uti ex hac via vertendo in aliam viam ex parte orientali Pleternichky put, ubi metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 60, montosa steriliora 144, pratorum jug. 11½. Summa 216.

Sessiones in toto sunt 9, inter quas inhabitatae reperiuntur 3¾, desertae manent 5¼, in his inhabitatis sessionibus juxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 14, sylvarum focalium jugera 60, glandinalium 70, vinearum cultarum fossores 25

Molendinum nullum, neque locus pro eo extruendo.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, turcicus autem dominus terrestris vocabatur Martich Ahmet Begh Brodi degens, cui annuatim dabant ad singula sessione per fl. 2.

Imperatori turcico nihil solvebant, sed ad vigilias in certis locis semper parati esse debebant.

Sub huius dominio imperatori Romanorum nihil debebant. Jam autem de contributione portionum militarium et lobo laborum colonicalium domino terrestri cedentium annuatim integer pagus solvit fl. 82 d. 50.

Pagus Skrabutnik.

Nomina incolarum seu hospitum: Mirko Amigich, Jovicha Millichevich, Radoe Labavich, Gyura Szlerach, Pavo Matyasevich, Marco Herszto, Nikola Radovich, Illia Radovich, Sztoin Kussich.

Summa: Sessiones 3½, fratres uxorati 5, filii uxorati 2, equi 10, b. s 18, vaccae 17, oves caprae 115. porci 28, vineae foss. 1; jug. inse : trit. hordei avenae 25, milii paniei kuk. 1, prata falcatores 8.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega meridiem versus ad - tium horae 1½. Sub dominio turcico locum hunc inhabitabant cath i et Raschiani, uti in praesens inhabitabant. Terrenum eius est pure r - tosum, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine toti .

Metales eius sunt ad orientem pagus Orlyavach, et in vertice sylvae locus Krainak dictus. Ad meridiem pagus Lippovach et dumetum Czerny terra, unde in molam Mlinatich et in lignum lipicha ac in terras prahulye vocatas. Ad occidentem pagus Verbova et locus Mlinchich, sylva quoque Vuchinyak, ac in Golo Berdo, Halino Berdo loca sic nuncupata, septemtrionem versus in vertice montis signum clupei Obertalka, et in fonticulum Bojanina, ubi terreni metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, montosa sterilissima 60, pratorum in vallibus jugera 4. Summa 84.

Sessiones integrae sunt in hoc pago 3½, quarum inhabitatae reperiuntur omnes, id est 3½, desertae manent nullae, in his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 9, inquilini nulli, sylvarum focalium jugera continet 65, glandinalium jug. 76, vinearum cultarum 17, molendinum nullum.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt. Turca autem dominus terrestris vocabatur Alli Begh Gradische degens, cui annuatim decimas frumenti, et a singula domo per laboratores 3 praestabant.

Imperatori Turcarum tributi annuatim a singula sessione per fl. 3 d. 80. Romanorum vero imperatori nihil solvebant. Jam autem de contributione portionum militarium et loco laborum domino terrestri cedentium integer pagus solvere deberet 100 fl.

Sed cum in arendam domino capitaneo Szekula datus et resignatus fuisset, loco eiusdem pagi dominus capitaneus Szekula in cassam cameralem solvebat annuatim fl. 100.

Praemissi conscripti pagi omnes de praesenti sunt camerales, et nullus praetendens se insinuavit ratione ipsorum apud hunc provisoratum Posegensem. De cetero appertinentias etiam nullas habet alias praeter in praemissa conscriptione annotatas.

Actum posegae die ultima julii anno 1702.

Locus sigilli. Gabriel Ladislaus Hapsz provisor.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIII. 1702. Popis gospoštine i kotara Brestovca.

Pagus Novoszello.

Nomina incolarum: Miho Katavich, Marin Zebich, Ivo Blaskovich, Luka Blaskovich, Tomo Paianovich, Marin Stasich, Ivan Gyanich, Marko Ivachich, Mikich Gyuricha, Marin Kelsich, Petar Kelsich, Illia Kelsich, Gyuro Buzazich, Ivan Oppatovich, Simon Kovachevich, Marko Sivich.

Summa: Sessiones 5, viri 22, filii 20, filiae 18, equi 14, boves 36, vaccae 19, juvenci 28, oves et caprae 30, porci 38, vineae fossorum $^1/_2$; inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 58, terrarum arrabilium in toto ugera 138, prata falcat. 46.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $^1/_2$ occidentem versus. Locum hunc tempore dominii turcici inhabitabant rustici catholici, quem ad praesens iidem inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones sunt 5 id est 5, desertae $^3/_4$. In his inhabitatis sessionibus incolae reperiuntur 16. Metales eius sunt ex partae orientali terre-

num civitatis Posegensis, ad arbores dui Kruske per medium terrae Simunichianae. Ad meridiem mons Verhovachka planina nuncupatus Ad occidentem pagus Zaversie et fons Prabiak. Septemtrionali pagus Hemovchy, dumetumque Topolik et fossae Jaruge dictae, ubi terrenum finitur, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80. Steriliora jugera 32. Pratorum jugera 23. Sylvarum jugera glandinalium 30. Sylvarum focalium iugera 20. Molendinum nullum, neque locus pro eo exstruendo.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Degeturan Szpaia in Derszkovchy habitans, cui decimas omnis generis dabantur, cum eodemque ad militandum unum equitem dare obligabantur.

Augustissimo Romanorum imperatori annuatim de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt fl. 100.

Pagus Zaversie.

Nomina incolarum: Joseph Jurich, Gyuro Raikovich, Marin Jurich, Mikula Vuchkovich, Ivan Antolovich, Franyo Jurich, Franyo Antolovich, Simo Gyurich, Pavo Pandurovich.

Summa: Sessiones 3, viri 12, filii 8, filiae 4, equi 9, boves 9, vaccae 12, juvenci 13, porci 2, alvearia 4, vinea fossor. 24; inseminata jugera: tritici, hordei et avenae 30, milii, pannici et kukur. 6, terrar. in toto jugera 66, prata falcat 25, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $^1/_2$ occidentem versus. Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Sessiones integrae inhabitae reperiuntur 3. Pro desertis sessionibus remanent $1^1/_4$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9.

Metales eius sunt ab oriente pagus Novoszello, metaque Veliki put. Ad meridiem mons Bresztovachka gora. Ad occidentem pagus Nurkovchy, metaque Klanacz, sic dicta ad dumetum Vertak nuncupatum. Septemtrionem fluvius Mala Orlyavicza, qui in majorem fluvium Orlyava influit, qui etiam idem terrenum ex eadem parte septemtrionali transfluendo divideret, quod terrenum in longitudine extendit se ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Continet hic pagus terrarum arabilium fertiliora jugera 78. Steriliora jugera 30. Pratorum jugera 6. Vineae fossorum 24. Sylvas focales ad jugera mixtas glandinalibus 24. Molendinum exiguum unum id est 1.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Csengich, cui omnis generis decimas praestabant, caeterum nihil.

Imperatori turcico annuatim tributi dabant a singula domo per d. 40. Romanorum imperatori de contributione portionum militarium annuatim solvunt fl. 70.

Pagus Nurkovchy.

Nomina incolarum: Stephanus Rodich, Ivo Tomasevich, Martin Bosnya, Petar Csassich, Damian Mihalyevich, Thomo Szevich, Gergo Kopunich, Ivo Berachevich, Marin Garich, Mathe Muszdusan, Ivan Illich.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, viri 22, filii 12, filiae 9, equi 5, boves 9, vaccae 12, juvenci 14, oves et caprae 29, porci 35, alvearia 9, vineae fossorum 25; inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 41, milii, pannici et kuku

9, terrarum arrabilium in toto jugera 84, prata falcatores 34, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant Integrae inhabitatae sessiones sunt $3^1/_2$. Terrarum jugera remanent pro deserta sessione 1. In his inhabitatis sessionibus incolae reperiuntur 11. Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $^1/_2$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Zaversie arboresque verbe vocatae in loco Bugyak Lipovszky dicto. Meridionali mons glandinalis usque ad metam Billo in vertice montis. Occidentali terrenum pagi Bresztovach usque ad arborem veliki Orah fluviumque Bresztovachky potok, qui in Orlyavam parvam fluit, inde arbores Czernike kruske, Halalbegovo Mlinische, inde directe in fluvium velika Orlyava, qui etiam totaliter hoc terrenum ex parte septemtrionali ab aliis distinguit. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 15. Steriliora jugera 25. Pratorum jugera 14. Sylvas focales intermixtas glandinalibus ad jugera 30. Vineas fossorum 24. De cetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus turcicus erat Musztaffa Rogo Szpaia Posege degens, cui omnis generis decimas, prouti a singula domo annuatim per laboratores tres dabant.

Turcico imperatori tributi annuatim a singula domo dabant d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum cedente pensione annuatim solvit fl. 80.

Pagus Bresztovach.

Nomina incolarum: Vaivoda Bresztovlanin, Gyuro Gyurichich, Petar Zavissich, Mikula Jankovich, Marko Marich, Franyo Anchich, Marin Volarich, Ivan Haiduk, Anton Babich, Mato Gyurichich, Mato Uszmovich, Franyo Mikollich, Martin Huszmovich, Pavo Vollarich, Negomir Illić, Jovan Chumurgia, Milia Lazinicza inquilina, Matto Kollarovich, Miho Pavurchich, Anton Bebich.

Summa: Sessiones 7, viri 33, filii 22, filiae 11, equi 23, boves 37, vaccae 39, iuvenci 32, oves et caprae 38, porci 41, alvearia 4, vineae fossor. 10, insem. jug. trit. hordei avenae 83, mily panici kuk. $8^1/_2$, terr. in toto jug. 204, prata falcator. 79, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, qui et in praesens inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones 7 id est 7, terrarum jugera remanent pro desertis sessionibus $2^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 20.

Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $^1/_2$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Nurkovchy arboresque cherne kruske in campo excretae. Meridionali mons Bresztovachka planina sic dictus fluviusque Szlatka voda, usque ad lapidem kamen veliki, unde ad aquam Bukovicza vocatam. Occidentem dumetum Topollik seu Dugachka megya.

*

Septemtrionali fluvius Orlyava ab aliis terrenis idem territorium distinguens, quia penes supra dictam metam cherne kruske dictam transfluit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 200, steriliora jugera 48, pratorum jug. 22, vineas fossor. 10, sylvas etiam montosas focales ad jug. 100, sylvas glandinales ad jug. 400, molendinum 1.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Szvetachkovich Szpahia in Orehovach degens cui annuatim tantum decimas dabant, caeterum nihil.

Imperatori turcico tributi annuatim a singula domo per fl. 3.

Romanorum autem imperatori de contributione portionalis quanti solvunt annuatim fl. 130.

Notandum. Quod supra hunc pagum et alios sibi vicinos ad partem meridionalem reperiatur mons unus, qui ad apicem suum vulgo Billo pertinet ad hoc dominium Bresztovachense continens sylvas, quarum pars glandinalis et etiam pro aedificiis applicabilis ad jugera 1500.

Pagus Dollach.

Nomina incolarum: Vinko Lovrenich, Franjo Peiakovich, Petar Lovrenich, Mattan Knesevich, Blas Gyurichich, Miho Bellesich, Martin Perkovich, Gyuro Mikich, Petar Mandich, Franyo Mlinarovich.

Summa: Sessiones $3^1/_4$, viri 15, filii 16, filiae 9, equi 12, boves 16, vaccae 14, iuvenci 12, oves et caprae 31, porci 9, vineae fossores 12. insem. jugera trit. hordei avenae 49. milii panici kuk. 2, terr. in toto jug. 120 prata falcat. 36, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi occidentem versus ad spatium horae $1^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitabant, quem et nunc iidem inhabitant

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $1^1/_2$, latitudine horae $^1/_2$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Bresztovach ad lignum lipa in via excretum. Ad meridiem Csernichka planina mons, metaeque in monte Bilo Sztrasischy ibidem habitae. Occidentem pagus Daranovchy ad metam Verbie in foenilibus sitam, unde in fluvium Orlyavam parvam, qui etiam ex parte septemtrionali hoc terrenum occludit.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $3^1/_4$, remanent terrarum jug. pro deserta sessione $1^1/_2$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10, terrarum arabilium fertiliora jug. continet 50, steriliora et plane montosa 48, pratorum jugera 16, vineas fossorum 12, sylvas focales glandinalibus et aedificialibus mixtas ad jug. 30.

Molendinum unum, pro alio extruendo nullus locus est. Arx Dollachgrad dicta totaliter dirruta invenitur.

Terrestris dominus turcicus erat Szvetachkovich in Orahovach degens, cui decimas omnis generis annuatim cedebant, praeterea a singula domo tres laboratores. Turcico imperatori tributi annuatim etiam a singula domo per d. 90 dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium totus pagus annuatim solvit fl. 10.

Pagus Daranovczy.

Nomina incolarum: Marin Andrich, Luka Kerletich, Marko Mattanich, Thoma Vukovich, Bogdan Ivanchevich, Jakob Andrich, Gyuro Mattanovich, Simo Kovachevich, Ivan Kovachevich, Nikola Markanovich.

Summa: Sessiones $3^1/_4$, viri 13, filii 15, filiae 9, equi 7, boves 16, vaccae 18, iuvenci 21, oves et caprae 20, porci 11, alvearia 2, vineae fossor. 16, ins. jug. trit. hordei avenae $35^1/_2$, milii pannici $4^1/_2$, terr. in toto jug. 78, prata falcat 24, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1^1/_2$ occidentem versus.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3^1/_4$, remanent terrarum jugera pro desertis sessionibus $3^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $1^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Dollach, metaque a fluvio Orlyavicza ad dumetum Verbie. Meridionali mons Csernichka planina, metaque Billo in medio montis, ubi eiusdem vertex esset. Occidentali pagus Zakorenye, ubi incipit meta a summitate montis Billo, inde in monticulum, ubi esset crux errecta.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 110, steriliora jugera 46, pratorum jug. 12, vineas ad jug. 16, sylvas focales ad jug. 25, glandinales jug. 25, molendinum 1.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Kulligi-Bek in Diakovo degens, cui omnis generis decimas cedebant, annuatim praeterea a singula domo laboratores sex et d. 12 praestare obligabantur.

Turcico imperatori tributi annuatim solvebant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium totus pagus annuatim solvit fl. 65.

Pagus Zakorenye.

Nomina incolarum: Mathias Martinovich, Mathias Jakobovich, Nikola Markovich, Jovicha Vrassenich, Pavo Osztoich, Vido Petrovich, Franyo Ivanovich, Sivko Sztephanovich, Radoszav Dianessevich, Sztoiak Radotich, Sztoiak Maly.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, viri 17, filii 13, filiae 9, equi 5, boves 22, vaccae 14, iuvenci 18, insem. trit. hordei avenae 30, milii panici kuk. 6, terr. in toto jug. 108, prata falcat. 26, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 2.

Sub dominio turcico locum hunc inhabitabant turcici rustici, jam vero partim rustici catholici, partim Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae sessiones inhabitate reperiuntur $3^1/_2$, pro desertis sessionibus remanent jugera $3^1/_2$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 11.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Daranovchy et meta a monticulo sylvaque gai dicta. Ad meridiem mons Csernichka planina et Bilo. Occidentali pagus Guchany sylvulaque Brezik. Septemtrionali pagus Vilicha szelo usque dumetum Koria dictum.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 110, steriliora jug. penitusque lapidosa et montosa 50, pratorum jugera 14, sylvarum focalium intermixtarum glandinalibus jug. 40.

Terrestris dominus turcicus hic nullus erat, quia soli Turcae inhabitabant, unde moderni incolae de tributo turcici imperatoris referre nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium integer pagus annuatim solvit fl. 65.

Pagus Guchany.

Nomina incolarum: Franyo Simich, Marian Simich, Radoszav Timerovich, Iovicza Kovachevich, Vuk Knesevich, Luka Sigarich, Sztoian Vukellich, Andria Jovanovich, Szstipan Vuchich, Jurissa Mitrovich, Milleta Janotovich, Jusko Jovanovich, Osztoia Radmillovich, German Mitrovich.

Summa: Sessiones 4½, viri 20, filii 16, filiae 4, equi 9, boves 18, vaccae 17, iuvenci 19, vineae fossor. 1, insem. jug. trit. hordei avenae 31, milii et kuk. 1, prata falcat 20, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico semper rustici catholici inhabitabant, ad praesens vero rasciani rustici inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones reperiuntur 4½, pro desertis autem remanent sessionibus 2, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 14.

Terrenum ejus extendit se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine ¼.

Metales eius sunt ab oriente pagus Zakorenye usque ad metam, quae incipit a fluvio Orlyavicza per dumetum in campo situm Ternye, a meridie Csernichka planina, summitasque eiusdem Bilo dicta. Septemtrionem pagus Borichevach. Occidentem terrenum pagi Busznovy per summitatem monticuli Busznovszko Berdo appellatum.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 83, steriliora et penitus montosa, lapidosa jugera 50, pratorum jugera 23, sylvas quoque focales ad jugera 35, glandinales sylvas pariter ad jugera 35, vineas fossoris 1, molendina habet 2.

Terrestris dominus turcicus praeter imperatorem Turcarum nullus szpahia erat, quare moderni incolae de tributo eidem debente nihil scire vellent.

Augustissimo Romanorum imperatori annuatim de contributione portionum militarium integer pagus solvit fl. 75.

Pagus Ivandool.

Nomina incolarum: Matto Markovich, Matos Simunovich, Radoia Boriszavlenich, Milivan Szerdanovich, Pavo Rogovich, Milloszav Draszevich, Blasius Michich, Gergo Lukachevich, Ivan Osztojanich, Mato Markovich, Marin Radonich, Marian Bossanach, Ivan Sestich, Ana

Odmajdana, Illia Markovich, Pavo Vinkovich, Blas Szerenchevich, Kosztadin Radesilovich.

Summa: Sessiones $5^3/_4$, viri 27, filii 27, filiae 16, equi 10, boves 37, vaccae 35, iuvenci 45, oves et caprae 29, porci 18, alvearia 6, vineae fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae 44, milii pannici kuk. 21, terr. in toto jug. 144, prata falcat. 42, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $2^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Turcae rustici inhabitabant, nunc autem tantum rustici catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $5^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 18, desertae sessiones $2^7/_8$.

Territorium eius plurimum montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ab orientali parte pagus Guchany, ubi terrenum incipit ab arbore Keszten, quae in monticulo excreta est. Meridionali mons Csernichka planina viaque publica in loco Bilo, quae Csernikinum tendit. Occidentali pagus Oblakovach usque ad viam Csernichky drum et arbores Orasse nuncupatas. Septemtrionali pagus Deszevchy usque ad arborem Keszten.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 40, steriliora jugera 123, pratorum jug. 46, sylvas focales 20, glandinales 100, vineas 3, molendina habent 2.

Terrestris dominus erat Turca Chosso Szpaia Posege degens, cui annuatim decimas tantum cedebant, ceterum nihil

Imperatori Turcarum tributi solvebant a domo singula annuatim per den. 40.

Augustissimo Romanurum imperatori de contributione portionum militarium pecunia totus pagus annuatim solvit fl. 50.

Pagus Oblakovacz.

Nomina incolarum: Milloe Sztoichevich, Illia Bogojevich, Sztoich Sztojanovich, Jovan Radonich, Dmitar Deanovich, Obrad Vukovich, Sztanko Bossich.

Summa: Sessiones $2^1/_4$, viri 12, filii 5, filiae 1, equi 12, boves 14, vaccae 10, iuvenci 19, oves et caprae 107, alvearia 1, insem. jug. trit. hordei avenae 11, milii pannici kuk. 7, terr. in toto jug. 42, prata falcatores 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $2^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, jam vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones sunt $2^1/_4$, desertae nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 7.

Terrenum eius pure montosum, extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ad orientem pagus Ivandol, usque ad monticulum Glavicza planina vocatum, meridiem Drasnichka gora et Similyeva glavicha dicta, occidentem Jeszenovo Berdo usque ad locum Plandische.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 18, steriliora et plane montosa jugera 20, pratorum jug. 16, sylvarum focalium jug. 20, glandinalium jug. 60, molendinum 1.

De cetero nullae appertinentiae.

Terrestrem dominum Turcam, cum sint advenae non noverunt, nec minus de proventibus eiusdem, neque etiam de turcici imperatoris tributo aliquid sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium annuatim solvit fl. 24.

Pagus Vuchiak.

Nomina incolarum: Peicza Bellanacz, Radoszav Bossanacz, Millovan Radonich, Gruicza Csarenich, Radivoi Radissinovich, Dmitar Bossich, David Vellimirovich, Sztoiak Sztojanovich, Maxim Timarach, Dmitar Novkovich, Vukadin Csarevich, Millos Bossanacz, Vukoman Sztarchevich, Radoicza Vukadinovich, Radoicza Sztarchevich, Vukadin Plenadich, Radivoi Bossanach, Stoich Csossich, Laso Csossich, Tiomir Katich, Miliszav Kasimirovich, Radoicza Vukmerovich, Kuzman Millichevich.

Summa: Sessiones 7½, viri 35, filii 51, filiae 20, equi 34, boves 53, vaccae 48, iuvenci 65, oves et caprae 105, porci 23, alvearia 7, vineae fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae 44½, milii pannici kuk. 14½, terr. in toto jug 176, prata falcat. 39½, molae totius pagi 4.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 3.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc autem Valachi graeci ritus.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 7½, pro desertis sessionibus remanent, quae propter vilitatem penitus non arantur 2½, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 23.

Territorium eius plurimum montosum extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine ½. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Deszevchy et Bulomache usque ad locum Plandische et dumetum Brezik dictum. Meridionali pagus Oblakovach et Opersinacz usque ad fluvium Vuchiak, ubi in Orlyavam influit. Occidentali Berdo Sznegavichko vocatum usque ad dumetum Dolina nuncupatum. Septemtrionali pagus Csechavach usque ad fluvium Kovachich.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 50, steriliora montosa ad jugera 157, pratorum jug. 33, sylvarum focalium jug. 56, vinearum fossores 3, molendina habet 4.

De cetero nullae appertinentiae sunt.

Terrestrem dominum Turcam, cum sint advenae, nullum noverunt, quare de proventibus eiusdem et turcici imperatoris annuali tributo nihil etiam scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium integer pagus annuatim solvit fl. 126.

Pagus Sznegavich.

Nomina incolarum: Millos Illich, Laso Vukovoievich, Nikola Vuko[illegible] Millivoj Milivoianovich, Jakob Osztoich, Janos Vukomanovich, R[illegible]

Radinich, Jovan Radanovich, Sztivan Vidakovich, Jovan Jaksich, Raniszav Osztoich, Sztaniszav Perkovich. Jovan Sztoichevich.

Summa: Sessiones 3, viri 18, filiae 15, filii 32, equi 14, boves 27, vaccae 21, iuvenci 27, oves et caprae 90, alvearia 8, vineae fossor. 8, insem. jug. trit. hordei avenae 24, milii pannici kuk. 12, terr. in toto jug. 67 $^1/_2$, prata falcat. 16, molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 3 occidentem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, quem ad praesens Valachi graeci ritus inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3, pro desertis remanent —, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 13.

Territorium eius est pure montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Csechavach, metaque Debela megya sic dicta, usque ad medium dumetum Lumarek et viam ubi lapis est infossus. Ad meridiem fluvius Sznegavichky potok usque ad arborem Topolla, a qua per eundem fluvium in montem planina Pszun vocatum itur, qui fluvius idem territorium ab aliis ab occidentali distinguit. Septemtrionem versus fatus jam mons Pszuny dictus, metaque Billo et dobra voda sic dicta, unde vertendo ad fatum dumetum Debella megya vocatum, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 6, steriliora montosa lapidosa et plane nullius valoris jugera 61, pratorum jug 5, vineas ad fossores 8, sylvas glandinales ad jugera 50, molendina 2.

Terrestrem dominum Turcam nullum noverunt, cum sint advenae, unde de proventibus etiam turcico imperatori et domino terrestri cedentibus nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributionali portionum militarium et colonicalium laborum loco domino terrestri cedentium integer pagus annuatim solvit fl. 75.

Pagus Chechavacz.

Nomina incolarum: Milloe Piroich, Novak Tedorovich, Jovan Sztoichevich, Thomas Bosnyak, Millos Radich, Janos Szekulich, Gruicha, Prio Goikovich. Radoszav Radich.

Summa: Sessiones 2 $^7/_8$, viri uxorati 14, filii 9, filiae 6, equi 8, boves 19, vaccae 15, juvenci 17, oves et caprae 61, porci 27, alvearia 2, vineae fossor. 5, inseminata jug.: tritici, hordei etc. 16 $^1/_2$, milii, panici etc. 8 $^1/_2$, territor. in toto jugera 60, prata falcat. 16 $^1/_2$, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 3. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, jam vero rustici rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 2 $^7/_8$. Pro desertis remanet nulla. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9. Territorium ejus est pure montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Vuckiak usque ad fluvium Potochich Chechavszky ubi Orah arbor esset.

Ad meridiem pagus Sznegavich usque ad Debella megya nuncupatus. Occidentem versus in monte Pszuny Dobra voda et Billo, usque ad locum Bredorina. Septemtrionem arbores Orahy et Cszernicha Kruszka in dumeto. Koprivna et Chechavachka megya excretae usque ad Brechichak sic dicta megya, ubi finirentur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20. Steriliora et plane montosa lapidinosa jugera 40. Pratorum jugera 9. Vineas fossorum 5. Sylvas focales ad jugera 40. Sylvas glandinales ad jugera 80. Ubi arx Ruduich vocata, deserta et dirruta in monticulo sita est. Ecclesia tamen nulla.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum Turcae inhabitabant, nec scirent, quid de tributo turcico imperatori praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedente pensione annuatim solvit integer pagus fl. 70.

Pagus Koprivna.

Nomina incolarum: Szergyan Sztepanovich, Peter Paulovich, Vukoszav Radonich, Trivan Popovich, Sztaniszav Radoszavlevich, Sztoin Radoichich, Pavo Ognyanovich, Andria Vujanovich, Vuk Ormanacz, Kosztadin Ognyanovich, Jovicza Kobaslia.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, viri 18, filii 23, filiae 14, equi 13, boves 32, vaccae 18, juvenci 28, oves et caprae 122, porci 3, alvearia 5, vineae foss. 13, insem. jug.: tritici, hordei etc. 32, milii, panici etc. 11, prata falc. 22, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 3 occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc autem rasciani graeci ritus rustici inhabitant.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $3^3/_4$. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 11. Territorium ejus est plurimum montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine horae $^1/_2$. Metales ejus sunt ad orientem pagus Hrasna usque ad fossam Sztara Brana et fonticulum Mala voda. Meridiem versus Kovachichky potok usque ad medium sylvae Czerkulni gay et Bukovicza, ubi via Rudinszky put est, inde directe ad arbores Cserniche Kruszke et Orah, ac Bella prodorina, in sylvam Pszuny immediate, abinde occidentem versus vadendo usque ad verticem montis Billo dictum, inde vertendo septemtrionem versus in viam Paskovachki put, ubi terminantur limites territorii. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 12. Steriliora montosa jugera 85. Pratorum jugera 13. Vinearum fossores 13. Sylvas focales jugera 20. Sylvas glandinales ad jugera 80. Molendinum 1.

Terrestrem dominum, cum sint advenae, nullum noverunt, unde etiam de proventibus eiusdem et turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri laborum colonicalium loco obveniente pensi solvit integer pagus annuatim fl. 50.

Pagus Kuhinik.

Nomina incolarum: Abram Knesevich, Millich Milankovich, Janos S[illegible]kovich, Radak Popovich, Millivoi Bogoevich, Mergyen Millenovich, Dm[illegible]

Kreszoievich, Mihallo Sztekovich, Kasimir Vuchkovich, Petar Szoldat, Pavao Boszanach, Marko Adamovich, Szava Petrovich.

Summa: Sessiones $4^1/_2$, viri 20, filii 12, filiae 9, equi 11, boves 24, vacae 22 juvenci 24, porci 30, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 26, milii, panici et kukur. 12. terrarum in toto jug. 68, prata falcat. 15, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 3, occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4^1/_2$. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 13. Terrenum ejus est in medietate montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1 latitudine, horae $^1/_4$. Metales eius sunt ad orientem fluvius Orlyava viaque Cserlenszky put. usque ad dumetum penes foenilia pagi Paskovchy Verbie dicta. Meridionalem arbores Kruszka et Orah penes viam regalem Poseszky put, usque ad Billo in vertice montis Pszuny, qui terrenum hoc ab aliis occidentem versus separat. Septemtrionem per medium sylvulae Kuhinichky et Orlyavachky Jarak sic dictae pergendo, inde ad metam Jazavchine, ubi finiuntur metales huiut terreni.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 58. Steriliora jugera 25. Pratorum jugera 21. Sylvas glandinales ad jugera 100. Sylvas focales ad jugera 40. Vineas nullas, locus tamen sufficiens aptus invenitur pro implantatione. Molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, unde de proventibus eiusdem, et turcici imperatori nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 85.

Pagus Orlyavach.

Nomina incolarum: Gyuro Barberich, Martin Perichich, Mihaly Marich, Petar Kukollich, Gyure Haidenyak, Miho Barberich, Lovro Sztolchevich, Tomo Besliich, Martin Kovach Sztepko Kramarich, Boltisar Bochak, Tomo Verbanich, Rados Horvat, Matos Kerkani, Andro Szekulinach abiit in confinium, Matek Gundak, Mato Szlusich.

Summa: Sessiones 5, viri 18, filii 18, filiae 8, equi 9, boves 23, vaccae 24, juvenci 27, porci 51, vineae fossor. $24^1/_2$, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae $24^1/_2$, milii etc. 7, terrar. in toto jugera 98, prata falc. 42, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $3^1/_2$. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero rustici catholici inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones reperiuntur 5 Pro desertis remanet nulla. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 16. Terrenum eius est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt orientem versus pagus Podszreche, fossamque apud Orlyavam Iama vocata usque ad arborem Oszkorus in via excretam, meridiem fluvius Orlyava fluens ad molendinum Kuhinik pagi, usque ad verticem montis Obla glava Billo vocatum, septemtrionalem

fluvius Mali Jarak vocatus usque ad locum Jazy Vranichy nuncupatum. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 45. Steriliora 22. Pratorum jugera 48. Vinearum fossores 24½. Sylvas focales et glandinales ad jugera 200. Ubi arx Orlyavach dirruta totaliter, ecclesia quoque sancti Rochi reperitur.

Terrestrem dominum nullum noverunt et de proventibus quoque eiusdem et turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 200.

Pagus Paskovczy.

Nomina incolarum: Millich Szmolyanovich, Liuboe Potepanovich, Milloe Szekullich, Osztoia Sztoichevich, Mihallo Milloevich, Kuzman Blagoevich, Mihat Dragoszavlevich, Miliszav Szavich, Vucheta Bosich, Jovan Csigan.

Summa: Sessiones 3½, viri 14, filii 14, filiae 11, equi 8, boves 13, vaccae 20, juvenci 23, oves et caprae 20, porci 20, alvearia 4, insemin. jug.: tritici, hordei et avenae 17, milii, panici et kukur. 9, prata falc. 28, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2½. Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, jam vero rasciani graeci ritus tantum inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3½. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10. Terrenum ejus est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine horae ¼. Metales ex parte orientali sunt pagus Szlobosztina, viaque publica Szkenderovachky put, usque ad arbores pini. Meridiem versus fluvius Orlyava, usque ad verticem montis Billo, ubi ex parte occidentali disstingueret hoc terrenum ab aliis.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 36. Steriliora jugera 30. Pratorum jugera 18. Sylvas focales et glandinales ad jugera 60. Molendinum 1.

Terrestris dominus turcicus nullus notus, ideo nec de proventibus eiusdem et turcici imperatoris scirent. Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 65.

Pagus Hraszna.

Nomina incolarum: Cziro Mirkovich, Gyuro Mirkovich, Mircheta Szancheta, Ivan Szavkovich, Radoszav Vallagia. Milleta Jovanovich, Nikola Terzia, Janko Bossanach inquilinus, Draseta Pokersztenik.

Summa: Sessiones 3½, viri 14, filii 19, filiae 7, equi 7, boves 11, vaccae 13, iuvenci 16, oves et caprae 85, porci 47, alvearia 4, vineae fossor. 1½, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 23, milii, panic. et kukur. 7, prata falc. 21, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2½, locum h sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero rasciani gr ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3½, pro desertis rem nulla, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8, inquilinus 1.

Territorium eius est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_4$, latitudine totidem.
Metales eius sunt, ex parte orientali fluvius Orlyava, qui idem territorium circumfluit. Meridiem versus fluvius Koprivlanszka reka usque ad foenilia Dellovi nuncupata.
Occidentem versus fonticulus mala voda, usque ad viam Paskovchy put, qua via septemtrionem versus tendendo per medium monticuli ad arborem ceraseam usque ad Orlyavam, ubi finirentur metales. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 37, steriliora montosa jugera 30, pratorum jugera 19, sylvas focales ad jugera 40, vineas fossorum $1^1/_2$.
Terrestrem dominum nullum noverunt unde nec de proventibus terrestris domini et turcici imperatoris sciunt.
Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim solvit totus pagus fl. 60.

Pagus Desevczy.

Nomina incolarum: Gyuro Franich, Tomo Lukachevich, Nikola Markovich, Praedragh Radoszavlovich, Vukoman Radoichich, Ivan Millanovich, Sztanko Dobrovoevich, Marian Mihall, Franyo Lonchareviċh.
Summa facit: Sessiones $3^1/_2$, viri 14, filii 9, filiae 11, equi 9, boves 25, vaccae 22, juvenci 29, porci 55, alvearia 4, vineae fossor. 2, insem. jug. tritici hordei avenae 24, milii pannici kuk. 9, prata falcat. 27, molae totius pagi 1.
Locus iste semper pagus erat distans Posega horis $2^1/_2$. Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero partim catholici, partim rasciani graeci ritus inhabitant.
Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3^1/_2$, pro desertis remanent 2.
Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae unius, latitudine horae $^1/_4$, est montosum maiori in parte.
Metales eius sunt ad orientem pagus Paulovchy usque ad dumetum Verbik. Meridiem versus via publica Billo in monticulo Klanyacz. Occidentem versus locus Dellovy et fossae Rassni Doll. Septemtrionem versus sylva Mali Brezik usque ad sylvam Veliki Brezik.
Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 40, steriliora montosa 68, pratorum jugera 18, vinearum fossores 2, sylvarum focalium mixtarum aedificialibus ad jugera 65, ecclesiae tantum fundus reperitur.
Terrestrem dominum nullum noverunt, neque de proventibus terrestris domini et tributo turcici imperatoris scirent.
Augustissimo Romanorum imperatori de portione et domino terrestri cedente pensione annuatim solvunt fl. 62.

Pagus Paulovczy.

Nomina incolarum: Pavo Sivkovich, Illia Szlako, Ilko Bachich, Gyuro Kossulovich, Luka Tamasevich, Matos Milletich, Franyo Ivichich, Sztipan Oeskovich, Marko Bossanac, Andria Pangya, Luko Koszovich, Simon Milletich.
Summa facit: Sessiones 4, viri 20, filii 9, filiae 12, equi 14, boves 26, vaccae 29, juvenci 32, porci 4, alvearia 5, vineae fossor. 4, insem. jug.

tritici hordei avenae 31, milii pannici kuk. 12, terrarum in toto jugera 120, prata falcat. 31, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, sicut et nunc.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 4, pro desertis remanent adhuc $2^1/_2$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12.

Territorium eius in parte montosum, extendit se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Gsigerovchy fluviusque Duboky potok. Meridiem fluvius Kovachich, occidentem arbor Saba penes Orlyavam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, steriliora montosa jugera 57, pratorum jugera 23, vineas fossorum 4, sylvas focales et glandinales ad jugera 80. Ecclesia reperitur una destructa.

Terrestris dominus erat Turca Allilagich Szpaia in Bertolovchy degens, cui annuatim decimam frumenti dabant, ceterum nihil.

Imperatori Turcarum annuatim de tributo pendebatur a singula domo per 40 d.

Imperatori Romanorum de portione et domino cedente pensione fl. 100

Pagus Bulomache.

Nomina incolarum: Ilias Petrovich, Sztepan Ivanovich, Miliszav Herich, Sztaniszav Petrovich, Joannes Ivichich, Sztanoe Sztoiakovich.

Summa facit: Sessiones $2^3/_4$, viri 9, filii 18, filiae 8, equi 3, boves 10, vaccae 16, juvenci 24, oves caprae 77, porci 10, alvearia 4, vineae fossor. $1^1/_2$, insem. jug. tritici hordei avenae 20, milii pannici kuk. 6, terrar. in toto jugera 60, prata falcat. 17, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, nunc vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2^3/_4$, pro desertis remanent $^1/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 6.

Territorium eius est pure montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$.

Metales eius sunt ab oriente pagus Borichevach et meta via publica in monte Billo, quae Vuchaszky put vocatur. Meridie dumetum Busznovachka megya et palus Sztari Jaz usque ad fluvium Orlyavicza. Occidente Verbie et aqua Sztubno. Septemtrione aqua Kovachich usquae ad arbores quercinas signatas, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, steriliora et plane montosa jugera 80, prata ad jugera 8, sylvarum focalium jugera 50, vinearum fossores $1^1/_2$.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint omnes advenae, qui ta de proventibus terrestris domini, quam et turcici imperatoris tributo nil sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim totus pagi solvit fl. 36 d. 40.

Pagus Osigerovczy.

Nomina incolarum: Doko Babich, Millosz Bossanacz, Szavo Bossanacz, Szivko Bossanacz, Kosztadin Bossanacz inquilinus, Miliszav Termuntich, Vukadin Bossanacz inquilinus, Vassil Bossanacz, Vecherin Bossanacz, Sztoiak Bossanacz.

Summa facit: Sessiones 3, viri 11, filii 13, filiae 2, equi 8, boves 14, vaccae 21, juvenci 14, porci 8, insem. jug.: tritici hordei avenae 15, milii pannici etc. 4, terrarum in toto jug. 36, prata falcat. 12, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, nunc vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones reperiuntur 3, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8, inquilini 2.

Territorium eius est in planitie, extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali Bergyany, sylvaque Villicha gay. Meridionali fluvius Jaz. Occidentali lapis in terris arabilibus infossus, septemtrionem versus lignum velika Bukva usque ad fluvium Szlobosztinszky potok.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 30, steriliora montosa 40, pratorum jugera 6, sylvarum focalium ad jugera 50, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, ideo de proventibus terrestris domini et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri obveniente pensione annuatim solvit fl. 45.

Pagus Borichevacz.

Nomina incolarum: Petar Mihallovich, Illia Bartolovich, Petar Andrievich, Marian Andrievich, Sztepan Paulovich, Tomo Dragolovich inquilinus, Ivan Balukchiich inquilinus, Marko Sebehanin inquilinus.

Summa facit: Sessiones $2^1/_2$, viri 7, filii 9, filiae 10, equi 5, boves 10, vaccae 12, juvenci 13, insem. jug.: tritici hordei avenae 6, milii pannici etc. 5, prata falcat. 10, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2. Locum hunc tempore dominatus turcici rustici Turcae inhabitabant, nunc autem catholici rustici inhabitant.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $2^1/_2$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 5, inquilini 3.

Territorium eius est in medietate montosum, extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Vilicza Szello usque ad fossam Naszip Borichevachky. Meridiem versus locus Dollich et arbor Keszten. Occidentali Paulovachky Dolli sic dictum usque ad viam Poszeszky drum et dumetum Kornya ac viam Graeky put; quae via ex parte septemtrionali hoc terrenum distinguit ab aliis.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 30, steriliora montosa 18, pratorum jugera 12, sylvarum focalium jugera 50, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, quare de proventibus terrestris domini et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri obveniente praestatione solvunt annuatim fl. 45.

Pagus Villicha Szello.

Nomina incolarum: Philip Tomich, Philip Oreszkovich, Petar Bosznyak, Gyuro Koungich, Gergo Fanich, Nicola Bosznyak, Merksa Jankovich, Radoszav Bossanacz, Pero Bossanacz, Luko Csauchar, Nikola Csauchar.

Summa facit: Sessiones $3^1/_4$, viri 13, filii 4, filiae 4, equi 5, boves 18, vaccae 18, juvenci 22, porci 13, alvearia 1, insemin. jug.: tritici hordei avenae 26, milii pannici etc. 12, terrarum in toto jug. 66, prata falcat. 23, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horae 1. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, nunc vero partim catholici, partim rasciani graeci ritus inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3^1/_4$, in his sessionibus incolae sunt 10, inquilinus 1.

Territorium eius est in parte tertia montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Szkenderovchy usque ad locum Nasip. Meridiem versus Dechanovachky put.

Occidentem arbor glogh dicta usque ad Szuhy potok. Septemtrionem idem fluvius Szuhy potok usque ad arborem Orassich.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. $58^1/_2$, steriliora 15, pratorum jug. 16, sylvarum focalium aedificialiumque jug. 90.

Terrestris dominus erat turca Villich Szpaia, cui annuatim omnis generis decimas dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de portione et domino terrestri obveniente pensione annuatim solvunt fl. 80.

Pagus Szkenderovczy.

Nomina incolarum: Pavo Dragoszavlevich, Gyuro Boich, Pavo Sztoiakovich, Gergo Dragoszavlevich, Franyo Mihich, Luka Sztoiakovich. Omnes advenae Bosnenses.

Summa: Sessiones $2^1/_2$, viri 7, filii 6, filiae 2, equi 6, boves 12, vaccae 21, iuvenci 16, oves et caprae 19, porci 11, alvearia 3, insem. jug. trit. hordei avenae 27, milii pannici kuk. 5, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus hora 1. Locum hunc a dominio turcico nullus inhabitabat. Sed de novo est incolatus.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2^1/_2$, incolae sunt in his inhabitatis sessionibus 6, desertae sessiones 2.

Territorium eius est in planitie situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Jakuplie usque ad flu[illegible]um Potok, qui est inter foenilia Mihe Zastavnika. Meridiem sanctus Mart[illegible]us, Billo et Kenyevacz. Occidentali locus Duboki potok et Orlyava usq[illegible] ad arbores Orassich.

Pratorum continet jug. 24, terrarum arabilium fertiliora jug. contin[illegible] 50, steriliora montosa 24, sylvarum focalium jug. 80, molendinum 1.

Terrestris dominus nullus erat, quia post recuperationem harum partium est primo inhabitatus.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium de laborum colonicalium loco domino terrestri cedentium obveniente pensione fl. 80.

Pagus Jakuplie.

Nomina incolarum: Illia Bossanacz, Vid Bossanacz, Frauyo Derich, Illia Lonchar, Pavo Petrovich, Nikola Radenovich, Andria Philipovich, Miho Zastavnik.

Summa: Sessiones $2^3/_4$, viri 15, filii 9, filiae 9, equi 2, boves 13, vaccae 14, iuvenci 12, oves et caprae 6, porci 20, insem. jug. trit. hordei avenae 34, milii et kuk. 7, prata falcat. 26, molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus hora 1. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Turcae rustici inhabitabant, nunc vero puri catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2^3/_4$, desertae sessiones $^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine $^1/_4$, est terrenum in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Lippa et locus Piskussa Csaera sic dictus. Meridiem versus fluvius Orlyava usque ad lignum Oszkorussa, quod ex parte septemtrionali hoc terrenum ab alio distinguit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 64, steriliora —, pratorum jug. 22, sylvarum focalium jug. 90, molae 2.

Terrestris dominus erat Turca Szpaho Posegae degens, cui decimas omnis generis et operatorem 1 a singula domo annuatim dabant imperatori Turcarum nullum tributum dabant, sed in propriis sumptibus militaria servitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de portione et domino terrestri obveniente pensione annuatim solvunt fl. 10.

Pagus Bergyany.

Nomina incolarum: Millos Novakovich, Dmitar Csvianovich, Radomir Boso, Doichin Bossanacz, Millen Vlah, Vukosszav Vlah, Vuk Bossanacz, Mirko Bossnyak, Sztoich Vlah, Komlen Bossanacz, Sztipan Bossanacz, Vuicza Bossanacz.

Summa: Sessiones $3^1/_8$, viri uxorati 14, filii 4, filiae 5, equi 2, boves 12, vaccae 15, iuvenci 9, oves et caprae 39, porci 10, insem. jug. trit. hordei avenae 16, milii et kuk. 5, terr. in toto jugera 60, prata falcatores 13, molae pagi 1.

Locum hunc semper pagum dicunt fuisse, distans Posega occidentem versus ad spatium horae 1, simul et septemtrionem. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4^1/_8$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10, inquilini 2

Territorium eius est tantum modice montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Zversigache usque ad Bratulyevachky potok, qui meridiem versus circumfluit. Occidentem fluvius Duboki potok usque ad Bratulyevachky potok, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, pratorum jugera 8, sylvarum focalium 67, sylvarum glandinalium jugera —, molendinum 1.

Terrestris dominus erat quidam Turca, quem cum advenae sint incolae omnes huius pagi, non novissent, de cuius proventibus annualibus uti etiam tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim solverunt fl. 70.

Pagus Perenchy.

Nomina incolarum: Vukoszav Bosniak, Tomo Bossanacz, Miliszav Bossanacz, Pavo Bossanacz, Sztoian Bossanacz, Ladiszav Bossanacz, Dragich Anichich, Mihallo Bossanach, Mergyen Bossanac, Miliszav Truho, Boso Bosniak, Pridoe Bosnyak.

Summa: Sessiones $4^1/_8$, viri 15, filii 13, filiae 6, equi 8, boves 22, vaccae 16, iuvenci 14, oves et caprae 130, porci 71, insem. jug. tritici hordei avenae 40, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico turcici rustici inhabitabant, nunc autem Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones sunt $4^1/_8$, pro desertis remanent —, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12, territorium eius est in planitie situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Ollassy et fluvius Bratulyevachky potok usque ad locum Brod. Meridiem dumetum Verbik usque ad fluvium Bukovach. Occidentem Kurtina niva sic vocata usque ad Murad Bassina voda, unde septemtrionem versus in dumetum Megya dictum, ubi lignum Oszkorussa excretum esset, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium mediocris fertilitatis jugera continet 96, prata exigua ad jugera 6, sylvarum focalium ad jug. 70, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, unde de proventibus eiusdem et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedentium obveniente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 25

Pagus Szverzigache.

Nomina incolarum: Radoicha Ninkovich, Miliszav Bossanacz, Rados Miliszavlevich, Iznya Kuzmich.

Summa: Sessiones $1^1/_2$, viri 5, filii 4, filiae 3, equi 3, boves 8, vacca iuvenci 7, oves et caprae 6, alvearia 1, insem. jug. trit. hordei avenae milii pannici kuk. 3, prata falcat. 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $1^1/_2$, pro desertis remanent sessiones $1^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 4.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$, et est in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Toran arborque Kruska et fonticulus Turralinacz sic dictus, usque ad Ugarachky bunar.

Meridiem versus Kullacha Csresnya usque molendinum Bergyanszki Mlin. Occidentem versus dumetum Merchinyak, septemtrionem Vlasko Grobie, a quo loco tendendo ad arborem Chresnya, ubi incipiunt et terminantur metales.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 50, steriliora 25, pratorum jug. 6, sylvarum focalium jug 60.

Terrestrem dominum nullum noverunt, de cuius annuali proventu uti et turcici imperatoris tributo nihil sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri loco colonicalium laborum obveniri solitorum praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 50.

Pagus Vgarchy.

Nomina incolarum: Sztipan Ivanovich, Petar Markovich, Sztipan Andrich, Petar Andrich, Martin Michich, Martin Gyurich, Mathias Blasevich.

Summa: Sessiones $2^1/_2$, viri 10, filii 8, filiae 5, equi 3, boves 13, vaccae 16, iuvenci 22, alvearia 14, insem. jugera trit. hordei avenae 18, milii pannici kuk. 5, terrarum in toto jug. 48, prata falcat. 32, molae totius pagi 1

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim Turcae inhabitabant, nunc autem tantum catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2^1/_2$, pro desertis manet sessio $^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 7.

Territorium eius est in planitie extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem.

Metales ad orientem sunt pagus Kunovchy usque ad locum Jaruga dictum. Meridiem sylva Obchinszky Lugh.

Septemtrionem pagi Toran et Ollassy, metae sunt Szasztavczy et Radovanov brod, ubi finiuntur metales terreni.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 50, steriliora 17, pratorum jug. 11, sylvarum focalium jugera 80.

Terrestris dominus erat Turca Bakich Szpaia Posege degens, cui annuatim omnis generis decimas dabant caeterum nihil, Turcarum imperatori singula domus debebat annuatim fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium, et domino terrestri obveniente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 50.

Pagus Kunovczy.

Nomina incolarum: Martin Gyurich, Mathias Choszo, Petar Dominkovich, Joseph Beslich, Mathia Mihallovich, Joseph Franich, Petar Sztipanovich, Illia Tadianovich, Illia Jankovich, Gyuro Tuchich, Mathe Bartolovich, Peio Jovanovich, Martin Tuchich.

Summa: Sessiones $4^{1}/_{2}$, viri 15, filii 18, filiae 22, equi 1, boves 25, vaccae 26, iuvenci 21, alvearia 4, vineae fossor. 4, insem. jugera trit. hordei avenae $36^{1}/_{2}$, milii pannici kuk. 7, terr. in toto jug. 84, prata falcator. $24^{1}/_{2}$, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1 septemtrionem versus.

Locum hunc sub dominio turcico catholici rustici inhabitabant, quem et nunc catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4^{1}/_{4}$, pro desertis remanent adhuc $2^{1}/_{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 13.

Territorium eius est in plano situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $^{3}/_{4}$, latitudine horae $^{1}/_{2}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Szovinyak, viaque publica Sztrasemansky put Posegam tendens.

Meridiem versus arbor piri ranka kruska et Simunov grob usque ad locum Dollini Obarchy. Occidentem via publica Ugarszky put usque ad palludem Jaruga sic dictam et aquam Jezeracz

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80, steriliora 54, pratorum jugera 8, vineas fossorum 4, sylvarum focalium jug. 100, molendinum 1.

Terrestris dominus erat turca Kaszum Aga hic in Kunovchy degens cui decimas omnis generis dabant, caeterum nihil.

Turcico imperatori de tributo singula domus annuatim dabat fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedentium obveniente pensione annuatim integer pagus solvit fl. 70.

Pagus Schitnyak.

Nomina incolarum: Simun Sztipich, Petar Kontarevich, Andro Peiakovich, Marin Gyurich, Lovro Gergich, Luka Lukachevich, Ivan Andrassevich, Gyuro Gergich, Miko Vinakovich.

Summa: Sessiones 3, viri 13, filii 6, filiae 7, equi 9, boves 12, vaccae 11, juvenci 12, oves caprae 13, porci 15, insem. jug. trit. hordei avenae $31^{1}/_{2}$, prata falcat. $17^{1}/_{2}$, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae $^{1}/_{2}$ ad partem septemtrionis.

Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitabant, nunc etiam iidem inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3, pro desertis remanet se $^{1}/_{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$; tudine horae $^{1}/_{4}$, estque in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Golloberchy viaque Poszeszky-d usque ad metam Vratii sic dictam. Meridiem versus pagus Eminovch

dumetum Csaericza megya vocatum. Occidentem versus fluvius Topin potok. Septemtrionali pagus Bankovchy usque ad metam Vratii, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium mediocris fertilitatis jugera 12, pratorum jug. 12, sylvarum focalium jugera 40.

Ecclesia sancti Joannis totaliter dirruta invenitur.

Terrestris dominus erat Turca Habdibegh Brodii degens, cui omnis generis decimas et a singula domo per laboratores tres laborabant.

Turcico imperatori annuatim a singula domo fl. 1 d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentium colonicalium laborum loco obveniente prestatione annuatim fl. 60.

Pagus Golloberchy.

Nomina incolarum: Thomas Thomassevich, Millos Horvachanin, Thomo Bolnyak, Miho Horvachanin, Marin Sztipanovich, Gergo Horvachanin, Philip Bossanacz, Marich Jovanovich, Luka Batrenacz, Mihal Mandich, Martin Kovach.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, viri 14, filii 14, filiae 8, equi 7, boves 17, vaccae 16, juvenci 16, alvearia 4, vineae fossorum $10^1/_2$, insem. jug.: tritici hordei etc. 40, milii etc 8, prata falcat. 37, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega septemtrionem versus ad spatium horae $^1/_2$.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim Turcae rustici inhabitabant, nunc vero omnes catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3^3/_4$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 11, sessiones desertae $1^1/_2$.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$, est in planitie maior pars situata, pars vero minor territorii est montosa. Metales eius sunt ad orientem pagus Mihalyevchy et fluvius Sztrasemanska vocatus. Meridiem versus via Skomnichky put. Occidentem versus dumetum Okrugla megya, usque ad caerasum vulgo Chresnya et molam Skomnichky mlin, et hoc est etiam ex parte septemtrionali, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium fertilitatis mediocris continet jugera 96, pratorum jugera 30, sylvarum focalium jug 40, vineas fossorum 10, mollendinum 1.

Terrestris dominus erat Turca Turbich Possegae degens, cui annuatim omnis generis decimas dabant, caeterum nihil.

Turcico imperatori de tributo annuatim dabant a singula domo fl. 1 d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedentium obveniente pensione annuatim solvunt fl. 60.

Pagus Lippa.

Nomina incolarum: Sztaniszav Radmilovich, Matto Budinsich, Vukoman Radivojevich, Ivan Gergich, Jakob Matichich, Tatomir Bosich.

Summa: Sessiones 2, viri 10, filii 7, filiae 7, equi 4, boves 10, vaccae 13, juvenci 11, oves caprae 2, porci 6, alvearia 5, insem. jug.: tritici

hordei avenae 28, milii pannici kuk 5, terrarum in toto jugera 36, prata falcat. 19.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim rasciani inhabitabant, nunc vero soli catholici inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 2, pro desertis remanent adhuc sessiones 2½, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 6.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudinae horae ½, estque in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Eminovchy usque ad locum Norlyanszky Brod sic dictum, meridiem versus fluvius Orlyava usque ad arborem Okressena verba.

Septemtrionem versus pagus Kunovchy, viaque publica Ugarachky put et locus Jezeracz, quousque veniatur in locum Jaruga, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 90, steriliora jugera 6, pratorum jugera 12, sylvarum focalium jugera 300, molendina habet 3, quae ob defectum aquae nunquam molire possunt, tantum tempore autumnali et vernali de fluentibus nivibus.

De cetero nullae appertinentiae sunt.

Terrestris dominus erat Turca Hagy Bechir Posegae degens, cui decimas omnis generis cedebant annuatim, preterea nihil.

Turcarum imperatori annuatim a singula domo pendebatur fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco curruum ac laboratorum pro domino terrestri cedentium obveniente praestatione annuatim solvit integer pagus fl. 65.

Actum Posege die ultima martii 1702.

(Locus sigilli.) Gabriel Hapsz, provisor cameralis m. p.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIV. 1702. Popis gospoštine Kamenskoga.

Arx Kamensko.

Kamenszko in altissimo monte sita et extructa, sed iam totaliter ruinata, ruderibus solummodo extans, meris sylvis circumdata, ubi nulla prata neque terrae arabiles in circuitu dantur, neque per extirpationem fieri possunt, immo nec vineas circumiacentium pagorum incolae asserunt posse implantari propter impetum ventorum et nimis diu durantium frigorum, ad quemnam autem dominum terrestrem christianum pertinuerit arx haec et dominium, nemo potest scire, recognitio etiam nulla dominii dabatur alicui domino terrestri christiano sub dominio turcico, expost etiam apud provisoratum Posegensem nullus se insinuavit praetendens quoad haec bona.

In hoc dominio reperitur mons unus ingens sylvis glandinalibus et arboribus pini pro scindendis asseribus et scandulis, uti et extruendis aedificiis aptis refertus, qui propter colles valesque mensurari non potest, id conjecturaliter tantum annotatur ad iugera 2000.

Pagus Vuchiak.

Nomina incolarum seu hospitum: Jurisa Vukasinovich. Sztrahina Csvettkovich, Grubissa Osztoich, Radomir Vuiassin, Osztoia Raichevich, Bogoszav Marinovich, Szekula Marinovich, Szivko Marinovich, Szimo Obradovich, Milivoi Mihallovich, Radoia Vidakovich, Milosa Jankovich, Radossa Mihailovich, Radunko Sztankovich, Vucheta Ognyanovich, Millovan Puhalovicz, Radovan Puhalovich, Laso Kovich, Sivko Kovich, Milisav Zsivkovich, Vaszil Hromich, Dragich Ivanovich, Vukoszav Dragoevich, Sztevan Terzia.

Summa facit: Sessiones 9, fratres uxor. 13, filii uxorati 5, equi 21, boves 46, vaccae 41, iuvenci 52, oves et caprae 153, porci 127, alvearia 21, vineae fossor. 34; inseminata jugera: tritici hordei avenae 14, milii pannici kukur. 18$^1/_2$, terrarum arabilium in toto jugera 252, prata falcatorum 65, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat. distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 4$^1/_2$. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius totaliter montosum est, et plurimum sylvis concretum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $^1/_2$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Verhovchy ad locum Belli klanyecz. Meridionali pagus Szaszia usque ad fluvios Mihalia potok et Czrekvenszky potok in fluvium Orlyava influentes. Occidentali pagi vel potius villae Sztresevicza territorium usque ad fluvium Kraichenovo vrelo. Septentrionali desertus pagus Zvethovo usque ad locum gorne Buzie et Senszko polye. Terrarum arabilium fertiliorum in vallibus existentium continet jugera 157. Steriliora totaliter montosa jugera 65. Pratorum iugera 30. Summa facit 252 jug.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 10$^1/_2$, quarum iuxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae 9, desertae 1$^1/_2$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 24. Inquilini nulli.

Vinearum cultarum fossores 34. Dantur hic sufficientia loca et quidem vix non totum territorium pro implantatione vinearum aptum, sed cum hic et nunc excoluntur aratro, intra terras arabiles sunt connumerata. Sylvarum focalium jugera 125. Sylvarum glandinalium jugera 125. Molae minores exiguae 2. Ecclesia murata nulla reperitur erecta, antiquae tamen unius solum vestigia reperiuntur.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Musztai begh Alilagich in pago Bertolovchy degens, cui a singula sessione loco decimae omnis generis nonnisi florenos duos asserunt se contribuisse.

Turcico imperatori nihil dabant, sed contra confinia christiana turcicis opposita vigilias intertenebant et armis serviebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil contribuebant iam solvunt in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium domino terrestri cedendorum annuatim totus pagus fl. 300.

Villae sequentes Szaszia, Sehovchy, Stresevicza, Ahmatovchy, Bogdasichy, Kachunicza et Mihacsy pagum unum constituentes.

Nomina incolarum: Vuicheta Mihailia, Petar Mihailia. Sztaniszav Bakrach, Vuicheta Bakrach, Szmolyan Torbicza, Marco Vukovich, Radoszav Mihailia, Osztoia Bosnyak inquil, Ristovoi Szekulich.

Villa Sehovchy: Radoszav Sztepanovich, Dragich Maisztorovich, Gyuro Illiich, Sivko Vukoszavlevich, Bogoszav Torbicza.

Villa Stresevicza: Vaszil Nikolich, Dragoillo Sztoichevich, Szekula Radoichich, Radovan Sztoichevich, Szubota Branichevich.

Villa Ahmatovchy: Sztoin Sztoichevich, Radovan Sztoichevich, Vuchich Bogdanovich, Millin Radivojevich, Petrus Radivojevich, Illia Bogdanovich.

Villa Bogdasichy: Janko Vuksanovich, Vuiassin Vukovich, Radoszav Praedanovich, Radoszav Milletrich, Radovan Tudomovich, Sztoich Millojevich, Mirko Klapsich.

Villa Mihaczy: Boso Dragoievich, Sztanko Milloievich, Szava Bosnyak, Trivan Bosnyak.

Summa facit: Sessiones 11½, fratres uxor. 13, filii uxor. 12, inquilini 3, equi 20, boves 50, vaccae 43, juvenci 69, oves et caprae 291, porci 76, alvearia 17, vineae foss 19; inseminata jugera: tritici hordaei venae 90½, milii pannici kukur. 33, terr. arab. in toto jugera 321, prata falcatorum 84, molae pagi 2.

In villa Kachunicza habitabant quatuor incolae nominatim autem Milasin Kacsunicza, Radunko Nikollich, Milladin Oswetkovich, et Alexa Radulovich, qui propter sterilitatem et vilitatem terrarum arabilium aliunde in terreno angusto constituti subsistere non possunt, ideoque abeunt in pagum Nankoczy districtus Vuchiniensis in provisoratu Viroviticzensi habitum, qui igitur ibi conscribendi essent. hactenus solverunt in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum fl. 24.

Locus iste ex praescriptis omnibus villis unum pagum constituens, terrae arabiles, quia omnes ferme essent extirpatiae, ideoque unius villae cum alterius commixtae, non poterant separari, sed in unum conscribi, distat autem Posega occidentem versus ad spatium horarum 4. In his praescriptis omnibus villis (praeter Szasia ubi Turcae habitabant) Valachi graeci ritus inhabitabant, nunc autem in omnibus Valachi iidem habitant. Territorium eius totaliter montosum est et in meris montibus et terras arabiles habet aliquid parum in una valle in plano, distans in toto in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae ½. Metales eius sunt ex parte orientali pagi Dedina Klisza et Vranich ad locum Kudurova klada, et Vratnicze, ac putem na priszadi. Meridionali mons Pszuny ad locum Lokva et Javorova Glavicza, tandem ad Czarev moszt. Occidentali pagus Gersevicza ad metam Duboky potok. Septemtrionali pagus Vuchiak ad fluvios Mihailia Potok, et Czrekvenszky potok. Terrarum arabilium fertiliora continet iugera 100. Montosa steriliora iugera 185 Pratorum iug 36 Summa facit 321.

Quae praemissa iugera in sessiones reducendo constituent integras 1[illegible] quarum inhabitatae sunt 11½, desertae 1⅞. Incolae 35. Inquilini 3.

Sylvarum cuius pars media focalis, pars altera media glandinalis [illegible] continet iugera 300. Vinearum cultarum fossores 19, pro nova implar[illegible]

tione loca montosa sufficientia dantur, quae omnia sunt intra terras arabiles connumerata, cum aliunde hic et nunc aratro excolantur. Molendina minora continet 2.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Villich villae Szasia, villae autem Sehovcvy Hadsi Belfer Posegensis, in Sztresevicza Alli Passa Diakoviensis, in Ahmatovchy Bogdasichy et Kachunicza Allibegh Turca in Bertolovchy degens, villae Michachy Begius Csernikiensis. Quibus a singula domo loco decimae fl. 2 dabant annuatim, si autem decimas dederunt, pecuniam nullam contribuebant. Imperatori etiam turcico nihil dabant, sed solum contra insultus confiniorum Christianorum vigilias intertenebant et militaria servitia exercebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium, ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum loco totus pagus annuatim solvit fl. 401.

Pagus Verhovczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Jovan Bogovich, Boso Bogovich, Raduszin Narangisich. Peio Vuianovich, Dokszan Sztanivukovich, Szerdia Sztanivukovich, Radoe Bogovich.

Summa facit: Sessiones $2^3/_8$, equi 4, boves 15, vaccae 11, juvenci 14, oves et caprae 76, porci 19, alvearia 4, vineae fossor. 2; inseminata jugera: tritici hordei avenae 20, terr. in toto jug. 68, prata falcatorum 23, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 3. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et ad praesens iidem inhabitant. Territorium eius totaliter montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Kantarovchy ad monticulum Humach dictum. Meridionali pagus Ozdakovczy et Szmolyanovczy ad montem Szokolovacz. Occidentali pagus Vuchiak, cuius limites vocantur Sztraszbenicza. Septemtrionali mons Papuk nuncupatus usque ad fluvium Pitin Potok sic dictum. Terrarum arabilium montosarum fertiliorum continet iugera 26, steriliora iugera 80, pratorum iugera 8. Summa facit iugera 114.

Quae praemissa iugera in sessiones distribuendo constituent integras $4^3/_4$ quarum inhabitatae sunt $2^3/_8$, desertae $2^3/_8$.

Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7, sylvarum focalium habet iugera 100, sylvarum glandinalium iugera 200. Vinearum cultarum fossores 2. Molendinum 1.

De cetero nullas habet appertinentias.

Terrestris dominus turcicus erat Dizdar Haszanaga in arce Kamenszko degens, cui praeter decimas nihil se praestitisse asserunt Turcarum imperatori nullum tributum dabant, sed militaria servitia praestabant. Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebant, iam antem in sortem contributionis portionum militarium, et loco laborum colonicalium et aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt annuatim fl. 70.

Praedium Zvechevo.

Hic locus sub dominio turcico pagus inhabitatus erat Valachis incolis graeci ritus, qui nunc desertus est, distans Posega intra occidentem et septemtrionem ad spatium horarum $4^1/_2$ cuius territorium extendit se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine hora $^1/_2$, territorium hoc valde parum in plano, sed in meris montibus situatum est, continens terrarum arabilium desertarum et iam in parte arbusculis concretarum iugera 200. Pratorum quorum etiam pars magna in sylvas concreta est, iugera 50.

De cetero nullae prorsus appertinentiae. Pro vineis implantandis loca montosa sufficientia quidem darentur, sed ut vicinorum pagorum incolae referunt, propter diu durantia frigora maturescere non possunt, quin immo vix aliquando segetes antumuales fructificare possent, exceptis vernalibus. Supra speciffcatorum iugerum terrae constituunt desertas integras sessiones $10^1/_2$, sylvarum focalium ad iugera 300.

NB. Ista facies seu descriptio praedii huius Zvechevo non est computanda ad dominium hoc Kamenszko, est enim praedium hoc incorporatum dominio Vuchin.

Pagus Szmolyanovczy cum villa Ozdakovcsy.

Nomina incolarum seu hospitum: Mlagyen Gyurgyevich, Risztovoi Kalamich, Vuicha Gvozdanovich, Sztanko Kundakchia, Sztoian Vragovich inquilinus, Millivoi Sakka inquilinus, Dmitar Ivanovich, Illia Goikovich, Marco Szarachevich, Sztanko Miliszavlevich, Thomas Sztojanovich, Millinko Ivanovich, Dragoszav Draso.

Summa: Sessiones $4^7/_8$, fratres uxor. 4, filii uxor. 4, equi 17, boves 27, vaccae 17, iuvenci 19, oves et caprae 150 porci 48, alvearia 4, vineae fossor. 18, insem. jug. trit. hordei avenae 51, terr. arab. in toto jug. 146, prata falcat. 17, inquilini 2

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 4.

Locum hunc tempore turcico inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius etiam montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine horae $^1/_4$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Pollyanszka ad fluvium Grabovacz, et arborem Bella-Verba dictam. Meridionali pagus Luchinczy ad certum dumetum Vochicze nuncupatum. Occidentali pagus Mertovlassy ad fluvium Verbovacz. Septentrionali scaturigo Czverkovacz vocatum et mons Vuchiniensis.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 60, steriliora jug. 120, pratorum jug. 12. Summa 192.

Constituunt integras sessiones 8, quarum inhabitatae sunt $4^7/_8$, remanent pro desertis $3^1/_8$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 1. inquilini 2, vinearum cultarum fossores 17, sylvarum focalium jugera [illegible], sylvarum glandinalium 200.

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Husein Alilagich in pago Belovchy degens, cui loco decimarum a singula domo per fl. 2 solvebant.

Imperatori Turcarum etiam nihil contribuebant, sed militaria exercebant servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, iam autem de contributione portionum militarium et loco colonicalium laborum domino terrestri cedendarum, uti et aliarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 95.

Pagus Mertovlaszy cum villa Nesichy et Dedina klisza.

Nomina incolarum seu hospitum: Maxin Ivanovich, Dragoilo Mitrovich, Dmitar Klaich, Miladin Beriszavlevich, Miliszav Bosnyak, Mlagyen Radosevich Vuicha Radovanovich, Dmitar Vuchetich Kosztadin Szladich, Gruicha Radovansia, Vukadin Damianovich, Simo Radulovich, Vukoszav Radojevich. Millin Radovojevich, Sztanko Railich, Miliszav Vukovojevich, Radoszav Todorovich, Janko Vukadinovich, Vukovoi Millivojevich, Vukoszav Radulovich, Mirko Vuksanovich.

Summa: Sessiones $5^7/_8$, fratres uxor. 9, inquilinus 1, equi 6, boves 22, vaccae 20, iuvenci et vituli 24, oves et caprae 110. porci 30, alvearia 1, vineae fossor. 8, insem. jug. trit. hordei avenae $34^1/_2$, milii et kuk. 2, prata falcat $34^1/_2$.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum 4.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant.

Terrenum eius totaliter montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^3/_4$, latitudine horae $^1/_2$. Metales eius sunt ex parte orientali Luchinchy usque ad fluvium Mertovlaszky Potok. Meridionali pagus Perenchy ad metam Torovi vocatam Occidentali villa Vranich usque ad cimiterium Vlasko-grobje dictum. Septentrionali montis Vuchiniensis vertex Gradina nuncupatus.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 116, steriliora jug. 230, pratorum jug. 14 Summa 363.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras $15^1/_8$, quarum inhabitatee sunt $5^7/_8$, desertae $9^7/_8$, incolae in praespecificatis inhabitatis sessionibus sunt 21, inquilinus 1, vinearum cultarum fossores 8.

Sunt et hic loca montosa sufficientia pro implantatione nova commoda, quae intra terras arabiles sunt connumerata, cum aliunde hic et nunc aratro excolantur.

Sylvarum focalium jugera 100, sylvarum glandinalium jugera 100.

Ecclesiae alicuius muratae antiquae solum rudera exstant. Terrestris dominus turcicus vocabatur Musztay Begh Halilagovich in pago Bertolovchy habitans, cui loco decimarum a singula domo per fl. 2 annuatim solvebant, de cetero nihil.

Imperatori Turcarum etiam nullum tributum dabant, armis solum serviebant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium, ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 90.

De cetero appertinentias praeter praenotatas nullas habet hoc territorium.

Pagus Bratulevczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Illia Prodanovich, Milivoi Ivanovih, Szmolyan Lazich, Radivoi Lazich, Teomir Csvetkovich, Laso Radonich, Jovan Vukovich.

Summa: Sessiones $2^4/_8$, fratres uxorati 3, filii uxor. 1, equi 5, boves 11, vaccae 12, iuvenci 10, oves et caprae 16, alvearia 2, vineae fossor. $6^1/_2$, insem. trit. hordei avenae 25, terr. in toto jug. 76, prata falcat. 19, molae tot. pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra occidentem et septemtrionem ad spatium horarum $3^1/_2$.

Hunc locum inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius etiam totum montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_4$ latitudine totidem.

Metales sunt ex parte orientali pagus Olassy ad fluvium Ollaszky potok dictum. Meridionali pagus Perenchy ad arbores Ozkurussi vocatas et terras arabiles kercine kuchiste. Occidentali pagus Szlobosztina ad fluvium Milivoiachky potok, et locum Konszko berdo, ac arbores Grabichy.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 50, steriliora jugera 22, pratorum jug. 15. Summa 87.

Sessiones in toto sunt $3^6/_8$, quarum inhabitatae sunt $2^4/_8$, desertae sunt $1^1/_8$, quoad vinearum implantationem uti praecedens pagus, de praesenti excultae sunt $6^1/_2$, sylvarum focalium jugera 10, molendinum minus exiguum 1.

Terrestris dominus Turca erat Karum Agha in pago Kunovchy degens, cui praeter laboratores duos et 3 fl. annuatim nihil se praestitisse asserunt.

Imperatori turcico nihil dabant, sed militaria servitia praestabant.

Augustissimo imperatori nunc solvunt fl. 43.

Pagus Luchinchy.

Sztipan Vuinovich, Radivoi Nikolich, Risztovoi Praebegurovich, Ignatia Depalovich, Ivan Szamilovich, Jurissa Vukojevich, Sztanko Daiedovich, Sztoich Radoichich.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 2, boves 3, vaccae 6 iuveuci 7, oves et caprae 17, vineae foss. 4, insem. jug. trit. hordei avenae 12, mily et kuk. 1, terr. in toto jug. 13, prata falcator. 13, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra occidentem et septemtrionem ad spatium horarum $3^1/_2$. Inhabitabant eum Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Terrenum eius montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali via currulis Puhovo seu Poszesky Drum appelata. Meridionali pagus Ollassy ad dumetum Grabova megya, occidentali pagus Mertovlassy ad fluvium Mertovlaszky potok. Septe-trionali pagus Szmolyanovchy ad foenile Musnit vocitatum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 74, steriliora 50, p-torum 8. Summa 132.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integ $5^1/_2$. quarum inhabitatae sunt 2. desertae $3^1/_2$, incolae sunt 8, vinear fossores cultarum 4, sunt et hic loca sufficientia montosa pro imp'

tatione vinearum, quae intra terras arabiles sunt connumerata, cum aratro oxçolantur.

Sylvarum focalium jugera 10.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Indibegh in Diakovo degens, cui loco decimarum fl. 1 a singula domo annuatim, et nihil amplius, uti nec turcico imperatori aliquid se contribuisse asserunt, sed militaria dumtaxat servitia exercebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium, et laborum colonicalium, uti et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim nonnisi fl. 25.

Pagus Ollaszy.

Nomina incolarum seu hospitum: Gyuragy Sztepanovich, Maxin Todorovich, Blagoe Pianich, Sivko Radoichich, Illia Vuchichevich, Szivko Millivanovich, Milloszav Vranesevich, Vaszil Mihailovich.

Summa: Sessiones $2^{7}/_{8}$, fratres uxorati 5, equi 5, boves 13, vaccae 12, iuvenci 11, oves et caprae 25, porci 31, alvearia 5, vineae fossor. 7, insem. jug. trit. hordei avenae 31, mily et kuk. 1, prata falcatores 28, molae totius pagi 1.

Pagus hic distat Posega ad spatium horarum 3 intra occidentem et septemtrionem. Locum hunc inhabitabant Rasciani graeci ritus, ante hac iidem Turcis mixti habitabant. Territorium eius planities est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^{1}/_{2}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Torann ad viam Magasevacz vocatam. Meridionali pagus Szverzigache ad cimiterium Valachorum Vlasko Grobie. Occidentali pagus Bratulyevchy ad metam et fluvium Sztaripotok. Septemtrionali Grabova megya.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 100, steriliora 164, pratorum 30. Summa 294.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $12^{3}/_{4}$, quarum inhabitatae sunt $2^{7}/_{8}$, desertae $9^{7}/_{8}$, vinearum cultarum fossores 7, sylvarum focalium jugera 45, glandinalium jugera —, molendinum minus 1, incolae in his p aemissis inhabitatis sessionibus 8.

Turcicus dominus terrestris erat Szlivich Szpaia Posegae commorans, cui praeter decimam frumenti nihil, uti nec imperatori turcico aliquid de tributo dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori nihil dabant sub dominio turcico, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonicalium domino terrestri cedendarum uti et aliarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 70.

Pagus Podszreche cum Vranichi.

Nomina incolarum seu hospitum: Gyuragy Millinkovich, Ivan Ivanovich, Sztaniszav Vukovich, Rain Ognyanovich, Millich Rorcich, Millosin Milkovich, Mirko Vuchichevich, Szava Vukovich, Jachim Sztankovich, Vuiassin Luchich.

Summa facit: Sessiones $4^1/_4$, fratres uxor. 3, filii uxor. 4, equi 7 boves 18, vaccae 12, juvenci 13, oves et caprae 50, porci 21, alvearia 4, vineae fossor. 4; inseminata iug.: tritici etc. 32, milii etc. 6, terr. in toto jugera 126, prata falcator. $20^1/_2$, molae pagi 1.

Pagus iste distat Posega occidentem versus ad spatium horarum $3^1/_2$. Pagum hunc tempore turcico inhabitabant utrumque Turcae, iam autem Rasciani graeci ritus inhabitant. Territorium eius montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem. Metales sunt ex parte orientali Milivoievchy et fluvius vulgo potok. Meridionali pagus Cserlenchy ad arborem Oszkoruss, et locum Koria Cherlenachka. Occidentali territorium pagi Orlyavach ad arborem Topolya ac Oraszy, et ad arborem Ozkorus in monticulo habitum inde in fluvium potochich Haman, quo fluvio ad aliam arborem Topola Orassy eundo et inde in viam sub molendino pagi Vranich tendentem currulem, in fluvium Orlyavam et tandem ad locum Szalasevo. Septentrionali ad locum Vlasko Grobie.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 100, steriliora jugera 18, pratorum jugera 8. Summa 126.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $4^1/_4$, quarum iuxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt omnes $4^1/_4$. Desertae nulla. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 10, vinearum cultarum fossores 4. Hic etiam sunt loca sufficientia pro nova implantatione apta, sed cum aratro excolantur, sunt intra terras arabiles connumerata. Sylvarum focalium jugera 300. Sylvarum glandinalium jugera nulla. Molendinum minus 1.

Terrestris dominus turcicus non scitur, cum Turcae hunc pagum inhabitaverint, moderni autem incolae sunt advenae, ideoque quid nam ipsi vel Turcarum imperatori tempore dominatus turcici annuatim sit solutum, notitiam non habent

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebant, iam autem utraque praemissa villa in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium, ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum annuatim fl. 140

Pagus Szlobostina cum villa Cserlenczy.

Nomina incolarum seu hospitum: Jaxa Millivoievich, Sztoich Raniszavlevich, Millivoi Vuchichevich, Sztanko Dobroszavlevich, Ninko Kosztadinovich, Radivoi Bosich, Mircheta Osztoich, Sztoin Radivojevich, Ralio Kusztovich, Miho Szankovich, Szava Gvozdenovich, Radoszav Vellimirovich, Pantelia Mikulich.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati filii 7, inquilini 1, equi 9, boves 23, vaccae 19, iuvenci 19, oves caprae 37, porci 10; ins. jug.: trit. hordei avenae 37, milii et kuk. 4, terr. in toto jug. 112, prata falcatores 7, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum trium. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, iam autem Rasciani graeci ritus inhabitant. Territorium eius pars planities est, pars minoribus colliculis situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $^1/_2$, latitudine totidem. Commetanei pagi sunt ex parte

orientali pagus Perenchy usque ad fluvium Szivika. Meridionali Gszigerovchy ad arborem Velika bukva, et inde ad certum locum Vina chista dictum, et alium Podno-grabika, occidentali territorium pagi Paskovchy ad viam Paricha drum, et inde in sylvam Neszminov gaj, septentrionali pagus Perenchy ad monticulum Dovilevo, ubi arbor vulgo Oszkorus excreta est et inde viam Sztari drum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 62, steriliora 50, pratorum jugera 10. Summa 122.

Quae in sessiones reducendo facit integras $9^1/_4$ quarum inhabitatae sunt 5, remanant pro desertis $4^1/_4$. Incolae sunt in his inhabitatis sessionibus 13. Inquilinus 1. Vineae nullae, darentur quidem quaedam loca pro implantatione, sed aratro excoluntur, sunt intra terras arabiles connumerata. Sylvarum focalium dantur jugera 56. Glandinalium nulla. Molendinnm minus 1. De cetero nullae sunt appertinentiae.

Hi etiam sunt incolae advenae Bosnenses, dominum terrestrem turcicum non noverunt, et quidnam ipsi vel turcico imperatori annuatim datum est, notitiam non habent.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, iam autem hic pagus, quam et alii omnes praescripti iuxta ordinationem excelsae commissionis Carafianae anno adhuc 1698. factam, in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonicalium, uti et aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvit annuatim flor. 100.

Datum Posegae de ultimo May 1702.

Locus sigilli. Gabriel Hapsz, provisor cameraliss.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXV. 1702. Popis Male Vlaške.

Districtus Csepidluk.

Conscriptio pagi Batinyany.

Nomina incolarum: Vuczeta Rachetiz, Gaia Schotonicza, Radomir Delalia, Vuin Schotonitza, Lasso Popovicz, Schimo Luboyevicz, Boromisza Stanicz. Dragoszav Slepacz, Jovan Schimonicz, Dako Delalia, Vgri (!) Hericz, Nikola Rasetich, Radossa Raschaticz, Schaketa Stoicz, Staniwuk Bogdanovicz, Milli Raschaticz, Stanko Tuchan, Wukoman Polugicz, Bocha Naranczicz, Sttonicza Gruicza, Stanko Stelarovich, Millissa Bossanacz, Radovan Rascheticz, Daka Peolich.

Summa: Sessiones 11, fratres uxorati 10, filii 13, equi 25, hinnuli 10, boves 58, iuvenci 21, vaccae 45, vituli 44, oves caprae agneli 362, majales 240, alvearia 9, vineae foss. $28^3/_4$, jug. tritici et siliginis inseminati 85, jug. hordei et avenae insem. 17, jug. milii insem. 39, jug. kuk. insem. 3, prata falcatores 58.

Pagus Batinyany penes sylvas Jurdniczka nuncupatas, in monticulis situatus distat a diruta arce Szirach $1^1/_2$, et 5 horis ab arce Pakarcz orientem versus, metales eius sunt Konczano, Podborie ad occidentem, Wriska, Dobri grad ad orientem, Markovczy, Werbovecz ad meridiem, Ilova ad septemtrionem, habet terras arabiles ad minimum 400 jugera, prata 100 falcatores,

pascua communia in abundantia, vineas cultas 85 fossores, in hortis penes domus arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 300 jugera, 3 molendina parva in rivulo Toplicza, ante 20 annos incolae hunc pagum deseruerunt et in Croatiam discesserunt, mansit 6 annis desertus, ante 14 annos denuo collocati; sub dominio turcico erant subinde 20, 15 etiam 10 domus graeci ritus, de facto in 24 domibus eiusdem religionis habitant, infra pagum rudera magnae ecclesiae catholicae videntur, dicitur templariorum fuisse, turris alta exstat, est fossa magna cincta haec ecclesia, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt. Ultimus dominus Turca ex arce Szirach beg erat cui decimas et robothas non praestabant, sed penes fluvium Illova vigilias peragere, harass ab una integra sessione 1 aureum annuatim persolvere debebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpreti Stachicz pro contributione solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Posegam, nesciunt quantumnam solverint, quoniam quietantiam non dederit.

Anno 1700. Pro integro anno provisori Possegensi Gabrieli Hapsz pro portionibus, et loco curruum ac laborum pro Essekiensi praesidio praestandorum, persolverunt 312 fl. 57 d.

Anno 1701. Eidem provisori 200 fl.

Conscriptio pagi Vreszka.

Nomina incolarum: Ivan Skerbina Milosch Manolovich, Stanissov Stojakovich, Radmilo Musulinovich, Blagay Kovaczovicz, Milich Rausavlovicz, Radosza Bossanacz, Janko Sarachevicz, Illia Rausavlovich, Stanivuk Kovachovicz, Vuicza Musulinovich, Radoicza Pudalost, Jovan Vevericza, Vuczeta Radovanovicz, Vuicza Kovaczovicz, Stanivuk Vuicziczovicz, Juricha Vukumanovich, Samardia Bossanacz. Janko Hamidich, Maxim Wrtocza, Wranosch Kovaczovicz, Stoicza Amidich, Boroy Bossanacz, Stipan Bossanacz, Juricha Bossanacz, Milossa Bossanacz, Milok Bossanacz, Peter Bossanacz, Jurad Bossanacz, Jovan Wuchkovicz.

Summa: Sessiones 12 1/2, fratres uxorati 13, filii 8, equi 33, hinnuli 12, boves 57, iuvenci 15, vaccae 48, vituli 43, oves, caprae, agneli 264, majales 157, alvearia 2, vineae fossores 27 1/2, jug. trit. et siliginis insem. 12, jug. milii insem. 36 1/2, jug. kuk. insem. 10 1/4, prata falcatores 103.

Pagus Vreszka inter sylvas in monticulis situatus distat a diruta arce Szirach 3, et ab arce Pakarcz 6 horis meridiem versus. Metales eius sunt fluvius Illova ad occidentem, pagus Basstaszy ad septentrionem, Dobra-Woda et Dobra Huta in sylvis ad orientem, sylvae Jurdinska et pagus Batinyany ad meridiem, habet terras arabiles 390 jugera, prata 103 falcatores, pascua communia sufficientia, penes domus in hortis arb[illegible]es fructiferas, vineas noviter cultas 27 1/2 fossores, sylvas glandinales, foc[illegible]es ac aedificiales Jurdinska Schuma 300 jugera. Molendina parva cum p[illegible]ro Bastaszy, hic pagus a memoria hominum semper inhabitatus mansit, [illegible]ub dominio turcico erant 15 domus graeci ritus, de facto in 30 domi[illegible]is, eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nihil refe[illegible]re sciunt, sed ad generalatum crisiensem tributum 2 lapides salis colonello [illegible]a-

cari dabant, ultimus dominus Turca Mustafa Beeg Gradiskiensis illorum erat, decimas et labores gratuitos seu robothas non praestabant, solummodo vigilias penes fluvium Illova peragere, ac ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim persolvere debebantur, nunc locus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro contributione solverunt, summam ignorant, quoniam illis quietantiam dare noluisset.

Anno 1699. Thomae Maretich persolverunt, quietantiam illis non dedit 400 fl.

Anno 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 396 fl. 81 d.

„ 1701. Eidem provisori 332 fl. 10 d.

Conscriptio pagi Basztasy.

Nomina incolarum: Vasil Machkovicz, Stephan Bossanecz, Jovan Bogdan, Radoy Bossanez, Sirotan Bossanez, Wukoman Nikolicz, Milicz Knezovicz, Nikola Odabassa, Radoy Kasparoviz, Thomo Drinschiz, Trifon Zverko, Stanko Kasparovicz, Wuk Bossanecz, Stoiz Kasparoviz, Blago Dragich, Nikola Radokich, Sava Radokich, Milich Kasparovich, Serdia Popara, Budimir Berkich, Dragolo Knezovich, Theodor Boschanecz, Rausob Popara, Ivan Brodanovich, Machkovich Boszo, Radivoj Bossanez, Vuian Bossanez, Nikola Bossanez, Pantalio Bossanez, Zvio Bossanaz, Medo Pokrestanik, Juraz Bossanaz, Vuchan Rakich, Stociz Rakich, Miholo Knezovich, Vucziz Zeni, Stoiak Odobassa, Vuiza Markovich, Dragia Prodanovicz. Radona Knezovicz.

Summa: Sessiones $12^{3}/_{8}$, inquilini 2, fratres uxorati 11, filii 7, equi 43, hinuli 15. boves 73, iuvenci 33, vaccae 69, vituli 71, oves caprae agneli 356, majales 103, alvearia 19, vineae fossores $59^{1}/_{2}$, jug. trit. et siliginis insem. $66^{1}/_{2}$, jug. hordei et avenae insem. $14^{1}/_{2}$, jug. milii insem. 60, jug. kuk. insem. $7^{1}/_{2}$, prata falcatores 82.

Pagus Basstasy sub montibus ac sylvis Stupschaniczka planina situatus distat a diruta arce Szirach 3 et a Pakarc 6 horis meridiem versus. Limites eius sunt, rivulus Dabrovacz Koreniczan ad septentrionem et sylvae Stupschaniza ad orientem, Wukova schuma et pagus Vrezka ad occidentem. Habet terras arabiles 500 jugera, prata 82 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas $59^{1}/_{2}$ fossores, in illis ac in hortis arbores fructiferas. Molendina parva 5, sylvas glandinales, focales et aedificiales usque ad fluviolum Illova Jurniska Planina nuncupatas, ad minimum 300 jugera, macellum et educillium nullum, dum caesareus exercitus Veroviticzam expugnasset incolae trans Illova se contuterunt, solummodo 3 illorum penes suas domus manserunt, caeteri 3 annis abfuerunt, tandem denuo collocati, sub dominio turcico erant 30 domus graeci ritus, de facto in 40 domibus eiusdem religionis reperiuntur, de domino terrestri christiano nemo quidquam incolarum scit, supra pagum in monte arx totaliter diruta Stupczanicza nuncupata cum muris intectis ac alta turri extat, circa quam sylvae costaneae dantur. Ante 14 annos Turcae ex hac arce Gradiskam aufugerunt, in qua 2 Aga-Kasum Aga et Murat Aga cum 40 neferis habitabant Incolae nullas decimas dabant, nec labores seu robothas solummodo vigilias penes Illova peragere, ac ab una bastina, seu sessione

integra 1 aureum annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Contributiones cum pago Vrezka persolverunt. Semel extra portiones a parte sub praetextu mertva porzia seu mortua portio, illi Schlindenbuch solverunt 80 fl.

Conscriptio pagi Korenichan.

Nomina incolarum: Marko Kollar, Wranech Wujanovicz, Nanko Zarkovicz, Stipan Zvetiz, Radoschin Kundak, Wukuman Peolich, Mihal Obradovicz, Stanissa Widukich, Staniz Pradan, Radisha Bossanez, Wuczko Terbuhovicz, Marian Terbuhovicz, Berissov Terbuhovicz, Juka Terbuhovicz, Serdia Obradoviz, Stanko Bujanoviz, Vuk Kragich, Miholo Terbuhoviz, Abraham Rekich, Milovan Buianovicz, Petko Terbuchovicz, Wuk Terbuchovicz, Jovan Bossanez, Mileta Rekich, Wuk Smolenovicz, Gruiza Bossanez, Wuczina Wuinovicz Mladen Bossanez, Pevlicz Stanissa, Milich Vuk, Luka Slavicziz, Miat Slavicziz. Knez Zeganovicz, Juro Kekich, Milich Staniz, Wukoman Staniz, Radmio Czucziz, Vileniza Stoin, Miloch Vilinicza.

Summa: Sessiones 23, fratres uxorati 19, filii uxor. 10, equi 31, hinuli 9, boves 59, iuvenci 12, vaccae 62, vituli 52, oves caprae agneli 426. majales 218, alvearia 4, vineae fossor. 51, jug. trit. et siliginis insem. 64, jugera hordei et avenae insem. 9, jug. milii insem. 57, jug. kuk. ins 5, prata falcatores 82.

Pagus Korenichan in monticulis penes rivulum Czepidlak situatus, distat a diruta arce Szirach 3, à Pakarz 6 horis occidentem versus. Metales eius sunt usque fluvium Illova ad septentrionem, pagus Csepidlak ad orientem, Potochani et Basztasy ad meridiem, habet terras arabiles 700, jugera prata 100 falcatores, pascua communia in abundantia, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 51 fossores, 3 parva molendina in rivulo Raiczoviz, sylvas nullas, macellum ad aeducillium non reperitur, quisque pro libitu educillat. Dum caesareus exercitus Essekinum expugnasset, incolae omnes se in Croatiam receperunt, mansit 3 annis desertus, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 30 domus graeci ritus erant, de facto in 39 domibus eiusdem religionis habitant. de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Czernekiensis Amet Beg illorum erat, pro decimis et robothis nihil dabant. Sed in confiniis crisiensibus penes Illovam vigilare debebant, pro harass ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim persolvebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit, summam quantum solverunt nesciunt.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 300 fl.
„ 1700. Provisori Posegensi Gabrielli Hapsz 722 fl 83 d.
„ 1701. Eidem provisori 483 fl.

Conscriptio pagi Potochani.

Nomina incolarum: Wukobrad Mihalovich, Milak Radonoviz, Juris a Plavchit, Plaschviz Vukasin, Milich Suchnoviz, Stoiak Radonoviz, M t Radonoviz, Stanivuk Mihaloviz, Bogota Vukosoglaviz.

Summa: Sessiones $2^{3}/_{8}$, fratres uxorati 1, filii uxor. 3, equi 3, boves 10, iuvenci 4, vaccae 9, vituli 8, oves caprae agneli 86, majales 34, alvearia 6, vineae foss. 6, jug. trit. silig. insem. 8, jug. hordei avenae insem. $^{1}/_{2}$, jug. insem. milii $7^{1}/_{2}$, jug. kuk. insem. 1, prata falcat. $16^{1}/_{2}$.

Pagus Potochani sub montibus et sylvis Stupchaniczka planina nuncupatis situatus, distat a diruta arce Sirach 3 horis meridiem versus, limites eius sunt terrae pagi Puklicza ad orientem, Korenichan ad septentrionem, Basztasi ad occidentem, habet terras arabiles 70 jugera, prata 20 falcatores, pascua communia in sylvis et alibi sufficientia, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 6 fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Deresza, sylvas nullas, ligna pro sua necessitate ex supra nominatis magnis sylvis accipiunt, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae in Croatiam se receperunt, ibidem 3 annis permanserunt, tandem denuo collocati, sub dominio turcico 2 domus graeci rithus erant, de facto in 9 domibus eiusdem religionis subsistunt, de domino terrestri christiano nemo inhabitatorum quidquam referre scivit, ultimus dominus Amet Beeg Czernekiensis erat, robothas et decimas nullas, solummodo vigilias penes fluvium Illova in sylvis peragere, ab uno aratro autem harass 1 aureum annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Marettich Possegam persolverunt, et pago Korenichan in auxilium dederunt 60 fl.

Anno 1700. Provisori Posegensi Gabrieli Hapsz 50 fl.

„ 1701. Eidem provisori 50 fl.

Conscriptio pagi Puklicza.

Nomina incolarum: Zavicha Dikovich, Grubicha Gruschiz, Sava Bellaz, Stanko Bellaz, Millan Samardich, Stojan Samardich, Ivan Samardich, Stojan Bossanez.

Summa: Sessiones $5^{5}/_{8}$, fratres uxorati 6, equi 9, boves 14, iuvenci 1, vaccae 11, vituli 10, oves caprae agneli 116, majales 38, alvearia 1, vineae fossor. 8, jug. trit. et siliginis insem. $18^{1}/_{2}$, jug. hordei et avenae insemin. $3^{1}/_{2}$, jugera milii insem. 3, jugera kukuriz inseminata 1, prata falcatores 5.

Pagus Puklicza penes montes Orahoviczka planina in valle situatus, distat a diruta arce Szirach 3 horis orientem versus, metales eius sunt, terrae pagi Csepidlak ad septemtrionem, Krivaja ad orientem, et montes Orahoviczka planina ad meridiem, habet terras arabiles 80 jugera, sed in territorio pagi Krivaja in Veroviticzensi districtu arant, prata 10 falcatores, pascua ubique bona, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 8 fossores, 2 parva molendina in rivulo Csepidlak, sylvas nullas, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae in Croatiam discesserunt, et mansit 3 annis desertus, tandem iterum rediverunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Amet Beg erat, robothas, decimas nullas praestabant, solummodo vigilias contra confinia Croatiae peragere debebant, pro harass

autem ab una sessione 1 aureum annuatim solverunt, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt 150 fl.
Anno 1699. Thomae Maretich Posegam 60 fl.
„ 1700. Provisori Hapsz 193 fl. 72 d.
„ 1701. Eidem provisori Haps 81 fl.

Continuatio districtus Csepidlak (Pagus Csepidlak).

Nomina incolarum: Vranech Vuchkukovicz, Maleta Mikelich, Sava Popovich, Stojan Markovich, Stanko Kubischiz, Jura Milinovich, Milich Petlovich, Peter Grubeschiz, Radovan Vskupovicz, Miat Rokich, Stanko Lasarovich, Mileta Lasarovich, Radossa Bossanez, Luka Belaz, Radossa Palkovich, Guosdin Koralich Laszo Mikilich, Wuk Pridok, Vassil Zorich, Grubescha Markovich, Vassil Popovich, Wuk Kovachovicz, Vuczen Karalicz, Peter Panicz, Juricha Ivankovich, Kusman Jovankovich, Prodan Markovich, Secula Raich, Nanko Ivankovich, Ivan Bossanez, Milosch Pridakovich, Radoicza Zutuovich, Radmir Zeczevaz, Vukobrat Markovich, Gnatia Carabinich, Vgrin Vgrinez, Vgrin Carabina.

Summa: Sessiones 22, fratres uxorati 24, filii uxor. 6, equi 46, hinuli 12, boves 78, juvenci 37, vaccae 65, vituli 87, oves caprae agneli 505, majales 332, alvearia 3, vineae fossores 44, jug. trit. et siliginis ins. 91, jugera hordei et avenae insem. 14, jug. milii insem. 74 1/2, jug. kuk. ins. 4 1/2, prata falcatores 75.

Pagus Csepidlak penes fluvium Illova et sylvas Babina Gora nuncupatas situatus, trans Illovam tempore Turcarum omnes pagi ad parvam Valachiam pertinebant, et ante 5 annos interpraes Stachiz ab illis portiones exigebat, commendans krisiensis autem per fas et nefas confinia usque ad Illova dilatavit, cum tamen generalatus krisiensis nunquam ulterius nisi usque ad fluvium Gergevicza se extendebat, caeteri pagi inter Gergevicza et Illova ad parvam Valachiam pertinebant, et possent fisco regio ad minimum 4000 fl. inferre, distat a diruta arce Szirach 4 horis occidentem versus, metales eius sunt fluvius Illova et terrae pagi Borovo ad septentrionem, Krivaya ad orientem, sylvae et montes Orahoviczka planina ad meridiem, habet terras arabiles ultra 700 jugera, prata 120 falcatores, pascua communia in abundantia, penes domus in hortis ac in vineis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 44 fossores, 3 parva molendina in rivulo Csepidlak, sylvas glandinales, focales et aedificiales incipiendo a pago Jakovcze usque ad viam regiam, eundo ad pagum Borovo, Bilo nuncupatum 1 1/2 hora in latitudine ex campo usque ad pastorum domus Kulla vel Straczanska Kuta 1 hora, ac territorium eius se extendit in longitudine a via regia usque ad pagum Potochani 1 hora, in latitudine vero a montibus et pago deserto Gudenczi usque fluvium Illova quinque quad[illegible]tibus horae. Dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incola[illegible] in Croatiam se contulerunt, ibidem 2 annis subsistebant, tandem reversi, ub[illegible] dominio turcico 30 domus graeci ritus erant, de facto in 37 dom[illegible]us eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nemo incol[illegible]um quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Amet Beeg Csernek[illegible]sis erat, cui nullas robothas nec decimas sed servitia haidonicalia prae[illegible]re,

pro Harass ab una sessione 1 aureum annuatim solvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus 95 aureos computando a 4 fl. 30 d. solvere debebant, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 400 fl.
„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 604 fl. 94 d.
„ 1701. Eidem provisori 427 fl 51 d.

Conscriptio pagi Dobra Kuta.

Nomina incolarum: Mischlin Paripovich, Jovan Wukovich, Sava Wukovich, Milosch Dobrachoviz.

Summa: Sessiones $1^1/_2$, fratres uxorati 4, equi 3, hinuli 1, boves 5, iuvenci 4, vaccae 6, vituli 10, oves caprae agneli 39, majales 13, vineae fossores 9, jug. trit. et silig. insem. 6, jug. hordei et avenae ins. $^1/_2$, jug. milii insem. 8, jug. kuk. insem. 2, prata falcat. 13.

Pagus Dobrakuta inter montes et sylvas Petro Werh, et Stupczenicza in valle situatus, in monte arx antiqua et totaliter diruta exstat, distat a diruta arce Szirach una, et a Pakarz 4 horis meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Batiniany ad occidentem, sylvae Orahoviczka planina ad orientem, Bastazka planina ad septentrionem, Markoveczy ad meridiem, sub dominio turcico in arce 2 Turcae in vigiliis erant, penes illam in 2 domibus graeci ritus habitabant, de facto in 4 domibus eiusdem religionis existunt, dum praeterito bello Turcae ex aliis arcibus et fortalitiis expugnati fuissent, etiam illi 2 Turcae una cum rusticis aufugerunt. anno 1700. ante festum Sancti Georgii hic 4 incolae se collocarunt, habet terras arabiles 30 jugera prata 13 falcatores, pascua communia in montibus sufficientia vineas noviter cultas 9 fossores, 1 parvum molendinum in fluviolo Toplicza, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, antecedentes incolae ab omnibus oneribus liberi erant, sed quidem vigilias peragebant, alias locus iste regio-fiscalis est.

Pro portionibus de facto nihil persolverunt, quoniam provisor Possegiensis Gabriel Hapsz illis pro 2 annis libertatem concessisset.

Districtus Szirach.

Conscriptio neo erecti pagi Bresztovacz.

Nomina incolarum: Radak Czuzia, Sava Matelino, Stanko Vidakovich, Tadia Bossanez, Miloy Bossanez, Illia Matich, Marko Wukosalovich, Vuczan Bossanez, Millossa Neokovich, Guosdan Bossanez, Ivan Bogdaniz, Miloch Knezovich, Bukossov Bossanez, Radossa Manolovich Radossa Bogavez, Stanko Bossnak, Radoicza Ruczitiz, Bogoy Bossanez, Stoian Radolovich, Radossav Czutinicz, Stoina Bossanez, Sima Lavach, Negomir Malechoviz.

Summa: Sessiones 8, inquilini 2, fratres uxorati 11, filii uxorati 4, equi 10 hinuli 3, boves 46, iuvenci 23, vaccae 44, vituli 41, oves caprae agneli 148, majales 107, alvearia 9, vineae fossores 4, jug. trit. et silig. insem. 33, jug. hordei et avenae insem. 2, jug. milii insem. 28, jug. kuk. insem. 18, prata falcator. 7.

Pagus neo erectus Brestovacz, quem in magnis sylvis Garavitza nuncupatis incolae graeci ritus ex variis locis congregati anno 1700 erexerunt et collocati sunt, distat a diruta arce Szirach 2 et a diruta arce Podborie

1 hora meridiem versus, metales eius sunt: terrae pagi Podborie ad meridiem fluvius Illova ad septentrionem, pagus Kristelovacz ad occidentem, Konchino Pole ad orientem, habet terras arabiles, quas ex sylvis eradicarunt et excolluerant 130 jugera, prata 20 falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, vineas noviter cultas 4 fossores, sylvas Garavicza, quae ad ipsos pertinet, in longitudine a Konchovo Pole usque Kristelovacz una hora, in latitudine a Podborie usque ad fluvium Illova media hora, sub dominio turcico moderni incolae in variis provinciis, nimirum in Croatia, Bossnia, ac penes Savum collocati erant, uno anno in pago Podborie, id est anno 1701 inhabitabant, etiam 1 molendinum parvum in fluviolo Toplicza aedificant et in 23 domibus graeci ritus existunt et pro domino terrestri cameram seu fiscum regium agnoscunt, alias penes hunc neo erectum pagum rudera antiqua templi videntur, et vocantur Jurdicz, tempore antiquorum Hungarorum dirutum erat.

Anno 1701. pagum Podborie solvere iuverunt 120 fl.

Conscriptio pagi Podborie.

Nomina incolarum: Vucziz Radoloviz, Lasso Kovacziz, Janko Kovacziz, Vtecha Popravak, Vuczan Popravak, Mirko Bocziz, Marco Bocziz, Juko Orich, Wuk Kozureb, Sladoy Wukoijovicz, Radivoj Zutiniz, Lasso Zutiniz, Ignatia Schestiz, Stipan Mitrovich, Radona Mihodragoviz, Dragossa Popovich, Stanissa Belliz, Philip Plavschiz, Jovan Perich Sava Radmilovich, Sobotha Milakovicz, Stanissa Perich, Jaczin Germanovicz, Theodor Petrovicz, Jovan Schevergalo. Radivoy Gerk, Wuk Dragosolovich, Radossa Dragosolovich, Radotina Radotha, Stanko Pazaroviz, Milosch Poprava(k), Lasso Lonczarovicz, Millissa Radussin, Radova Grosdinovicz, Peter Mihalovich, Triffun Bossanez, Milissa Bossnak, Tadimir Bossanez, Milko Maleticz, Pay Bossanez, Peter Bossanez, Stipan Danolicz, Stanisova, Radossa, Peter Bossanez, Stanissa Bossanez, Tiomir Bossanez, Nicola Bossnak, Guosdan Bossnak, Micola Bossnak, Marco Schevergalo.

Summa: Sessiones 27³/₄, fratres uxorati 43, filii 14, equi 76, hinnili 32, boves 148, iuvenci 55, vaccae 113, vituli 100, oves caprae agneli 695, majales 442, alvearia 16, vinae fossores 47¹/₂, jug. trit. et siliginis insem. 167¹/₂, jug. hordei et avenae insem. 32¹/₂, jug. milii insem. 82¹/₂, jug. kuk. insem. 18¹/₂, prata falcatoress 139¹/₂.

Pagus Podborie quidem in planitie, attamen domus plerumque in colliculis situatae, distat a diruta arce Szirach ona hora meridiem versus, metales eius sunt pagus Dolany ad meridiem, Golubinak, Brestovacz et fluvius Illova ad occidentem, Batinyany ad orientem, hic pagus multis annis desertus erat, ante quadraginta annos inhabitatores denuo domus exstruxerunt, et ab hoc tempore semper inhabitatur, habet terras arabiles ultra 1000 jugera, prata ultra 200 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 47¹/₂ fossores, in iliis ac penes domus in hortis arbores fructiferas copiosas, 3 parva molendina in fluviolo Toplicza, sylvas parvas nullius momenti, educillium ac macellum nullum, quisque educillat quis vult, etiam infra pagum ad unum quadrantem horae balneum calidum datur, est quidem inntectum, attamen gradus ex quadrato l[apide] videntur, advenae multi sanandi gratia eo veniunt, qualesnam morb[is] [labo]rantur ignorant, homines qui balneant macri fiunt et sulphuros[um] [e]st,

item ad unum quadrantem horae inde rudera magnae arcis Podborie nuncupata reperiuntur, sub antiquis Hungaris ruinata est, etiam rudera magna antiquae christianorum ecclesiae aparent, in hoc pago Podborie graeci ritus in 51 domibus habitant, de domino christiano terrestri nemo incolarum quidquam referre andivit, ultimus dominus Turca Gradisciensis Husenbeg erat, cui nullas robotas nec decimas, solummodo servitia haidonicalia ac vigilias, pro Harasz 1 aureum ab una sessione annuatim praestare debebant, caeterum pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1690. Thomae Maretich cum pagis Dolany Vrbovacz 125 aureos persolverunt.

Anno 1700. provisori Hapsz Possegam 762 fl. 42 d.

„ 1701. eidem provisori cum neo-erecto pago Brestovacz 748 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Verbovacz.

Nomina incolarum: Radovan Kozurep, Milak Kozurep, Radivoi Kozurep, Juro Kovaczovicz, Radovan Ognenoviz, Millossa Radkoviz, Wukadin Sukulovicz, Mladan Kozurep, Mladan Kovanecz.

Summa: Sessiones $4^3/_8$, fratres uxorati 4, equi 12, hinuli 5, boves 14, iuvenci 6, vaccae 15, vituli 15, oves caprae agneli 107, majales 75, alvearia 6, vineae fossor. 19, jug. trit. et silig. insem. $21^1/_2$, jug. hordei et avenae insem. 6, jug. milii insem. $12^1/_2$, jugera kukuriz insem. 1, prata falcatores 18.

Pagus Verbovach penes montes Juchinczy in coliculo situatus, distat a diruta arce Szirach 1 hora orientem versus Metales eius sunt terrae pagi Batinyany ad septentrionem, Markovcze ad orientem, Podborie ad occidentem, habet terras arabiles 130 jugera, prata 18 falcatores, pascua communia bona et in abundantia, vineas 19 fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas in copia, 2 parva molendina in rivulo Werbovacz, sylvas nullas, ante 40 annos ex pago Podborie incolae advenerunt, sylvas eradicarunt et hunc pagum erexerunt, antea nullus pagus erat, ab hoc tempore continuo inhabitatur, ac in 9 domibus graeci ritus subsistunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Husenbeeg Gradisciensis erat, robothas nec decimas, solummodo vigilias in confiniis peragere, ac servitia haidonicalia pro harass vero 1 aureum annuatim praestare debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 40 fl.

„ 1700 provisori Haps 121 fl. 70 d.

„ 1701. eidem provisori 83 fl.

Conscriptio pagi Markovchy.

Nomina incolarum: Peter Jeczmenicza, Vuczin Jeczmenicza, Bosso Gruiz, Marco Jeczmenecz, Dobrossa Kotorecz, Juriza Wukmirovich, Momo Jeczmenecz, Wuk Kovacz.

Summa: Sessiones $8^{3}/_{8}$, fratres uxorati 6, filii uxorati 4, equi 13, hinuli 7, boves 28, iuvenci 6, vaccae 20, vituli 30, oves caprae agneli 225, majales 130, vineae fossor. 18, jug. trit. silig. insem. 28, jug. hordei et avenae insem. 9, jug. milii insem. 22, prata falcat. 33.

Pagus Markovchy sub montibus et sylvis Petrowrh nuncupatis situatus distat a diruta arce Szirach 1 hora meridiem versus, limites eius sunt, terrae pagi Batina ad septentrionem, Podborie et Dolany ad occidentem, Dobra Kuta ad orientem, habet terras arabiles 200 jugera, prata 50 falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, vineas cultas 17 fossores, in illis ac in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas, 1 parvum molendinum in rivulo Stanczovez, hic pagus semper inhabitatus erat, sub dominio Turcarum 8 domus graeci ritus erant, de facto quoque in 8 eiusdem religionis existunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam audivit, ultimus dominus Turca Ahmet Beeg Csernekiensis erat, cui nullas robothas nec decimas dabant, solummodo vigilias in confiniis peragere, harass ab una sessione 1 aureum annuatim persolvere debebant, alias locus iste regio-fiscalis est.

Pro primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699 Thomae Maretich solverunt 52 fl.
„ 1700 Provisori Possegensi Haps 227 fl. 60 d.
„ 1701. Eidem provisori 193 fl. 86 d.

Conscriptio pagi Pakrany et Bella.

Nomina incolarum: Gvozdin Bugdravicz, Smolan Radanoviz, Wukovoy Staniz, Milossa Vekich, Stanko Vekich, Jovan Vekich. Vuk Wudragovich, Jovan Komlenich, Wuk Dragovich, Wuk Dragovich, Stoin Banovicz, Knat Banovicz, Sava Vekich, Janko Komlenich, Simo Komlenich, Sava Juricziz, Wuk Milochoviz, Zvio Hasseniz, Guosdin Radmilovich, Peter Jelechich, Mrtossa Boschiz, Millivoy Boschiz, Marco Bossancz, Laszo Radovalicz, Juricz Radkovicz, Miloseh Malincz, Radmil Juriz, Radovan Sladochiz.

Summa: Sessiones 12, fratres uxorati 13, filii uxorati 9, equi 27, hinuli 12, boves 58, juvenci 15, vaccae 51, vituli 54, oves caprae agneli 270, majales 172, alvearia 2, vineae fossores 20, jugera tritici et siliginis insem. 51, jug hordei et avenae insem. 13, jug. milii insem. $36^{1}/_{2}$, jug. kukuriz insem. $11^{1}/_{2}$, prata falcatores $80^{1}/_{2}$.

Pagus Pakrany et Bella infra montes Petrowrh et Krna Gella situatus, domus ab invicem procul aedificatae, distat a diruta arce Szirach $^{1}/_{2}$ hora meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Dolani ad occidentem, Markovchani ad septentrionem, Petrowrh et Krna Gella ad orientem, Javornik ad meridiem, habet terras arabiles ultra 360 jugera, prata 80 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 15 fossores in his ac in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas, ex magnis montibus ligna pro necessitate sibi adferunt, 4 parva molendina in rivulo Brza, hunc pagum incolae nunquam deseruerunt, semper inhabitabatur, in 18 domibus graeci ritus subsistunt, praeterea in hoc pago reperitur magnum dirutum monasterium Beli Closter nuncupatum, ab antiquis Hungaris desertum manet, muri alti et pulchri circa circum, cum alta turri ex lapide

exstant, dicitur monialium ordinis sancti Benedicti fuisse, e regione trans rivulum Stanczovac rudera magnae ecclesiae christianae apparent, dum antiqui Hungari debellati fuissent, dirutum erat, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Hussen Beg Csernekiensis fuit, cui nullas robothas nec decimas, solummodo servitia haidonicalia praestare, vigilias in confiniis peragere, pro harass autem 1 aureum annuatim persolvere debebant, de facto pagus iste regio fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus illorum contingens persolverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich 40 aureos in specie solverunt.
„ 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 352 fl.
„ 1701. Eidem 330 fl.

Conscriptio pagi Borchy.

Nomina incolarum: Ignatia Baczetiz, Vuczoy Baczetiz, Stepan Zoreavicz, Ivan Jegomirovich, Stepan Mirosolovich, Radossin Nikolich, Srdin Jorayovich, Milovan Wukumanovich, Milan Vuicz, Mihailo Wucziczoviz, Quosdin Nikovich, Luka Popovich, Radossin Dujanoviz, Radon Mitroviz, Wranech Nikolicz, Vuin Dujanoviz, Radossa Vuianoviz, Milin Vukassoviz, Vasil Marich, Janos Verisavlovich.

Summa: Sessiones 8¼, fratres uxor. 5, filii uxor. 2, equi 9, hinnuli 4, boves 37, juvenci 9, vaccae 25, vituli 25, oves caprae agneli 144, majales 45, alvearia 10, vineae fossores 7½, insemin. jug.: tritici et siliginis 32½, hordei et avenae 4, milii 14, kukuriz 8½, prata falcatores 36.

Pagus Borchy in magnis montibus Petrobrd situatus distat a diruta arce Szirach una hora occidentem versus, metales eius terrae pagi Bela ad occidentem, sylvae Wuchinenses ad orientem et pagus Branech ad meridiem, habet terras arabiles 200 jugera, prata 36 falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, vineas noviter cultas 7½ fossores, sylvas proprias nullas, 2 parva molendina in rivulo Brziza et in Pakra, hic pagus nunquam desertus mansit, incolae graeci ritus in 20 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt dicere, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussan Beeg erat, cui nullas robothas nec decimas praestabant, solummodo servitia haidonicalia et vigilias in confiniis Croaticis peragere, pro harass autem annuatim ab una sessione 1 aureum persolvere debebant de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 30 aureos in specie.
„ 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 260 fl.
„ 1701. Eidem provisori 260 fl.

NB. Ex 7 domibus incolae alio discesserunt, cum portiones tantas solvere non potuerint, terrae in montibus sunt plerumque steriles.

Conscriptio pagi Dolyany.

Nomina incolarum: Mihal Malich, Marco Popovich, Quassil Gacziz, Srdan Theodorovich, Stanicha Maiz, Lucca Blachiz, Maicz Milich, Ignatia

Radolovich, Stanko Maicz, Sava Lassagich, Radovan Bossnan, Stepan Popovich, Maicz Milinko, Ivio Bossnak, Vukovoy Bossnak, Secula Bossnak, Vukay Bossnak, Dragossa Bossnak, Theodor Bossnak, Vojan Bossnak, Vugassnok Bossnak, Radovan Nikolich erat antea waivoda.

Summa: Sessiones 9½, fratres uxorati 15, filii uxorati 1, equi 27, hinuli 12, boves 55. juvenci 17, vaccae 42, vituli 41. oves caprae agneli 439, majales 223, alvearia 23, vineae fossores 26½, jugera insemin.: tritici et siliginis 69, hordei et avenae 24½, milii 30, kukuriz 12½, prata falcat. 92.

Pagus Dolany in coliculis situatus distat a diruta arce Szirach media hora meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Markovicz et Bella ad orientem, Podborie, Vrbovacz ad septentrionem, Milenovczy et Schibovacz ad occidentem habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas 26½ fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Wrbovacz, sylvas nullas, ante 40 annos pagus iste desertus erat, tandem ex variis locis homines se collocarunt et ab hoc tempore continuo inhabitatur, in 22 domibus graeci ritus reperiuntur, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussan beg erat, cui robothas nec decimas dabant, solummodo vigilias in confiniis Croaticis peragere, pro harass autem ab una sessione annuatim 1 aureum persolvere debebant, locus iste modo regio-fiscalis est

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam nullam illis dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich 25 aureos in specie persolverunt.
„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 243 fl. 10 d.
„ 1701. Eidem provisori 217 fl.

Conscriptio pagi Szibovach.

Nomina incolarum: Jovicza Kovacz, Secula Paniz, Sava Konatorovicz, Vukay Philipovich, Stanko Bossnak, Miat Bossnak, Summi Bossnak

Summa: Sessiones 3. fratres uxorati 9, equi 8, hinuli 4, boves 21, juvenci 1, vaccae 22, vituli 37, oves caprae agneli 48, majales 54, vineas fossores 7; jugera insemin.: tritici et siliginis 22, hordei et avenae 4½, milii 5½, kukuriz 6, prata falcatores 16.

Pagus Szibovach inter sylvas in montibus situatus, distat a diruta arce Szirach ¾ horae orientem versus, metales eius sunt terrae pagi Golubinak ad occidentem, Podborie ad septentrionem, Bella et Dolyany ad orientem, habet terras arabiles 90 jugera, prata non habet, sed foenilia in sylvis falcant 16 falcatores, vineas noviter cultas 7 fossores, pascua communia in sylvis, molendina nulla, ante 7 annos incolae hunc pagum erexerunt, antea nullus pagus erat, 3 ex pago Podborie et 4 incolae ex Bossnia advenerunt, agros ex sylvis excoluerunt, de facto in 7 domibus graeci ritus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt, sed cameram seu fiscum regium pro domino terrestri agnoscunt.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich contributionis solverunt.
„ 1700. Provisori Possegiensi Gabrieli Hapsz 39 fl. 56 d.
„ 1701. Eidem provisori 40 fl.

Conscriptio pagi Golubinak.

Nomina incolarum: Stephan Vesmarovich, Vidak Vesmarovich, Mislin Drazeticz, Sava Miachiz, Milan Radivoy, Teodor Quosdovoviz, Milovay Radotich, Janko Vesmarovich, Ranissa Radotich, Stanko Jerenich.

Summa: Sessiones 3$^{3}/_{4}$, fratres uxorati 3, equi 6, hinuli 4, boves 17, iuvenci 12, vaccae 20, vituli 30, oves caprae agneli 64, majales 36, alvearia 40, jug. trit silig insem 11$^{1}/_{2}$, jug. hordei et avenae 1$^{1}/_{2}$, jug. milii insem. 17, jug. kuk. insem 5$^{1}/_{2}$, prata falcator. 3.

Pagus Golubinak inter sylvas penes fluviolum Csavloviсza situatus, distat a diruta arce Szirach 1 hora orientem versus, metales eius sunt Kurtino polie ad ocidentem, terrae pagi Podborie ad septentrionem, Szibovach ad orientem, Kip et Stridane ad meridiem, habet terras arabiles 140 jugera, prata 3 falcatores et alia foenilia in sylvis congregare debent, vineas nullas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, molendinum nullum, antequam turcicus exercitus Viennam se movisset, incolae pagum deseruerunt et in crisiensem generalatum discesserunt, 5 annis ibidem subsistebant, tandem reversi, sub dominio turcico 6 domus graeci ritus erant, de facto in 10 domibus eiusdem religionis habitant, quisnam dominus terrestris olim christianus fuisset, nihil sciunt, ultimus dominus Turca Csernekiensis erat, cui decimas nec robothas, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere, pro harass 1 aureum annuatim ab una sessione praestare debebant, nunc locus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich, etiam quietantiam non dedit.
„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 98 fl. 24$^{1}/_{2}$ d.
„ 1701. Eidem Gabrieli Hapsz 58 fl. 74 d.

Conscriptio pagi Kipp.

Nomina incolarum: Ivan Csalicz, Ivviz Gruiz, Novak Wukovich, Vuchan Mirkovich, Milich Janichoviz, Vukassin Bossnak, Illia Csaliz, Mike Malenovich, Rustivoy Bossnak, Lasso Bossnak, Vuczan Romich, Kusman Koykovich.

Summa: Sessiones 4, fratres uxorati 5, equi 5, hinuli 4, boves 18, iuvenci 5, vaccae 17, vituli 17, oves caprae agneli 77, majales 24, alvearia 8, vineae fossor. 3, jug. trit. et silig. insem. 24$^{1}/_{2}$, jug. milii ins. 17$^{1}/_{2}$, jug. kuk. insem. 5, prata falcat. 19.

Pagus Kipp penes sylvas in montibus situatus, distat a diruta arce Szirach $^{1}/_{2}$ hora orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Karanovczy ad orientem, Stredani et Golubinak ad occidentem, Szibovach ad septentrionem, habet terras arabiles 150 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas 6 fossores, sylvas focales, glandinales et aedificiales 75 jugera, 1 parvum molendinum Rovnin Potok, ante 20 annos incolae hunc pagum deseruerunt, ante 14 annos denuo collocati sunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, de facto in 12 domibus eiusdem religionis habitant, unus pop unam domum inhabitat, agros colit de domino christiano terrestri nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Csernekiensis Husan beg erat, cui robothas nec decimas

dabant, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere, pro harass 1 aureum annuatim persolvere debebant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt, quietantiem non dedit.

Anno 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 92 fl. 20 d.

„ 1701. Eidem provisori 90 fl. 60 d.

Conscriptio pagi Karanovchy.

Nomina incolarum: Bogossov Dragolovicz, Stegovich Gosdin, Radivoy Jovanovich, Janko Kurich, Stanko Mitrovich, Zvio Jovanovich, Ivan Vayczíz.

Summa: Sessiones $2^1/_4$, fratres uxorati 3, filii uxorati 1, equi 8, hinuli 5, boves 12, iuvenci 7, vaccae 13, vituli 22, oves caprae agneli 41, alvearia 4, jug. trit. et silig. insem. 13, jug. hordei avenae insem. 2, jug. milii insem. 13, jug. kuk. insem. $^1/_2$, prata falcatores 14.

Pagus Karanovchy penes sylvas in montibus situatus distat a diruta arce Szirach $^3/_4$ horae orientem versus, metales eius sunt terrae pagi Milenoveczy ad orientem, Sregyany ad occidentem, Kipp et Szibovacz ad septentrionem, habet terras arabiles 120 jugera, prata nulla, solummodo in agris foenilia falcant 14 falcatores, pascua communia in abundantia, molendinum et sylvas nullas, ante 40 annos desertum et sylvae erant, tandem homines sylvas eradicarunt et collocati sunt, ab hoc tempore semper inhabitatur et in 7 domibus graeci ritus habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussan Beg illorum erat, cui robothas nec decimas praestiterunt, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere et pro harass ab una quaque sessione annuatim persolvere debebant de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus Possegam solverunt, quietantiam non dedit.

Anno 1700. Provisori Hapsz Possegam 50 fl.

„ 1701. Eidem provisori 50 fl.

Conscriptio pagi Millenovacz.

Nomina incolarum: Maxim Merkal, Lassicz Vucziz, Stoicz Szernicz, Vuicza Radoschovicz, Millossa Jankovich, Millovan Jovanovich, Mihal Mikolich, Stephan Hrastovich, Stanko Andrich, Illia Ivicz, Michalo Lossecz, Marian Brdar, Raiko Radovanovicz, Peio Marianovich, Wuk Miliczíz, Illia Czipczia, Bosso Bericz, Kostadin Stankovich, Milin Czipczia.

Summa: Sessiones $9^1/_8$, fratres uxorati 17, filii uxor. 1, equi 20, hinuli 10, boves 39, iuvenci 12, vaccae 34, vituli 39, oves caprae agneli 31?, majales 142, alvearia 20, vineae fossores $12^1/_2$, jugera trit. et siligini insem $40^1/_2$, jug. hordei avenae insem. 10, jug. milii insem. $37^1/_2$, juger kuk. insem. 7, prata falcat. 33.

Pagus Millenovacz non in planitie, sed in coliculis situatus distat a dirut arce Szirach $^1/_2$ hora orientem versus, metales eius sunt terrae oppid

Szirach ad orientem, Deresza et Badlovina ad meridiem, Szredani ad septentrionem Kipp et Karanovchy ad occidentem, habet terras arabiles ad minimum 400 jugera, prata 33 falcatores, pascua bona, vineas noviter cultas 11½ fossores, 1 parvum molendinum, sylvas nullas, ante 40 annos desertum, et sub magnis sylvis erat, incolae ex diversis locis sylvas eradicarunt et collocati sunt et usque ad hodiernam diem inhabitatur, in 19 domibus graeci ritus existunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus turca Csernekiensis Hussan Beg erat, cui robothas nec decimas dabant, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere, pro harass ab unaquaque sessione annuatim 1 aureum persolvere debebant, de facto autem pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno provisori Hapsz nihil solverunt, sed interpraes Stachiz ab illis portionem sine quietantia exegit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1700. Provisori Possegiensi Gabriel Haps 290 fl. 80 d.

„ 1701. Eidem provisori 268 fl. 68 d.

Ex hoc pago 13 inhabitatores suas domus deseruerunt et in Syrmium iverunt, caeteri illos sequi volunt, oportebit praecautionem facere, ne clam abire possint.

Conscriptio oppidi Szirach.

Nomina incolarum: Theodor Milichovicz, Matto Mirkosinovcz, Jaksa Bossnak, Radon Slepoczoviz, Zvetko Krkacza, Jovan Ivanovicz, Nikola Kolabich. Millin Kolabich, Peter Maistrovich, Kavelo Kovaczovicz, Radossa Slichoviz, Nikola Lassiz, Ravicza Milankovicz, Jura Vukotiz, Raduo Maisterovich, Novak Vuicziz, Blagay Janich, Milovan Dobrokislil, Radovan Jagich, Millissa Knezovicz, Radon Mukschiz, Vukoy Predavek, Petko Dragomirovich, Jovan Ognanovicz, Mihailo Vukovicz, Mittar Milich, Stojan Milich, Vasil Krubeschiz, Vukoman Skoroselil, Radovan Millejovich, Nicola Perchiniz, Juko Harumbassiz, Milovan Perczinlia, Milissa Miliczoviz, Milosch Gruicziz, Bossa Gruicziz, Lubay Tomich, Stojan Bozdaloviz, Vajosin Tadomir, Preday Miletich, Laszo Milichovicz, Thodor Raicziz, Stosch Simisch, Pantelia Jovich, Srdan Radovanovicz, Vidak Kovacz, Zvio Janich, Tadomir Dodicz, Ranissa Bossanez, Radoicza Prodanovich, Mirko Mischlin, Vuczen Vukoticz. Vukadin Rainoviz, Radossa Pregogorez, Mileta Kovaczoviz, Stephan Pezikosza, Savicza.

Summa: Sessiones 14⅝, fratres uxorati 12, filii uxorati 10, equi 25, hinuli 7, boves 67, iuvenci 47, vaccae 87, vituli 96, oves caprae agneli 71, majales 120, alvearia 18, vineae fossores 12½, jugera trit et siliginis insem. 36, jug. hordei avenae insem. 20, jug. milii insem. 60½, jug. kuk. insem. 51½, prata falcat. 84.

Oppidum Szirach penes montes Szelanska situatum, in monticulo arx diruta cum intectis altis muris exstat, penes hanc dirutam arcem et oppidum fluviolus Pakra ad orientem, rivulus Dubicza vero ad occidentem fluit, in hac arce habitabant 4 Turcarum officiales, Tisdar Josuph Aga, capitani Omer Aga, Ibraim Aga et Czuto, caeteri Turcae in oppido in 40 domibus subsistebant, hos omnes commendabat Tizdar Josuph Aga, etiam in illa 4 neferi vigilabant, penes Turcas 10 domus graeci rithus in

oppido erant, distat ab arce Pakarz 2 horis meridiem versus. dum caesarei arcem Vuschin expugnassent, Turcae Sziracenses audiendo hoc, inde Paraczinum et Gradiscam aufugerunt, hanc arcem Podborienses Rasciani in possesionem acceperunt, postquam Turca Belgradum recuperasset, denuo Turcae hanc arcem acceperunt, collonelus Macari cum caesarea militia illos de novo expullit et in ea germani praesidiarii aliquot annis subsistebant, de facto autem diruta ac vacua stat, incolae moderni ex variis locis collocati et in 57 domibus graeci ritus habitant, habet terras arabiles 500 jugera. prata 100 falcatores, pascua in abundantia, vineas cultas 12½ fossores in quibus ac in hortis arbores fructiteras, sylvas nullas, 4 parva molendina, nimirum in fluviolo Pakra 3 et 1 in rivulo Grisna, item 3 stuppas, in quibus pannum valachicum contundunt, officinas mercimoniales, macellum educillium nullum, quisque educillat quis vult, in fluviolo Pakra pisces trutae sed paucae dantur, metales eius sunt Milanovczy et Badlovina ad occidentem, Dolany ad septentrionem, Pakrany ad orientem, Grahovlany, ad meridiem, incolae graeci ritus, qui cum Turcis habitabant, nihil aliud nisi robothas illi Tisdar praestabant, de domino terrestri christiano moderni incolae nihil sciunt, de facto oppidum hoc regio-fiscale est.

Prima vice interpraeti Stacziz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit 450 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam quietantiam non dedit 200.
„ 1700. Provisori Possegiensi sonat quietantia 370 fl.
„ 1701. Eidem provisori sonat quietantia 360 fl. 1 d.

Conscriptio pagi Derecza.

Nomina incolarum: Milossa Komlanovich, Milich Gatesch, Radossa Komlanovich, Laszo Gadisch, Dobrovoy Vukovich, Martin Schrio, Stipan Nikolich, Maton Kobich, Stoicz Joschiz, Radossa Gadesch, Vukman Bassilovich, Jovan Bilez, Stephan Marianovecz, Ivan Bossnak, Peter Jakovicz, Peter Wukadinovich, Marco Bussilovicz, Novak Markovich, Illia Babich, Radak Bossnak, Stanivuk Bossnak, Zvio Bossnak, Radivoy Germanoviz.

Summa: Sessiones 11⅝, fratres uxorati 10, filii uxorati 5, equi 28, hinuli 11, boves 47, iuvenci 11, vaccae 48, vituli 49, oves caprae agneli 261. majales 160, alvearia 20, vineae fossor. 28½, jug. trit. et siliginis insem. 42½, jug. hordei avenae insem. 11½, jug. milii insem. 29, jugera kuk. insem. 18, prata falcat. 74.

Pagus Dereza penes sylvas in monticulis situatus distat a diruta arce Szirach ½ hora orientem, Pakarzino 2 horis meridiem versus, metales eius sunt terrae oppidi Szirach et Graholany ad orientem, Kussonie ad meridiem, Obriz et Barlovino ad occidentem, Millenovacz ad septentrionem, habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas 28½ fossores, sylvas nullas, 3 parva molendina unum in rivulo Kravarina et 2 in Pakra, dum antiqui Hungari a Tu expulsi fuissent, hic pagus ab antiquo desertus mansit, ante 45 anı inhabitatores ex variis locis collocati et ab illo tempore inhabitatur, facto catholici in 5 et graeci ritus in 16 domibus habitant, de dom christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Osman Agaczi Szirachensis fuerat, cui decimas et a quavis domo 3 diebus roboth

annuatim et ab una sessione 1 aureum pro harass solvebant, caeterum pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz portiones solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt 90 fl.
„ Provisori Hapsz Possegam, sonat quietantia 320 fl. 65 d.
„ Eidem provisori 280.

Conscriptio pagi Badlevina.

Nomina incolarum: Martin Kovaczovicz, Stephan Andreovich, Juras Markovich Andria Mattiovich, Nicola Philipovich, Miat Markovich, Miat Philipovich, Maudich Luk, Niko Wrbosliz, Mattia Voianovich. Thoma Lapachovicz, Peter Thomich, Philipich Jurich, Mio Lujanovich, Ivan Bossanez, Mio Czubrinicz.

Summa: Sessiones $8^{3}/_{8}$, fratres uxorati 7, filii uxorati 2, equi 19, hinuli 9, boves 40, iuvenci 16, vaccae 48, vituli 61, oves caprae agneli 35, majales 188, alvearia 6, jug. trit. et siliginis insem. $36^{1}/_{2}$, jugera hordei avenae insem. $12^{1}/_{2}$, jugera milii insem. $28^{1}/_{2}$, jug. kuk. insem. 12, prata falcatores 75.

Pagus Badlevina penes fluviolum Pakra et rivulum Jovoscha in planitie situatus, distat a diruta arce Szirach $^{3}/_{4}$ horae orientem versus, metales eius sunt terrae pagi Szregyany ad occidentem, Millenovacz ad septentrionem, Dereza ad orientem, Obrez ad meridiem, habet terras arabiles 220 jugera, prata 75 falcatores, pascua communia bona, vineas et sylvas nullas, 1 parvum molendinum in fluvio Pakra, sub dominio turcico 4 domus catholicorum erant, ante 10 annos incolae pagum hunc deseruerunt, ante 8 annos autem denuo ex Croatia reversi et de facto in 16 domibus catholici habitant, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Szirachensis Hussan fuerat, cui decimas ab omni frumento, robothas 3 in anno a qualibet domo, a quovis porco et capra 1 hungaricum pro pascuis praestabant, harass non dabant, sed ad generalatum crisiensem 60 occas salis et 1 paar paputscharum contribuebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

NB. Inter pagum Badlevina et Dereza, penes fluvium Pakra, dirutum templum catholicorum, cum altis intectis muris, ad Sanctum Michaelem reperitur, in medio huius templi sacellum ex lignis exstructum, in quo franciscanus Pakarcensis sacra administrat.

Prima vice interpraeti Stachiz pro contributionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699 Thomae Maretich Possegam solverunt 85 fl
„ 1700. Provissori Hapsz Possegam sonat quietantia 241 fl.
„ 1701. Eidem provisori 218 fl.

NB. hic pagus spectat ad districtum Szmolian caeteros pagos provisor Hapsz conscripsit.

Conscriptio pagi Szregyany.

Nomina incolarum: Mitter Petrovicz, Vukadinovich Jovich, German V baczovicz, Maxim Zizvara, Radoscha Vranischovicz, Stanissa Bogdanovicz, St oicz Joviziz, Theodor Dragossovicz, Jurissa Vukodinovicz, Jovicza

Wuczkovicz, Miat Radiziz, Vuczet Vasiloviz, Vuczina Mirkovicz, Radosa Dulicz, Nicola Stepanovicz, Vukoschin Moslicha, Milissa Dobrovagoviz, Radossa Schirona, Vukman Bossnak, Marco Nikolich, Milosch Miliczoviz, Vuczen Vukomanoviz, Stephan Bossnak, Radivoy Bossnak, Millissav Perenchoviz.

Summa: Sessiones 18$^{5}/_{8}$, fratres uxorati 15, filii uxorati 9, equi 35, hinuli 14, boves 60, iuvenci 24, vaccae 46, vituli 61, oves caprae agneli 368, majales 153, alvearia 12, vineae fossor. 9, jugera trit. et siliginis insem. 62, jug. hordei avenae insem. 9$^{1}/_{2}$, jug. milii insem 58$^{1}/_{2}$, jug. kuk. insem. 6, prata falcat 44.

Pagus Szregyany penes sylvas Szredsko nuncupatas situatus, domus valde procul ab invicem dispersae, penes aliquas Pakra fluit, distat a diruta arce Szirach quinque quadrantibus horae orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Badlevina et Millenovczy ad meridiem, Troiglava ad occidentem, Golubinak ad orientem, habet terras arabiles 700 jugera, prata 80 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas noviter cultas 9 fossores, penes domus in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas ad pagum pertinentes, 3 parva molendina in rivulo Dobroviza, infra pagum magna diruta ecclesia catholica, vocatur Szreda ad sanctum Matthiam, muri alti intecti exstant, Franciscanus Pakarczensis in illa sacra administrat et hic pagus Szregyany ab hac ecclesia sibi nomen dedit, ante quinquaginta annos in hoc loco, ubi modo pagus stat, desertum ac sylvae erant, incola Mitter Petroviz et Vukadin Joviz inceperunt sylvas eradicare, agros et prata formare, domus aedificare, successive plures se collocarunt, et plerique alio abiverunt, hi 2 ante nominati incolae semper penes domus suas manserunt, et harass ad crisiensem generalatum 2 lapides salis dederunt, ante 5 annos ex diversis locis homines se collocarunt, de facto in 25 domibus graeci ritus hab tant, de domino terrestri christiano nemo quidquam ex incolis referre scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Amet Beeg erat, cui nihil aliud nisi ab una sessione 1 aureum annuatim dabant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 43 aureos in specie solverunt.
„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz sonat quietantia 475 fl. 34 d.
„ 1701. Eidem provisori sonat quietantia 397 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Trioglava.

Nomina incolarum: Tadia Vgrechiz, Peakoviz Novakovich, Slavojovicz Dragosso, Slavojovicz Stridinoviz, Slavojovicz moletin.

Summa: Sessiones 1$^{3}/_{4}$, fratres uxorati 8, equi 9, hinuli 3, boves 16, juvenci 4, vaccae 7, vituli 14, oves caprae agneli 84, majales 59, alvearia 5 jugera insem.: tritici et siliginis 9, hordei et avenae 1, milii 6$^{1}/_{2}$.

Pagus Trioglava inter sylvas magnas Kerendia situatus, incolae pr[...]o ante annum inceperunt sylvas eradicare, et agros excolere, distat a di[...]ta arce Szirach 1$^{1}/_{2}$ hora orientem versus, limites eius sunt pagus Szreg[...]y ad orientem, Goveda Pola ad occidentem, Obrisz ad meridiem, Golub[...]k ad septentrionem, alias in his sylvis nunquam pagus exstiterat, de f[...]to

in 5 domibus graeci ritus habitant, qui ex pago Belaaz eo advenerunt, dominus terrestris est camera seu fiscus regius, habet terras arabiles 36 jugera, prata nulla, foenilia in sylvis congregant, molendinum exstruere volunt ligna in magnis sylvis accipiunt, nunc regio-fiscalis est.

NB. Hi incolae libertatem ab omnibus oneribus habent, ideoque adhuc uno anno pro portionibus nihil solvere tenentur, pertinent ad woivodatum Szmolan.

Conscriptio pagi Vllenyak.

Nomina incolarum: Stanissa Trgovczoviz, Milin Maistor, Vuiza Petroviz, Milach Milich, Vuk Srdana, Millach Radaschoviz, Janko Wukejoviz, Marco Stepanovicz, Stanissa Radoiz, Lasso Podravacz, Millich Bayeziz.

Summa: Sessiones $2^3/_8$, fratres uxor. 3, filii 7, equi 5, hinuli 2, boves 19, juvenci 4, vaccae 21, vituli 34, oves caprae agneli 22, majales 120, alvearia 15, jugera insem.: tritici et siliginis 14, milii 19, kukuriz 9, prata falcatores 5.

Pagus Vllenyak in magnis sylvis Garavicza nuncupatis situatus, alias pagus in his sylvis nunquam erat, moderni incolae ex Bossnia advenerunt, anno 1700 ante festum sancti Georgii collocati, et in 11 domibus graeci ritus habitant, distat a diruta arce Szirach 2 horis orientem versus, metales eius sunt, Trioglava ad orientem, deserta ecclesia Kristelovacz ad septemtrionem, Gay ad meridiem, fluvius Illova ad occidentem, habet terras arabiles, quas sibimet ex sylvis eradicarunt, 42 jugera, prata 4 falcatores, pascua communia sufficientia, 1 parvum molendinum in rivulo Czavlovicza, sylvae sunt magnae, usque ad Savum et Dravum se extendunt, penes hunc pagum rudera ecclesiae aparent, quae tempore antiquorum Hungarorum diruta fuit, dominus terrestris camera seu fiscus regius est.

Contributiones necdum solverunt, quoniam ipsis libertas pro 2 annis concessa fuisset, sed a elapso festo sancti Georgii persolvere tenentur. Spectat ad districtum Szmolyan.

Conscriptio pagi Opaleny Gay.

Nomina incolarum: Imbricza Guranczíz, Mihal Halevuch, Andrass Gorichky, Milosch Drnich, Lorek Beuschiz, Schimun Schatovicz, Mihal Sekovicz, Stepho Kovaczoviz, Grgo Mattiovicz, Stephan Oppich, Janko Bessnk, Gregor Jurancz, Ivan Bossanez, Blass Kapriz.

Summa: Sessiones $2^3/_8$, fratres uxor. 4, filii uxor. 3, equi 7, hinuli 2, boves 19, juvenci 9, vaccae 30, vituli 39, majales 51, alvearia 23, jugera insem.: tritici et siliginis $11^1/_2$, hordei et avenae $1^1/_2$, milii 20, kukuriz 15, prata falcatores 24.

Pagus Opaleny Gay in magnis sylvis Garavicza nuncupatis situatus, distat ab arce Pakarcz $2^1/_2$ hora orientem versus, in hoc loco nunquam pagus erat, anno 1699. moderni incolae catholicae religionis ex Croatia advenerunt et in decembri collocati, de facto in 14 demibus habitant, a provisore Possegiensi Gabriele Hapsz ipsis libertas concessa est, et adhuc ab oneribus liberi manent, dominus terestris fiscus regius est Metales eius sunt, pagus Kukunievach ad orientem, Meduricza ad meridiem, fluvius Illova ad occidentem, Govedino Polie ad septemtrionem, habet terras arabiles, quas ex sylvis excoluerunt, 51 jugera, prata 24 falcatores, pascua communia

sufficientia, vineas nullas, molendinum ob defectum aquae fluidae aut rivuli extrui non potest.

In via eundo ad Szregyany rudera antiquae ecclesiae videntur, est sanctae Helenae dedicata, a quo antiqui gauri expulsi fuissent, deserta manet, altera ecclesia ½ hora ab hoc pago cum muris altis ex lateritiis et alta turri 20 . . . reperitur, et ad spiritum sanctum nominatur.

A. p. Januarii anni 1702 portiones solvere tenentur, spectat ad districtum Millakovich.

Conscriptio pagi Meduricz.

Nomina incolarum: Massicz Jakob, Luka Glassich, Juro Stipiz, Jurco Janeziz, Pavel Juczoviz, Hadizak Gregur, Radko Schimon, Marco Barich Mihal Kovachiz, Jurko Ivanovich, Steph Czoyeziz, Dragolo Bossnak, Mattosch Valentovich, Jugez Miko, Jakob Ivich, Marco Dobrovez, Maloscli Matich, Palschiz Tomina, Knez Matuschiz, Blass Karassich, Peter Schamuga, Mihina Banovez, Ivicza Predrago, Papuschiz Lukass, Mertok Jacoboicz, Andrass Krainez, Mattes Dobraviz, Paul Bazaliz, Pavel Tuchiz, Jurko Stareziz, Martin Taczkoviz, Ivicza Karloviez, Andrass Dobrovez, Mattas Drascho, Novak Ferenz, Grgo Hemen, Gurko Taschkoviz, Pavel Lassiz.

Summa: Sessiones 4¾, fratres uxor. 7, filii uxor. 5, boves 30, juvenci 24, vaccae 57, vituli 58, oves caprae agneli 24, majales 191, alvearia 28, jugera insem.: tritici et siliginis 3, milii 29, kukuriz 51, prata falcat. 3

Pagus Meduricz in sylvis Garavicza nuncupatis penes fluvium Illova in confiniis Croatiae situatus, distat ab arce Pakarz 5 horis orientem versus. Dum antiqui Hungari debellati fuissent, semper locus iste desertus mansit, ante 8 annos 5 incolae ex Croatia advenerunt, caeteri paulisper secuti, et de facto in 38 domibus catholicae religionis collocati, in medio pagi rudera antiquae ecclesiae ex lateritiis aparent, de facto ex lignis sacellum extructum et fossa antiqua cinctum, metales eius sunt, pagus Lypovlan ad meridiem, Bojavicza ad orientem, Gay ad septemtrionem, fluvius Illova ad occidentem, habet terras arabiles, quas incolae ex sylvis eradicarunt 100 jugera, prata 10 falcatores, pascua communia sufficientia, 1 parvum molendinum in fluvio Illova, sylvae magnae usque ad Dravum et Savum se extendunt, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Contributiones de facto nulli solverunt, imposterum solvere tenebuntur.

Districtus Szubocska.

Conscriptio pagi Kukunievach.

Nomina incolarum: Nicola Vgrinich, Nicola Thomaschoviz, Stojan Deklenicza, Milin Wraneshoviz, Stojak Ostoiz, Thadia Vukaschinovicz, Janko Vukaschinovicz, Nicola Predoeviz, Ladissav Draschiz, Dragivoy Dragosavlovich, Vukossa Senich, Simo Litenicza, Todor Tchovicz, Goja Pop[illegible]ich, Radovicza Komlanovich, Radossav Jarich, Sladovicz Miat, Vukoman C[illegible]viz, Jura Bossanez, Stoicz Vuicziz, Stanivuk Marianoviz, Radossa Buk[illegible]ich, Stanko Jogonovich, Vaszil Theresia, Maletha Jelich, Miat Csarkovicz, [illegible]szo Petrovicz Simo Grubicz, Wuk Naukovich, Luka Radelich, Joschim F[illegible]ektarovich, Lepoja Kovachovicz, Jovan Staracz, Jovan Marich, Milossa M[illegible]ich,

Milanovich Juko, Gurka Radiuiovich, Stanissa Starez, Illia Stariczevicz, Juko Draschiz, Marko Bossnak.

Summa: Sessiones 11, fratres uxor. 12, filii uxor. 2, equi 38, hinuli 7, boves 65, juvenci 21, vaccae 64, vituli 73, oves caprae agneli 213, majales 166, alvearia 30, jugera insem.: tritici et siliginis 62, hordei et avenae 9½, milii 56, kukuriz 8½, prata falcatores 67½.

Pagus Kukunievach penes sylvas et fluvium Pakra in monticulis situatus, distat ab arce Pakarz 2 horis orientem versus. Limites eius sunt pagus Ramina Klissa ad orientem Toran, ad septemtrionem Jagma, Buiavicza ad meridiem, Gay ad occidentem; habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia bona et in abundantia, vineas nullas, sylvas glandinales, focales et aedificiales Belsky Luk nuncupatas 100 jugera, 1 parvum molendinum in fluviolo Bela, in hoc loco nunquam pagus stetit, solummodo sylvae erant, ante 10 annos moderni incolae. graeci ritus qui in 41 domibus habitant, ex Croatia advenerunt et collocati sunt, agros et prata ex sylvis excoluerunt, infra pagum penes fluvium Pakra ad meridiem rudera, ex lateritiis videntur, dicitur tempore antiquorum Hungarorum curia nobilitaris fuisse, quae Kukunievach vocabatur, inde huic pago incolae moderni nomen dederunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, de facto autem pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit 260 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 120 fl.
„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 209 fl.
„ 1701 Eidem provisori 165 fl. 69 d.

Conscriptio pagi Szubochka et Verniachy.

Nomina incolarum: Jagnat Tadimirovich, Radivoy Meusiz, Janko Goikovich, Juka Latinovich, Radoicza Selarovich, Gvosdin Horvadschanin, Vidak Czuleticz, Lasso Dragolich, Maxim Mikich, Mikich Radmil, Stanivuk Schuletiz, Jovo Popovich, Milischa Papich, Jovan Tschuletich, Stanko Latinovich, Radmil Drakulich, Luka Kovikovich, Radovan Bogich, Mial Budich, Zetko Valinovich, Stoian Predoevich, Quosdin Radanovich, Stoicz Nenadovich, Tadia Nenadaich, Jacob Tchuletich, Ivan Mattiaschoviz, Nikola Dragulich, Andrea Bossnak, Gergina Wukussonovich, Marco Antlovich, Stoiak Milatovich, Milich Bossnak, Nikola Davidovich, Blass Nenadovich, Thoma Srnecziz.

Summa: Sessiones 14¼, fratres uxorati 9, filii uxorati 5, equi 24, hinuli 11, boves 45, iuvenci 5, vaccae 41, vituli 60, oves caprae agneli 292, majales 151, alvearia 14, vineae fossores 33½; jugera inseminata: trit. et silig. 59½, hordei avenae 7½, milii 28½, kukuriz 27, prata falcatores 57.

Pagus Szubochka et Vernyachy penes sylvas Garavicza in montibus situatus, distat ab arce Pakarz 1 hora septentrionem versus, limites eius sunt Csagliz ad occidentem, Krischke ad meridiem, Sobochki Grad ad orientem, Pakarz ad septentrionem, habet terras arabiles 460 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas 33½ fossores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, 3 parva molendina in rivulo Szo-

boczka reka, sylvas nullas, sed ex caesareis sylvis Garavicza ligna accipiunt, sub dominio turcico 7 domus graeci ritus erant, de facto in 35 domibus eiusdem religionis et semper inhabitatus mansit, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus turca Alaibeeg Svetaczoviz Orahoviczensis erat, decimas nec robothas praestabant, sed ab una sessione integra 1 aureum, totus pagus a communitate unum arietem, 200 occas avenae contribuere tenebatur, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam non dedit 150 aureos in specie.

Anno 1699. Thomae Maretich noluerunt dicere, quamquam rigorose examinaverim, attamen in nescio permanserunt.

Anno 1700. Provisori Hapsz sonat quietantia 296 fl. 82 d.

„ 1701. Eidem provisori 300 fl.

Conscriptio pagi Jagma.

Nomina incolarum: Dragivoy Bossanez, Srden Bossanez, Millissov Bossanez, Mirko Stoiczoviz, Iviza Novakovicz, Radoicza Bossanez, Niko Wukojovicz.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 3, equi 3, hinuli 2, boves 10, iuvenci 5, vaccae 14, vituli 20, oves caprae agneli 12, majales 38, alvearia 7, vineae fossores 2; jugera inseminata: trit. et silig. $10^1/_2$, milii $2^1/_4$, kukur. 7, prata falcatores 2.

Pagus Jagma penes sylvas in magnis montibus situatus, infra hunc pagum fluvius Pakra fluit, distat ab arce Pakarz una hora orientem versus, metales eius sunt, pagus Lipnik ad orientem, Szobochka ad meridiem, Lovsko ad occidentem, Kukunyevach ad septentrionem, sub dominio turcico tantum una domus erat et possessor huius domus Jagmass vocabatur, moderni incolae ante 10 annos ex Bossnia advenerunt et collocati et huic loco a primo inhabitatore Jagmae nomen dederunt, etiam in 7 domibus graeci ritus habitant, habet terras arabiles 30 jugera, prata 2 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas 2 fossores, 1 molendinum parvum in fluvio Pakra, sylvas nullas, dominus terrestris camera seu fiscus-regius est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 9 fl. 24 d.

„ 1700. Provisori Hapsz quoniam quietantiam non habeant, quid solvissent . . .

Anno 1701. Eidem provisori Hapsz sonat quietantia 33 fl.

Conscriptio pagi Bujavicza.

Nomina incolarum: Matoss Span, Starcziz Janko, Stredar Thomas, Dratsch Matach, Nikola Pakerczan.

Summa: Sessiones $1^1/_4$, equi 2, hinuli 1, boves 9, vaccae 10, vituli 16, majales 9, alvearia 7, vineae fossores $2^1/_2$; jug. inseminata: milii $^1/_4$, kukur. $4^1/_2$, prata falcat. 9.

Pagus Bujavicza in montibus et sylvis Garavicza nuncupatis situatus distat ab arce Pakarz 3 horis ab orientem. Metales eius sunt Kukunyevach septentrionem, Jagma et Szobochka orientem, Lovska meridiem, Lipovlany septentrionem versus, tempore Turcarum nullus pagus erat, ante novem annos ex generalatu crisiensi advenerunt et collocati binis vicibus dissipati et desertus mansit, de facto denuo a 3 annis inhabitatur et in 5 domibus catholicae religionis subsistunt, dum antiqui Hungari expugnati fuissent, ibidem pagus erat, rudera ac muri antiquae ecclesiae apparent, vocabatur Bujavicza, habet terras arabiles 25 jugera, prata 9 falcatores, pascua communia sufficientia, molendinum nullum ob defectum rivuli, ligna ex supra nominatis magnis sylvis pro necessitate adferunt, de domino christiano terrestri nihil referre sciunt.

Pro portionibus nihil solverunt, imposterum ad solutionem compellantur.

Conscriptio pagi Krichke

Nomina incolarum: Boszo Karlovizan, Nicola Todonchovicz, Jovan Komlanovich, Jovan Kovaczovicz, Veselin Abrahinich, Mladen Milakovich, Zvio Vuiassenovich, Milin Kneziz, Radossim Milinkovich, Tedor Jacobovich, Vaszil Szimich, Milin Malinkovich, Vuicza Gunovacz, Janko Stepanovicz.

Summa: Sessiones 6, fratres uxorati 7, filii uxorati 4, equi 12, hinuli 9, boves 23, iuvenci 4, vaccae 23, vituli 28, oves caprae agneli 71, majales 23, alvearia 5, vineae fossores $5^1/_2$; jugera inseminata: trit. et silig. $23^1/_2$, hordei avenae 1, milii 25, kukur. $13^1/_2$, prata falcatores 34.

Pagus Krichke inter sylvas Krichka Planina et montes in valle situatus, distat ab arce Pakarcz 1 hora ad orientem, metales eius sunt pagus Kovaczovicz ad orientem, Vucharacza meridiem, Szoboczki Grad ad occidentem, Szobochko ad septentrionem, sub dominio turcico 3 domus graeci ritus erant, de facto eiusdem religionis in 14 domibus habitant, habet terras arabiles 170 jugera, prata 34 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas noviter cultas $5^1/_2$ fossores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, unum parvum molendinum in rivulo Trpeziza, sylvas nullas, sed ligna pro necessitate ex sylvis caesareis Krichka planina accipiunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt. ultimus dominus turca Orahovicensis Ahmet erat, cui nec robothas multo minus decimas, solummodo ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim, 1 arietem et 200 occas avenae vero a toto pago praestare debebant, nunc pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz solverunt, sed quietantiam illis non dedit flor. 103.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 70 fl.
„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 133 fl. 59 d.
„ 1701 Eidem provisori 133 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Lovska.

Nomina incolarum: Luka Jovanich, Miat Jovanich, Juracz Kovachoviz, Jurcziz Milanko, Malesch Jovanich, Theodor Poznanovich, Stanivuk Srbanin, Wainovich Milech, Stojan Jovanich, Radoicza Jurich, Janosch Milakovich, Theodor Jurich, Zivko Koricziz.

Summa: Sessiones 4, fratres uxorati 6, filii uxorati 4, equi 14, hinuli 3, boves 22, iuvenci 11, vaccae 16, vituli 24, oves caprae agneli 147, majales 23; jugera inseminata: trit. et silig. 2, hordei avenae 1, milii 29, kukur. 16, prata falcat. 33.

Pagus Lovska penes sylvas Garavicza in valle situatus, distat ab arce Pakarz $1^1/_2$ hora, ad orientem erat ab antiquo desertus pagus et meris sylvis concretus, anno 1699. ante festum Sancti Georgii moderni incolae ex Bosnia, qui in 13 domibus graeci ritus habitant, se collocarunt, pagum hunc erexerunt et ex sylvis terras, prata excoluerunt, habet terras arabiles 120 jugera, prata 33 falcatores, pascua communia in aboundantia, vineas nullas, unum parvum molendinum in rivulo Szobochka, sylvas nullas, ex magnis sylvis Garaviza ligna pro necessitate adferunt, de domino terrestri christiano nihil sciunt, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Per triennium libertatem habent, a festo sancti Georgii anno 1702 contributiones solvere tenentur.

Conscriptio pagi Szobochki Grad.

Nomina incolarum: Dragoy Kossir, Vukossa Kossir, Juko Suchan, Juro Jovichiz, Bogich Mirkovich, Gruicza Kragoschoviz, Vuczan Damianoviz, Raidaiko Ivanichoviz, Stoiz Komlenovich, Stanivuk Vucziniz, Vukadin Thomaschoviz.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, fratres uxor. 8, equi 10 hinuli 5, boves 22, juvenci 5, vaccae 21, vituli 32, oves caprae agneli 60, majales 39, alvearia 39, jugera insem.: tritici et siliginis 7, milii 18, kukuriz $9^1/_2$, prata falcatores 19.

Pagus Szobochki Grad in medio sylvarum situatus, supra pagum in magno monte rudera antiquae dirutae arcis, circa circum sylvae excreverunt, sub hac arce in alio monte quoque rudera ecclesiae magnae videntur, haec arx et ecclesia dum antiqui Hungari debellati fuissent, deserta mansit, distat ab arce Pakarz $2^1/_2$ hora ad orientem. Metales eius sunt Szobochka et Krischke orientem, pagus Vucharicza meridiem, Lovska septemtrionem, Brestacha occidentem versus, hic locus ab antiquis Hungaris desertus manserat, moderni incolae ante decem annos ex Bossnia advenerunt et collocati, modo in 11 domibus graeci ritus habitant, in hoc loco sylvae magnae erant. Terras ex illis excoluerunt, et habet terras arabiles 80 jugera, prata 19 falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, 1 parvum molendinum in rivulo Szobochka, sylvas magnas Garavicza ad cameram pertinentes, de domino terrestri christiano nihil sciunt, de facto pagus iste regis-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit 50 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 53 fl.
„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 92 fl. 60 d.
„ 1701. Eidem provisori 95 fl. 30 d.

Conscriptio pagi Kovachevacz.

Nomina incolarum: Nikola Schatovicz, Vuiko Knezovicz, Gerko Markovich, Bosza Jovanovich, Mihal Schatovicz, Miat Knezovicz, Milosch Schatovicz, Radoicza Ivanichoviz, Simo Bossanez, Mittor Schavicz.

Summa: Sessiones $6^{3}/_{8}$, fratres uxor. 5, filii uxor. 1, equi 9, hinuli 5, boves 15, juvenci 8, vaccae 9, vituli 13, oves caprae agneli 89, majales 31, vineae fossores $12^{1}/_{2}$, jugera insem.: tritici et siliginis 21, hordei et avenae 6, milii $10^{1}/_{2}$, kukuriz 4, prata falcatores 23.

Pagus Kovachevacz penes sylvas Krichke planina in montibus situatus distat ab arce Pakarz 1 hora ad septemtrionem, metales eius sunt Belanovacz orientem, Szobochka et Krichke occidentem, Goleche meridiem versus, ante quindecim annos dum Germani arcem Belasztena expugnassent, incolae hunc locum deseruerunt, infra medium annum reversi, erant sub dominio turcico 9 domus graeci ritus, nunc in 10 domibus eiusdem religionis habitant, habet terras arabiles 150 jugera, prata 23 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas $12^{1}/_{2}$ fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas, 1 molendinum in rivulo Szobochka reka, ligna ex supra nominatis sylvis pro necessitate accipiunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum informationem dare scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussin beg fuerat, cui decimas nec robotas, solummodo vigilias in sylvis Jagma in confiniis Croatiae peragere, et ab una sessione integra 1 aureum annuatim, et a toto pago 1 arietem 200 occas avenae persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus interpraeti Stachiz persolverunt, sed quietantiam non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich etiam solverunt, ignorant summam, quietantiam non dedit.

Anno 1700. Provissori Hapsz Possegam 140 fl.

„ 1701. Eidem provissori 140 fl.

Conscriptio pagi Csaglich.

Nomina incolar.: Dragich Gasparovich, Milloy Gasparovich, Vuk Schurdiz, Milich Gasparovich, Marco Mandich, Ivan Schinakovich, Jurko Mandich, Stanko Losich, Vuicz Vukoman, Vuczan Vuicz, Luka Vuicz, Vuicz Teodor, Jura Ivanovich, Jovan Vukadinovich, Stepan Ostoiz, Andria Gasparovich, Mlisov Milovanovich, Radivoy Bossiz, Theodor Dragojovich.

Summa: Sessiones $10^{1}/_{4}$, fratres uxor. 12, equi 12, hinuli 6, boves 34, juvenci 4, vaccae 26, vituli 32, oves caprae agneli 160, majales 63, alvearia 7, vineae fossores $19^{1}/_{2}$, jugera insem : tritici et siliginis $38^{1}/_{2}$, hordei et avenae 8, milii $16^{1}/_{2}$, kukuriz 18, prata falcatores 32.

Pagus Csaglich in montibus situatus distat ab arce Pakarz 1 hora ad septemtrionem, metales eius sunt Skenderovcze orientem, Belenovacz meridiem, Kovachevaz occidentem, Lipik, septemtrionem versus, dum caesarei Pakarz, Szirach, aliasque arces expugnassent, incolae in Croatiam se receperunt, et uno anno desertus mansit, denuo rediverunt, Turcae iterum hanc patriam recuperarunt, et incolas aliquos incaptivarunt, caeteri denuo in Croatiam profugerunt, caesarei altera vice has supra nominatas arces expugnarunt, incolae denuo intra unum annum rediverunt. et ab hoc tempore inhabitatur, sub dominio turcico 20 domus graeci ritus erant, nunc in 19 domibus eiusdem religionis subsistunt, habet terras arabiles 280 jugera, prata 60 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas $19^{1}/_{2}$ fossores, in his ac in hortis arbores fructiferas, 1 parvum

molendinum in rivulo Baricza, ligna ey magnis caesareis sylvis pro necessitate accipiunt, de dominio terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Svetechkoviz Kobacziensis illorum erat. cui nullas decimas nec robothas praestabant, solummodo a quavis sessione integra 1 aureum annuatim, ab integro pago autem 3 arietes et 600 occas avenae contribuere debebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz ex sequentibus pagis Rogolye Zkenderovczy, Szobochka, Jagma et Kukunyevach, solverunt quietantiam non dedit 150 aureos in specie.

Anno 1699. Thomae Maretich, ex pagis Csaglich, Rogolie, Zkenderovczy, Szobochka, Kovachovac, Jagma solverunt 410 fl

Anno 1700. Provisori Hapsz Possegam 192 fl. 26 d.

„ 1701. Eidem provisori 192 fl. 1 d.

Conscriptio pagi Zkenderovchy.

Nomina incolarum: Peter Schurkalo, Ivan Schurkalo, Peter Hadiovich, Mattes Hadiovich, Miko Hadiovich, Mato Antolovich, Juko Kovacz, Radoicza Milkovich, Radivoy Jaricziz, Thodor Bossanez, Juro Lonchar, Luka Kovach, Kusman Michiovicz, Vuczan Ivanovich, Ostoja Stojanovich, Juko Gagich, Stoicz Gagich, Rastovay Radovanovicz, Radoicza Ranisavlovicz Miladin Milisavlovich, Jovo Palkovich, Berissa Obradovich, Kresso Petkovich.

Summa: Sessiones $10^1/_4$, fratres uxor. 10, filii uxor. 4, equi 21, hinuli 11, boves 48, juvenci 13, vaccae 42, vituli 44, oves caprae agneli 112, majales 45, alvearia 19, vineae fossores 28, jugera insem : tritici et siliginis 49, hordei et avenae $10^1/_2$, milii 29, kukuriz $14^1/_2$, prata falcat. 67.

Pagus Zkenderovchy penes montes et sylvas Sun nuncupatas situatus distat ab arce Pakarz $^1/_2$ hora ad septentrionem, metales eius sunt pagus Schehovicza et Japak septentrionem, sylva Sun, pagus Rogolie meridiem Csaglich occidentem versus; habet terras arabiles 300, jugera prata 67 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas 28 fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas. 1 parvum molendinum in rivulo Schehovicza, ligna ex ante nominatis sylvis Sun pro necessitate adferunt, dum Germani prima vice in hanc patriam venissent, incolae in Croatiam se contulerunt, et 7 annis pagus iste desertus mansit, tandem de novo collocati sub dominio turcico 7 domus catholicae et graecae religionis erant, nunc catholici in 7 et graeci in 16 domibus habitant de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Gradisciensis Husan beg erat, decimas nec robothas dabant, solummodo vigilias apud Kerdiam penes Pakarz peragebant, ab una sessione autem 1 aureum annuatim, a toto pago 1 agnelum, 1 arietem contribuere debebant, nunc locus iste regio fiscalis est.

Prima vice portiones solverunt Stachiz et sunt compraehensi in is 150 aureis.

Anno 1699. Thomae Maretich, sunt compraehensi in illis 410 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 238 fl. 48 d.

„ 1701. Eidem provisori 237 fl. 46 d.

Conscriptio pagi Rogolye et Brezichany.

Nomina incolarum: Radossav Radonovich, Wukoman Kovaczoviz, Vassil Mitrovicz, Vgrin Vukassovich, Vuk Grubechiz, Theodorovich Bossa, Jovan Jagnatovich, Ivankovich Zivko, Sabo Vukaschoviz, Schifko Radonovicz, Caspar Sobotich.

Summa: Sessiones $6^1/_8$, fratres uxorati 5, equi 7, hinuli 2, boves 18, juvenci 5, vaccae 17, vituli 18, oves caprae agneli 67, majales 13, alvearia 7, vineae fossores 8, tritici et siliginis $14^1/_2$, hordei et avenae 5, milii $10^1/_2$, kukuriz $4^1/_2$, prata falcatores 18.

Pagus Rogolye et Brezichany inter montes in valle situatus distat ab arce Pakarz 2 horis ad septentrionem, limites eius sunt, pagus Zkenderovchy septentrionem, sylvae Sun orientem, Bobare et Leschtany meridiem, Csaglich occidentem versus, habet terras arabiles 170 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in montibus in abundantia, in hortis ac vineis arbores fructiferas, vineas cultas 8 fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachko, sylvas nullas, ligna ex supra nominatis magnis sylvis pro necessitate accipiunt, dum Germani in hanc patriam prima vice venissent, incolae hinc inde dispersi et mansit pagus uno anno desertus, deinde iterum rediverunt, sub dominio turcico 4 domus graeci ritus erant, nunc in 11 domibus eiusdem religionis existunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Gradisciensis Tucheroviz capitaneus erat, nec robothas aut decimas praestabant, solummodo vigilias in Kerendia peragere, et ab una sessione integra annuatim 1 aureum persolvere debebant, de cetero locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice Stachiz portiones solverunt, sunt in Mis 150 aureis compraehensi.

Anno 1699. Thomae Maretich sunt compraehensi in illis 410 fl.
„ 1700. Provisori Possegensi Gabrieli Hapsz 126 fl. 85 d.
„ 1701. Eidem provisori 123 fl. 28 d.

Districtus Bella Sztena.

Conscriptio pagi Lesztany cum Bobare.

Nomina incolarum: Radoicza Likich, Dabrischiz Marko, Jovan Romanich, Theodor Nikolich, Ivan Wuchkoviz, Triffon Bossanez.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, fratres uxor. 4, equi 2, boves 6, juvenci 1, vaccae 7, vituli 12, oves caprae agneli 35, majales 28 alvearia 4, vineae fossores 9, jugera insem.: tritici et siliginis 11, hordei et avenae 3, milii 6, kukuriz 6, prata falcatores 10.

Pagus Lesztany cum Bobare in montibus situatus, distat ab arce Pakarz 2 horis septentrionem, Gradiska 3 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Rogolie ad orientem, Bella Sztena ad meridiem, Bellanovacz ad occidentem, Csaglich ad septentrionem, habet terras arabiles 110 jugera, prata 10 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 9 fossores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachka, sylvas nullas, sub dominio turcico nisi una domus erat, in qua Turca habitabat, ante 9 annos moderni incolae ex Bossnia advenerunt et collocati sunt, et in 6 domibus graeci ritus habi-

tant, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Stachiz primo anno solvsrunt, et sunt in illis 150 aureis compraehensi.

Anno 1699. Thomae Maretich 50 fl. 30 d.

„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz cum Bellasztena contribuebant.

„ 1701. Eidem Gabrieli Hapsz separatim 70 fl. 25 d.

Conscriptio pagi Bellasztena.

Nomina incolarum: Nikola Palkovich, Illia Pipallovich, Millissa Chirkovich, Jura Vukovich, Andras Schuk, Anton Milochovicz, Franio Andraschoviz, Vit Jatovich, Ivan Schato, Nikola Lonchar, Boszo Prikoszavez, Jovan Radoschoviz.

Summa: Sessiones $6^1/_4$, fratres uxorati 3, filii uxorati 2, equi 9, hinuli 9, boves 20, iuvenci 3, vaccae 22, vituli 33, oves caprae agneli 37, majales 1, alvearia 14, vineae fossores 26; jugera inseminata: tritici et siliginis 16, hordei et avenae $8^1/_2$, milii 14, kukur. 15, prata falcat. 14.

Pagus Bellasztena inter montes situatus, arx in monte diruta et ruinata exstat, dum caesarei Gradiskam expugnassent, Turcae qui circa hanc arcem in 20 domibus habitabant, trans Savum aufugerunt, distat ab arce Pakarz $2^1/_2$ hora septentrionem, Gradisca $2^1/_2$ hora meridiem versus, metales eius sunt, pagus Gollech ad occidentem, Lesztani ad septentrionem, Bobare ad orientem, Trnakovach et Benekovach ad meridiem, dum Turcae trans Savum aufugissent, mansit hic locus 8 annis desertus, alias Turcae soli hunc locum inhabitabant, ante 9 annos moderni incolae ex Bossnia advenerunt et se collocarunt, de facto in novem catholici et in tribus domibus graeci ritus habitant, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, habet terras arabiles 160 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, in vineis ac hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 26 fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachka, ligna ex magnis sylvis Gagovacz ex confiniorum territorio aecipiunt, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

NB. Moderni incolae in territorio confiniorum Gradiscensium agros arant et foenilia falcant, hae terrae huius loci erant, dum ante 4 annos comissio metales posuisset, illorum agri et prata sub confinia venerunt, ante 2 annos 20 domus erant, sed iam ex 8 domibus omnes familiae alio discesserunt.

Prima vice interpraeti Stachiz solverunt, quietantiam non dedit 150 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam sonat quietantia 180 fl.

„ 1700. Provisori Possegensi Gabrieli Hapsz Bellasztena, Bellanovacz Lestani cum Bobare pro integro anno solverunt 296 fl. 73 d.

Anno 1701. Eidem provisori 115 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Ternakovach.

Nomina incolarum: Vuiko Vukojevich, Marko Pauich, Bosso Velisolo[vich], Pantellia Joanovich, Pavel Stankovich, Jovicza Vukuioviz, Miter Romcho[vicz], Juracz Davidovich, Janko Pavlovich.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, fratres uxorati 3, equi 3, hinuli 2, boves 3, iuvenci 2, vaccae 14, vituli 24, oves caprae agneli 31, majales 8, [...]

aria 6, vineae fossores 5; jugera inseminata: trit. et siliginis 17, hordei avenae $2^1/_2$, milii 13, kukur. 7, prata falcatores 24.

Pagus Ternakovach in montibus penes sylvas Sun situatus, distat ab arce Pakarz $2^1/_2$ hora septentrionem, a Gradiska 2 horis meridiem versus. Metales eius sunt, pagus Bellasztena ad septentrionem, Gollech ad occidentem, Benkovacz ad meridiem, sylvae Sun ad orientem, habet terras arabiles 100 jugera, prata 24 falcatores, pascua sufficientia, vineas cultas 5 fossores, in hortis arbores fructiferas, 1 parvum molendinum in rivulo Slobochtina, ligna ex magnis silvis Sun accipiunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, nunquam eum deseruerunt, nunc in 9 domibus eiusdem religionis subsistunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt ultimus dominus Turca Csernekiensis Haszan beg erat, cui ab una sessione integra 1 aureum annuatim persolvere et cuidam Spai ex Bellesztena Sali Aga decimas a frumento, nec non vigilias in Kerdia peragere debebant, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus Stachiz solvere debebant et sunt comprachensi in illis 150 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich, sunt comprachensi in illis 180 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam sunt Comprachensi in illis 277 fl. 68 den.

Anno 1701. Eidem provisori ex hoc solo pago 56 fl.

Conscriptio pagi Csaparaginchy.

Nomina incolarum: Blagay Mitrovich, Vukmir Tersich, Stephan Miletisch, Tadia Stojatovich, Jovicza Mitrovicz.

Summa: Sessiones $3^3/_4$, fratres uxorati 3, equi 6, hinuli 3 boves 8, vaccae 7, vituli 8 oves caprae agneli 64, majales 23, alvearia 8, vineae fossor. 3; jugera inseminata: trit. et siliginis 12, hordei avenae 1 milii 5, kukur. 6, prata falcatores 11.

Pagus Csaparaginchy in montibus penes sylvas Sun situatus, distat $2^1/_2$ hora ab arce Pakarz septentrionem, Gradiska $2^1/_2$ hora meridiem versus, metales eius sunt pagus Sirinchy ad meridiem, Bobare et Lesztany ad septentrionem, sylvae Sun ad orientem, Bengovacz ad occidentem, huius pagi terrae et prata majori ex parte ad confiniarios per comissionem translata, habet adhuc terras arabiles 60 jugera, prata 13 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 1 fossorem, 1 parvum molendinum in rivulo Slobostina, ligna ex sylvis Sun accipiunt, dum Turcae a Germanis ex arcibus et fortalitiis expulsi fuissent, incolae qui in 5 domibus graeci ritus habitabant, hinc inde dispersi et mansit 3 annis desertus, moderni inhabitatores ex Bossnia venerunt et collocati sunt et in 5 domibus eiusdem religionis subsistunt, quidnam aut cui illorum antecessores contribuissent, ignorant, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt 60 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 36 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 36 fl. 25 d.

„ 1701. Eidem provisori 55 fl.

Conscriptio pagi Sirinchy.

Nomina incolarum: Budimir Radyoviz, Milovan Dragichoviz, Radich Mirosolovich, German Malechoviz, Mihal Milivojovicz, Radoicza Kovacz.

Summa: Sessiones $4^1/_8$, fratres uxorati 4, equi 5, hinuli 3, boves 11, iuvenci 7, vaccae 12, vituli 13, oves caprae agneli 55, majales 20, alvearia 2, vineae fossor. $1^1/_2$; jugera inseminata: trit. et siliginis 13, hordei avenae 2, milii 10, kukur. 5, prata falcat. 18.

Pagus Sirinchy penes sylvas Sun in montibus situatus distat ab arce Pakarcz $2^1/_2$ hora septentrionem versus, metales eius sunt pagus Szuberkovach ad orientem, Radkovacz ad meridiem, Csaparaginchy ac occidentem, Bobare ad septentrionem, habet terras arabiles 100 jugera, prata 20 falcatores, pascua communia sufficientia, in hortis arbores fructiferas vineas noviter cultas $1^1/_2$ fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Starcha, quando fluit habet aquam, alias est siccus, dum Turcae a Germanis Possega et Gradiska expulsi fuissent, incolae hinc inde dissipati et mansit uno anno desertus, deinde rediverunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, nunc in 6 domibus eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Csernekiensis Husein beg illorum erat, cui decimas a frumento et ab una sessione integra 1 aureum annuatim praestabant, pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus interpraeti Stachiz persolverunt, sed quientiam illis non dedit 70 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 80 fl.

„ 1700. Provisori Gabrieli Haps Possegam 74 fl. 14 d.

„ Eidem provisori 72 fl. 71 d.

Conscriptio pagi Bellanovach.

Nomina incolarum: Dragich Laikovich, Milloy Milochovicz, Zvio Laikovich, Peter Gruicziz, Sobotha Schatoviz.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 1, equi 3, boves 7, iuvenci 2, vaccae 5, vituli 6, oves caprae agneli 22, alvearia 2, vineae fossores $4^1/_2$, jugera inseminata: trit. et siliginis $6^1/_2$, hordei avenae 1, milii 5, kuk. $3^1/_2$, prata falcatores 8.

Pagus Bellanovach in montibus penes sylvas Dragoyevicze et Konska Glava situatus, distat ab arce Pakarz $1^1/_2$ hora septentrionem, a Gradisca 3 horis meridiem versus, metales eius sunt Bellasztena et Lestane ad orientem, Csaglicz, ad septentrionem, Kovachovicz ad occidentem, Gollechi et montes Konska Glava ad meridiem, habet terras arabiles 60 jugera, prata 8 falcatores, pascua communia sufficientia, in hortis arbores fructiferas, vineas cultas $4^1/_2$ fossores, molendinum nec sylvae dantur, sub dominio turcico 4 domus graeci ritus erant et omnes mortui sunt in il[illegible], moderni incolae ex Bossnia ante 10 annos advenerunt et domus mortuor[illegible] inhabitant et in 5 domibus eiusdem religionis reperiuntur, de dom[illegible] terrestri christiano nihil referre sciunt, de caetero pagus iste reg[illegible] fiscalis est.

Primo anno illi Stachiz pro portionibus solverunt et sunt in illis 15[illegible] compraehensi.

Anno 1699. Thomae Maretich sunt comprachensi in illis 296 fl. 73 d.

" 1700. Provisori Gabrieli Hapsz et sunt compraehensi in illis 277 flor.

Anno 1701. Eidem provisori ex hoc pago solo deposuerunt 24 fl. 76 d.

Conscriptio pagi Szumberkovach.

Nomina incolarum: Joviz Poznanoviz, Despot Mirkovich, Jovicza Mislenovich, Wukel Thomaschoviz, Stanko Csakich, Jovan Bossnak, Jala Radossa.

Summa: Sessiones $2^1/_2$, fratres uxorati 2, equi 2, boves 9, iuvenci 3, vaccae 9, vituli 11, oves caprae agneli 42, alvearia 5; jugera inseminata: trit. et siliginis 9, hordei avenae $1^1/_2$, milii 6, kukur. $5^1/_2$, prata falcat. 7.

Pagus Szumberkovach penes sylvas Sun situatus distat a Gradiska 2 horis ad meridiem, metales eius sunt pagus Sirinchy occidentem, sylvae Sun septentrionem, Sagovina orientem, Smertich meridiem versus, habet terras arabiles 150 jugera, prata 15 falcatores, pascua communia in abundantia in hortis arbores fructiferas copiosas, vineas cultas 4 fossores ad Stephan Radanovich pertinentes, qui sub confinia se recepit, 1 parvum molendinum in rivulo Schuberka, sylvas nullas, ex supra nominatis magnis ligna accipiunt, sub dominio turcico erant 2 domus turcicae et 3 graeci ritus, dum caesareus exercitus Gradiska aliaque fortalitia in hac provincia expugnasset, graeci in Croatiam Turcae vero trans Savum aufugerunt, 5 annis desertus mansit, ex Bossnia inhabitatores graeci ritus advenerunt et in 13 domibus habitabant, hoc anno 1702. ex 6 domibus incolae praecipui in confinia Gradiskana cum omnibus suis se contulerunt et domus suas deseruerunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hasan Beeg erat, cui decimas ab omni frumento, ab una sessione integra 1 aureum persolvere, vigilias prope Pakarz peragere debebant, pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachicz pro portione solverunt, sed nesciunt quantum.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 70.

" 1700. Provisori Hapsz Possegam nesciunt quantum, quoniam quietantiam non accepissent.

Anno 1701. In simili.

Conscriptio pagi Sagovina.

Nomina incolarum: Milloch Stupar, Vuiko Miokovich, Schivko Milankovich, Vaszo Vukovich, Milich Milenkovich, Thomo Kolachiz, Radovan Mihokovich, Mihal Jovanovich, Radischa Adamovich, German Popovich.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, fratres uxorati 2, filii uxorati 1, equi 6, hinuli 1, boves 11, iuvenci 5, vaccae 11, vituli 9, oves caprae agneli 80, majales 2, alvearia 7, vineae fossor. 21; jug. inseminata: trit. et silig. 26, hordei et avenae 3, milii $9^1/_2$, kukur. $7^1/_2$.

Pagus Sagovina sub montibus et sylvis Sun situatus distat $1^1/_2$ hora a Gradiska ad meridiem, metales eius sunt pagus Sagovina in Csernekiensi districtu, orientem pagus Trnava meridiem, Szumberkovach occidentem, sylvae et montes Sun septentrionem versus, habet terras arabiles 120

jugera, prata nulla, quoniam ante 4 annos commissio metales in illis posuisset, pascua in sylvis sufficientia, vineas cultas 21 fossores in his ac in hortis arbores fructiferas in copia, 1 parvum molendinum in Szumberkovska reka, ligna ex magnis sylvis Sun accipiunt, sub dominio turcico 4 domus graeci ritus erant, dum caesarei advenissent, incolae hinc inde dispersi et nullus ex illis amplius vivit, mansit 3 annis desertus, moderni incolae ante 10 annos ex Bossnia advenerunt et collocati sunt et in 10 domibus eiusdem religicnis habitant, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, cuinam antecessores contribuissent, quoque ignorant, de facto autem pagus iste regio-fiscalis est. .

Prima vice interpraeti Stachiz pro contributionibus solverunt 70 devolutos florenos quemque a 7 fl. computando.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 50 fl.
„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 83 fl. 5 d.
„ 1701. Eidem provisori 71 fl.

Desertus pagus Gudeczy inter pagos Puklicza et Potochani penes montes ac sylvas situatus, metales eius sunt terrae pagi Czepidlak, ante 6 annos incolae qui in 6 domibus graeci ritus habitant, hunc locum deseruerunt et commendanti Krisiensi 100 fl. donarunt, ut illos in suam protectionem accipiat, ac illis locum pro collocando assignet, penes fluvium Illova, in pago Jakovczy de facto habitant et sub protectione generalatus Krisiensis existunt et ex his 6 familiis 12 domus formarunt, habet terras arabiles 100 jugera, prata nulla, pascua communia sufficientia et desertum hoc regio-fiscale est.

Locus sigilli. Alexander Joanes de Kallaneck m. p.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXVI. 1702. Popis kotara Orahovice.

Conscriptio oppidi Orahovicza.

Nomina incolarum seu inhabitatorum: Ivan Sabo, Andria Bosnyak, Jacob Novosek, Matto Trussa, Wukobrat, Stojan Beczan, Blass Schimiz, Stipan Jacob, Radivoi Nikoliz, Mrdia Woynoviz, Martin Wrtigoss, Vladissa Milisadoviz, Mattosch Tomaschoviz, Ivan Gregoschoviz, Wukadin Ognianoviz, Ivan Kavradigis, Mikola Brdaricz, Marko Savicz, Wuk Stari Woivoda, Stanko Bosnyak, Marinko Tadicz, Jovan Savicz, Jovan Bosanecz, Illia Miloschinovicz, Martin Kassapovich, Stoia Andeli, Radossa Kostimiroviz, Petka Bosanatc, Illia Bosniak, Pavo Stepanoviz est solummodo inquilinus, Peter Szaricz, Plavsch Danoviz, Mijo Thomasch, Stoian Borahoviz, Peter Solok, Marko Novalia, Marco Babitsch, Andrass Juraschi, Marco Andricz, Szivko Krsnar, Peter Lutisch, Matto Stepanovicz, Juro Schaptinovaz, Mar[illegible] Mitioviz, Marco Ranissanoviz, Anton Pavlovicz, Andria Karacziz, Wukov Ognovicz, Stoicz Thomaschiz, Marco Stredanez, Matto Paudia, Kos[illegible] Klenanecz, Marco Harumbassa, Miok Markovicz, Mihol Markovicz, Pej[illegible] Milicz Bosnyak, Peter Tostanicz, Stoiak Barbir, Illia Bosnyak, [illegible] Koiundschia, Milinko Plenanez, Blass Wukadinoviz, Martin Kattana, Gr[illegible] Stoiczoviz Jovan Toskovicz, Illia Blassoviz, Kostinin Jablanoviz, M[illegible]

Vuicziz, Jusip Nikolicz, Juricza Millissaloviz. Schivko Segitsch, Stoitz Radin, Philip Schimonoviz, Schimo Hrgovich, Vasso Markovicz, Marko Vakanetz, Stoin Savicz, Marian Bosnyak, Milicz Toinovicz, Marco Zorpetroviz, Jacob Debelakovicz, Martin Blassoviz, Vasa Radovanoviz, Vuczina Stojanicz, Mattka Mattin, Perok Babitsch, Juro Grabeschiz, Secula Voinovicz, Tadomir Radoschoviz, Prodan Stoinoviz, Ostoja Radoniz, Pantelia Milojoviz, Stoian Peczenegovacz, Stanko Peczenegovacz, Luka Hatvaniz, Ranissa Stepanoviz, Mil Drogayovicz, Pudimir Simiz Pranio Grabecziz, Juro Ognanoviz, Ivan Grabeschin, Matto Antolovisch, Vucziz Jurczoviz, Radivoi Jovanovicz. Stephan Grgorovicz, Pero Krepelez, Luccass Borianez, Matto Borianez, Beczar Gerga, Capitan Budissa, Pavel Dresckoviz, Mia Lucziz, Milaschin Petkoviz, Dragisch Maly, Juro Kovatsch, Joseph Tersia, Pantellia Wukovicz, Jacob Koba.

Summa: Sessiones $51^3/_4$, inquilini 3, fratres uxorati 22, filii uxorati 5, equi 89, hinuli 19, boves 176, iuvenci 76, vaccae 182, vituli 239, oves caprae agneli 133, majales 243, alvearia 77, vineae fossor. $35^1/_2$; jugera inseminata: trit. siliginis $178^1/_2$, hordei avenae 43, kukuruz 106, prata falcatores 299.

Oppidum Orahovicza in valle inter sylvas situatum, superior et inferior Varosch nuncupatum, inferior se per vallem penes fluviolum Orahovicza usque superiorem varosch sub arcem extendit, arx in magno monte diruta, quam Turcae in adventu exercitus caesarei deseruerunt et Brodam aufugerunt, muri alti, sed intecti in media contignatione, novem cubicula sub fornice, alia tria sine fornice. Superior contignatio ubi maxima habitacula erant, est diruta, sub terra celaria pulcherrima, totaliter terra impleta sunt, in cornu arcis sat magnum sacellum sub fornice, necdum dirutum, quod catholicorum fuisse apparet, reperitur e regione huius arcis in valle in superiori varosch, muri in ad modum curiae nobilitaris, in qua antiqui Hungari vulgo Gauri habitasse dicuntur, in altera valle quoque rudera curiae nobilitaris videntur. Ad meridiem huius arcis magna montana et sylvae sunt, per quas solummodo pedites et equites transire possunt, in inferiori Varosch rudera ecclesiae catholicae exstant, ex materialiis huius ecclesiae Turcae Moscheam ac balneum exstruxerunt, quae omnia actu videntur, sub dominio turcico erat magnum oppidum, quotnam domus fuissent, modernorum inhabitatorum nemo scit, quoniam primo post expugnatam arcem ex variis locis inhabitatores se collocarunt, vir octuaginta annorum senex Vuczina Stojaniz in deserto Drek prope hinc natus refert, fuisse 210 domus Turcarum, omnes Turcae praecipui erant et in pagis subditos habebant, etiam ad castra pergere debebant, in arce vero Tesdar, Betschir et Mustaffa Aga cum 60 neferis, in oppido Ibraim Spaia manebat, distat Possega 6 horis meridiem, a Dravo 10 horis septemtrionem versus, de facto catholicorum et graeci ritus 119 domus reperiuntur, catholici templum habent, in quo parochus Franciscanus ex monastherio Naschiza sacra administrat, graeci caluderi ex monastherio Orahovicza, quod una hora hinc distat, inserviunt.

2. Limites huius oppidi sunt desertum Schumecza, Magadinovacz orientem, Drek septemtrionem, Dolnia Pischtana occidentem versus, territorium superiori pago Pischtana penes arcem et oppidum usque ad desertum Schumecza in longitudine $1^1/_2$ hora, plerumque inter sylvas, in latitudine

a deserto Schumetza, usque ad limites dolnia Pischtana $^3/_4$ horae, habet etiam ex una parte sylvas castaneas ac circa circum in hortis arbores fructiferas.

3. Terras arabiles 400 incultas inter sylvas, quae olim arabantur 200 jugera, prata 299 falcatores, vineas noviter cultas 35$^1/_2$ fossores, sylvas glandinales, focales ac aedificiales, Orahoviczka planina nuncupatas, quae usque ad Pakracz et Naschicza se extendunt, quantum ad oppidum hoc pertinet, circiter mediam horam in longitudine et in latitudine uno quadrante horae se extendit, pars ad jesuitas Posegienses, pars ad districtum Vuschin, et Kaptol pertinet.

4. Piscationes nullas, nisi in fluviolo Orahovicza, trutae reperiuntur ac 21 parvum molendinum in hocce fluviolo dantur.

5. Macellum et educillum nullum, attamen quisque mactat ac educillat.

6. De domino christiano terrestri nemo quicquam referre scit, ultimo solummodo Turcae domini erant et hoc oppidum inhabitabant, de facto oppidum hoc camerale seu regio-fiscale est.

Anno 1698. A. 1. Aprilis secundum accordam commissionis Carrafianae annuatim 1150 fl. persolvere promiserunt, et actu pro quattuor annis integram summam deposuerunt, et usque ad 1. Aprilis anni 1702. nihil tenentur.

Conscriptio superioris et inferioris pagi Pistania.

Nomina incolarum: Ristovoi Radoicziz Wukossa Mirosaloviz, Gabrilo Niegovanoviz, Radovan Plavschiz, Schivko Mitroviz, Theodosin Illicz, Radovan Wuczinicz, Praeda Wukomanoviz Mischlin Mitroviz, Wukoss Wukoivoviz, Milak Burianicz, Bogetta Milosoviz, Radivoi Wuzkovicz, Sava Radoiczïz.

Summa: Sessiones 6$^1/_8$, fratres uxorati 6, equi 5, hinuli 3, boves 17, juvenci 12, vaccae 21, vituli 26, oves caprae agneli 145, majales 66, vineae fossor 6, jugera insem.: tritici silig. 18, hordei avenae 7$^1/_2$, kukuriz 16, prata falcatores 45, alvearia 25.

Pagus superior et inferior Pistania inter montana et sylvas in valle situatus, distat ab oppido Orahovicza $^1/_2$ hora orientem versus. Limites eius sunt terrae et sylvae oppidi Orahovicza ad orientem, et pagus Kokoschak, ad occidentem. Tschaczincze ad septemtrionem. Terras arabiles 70 jugera, vineas cultas 6 fossores, prata 45 falcatores, pascua sufficientia, hortos circa domus, in quibus arbores fructiferae, in rivulo Pistania trutas et ? parva molendina praeterea nihil habet, quoniam inter sylvas situatus et hae eradicari ac ex inde agri coli nequeunt, sylvae vocantur Orahoviczka planina et pertinent ad caesarem, dum exercitus caesareus arcem Orahovicensem expugnasset, incolae, qui omnes Turcae erant, ad Savum aufugerunt. Moderni incolae, graeci ritus ex Bosnia ante 12 annos se collocarunt, et in 13 domibus habitant, quisnam dominus terrestris christianus fuisset, nemo informationem dare potuit, quoniam Turcae hunc pagum inhabitabant, an isti quid et cui contribuissent, etiam nemo quidquam velare scivit, ceterum locus hic regio-fiscalis est. Anno 1698. a. 1. ap secundum accordam commissionis Carafianae annuatim 120 fl. persol tenebantur, etiam quattuor annis integram summam deposuerunt. Praete usque ad Dravum ire, ligna secare, et vehere debebant, pro tali la' nullam solutionem acceperunt.

Conscriptio pagi Kokoschak.

Nomina incolarum: Stoian Kovaczoviz, Juriza Stoiczoviz, Maxim Dianoviez, Milossa Dukitsch. Maxim Simiz, Malosch Wuschkoviz, Stoian Savin, Milinko Soranoviz, Stania est vidua 7 annis.

Summa: Sessiones $4^1/_8$, fratres uxorati 5, equi 6, hinuli 2, boves 11, iuvenci 1, vaccae 9, vituli 10, oves caprae agneli 85, majales 47, alvearia 3, vineae fossor. $4^1/_2$; jugera inseminata: trit. silig. 3, hordei avenae 4, kukur. 13, prata falcatores 21.

Pagus Kokoschak inter sylvas in colliculo situatus, distat ab oppido Orahovicza $^3/_4$ horae orientem versus; limites huius loci sunt superior et inferior pagus Pistania ad orientem, Kraina ad occidentem, alias inhabitatores huius pagi Turcae erant, dum caesarei arcem Orahoviczensem expugnassent, illi incolae Turcae ad Savum aufugerunt, moderni inhabitatores ex Bosnia graeci ritus ante 12 annos se collocarunt et in 9 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt, cui aut quid Turcae, qui hic habitabant contribuissent, nullam informationem dare possunt. alias pagus iste regio-fiscalis est, habet terras arabiles 40, incultas 60 jugera, prata 21 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas $4^1/_2$ fossores, sylvas prope pagum castaneas 20 jugera, praeterea sylvas valde magnas glandinales, focales ac aedificiales, Orahoviczka planina nuncupatas, hae ad cameram pertinent. Secundum accordam commissionis Carafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur, iam actu pro 4 annis 400 fl. deposuerunt, praeterea ligna penes Dravum pro praesidio Eszekiensi secuerunt et vexerunt, unde nulla solutio illis data. Alias aliqui incolae hinc discesserunt et in proximo deserto Kraina se collocarunt et a parte imposterum contribuere volunt.

Conscriptio pagi Kraina.

Nomina incolarum: Nikola Simiz, Sava Lassiz, Lasso Kukenicz, Wukovan Wucziczoviz, Predaj Milovanovicz, Radisov Radivojovicz.

Summa: Sessiones $3^1/_2$, fratres uxorati 3, equi 5, hinuli 2, boves 9, iuvenci 6, vaccae 10, vituli 12, oves caprae agneli 49, majales 41, alvearia 8, vineae fossor. 5; jugera insem: trit. et silig. 9, hordei avenae $2^1/_2$, milii 2, kukur. 9, prata falcat. 22.

Pagus Kraina inter magnas sylvas in valle situatus, distat ab oppido Orahovicza $1^1/_2$ hora orientem versus, limites eius sunt pagus Kokoschak ad orientem, desertum Humlani ad septemtrionem, Puschina occidentem, dum exercitus turcicus se Viennam movisset, desertus mansit, incolae hinc inde dissipati, ante 6 annos aliqui rediverunt et in pago Kokoschak manserunt, a 3 annis in Kraina collocati et cum Kokoschak contributionem solvebant, sub dominio turcico in 6 domibus graeci ritus habitabant, de facto quoque in 6 domibus graeci ritus existunt, habet terras arabiles 70 jugera, prata 21 falcatores, pascua sufficientia, vineas noviter cultas 5 fossores, sylvae sunt magnae Orahoviczenses nuncupatae, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, alias tributum Orahoviczensi Turcae Josu Spaia a quavis domo $2^1/_2$ fl., $1^1/_2$ occam butiri solvebant, loco robotharum et decimarum servitia haidonicalia praestabant et vigilias prope Vuschin tenebant, alias pagus iste regius fiscalis est; secundum accordam com-

missionis Carrafianae hos 100 fl. cum pago Kokoschak quatuor annis consequenter persolvere iuvabant, nunc autem suum contingens a parte solvere volunt.

Conscriptio pagi Tscholuk.

Nomina incolarum: Milin Dragavicz, Stepan Radovicz.

Summa: Sessiones $^{5}/_{8}$, inquilini 1, fratres uxorati 1, boves 2, iuvenci 1, vaccae 1, vituli 2, oves caprae agneli 7, majales 3, alvearia 2; jugera inseminata: trit. silig. 1, kukur. 2, prata falcat. 5.

Pagus iste in medio sylvarum situatus, distat ab oppido Orahovicza $2^{1}/_{2}$ hora orientem versus, sub dominio turcico subinde 3 et subinde 2 domus graeci ritus erant, moderni incolae ex pago Mikloss abiverunt et se collocarunt, portiones vero cum Miklos persolverunt, terras cultas et incultas 50 jugera, prata 10 falcatores, pascua sufficientia habet. Sylvae vocantur Orahoviczka planina, Turcis nullum tributum dabant, solummodo servitia haidonicalia qua panduri praestabant, moderni incolae graeci ritus in 2 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, metales eius sunt inferior Tscholuk et Miklos ad orientem et Palenczi ad occidentem, de reliquo locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio pagi Mikloss.

Nomina incolarum: Jovan Nikoliz, Mittar Nikoliz, Blass Radoiczit, Bogdan Stoiczoviz, Petar Saviz, Stano Wukovicz, Svetil Radoiz.

Summa: Sessiones $1^{5}/_{8}$, inquilini 1, fratres uxorati 1, equi 1, hinuli 1, boves 5, iuvenci 3, vaccae 11, vituli 10, oves caprae agneli 6, majales 15, alvearia 19; jugera inseminata: trit. silig. 2, hordei avenae $3^{1}/_{2}$, kuk. $6^{1}/_{2}$, prata falcatores 25.

Pagus Mikloss penes sylvas et fluviolum Woczinczy situatus, distat ab oppido Orahovicza 2 horis meridiem versus, reperiuntur rudera dirutae arcis in qua antiqui Hungari, Gauri nuncupati, olim habitabant, sub dominio turcico Turcae existebant et in praefata diruta arce Tisdar Amet Aga domum suam habebat, aliorum Turcarum 15 domus penes arcem erant, de facto horti cum arboribus fructiferis existunt, dum exercitus caesareus Verovitizam expugnasset, Turcae ad Savum aufugerunt, ante 12 annos moderni incolae graeci ritus ex Bosnia advenerunt et se collocarunt, limites eius sunt pagus Krasskoviz, Tscholuk, Bukovicza ad occidentem, Kazovicz ad orientem, Milevczy ad septemtrionem, terras arabiles et incultas 100 jugera, prata 25 falcatores, pascua sufficientia et in supra nominatis hortis arbores fructiferas habet, sylvae circa circum sunt magnae, moderni incolae illas nominare nesciunt, de domino terrestri christiano plane nil referre sciunt, an Turcae, qui in hoc loco antea habitabant et agriculturam exercebant, illi Tesdar decimam dederunt, aut harass solverint, ignorant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Carrafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur, etiam per 4 annos 400 fl. actu deposuerunt. Quoniam incolae ditissimi hoc anno discesserunt et Valkovarinum et ad pagum Draliz se contulerunt, nec non sub protectione capitanei rasciani Pischoviz existunt, ideoque nominatam summam 100 fl.

solvere nequeunt, etiam illi abivissent, sed boves non habent, sequentes discesserunt:

Marco Jovitschiz, Grubescha, Jovan Pavloviz, Vuroscha Ugloschiz, Zivko, Stipan Ivanku, Radoicza Maister, Maxim Harumbassa, Secula Radocziz, Sava Kovaz, Ostoja Bagdolica, Srda Ugloschiz, Milisch, Mihajlo Bokoliza, Jovan Kovacz.

Horum domus vacuae, plerumque ruinatae reperiuntur.

Conscriptio pagi Mileveczy.

Nomina incolarum: Radoicza Ivanoviz, Radivoi Savicz, Peio Radmanoviz, Ugri Pet, Jovan Despotoviz, Stoian Tukanitz, Mislin Dzukicz, Radman Saviz.

Summa: Sessiones 5½, fratres uxorati 3, filii uxor. 1, equi 4, hinuli 3, boves 15, iuvenci 6, vaccae 17, vituli 19, majales 29, alvearia 14; jugera insem.: trit silig. 19, hordei avenae 1, kukur. 7, prata falcat. 34.

Pagus Mileveczy in sylvis penes paludem Branisko, per quam pons exstructus situatus, distat ab oppido Orahovicza 4 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Mikloss ad meridiem, Bukovicza occidentem et Bassie ad septemtrionem, dum Germani Verovitizam expugnassent, incolae in Croatiam se receperunt, ante 10 annos rediverunt, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 8 domus graeci ritus erant, de facto eiusdem religionis in 8 domibus habitant, terras arabiles 80, incultas 100 jugera (quae coli possunt 51, si spinetae eradicarentur), prata 34 falcatores, pascua sufficientia, sylvas ingentes glandinales, focales et aedificiales habet, quot nam jugera sint, nescitur, mensurari nequeunt propter lutum et paludes, de domino terrestri christiano, quamquam duo senes 80 annorum adsint, nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Kanisae habitans Mehmet Aga erat, cui nihil aliud, nisi 3 fl. et 1½ occam butiri a qualibet domo annuatim dabant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Carrafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur et 4 annis consequenter in summa 400 fl. deposuerunt. praeterea ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt ac vexerunt, inde nulla refusio illis facta.

Conscriptio pagi Basszie.

Nomina incolarum: Palko Tereschteni, Illia Franisch, Pavel Bosnyak, Schima Vuschiz, Schimo Grassloviz, Schima Kovaczoviz, Schimon Scheli Vuk Jankovicz, Peter Wuczenicz, Stephan Matisch, Stephan Miloschoviz, Schimon Fekete, Nicola Antloviz.

Summa: Sessiones 6¼, fratres uxorati 4, equi 11, hinuli 3, boves 27. juvenci 6, vaccae 37, vituli 58, majales 211, alvearia 45, jugera insem.: trit. silig. 41½, hordei avenae 1, milii 9, kukuriz 10, prata falcat. 89.

Pagus Baszie inter sylvas et segetes in planitie situatus, distat ab oppido Orahovicza 4 horis meridiem versus limites huius loci sunt terrae pagi Mileveczy et Vilovo ad occidentem, Dobroviz ad meridiem, Suha mlaka orientem, Szazavicza ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset incolae hinc inde dissipati ante 8 annos redierunt, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 10 domus catholicae religionis erant, de

facto eiusdem religionis in 13 domibus habitant, terrarum arabilium 150, incultarum 60 jugera, prata 89 falcatores, pascua sufficientia, sylvas magnas, per quas fluviolus Woczinska nuncupatus et penes pagum fluit, habet, hae sylvae sunt in uno tractu, ob magnitudinem nemo scit, quot jugera essent, quoniam aliquot mensium cum emensuratione ad agendum esset, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potuit, ultimus dominus Turca Veroviticensis Mehmet Aga erat, cui nisi 3 fl. annuatim a quavis domo persolvebant loco robotarum et decimarum servitia haidonicalia ac vigilias prope Vutschin peragebant, de cetero pagus iste regio fiscalis est. A 1. Aprilis anno 1698. secundum Carrafianae commissionis accordam annuatim 96 fl. persolvere tenebantur et iam 4 annis hanc summam deposuerunt, praeterea ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt ac vexerunt, inde illis nihil bonificatum est.

Conscriptio pagi Kaszevecz.

Nomina incolarum: Doschel Vujakovich, Gabril Vujakovich, Milosch Wukoviez, Lubiza Siminiza est vidua, Ternina est vidua, Milen Scherkicz, Pavo Ilin sin.

Summa: Sessiones $4^7/_8$, filii uxorati 2, equi 4, hinuli 3, boves 6 juvenci 1, vaccae 7, vituli 10, majales 14, alvearia 7, jugera insem.: tritici silig. $13^1/_2$, hordei avenae 1, kukuriz $5^1/_2$, prata falcatores 23

Pagus Kaszevecz in medio sylvarum penes fluvium Woczinska situatus, distat Orahovicza $4^1/_2$ hora meridiem versus, limites eius sunt terrae pagi Mikloss et Mileveczy ad occidentem, Rainovo pole, Suha mlaka orientem, Baszie ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset incolae in Croatiam se receperunt, ante 10 annos denuo se collocarunt, sub dominio turcico 9 domus graeci ritus erant, de facto in 7 domibus eiusdem religionis habitant terras arabiles 60 incultas, in quibus arbusta excreverunt, 80 jugera, prata 23 falcatores, pascua sufficientia habet, sylvae gaji nuncupatae sunt magnae et latae, sine emensuratione jugera nemo scit, sed cum emensuratione aliquot menses consummere oporteret, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Pascha Posegae habitans erat, cui ab una domo annuatim unum aureum solvebant, loco decimarum et robotharum vigilias prope Vuschin peragere debebant, de cetero locus iste regio-fiscalis est. Anno 1698. a 1. Aprilis secundum accordam commissionis Carafianae 142 fl. annuatim persolvere tenebantur, quamquam tres incolae aufugerunt attamen loco illorum totum quantum persolvere coacti, et 4 annis actu quovis anno 142 fl. persolverunt, praeterea ligna secare, aliosque labores gratuitos perficere debebant, dicunt quod si non fiet alleviatio, omnes abire velint, ego illos assecuravi, quod omnino alleviatio fiet, ut tantum agros colant.

NB. Sequentes abiverunt, Quosdin ad Jugovo pole ivit, et solvebat annuatim 20 fl., Illia 5 fl., Radivoy 8 fl.

Conscriptio pagi Rainovopolie.

Nomina incolarum: Boyczeta Bosniak, Milicz Wukoviez, Budissa Savicz, Radoicza Wukoviz, Stanko Maxiz, Jovan Wukumanoviz.

Summa: Sessiones $3^{5}/_{8}$, inquilini 1, equi 7, hinuli 1, boves 7, juvenci 5, vaccae 8, vituli 13, majales 47, alvearia 12, jugera insem.: tritici silig. 21, hordei avenae 4, kukuriz 5, prata falcatores 23.

Pagus Rainovopolje inter sylvas penes rivulum Kraina situatus, distat Orahovicza $2^{1}/_{2}$ hora meridiem versus, limites eius sunt pagus Kazevecz, in sylvis penes rivulum Skakavecz et Brezovlani ad occidentem, Suha mlaka ad septemtrionem, Csaczinczy ad meridiem, dum Germani Verovitizam expugnassent, incolae dissipati et omnes mortui, moderni inhabitatores graeci ritus ex Bosnia ante quattuor annos advenerunt et in 6 domibus habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, quidnam praecedentes incolae Turcis solvissent, nemo scit; terrarum arabilium 60 incultarum 80 jugera, prata 25 falcatores, pascua in sylvis sufficientia habet, sylvae sunt in uno tractu longae et latae, et sine mensuratione jugera nemo dicere potest, quoniam aliquot milliaribus se extendant, ac inter has pagi situati sunt, alias pagus iste regio fiscalis est. Secundum accordam commissionis Carrafianae annuatim 43 florenos persolvere tenebantur, etiam pro 4 annis actu solverunt, praeterea ligna secuerunt et vexerunt, inde nulla solutio illis data est.

Conscriptio pagi Brezovlany.

Nomina incolarum: Stanko Mihailo, Mihailo —.

Summa: Sessiones $^{3}/_{4}$, equi 1, hinuli 1, juvenci 1, vaccae 2, vituli 3, jugera insem.: tritici 1, kukuriz 1 prata falcatores 1.

Locus iste inter sylvas situatus, distat Orahovicza 2 horis meridiem versus, limites eius sunt Csaczinczy ad meridiem, Rainovopolje ad orientem, dum exercitus caesareus Verovitizam expugnasset, desertus mansit, sub dominio turcico 2 domus graeci ritus erant, moderni incolae eiusdem religionis primo arare inceperunt et in Rainovopolje habitant, portiones ipsimet a parte solvere volunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Veroviticensis Omerczi Aga erat, cui annuatim ab una domo 3 fl. $1^{1}/_{2}$ occam butiri praestabant terras arabiles 25, incultas 50 jugera, prata 6 falcatores, pascua sufficientia, sylvas magnas ex omnibus partibus habet, de cetere locus iste regio fiscalis est.

Conscriptio pagi Szuha Mlaka.

Nomina incolarum: Lovrek Knezoviz, Matto Kovaczovicz, Blass Stepanoviz, Jura Sarticz, Martin Maderiz, Mattosch Schimonovich, Blass Kovaczoviz, Peter Katanicz, Matto Kalikovczan.

Summa: Sessiones $4^{1}/_{4}$, boves 12, juvenci 10, vaccae 14, vituli 24, majales 84, alvearia 24, jugera insem.: tritici silig. 23, hordei avenae 3, milii 9, kukuriz $8^{1}/_{2}$, prata falcatores 54.

Pagus Szuha Mlaka in planitie prope Wuczinska woda situatus, distat 3 horis Orahovicza orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Baszie, ad occidentem, Kaszovez meridiem, Zernez orientem, desertum Dollencz ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Veroviticzam expugnasset, incolae in Croatiam se receperunt, plerique mortui et desertus mansit, moderni incolae anno 1700. ex Croatia venerunt et se collocarunt, sub dominio turcico 10 domus catholicorum erant, de facto ecclesia magna ex lateritiis extructa catholica beatae virgini Mariae dedicata extat, nunc in 9 domibus

catholici habitant, terras arabiles 100, incultas, in quibus arbusta excreverunt 60 jugera, prata 54 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales, Luczinza nuncupatas, quae intra unam horam circumiri possunt, habet, quisnam dominus terrestris christianus fuisset, nemo informationem dare potuit, ultimus dominus Turca Orahoviczensis Zaim erat, 1 parvum molendinum in rivulo Kraina existit, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

NB. De facto incolae huius pagi in portionibus nihil solverunt, quoniam a provisore Hapsz ad 2 annos libertatem habeant, sed a 1. Jannuarii anni currentis solvere tenentur, alias ligna secuerunt, aliosque labores gratuitos praestiterunt, inde illis nulla refusio facta.

Conscriptio pagi Csernacz.

Nomina incolarum: Grgo Staraz, Blass Szernaczan, Pavel Predrovecz, Miok Zokovez, Kostadin Milinoviz.

Summa: Sessiones $3^7/_8$, equi 2, hinuli 1, boves 6, juvenci 3, vaccae 8, vituli 14, majales 33, alvearia 15, jugera insem.: tritici silig. $7^1/_2$, hordei avenae $1^1/_2$, milii $2^1/_2$, kukuriz $3^1/_2$, prata falcatores 22

Pagus Csernacz in planitie penes rivulum Kraina situatus, distat Orahovicza 4 horis meridionem versus, limites huius loci sunt, terrae pagis Szuha Mlaka ad occidentem, Dolinczy septemtrionem, Moslavina et Kapelna ad orientem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae in Croatiam se receperunt et desertus mansit, ante 3 annos aliqui ex illis rediverunt et se collocarunt, sub dominio turcico 6 domus catholicae religionis erant, de facto eiusdem religionis in 5 domibus habitant, habet terras arabiles 60, et incultas quae sub aqua sunt 70 jugera, prata 22 falcatores, pascua sufficientia, sylvas focales 50 jugera, de domino christiano terrestri nihil sciunt, ultimus dominus Turca Orahoviczensis Mehmet Aga erat, cui decimam tantum a frumento, robothas nullas praestabant, Turcarum imperatori harass Kanisam 6 fl. annuatim persolvebant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est 1 parvum molendinum cum pago Dolenczy in fluvio Kraina habet, post commissionem Caraffianam se primo collocarunt, et provisori Possegensi 35 fl. annuatim et his tribus annis 105 florenos persolverunt, ligna secuerunt, vexerunt, aliosque labores praestiterunt, inde nulla refusio illis facta.

Conscriptio pagi Bredrevo.

Nomina incolarum: Stanko Markovicz, Negol Jovanovicz, Milovan Kapeschicz, Millissa Devicz, Suboth Vidicz.

Summa: Sessiones $2^3/_8$, equi 3, hinuli 1, boves 8, juvenci 3, vaccae 7, vituli 4, majales 4, alvearia 8, jugera insem.: tritici silig. $13^1/_2$, kukuriz 5, prata falcatores 14.

Pagus Bredrevo penes sylvas in planitie situatus, distat Orahovicza 2 horis meridiem versus, limites eius sunt desertum Obradovicza ad meridiem, Klenie, Ivanovczy ad occidentem, Kutovi ad orientem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae dissipati, usque ad hodiernam diem nemo scit, ubi nam collocati sint. Anno 1698. moderni incolae ex Bosnia advenerunt, sub dominio turcico erant 5 domus catholicorum, de facto in

5 domibus graeci ritus existunt, habet terras arabiles et incultas sub arbustis ultra 100 jugera, prata 15 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales Luk nuncupatas, extendunt se usque ad pagum Kapelna 2 horis in longitudine, de domino terrestri christiano nemo quidquam dicere scivit, nec etiam sciunt, quis nam ultimus dominus Turca fuisset et quantum imperatori Turcarum pro haracs solvissent, de reliquo locus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Carrafianae iste pagus cum Pestanovczy 48 fl. annuatim solvere tenebantur, etiam suum totum quantum 4 annis solverunt, praeterea ligna secuerunt ac vexerunt, inde illis nulla refusio facta.

NB. Ex Pestanovczy ante duos menses omnes discesserunt, nescitur quo nimirum: Kosta Bossnak, Sobotha Koblenovicz, Radossa Bosniak.

Conscriptio pagi Csachinczy.

Nomina incolarum: Stoicz Vukovicz, Stoiko Jovanovicz, Radoicza Illiz, Ivan Petroviz, Radivoi Wukscha, Radovan Radoviz, Radoicza Radiovicz, Milovan Babitsch, Vranko Ugleschiz, Stoicz Vuiczeta.

Summa: Sessiones 6¼, fratres uxor. 1, filii uxor. 1, equi 7, hinuli 2, boves 13, juvenci 5, vaccae 16, vituli 20, majales 57, alvearia 19, jugera insem.: tritici siliginis 10, hordei avenae 3½, milii 5, kukuriz 11, prata falcatores 31.

Pagus Csachinczy inter sylvas in planitie penes rivulum Kraina situatus, distat ab oppido Orahovicza 1 hora meridiem versus, limites eius sunt desertum Poschinczy ad orientem, Drek, Pistana ad meridiem, Rainovopolje ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae hinc inde dissipati, ante 7 annos duo, qui hic nati sunt, rediverunt, ceteri ex Bosnia ante 5 annos advenerunt. Sub dominio turcico in 6 domibus graeci ritus habitabant, de facto in 10 domibus eiusdem religionis existunt, habet terras arabiles 70, incultas sub arbustis 90 jugera (arant et falcant quoque in deserto Poschinczy), prata 11 falcatores, pascua sufficientia, sylvae sunt circa circum magnae, vocantur Orahoviczka planina, ex altera parte Csasynska schuma, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Alia Bassa Kanisensis erat, cui pro omnibus decimis ac laboribus ab una quaque domo 2 fl. 30 d. annuatim, praeterea nihil solvebant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est. 1 molendinum parvum in rivulo Kraina habet. Secundum accordam commissionis Carrafianae tenebantur annnuatim 130 fl. solvere, etiam 4 annis integram summam solverunt, praeterea ligna secuerunt et vexerunt, pro hoc labore illis nulla refusio facta est.

Conscriptio pagi Szdenczy.

Nomina incolarum: Juro Zok, Jacob Mattoicz, Blass Zokovaz, Pavo Zokovaz, Perischa Bolat, Mihal Matich, Jacob Karpetez, Matto Kokorich, Schifko Komnenoviz, Jura Jemenin, Matto Ivanovicz, Mihal Barkovez, Peter Klajo, Mikola Korapetiz, Milovan Bosnak, Schifco Blasovaz.

Summa: Sessiones 5¾, fratres uxor. 4, filii uxor. 2, equi 12, hinuli 5, boves 20, juvenci 7, vaccae 29, vituli 45, majales 44, alvearia 21, jugera insem.: tritici silig. 40½, hordei avenae 6, kukuriz 13, prata falcat. 44.

Pagus Szdenczy in planitie penes rivulum Szdenczina penes viam regiam, dum Orahovicza in districtum Valpo itur, situatus, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt, desertum Drek, superior et inferior Barri ad occidentem, Gradanczy, Beniczy, Kutanczy, ad orientem, Buczanczy, Bankovczy ad meridiem, ante 18 annos incolae hunc locum deseruerunt, et in Croatiam se receperunt, ante quattuor annos 6 illorum reversi et denuo se collocarunt, sub dominio turcico 6 domus catholicorum erant, de facto eiusdem religionis in 16 domibus habitant, habet terras arabiles 100, incultas 150 jugera, prata 44 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales Ladischte Gay nuncupatas 13 jugera, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Orahovicensis Terpessa Spaia erat, cui decimam ab omni frumento et apibus dabant, robothas una die annuatim a qualibet domo harass Turcarum imperatori Kanisam unum aureum a quolibet aratro praestabant de facto pagus iste regio-fiscalis est, 1 parvum molendinum in rivulo Szdenczina habet Secundum accordam commissionis Carrafianae 83 fl. annuatim persolvere tenebantur, etiam actu pro quattuor annis summam integram deposuerunt, praeterea ligna secuerunt ac vexerunt, refusio illis nulla facta est.

Conscriptio pagi Bankovczy.

Nomina incolarum: Stanissa Milinovicz, Bogosav Rahoschoviz, Vuk Mali Vuczek.

Summa: Sessiones 1, equi 1, hinuli 1, boves 3, vaccae 3, vituli 3, majales 3, alvearia 1, jugera insemin.: tritici siliginis 2, hordei avenae 1, kukuriz 3, prata falcatores $6^1/_2$.

Pagus Bankovczy inter sylvas situatus distat una hora ab oppido Orahovicza occidentem versus, limites eius sunt desertum Buczanczy ad orientem, Prokluvane, Strmibreg ad meridiem, Szdenczy ad septemtrionem, ante 20 annos incolae hunc locum deseruerunt, et semper desertus mansit, erant tunc 5 domus catholicorum de facto graeci ritus in 3 domibus habitant qui se ante unum annum collocarunt, habet terras arabiles 40 incultas in quibus arbusta excreverunt 150 jugera, prata 20 falcatores, pascua in abundantia, sylvas betularum ultra 200 jugera, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Posegensis Halay beg erat, cui decimam ab omni tritico, ab apibus, 12 currus lignorum ex quavis domo, a quolibet camino 12 hungaricos, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 4 florenos annuatim praestabant, de cetero locus iste regio-fiscalis est. Portiones de facto in hoc loco non solverunt, nec alios labores praestiterunt.

Conscriptio pagi Strmobrid.

Nomina incolarum: Mattias Juro, Juro Benitsch, Miok.

Summa: Sessiones $^3/_4$, boves 3, juvenci 2, vaccae 6, vituli 6, majales 13, alvearia 6, jug. insem.: trit. silig. 2, kukur. 3, prata falcat. 9.

Pagus Strmobrid inter sylvas situatus, distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt Prokluvano ad septemtrionem, Ferechanczy ad meridiem, dum exercitus caesareus Verovitizam expugnasset, incolae locum hunc deseruerunt, sub dominio turcico in 3 domibus catholi

habitabant, de facto in 3 domibus eiusdem religionis existunt, terrarum arabilium 25, incultarum sub arbustis 75 jugera, prata 9 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales 8 jugera habet, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Orahovicensis Mufftia erat, cui decimam ab omni frumento ac apibus dabant, robothas 3 diebus a quavis domo, Turcarum imperatori harass a quavis domo 4 fl. annuatim Kanischam praestabant, de cetero locus hic regio-fiscalis est. De facto pro portionibus nihil solverunt, quoniam primo collocati sint.

Conscriptio pagi Joschovo, Podgracz, Ferischanczy et Baczkovacz.

Nomina incolarum: Marco Benovicz, Stipko Podgraiz, Pavo Benovicz, Matto Mattokovicz, Ivanko Pauschovicz, Schimo Mattokovicz, Schimo Knezovicz, Marco Perokusin, Ivan Stroischiz, Juro Perezzeny, Nikola Blassi, Perisch Ivanischovicz, Piradi Pavlicz, Martin Stoischiz, Oczoia Stoischiz, Matta Stoischiz, Pavo Doritsch, Jura Prispiloviz, Ivan Krestaniz, Schivko Joschoviz.

Summa: Sessiones $9^7/_8$, fratres uxorati 6, filii uxor. 1, equi 15, hinuli 7, boves 31, iuvenci 14, vaccae 43, vituli 66, oves caprae agneli 10, majales 119, alvearia 18, vineae fossor. 14; jug. inseminata: trit. silig. 47, hordei avenae 8, kukur. 14, prata falcat. 53.

Pagus Joschova cum aliis supra nominatis tribus locis penes montes et sylvas Orahoviczka planina nuncupatas situatus, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terra pagi Geszczy ad meridiem, Schumesa ad occidentem, Giurgovacz et Rostie ad orientem, Motischa ad meridiem, Strmibrid ad occidentem rivulus Schumeziza transfluit, dum turcicus exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae hinc inde dissipati, sub dominio turcico 16 domus catholicorum erant, de facto eiusdem religionis in 20 domibus existunt, supra pagum Joschovo in monte inter sylvas ecclesia catholica sancti Laurentii ex lapidibus aedificata exstat, etiam rudera apparent et videtur quondam monastherium aut abbatia fuisse et magna fossa haec ecclesia circumdata, e regione in alio monte inter sylvas rudera unius sacelli ad sanctum spiritum ex lapidibus exstructi quoque videntur, terrarum arabilium 180 incultarum 300 jugera, prata 53 falcatores, pascua sufficientia, vineas cultas 13 fossores, sylvas glandinales, focales ac aedificiales in magnis montibus valde magnas, has mensurare impossibile est, quoniam montes magni sunt, 2 molendina parva in hoc rivulo Schumezicza habet, circa domus horti cum arboribus fructiferis dantur, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, domini terrestres ultimi Turcae erant, primus ex campo Posegensi Mitrovicz Hadgi Mehmet, secundus Battiorbek Doboczensis, tertius Ahmet Aga Orahovicensis, quibus decimam a frumento, robothas in aratura ac falcatura, Turcarum imperatori harasch Kanischam 3 fl. a quavis domo annuatim praestare debebant, de cetero pagi isti regio-fiscales sunt. Secundum accordam commissionis Caraffianae 150 florenos annuatim solvere tenebantur et iam 4 annis integram summam solverunt, praeterea ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt et vexerunt, inde illis nulla refusio facta est.

Conscriptio pagi Geszy.

Nomina incolarum: Radoicza Pavloviz, Radivoi Trivonovicz, Milinko Radissinoviz, Radossa Raiczovicz, Wuk Ninkovicz Milinko Ninkovicz, Radossa Bogdanoviz, Rain Milinko, Stanizo Boznano, Stoian Radolovicz, Sobotha Ostoiz, Vuschman Ragioviz.

Summa: Sessiones 6, equi 3, hinuli 2, boves 16, iuvenci 6, vaccae 18, vituli 18, oves caprae agneli 86, majales 39, alvearia 1, vineae fossor. 25, jugera inseminata: trit. silig. $16^1/_2$, hordei avenae 7, kukuriz 12, prata falcatores 29.

Pagus Geszy penes montes et sylvas situatus distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Schumesa ad occidentem, Moticzna ad meridiem, Joschova ad septemtrionem, ante 18 annos incolae hunc locum deseruerunt, quidam ad Savum alii in Croatiam se contulerunt, ante 12 annos denuo collocati, sub dominio turcico, erant in 12 domibus graeci ritus, de facto eiusdem religionis in 12 domibus habitant, habet terras arabiles 150, incultas 170 jugera, prata 29 falcatores, pascua sufficientia, vineas noviter cultas 1 fossorem in hortis arbores fructiferas, sylvas ad pagum pertinentes nullas, sed in Orahoviczka planina ligna accipiunt, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus turca Orahovicensis Mehmet Czelebia erat, cui decimam non dederunt, solummodo servitia haidonicalia. qua panduri praestabant, labores vero 3 diebus a quavis domo peragebant et 3 fl. illi Turcae a qualibet domo persolvere debebant, Turcarum imperatori pro harass nihil dederunt, de facto locus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Carraffianae 100 fl. annuatim persolvere tenebantur, etiam hanc summam quattuor annis integre persolverunt, ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt ac vexerunt, pro his laboribus nulla solutio illis data est.

Conscriptio deserti pagi Dragonovacz.

Desertum Dragonovacz in medio sylvarum situatum distat ab oppido Orahovicza 2 horis orientem versus, metales eius sunt pagus Miklos ad meridiem, Bukovicza ad septemtrionem, Tscholuk ad occidentem, dum Turcarum exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae hunc locum deseruerunt et adhuc desertus manet, sub dominio Turcarum in 2 domibus graeci ritus habitabant, ubi pagus stetit et terrae arabiles erant, sylvae ac arbusta excreverunt, ita ut arari nequeant, nec prata falcari possunt, pascua sufficientia habet.

Conscriptio deserti pagi Kutkovacz.

Desertum hoc distat Orahovicza 2 horis meridiem versus, limites eius sunt Miklos ad meridiem, Kazsevicza ad occidentem, habet 50 jugera agrorum sub arbustis, Turcae Miklosienses praedia ibi habebant, pascua bona, sylvae sunt magnae.

Conscriptio deserti pagi Mrazovo.

Desertum Mrazovo inter sylvas penes aquam Vuczinska voda situatum, distat Orahovicza 3 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Szulia

Mlaka ad septemtrionem et Koszevez ad meridiem, sub dominio turcico terras huius deserti incolae pagi Suba Mlaka arabant, habet 50 jugera terrarum arabilium, sylvas magnas, manet hic pagus desertus, a quo antiqui Hungari debellati sunt.

Conscriptio deserti pagi Dolinczy.

Desertum Dolinczy penes sylvas prope Vuczinska voda in planitie situatum, distat Orahovicza 4 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Baszie ad occidentem, Csernecz ad orientem, Moslavina ad septemtrionem; erant 5 domus catholicorum et solvebant secundum accordam commissionis Carraffianae annuatim 123 fl. ante festum sancti Georgii Anno 1702. propter latrones schismaticos, quoniam ab ipsis harass seu tributum petierunt, illi vero illis nihil praestare volebant, ideo noctu 2 incolas in domo ex sclopis mactarunt, hunc locum deseruerunt, habet 70 jugera terrarum arabilium et 15 falcatores foenilium, pascua in abundantia.

Conscriptio deserti pagi Stremischte.

Desertum Stremischte inter sylvas situatum distat ab oppido Orahovicza 1 ½ hora meridiem versus, limites eius sunt Kraina ad meridiem, Miklos ad occidentem, Czaczinzy ad orientem; sub dominio Turcarum erant 4 domus graeci ritus. a quo imperator hoc regnum possidet, desertus manet, habet terras arabiles 50 jugera, in reliquis simul et in pratis sylvae et arbusta excreverunt, pascua bona et sufficientia, de facto est regio-fiscalis.

Conscriptio deserti pagi Puschinczy.

Desertum hoc inter sylvas, penes rivulum Pistena situatum, distat ab oppido Orahovicza 1 ½ hora meridiem versus, limites eius sunt terrae pagi Czaczinczy ad meridiem, Rainovopolje ad occidentem, Klenie ad septemtrionem, Predrovo ad orientem, sub dominio turcico erant 8 domus catholicorum, omnes mortui sunt et 25 annis pagus iste desertus manet, habet terras cultas et incultas sub arbustis 130 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, terras incolae Orahoviczenses et ex pago Czaczinczy colunt, de cetero desertus pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Drek.

Desertum Drek inter silvas penes rivulum Orahovicza situatum distat ½ hora ab oppido Orahovicza meridiem versus, limites eius sunt terrae oppidi Orahovicza ad meridiem, Czaczinczy ad septemtrionem; sub dominio Turcarum erant 7 domus catholicorum, dum Turcae Verovitiza expulsi fuissent, incolae hunc locum deseruerunt et de facto desertus manet, habet terras arabiles 100 jugera, prata 60 falcatores, pascua bona, in hortis arbores fructiferas, terras incolae oppidi Orahovicza colunt, foenilia falcant pruna, poma ex hortis accipiunt, alias desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Obradovcze.

Desertum Obradovcze penes sylvas et rivulum Orahovicza situatum, distat ab oppido Orahoviza 1 ½ hora meridiem versus, limites eius sunt

Baczinczy ad septemtrionem, Bredrovo ad orientem, Drek ad m tempore Turcarum 4 domus catholicorum erant et ex illis nemo vivit, iam 23 annis pagus hic desertus manet, ex pago Pistani agros colunt, ac foenilia falcant, habet terras arabiles 50 jugera, falcatores, pascua in abundantia, sylvas magnas Lipovi Luk nun quis nam dominus terrestris christianus fuisset, nemo scit, Turcaru ratori harras Kanischam ab uno aratro 4 florenos annuatim pers ultimus dominus Turca Orahovicensis Tisdar Betschir aga erat, cui a frumento, praeterea nihil dabant, de cetero desertum hoc regio-fis

Conscriptio deserti pagi Klenie.

Desertum hoc inter sylvas et lutum intransibile situatum, d oppido Orahovicza 2 horis orientem versus, limites eius sunt ter drovo ad meridiem, Czernez, Brestanovczy ad septemtrionem, ante 2 incolae graeci ritus, qui in 2 domibus habitabant et propter lat habitare non poterant, abiverunt, habet terras cultas ac incultas 2 prata nulla, pascua bona, sylvas magnas Luk nuncupatas, de terrestri christiano nemo quidquam referre scit, alias desertum h fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Ivanovczy.

Desertum Ivanovczy inter sylvas et lutum situatum, distat a Orahovicza 4 horis ad orientem, limites eius sunt Klenie, Bres septemtrionem versus, ante 40 annos 3 domus graeci ritus erant e serunt in agris et pratis, sylvae ac arbusta excreverunt, ita ut vix catur, ubi pagus stetisset, alias regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Brestanovczy.

Desertum Brestanovczy inter sylvas ac paludes lutosas situatu Orahovicza 4 horis orientem versus, limites eius sunt Czernecz ad trionem, habet terras arabiles 30 jugera, prata 10 falcatores, p abundantia, 3 inhabitatores, qui cum pago Bredrovo contribueba 1702. in februario abiverunt, nunc pagus iste desertus manet, domino terrestri christiano nemo quidquam referre potuit, de regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi superioris ac inferioris Barri

Desertum hoc inter paludes lutosas penes rivulum Orahovicza s distat ab oppido Orahovicza 1 hora meridiem versus, limites e terrae pagi Bredrovo ad meridiem, Obradovczy ad orientem, Zde occidentem, tempore Turcarum in superiori erant 2, in inferiori 3 catholicorum, ante 20 annos desertus mansit, terras arabiles 2 habet, in ceteris ac in pratis sylvae et arbusta excreverunt, quis minus terrestris christianus fuisset, nemo informationem dare pot locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Kutovi.

Desertum hoc penes rivulum Orahovicza situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora meridiem versus, limites eius sunt superior et inferior desertus pagus Barri ad occidentem, Bredrovo ad septemtrionem, Obradovczy ad orientem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae qui in 3 domibus catholicae religionis habitabant. dissipati, habet terras arabiles 45 jugera, prata 12 falcatores, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potuit, alias pagus iste desertus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Gradanczy.

Desertum hoc inter .sylvas situatum distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Szdenczy ad occidentem, desertum Barry ad septemtrionem, Beninczy ad meridiem, dum caesareus exercitus Orahoviczam expugnasset, desertus mansit, erant 6 domus catholicorum. habet terras arabiles, quas Orahovicenses, Zdencenses colunt 15, incultas 50 jugera prata sub arbustis 10 falcatores, sylvas glandinales, focales ac aedificiales 25 jugera, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potest, de reliquo locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti Beninczy.

Desertus pagus Beninczy inter sylvas penes paludes lutosas Gelasz nuncupatas situatus, distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Sdenczy ad occidentem, Kutanczy ad meridiem; sub dominio Turcarum erant 10 domus catholicae religionis, ante 40 annos ob nimias oppressiones a Turcisque magnas impositiones discesserunt et trans Dravum se collocarunt, terras arabiles quas Orahovicenses et Szdencenses colunt 10, incultas 200 jugera habet, in pratis sylvae excreverunt, pascua sufficientia. de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Kutanczy.

Desertum Kutanczy penes sylvas situatum, distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt Zdenczy ad septemtrionem, Beninczy ad orientem, Buczanczy ad meridiem, ante 35 annos incolae, qui in 2 domibus catholicae religionis habitabant, discesserunt, habet terras arabiles 30 jugera. In pratis arbusta excreverunt, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, de facto locus iste regio-fiscalis est

Conscriptio deserti pagi Rastanczy.

Desertum hoc inter sylvas penes rivulum Orahovicza situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora meridiem versus. Limites eius sunt desertum Drek ad meridiem, Barry, Kutovy et Predrovo ad septemtrionem, dum Turcae penes Viennam profligati fuissent, incolae catholici in 3 domibus habitantes discesserunt, terras arabiles 50, incultas 25 jugera habet, prata sub arbustis sunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo locus iste regio fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Struczanczy.

Desertum Struczanczy inter sylvas penes rivulum Orahovicza et paludes lutosas situatum, distat ab oppido Orahovicza 2 horis meridiem versus. Limites eius sunt desertum Kutovi ad occidentem et sylvae Zeleni Luk, manet desertum a quo antiqui Hungari ex Sclavonia pulsi fuissent, nec agri, nec prata, solummodo pascua dantur, de facto regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Zokovoselo.

Desertum Zokovoselo inter sylvas ac paludes lutosas penes rivulum Szdenczina situatum, distat Orahovicza 2 horis occidentem versus. Limites eius sunt terrae pagi Saptinovacz ad orientem, dum turcicus exercitus se Viennam movisset, incolae catholicae religionis, qui in 4 domibus habitabant, abiverunt, habet terras arabiles 20, incultas in quibus arbusta excreverunt 40 jugera, sylvas 2 horis latas, quam longae sint nescitur, quoniam nemo eo ambulat, quis nam dominus terrestris christianus fuisset, nemo informationes dare potuit, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Jazvanczy.

Desertum Jazvanczy inter sylvas situatum, distat ab oppido Orahovicza 2 horis occidentem versus. Limites eius sunt Zokovo selo ad septemtrionem, Buczanczy ad occidentem. Sub dominio turcico erant 6 domus catholicorum, dum Turcae Viennam se movissent sunt dissipati, habet terras arabiles 30, incultas sub arbustis 50 jugera, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potuit, alias locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Prokluvano.

Desertum hoc inter sylvas situatum distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus. Metales eius sunt terrae pagi Sdenczy ad septemtrionem, Bankovczy ad meridiem, dum Turcae penes Viennam profligati fuissent, incolae catholicae religionis, qui in 3 domibus habitabant dissipati, habet terras arabiles 20, incultas in quibus arbusta excreverunt 100 jugera, prata sub arbustis 13 falcatores, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, alias locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Madanovicz.

Desertum Madanovicz inter sylvas situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus. Limites eius sunt terrae oppidi Orahovicza ad occidentem et Tschoplak ad orientem, habet terras cultas et incultas 100 jugera, incolae qui in 5 domibus catholicae religionis habitabant, ante 20 annos dissipati, prata sub arbustis sunt, pascua sufficientia dantur. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit, alias desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Buczanczy.

Desertum Buczanczy inter sylvas in planitie situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Sdenczy ad septemtrionem, Bankovczy ad meridiem, habet terras arabiles 50, incultas sub arbustis 100 jugera, ante 20 annos incolae catholici, qui

in 20 domibus habitabant dissipati, ecclesia catholica ex lignis exstructa de facto exstat, franciscanus parochus Orahovicensis ibi administrat sacra, prata sunt sub arbustis, pascua in abundantia dantur, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, nunc pagus hic desertus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Bokschiz.

Desertum Bokschiz inter arbusta situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Saptinovacz, ad orientem, Giurginovacz ad meridiem, habet terras arabiles 100, incultas sub arbustis 100 jugera, prata 30 falcatores, pascua in abundantia, ante 20 annos incolae catholici, qui in 5 domibus habitabant, hunc locum deseruerunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Schumesa.

Desertum Schumesa inter magnos montes ac sylvas sub monasterio caluderorum Orahovicza situatum, limites eius sunt terrae oppidi Orahovicza ad occidentem, Josovo ad orientem, distat ab arce Orahovicza una hora occidentem versus, habet terras arabiles 60, incultas 80 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, 2 incolae ante 3 septimas inceperant se collocare, alias caluderi etiam quidam Orahovicenses agros colunt, foenilia falcant de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti Tschoplak.

Desertum Tschoplak in planitie situatum, distat oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Joschova ad meridiem, in hoc deserto Caluderi, monastherii Orahovicza, praedium habent, agros colunt, foenilia falcant, quo iure sibi hoc desertum appropriarunt, demonstrare non possunt, habet terras arabiles 40 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia.

Conscriptio deserti pagi Zerczina.

Desertum Zerczina inter arbusta penes paludes lutosas situatum distat ab oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Saptinovacz ad occidentem, parva Mikischna ad meridiem, Klokoczovacz ad orientem, dum Turcarum exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae dissipati, sub dominio turcico in 6 domibus catholici habitabant, habet terras arabiles 60, incultas in quibus arbusta exereverunt 70 jugera, prata quoque sub arbustis dantar, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre potuit, de cetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio pagi Pojatnaky.

Desertum hoc inter arbusta in planitie situatum, distat ab oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt Bokschinzchy, ad septemtrionem, Joschvanczy ad occidentem, sub dominio Turcarum erant 3 domus catholicae religionis, ante 12 annos hunc locum deseruerunt, habet terras arabiles 30, incultas sub arbustis 50 jugera, prata 15 falca-

tores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, terras incolae ex Saptinovacz colunt, foenilia falcant, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, alias desertum hoc regio-fiscale est.

(Locus sigili.) Alexander Joannes de Kallanek praefectus, et iudex regius m. p.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXVII. 1702. Popis sela kraj Petrovaradina i Slankamena.

Conscriptio oppidi Karlovicz.

Nomina incolarum: Prodan Tatomirovich, Prodan Csurcsibassa, Nicola Dugobrada, Radovan Osztoich, Peiso Maximovich, Zaharia Gyigyevich, Nicola Lulesia, Todor Gyukich, Nesco Gvozdanovich, Jeffto Rausavljevich, Marian Stepanovich, Boso Milovanovich, Stojan Visnicsan, Kosztadin Kremkovich, Milotin Sivojnovich, Petar Marediklia, Stanko Bajacz, Szolub Bacsvanin, Szubotha Bacsvanin, Miho Hasimovich, Petko Gyulich, Stanko Czernanin, Neda Szmendrovich, Milich Bajacz, Veszelin Szlankamenacz, Novak Nikolich, Roko Konacsanin, Mirco Bacslia, Stepan Vláskozemácz, Siván Bajovácz, Maxim Bécsás, Milos Bajácz, Milivoj Bacsvanin, Maxim Jusicsanin, Nedelko Belgradacz, Jovicza Sabcsanin, Stojan Bacsvanin, Rajo Vlaskoszemácz, Jovan Osztoich, Kerszta Bárácz, Nicola Csikvanecz, Sztoidin Bajanecz, Dmitar Kerk, Trivun Bacsvanin, Gyurka Baiácz, Maxim Bacsvanin, Mladen Diakovácz, Pano Vuchkovich, Miloss Mali, Joszim Mirkovich, Joszim Latimovich, Radoicza Maximovich, Nika Martinovich, Szerdán Huszarcsevich, Milutin Pavlovich, Bradug Gyurich, Marko Blagovich, Jovan Csurcsia, Kosza Visniczan, Secula Szlaszár, Sivffko Szelácz, Czvio Becskercsanin, Jovan Popovich, Miloss Philipovich, Miloss Bogdanovich, Illia Haszurcsia, Osztoja Csurcsia, Jacsin Despotovacz, Radoicza Laszich, Radomir Martinovich, Osztoja Nicolich, Niko Badanich, Kerszta Radics, Jovan Czaruksia, Vladisav Siffkovich, Damian Tobak, Jovan Osismasia, Savo Bubarin, Szretko Szlovesalovich, Stojan Bukarin, Jovan Sarajevacz, Jovan Restalia, Pavo Csurcsia, Jovan Jankovich, Nikola Bajacz, Sivan Manselovich, Jovan Petrovich, Gyernad Dragolovich, Sivan Maximovich, Petko Oszich, Marco Vasilenovich, Sivan Tomin, Damjan Simonovich Sztojka Dragich, Todor Budimácz, Petko Velkovich, Dimitar Bugarin, Vugin Tutorbich, Kosztadin Vlách, Gruicza Bokinácz, Adam Trinovcsanin, Illia Belekisanin, Juko Szubotich, Jovan Nesich, Stanimir Kunich, Paval Temesvaracz, Sivan Vogisanin, Miloss Uszarcsovich, Jordan Rokinich, Illia Matich, Ivan Kosavalia, Desan Musarinácz, Iszak Petrovcsanin, Paval Orlatecz, Osztoja Kulan, Marko Bosnyak, Jovicza Philipovich, Sztojak Dedovich, Vucsen Dragicsovich, Vukasin Kovacsevich, Nesko Toist, Marko Lekich, Dmittar Simiacz, [illegible]jo Csekarsich, Simo Kulanin, Jovan Philippovich, Sivan Nikich, Ivan Prok[illegible]h, Milovan Damjanovich, Ivan Vujasinovich, Gabrilo Siffkovich, Petar [illegible]mirovich, Siffko Terbussia, Siffko Babich, Radivoy Kolarich, Iszak [illegible]botich, Osztoja Terszia, Sztanoj Tungerin, Sztojko Oszyovich, Nesa M[illegible]linovich, Ivka Vessitz, Szivoin Almasecz, Paval Visznicsan, Vaszo Vie[illegible]n, Stoia Savich, Sivan Grubanovich, Gyuragy Vuletinich, Solak Pop[illegible]h,

Sivan Babbich, Blago Gruich, Gyurko Darassy, Sztojka Kullosovich, Jovan Arsenia, Pejo Jakovich, Maxim Pesich, Radivoj Vucskovich, Gyuragy Laszich, Miloss Vodenicsar, Miho Kalaich, Pejo Ranisavljevich, Szubotha Larich, Szubotha Stojanovich, Maxim Vukovich, Obren Mihalovich, Petko Mislavovich, Szubotha Vinkich, Sivan Radicsovich, Peter Irissanich, Radivoj Tatomirovich, Jovan Sztrasamester, Miloss Hassia, Mihaly Nicolich, Thomo Marinkovich, Miha Damianovich, Stanko Panovich, Gabrilo Milivojovich, Marco Szlavicsich, Belanin Nicolich, Nicola Racz, Stanisav Kovacs, Marco Sencsanin, Janos Nemes, Caspar David, Illia Korsavkovich, Gyurko Petrovcsanin, Ivan Isivanecz, Csapar Emnia, Orslan Vanlia, Peter Ferencsevich, Gyurka Priklyevics, Nicola Niculich, Joseph Simich, Kis Miska, Mato Kosavacz, Thoma Jovichich, Christoph Eicenberg, Boso Guricsich, Barissa Radoicsics, Andreas Walter, Koszta Vuichich, Radivoj Mikich, Damnian Sapunsia, Marinka Vidua, Budai Jancsi, Franno Czvetkovics, Stephan Petrovics, Marinko Petrovics, Radosa Vukovich Moncsilo Tuczak, Bogosav Koich, Jovan Binter, Abraham Belanovich, Radovan Beklenovich, Jovan Reskovich, Mihok Veszich.

Summa: Sessiones 175, fratres liberi 13, filii 64, filiae 105, equi 26, boves 73, vaccae 68, vituli 64, oves et caprae 200, porci 12, alvearia 33, vineae foss. 746, seminaturae tritici 92, foenilia falcat 98, inquilini 73.

Oppidum hoc distat Petervaradino uno miliari, est gente fidei acatholicae ac etiam catholicae, sessionibus integris centum septuaginta quinque et inquilinis in alienis domibus existentibus septuaginta tribus inhabitatum, sunt plerumque mercatores et mechanici habentes sexaginta officinas. Terrenum huius loci est in circuitu sex horarum. Confiniaria loca cum metalibus sunt ad orientem pagus Csortanouffczy, limites Dabar, veluti via ducit ad meridiem Krussedoll et Maredik, meta Put veliki, ad occidentem pagus Bukovacz, meta Tekie et Petervaradinum versus quousque mensuratum, meta Szanz, dicunt autem veram se habere metam usque ad parvam capelulam penes viam nomine Tekie, ad septemtrionem Danubius fluvius, meta Dunavacz Kobilicski et Raszboistie. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera 5150. Foenilia 100 falcatorum, vineas excultas 746 fossorum, datur locus multo plures implantandi. Pascuationem 340 jugerum. Sylvam tantum focalem et pro sessionibus necessariam 2060 jugera. Molendina in Danubio novem, ex quibus duo spectant ad callugeros, extat ibidem ecclesia catholica adhuc bono muro, sed discoperta in longitudine 20 et in latitudine 9 orgearum anditur, quod ad reverendos patres Benedictinos spectaverit praeterea reperitur ecclesia rascianica spectans ad monasterium Krussedoll, sancto Nicolao dedicata, cum duabus lacubus, una nomine tenger in magnitudine 10 jugerum, altera Kuvalyevo, in magnitudine 50 jugerum, non minus reperitur in hoc terreno lacus Kosziak in magnitudine 1 jugerum cum appertinenti terra paludosa 10 jugerum, spectans ad monasterium Gergetek, item reperiuntur duae lacus Gertatich et Pribinyevo, pertinentes ad monasterium Remethe testante Hasi Milos annorum 107, Prodan Tatomirovich annorum 54, Nica Cziganovich annorum 50 et Nico Baganich annorum 63 incolae nativi Carlovicienses. Turcarum tempore referunt ibidem per Danubium magnum trajectum fuisse, quantum autem importaverit, ignorant. Privilegia nulla habent literalia, quae habuerunt, tempore disturbii perdiderunt. De nullo sciunt christianorum

terresstri domino, est locus pure fiscalis. Turcarum tempore erat sub directione Emin, id est tricesimatoris Petervaradiensis turcici, cui annuatim decimas vini et frumenti, de coetero nihil praestabant. Tributum autem imperatoris turcici Budam solvebant a singulo capite 1 fl. 50 d., ab aliquibus plus ab aliquibus minus. Labores eorum erant extruere pontem versus Petervaradinum et ligna sub octo tormentis ad moenia Petervaradiensia adaptare. Nullum dabant hactenus ius montanum, nonam, neque Augustissimi imperatoris nostri tributum, tantummodo praestiterunt decimas frumenti et vini tricesimatori Petervaradiensi. Callugeri possident in hoc terreno 17 jugera terrarum arabilium et vineas 32 fossorum.

Aestimatio huius loci.

De centum septuaginta quinque integris sessionibus colonicalem laborem, singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. computando facit 1092 fl.

Colonicalis eorum census a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 525 fl.

De septuaginta tribus inquilinis in alienis domibus existentibus a singulo annuatim novem dierum laborem computando facit 78 fl. 84 d.

Septem in Danubio existentium molendinorum census a singulo annuatim 12 fl. computando facit 84 fl.

Macelli et aeducilii interesse extendit se annuatim ad 60 fl.

Nona importat annuatim ad 250 fl 16 d.

Summa 2090 fl.

Lacuum proventus pro nunc non apponitur, siquidem cum Calugerorum esse dicunt.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	34.833	fl	33½	d.
5	„	41.800	„	—	„
4	„	52.250	„	—	„

Conscriptio pagi Gercsedin.

Nomina incolarum: Nicola Radobich, Maxim Laletich, Negovan Vylesich, Uros Csaparich, Paval Nicolich, Nicola Kovacsevich, Andria Laszich, Philip Petrovich, Vasil Milosovich, Gyurko Milotinich, Nicola Odanovich, Todor Pojdak, Nicula Ucsurovich, Obrad Osztoin, Sava Jacoullevich, Jaksa Jurisich, Sztanko Kadid, Koja Vukovich, Szretko Petkovich, Niksa Radovanics, Stoiko Trivich, Radosav Mladirich Vuja Novakovich, Dmitar Jovanovich, Stojan Sviracs, Peter Rajkovich, Jurko Segedinacs, Nicula Bacsvanin, Bogdan Maximovich, Maleta Lausovich, Vukosav Kosovacz, Kerszta Kosztich, Siffko Sublevacz, Neso Bajacz, Obrad Bosichko, Gyerko Javisich, Mihaly Lovcsovich, Milovan Jovanovich, Juricza Gvozdenich, Stojan Nicolich, Radosav Milovanics.

Summa: Sessiones 68, fratres liberi 6, filii 31, filiae 23, equi 10, boves 51, vaccae 32, vituli 32, oves et caprae 54, porci 44, alvearia 4, vineae fossor. 28½, seminaturae: tritici 85, hordei 7½, avenae ½, milii kukuruz panici 5¼, familia emancipata 27.

Pagus iste distat Petervaradino 3 miliaribus, Salankamen vero uno, gente fidei accatholicae, sessionibus integris 68 et inquilinis in alienis

domibus existentibus nullis inhabitatus; continet praeterea desertas sessiones 10. Terrenum eius est in circuitu 4 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem desertum Grabovczi, meta Harabski breg, ad meridiem desertum Patka, meta Put Krussedolczki i Kamen Gercsedinczki, ad occidentem desertum Fidia, meta Karaula, ad septemtrionem Danubius, meta insula ad hunc pagum spectans. Terrarum arabilium habet exculta et inculta 2000 jugerum. Foenilia cum pratis 168. Pascuationem 306, sylvam exiguam focalem, vineas excultas 28½ fossorum, incultas 270 jugerum, unam habet lacum piscosam nomine Jovina in magnitudine 2 jugerum. Molendinum vero nullum neque rudera alicujus aedificii, nullus ibidem trajectus, jus montanum turcico, aut moderno tempore erat exactum, neque nona, decimas vero administrarunt domino tricesimatori Petervaradiensi, est locus pure fiscalis. Turcicus eorum Spaia erat Mehemed Aga Szolak in Mitrovicza, cui annuatim omnis generis decimas, de coetero nihil praestiterunt. Tributum vero imperatoris turcici dabant Budam a singulo sessione 3 fl. Augustissimo imperatori nostro, cum se primo a biennio in hoc pago collocaverint, nullum adhuc praestiterunt tributum.

Aestimatio huius pagi.

De sexaginta octo integris sessionibus colonicalem laborem a singula sessione 6 fl. 24 d. computando facit 424 fl. 32 d.

Colonicalis eorum census a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 204 fl.

Decem desertarum sessionum census colonicalis a singula annuatim 1 fl. 50 d. computando facit 15 fl.

De desertis sessionibus labor gratuitus facit 31 fl. 20 d.

Lacus piscosa, quae cum in Danubio existat et in arendam permissa sit, reservatur pro parte imperatoris nostri Augustissimi. Educilii interesse facit 24 fl.

Nona vero importat 96 fl. 68 d.

Summa 795 fl. 20 d.

Facit interesse hoc in capitali:

6	percentum	13 253 fl. 33½ d.
5	„	15.904 „
4	„	19.880 „

Conscriptio civitatis Salankamen.

Nomina incolarum: Subotha Kasich, Slavko Laszich, Peter Relich, Stojko Mattijegovich, Jerothia Starovlasanin, Vujo Radeslavovich, Sztojan Bokojovich, Maxim Nikolich, Damian Popovich, Jovicza Mitrovacz, Csudomir Jankovich, Stanko Jesich, Rajko Lasich, Paval Adamovich, Mihajlo Milirojovich, Joso Oselakovich, Haszo Strahina, Jovan Pelivan, Miloss Udvalia, Nicola Siak Marko Busassia, Paval Sakovich, Peter Paucsovich, Kmitar Gardinovcsanin, Rajo Gyurgyevich, Marko Markovich, Marinko Petkinczki, Vukosav Davidovich, Proka Boskovich, Vuicza Siffkovich, Kusman Gvozdenovich, Siffko Okoracz, Joko Kersirith Peter Staich, Janko Gerk, Milia Vukasinovich, Sava Kersztanusch, Kerszta Bacsanin, Bosko Bokdoracz, Siffko Niskovich, Ivan Kuzmanovich, Juko Konie Posovich, Pera Siva-

novich, Stanko Nikolich, Jeremia Savich, Jovan Simin, Milorad Stojanovich, Stipan Paulovich, Velisav Kojkovich, Radissa Abrahamovich, Radosa Mitrovich, Milutin Dorichkovich, Kerszta Koszich Stoja Thomich, Gruicza Hocsagovich, Sivan Stoich, Radosav Davidovich, Vuicza Relich, Peter Vuchich, Miko Vodeniczar. Ivan Kaplarovich, Vasa Siffkovich, Peter Vukovich, Misko Barbir, Jovan Gordecsanin, Jancsi Karovlach, Vasa Tersia, Plaffscha Tolnicsanin, Szretko Grabrovcsaniu, Pavo Jovanovich, Veselin Radovanovich, Rivardi Istvan, Conssa Balasch, Mezar Istok, Jovan Andrich, Osztoja Abasia, Milosch Csurcsia, Marko Csismasia, Vukasin Prodanovich, Peter Czerni Vujnovich, Stojan Biro, Vladisav Julinskapolli, Janko Vidimlia, Dragutin Borcsanin, Pavo Vuich, Ivan Isakovich, Siffko Osztoich, Stanimr Hajduk, Paval Hajduk, Jovan Kovach, Bogosav Capitan, Luka Nedelkovich, Nikola Belekisanin, Janko Gardinovcsanin, Gyura Jovanovich, Boroye, Milorad knesz.

Summa: Sessiones 97, fratres liberi 3, filii 64, filiae 34, equi 25. boves 76, vaccae 53, vituli 52, oves et caprae 60, porci 37, alvearia 32, vineae fossor. 100, seminaturae: tritici 133½, hordei 19, milii pannici kuk. 12, foenilia falcat. 7, inquilini 40.

Civitas haec Salankamen ubi adhuc tres bono aedificio portae et aliquae partes muri, quo fuit circumcincta, reperiuntur, distat Petervaradino 4 miliaribus, est gente fidei accatholicae et quatuor catholicis inhabitata. Terrenum eius cum tempore factae pacis vix non omne Turcis cessisset, continet in toto non plus quam 460 jugera, confiniaria loca cum limitibus suis sunt: ab oriente pagus Szurduk, sub dominio turcico meta statim penes civitatem lapis quidam a nostris iniita pace impositus, ad meridiem in turcico quoque territorio desertum Sasem, meta linea pacis, ad occidentem desertum Graboveczi, meta Relicza, item desertum Janda, meta Raszi Popov szurduk, ad septemtrionem Danubius fluvius, extant ibidem tres ecclesiae, una rascianorum bono adhuc muro, saltem tecto indigens in longitudine 13 orgearum et in latitudine 2½ orgeae. Catholicae duae ecclesiae sunt totaliter ruinatae, major est in longitudine 26, et in latitudine 12 orgearum, non minus reperitur ibidem unum balneum turcicum bene aedificatum, item unum musceum turcicum desertum et unus fons, ubi aqua salsa ebulit. Arx vero ibidem iam valde ruinata et in longitudine 131 orgearum et in latitudine 67. continet in se pulchram ecclesiam saltem tecto egentem, quae est in longitudine 13½ orgearum et in latitudine 4½ orgeae, nullum ibidem molendinum, trajectus neque lacus piscosa tempore moderno aut Turcarum existit. ibidem vero in Danubio rèperitur locus pro capiendis husonibus et alterius generis piscibus. Nulla habent privilegia ab antiquo vel noviter acquisita, sunt ibidem primo a triennio collocati, nullum dabant tempore Turcarum jus montanum vel nonam, est locus regio-fiscalis, turcico tempore erant sub dirrectione Emin, id est tricematoris Carlovicziensis, cui annuatim omnis generis decimas de caetero nihil praestiterunt. Tributum vero imperatoris turcici solvebat Budam a singula domo meliori 3 fl. et a peioribus duabus et tribu identidem. Augustissimo vero imperatori nostro nullum adhuc dederunt tributum. Decimas vero administrarunt domino tricesimatori Petervaradiens

Aestimatio hujus civitatis.

Quoniam civitatis huius territorium per lineam pacis in Turcia remanserit, et se residuum terrenum eius non ad plures, quam 15 sessiones extendat, incolae vero ibidem adjacentes huic deserto Grabovacz, quod excepta 480 jugerum pascuatione in se 82 integras sessiones continet, utuntur, simul itaque computando praefatas 15 faciunt in toto nonaginta septem sessiones, quarum colonicalis labor annuatim a singula sessione 6 fl. 24 d. computando facit 605 fl. 28 d.

Census eorum colonicalis a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 297 fl.

Quadraginta inquilinorum in alienis domibus existentes, 9 dierum unius viri labor annuatim facit 43 fl. 20 d.

Macelli et educilii interesse facit annuatim 48 fl.

Nona extendit se annuatim ad 220 fl. 52 d.

Lacus piscosa ibidem existens reservaturque, veluti antecedens.

Arx vero praenominata aestimatur in capitali 400 fl. Iteresse vero eius 6 fl. per censum 24 fl. Summa 1232 fl.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	20533 fl.	33 $^{1}/_{3}$ d.
5	„	24640 „	
4	„	30800 „	

Conscriptio pagi Bukovacz.

Nomina incolarum: Stanisav Sivanovich, Peter Braynovich, Milos Csurcsia, Ranko Radovanovics. Baja Gmitrovich, Saka Bosin, Dobrosav Sivkovich, Jovan Radoichich, Roka Thomich, Janko Bosich, Miho Bocskovich, Vuk Tuczak, Jovan Kuszmanovics, Ivan Radovanovich. Stanisav Milosovich, Serdan Osztoich, Mladen Sivkovich, Pauo Vukovich, Abraham Szrimacz, Janos Vladisavich, Stoiko Andrich. Uros Eledich, Radovan Nedelkovich, Damian Plavovich, Damian Pesich, Kerszta Bacsvanin, Mirko Selvrencsin, Ivan Hacsimovich, Rusicze Baba, Stephan Jovanovics.

Summa: Sessiones 30, fratres liberi 1, filii 29, filiae 12, equi 6, boves 34, vaccae 23. vituli 46, oves et caprae 49, porci 5, alvearia 14, vineae fossorum 74; seminaturae: tritici 79, hordei 4, foenilia falcatores 45, inquilini 8.

Pagus iste distat Petervaradino 1 hora. Est gente fidei acatholicae, sessionibus integris 30 et inquilinis in alienis domibus existentibus 8 inhabitatus. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem oppidum Carlovicz, meta Bogich Herth, Brest, ad meridiem pagus Neradin, meta Badan berda, ad occidentem desertum Novoszello, meta Dugi Herth. ad septemtrionem Petervaradinum, meta Vuchi doll, do berdo Macskaill. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugerum 459, foenilia 45 falcatorum. Vineas excultas 74 fossores, incultas 396 jug. Pascuationem 180 jugerum. Sylvam glandiferam 200 jugerum et pro sua necessitate focalem 240 jugerum. Nullum ibidem molendinum exstat neque antiquae ecclesiae rudera. Nulla ibidem lacus piscosa, trajectus vel telonium, nullum dabant jus montanum vel nonas, de nullo sciunt christianorum terrestri domino, locus est pure fiscalis. Turcicus eorum Spaia erat Emin,

id est tricesimator Budae, cui omnis generis decimas annuatim, praeterea unum laboratorem a singula sessione, 40 d. in festo Sant Georgii a singula domo, tributum vero imperatoris turcici Budam a singula sessione annuatim 3 fl. solvebant. Augustissimo imperatori nostro adhuc nullas portiones praestiterunt, decimas a biennio domino tricesimatori Petervaradiensi administrarunt

Aestimatio hujus loci.

De triginta integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 189 fl. 20 d.

Census eorum colonicalis 90 fl.

Octo inquilinorum in alienis domibus existentium annuus labor facit 8 fl. 64 d.

Nona importat annuatim 68 fl. 16 d.

Ducenta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 flor. computando faciunt in capitali 400 fl. Interesse vero eius 6 percentum 24 fl.

Summa 378 fl.

Summa facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	6300	fl.
5	„	7560	„
4	„	9450	„

Conscriptio pagi Camenicz.

Nomina incolarum: Stoissa Radinovich, Leka Blagojevich, Pera Siffkovich, Radosav Milosovich, Kitan Butich, Milos Mrankovich, Miath Boromisich, Uros Simich, Maxim Markovich, Sivan Alinbin, Milutin Radakovich, Jovicza Markovich, Nicola Petrovich, Stojan Lukacsevich, Majul Prodanovich, Radoicza Petrovich, Rasko Stojanovich, Mislen Staracz, Jovan Peich, Nicola Nedelkovich, Milosch Obradovich, Misko Velicskovich, Jovan Sekulich, Laus Nicolich, Osztoja Sivojovich. Subotha Petrovich, Nesko Szarich, Stepan Simich, Radan Prodanovich, Sivan Bacsvanin, Illia Marcovich, Peter Petkovich, Vladissa Jovich, Thomo Kersich, Bogdan Ivanovich, Gyurka Bersich, Gyurka Liszichich, Novak Lovrich, Matthia Ratkovich, Andrija Lukachovich, Bosco Nicolich, Peter Thomasevich, Stephan Radosanovich, Nicola Knesz, Milutin Szrimacz, Vrania Staracz, Osztoja Szubassa, Gabrilo Lasich, Radovan Csavich, Milutin Szasdanovics, Staracz Blagoia, Osztoja Marichich, Gruizca Kovacs, Vuk Govedar, Stana Udovicza.

Summa: Sessiones 40, filii 42, filiae 19, equi 7, boves 65, vaccae 25, vituli 50, oves et caprae 126, porci 11, alvearia 29, vineae fossor. 80, seminatura: tritici 104, hordei 1, foenilia falcat. 36, inquilini 24.

Pagus iste distat Petervaradino $^3/_4$ horae, est gente fidei acatholicae, sessionibus integris quadraginta et inquilinis in alienis domibus existentibus viginti quatuor inhabitatus. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem Petervaradiense praesidium, meta Csesa Potok, Meseluc, Schumicza na Sztuden Doll, capitan Vinograd, na preki ad meridiem desertum Novoszello, meta Brestye, Humpka na veliki brdu, na Kralyev put i lippu, na ladni vodu, ad occidentem pagus dinczi, meta Boszki megye, na duboki potok do Bosino vinograda, septemtrionem Danubius, terrarum arabilium habet exculta et inculta

gera 716, foenilia 36 falcatorum. Vineas excultas 80 fossorum, incultas 440 jugerum, pascuationem 140 jugerum. sylvam glandiferam 180 jugerum et pro sua necessitate 180 jugerum. Molendini 4 loca exstant, praeterea unum errectum 2 rotarum, aedificium et turris ecclesiae reperitur. cuius nomen ignorant. Nullum ibidem telonium, neque trajectus, nulla ibidem lacus piscosa. Nullum dabant tempore Turcarum jus montanum vel nonas, de nullo sciunt christianorum domino terrestri, locus est pure fiscalis, turcicus eorum Spaia erat Emin, id est tricesimator Petervaradiensis, cui annuatim omnis generis decimas, praeterea a singula sessione 3 laboratores, de caetero nihil praestiterunt. Tributum imperatoris Turcici solvebant Budam a singula sessione 3 fl., a biennio collocati nullas adhuc solverunt portiones pro parte suae maiestatis sacratissimae, decimas autem vini et frumenti per biennium ad manus domini tricesimatoris Petervaradiensis dederunt.

Aestimatio huius pagi.

De quadraginta integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 249 fl. 60 d.

Colonicalis eorum census facit 420 fl.

Viginti sex inquilinorum in alienis domibus existentium annuus labor a singula 9 dierum facit 28 fl. 8.

Census molae facit 6 fl.

Educilii interesse 20 fl.

Centum octuaginta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 fl. computando faciunt in capitali 360 flor, interesse vero sex percentum facit 21 fl. 60 d.

Nona impertat annuatim 79 fl. 2 fl. Summa 524 fl. 31 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	8738 fl.	$33^1/_2$ d.
5	„	10486 „	
4	„	13107 „	50 d.

Conscriptio pagi Ledenicz.

Nomina incolarum: Thodor Gergh, Uros Babbich, Gregorio Starovlasanin, Stoja Ninkovich, Gmitar Urosovich, Mihajlo Ralinovich, Vuiko Jukovich, Peter Bellich, Vasill Jankovich, Sivko Jurich, Dragutin Kradujovics, Mirco Kaorich, Sivan Mislenovics, Thomo Markovich, Czvio Knesz, Milutin Vuletich, Nicola Pentelich, Jovan Czurcsia, Nicola Bosnyak, Stanko Urich, Luka Staracz, Stamir Lukich, Rascha Gyurichich, Gmiter Nicolich, Siffko Radmilovich, Mirco Gyurovich, Mihajlo Vlach, Mihajlo Staracz, Stepan Mohacsanin, Sivko Koszuvarecz, Dragissa Jovich, Versinko Mihaljevich, Vuicza Radossovich, Sivan Dragoichics, Nicola Bogdanovich.

Summa: Sessiones 50, fratres liberi 3, filii 24, filiae 5, equi 1, boves 30, vaccae 17, oves et caprae 58, alvearia 2, vineae fossor. 84, seminaturae: tritici 78, hordei 13, foenilia falcat. 12, inquilini 4, familia emancipata 15, vituli 34.

Pagus iste distat Petervaradino $^5/_4$ horae est gente fidei acatholicae, sessionibus integris quinquaginta. Terrenum eius est in circuitu 4 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Kamenicza, meta Boiski megye

y Duboki potok do Bossin vinograd, ad meridiem oppidum Vernik, meta Preki put, ad occidentem desertum Szentich, meta majdan na bukovacsko voda et monasterium Rakovacz, meta Becsina kamen, ad septemtrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera 814, foenilia 62 falcatorum, vineas excultas 84 fossorum, incultas 600 jugerum, pascuationem 324 jugerum, sylvam glandiferam 275 jugerum et pro sua necessitat 275 jugerum. Quatuor habet errecta molendina, nullus praeterea locus pro aedificandis, extat ibidem una lacus piscosa Beszdunicz vocata penes Danubium, praeterea una turris cum ecclesia dirruta, cuius notitiam ignorant, nullum dabant jus montanum, seu nonas. Nullum ibidem telonium. neque trajectus. De nullo sciunt christianorum domino terrestri est locus pure fiscalis. Turcicus eorum Spaia erat Solak Mehemet Aga, cui omnis generis decimas, praeterea 25 d. in festo S. Georgii a singula domo, item pro convehendo foeno annuatim currus praestiterunt. Tributum imperatoris turcici budam solvebant 3 fl. Augustissimo imperatori nostro anno uno portiones dederunt. Decimas vini et frumenti ad manus domini tricesimatoris Petervaradiensis administrarunt.

Aestimatio huius pagi.

De quinquaginta sessionibus integris colonicalem laborem computando, a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 312 fl.

Colonicalis eorum census facit 150 fl.

Quatuor molendinorum census 4 fl.

Ducenta septuaginta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 fl. computando facit in capitali 550 fl. Interesse 6 percentum 33 fl.

Nona importat annuatim 188 fl. Summa 687 fl.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	11450 fl.
5	„	13740 „
4	„	17175 „

Conscriptio pagi Szentich.

Nomina incolarum: Milan Milutinovich, Timothia Jankovich, Radivoj Sivkovich, Peter Czveich, Gregorio Borich.

Summa: Sessiones 5, filii 1, boves 10, vaccae 5, vituli 10, oves et caprae 28, vineae fossor. 10, seminaturae trititi 10.

Pagus iste distat Petervaradino $1^1/_2$ hora. Est gente fidei acatholicae, sessionibus integris 5, continet desertas sessiones 20. Terrenum eius est in circuitu 2 horarum, confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Ledenicz, meta Majdan, kamen na bukovacz vodu, ad meridiem monasterium Rakovacz, meta Verbicza, na Dumbovczki potok, ad occidentem desertum Dumbovo, meta Belegir berdo, ad septemtrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera 555, foenilia 45 falcatorum, pascuationem 192 jugera, vineas excultas 10 fossorum, incultas 150 jugerum, 300 jugerum sylvam glandiferam et pro sui necessitate focalem 300 jugerum, unum habet molendinum, una lacus piscosa. Trajectus vel telonium nullum dabant tempore Turcarum jus montanum vel nonas, extant ibidem aliqua rudera alicujus ecclesiae, quorum notitiam ignorant. De nullo c-

stianorum domino terrestri sciunt. Est locus pure fiscalis. Turcicus eorum spaia erat Szorasa in Illok, cui annuatim omnis generis decimas $1^1/_2$ okam butire, unum currum ligni et foeni praestiterunt. Imperatoris turcici tributum solverunt Budam ad instar praecedentium.

Aestimatio huius loci.

De quinque integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d., facit 31 fl. 20 d.

Colonicalis eorum census facit 15 fl.

De viginti desertis sessionibus censum colonicalem computando a singula sessione annuatim 1 fl 50 d., 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Unius molae annuus census facit 1 fl., trecenta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 fl. computando faciunt in capitali 600 fl. Interesse vero eius 6 percentum facit 36 fl.

Nona importat annuatim 40 fl. 80 d. Summa 216 fl. 40 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	3606 fl.	$66^1/_2$ d.
5	„	4328 „	
4	„	5416 „	

Conscriptio pagi Beucsin.

Nomina incolarum: Radoicza Rajcsinovich, Mihaly Valevacz, Petak Kukavich, Nesco Lasich, Milovacz Jovanovich, Nesco Paunovich, Andria Gmitrovich, Nesco Jovanovich, Maxim Jankovich, Siffko Nicsesich, Sivan Maximovich, Mirco Todorovich, Mladen Savich, Radovan Milosovich, Nesco Osekovich, Peio Vuichich, Milich Osztoich, Nesco Stanasill, Milutin Radivojich, Joszim Jepsich, Milovan Dagich, Stojko Vukmirovics, Laszo Simovich, Gavrilo Szarich, Jovan Stankovich, Miat Jovanovich, Radosav Lasich, Juko Eremich, Tatomir Radovanovich, Damian Petrovich, Nicola Szubotich, Simo Mandich, Velicsko Mitrochinovich, Subotha Osztoich, Marko Isakovich, Miat Soranovich, Rado Kovacsevich, Marko Bacsanin, Sivan Dianovich, Kuszman Popovich, Janko Bosnyak, Strahin Marcovich, Ranisav Bokojovich, Jovan Szentomasanin, Petar Skulanecz, Mirco Kolar, Peter Dosud, Nesco Subotich, Alexo Secura.

Summa: Sessiones 51, fratres liberi 3, filii 38, filiae 6, equi 7, boves 61, vaccae 27, vituli 24, oves et caprae 54, vineae fossor. 88, seminaturae: tritici 104, hordei 2, foenilia 2, inquilini 13.

Pagus iste distat Petervaradino 2 horis, est gente fidei acatholicae. Sessionibus integris quinquaginta una, et inquilinis in alienis domibus tredecim inhabitatis. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem desertum Dumbovo, meta Szalas et Szandrenich herth, ad meridiem monasterium Jaszek, meta Csoth po verch planine, ad occidentem oppidum Cserevich, meta Breszt, ad septemtrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugerum 960 Vineas excultas 88 fossorum. incultas 520 jugerum, pascuationem 470 jugerum, foenilia 40 jugerum, sylvam glandiferam 400 et pro sui necessitate 114 jugerum. Fluvia ia molendina 2 habet, praeterea duo pro extruendis extant loca. Nullus

ibidem trajectus vel telonium, extat ibidem una diruta turris, cuius notitiam ignorant, de nullo sciunt christianorum domino terrestri, locus est pure fiscalis. Turcicus eorum spaia erat effendi in Belgrad, cui omnis generis decimas, praeterea loco reliquorum laborum annuatim 30 fl. solverunt. Tributum imperatoris turcici ad Carlovicz annuatim aureum unum praestiterunt. Augustissimo imperatori nostro nullas adhuc portiones solverunt. Decimas vini et frumenti ad manus domini tricesimatoris Petervaradiensis praestiterunt.

Aestimatio huius loci.

De quinquaginta una integra sessione colonicalem laborem computando a singula sessione 318 fl. 24 d.

Colonicalis eorum census facit annuatim 153 fl.

De tredecim in alienis domibus existentibus inquilinis, a singulo annuum novem dierum laborem computando 1 fl. 8 d. facit 14 fl. 4.

Duorum molendinorum census annuus facit 2 fl.

Sylvarum glandiferarum 400 jugerum, singulum 2 fl. computando, facit capitali 800 fl. Interesse vero sex percentum 48 fl.

Nona importat annuatim 185 fl. 72 d.

Summa 721 fl.

Facit itaque hoc interesse in capitali:

6	percentum	12.016	fl. 66½ d.
5	„	14.420	„
4	„	18 025	„

Desertum Janda.

Hoc desertum distat Salankamen 1 hora, terrenum eius est in circuitu 2½ horae. Confiniarii pagi cum metalibus sunt ad orientem civitas Salankamen, meta Marindoll, ad meridiem desertum Grabovczi meta na berdu Hante, ad occidentem pagus Gercsedin meta Vraski doll, ad septemtrionem Danubius fluvius, in quo piscatura husonum et aliarum piscium existit. Nulla ibidem sylva terrarum, arabilium habet exculta et inculta jugerum 500, vineas excultas et incultas 70, jugerum foenilia falcatorum 30. pascuationem 60 jugerum, nullum ibidem aedificium, sed locus molendinorum in Danubio, nullum dabant jus montanum, vel nonas, verum omnis generis decimas praestiterunt Emin in Salancamen, de coetero nihil. Tributum imperatoris turcici Budam solverunt a singula sessione annuatim 3 florenos.

Aestimatio huius deserti.

De viginti integris desertis sessionibus censum colonicalem computando a singula sessione 1 fl. 50 d facit 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Summa per se 92 fl. 40 d.

Facit itaque hoc interesse in capitale:

6	percentum	1540	fl.
5	„	1848	„
4	„	2310	„

Desertum Grabovczi.

Hoc desertum distat Salankamen $^3/_4$ horae terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi cum metalibus sunt ad orientem civitas Salankamen, meta Gragina megya, ad meridiem desertum Vech, meta Vukajlovacski doll, ad occidentem pagus Gerchedin, meta Uszaracz, ad septemtrionem desertum Janda, meta na berdu Hante. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera una cum vineis, pratis, foenilibus et pascuis 3230, sylvam nullam habet. Nullum ibidem aedificium, neque locus piscosus, vel molendini, nullum dabant ius montanum, vel nonas, turcicus eorum Spaia erat Musztafa begh in Mitrovacz, cui omnis generis decimas, de coetero nihil praestiterunt. Tributum imperatoris solvebant Budam annuatim a singula sessione 3 florenos. Aestimatio huius deserti comprehendit in aestimatione civitatis Salankameniensis

Desertum Novoszelo.

Distat Petervaradino 1 hora. Terrenum eius est in circuitu 2 horarum. Confiniaria loca sunt ad orientem pagus Bukovacz, Kersztos, Suvieta, Parlose. item Petervaradinum, meta Kuriak doll, ad meridiem monasterium Oppovo, meta Preki put, ad occidentem territorium Ledenicz, meta Hersilyevo berdo, ad septemtrionem pagus Camenicz, meta Brest. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera 356, vineas excultas et incultas 210 jugerum. Foenilia 60 jugerum. Pascuationem 200 jugerum, sylvam in dimidio glandiferam 300 jugerum. Duo molendini loca destructa extant, nulla ibidem lacus piscosa, neque rudera alicuius ecclesiae, aut castelli extant. Nullus trajectus, vel telonium, nullum dabant tempore Turcarum jus montanum, vel nonas, de nullo sciunt christianorum domino terrestri. Locus est pure fiscalis, turcicus eorum spaia erat Beeg zain in Brod, cui annuatim omnis generis decimas, praeterea duos laboratores a singula sessione prastiterunt. Tributum imperatoris turcici solvebant Budam a singula sessione 3 fl.

Aestimatio huius deserti.

De viginti integris desertis sessionibus colonicalem censum computando a singula sessione 1 fl. 50 d. facit 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Centum quinquaginta jugera sylvarum glandinalium, singulum 2 fl. computando facit capitale 300 fl. interesse vero 6 percentum 18 fl.

Unius molae census facit 1 fl.

Summa 111 fl. 40 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	1856 fl	$66^1/_2$ d.
5	„	2228 „	
4	„	2785 „	

Desertum Dumbovo.

Hoc desertum distat Petervaradino 2 horarum Terrenum eius est in circuitu 2 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Szentich, meta Belegir berdo, ad meridiem monasterium Rakovacz, meta Sztolicza berdo, ad occidentem pagus Beucsin, meta Sendreni herth, ad septem-

trionem Danubius. Terrarum arabilium habet exculta et inculta jugera 220, vineas excultas et incultas 210 jugerum. Foenilia falcatores 40 jugerum. Pascuationem 170 jugerum. Ducenta quinquaginta jugera sylvarum glandinalium et pro sui necessitate necesaria 264 jugera, nullum ibidem molendinum, neque lacus piscosa, extant ibidem alicuius ecclesiae rudera, quorum notitiam ignorant, nullus traiectus vel telonium. Nullum dabant tempore Turcarum ius montanum vel nonas, de nullo sciunt christianorum domino terrestri. Est locus pure fiscalis: Turcicus eorum Spaia erat Hajvaz Aga Petervaradini, cui annuatim omnis generis decimas praeterea unum currum lignorum, falcatorem et collectorem foeni, $1^1/_2$ okam butyri praestiterunt. Tributum imperatoris turcici solvebant Carloviczium ab integro pago 10 fl.

Aestimatio huius deserti.

De quindecim integris desertis sessionibus colonicalem censum computando a singula sessione florenum unum, 50 d. facit 22 fl. 50 d.

Labor gratuitus facit 46 fl. 80 d.

Ducenta quinquaginta jugera sylvarum glandinalium, singulum 2 fl. computando facit capitale 6 percentum 30 fl.

Summa 99 fl. 30 d.

Facit itaque hoc interesse in capitali:

6 percentum	1655 fl.	— d.
5 "	1986 "	— "
4 "	2482 "	50 "

Extractus.

	Sessiones populosae	Sessiones desertae	Interesse annuale		6 percentum		5 percent.		4 percent.	
			fl.	d.	fl.	d.	fl.	d.	fl.	d.
Oppidum										
Carlovacz .	175	—	2090	—	34.833	$33^1/_3$	47.800	—	52.250	—
Gercsedin .	68	10	795	20	13.253	$33^1/_3$	15 904	—	19.880	—
Salankamen	97	—	1232	—	20.533	$33^1/_3$	24.640	—	30.800	—
Bukovacz .	30	—	378	—	6.030	—	7.560	—	9 450	—
Kamenicz .	40	—	524	30	8.738	$33^1/_3$	10.486	—	13.107	50
Ledenicz . .	50	—	687	—	11.450	—	13.740	—	17.175	—
Szentich . .	5	20	216	40	3.606	$66^1/_3$	4.328	—	5.410	—
Beuchin . .	51	—	721	—	12.016	$66^1/_3$	14.420	—	18.025	—
Desertum										
Janda . . .	—	20	92	40	1.540	—	1.848	—	2.310	—
Dumbovo .	—	15	99	30	1.655	—	1.986	—	2.482	50
Novoszelo .	—	20	111	40	1.856	$66^1/_3$	2.228	—	2.785	—
Summa . .	571	85	6947	—	115.783	$33^1/_3$	138.940	—	173.675	—

Datum Eszekini die 26. mensis aprilis anno 1702.

(Locus sigilli.) Andreas Labos, cameralis provisor Veroviticensis.

Petrus Antonius Walter, provisor et tricesimator Petervaradiensis.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXVIII. 1702. Popis Neradina i Bankovaca.

Conscriptio pagi Neradin.

Nomina incolarum: Jeremia Vukoslavovich, Bosko Niksovich, Jovicza Komarecz, Szobota Teskera, Philipp Csvetkovich, Szerden Petrovczanin, Nesko Pecsenaski, Szuio Nekusovich, Gavrilo Vukadinovich, Putnik Milusinovich, Szavo Marinkovich, Szivko Cogiacsanin. Milovan Petrovich, Illia Tomich, Paja Kovacsevich, Prodan Raditich, Nesko Busacsia, Jovicza Draskovich, Maxim Socivarich, Szobotha Salkovich, Maxim Popovich, Vrania Csvetkovich, Jovan Mesarovich, Jeremia Malinich.

Summa: Sessiones 24, fratres liberi 3, filii 13, filiae 8, equi 21, boves 15, vaccae 18, vituli 4, porci 1, alvearia 6, vineae fossor. 18, seminaturae: tritici 18, hordei 11, avenae 2. inquil. seu alia familia 26.

Pagus iste distat Petervaradino $3^1/_2$ hora, est gente fidei acatholicae sessionibus integris 24 et inquilinis in alienis domibus 26 existentibus inhabitatus. Continet praeterea desertas integras sessiones 12. Terrenum eius est in circuitu duarum horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Krussethol et claustrum Remete, metales sunt inter Krussethol et Neradin Cserie et Kerstata Humbka, ex parte Pavski Remete, Bielessevo, Varosovaczki Potok et Strasina inter Bukovacz, ad meridiem desertum Bankovacz et pagus Kukina, metales Hendek Bankovacski. ad occidentem territorium oppidi Irik, meta Krabovacsky potok, usque ad ponticulum in via Irik versus existentem, ad septemtrionem mons sylvosus, meta conterminatio viae Irikiensis et Carlovicensis eundo Petervaradinum versus. Terrarum arabilium habent exculta et inculta jugera 890. Foenilia exigua, vineas 89 fossorum, sylvas focales, tantum pro sui necessitate necesarias. Non minus habet ibidem existens claustrum Gergetek. De terra arabili, foenilibus et vineis 230 jugera et 4 molendina, limites eiusdem terreni sunt in circuitu Orlovo berdo na Iriskom Drumu, mala Csesma et Lukovacski dol, item Orlujak Berdo, ad antiquam viam penes vineam incolae Niksovich. inde directe ad sylvam usque ad viam Irikiensem, quae ducit Petervaradinum, pagus iste est ab Augustissimo imperatore nostro domino episcopo graeci ritus Isaiae Diakovich collatus, cui a triennio incolae nonam et de caetero nihil exhibuerunt, 7 domino tricesimatori Petervaradiensi autem administrarunt omnis generis decimas pro an. 1698. Tempore Turcarum erat pagus iste sub directione Emin, idem tricesimatori Carlovicensi, cui annuatim omnis generis decimas, a singula domo 30 denarios et unam okam butyri contribuerunt, tributum vero imperatori turcico solverunt eudam a singula sessione annuatim 3 florenos. Augustissimo autem imperatori nostro contribuerunt pro anno 1697. ad manus domini bellici commissarii . . . . 346 fl. pro anno 1698. 325 fl., an. 1699 dicunt percepisse portiones dominum abbatem Bonnini, anno autem 1700. levavit Knesius Szivan in Irik in sortem portionum 80 fl.

Relatio deserti pagi Bankovczy.

Desertum hoc distat Petervaradino $3^1/_2$ hora, continet de terra arabili, ex qua pars sub dumetis, pratis, foenilibus et vineis, quibusdam excultis, plerumque vero desertis 858 iugera, ibi sex loca molendini existunt, confiniarii

pagi sunt ad orientem Krussethol, metales Dobrodolski dol, ad meridiem Satrinczi, meta Vujin podrum et via quae ducit ad pagum Satrinczy, supra molam ibidem esistentem, ad occidentem Kukinas, meta Kukinaski dol et Travni put, ad septemtrionem pagus Neradin, meta Hendek Bankovacski, Kukinacski vinograd et Kerstata Humbka. Quisnam olim huius loci dominus terrestris fuerit, nescitur, turcicus autem spaja erat, Sain Begh in Niemcze, cui annuatim omnis generis decimas, tributum vero imperatoris turcici a singula sessione annuatim 3 florenos Budam praestiterunt. Desertum hoc est quoque ab augustissimo imperatore nostro, domino graeci ritus episcopo Isaie Diakovich collatum.

Actum Neradin die 25. januarii 1702.

Andreas Labos, caes. provisor veroviticensis.

Petrus Antonius Walter, provisor et tricesimator.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIX. 1702. Popis samostana fruškogorskih.

Monasterium Krussevdoll.

Distat Petervaradino 3 horis, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 1276. jugera. Confiniaria loca cum metalibus testantibus incolis pagi Krussevdoll 1-mus Ivan Krosdajevich annorum 50. 2-dus, Maxim Sobernics annorum 55. 3-tius, Vukasin Jagojevich annorum 60. 4-tus, Osvio Lisovcsanin annorum 50, 5-tus, Jovan Ivanovich, annorum 50 ad orientem pagus Krussevdol, meta Stubina aqua et inde rivulus usque ad pontem in via Irikiensi existentem, inde in illa valle rivulus usque ad lineam pacis defluens, ad meridiem pagi existentes in turcico territorio Selevrenczi et Dobrodoll, meta linea pacis, ad occidentem pagus Neradin, meta Koni grob, item desertum Bankovczi, meta Raszkerstie, ad septemtrionem claustrum Remethe, meta Bokonyev doll et Ubovacz bunar.

Claustrum Remetke.

Distat Petervaradino $2^1/_2$ hora, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 680 jugera sylvam focalem. Confiniarii pagi sunt ad orientem oppidum Carlovacz, meta put, ad meridiem pagus Krussevdoll, meta Koni grob, ad occidentem monasterium Gergetek, meta Potok, ad septemtrionem sylva, meta Bellesyeva, super hos limites dicunt se habere literas collatorias turcicas, quas producendas habebunt.

Monasterium Oppovo.

Distat Petervaradino 4 horis, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 1440 jugera: confiniaria loca cum metalibus sunt, de quibus literas turcicas in latinum conversas produxerunt, ad orientem aqua Szmerdan, inde directe ad meridiem ad fossam Bobinya, ubi subitus vallis est, qua rivulus defluit et illo rivulo directe ad aquam Szmergyevacz, inde vero ad album lapidem in cuspide montis ex sinistra parte monasterii, ad occidentem vero ab aqua Szmerdan

vallis Budakovacz et aqua Deszpotovacz et lapis viridis, sive Szeleni kamen, inde ad viam Versni put nuncupatam montem versus ad septemtrionem.

Monasterium Vernik.

Distat Petervaradino 7 horis, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 160 jugera, huius terreni metales testantibus incolis ex pago Rivicza Marko et Csirko: ad orientem Kamen et rivulus Szuszaricza, ad meridiem Priko reke Hendek na Slebisovo Guvno et Stari put Broda, od Staroga puta do vinograda drugoga vladikova, ad occidentem Jasicski put Berdom do Belezincskoga puta, ad septemtrionem Terska et Dobra voda.

Monasterium Bessenovo.

Distat Petervaradino 9 horis, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 456 jugera, cuius terreni metales sunt ad orientem territorium Stojanovacz, meta via Stojanovicensis et inde Hendek usque ad csesmam, ad meridiem pagus Bessenovo, meta Luka na tursku dolinu, ad occidentem desertum Montall, meta szurduk, ad septemtrionem sylva pagi Bessenovo, meta voda Raszkovacz. Super quibus metalibus nullum est productum testimonium.

Monasterium Gybsa.

Distat Petervaradino 9$^{1}/_{4}$ horae habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 120 jugera, sylvam 500 jugera. Cuius terreni metales sunt ad orientem desertum Biklav, meta Velliki Drum, ad meridiem desertum Lipovacz, meta Vuina Dollinicza, ad occidentem pagus Visich, meta Gercski doll, ad septemtrionem desertum Jandor, meta dol chaer. Super his metalibus quoque nullum produxerunt testimonium.

Monasterium Sissatovacz.

Distat Petervaradino 9$^{1}/_{2}$ horarum, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 1138 jugera, huius terreni metales testantibus incolis ex pago Remethe Gruica Gablinovics annorum 50, Kersza Radkovich ex Lesimir annorum 30, Boso Petrovich annorum 70, Nesco Aleksich annorum 40 et Nicola Csekerinacz annorum 50, ad orientem pagus Lesimir, meta Motovilla Berdo, Isain grob et lippa na Czarina, ad meridiem territorium Lesimir, meta preko Leschye y Prehod Nadas item pagus Remethe, meta Briezt na Petkovaczku livadu preko medje na livadu Sisatovacsku ad occidentem desertum Divos, meta Thomisich i Gyukovich vinograd, ad septemtrionem desertum Csekerie meta Jerosim vinograd.

Monasterium Kovesdin.

Distat Petervaradino 9$^{3}/_{4}$ horae, habet de terra arabili exculta et inculta, vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 400 jugera. Sylvam focalem 132 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem desertum Biklav, meta Veliki drum, ad meridiem Lipovacz, meta Vuina dolinicza, ad occidentem pagus Visich, meta Gercski doll, ad septemtrionem desertum Jandor, meta dol csaer Super his limitibus sunt literae collatoriae producendae.

Monasterium Prebina klava.

Distat Petervaradino 10 horis, habet de terra arabili exculta et inculta. vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 200 jugera, sylvam focalem 582 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem pagus Szoth, meta Szuhidol, ad meridiem pagus Bacsinczi, meta Puszina megya, ad occidentem pagus Berkosav, meta Calugerski gath, ad septemtrionem desertum Bapska, meta Velliko berdo. Super his metalibus literalia producenda habent.

Monasterium Rakovacz.

Distat Petervaradino 2 horis, habet de terra arabili exculta et inculta. vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 50 jugera. Sylvam focalem 100 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem pagus Ledinczi, meta Bukovacz voda, ad meridiem pagus Vernik, meta goli Bikich preko puta, ad occidentem desertum Dumbovo meta Stolicza berdo. Ad septemtrionem pagus Szentich, meta Verbicza na Dumbovski potok.

Actum Eszek die 25. Aprilis 1702.

Andreas Labos, cameralis provisor Veroviticsensis.
Petrus Antonino Walter, provisor et tricesimator Petervaradiensis

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XL. 1702. Popis njekih vinograda, što odpadoše od vojvodstva srijemskoga na kraljevu komoru.

De quibusdam vineis excultis et fructiferis, quae facta linea pacis a colonis iam turcicis sub ducatu Syrmiensi relictae, et ad fiscum regium devolutae, consequenter ab incolis sequentium pagorum interim in possessionem acceptae sunt nimirum:

Pagi Beska.

In hoc pago Maxim et Damian tenent . . . ex pago turcico Ingia vineam fossorum 12.

Tomo Petrovich possidet vineam Gyuko Philipovich ex pago Ingia fos. 4.

Lek Deranchi collegit Boicza Popovich ex Ingia vineam fos. 6.

Jovan Stevanovich Peissae et Rako vineam 3, Jerko et Gyurko vineam incolae Jovan Miagh fos. 5.

Nesco Radulyevich ex Ingia fos. 8.

Peter Miletich ex Ingia fos. 6.

Radola Gvozdanovich vineam Rako ex Ingia fos. 4.

Ex pago turcico Putinacz Radovan vineam fos. 5.

Negovan Abich vineam Nesko Galetich ex Colobinacz fos 4.

Marko Vukovich vineam Palia ex Pervo pago turcico fos. 5.

Stepan Knesz ex Beska vineam Savko incolae Ingiensis fos. 4.

Luka Phillipovich ex Dabanovacz fos. 4.

Pagi Maredik.

In hoc pago Stepan Knesz vineam Josan ex turcico pago Pervo fos. 5.
Stepan Knesz vineam Marco ex Putinacz 4.
Petar Garbich vineam Attanasko ex Ogarlicz 3.
Marich vineam Banko Bogovich ex Popinacz 6.
Capitaneus Stepan Vukovich a Vukovar vineam Nedelko Pletenovich ex Selevrens 7.
Milutin Izsak vineam Laszo ex Putinacz 5.
Attanas Jeki ex Krussentall vineam Pavo Terso ex Putinacz 3.
Milutin vineam Milovan ex Putinacz 7.
Capitaneus Stepan Vukovich a Vukovar vineam Jova Jaszelich ex Selevrens 4.
Halia Babbits vineam Nesco ex Colubinacz 7.
Milos Vucseta vineam alterius Nesco ex Colubinacz 7.

Pagi Krussentall.

Milinko vineam Josan ex Pervo 6.
Ebrin Vidak vineam Sima ex Putinacz 4.
Nedelko vineam Milos ex Jarkovacz 4.
Alexander Starova vineam Illia ex Putinacz 9.
Sardan Badin vineam Gyuro ex Colubinacz 6.
Stoico Nikolicz vineam Petar Bosnyak ex Putinacz 10.
Gyurak Kovach vineam Pana Stanich ex Putinacz 8.
Staniszav Brio vineam Males ex Selevrenczi 4.
Atthanasco Popovich vineam Radoszav ex Pekinsa 1½.
Lasa Maister vineam Jovicza ex Colubinacz 5.
Illia Gyurisich vineam Marco ex Dobredo 2.
Kosta vineam Theodor ex Mali Radinacz 3.
Radoszav vineam Lasza ex Szelevrencz 8.
Stephan Caluger vineam Vaszo ex Popinacz 6.
Prodan et Jeremia ex Popinacz 15
Calluger vineam Attanaszko ex Putinacz 6.
Czvea Knesz vineam Jova Pandovich ex Putinacz 10.
Jovicza ex Colobinacz 4.
Szubotha vineam Szubotha Jusbagy ex Labinko 3.
Pop Vasza Popovich vineam 4.
Arseni Daich vineam Petko ex Mali Radinacz 1.
Nesco vineam Jovana Baba 2.
Czvea Knesz vineam Marco ex Putinacz 3.

Pagi Satrinacz.

Stanko Tersia vineam Mirko Petkovich ex turcico pago Satrinczi 4.
Attanasko Sunnich vineam Trivun Covalia ex turcico Satrinczi 5.
Jovan Jutich vineam Buga ex Pervo 4.
Peter Vuich vineam Lubinko ex Popinacz 4.
Jovan Masilia vineam Ranisav Ferencsevich ex pago turcico Satrinczi 2.
Milos Knesz vineam Panno ex Mali Radinczi 4.
Stoian Novkovich vineam Nicola Siak ey turcico pago Satrinczi 2.

Pagi Rivicza.

Peia vineam Gojko Mihalyevics ex Jelincs 4.
Bojszav Staro vineam Simo ex Dobrinacz 3.

Pagi Borkovacz.

Nesco knesz vineam Czveo Orlovich ex Rom 5.
Milutin ex Vernik vineam Serdan ex Rom 4.
Vuk Radalovich vineam Nedelko ex Simonovacz 7.
Szubotha Popovich vineam ex Pustinacz; Jovan Dubokovich ex Borkovacz.

Pagi Paulovacz.

Illia Panovich ex Rom turcico pago 6.
Radovan Siak ex Rom 3.
Gisko vineam Pop Posnana ex Rom 5.
Jagma ex Rom Baba ex Grelovacz 2.
Guszman ex Rom 6.

Pagi Jaszek.

Abraham ex Bukanovacz 6.
Vuicza ex Grelovacz vineam Uros tenet 2.
Philip ex Grelovacz, Czveo Petrovich tenet 3.
Roko vineam Danisa Dedich ex Rom 2.
Jovan Tuczak vineam Stoiko ex Bugnovacz 3.
Vuleta vineam Illia ex Rom 2.
Jurko vineam Szubotha ex Tobinczi 4.
Szubotha vineam Sima ex Bradinacz 2.
Agni vineam Osero ex Rom 2.

Pagi Steanovacz.

Szubotha ex Sassinacz 4.
Radosav Vaich vineam Mirko ex Sasinacz 6.
Stoian Gerk vineam Bosco ex Sasinacz 6.
Roko Bogich ex Sasinacz vineam Szava 7.
Szava Joskovich vineam Sivan Janich ex Jaszka 8.
Uros Marevich ex Sissatovacz 8.
Stepan Seculich 8.
Siffko Mandich ex Sassinacz 4.
Koszta Damianovich ex Sassinacz 6.
Agim Milovich ex Sassinacz 6.
Siffko Starczo vineam Stojan Manovelovich ex Sassinacz 6.
Thodor Stepanovich 2.
Vineae hae omnes sunt in promontorio Steanovacz.

Pagi Bessenovo.

Stanko Novakovich vineam Nesco Vukonovich ex Sassinacz 12.
Roko vineam Nedelko Selich ex Sassinacz 5.

Ignat Mirkovich ex Rom 6.
Jovan vineam Jovicze Osibursie ex Rom 4.
Stanko Vukovich ex Rom 2.
Iszak ex Rom 4.
Szubotha knesz ex Rom 6.
Radula ex Rom 6.
Sivan ex Rom 7.
Marko Jankovich vineam alterius Radulae ex Rom 4.
Ranisav vineam Jovan ex Budanovacz 6.
Vuia et Maxim vineam Todor Gerk ex Rom 3.
Boga Jovanovich vineam Pop Jovan ex Rom 6.
Radovan vineam Nedelko Biro ex Rom 1½.
Petko Jovanovics vineam Nedelko ex Sassinacz 8.
Stepan vineam Giksa Baba ex Rom 3.

Pagi Sulem.

Sava Treszak vineam Jovan knesz Sassinacz 18.
Nesco ex Sulma vineam Ibroka ex Sassinacz 8.
Milutin Sztaracz vineam Juro Szekulich ex Sassinacz 7.
Illich vineam Miat Mosich ex Sassinacz 2.
Jovan Thomich ex Sassinacz Ganzspiller 3.
Pana Matich ex Sasinacz vineam Michel 8.
Nenad ex caesareo Radinacz Michel, Ganzspiller, vineam Nesco et Vladisav ex Sassinacz 11.
Milutin Szak vineam Vuko Jelich ex Sassinacz 3.
Milos Majmovich vineam Stojko Jagin ex Sassinacz 2.
Nicola Alagan vineam Jagalika ex Grajlovacz 2.
Summa fossorum 567.

Aestimatio vinearum praefatarum.

Quingentorum sexaginta septem fossorum vineas elaboratas, a rusticis iam turcicis post factam lineam pacis relictas, et ad fiscum regium devolutas, aestimando fossorum singulum sex florenis faciunt in capitali 3402 fl. interesse vero sex percentum facit 204 fl 12 d. Summa per se.

Est itaque capitale:

6 percentum	3400 fl.	— d.
5 „	4082 „	40 „
4 „	5103 „	— „

Datum Eszekini die 26. mensis Aprilis anno 1702.

Andreas Labos,
caesareus provisor Veroviticensis.

Petrus Antonius Walter,
provisor et tricesimator Petervaradiniensis.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

(1702.) XLI. Popis Djakovštine.*

Oppidum rekuć varoš Diakovo.

U ovom varošu Diakovaškome staovniki, koji stoje svi jesu katolici, šokci jali Slovinci imenovani, koji poznaju, da u vrime Turaško ovo sve misto jesu Turci držali i stali, u kojemu imadoše kuća okolo sedam stotina, med kojima jošte sa strane imadoše kršćanski kuća okolo četirieste i dvi, od koizi na godište Turčin uzimaše od svake kuće po jedan talir, više toga od sviju stvari davahu desetinu rečenim Turkom.

Atari ovoga varoša djakovaškoga pružahu se k Osiku pravo idući, prva ćuprija na vodi Jošavi tako zvanom, konšie jesu selima Užarevci, Satnicom, koja sela jesu od ponoćja, od druge strane susidi jesu selom Piškorevci i Budrovci, do Knije megje zvane od podneva, a odtuda na desnu ruku odeći pokraj vode Jošave od istoka.

Ovde jošte grad stoji, od kojega s poja duvarovi jesu za asnu dobri, a unutra u gradu bila je crkva za dosta velika, koje temeji do sada se nahode, kuća u nutri jošte se nahodi ugragjena od drveta, u kojom straža svitlosti cesarove nimaški vojnika s jednim lajtmanom trideset stanu, iz poja okolo sve kolovine graba od grada i od onoga vrimena, od kada je Turčin iz ovizi strana odagnat, vazda u gradu svitlosti cesarove straža do današnjega dana stoi.

U vrime tursko ovdena jesu bili tri gospodina. Prvi jest bio Haši Baša, kojega kuća jest bila kod prve žamije od grada, koja i do sada stoji, koju naši osvojiše za crkvu, gdi sada se misa govori. — Drugi jest bio Ibraim Baša, koji njegovu kuću jest imao pri mečitu gornjemu, od njegovi stari uzidana, koja jest od ponoćja, od grada itac puškeni, koji mečit do sadašnjega dneva nahodi se prez krova, od koga krov u vrime vzeća grada po vojniki bi razmetnut.

Treći bio jest Kaston Baša, koji svoju žamiju jest imao od podneva na isti način od grada itac od puške, veće rečeni Baša u Biogradu stojaše, kojega žamije do sadašnjega vrimena stoje temelji, a kada iz ovizi strana Turčin bi prognat, tad pokojni administrator Juraj Nagi ovdi u Diakovu postavi svojega čovika i tada on jest njihov poglavar, za kojizim pokojni biskup Pra Nikola iz Beča amo u Diakovo posla svoga vikaria nikojega franciskana patra Cono zvana, metim toga do malo vrimena i on biskup dojde s privilegiji svitlosti cesarove i tako osvoji svu Diakovšćinu, koji

* Ovi ispis dade mi inspekcija Osieka na mjesto onoga, kojega je učinio grof Karafa, kada je pripisavao ove strane, od kojega prave upise nitkome nekažu, zašto u njima više stoji atara sviu gospošćina, sela, šuma, njiva i čajera, nego li je u ovima upisi, koje inspekcija daje, budući ona na svoj način sve preobratila, kojima bog prosti grihe. Poslie sva pisma po smrti pokojnoga Pra Nikole Olovšćaka dobroga spomena jesu pograbili i odnesli, da ništa nisu ostavili, kojima svitla kom dvorianska više puta jest zapovidila, da imadu mojom crkvi svaka povratiti, koji d za dnevom odvlači se s lipima riči protežući ne dadoše, i tako s ovime pism može se crkva držati i braniti, doklam Bog dade, da bi se moglo iznaći: Kako oteše Kosku, sa svima šumami, poljima, čajeri i šta k njom pristoji. Tako ovo pis upisa s mojom vlastitom rukom, da oni, koji doide namisnik po mojom smrti, bi se znao vladati i šta držati.

Petar Bakić od Laka, biskup Bosnie i Diakova m.

do smrti jest imao i držao i njihov gospodin jest bio, po smrti njegovom pokojnoga biskupa zauze svitla komora dvorjanska.

Ovdena dućana jest dvanaieste, u kojima krčmare vino i rakiju pokojnoga biskupa, deseti novac navada jest bila davati, u jednome dućanu jošte kasapnica, od vola navada biše davati jezik i jednu oku mesa, što primaše pokojni biskup u jaspri, takogjer od škopca, koze s. v. prasca jednu oku mesa davahu šta po isti način u jaspra primaše.

Jošte dva dućana jesu razlikove trgovine, od kojizi pokojni biskup ni šta ne primaše.

U vrime Turaka ovde ni jedna armica jati mostovina ne biaše, nego li pokojni biskup uzimaše ovde na mostovinu od jedni kola dvanadeste novaca.

Paori ovoga mista pokojnom biskupu ni jedno dilo radijahu, budući svi hajduci i katane i tako s oružjem služahu kamo je potribno, ali decimu od svega plaćaše i davaše.

U vodi Ribnjaku četiri mlina jati vodenice turske ostaše, jedna je bila Ibraim Čehaje, druga je bila nikojega Turčina Gaija, treća je bila Ibraim Čehaje četvrta bila je nikoga Turčina Podgoratlije, koje sve četiri vodenice kada Turčin pod Bečen bi razbit, sve četiri opustiše i razmetnuše, i požgaše po hajduci i Turaka. Od koizi sada jedan mlin, koji jest bio Ibraim Čehaje, na misto kojega kmet Mato Tufedžija prid jednim litom popravi, druga koja biše turčina Čehaja, sada popravljaju Antun Vučićanin, Kristo i Dominko, koja nije jošte svršena. Treća i sada stoji pusta. Četvrta koja jest bila Turčina Podgoratlije, a sada popravlja paor ovoga mista Tomić Gorijanac, koja jošte nije svršena.

Vinograde u ovomen ataru lipe Turci imadoše, u koizi dobro vino rastaše, koje sada od onoga vrimena sva jesu obatalila. Izvan onizi koje pokojni biskup za se zauze navlastito u Sterbinci vinograd Ali Paše, koji jest od motika dvaest i pet, drugi vinograd na Vitiki rečeni koji jest bio Ibraim Čehaje od motika deset, treći vinograd takojer na rečenom Vitiki, koji je bio nikojega Turčina Graškoga Ho(d)že, od motika deset. U Vučiaku tolikojer zauze dva vinograda, jedan bijaše nikojega Turčina Tufežije Ibraima od motika deset, drugi bijaše Turčina Kurteš Alijin od motika osam, koji i sada svi se radu. Dobro vino u svim raste po oka 1400, koji vinogradi jesu sada svi zauzeti na stranu svitle komore dvorjanske. Ostali vinogradi svi jesu opušćeni, veće ovo godište nikoji kmeti iz Budrovac pričeše loze saditi, budući vinogradi neposlovani jati zapušćeni okolo dvi stotine jutara, dico 200.

Čajera koji se kosu, koje zauze pokojni biskup, jesu za stotinu kosaca, jošte čajera za kositi ovodena paorski imade za sto sedamdeset i četiri kosca.

Za pašu općenu drugačie ne imadu, veće budući polje zemalja orući za dosta, tako jedno godište na jednu stranu atara užali su sijati, a na drugu ž ·inu pasti.

Šuma Jokovica zvana jest ovde, u kojom jesu drva za oganj za jutara o ɔlo 400 jutara, druga šuma Klenovac, u kojom jesu drva žirna, za g ıgju i za vatru okolo jutara stotinu.

Treća šuma Dračica tako zvana, u kojom jesu drva za vatru okolo ju- t ·a četarieste reko 40, u kojima šumama nahodi se zvirinja srna, lisica, z ·ova i tica različitih.

Zemalja oraći koje pokojni biskup na svoju stranu zauze i nahodi se jutara okolo sto i petdeset, jošte zemalja oraći, koje paori Diakovaški drže, nahodi se jutara oko tri stotine šestdeset i pet i tri fertala.

Neorane više toga nahodi se okolo dvi hiljada, drvenja, koja rode od više ruke jati vrsti okolo grada, imade za dvajest jutara.

Grad s varošom Diakovaškim jest med Dravom i Savom, do Drave dan hoda pišašći, a do Save po dneva hoda.

Selo Budrovci.

Atari ovoga sela Budrovaškoga pričimju od vode Jošave, od istoka pruža se do vode Breznice zvane i jesu u konšiluku sa selom Piškorevcem, od ovuda na Kniju megju tako zvanu i česmi Kostjak zvanom k podnevu, od onuda idući u pravac na ruku desnu k istoku pri megji Djakovaškom k Vitiki ataru vinogradom do vode Jošave tako zvane.

Ovde u selu otkada se spominju sve dni Slavi kršćani pribivali jesu, a to je vire i zakona katoličanskoga. U vrime turaško njihov gospodin stajaše u Diakovu po imenu Halil beg, kojemu paori od ovoga mista davahu sve poslove, oranje, žeteoce, kosce, drvarinu i štogodi zapovidaše njima, tolikojer od svašta desetinu plaćahu i od svake kuće davali su jednu oku masla i arača forinti dvanajeste.

Kada za tizim iz ovizi strana iztiraše bi Turčin, tada grada Diakovaškoga komendati, koji jesu bili, svima atarima zapovidahu za tri jati četiri godišta, za tizim dojde pokojni administrator Gjuraj Nagi koji u Djakovo postavi svojega pisara, tada on bijaše njihov gospodin, za tizim dojde pokojni biskup, ter zauze svekoliko atara, koji do njegove smrti držao je i njihov gospodin jest bio, sada prisvitla komora dvorjanska jest, koju poznaju za svoga gospodina, pokojnome biskupu svakoje posle davahu, štogod mu biše od potribe i od svega desetinu davahu.

Mline vodenice na vodi Jošavi rečenom imadu dva, koje vodenice jesu selima Striživojnom i Gjurgjanci općene rekuć skupa.

Šuma ovdena se nahodi žirovna Lug zvana, koja se pruža do vode zvane Bić rečena od sunca istoka okolo jutara po prilici šest stotina.

Čajera za kositi nahodi se sto trideset i pet, a pašu općenu drugačije ne imadu, veće po šuma i po zemlja oraći pasu marvu, zemlja oraći jati za orati nahodi se jutara za sto sedamdeset i sedam i jedan fertal, a neorane nahodi se za jutara okolo tri stotine i četrdeset.

Pagus Striživojna.

Atari ovoga sela Striživojne počimlju od vode Breznice zvane, od istoka upravo idući do vode Bića, a odonuda u komšiluku selom Vrpoljem i do atara vrpojskoga, a na desnu ruku hodeći k bari Svinjarici tako zvan. n. koja jest od podneva, a odonuda na dugu megju zvana, koja jest od zapada sunca, od onuda do Breznice vode.

Ovoga sela staovnici uvik od starine kršćani katolici biše, u vrime turaško svojega gospodina u Diakovu imaše, nikojega Turčina Ali B[illegible] zvana, kojemu sve poslove i desetinu davaše i od svake kuće na go[illegible] po jedan forint i novac šestdeset.

U ovom ataru jedna crkva sa svim da je zarušena, koja jest bila od drveta ugragjena, u kojom jošte u vrime turaško naši redovnici misu govoriše, tako i do sada govore, ovoga mista seoniki nikada nisu čuli niti se spominju, da bi kada pri ovom crkvi selo bilo, neg li crkva zvana Kraljeva, po sata oda od sela, idući od podneva strane.

Po odašašću turaškome ovoga mista seoniki svi jesu bili hajduci grada Djakovaškoga komendata, koji je bio u ono vrime, š njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa. Kada u one strane od Beča u Diakovo doide pokojni biskup, tada osvoji svu Diakovšćinu i učini sviju paore, kojemu sve poslove i šta god njima zapovidaše, kako ti jošte desetinu od svašta davati i plaćati, njihov gospodin bi do smrti njegove, a po smrti spade na komoru dvorjansku, koju sada za njihova gospodina držu i poznaju.

Šuma ovde jest Lug zvana, u kojom drva jesu žirovna, za gragju i vatru, pričinje od vode Olšove do vode Bića zvane, kada žir urodi, može ona uzdržat s. v. prasaca broja 1300.

Lova od riba drugačije ne imadu, samo vodu Bić zvanu, koja ima izhod od Save u kojom ribe, štuke i šarani dosta se nahodi. U vrime tursko svima slobodno jest bilo toliko od ove strane, koliko od one seonikom loviti, kakono i sada slobodno love.

Čajera za kositi nahodi se kosaca broja 129. Zemalja oraći nahodi se jutara 170. A ne orani rekuć nahodi se jutara broja 170. — Za pašu općinsku drugač ne imadu nego li šumu i zemlje oraće za pašu živinsku.

Selo Piškorevci.

Atari ovoga sela Piškorevac pričimlju od Boškovci megja zvana, koja jest od istoka, od onuda na Mikićko selišće u koušiluku sa selom Striživojnom, a odonuda do vode Breznice zvane od podneva, a od onuda . . . . megja zvana, koja jest od ponoćja u komšiluku s varošom Diakovaškim i selom Budrovaškim, a od onuda na desnu ruku hodeći na Jagodina groblje, od istoka, a od onuda na Zvon zemlju zvanu od zapada.

Svagda od starine, od kada se mogu spametiti od ovoga mista seoniki, vazda jesu bili Slovinci katolici, vire koje do sada jesu, koji u vrime turaško jesu svojega gospodina imali u Diakovu Ali Bašu zvana, kojemu poslove, orati, kositi, žeti, drvarinu i desetinu od svašta davaše i plaćaše, jošte harač to jest daću od svega sela na godište forinti 16 i kada igjahu na vojsku, jednoč u godište svaka kuća davaše po pedeset novaca. Poslije odašašća turaškoga diakovaški komendat njihov gospodar bijaše a za tizim pokojni biskup stupi, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu takojer sve poslove štagod zapovidaše i desetine od svega mogli su davati i plaćati, a sada poznaju za svoga gospodara svitlu komoru dvorjansku.

Šuma ovdena jest Kašnica zvana u kojem jesu od minje strane drva od zanata i meštrije, tolikojer za oganj, nahodi se okolo jutara 200.

Čajera za kositi nahodi se jutara 108. Zemalja koje se oru nahodi se jutara brojom 151½, neoranica rekuć nahodi se okolo brojem jutara 600. Drva koja rode razliki u bašća nahodi se jutara okolo brojem 18. Vodenicu jednu na vodi Kaznici zvanom, koja jest svega sela, koju vodenicu sami seoniki iznova jesu ugradili.

Pustoseline jesu dvi: Imrovce et Matievce, koje od starine jesu zapušćene.

Selo Vrpolje.

Atari ovoga sela Vrpolja u komšiluku sa selom Striživojnom, od ovud na ruku desnu uprav hodeći na baru Brezelnak zvana, od onuda na Bebrinam baru do vode Bić tako zvana od istoka sunca, i pri vodi Biću pokraj upravo idući do šume Šarampovo zvana, koja jest od podneva, koja šuma ostaje na ruku livu, budući da je od sela Perkovci, a od onuda na Klenje i Trnje megjam zvana, a od onuda na megju Drakišan do Breznice vode i Šiškovca bare, koja jest od ponoćja. Seoniki ovoga mista jesu Slovinci, svi katolici fidei, tempore Turcarum imadoše svoga gospodina u Djakovu Hasan beg zvani, kojemu sve poslove, štagod je zapovidio, koliko jošte desetine od sviu davaše i plaćaše, na lito jošće plaćaše harač to jest daću forinti 15 na godište.

A za odašašću turskome njihov gospodin bijaše komandat Djakovaški, koji četiri jati pet godišta zapovida s njima, a za tizim prispi pokojni biskup, koji njihov gospodin biše do smrti njegove, kojemu svako dilo štagodi njima zapovidaše, tolikojer desetinu od sviju stvari davaše i plaćaše, a po smrti pokojnoga biskupa pristupi prisvitla komora dvorjanska, koju sada za svoga gospodina imadu.

Šume nahode se troje, prva zove se Kneževićov gaj, drugi zove se Ančić gaj, treći zove se Vrabtić gaj, u kojima je drvarenje žeiudno i za gragju i vatru na jutara okolo 65.

Jošte šuma Brestje zvana jest, u kojom jesu sama drva za vatru jutara okolo 600.

Pašu za općinu drugu ne imadu nego ritove zvana, kada izlije se Sava, ter se prolije, malo sfali da vas atar ne uzme.

Čajera kositi nahode se jutara 109.

Zemlje za orati nahode se jutara 195.

Zemalja neoranih jati ledina okolo jutara 450.

Vodenicu imadu jednu na vodi Breznici zvanom, koju seočani za sebe ugradiše.

Selo Perkovci.

Atari ovoga sela Perkovci, u komšiluku sela Vrpolja do šume Šarampovo zvane, koja jest od istoka, a od onuda u komšiluku sa selom Čajkovci od podneva, a od onuda upravo idući na ruku desnu na baru Dobrievo do vode Breznice zvane, koja jest od ponoćja a od onuda na baru Vraka, koja jest od istoka strane.

Seoniki od ovoga sela svi jesu Slovinci katolici, u vrime tursko imadoše svoga gospodara u Djakovu Hasan Baša zvani, kojemu oraše, žetoše, kosiše, drva voziše i desetinu od svašta davaše i plaćaše, jošte harač, to jest plaću za turskoga cara, kaišam davahu od svega sela na godište forinti 9.

Poslija odošašća turskoga komandat Djakovaški njihov gospodin biše do došašća pokojnoga biskupa, za tizim pokojni biskup njihov bi gospodin do smrti, kojemu jošte sve poslove i desetinu od svega davaše i plaćaše a sada za svoga gospodina poznaju svitlu komoru dvorjansku.

Sumu Sarampovo zvanu imadu u kojom jesu drva žirovna, i za gragju za okolo jutara 40.
Pašu za selo imadu okolo svega sela šume, u kojima jest drvje za vatru okolo jutara 160.
Čajera za kositi nahodi se kosaca 74.
Zemalja ornih nahodi se jutara 96.
Zemalja neoraćih nahodi se okolo jutara 145.
Vodenice imadu dvi, jednu imadu na vodi Bić zvana, drugu na vodi Breznici zvanom, koje vodenice sami seljani iznova ugradiše.

Selo Čajkovci.

Atari ovoga sela približaju se selom Perkovci i pričimlju od šume Šarampovo zvane do vode Bića i pokraj Bića uzhodeći do Diašovca bara zvana, koja jest od podneva, od onuda ide na Babitekov vinograd oranica zemlja rečena, a od onuda na Ratkof Huset megja, koja jest od ponoćja, odkuda se zapira na rečenu šumu Šarampovo zvana, koja jest od istoka.
Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolici, u vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Haši Pašić zvani, kojemu sve poslove i desetinu od sva davaše i plaćaše, a za cara na krajinu kanišku harača na godinu dvanaeste.
Po odašašću turskome njihov gospodin komandat Djakovaški, za tizim došavši pokojni biskup, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu takogjer sve poslove i desetinu od svega tolika davaše i plaćaše.
Šuma imaše ne odviše dobre, u kojima jesu drva za vatru jutara oko sto i osamdeset u kojima marvu pasu. — Lovu u vodi Biću ribe.
Čajera za kositi nahodi se za osamdeset i dva kosca zemalja oraćih nahodi se jutara sto dvadeset i pet i jedan fertal, zemalja neoranih jati pustih nahodi se okolo jutara 146.

Selo Andrijevci.

Atari ovoga sela Andrijevaškoga u komšiluku selom Čajkovci, i pričimlju od šume Laze zvane do vode Bića od istoka i kraj Bića uzhodeći do Varcagića potok tako zvani od podneva, a odtuda Vukašinovićov gaj do velike struge bare zvane, koja jest od ponoćja.
Seonici od ovoga mista jesu od starine Slovinci svi katolici u vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu nikojega Usaina Begića tako zvana, kojemu sve poslove i desetinu od sviju stvari davahu i plaćahu, a za cara turskoga na kraine kaniške davaše harača na godište forinti osam.
Za cdašašćem turaškime komandat Diakovaški, koji biše, s njima zapovidaše i njihov gospodin biše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove jest njihov gospodin bio, kojemu tolikojer sve poslove i desetinu davahu i plaćahu.
Šume imadu jednu zvanu Laza, u kojom jesu drva za vatru za jutara okolo tri stotine; jošte Čupić gaj, u kojem jest drvje žirovno za jutara okolo dvi stotine; jošte Kelić gaj, u kojemu jesu jošte drva za vatru i žirovna za jutara rekuć dvi stotine i trideset; jošte Donšćovica gaj, u kojemu jesu drvenja žirovna i za vatru za jutara rekuć dvi stotine i pedeset; jošte Vikovečki gaj u kojemu jest drvenje žirovno rekuć za jutara tri stotine.

Paše svi imadu za živinu k vodi Biću ritove zvane za jutara rekuć četiri stotine Čajera za kositi nahodi se od kosaca devedeset i pet. Zemalja oraći za jutara sto i četrdeset, a neoranih zemalja nahodi se rekući tri stotine dvadeset i pet.

Pustoseline jesu tri, prva Surblavci, druga Ninjakovci, treća Markovci, od koji zi zemlje oratne i čajera veće u šumi zaraslo, budući odavna pusto, drva pitoma od voća jesu okolo sela rekuć za deset jutara.

Selo Topolje.

Atare ima selo Topolje u komšiluku selom Andrievskim i pričimlje od Varcagiće potoka odonuda do vode Bića, do bare Garčinec zvane, koja jest od podneva, a odonuda k Stepići gaju do druma velega broskoga k Radakovci megji, koja jest od ponoćja, a od tuda k potoku Varcagića, koji jest od strane istoka.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci, svi katolici, u vrime turaško svoga gospodina imaše u Osiku, nikojega Turčina Ma(h)mud bega tako zvana, kojemu na godište od svake kuće davaše po dva težaka i plaćahu i davahu desetinu od svašta, više toga caru na krajinu kanišku harača forinti deset.

Po odašašću turskome sve ljudstvo ovoga mista biše hajduško, s kojima zapovidaše komandat diakovaški do došasća pokojnoga biskupa, koji za tizim sve paore učini i njihov gospodin biše do smrti, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šuma imadu Lug zvani, u kome jesu drva žirovna, za gragju i vatru za jutara okolo hiljadu.

Pašu seosku drugu ne imadu, veće po šumah pasu njihovu marvu.

Čajera kosećih nahodi se za kosac četrdeset i dva. Zemalja orući nahodi se jutara sedamdeset i devet, zemalja neorući nahodi se okolo tri stotine jutara, a kada izigje Sava, tek da ne potopi vas atar koliko ga jest.

Selo Beketinci.

Atari ovoga sela počimlju od Gjurćanica vode do Domalovaški rit od istoka, a od tuda k bari Gjomborica zvana i Gjermanski gaj od podneva a od tuda na Lonciji vodi zvanom, koja jest od ponoćja, a od tuda na Bogokez polje tako zvano do Bartolovački lug, koji jest od zapada.

Ovoga mista seoniki jesu svi rišćani, u vrime Turaka svoga gospodina imaše u Diakovu Arslan beg tako imenovani, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše. Više toga caru za krajinu kanišku davaše harača forinti šest, a po odašasću Turaka komandant Djakovaški š njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu tolikojer sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Vodenicu sada grade na vodi Vuki, koje nije jošte svrha.

Šumu imadu Jermanteski (!) gaj u kojem jesu drva žirovna, za gragju i vatru okolo jutara sto; jošte Petriš gaj u kojemu jesu drva žirovna za gragju i oganj jutara okolo sto i osamdeset; jošte mali lug, u kojemu su drva po isti način žirovna, za gragju i vatru okolo jutara šest stotina; jošte Pokojovačka šuma, u kojom jest drvlje za vatru jutara rekuć sedamdeset; jošte Loncija šuma zvana, u kojom jest okolo hiljadu jutara.

Pašu za marvu po šumi imadu. — Čajera kosećih nahodi se za kosaca triest i sedam. Zemalja orać nahodi se jutara okolo dvadeset i osam, a nesijaćije nahodi se jutara okolo pet stotina.

Pustoseline nahodi se tri, prva Matijevci, druga Vrtalovci, treća Punjetovci od dvajeset godin da su puste ostale.

Selo Satnica.

Atare ima ovo selo pričamši od bunara Babovdol zvani, koji jest od istoka, otuda ide k Baronici gaju, poslija od onuda k Prečaničkom ćupriji rečenom, što jest od podneva i u komšiluku jest selom Prestlantinci, otuda ide na Lipovac pustoselinu, što jest od zapada, a otuda k Petevalciji megji zvanom, što jest od ponoćja, i komšije jesu selom Užarevci. Ljudstvo ovoga mista jesu Slovinci svi katolici u vrime turaško svojega gospodina imaše u Diakovu nikojega Ali Bega tako zvana, kojemu sve poslove davahu, a za desetine na godište plaćahu od svega sela po jedan forint i osamdeset novac. Jošte za cara davahu arača na godište forinta četiri, a po odašašću turskome komandant Djakovaški zapovidaše s njimi do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetinu davahu i plaćahu.

Šuma imade Borovac zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru na okolo jutara po priliki do stotine i sedamdeset, paše za marvu po šumi i zemljah neoranih.

Jedna se pustoselina ovde nahodi Lipovac zvana, koja od starine jest pusta.

Čajera koseći nahodi se za četrdeset i pet kosaca, zemalja orać nahodi se za jutara devedeset i šest i jedan čereg, a neoranije nahodi se okolo jutara po prilici dvije stotine i pedeset.

Drvenja koja rode razlikova voća okolo sela za četiri jutra.

Selo Užarevci.

Atari ovoga sela pričimlju od Ogarova dola zemlja tako zvana, što jest od zapada, odonle ide bunaru Cnerek (valjda: Čmrk) zvani od istoka, a odtuda na Ganića Lazum čajer zvani od podneva, a odtuda na Podlipje megju, koja jest od ponoćja, a u komšiluku jesu selom Ivanovci i selom Satnicom.

Seoniki ovoga sela jati mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime turaško imaše svoga gospodara u Osiku Mamuta bega zvana, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše, jošte više toga harač za cara turskoga na godište forinti osam a po odašašću turskome komendant Djakovaški njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa fra Nikole, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu na isti način sve poslove i desetinu davaše i plaćaše

Šuma Podlipje zvana, u kojom jesu drva žirovna i za oganj jati vatru okolo jutara sto dvadeset i pet. Marva njihova po šumi i po neoranima zemljima pase.

Čajera za kositi nahodi se četrnaeste kosaca. Zemalja orani nahodi se okolo jutara triest i dva, a neorane nahodi se okolo dvi stotine i pedeset jutara.

Selo Ivanovci.

Atari ovoga sela pričimlju od dugoga mosta jati ćuprije koja jest na vodi Olšavi od istoka, a od onuda na desnu ruku po brigu Olšave uzhodeći do bunara Svibovca tako zvana od podneva, a od tuda na pašu čajer tako zvani od ponoćja k selišću zemlji zvanom, u komšiluku jesu selom Ulzarevci i Tomašanci.

Seljani ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, u vrime tursko imaše svoga gospodina u Djakovu Asan Bašu zvani, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Više toga turskome caru davaše harača na krajinu kanišku forinti osam. A za odašašćem turskime komendant Djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti bi njima gospodin i kojemu jošte sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu imadu kod sela Cerovina zvana, u kojom jesu drva žirovna i za gragju za trideset i pet jutara, jošte Varovljak šuma u kojom jesu sama drva za vatru, okolo jutara stotinu. Jošte Gaić u kojemu jesu sama drva za vatru okolo jutara 60. Drva rodni pitomi imadu za deset jutara. Od starine jošte crkva od kamena biela zidana blizu sela bila je na slavu svetoga Martina ugragjena, od koje temelji i sada se znadu.

Čajera kosnih nahodi se za četrdeset i jedan kosac, zemalja oraći nahodi se jutara šestdeset i pet i tri frtalja jati čereka, a ne orani nahodi se okolo tri stotine jutara.

Selo Tomašanci.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka sela Lopušanci, i do sela Ivanovci od podneva, selo Gorjane od zapada i s pustoselinom Varšalovci od ponoćja

Seonici ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime Turaka imadoše svojega gospodina u Djakovu Alin Bašić zvani, kojemu sve poslove davaše i od svake kuće na godinu davaše po osamdeset novaca i jednu oku masla. A po odašašću turskome komandant Djakovački zapovidaše s njima do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu tolikojer sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šume imadu Lug zvani, u kojemu jesu drva žirovna i za vatru, kada urodi žir mogu oko hiljadu s. v. svinja uzdržati u njemu. Jošte Kušiovce šuma, u kojem jesu drva žirovna da kada i ona urodi željudom, mogu okolo pet stotina s. v. svinja uzdržati.

Paše seoske za marvu imadu po šumi i polju neoranomu. Čajere za kositi imadu za kosaca četrdeset i šest, a zemalja oratnih nahodi se jutara šesdeset i tri i jedan frtal, a neorаće nahodi se jutara okolo rekući četiri stotine.

Selo Gorjane.

Imade atare, koji pričimlju od istoka od Drienova megje zvane, u komšiluku jest sa selom Tomašanci, od kuda na Petevalci zemlju zvanu od podneva i Vrašitnu megju i komšije jesu selom Ivankovci i selom Pri- tinci, od kuda k mlaki Bari zvanom od zapada, a od tuda k vodi V i do pustoseline Punjetovaške od ponoćja.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima turski gosp u selu stanaše ovdena Jaia Beg zvani, kojega kuća zidana šindolom krivena i sada opušćena stoji, koja kuća jest od tri tavana po načiⁿ

ugragjena, iznutra u kući sva jesu po vojnicih razrušena, danas je i pogorena, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše, jošte više toga za cara turskoga svako godište harača davahu forinti petnaeste. A po odašašću turskome komandant Djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, kojemu jošte sve poslove i desetine davaše i plaćaše i ovde mostovinu pobiraše pokojni biskup, od jednih kola jati voza dvanadeste novaca.

Šumu imadu Košutje zvanu u kojom jesu drva žirovna i za gragju i vatru jutara okolo rekuć hiljadu, jošte šumu Šebutevci zvanu u kojom jesu jošte drva žirovna za-gragju i vatru okolo osam stotina jutara.

Pašince druge ne imadu, veće po zemljah nesijanih po šumi pasu svoju marvu.

Ovdena u selu od starine jest grad bio, koji sada sa svime jest razoren, kojega isto se nahode nikoji temelji i zlamenje okolo kojega i sada su grabe pojake. Jošte jest blizu sela bila jedna crkva Sv. Petra, od koje temelji i sada se znadu.

Drvenja pitomoga od svake vrsti okolo sela imadu za jutara dvadeset. Nahodi se jedna pustoselina zvana Svinarkovci, koja jest od starine pusta. Vinogradišća imadu kod sela od strane istoka za vrimena Turaka, koje sada od onoga vrimena jesu zapustili.

Ovoga mista seoniki pričeše vinograde saditi za kopača devet i jedan frtal, a zapušćenih vinograda nahodi se rekuć okolo motika dvaest.

Čajera za kositi nahodi se kosac sto i dvanaeste, a zemalja oranih nahodi se jutara oko sto osamdeset i devet. A neoranie nahodi se jošte jutara devet stotina.

Selo Bračevci.

Atari pričimlju ovoga sela od istoka Svinarovski potok rivulus zvani, u komšiluku jesu sa selom Gorjani, a od njega k čajeru Šestile zvanom, šta jest od podneva komšije sa selom Potnjane a od onuda idući uprav k vodi Vuki od zapada i brijega (u)zodeći na ruku desnu do zemlje Klučanci zvane, koja jest od ponoćja.

U vrime turaško ovo misto naseljeno bi od Šokaca aliti vam Slovinac katoliškoga zakona i vire, koji u vrime od rasuća svi simo tamo raštrkaše se, a misto pusto osta, za time kada vojska svitlosti cesarove Sarajevo popali, tada sadašnji seoniki dojdoše iz Bosne i ovo misto za sebe zauzeše i obraše, ter osvojiše, koji jesu svi grškoga zakona rekući raškoga zakona i radi toga neznadu, koji je bio u vrime tursko ovoga mista gospodin. Drugoga metim toga ne znadu veće pokojnoga biskupa Fra Nikolu Olovćaka, koji do njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu Gjirašanoviški gaj zvani u kojemu su drva žirovna i za gragju, za pedeset jutara, jošte drugu šumu imadu okolo sela, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru. Jutara okolo hiljadu i tri stotine, u kojizi marva po šumah pase i neoranih zemljah.

Čajera nahodi se za kosit numero —. Zemalja oranih nahodi se —. Zemalja neoraći nahodi se okolo četirine jutara.

Vodenicu imadu na Vuki vodi, koju sami za sve selo ugradiše i drže.

Selo Slatenik.

Atari ovoga sela Slatenika pričimlju od istoka od bunara Tulek zvana, jesu u komšiluku sa selom Drnje, otuda idući na desnu ruku Vrhi zemlja zvana, koja jest od podneva i jesu u komšiluku sa selom Nabrgje od onuda k vodi Kašnici rečenom a otuda na Kukljaš dol planinu zvanu, na stran od zapada i jesu komšije selom Povučje, a od tuda na bunar Gjurkovac do vode Vuke i Bile stine zemlje zvane, šta jest od zapada.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Baša zvani, kojemu sve poslove s desetinom davaše i plaćaše i od svake kuće davahu po oku masla, ter njihov gospodin igjaše u vojsku, tada jednoč u godište od svega sela davaše forinti šest. Jošte za cara turskoga davahu harača na godište forinti devet.

Seoniki ovoga mista jesu Šokci, drugačije Slovinci svi katolici, a po odašašću turskome komandat djakovaški s njima upravljaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti jest gospodin njihov bio, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu kod sela Brašića gaj zvana, u kojom jesu drva žirovna i za gragju i vatru za jutara po prilici devedeset. Jošte Soldinci šuma rečena, u kojom jesu drva žirovna rekuć za osamdeset jutara. Jošte Kukljašdol šuma zvana u kojom jest drvlje žirovno okolo rekuć dvi stotine jutara.

Drvlja pitomoga rodnoga okolo sela imadu za jutara deset, jeduo brdo imadu, koje od starine jest opušćeno Blatca zvano, na kojem sada nikoji seoniki pričeli su vinograde saditi za kopači sedam i jedan frtalj, a vinograda neoposlovani jati zapušćani okolo jutara trideset.

Imadu vodenicu na vodi Vuki, koja jest svega sela. Nahodi se pustara jedna Prnoševci zvana, koja jest od dvaest i pet godišć opušćena.

Čajera za kositi nahodi se kosac —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćeni nahodi se okolo četiri stotine jutara.

Selo Popovci.

Atari ovoga sela pričimlju od velikoga druma Našiškoga, u konšiluku selom Bračevci, šta jest od istoka, otkuda ide na Drašavški gaj, komšije su selom Slatinik, koje jest od podneva, otuda ide na vodu Koritnjak potok zvan, šta jest od zapada, a od tuda za tizim na Vuku vodu, koja jest od ponoćja.

U vrime turaško u ovome mistu stahu Šokci, ali vam Slovinci, koji jesu u vrime od rasuća svi simo tamo rasuli se i razpršili, misto opušćeno osta, sadašnji seoniki svi jesu rišćani grškoga zakona, koji prid trima godišti iz Bosne dojdoše i misto uzeše, za drugoga gospodina ne znadu veće za pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin jest [illegible], kojem svako dilo i desetinu davaše i plaćaše.

Vodenicu jednu imadu na vodi Vuki, koja jest svega sela, koju v[illegible]nicu sami seljani ugradiše.

Šuma imade Kolovaški dol tako zvani, u kojemu jesu drvenja žiro[illegible] za gragju i vatru jutara po prilici šest stotina četrdeset i pet. Jošte Krst[illegible] šume zvane, u kojom jest drvenja žirivnoga za gragju i vatru jutar[illegible]

priliki sedam stotina triest i dva. Paša po šumah i oraćih zemalja činu pasti svoju marvu.

Pustoselina nahodi se jedna Borović zvana, što jest pred jednim godištem opustila radi velikoga prolazišća vojnika. Drvenja pitomoga okolo selišća imade rekući oko četiri jutra. U staro vrime bila je jedna crkva zidana Sv. Ivana evangeliste, od koje temelj jošte se nahodi, koja crkva jest kod sela.

Čajera imadu za kositi kosac dvadeset i šest. Zemalja oratnih nahodi se jutara četrdeset i četiri, a zapušćenih nahodi se jutara dvi stotine i devet.

Selo Drenje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka od Kašnice vode zvane, u komšiluku Prestlatinci i otuda Bostan zemlji zvanom, u komšiluku selom Živčanci, a otuda k Petrovcu bunaru zvanom, koji jest od podneva otkuda ide na Pridvorac zemlju zvanu, koja jest od zapada, a odtuda k bunaru Šestike rečenomu od ponoćja. U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, kojem sva dila i desetine davaše i plaćaše, jošte turskome caru harača na godište forinti pedeset.

Seoniki ovoga sela jesu Šokci rekuć Slovinci katolici, kojima po odašašću turskome komandant Djakovaški s njima upravljaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu tolikojer sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu imadu Poljansku zvanu, u kojom jesu drvenja žirovna za gragju i vatru jutara okolo tri stotine. Jošće Kazicu šumu zvanu, u kojom jesu drva za vatru okolo jutara devedeset. Njihova marva pase po rečenih šumah i zapušćenih zemljah.

Vodenicu jednu imadu na vodi Kaznici, koja jest svega sela, koju vodenicu jesu sami ugradili rečenoga sela seoniki.

Vinograde sada sade na brdovih Pridvorskih tako zvanih, a na kojemu do sada nasadiše motika —, zapušćenih vinograda nahodi se za motika petnaest po prilici.

Voća rodnoga razlikova okolo sela imade na osamnaest jutara po prilici.

U staro vrime ovde kod sela bila je jedna crkva zidana, koja bijaše Sv. Kuzme i Damjana, koju Turci razoriše i kamenje u Djakovo odniše, za tizim naši ljudi od drveta ugradiše jednu kapelu na onome mistu, gdi jest, sada se misa govori.

Čajera koseći nahodi se jutara —.

Zemalja oraći nahodi se jutara —.

Zemlja neorani nahodi se po prilici jutara osam stotina.

Selo Potnjane.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka Vraži Tor zdenac zvani, komšije jesu sa selom Gorjanom, otuda igje megjom Gajić zvanom i komšije su selom Preslatinci, šta jest od podneva, a od tuda na Budišovce zemlju, rečenu i komšije jesu sa selom Drenje, šta jest od zapada, a odtuda ide Grebovcu zemlji oraćom tako rečenom, koja jest od ponoćja.

U vrime Turaka imaše svojega gospodina u Djakovu Asan Bega tako zvana, komen sve poslove i desetinu davaše i plaćaše, jošte za cara turskoga davaše na godište harača forinti pet.

Seoniki ovoga mista dva jesu Slovinca katolika, a ostali jesu rišćani grčkoga zakona, s kojima po odašašću turskome komandant Djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin jest bio i komu sve desetine davaše i plaćaše z dilom ostalim štogod zapovida.

Šuma ovoga mista imade Gaj, u kojem jesu drva za vatru jutara okolo četrdeset, kojizi marva po šumi rečenom se pase i po zemljah neoranih. Čajera za kositi nahodi se jutara —. Zemalja orući nahodi se —. Zemalja neoraći nahodi se jutara okolo sto i šesdeset.

Selo Pridvorje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka k megji Vrbavac zvana, komšije jesu selom Prislatinci, otkuda ide na desnu ruku Kaznici, i komšije jesu selom Nabrgje, šta jest od podneva, otkuda ide na Vragovac šumu rečenu i konšije jesu selom Slatinik, što jest od zapada, otkuda ide na Topolje šuma tako zvana, koja jest od ponoćja i jest u komšiluku selom Drnje.

U vrime Turaka imaše svoga gospodina u Gorjanu Indi Beg zvani, kojemu sve dilo i desetinu davaše i plaćaše; jošte od svega svake kuće davahu po dvi oke masla, jošte davahu harača caru turskome na godište forinti osam.

Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolici, s kojima po odašašću turskome komandant Djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji njihov gospodin biše do smrti, kojemu tolikojer sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šume imadu Obravska šuma, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara na priliku okolo tri stotine; jošte Topolina šuma zvana, u kojom jesu drva za vatru na jutara sedamdeset i pet; jošte Vragovac šuma zvana, u kojom jesu drva za vatru jutara okolo osamdeset.

Marva njihova pase po šumah i njivah neoranih.

Vinograda imadu u brdu Pridvorac zvanu, jesu vinogradi oposlovani motika —, a vinograda zapušćenih ima motika triest.

Drvja rodnoga imadu okolo sela za jedno osam jutara. Čajera kosećih nahodi se za četrdeset i šest kosaca, a zemalja oratnih nahodi se — n o n p o n i t. Zemalja zapuštenih nahodi se okolo dvi stotine i pedeset jutara.

Selo Nabrgje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka Bakunovac zemlja zvana, u konšiluku jesu selom Majar, a odonuda idući na desnu ruku Budovik šuma zvana, u konšiluku jesu sa selom Varoši, što jest od podneva, odonuda idući na Biela zemlja tako zvana i jesu u konšiluku selom Povučje, što jest od zahoda, a odtuda ide na Kestenje šumu i na Kašnicu u konšiluku selom Pridvorje, što jest od ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Šaban Aga zvana, kojemu sve poslove s desetinom davahu i plaćahu i od svake davaše na godište po jednu oku masla i po osamdeset novaca. Jošte cara turskoga harače davahu na godište po dvanaeste forinti.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grškoga zakona med kojima jesu četiri kuće katolika. Po odašašću turskome komendant djakovaški s njima upravljaše i zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove bi njihov gospodin, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu Vučkovac zvanu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo jutara devet stotina. Jošte na Kaznici šuma, u kojom jest drvenje tolikojer žirovno za gragju i vatru jutara po priliki šest stotina.

Brdo imadu za vinograde, u kojem brdu imadu vinograde poslovane —, a vinograde zapušćene imadu na triest motika.

Jednu pustoselinu imadu Baukanovce zvanu, koja jest od dvadeset godin opušćena Čajera imadu za kositi na kosac —. Zemalja oraćih nahodi se —. Zemalja zapušćenih imade okolo jutara četiri stotine.

Selo Povučje.

Atare ovo selo imade, koji atari počimlju od istoka Kravarica potok zvano, u konšiluku selom Nabrgje, od kuda ide k Miloševom njivi, tako zemlja zvana, u konšiluku selom Breznicom, šta jest od podneva, a od tuda ide na planinu Kraine zvane, u konšiluku jesu selom Čenkovo, koje jest od zapada, a od tuda otigje Kaniški šumi rečenom, u konšiluku selom Stojčinovac, koje selo stoji na stranu polja Požeškoga, što jest od ponoćja.

U vrime Turaka njihovoga gospodina imaše u Djakovu Asan Bašu zvana, kojemu sve poslove s desetinom davaše i plaćaše. Jošte za cara turskoga davaše harača na godinu po deset forinti.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grčanskoga zakona, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu Planinu zvanu, u kojom jesu drvenja že(l)udna za gragju i vatru, kad žir urodi mogli bi držati s. v. (salva venia) prasaca okolo hiljadu. Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja za oranje nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih imade jutara okolo osam stotina.

Ovdena u staro vrime bio je grad Poljanska zvani, od kojega jošte nikoja jesu od temelja zida.

Selo Čenkovo.

Atari ovoga sela Čenkova pričimlju od istoka vode Mlinec zvane, u konšiluku selom Povučje, a od njega ide na Kristu planinu Križice zvanu, u konšiluku jesu selom Slobodna Vlasti, koja jest od podneva, od onuda ide na staru vodu Pačica zvana, jesu konšije selom Imrovci, koje selo sada stoji pod poljem požeškim, što jest od zapada, a od tuda ide na desnu ruku, na drum veli, koji jest u planini Vukov dol zvani i uprav na megju Bnnašovac, u konšiluku jesu selom Svibovcem, koje selo jest pod Požegom, št jest od ponoćja.

r vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, k emu sve poslove davahu, desetinu ne davahu, nego plaćahu na godište k nint (valjda: kesim) censum plaću zvanu Rhenenzh. forinti 8, novac 50, jc 'e za cara turskoga davaše harača forinti 3.

eoniki ovoga mista svi jesu rišćani grčaskoga zakona i vire, s kojima p 'dašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća po-

kojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše, a sada za njihova gospodara poznaju i drže prisvitlu komoru dvorjansku.

Šumu imadu Planina zvanu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru od jutara okolo hiljadu i šest stotina.

Čajera za kositi nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se —. Zemalja neoranih zapušćenih nahodi se okolo jutara tri stotine.

Selo Breznica.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka vode Kašnice u konšiluku selom Satnicom, odtuda ide na Vuku zdenac jati bunar rečeni u konšiluku selom Gašinci od podneva, a odtuda ide k Vrućke bunaru zvanu, i konšije jesu selom Pridvorje od zapada, odkuda ide na Stražbenice šumu zvanu i Sokolovac bunar rekuć jati zvani, konšije jesu selom Drnje od ponoćja.

U vrime turaško njihova gospodina imaše u Djakovu Mehmet Alaj Bega zvana, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše. Jošte caru turskome davahu harača na godište forinta četiri.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odašašću turskome komendant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i s desetinom davahu i plaćahu.

Šume imadu Sokolovac, u kojemu jesu drva samo za vatru jutara rekuć sto dvadeset i pet; jošte Gajić šuma, u kojom jesu sama za vatru drva jutara rekuć sto, jošte šuma Srašaica, u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara tri stotine.

Vinograda imadu brdo Glavnik zvano, u kojemu prid trima godišti i ovo godište posadiše vinograda za jedanaest motika i jedan čerek. Jošte zapušćeni vinogradi u ovome brdu za okolo dvanadeste jutara.

I ustoselinu jednu imadu Kovačce zvana, koja jest za nikoliko vrimena zapuštena.

Vodenicu imadu jednu na vodi Kašnici, koja jest svega sela, koju sami seljani ugradiše. Čajera kosećih nahodi se za kosaca triest i jedan. Zemalja oratnih nahodi se jutara šesdeset i pet, a neoranie nahodi se okolo rekuć 240.

Selo Gašinci.

Atari ovoga sela pričimlju od megje Bučie zvane, koja jest od istoka u konšiluku selom Selci, od kuda ide na Huspomezi (valjda: uz pomedje) zemlja zvana od podneva u konšiluku s pustoselinom Stari Košanci, a od tuda ide na Ribnjak čajer zvani, na zapad jest u konšiluku s pustarom Mikovalci, a od tuda poslija ide na bunar od ponoćja i konšija jest selom Preslatinci.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Alaj Bašu zvana, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše. Jošte od svake kuće davahu po jednu oku masla, a turskome caru harača na godište petnaeste forinti.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci katolici svi, s kojima po odašašću turskome zapovida komendant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov bi gospodin i davaše mu sve poslove i desetinu plaćajući.

Šuma imadu Matroišća gaj, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo rekuć jutara četrdeset. Jošte Kuriku gaj, u kojemu jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara triest. Jošte šuma Kozji tor, u kojemu jesu sama drva za vatru jutara okolo pedeset. Jošte šuma Gyrmecko brdo, u kojem jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara sedamdeset i pet, šuma Kunkovice, u kojom jesu drva za vatru jutara po prilici sto i šestdeset.

Pustoseline jesu dvi, jedna stari Košanci, druga Mikovalci, koje jesu od strane opušćenije.

Vinograd imadu, prošasne godine pričeli su saditi u jednomu brdašcu Palevine i Latuševac zvane motika jedanaeste i frtal. Vodenicu imadu na vodi Kašnici, svega sela jest. Drvenja pitomoga razlikova voća imadu na devet jutara po priliki. Čajera kosećih nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se —.

Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara četiri stotine i pet.

Selo Varoš.

Atari ovoga sela pričimlju od Straže šume zvane od istoka u konšiluku selom Majarom, od onuda hodi na Točak potok zvani i uzhodeći pokraj vode na ruku desnu na megju Mostiku rečenu od podneva, i konšija jest selo Slobodna Vlast, a od tuda ide k dolu Lakje šuma zvana od zapada, a od tuda ide na Kostance zemlju rečenu i brig Dragica potok zvani, u konšiluku selom Briznica, koja jest od strane ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Mamut Kapit zvani, kojemu svake posle s desetinom davaše i plaćaše, jošte davahu kesint dohodak na godište forinti pet, više toga caru harača forinti pet.

Seoniki ovoga mista jesu svi Slovinci katolici, po odašašću turskome komandant djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu svakoje poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu Blažinac zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo jutara tri hiljade. Jošte Čokje dol šuma zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru rekuć pet stotina. U staro vrime ovdena kod sela jedna je crkva bila Sv. Gala, od koje temelji i sada se znadu.

Jošte grad ovdena kod sela u staro vrime jest bio Ivanić zvan, od kojega jošte zlamenje stoji i nahodi se.

Goletinac brdo zvano, u kojemu su pričeli prid trima godišti i ovo godište vinograde saditi motika osam i čerek.

Vodenice imadu dvi na potoku Briznice zvanu, koje sami seljani ugradiše. Voća razlikova imadu okolo rekuć jutara osam. Čajera nahodi se za kositi kosac —. Zemalja oratnih nahodi se —. Zemalja zapuštenih nahodi se okolo jutara pet stotina.

Selo Slobodna Vlast.

Atari ovoga mista počimaju od planine Lakje, konšija jest mu s lo Musići od istoka, a od tuda idući crkvi sv. Jurja i konšije s selom Ratkov dol od podneva, a od tuda ide na Križiće planinu z anu od zapada i konšije jesu selom Imrovci, koje selo k Požegi

pada, a od tuda ide na Stubu vodu rečenu od ponoćja i konšije jesu s Briznicom.

U vrime turaško svoga gospodina imaše u Djakovu Indi bega zvana, kojemu sve poslove s desetinami davaše i plaćaše. Jošte davaše kezint daću od svake kuće po jedan forint i jednu oku masla, jošte davahu turskome caru harača svako godište po petnaest forinta.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grčanskoga zakona, med kojima jesu četiri kuće katolika, za odašašću turskome komendant djakovaški zapovidaše s njima do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov jest bio gospodin, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šuma imade Host zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru po prilici jutara sto dvadeset i pet, jošte Križja šuma zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara šestdeset. Jedna crkva nahodi se Sv. Gjurgja, koja jest katolička, u kojom se i sada misa govori.

Pustoselina jedna nahodi se Filipov dol zvana, koja od starine jest opušćena. — Vinograde imadu na gori Filipovom dolu zvanom, prid trima godišti i ovo godište pričeli su saditi za motika deset i jedan čerek, drugačije na onome mistu nikada nisu bili vinogradi.

Voća razlikova imadu okolo sela na jutara po prilici šest. Čajera za kositi nahodi se za kosaca sedamdeset i šest. Zemalja za orati nahodi se jutara sto trideset i jedno. Zemalja zapuštenih nahodi se oko tri stotine i šesdeset.

Selo Ratkov dol.

Atari ovoga sela pričimlju od gradine, na kojemu mistu prije jest grad bio, od istoka konšije su sa selom Silonci, od onuda ide k megji Sterkovce zvane od podneva, a od tuda ide na Lipovicu zemlji rečenom, s megjom broskom od zapada, od kuda ide na Čerkovci goru zvanu, od ponoćja jesu konšije selom Slobodne Vlasti.

U vrime turaško njihova gospodina imaše u Djakovu Šaban Agu zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Jošte davahu kesint na godište forinta dva i od svake kuće jednu oku masla, a za cara turskoga davaše harača na godište forinti devet.

Seoniki ovoga mista rišćani grčaskoga zakona, med kojima imadu dvi kuće katolika, a po odašašću turskome komandant djakovaški s njimi zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti s njima zapovidašc i davaše mu svakakve poslenike, desetine i plaćaše do smrti.

Šumu Lipovicu imadu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara okolo devet stotin. U staro vrime kod sela grad jest bio, kojega jošte zlamenje jest i temelji poznaju se.

Vinograde prid četirima godišti i ovo godište jesu pričeli saditi na motika devet. Vodenicu imadu na potoku, koji teče kod sela, koja jest male cine.

Čajera za kositi kosac —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara četiri stotine.

Selo Silonci.

Atari ovoga sela pričimlju od Labkovaca bunara zvana od istoka u konšiluku jesu selom Majarom, a od njega ide na Lakje šumu r…

od zapada u konšiluku selom Briznicom, od kojega ide k Varoškome potoku zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Varošom.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Šabana Agića zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Jošte plaćahu vojnici plaću od svake kuće po trideset novaca, još turskome caru harača davahu na godinu tri forinta.

Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolici, a po odašašću turskome komandant djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, kojemu tolikojer sve poslove s desetinom davaše i plaćaše.

Šumu imadu Lakje zvanu u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara po priliki sto dvadeset i pet.

Vodenicu imadu jednu na potoku kod sela, koja jest male fajde.

Vinograde imadu na planini Purskovaca, prid četirima godišti pričeli jesu i ovo saditi vinograde za motika pet i čerek.

Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara na priliku dvi sti.

Selo Dubovik.

Atari ovoga sela pričimlju od Vučje jame zvane, od istoka konšija jest selo Majar, od kojega na krstopuće drum rečeni od podneva i konšija jest pustoselina Orahovac, od tuda ide na Bielu planinu zvanu od zapada i jest u konšiluku selom Musići, odkuda ide na Labkovac česmu tako zvanu od ponoćja i jest konšija selom Varošom.

U vrime Turaka imali su svojega gospodina u Djakovu Ali Čajić zvani, komu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše. Od svake kuće davaše na godištu vojnišku daću novaca triest, a za cara turskoga harača tri forinta.

Jedna jest pustoselina Orahovac zvana, koja od strane jest opušćena.

Seonici ovoga mista Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu jošte sve poslove, desetinu davahu i plaćahu.

Šuma Vrperiak zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara okolo rekuć dvi stotine.

Vinograda imadu u Bijelo brdo zvano od motika devet, prije nikada vinogradi nisu bili na ovomen mistu.

Čajera nahodi se kosac —. Zemalja oraćih jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara sto i sedamdeset.

Selo Majar.

Atari ovoga sela Majara pričimlju od Martina mlina, u komen mistu starine jest vodenica bila, od istoka u konšiluku selom Lazanci, od da ide na Vučju jamu, od podneva i konšije jesu selom Trnavom, uda ide na Bukvice zemlju rečenu, od zapada i konšije jesu selom tanovci, odkuda ide na Najpernjak planinu zvanu, od ponoćja u konši- selom Dubovik.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Mamuta Kalit zvana, kojemu sve poslove, desetinu davahu i plaćahu. Jošte davahu kesint daću zvanu od svake kuće po trideset novaca, jošte turskome caru harača od sviju forinti devet.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grčkoga zakona, sama jedna kuća katoliška, za odašašćem turskime komeudant djakovaški s njima upravljaše do došašća pokojnoga biskupa, koji njihov gospodin biše do smrti, kojemu sve dilo, desetinu davaše i plaćaše.

Šumu Korozovac zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna za meštriju i vatru jutara oko hiljadu i dvadeset.

Vinograde prid četirima godišti i ovo godište posadiše okolo sela po brdu za kopači jati motika trinadeste.

Vodenicu imadu jednu na vodi Breznici zvanom, koja jest svega sela.

Čajera za kositi jest za kosaca —. Zemalja za orati jest jutara —.

Zemalja neosnaženih jati neoranih nahodi se jutara po prilici okolo osam stotin i šestdeset.

Selo Hrkanovci.

Atari ovoga sela pričimlju od Brizovice česme zvane od istoka, komšije jesu selom Lapovaškim, od onuda ide na zemlju Poriček zvanu od podneva i u komšiluku jesu s megjom broskom i selom Klokočevik. koje selo pristoji Brodu, od kuda ide na vodu Lipovicu zvanu od zahoda i komšije jesu selom Siloninci.

U vrime Turaka ovo misto bi naseljeno od Slovinac katolici, koji u vrime od rasuća svi simo tamo rastrkaše se i rasuše, a sadašni seoniki jesu svi rišćani grčanskoga zakona, koji prid šestima godišti iz Bosne pridoše amo i ovo misto osvojiše, radi toga uzroka za nijednoga turskoga gospodara ne znadu, veće pokojnoga biskupa, koji do smrti jest njihov gospodin bio, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu Dielove zvana imadu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo jutara hiljadu i četiri stotine. Jošte Kukuujak šumu zvanu u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara sedam stotina.

Vodenicu jednu imadu na potoku od sela, koja jest od malo jašpri vridna.

Vinogradi kod sela, koje prid trima godišti počeli su saditi i ovo lito za motika šesnaeste.

Čajera kosećih nahodi se za kosac —.

Zemalja oranih nahodi se jutara —.

Zemalja zapušćenih nahodi se jutara okolo dvi stotine.

Selo Lapovac.

Atari ovoga sela pričimlju od Vojvode sada zemlja zvana od istoka, u komšiluku selo Trnava, od tuda ide na šumu Dedovac zvanu od podneva i komšije jesu selom Dubravnikom, od kuda ide na planinu Aljeg zvanu od zapada, a od tuda ide na Vršnicu potok zvani od ponoćja.

U vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Haši Bašić zvana, kojemu svako dilo jati posao desetine davahu i plaćahu, i od svake kuće jednu oku masla davahu, više toga harača na godište forinti deset.

Seoniki ovoga sela jesu svi Slovinci katolici, kojima po odašašću turskome zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov bi gospodin, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše.
Šumu Topoljan zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara rekuć za hiljadu i dvi stotine. Jošte šumu Kovačov dol zvanu u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara sto dvadeset i pet. Jošte jednu Kraljovački dol šuma zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć sto. Vodenice imadu tri na vodi Svršnici zvanom, koje jesu svega sela. Čajera imadu za kositi na pedeset i jednoga kosca. Zemalja ornih jutara 90. Zemalja zapuštenih jutara pet stotina trideset i četiri.

Selo Dubravnik.

Atare imade ovo selo, koji pričimlju od crkve svetoga Nikole, koji jest od istoka, u komšiluku s Topoljem, a od onuda ide na Bisovac bunar rečeni od podneva i konšije jesu s atarom broskime i selom Sapća, koje selo Brodu podložno, a od tuda odagja na Šašnicu planinu zvanu od zapada, u komšiluku tolikojer s megjom broskom a selo Garčin, od kuda ide na dolinu jati dubravu Dedovac zvanu, od zapada komšije selo Lapovac.
U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Bašić zvani, kojemu sve poslove, desetine davaše i plaćaše i od svake kuće davahu po jednu oku masla i turskome caru harača forinti četiri.
Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odašašću turskome komandant djakovaški upravljaše do došašća pokojnoga biskupa, kojemu do smrti dilaše i radiše, desetinu davaše i plaćaše od svega.
Šumu imadu Šašnicu zvanu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru za jutara rekuć tri stotine. Jošte imadu šumu zvanu Zajeći sad, u kojom jesu drva žirovna jutara rekuć pedeset. Crkva jedna nahodi se zidana, u kojom i sada se misa govori, sv. Nikole.
Čajera za kositi nahodi se kosaca četrdeset. Zemalja oratnih jutara stotin. Zemalja neoratnih tri stotine sedamdeset i pet jutara.

Selo Trnava.

Atari ovoga sela pričimlju od Podurski potok zvani od istoka, u komšiluku selom Sveto Blažjem, odkuda ide na Matice zemlji zvane od podneva, u komšiluku imadu pustoselinu Markovce, od kuda ide na Bubalju zemlju zvanu od zapada, i jesu u komšiluku selom Lapovaškim, odkuda ide na Primecki put tako rečeni od zapada u komšiluku sa selom Majarom.
U vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Mustaj bega zvana, kojemu sve poslove, desetinu davaše i plaćaše. Jošte turskome caru davaše harača forinti pet na godinu
Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, za odašašću turskome komandant djakovaški s nima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše. Rekuć ovoga mista seoniki sada koliko u vrime pokojnoga biskupa, svi jesu i sada hajduci, kano jest s oružjem služe i ovo do druge odluke svitle komore jati komisije, jesu li zaisto hajduci bili, sa svim tizim pokojnomu biskupu desetinu davaše

a od drugi poslovi bili su slobodni, sa svim tizim za svoga gospodina poznaju svitlu komoru dvorjansku.

Šumu Lukanju zvanu imadu, u kojom jesu drvenja žirovna za gragju i vatru rekuć jutara hiljadu, jošte Megja šuma zvana, u kojom jesu drva žirovna, a za vatru rekuć jutara 500.

Vinograde pričeli su saditi na planinu Bjališ zvanom rekuć motika jedno četiri. Čajera za kositi nahodi se kosaca pedeset. Zemalja oranih jutara stotinu. Zemalja zapušćenih jutara sedam stotin.

Selo Sveto Blažje.

Atari ovoga sela pričimlju od Lipovca šume zvane, u komšiluku pustare Dragotinske od istoka, a od onuda ide na Gnojišta zemlju zvanu od podneva u komšiluku selom Trnavom, a od tuda ide na planinu Megja zvanu od podneva i komšije su s pustoselinom Grabar, od kuda ide na Megju zemlju zvanu, od ponoćja jesu komšije selom Lazanci.

Seoniki ovoga mista jesu svi rišćani grčaskoga zakona, koji prid petima godišti iz Bosne jesu došli i osvojiše ovo misto, radi toga za nijednoga turaškoga gospodina ne znadu povidati, koji njihov gospodin biše, veće od pokojnoga gospodina biskupa, koji njihov gospodin do smrti jest bio.

Šumu Lipovac zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru na jedno tri stotine jutara, jošte imadu Dol zvanu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekući stotinu, jošte šumu Lisiček zvanu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara rekuć osamdeset.

Pustoseline jesu dvije, jedna Dragotin, u kojom jest jedna crkva od cigle zidana pokrivena, u kojom se i sada misa govori, a druga pustara jest Grabar, koja od dvadeset godin jest zapušćena.

Čajera za kositi kosaca —. Zemalja za sijati jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara dvi stotine i deset.

Selo Lazanci drugač Kondrići.

Atari ovoga sela pričimlju od Gnojišća zemlje zvane i u komšiluku selom Radinovci, a od tuda ide k vodi Briznici, od podneva jest komšija selom Sveto Blažje, od kuda ide na bunar Rakitovac zvani, od zapada i komšije jesu s pustoselinom Staro selo, odkuda ide na bunar Dolnec zvani od ponoćja i komšiluk imade selo Gašince.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Mustafu spahiju zvana, kojem sve poslove davahu i desetinu plaćahu. Caru turskome davahu harača na godište forinti devet.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, za odašašću turskome komendant djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji njihov gospodin bi do smrti, kojemu davaše svakoje poslove s desetinom i plaćahu.

Šumu Pojatnjak zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za . u jutara rekuć hiljadu i šest stotina.

Pustoseline jesu dvi, jednu Staro selo, a druga pustara Seletkovce, e od devetnaeste godišt jesu opustile.

Drvenja rodnoga razlikova nahodi se okolo jutara rekuć deset.

Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oratnih jutara —. Zemalja zapušćenih jutara rekuć pet stotina četrdeset i šest.

Selo Selce.

Atari ovoga sela pričimlju od Kacmilovac potoka zvana, koji upravo utiče u vodu Kaznicu od istoka i jest u konšiluku s pustarom Komarovci, a od tuda ide na Vranović šumu zvanu i Bieli dol potok zvani, od podneva u konšiluku selom Lazance. a otuda ide na Ravne zemlju zvanu, od zapada i konšije jesu selom Gašinci, od onuda poslia ide posrid Čret šumu zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Satnicom.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Hasi Bašić zvani, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše, jošte njemu od svake kuće na godište po jedan forint i dvadeset novac davahu, jošte od svake dojne krave po pol oke masla.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, za odašašću turskome komendant djakovaški s njima upravljaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše.

Šumu Vranović zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za oganj za jutara rekuć sto dvadeset i pet. Jošte šumu Gustice, u kojom jošte jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć stotinu. Jošte šumu Čret zvana, u kojom jesu na isti način drva žirovna i za vatru jutara rekuć tri stotine.

Pustoselina ima jedna Komarovci zvana, koja je opuštena od dvadeset godišta. Vinograde ovo godište i sada pričeše saditi motika pet. Voća razlikova drvenja imadu na pet jutara.

Crkvu imadu od starine uzidanu Sv. Martina, u kojom se i sada misa govori.

Čajera imade za kositi kosaca —.

Zemalja oraćih nahodi se jutara —.

Zemalja zapuštenih nahodi se okolo jutara pet stotina dvaest i pet.

Selo Radinovci.

Atari ovoga sela jesu, pričimlju od vode Kašnice zvane od istoka, u konšiluku pustare Drakanovci, a od nje iduć na zemlju Hemovac zvane od podneva, u konšiluku selom Piškorevci, od kuda odagja na zemlju Gušice zvanu, od zahoda u konšiluku s pustoselinom Seletkovce, a otuda ide na megju-zemlji zvana od ponoćja i konšije jesu selom Selce.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Memet Bašu zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Jošte caru turskome davaše harača na godište forinti četiri.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima za odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu jošte sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu Banovac imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć stotinu; jošte Okrugljak šumu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć osamdeset, njihova marva po šumah i zemljah neoranih pase.

Pustoselina jest jedna Drakanovci tako zvana od triest godišt zapušćena.

Vinograde pričeli su prid trima godišti saditi motika tri i jedan čerek.

Čajera za kositi imadu kosaca četrdeset i tri. Zemalja oratnih jutara osamdeset i sedam i jedan čerek. Zemalja zapušćenih imade jutara tri stotine pedeset i šest.

Selo Viškovci.

Atari ovoga sela pričimlju od Gradna zemlja zvana, od istoka u konšiluku jest selom Vučevci, a otuda ide na Kolokušicu zemlju, konšiluk imade s megjom djakovaškom od podneva, odkuda ide na Vatince zemlju zvanu od zapada, u konšiluku s pustarom Pitince, odkuda ide na česmu Vrutak rečeni, od zapada u konšiluku jest selom Lopušanci.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci katolici, kojima po odašašću turskome komandant Djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bio njihov gospodin, kojemu tolikojer davaše poslove i desetine davaše i plaćaše.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Sadik spaija zvani, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše, jošte od svega sela na godište dvi oke masla, a za cara turskoga davaše harača forinti pet.

Šumu Bučje zvanu imadu, u kojom jesu drva želudna, za gragju i vatru jutara rekuć sto i osamdeset. Jošte Gaj, u kojem jesu drva sama za vatru sto i četrdeset jutara.

Imadu jednu vodenicu na vodi Olšavi zvanom, koju sami seoniki ugradili jesu. Pustoselinu imadu jednu Pitomač zvanu. Čajera za kositi imadu kosaca —. Zemalja oratnih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se jutara četiri stotine i triest. Voća razlikoga drvenja nahodi se jutara sedam po priliki.

Selo Lopušanci.

Atari ovoga sela pričimlju od šume Rušovje, od istoka jest u konšiluku selom Vučevci, a otuda na Nadoš baru zvanu od podneva, u konšiluku selom Viškovci, a otuda ide šumom Cernik zvanom, od zapada, u konšiluku selom Tomašanci, a od onuda Soklićem šumom rečenom od ponoćja.

U vrime turaško svoga gospodina imaše u Djakovu Alil Bega zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše, jošte više toga svaka kuća po jednu oku masla na godište, a caru turskome pet forinti harača.

Seoniki ovoga mista svi Slovinci katolici, s kojima po odašašću turskome zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, za tim koji do smrti njegove njihov biše gospodin, kojemu davaše sve poslove i desetine i plaćaše.

Šumu imadu Rušovlje zvanu, u kojom jesu drva za vatru jutara rekuć sto i dvaest; jošte drugu šumu Cernik, u kojom jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara triest; jošte jedna Okliskila zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara hiljadu i devet stotina; jošte šumu Lug, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekući dvi hiljade i pet stotina.

Čajera za kositi nahodi se kosac —. Zemalja oratnih jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se jutara rekuć okolo četiri stotine i devedeset.

Selo Forkuševci.

Atari ovoga mista pričimlju od Kreke bare rečene od istoka, u konšiluku selom Ivankovci, a otuda na bieli zdenac od podneva, u konšiluku

selom Vučevio, a odonuda na zemlju Boršince rečena od zapada, i jošte u konšiluku s Lopušanci, a odtuda Jolšavicu baru od ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Ćijaić zvani, komu sve poslove i desetine od svega davaše i plaćaše. Jošte davaše harača turskome caru na godište forinti pet.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji s njima gospodin bi do svoje smrti, i kojemu davaše sve poslove i desetine, davaše i plaćaše od svega mala i velika.

Šumu Birek imadu zvanu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć hiljadu i šesdeset. Drva voćna, drva razlikoga voća imadu za šest jutara.

Ćajera za kositi nahodi se —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih jutara rekuć okolo četiri stotine i trideset i šest.

Selo Vučevci.

Atari ovoga sela pričimlju od Bireke megje zvane, od istoka jest u konšiluku selom Junakovci, otuda na stari drum od podneva u konšiluku selom Gjurgjanci, a odtuda na Jolšavu baru zvanu od zapada i jest konšija selom Viškovci, a odtuda na Lešćica zemlju zvanu, od ponoćja dohodi u konšiluku selom Lopušanci.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, kojemu sve poslove davaše i desetinu od svega. Jošte davahu kesint na godište od svake kuće po jedan forint.

Seoniki ovoga sela jesu svi rišćani, kojima za odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bi njihov gospodin, kojemu jošte sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu Grabik zvana imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jedno tri sto i osamdeset jutara.

Vodenicu imadu jednu, koja malo jaspri valja.

Ćajera za kositi imadn kosac —. Zemalja oratnih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih imade na priliku rekuć jutara pedeset i šest.

Selo Junakovci.

Atari ovoga sela pričimlju od drveta Cer rečeni od istoka u konšiluku selom Podgajci, a od tuda na Bierku baru Jolšavica od zapada i jest konšija selom Forkuševci, a od tuda na zemlju od podneva Planje zvana od zapada i jest u konšiluku s pustoselinom Bukovo.

U vrime Turaka imahu svoga gospodina preko Save u selu Koratje zvanu, Baktjar Agu zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše, više toga na godinu četiri oke masla i tri forinta i triest novaca. A turskome caru haraća davaše četiri forinta.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, po odašašću turskome s njima zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bi njihov gospodin, kojemu sve poslove i desetine davaše.

Šumu Kušievac zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara na devet stotina.

Pustoselinu imadu jednu Bukovo zvanu, od triest godišća kako je opustela. Čajera za kositi nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se —. Zemalja neoratnih nahodi se rekuć jutara tri stotine osamdeset i pet.

Selo Semeljci.

Atari ovoga sela pričimlju od bare Badnjare zvane od istoka u konšiluku selom Kešinci, otuda na Grecki lug šuma zvana od podneva, a od tuda na Kobilača baru zvanu od zapada, u konšiluku selom Ivankovci, a od tuda na Osatnu baru rečenu, od ponoćja u konšiluku s pustoselinom Bukovo.

Seonici ovoga mista svi Slovinci katolici i hajduci, koji pokojnome biskupu oružjem služiše kamoj potribovaše, i dvoru stražahu, svim tizim desetinu pokojnomu biskupu davahu, a od rabote paorske slobodni biše, ono misto bilo je pusto prid trima godišti, sadašni seoniki dojdoše amo stanati i naseliše, i tako od nijednoga drugoga gospodina ne znadu, veće za pokojnoga biskupa.

Šumu Grecki lug zvanu imadu u kojom jesu drva za vatru okolo jutara četiri stotine i triest.

Čajera za kositi imadu kosaca —. Zemalja oraćih jutara imadu —. Zemalja zapuštenih nahodi se rekuć okolo jutara pet stotina sedamdeset i pet.

Pustoselina Koritna.

Atari ovoga sela ne znadu se, budući da sadašnji seoniki prid godištem koji iz Bosne, koji od drugih mista došli su, jesu kako gosti, koji jesu svi katolici, poslove sa svim time davaju sa selom Semelci, navlastito straže davahu u vrime pokojnoga biskupa na njegovu rezidenciju i tako sada s oružjem s ostalima hajdukima služe.

Selo Kešinci.

Atari ovoga sela pričimlju od Crne bare rečene od istoka u konšiluku s pustoselinom Ovsenice, od kuda ide na šumu Mokrica zvana od podneva, u konšiluku selom Vrbicom, a od tuda na Kominec zemlju od zapada, a konšiluku selom Jurianci, a od tuda na Gački lug i Badnanjaru baru zvanu od ponoćja, u konšiluku selom Semeljci.

U vrieme Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Sadik Agu spaija zvan, kojemu za paorske poslove i desetine plaćaše na godište forinti četrdeset i osam, a za cara turskoga harača forinti osam.

Za odašašćem turaškim s njima zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bi njihov gospodin.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime biskupa svi biše hajduci s oružjem i stražu činjahu u Djakovu prid dvorom p[illegible]ojnoga biskupa, kakono i sada svi jesu hajduci, radi toga od paorskog[illegible] [illegible]la prosti bihu, veće davahu desetinu pokojnome biskupu.

Šumu Gački lug imadu, u kojemu jest drvje žirovno i za vatru [illegible]uć jutara tri stotine, jošte šumu Mokrice zvana, u kojom jesu drva žir[illegible] i za vatru, rekuć jutara za hiljadu i dvije stotine, jošte šumu Dubr[illegible] u

kojom jest drvje žirovno i za vatru jutara osam stotina. Pitomoga drvenja različkova voća imadu za jedno deset jutara.

Čajera za kositi nahodi se kosac —.

Zemalja oratnih jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se rekuć jutara četiri stotine devedeset i šest.

Selo Vrbica.

Atari ovoga sela pričimlju od Zdenca vode zvane od istoka, u konšiluku s pustarom Mrzović, a od tuda na gajić Gyrm šuma znana, od podneva u konšiluku selom Mikanovci, otuda na Svagan potok zvani, u konšiluku selom Jurgjanci, a od tuda na Kumince zemlju zvanu, od ponoćja i u konšiluku selom Semelci.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana — kojemu sve poslove i desetine davaše. Jošte davaše kesint kesu na godište forinti dvanadeste. A za odašašćem turskime s njima zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime pokojnoga biskupa svi bili su hajduki, kakono i sada jesu, na stanu pokojnoga stražu stražahu, zašto od paorskih posala bihu prosti, ali desetine davaše pokojnome biskupu.

Šumu Gajov zvana imadu, u kojom jesu drva žirovna, za vatru rekuć za jutara sedam stotina pedeset i šest. Pustoselina nahodi se jedna Mrzović zvana, koja jest opušćena od dvadeset i osam godišta. Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oratnih jutara nahodi se —. Zemalja zapušćenih nahodi se jutara rekuć okolo dvi stotine i triest.

Selo Mikanovci.

Atari ovoga sela pričimlju od Sovre potoka tako zvana od istoka; u konšiluku selom Vogjinci, koje selo pristoji Sriemu, a od tuda k vodi Biću od podneva u konšiluku s megjom Srimskom, a od tuda na Jošavicu baru zvanu od zapada, u konšiluku selom. Bižanja, a od tuda idući na Hajšinu Bušinu u konšiluku selom Jurgjanci.

U vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bega zvana, kojemu za paorske poslove plaćahu na godište od svake kuće novaca osamdeset, a desetinu od sviju stvari davahu, a masla šest oka na jedno godište od svega sela. Više toga turskome caru harača na godište davaše šestnaeste forinti.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetinu davaše.

Šumu Rinovicu zvanu imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru od jutara rekuć četiri stotine. Jošte jednu šumu Gajić, u kojom jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara rekuć sedam stotina. Još šumu Busija, u kojom jesu drva žirovna i za vatru za jutara rekuć devet stotina.

Crkvu imadu zidanu dobro stojeću, koja jest na slavu sv. Bartula ugragjena, u staro vrime ovdena bilo je misto taborsko kod sela od zemlje ugra[illegible]no Mikanovački šanac zvani, od kojega temelji do sada se nahode.

Vodu lovću da riba imadu Bić, u kojom najviše štuka nahodi se, a za vrimena turskoga svima bilo je slobodno i sada loviti.
Pustoselina jedna Podgajci zvana, od koje ima nikoji seoniki ovdena u selu pribivaju, koji jesu zapisani u konskripciji.
Čajera za kositi imadu kosaca —. Zemalja za sijati nahodi se —. Zemalja neoratnih nahodi se rekuć jutara pet stotina osamdeset i pet.

Selo Jurjanci.

Atari ovoga sela pričimlju od Skadan potoka zvana od istoka, u konšiluku selom Vrbicom, a od tuda Gyrina njiva zemlja rečena od podneva, jest u konšiluku s pustoselinom Podgajci, a odtuda na Popovce zemlju zvanu, od zapada u konšiluku selom Bižaniom odkuda na Pretrlje zemlju zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Junakovci.
U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Sadik Agu spahija zvani, kojemu za paorske poslove na godište plaćaša forinta dva, novac četrdeset i tri oke masla, a desetinu od svašta davaše, jošte davaše za turskoga cara harača forinti devet.
Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima za odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu sve dilo i desetinu davaše.
Šumu Mokrice zvana imadu, u kojom jesu drva žirovna i za vatru rekući jutara za sedam stotina, jošte šuma Progorelača, u kojom jesu drva žirovna i za vatru na jedno jutara pet stotina šesdeset i četiri, jošte jedna šuma Grabarje zvana, u kojom jesu drva žirovna i za vatru za jedno jutara četiti stotine.
Čajera imadu kosećih kosaca —. Zemalja oraćih jutara —. Zemalja zapuštenih jutara imadu rekući sto sedamdeset i pet.

Selo Bižanija.

Atare ima ovo selo počamši od Dokljenovac zemlje zvane od istoka, u susidstvu jest pustoselina Podgajci, a otuda na Kešnik baru zvanu od podneva, a od tuda k vodi zvanom i u konšiluku s varošom Djakovaškime.
U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Arslau Bega zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše, jošte od svega sela na godište dva forinta i četrdeset novaca i tri oke masla, jošte harača za turskoga cara forinti šest.
Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odašašćem turskime i svime ovim atarom zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove biše njihov gospodin, kojemu svakoje poslove i desetinu davaše.
Šumu Liskovac imadu zvanu u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara rekući dvi stotine i pet.
Čajera kosaca nahodi se —. Zemalja oratnih nehodi se jutara — Zemalja neoraćih nahodi se jutara rekući sto i šesdeset i pet.

Podgorje selo.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka Curca potoka zvana u konšiluku s pustoselinom Ostrožince, što stoji na požešku stranu odonuda na

Zdenčac Vlakovac zvani, u konšiluku s pustoselinom Borovik, šta jest od podneva, a odonuda ide na desnu ruku Krstovi put zvani, koja jest od zapada u konšiluku s požeškim poljem, od onuda ide na Tuorikovac potok zvani, šta jest od zapada.

U vrime turaško ovo misto držali jesu Slovinci katolici i vlasi, koji u vrime rasuća svi simo tamo jesu razbigli, misto sa svim opušćeno ostalo, sadašnji naseoniki svi jesu rišćani grčaskoga zakona vire, koji prid trimi godišti dojdoše iz Bosne, i misto zauzeše. Drugoga gospodara ne znadoše nego li pokojnoga biskupa koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetine davaše od svega i plaćaše, sada za svoga gospodina poznaju i drže prisvitlu komoru dvorjansku.

Vodenicu jednu imadu na vodi Vuki, koja jest svega sela, koju vodenicu sami seljani jesu ugradili.

Šume imadu Kimlovaški dol zvani, u kom jesu drvenja žirovna i za gragju i oganj za jutara okolo šest stotina četrdeset i pet, jošte Kišve šuma zvana, u kojom jesu žirna i za vatru i gradju i oganj drva okolo jutar sedam stotina trideset i dva. — Paše imadu po šumah i zemalja neoranih, kuda marvu pasu.

Pustoselina jedna ima, koja se zove Borovik, koja jest prid jednim godištem rad putnika pusta ostala. Drvenja rodna okolo sela imadu za jutar okolo četiri. U staro vrime jest bila crkva od kamena zidana svetoga Ivana evangeliste, od koje temelji jošte stoje, koja crkva kod sela stoji.

Čajera nahodi se za kositi na kosac triest i šest. Zemalja oraćih nahodi se jutara četrdeset i četiri. Zemalja zapušćenih nahodi se jut. 210.

Selo Pristlatinci.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka vode Kaznice u konšiluku selom Satnicom, ter od onuda ide na Vučjak bunar rekuć u konšiluku selo Gašinci od podneva, a odonuda ide na Vrućke bunar zvani u konšiluku selom Pridvorje od zapada, a odonuda ide na Stražbenicu šumu tako zvanu i Sokolovac vodu rečenu, u konšiluku selom Drenje od ponoćja.

U vrime tursko svoga gospodina imali su u Djakovu Mehmet Alaj beg zvani, kojemu poslove i desetine plaćaše i davaše. Jošte za cara turskoga dadu harač dictum na godište četiri forinta.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome zapovida komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov biše gospodin, kojemu jošte sva dila i desetinu davaše i plaćaše, a sada za gospodara svojega imadu i poznaju svitlu dvorjansku komoru.

Šumu imadu Sokolovac, u kojom jesu drva sama za oganj jutara okolo sto dvadeset i pet. Gaić šuma u kojom sama drvenja za vatru jutara okolo stotinu, jošte šuma Sražbenica, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara okolo tri stotine.

Vinograde imadu na planini Glavnik zvane, u kom prid trima lit, aliti godišti i ovo zasadiše na jedanaeste motika, jošte u ovom planini jest vinogradi zapušćeni okolo jutar dva na deste.

Jedna pustoselina jošte jest, koja se zove Kovačevci, koja prid nekolikima godišti jest zapušćena.

Vodenicu imadu jednu na vodi Kaznici, koja jest svega sela, koju sve selo jest ugradilo.
Čajera za kositi nahodi se kosac triest i jedan. Zemalja oraćih nahodi se jutara šesdeset i pet. Zemalja neoraćih nahodi se jutara okolo 240.

Selo Musić.

Atari ovoga sela pričimlju od Labkovac voda zvana od istoka u konšiluku s Majarom, a odonuda ide na Ladinac vodu od podneva, u konšiluku selom Slobodnom Vlasti, a od onudi ide na Lakje šumu tako zvanu od zapada, u konšiluku selom Briznicom, a odonuda zapadu, ter u konšiluku selom Varošom.
U vrime Turaka svoga gospodina jesu imali u Djakovu Šaban agić zvani, komu sve poslove i desetinu jesu davali i plaćali, jošte plaćali jesu vojnicu od svake kuće po trideset novac. Jošte za cara turskoga davali harača na godište tri forinte.
Seoniki ovoga mista Slovinci katolici koim po odašašću turskome biše komandant djakovaški njihov spaija do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti biše njihov gospodin, kojemu sva dila davaše i desetine plaćahu, a sada za njihova gospodara imadu prisvitlu kamaru dvorjansku.
Šumu Lakje zvana imadu, u kojom jesu drvenja željudna i ognjena na priliku jutar sto i dvadeset.
Vodenicu imadu jednu na potoku kod sela, koja malo valja.
Vinograde imahu na gori Površkovac prid četirima liti pričeli jesu i ovo lito saditi vinograd od motika pet i $^1/_2$.
Čajera za kositi nahodi se kosac —. Zemalja za sijati nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara dvije stotine.
Rukopis jugosl. akademije. Prepis.

INDEX PERSONARUM ET LOCORUM.

Kratice: *) Danas ne postoji ili ne dolazi u novoj specijalnoj karti (1-75.000) — k. dolazi u priloženoj karti: a. d. arx dirruta, č. = čardak, des. = desertum, fl. = fluvius, h. = hodie, lac. = lacus, loc. = locus, m. = moas, mon. = monasterium, pg. = pagus, pl. = palus, pr. = pratum, rv. = rivulus, s. = sylva, v. = vide.

*

Gdje je što.

*

Strana

Corrigenda:

Pag.	56	čitaj	Madorincz	mjesto	Madovincz.
»	59	»	Tiszina	»	Pisz'na.
»	62	»	Csapa	»	Papa.
»	68	»	Dobsza	»	Doboza.
»	68	»	Slivosevczy	»	Klivosevczy.
»	68	»	Tiborianczy	»	Tiberianczy.
»	68	»	Tiborianczy	»	Tibovianczy.
»	68	»	Bochinczy	»	Bachinczy.
»	69	»	Kuszonye	»	Kuszonyc.
»	69	»	Pcselich	»	Pesclich.
»	69	»	Riemczi	»	Niemczi.
»	69	»	Seovczi	»	Scovczi.
»	69	»	Terskovczy	»	Tenskovczy.
»	70	»	Resnik	»	Kesnik.
»	70	»	Nurkovci	»	Murkovczi.
»	70	»	Lüppa	»	Küppa.
»	70	»	Sehovczi	»	Schovczi.
»	71	»	Poljanka	»	Pobjanka.
»	81	»	Cherich	»	Chelich.
»	94	»	Strugaschov	»	Stragaschov.
»	99	»	Sllaschize	»	Hllaschize.
»	102	»	Bozkovcze	»	Boikovcze.
»	117	»	Baczkovczy	»	Boczkovczy.
»	217	»	Vuchiak	»	Vuckiak.
»	222	»	Dubski potok	»	Duboki potok.
»	233	»	Sehovchy	»	Sehovcvy.
»	254	»	Badlovina	»	Barlovina.

Zag

atz

egrai

Sm

Cos

Bgiche

Bo

iani

RADIS

Mali struga

Zag
atz
legrai
Sm
Cos
Bgiche
Bo
iani
RADIS
Mali struga

Odi
Slati
Dobotseba
Sella
ofzi
Kovi
Prohod
2
Statin
C O
Banot
Bebr
Garbitz

- Knj. XIV. Scriptores. Vol. I. 1883. Ciena 3 for.
- Knj. XV. Spomenici hrvatske krajine. Vol. I. 1884. Ciena 3 for.
- Knj. XVI. Spomenici hrvatske krajine. Vol. II. 1885. Ciena 3 for.
- Knj. XVIII. Acta Bulgariae ecclesiastica. 1887. Ciena 3 for.
- Knjiga XIX. Acta coniurationem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Francisci Nadasdy illustrantia. Ciena 2 for. 80 novč.
- Knjiga XX. Spomenici hrvatske krajine. Vol. III. 1889. Ciena 4 for.

Monumenta historico-juridica Slavorum meridion. (Knj. 1—4.)
- Knj. I. Statuta et leges Curzulae. 1877. Ciena 3 for.
- Knj. II. Statuta et leges civitatis Spalati. 1878. Ciena 3 for.
- Knj. III. Statuta et leges civitatis Buduae, civitatis Scardonae et civitatis et insulae Lesinae 1882—3. Ciena 4 for. 50 novč.
- Knj. IV. Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: vinodolski, poljički, vrbanski a donekle i svega krčkoga otoka, kastavski, veprinački i trsatski. Ciena 3 for.

II. Posebna djela (knj. 1—23, sv. 37):

Flora croatica. Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. 1869. Ciena 6 fr.

Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda. Izdao Ivan Brčić. 1870. Ciena 1 for.

Historija dubrovačke drame. Napisao prof. A. Pavić. 1871. Ciena 1 for. 25 novč.

Pisani zakoni na slovenskom jugu. Bibliografski nacrt dra. V. Bogišića. 1872. Ciena 1 for. 25 novč.

Isprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana. Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.

Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena [illegible], skupio, uredio V. Bogišić. Knjiga I 1874. Ciena 6 for.

Vetera monumenta Slavorum meridionalium histo[illegible]**a strantia.** Edidit A. Theiner (tomus I. Romae 1863.), tomus II. [illegible] 1875. Ciena 10 for.

Korijeni s riječima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku. Napisao dr. Gj. Daničić. 1877. Cijena 4 for.

Ljetopis jugoslavenske akademije. 1877. 1887. 1888. Sv. I, II., III. i IV. Ciena I. i II svezku 60 nč., III. i IV. 1 for.

Sbirka slika Strosmajerove galerije. 1885.

Akademijska galerija Strosmajerova. II. prerađeno izdanje 1891. Ciena 80 novč.

Ogled rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika. Obradjuje Gj. Daničić. 1878.

Fauna kornjaša trojedne kraljevine. Od dra. J. K. Schlossera Klekovskoga. 1877—1879. Knj. I., II., III. Ciena svakoj knjizi 3 for., djelu 9 for.

[illegible] **eorijom.**
[illegible]

[illegible] laje jugo- [illegible] Daničić. [illegible] Budmani. [illegible] Obrađuje [illegible]

[illegible]
- [illegible] **ga 1880.**
[illegible]
- [illegible] **a Sinai-**
[illegible]

— Knj. III. **Psalterium, glagolski spomenik mana... brda.** Izdao dr. L. Geitler. 1883. Ciena 3 for. 50 nč.
— Knj. IV. **Flora fossilis susedana. (Susedska fo... Flore fossile de Sused.)** Auctore dr. Georgio Pilar. 18...
— Knj. V. **Lekcionarij Bernardina Spljećanina.** Po ... od god. 1495. 1885. Ciena 1 for. 50 nč.
— Knjiga VI. **Nekoje većinom sintaktične razlike izme... čakavštine, kajkavštine i štokavštine.** Napisao Luka Zima ... Ciena 2 for. 50 novč.
— Knj. VIII. **Hrvatski spomenici u Kninskoj okolici uz os... suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske di... stije.** Napisao Ivan Bulić. Ciena 2 for. 60 novč.
— Knjiga IX. **Istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem ... vima.** Napisao dr. T. Maretić. 1889. Ciena 3 for. 50 novč.
— Knjiga X. **Geografijske koordinate** ili položaji glavnijih ... Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i dielomice susjednih zemalja, ... Bosne i Hercegovine, Istre, Kranjske itd. Sastavio dr. Gjuro Pilar. C... 4 for.
— Knjiga XI. **Dviestogodišnjica oslobodjenja Slavonije.** I. ... Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom i rat oslobodjenja. ... pisao Tade Smičiklas. Ciena 1 for. 50 novč. — II. dio: Spomen... Slavoniji u XVII. vijeku (1640—1702). Skupio Tade Smičiklas. C... 3 for.

B. Knjige, koje su izašle troškom ili podporom akademije (knj. 1—...

1. **Historija književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga.** Na... V. Jagić. Knj. I. 1867. Ciena 1 for. 20 nč.
2. **Rěčnik lěčničkoga nazivlja.** Sastavio dr. Ivan Dežman. 1868. C... 1 for. 50 novč.
3. **Opis jugoslavenskih novaca** od prof. S. Ljubića. 1875. Ciena 10 ...
4. **Bilinar. Flora excursoria.** Sastavili dr. J. C. Schlosser i Ljud. ... kotinović. 1876.
5. **Narodne pjesme o boju na Kosovu god. 1389.** Sastavio ... A. Pavić. 1877. Ciena 1 for.
6. **Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. B. Šulek. 1879. Ciena ...
7. **Podobe hrvatskih hrastova okoline zagrebačke.** Opisao ... Vukotinović. 1883.
8. **Obća teoretička i fizikalna lučba.** Napisao dr. Gustav Jan... I. knjiga. Tvar i atomistički nazor o njezinom sastavu. U Zagrebu ...

C. Knjige, koje su prešle u svojinu akademije (knj. 1—11, sv. ...

1. **Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Izdao I. Kukuljević. K... (Acta croatica.) 1863. Ciena 3 for.
2. **Rječnik iz književnih starina srpskih.** Napisao Gj. Daničić. ... I—III. Ciena svakoj knj. 3 for., djelu 9 for.
3. **Nikoljsko jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. ...
4. **Život sv. Save i Simeuna** od Domentijana. Na sviet izdao Gj. Da... Ciena 1 for. 30 novč.
5. **Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih** od Danila. Na ... izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč.
6. **Poslovice.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for.
7. Fr. Kurelac: **Stope Hristove.** Ciena 50 novč.
8. „ „ **Jačke.** Ciena 1 for.
9. „ „ **Runje i paheljice.** Ciena 1 for.
10. V. Utješenović: **Vila ostrožinska.** Ciena 80 novč.
11. Drobnić: **Besednjak.** Ciena 80 novč.

